

ZPRÁVA O STAVU ZEMĚDĚLSTVÍ ČR ZA ROK 2018

„ZELENÁ ZPRÁVA“

*Zprávu o stavu zemědělství ČR za rok 2018 zpracoval Ústav zemědělské ekonomiky
a informací pod gescí Ministerstva zemědělství.*

OBSAH

Použité zkratky	VI
Vysvětlivky k použitým číselným údajům	XI
Úvod.....	XII
Souhrn ke Zprávě o stavu zemědělství za rok 2018	1
Návrh nezbytných opatření vyplývajících ze Zprávy o stavu zemědělství České republiky za rok 2018 v oblasti agrární politiky (podle ustanovení § 6 zákona č. 252/1997 Sb., o zemědělství)	17
1 Obecné podmínky vývoje agrárního sektoru a venkova ČR	19
1.1 Národní hospodářství ČR a pozice agrárního sektoru	19
1.1.1 Vývoj národního hospodářství	19
1.1.2 Pozice agrárního sektoru	20
1.2 Povětrnostní podmínky a jejich vliv na agrární sektor	22
1.3 Podnikatelské prostředí	24
2 Podpory agrárního sektoru a venkova	27
2.1 Podpory v rámci politiky rozvoje venkova a rybářství	27
2.1.1 Program rozvoje venkova ČR	27
2.1.2 Operační program Rybářství 2014–2020	30
2.1.3 Podpory agrárního sektoru z ostatních operačních programů a zdrojů	31
2.2 Přímé platby	32
2.2.1 Přímé platby ze zdrojů EU	32
2.2.2 Přejížděné vnitrostátní podpory	35
2.2.3 Kontrola podmíněnosti (Cross Compliance)	35
2.3 Národní podpory a opatření	38
2.4 Podpory tržních cen a organizace trhu	42
2.5 Institucionální zázemí rozvoje venkova	44
2.5.1 Organizační a institucionální zabezpečení	44
2.5.2 Programové zabezpečení	48
3 Zemědělství a rozvoj venkova	50
3.1 Obyvatelstvo venkova a struktura venkovského osídlení	50
3.2 Podnikatelská struktura venkova ve vztahu k podporám zemědělské politiky	52
3.3 Občanská vybavenost venkova ve vztahu k podporám zemědělské politiky	55
3.4 Zaměstnanost a ekonomické postavení venkovské populace	56
4 Zemědělství a životní prostředí, ochrana zvířat	57
4.1 Vliv agrárního sektoru na jednotlivé složky životního prostředí	57
4.2 Ochrana zvířat	65
4.3 Ekologické zemědělství	66
5 Spotřeba, bezpečnost a kvalita potravin	67
5.1 Spotřeba potravin	67
5.2 Výdaje za potraviny	69

5.3	Spotřebitelské ceny potravin.....	70
5.4	Kvalita potravin	74
5.5	Bezpečnost potravin.....	76
6	Strukturální vývoj agrárního sektoru	89
6.1	Podnikatelská struktura zemědělství.....	89
6.2	Podnikatelská struktura zpracovatelů agrárních surovin	92
6.3	Dodavatelská odvětví.....	94
6.4	Úvěry a pojišťovací služby	101
6.5	Výzkum, vzdělávání a poradenství	105
6.6	Agrární trh práce	109
6.6.1	<i>Pracovní síly v zemědělství</i>	<i>109</i>
6.6.2	<i>Mzdy v zemědělství.....</i>	<i>112</i>
7	Půda a vlastnické vztahy k půdě.....	113
7.1	Pozemkové úpravy.....	113
7.2	Trh s půdou	115
7.3	Státní pozemkový úřad, privatizace a restituce majetku a půdy	117
7.4	Využití a stav zemědělského půdního fondu	119
7.4.1	<i>Vývoj výměry zemědělského půdního fondu ČR a struktury jeho užití</i>	<i>119</i>
7.4.2	<i>Stav zemědělské půdy a jeho dopady do konkurenceschopnosti českého zemědělství</i>	<i>122</i>
8	Agrární produkce a její bilance	130
8.1	Rostlinná produkce celkem a podle rozhodujících komodit.....	130
8.1.2	<i>Cukrová řepa – cukr</i>	<i>138</i>
8.1.3	<i>Brambory a bramborový škrob</i>	<i>141</i>
8.1.4	<i>Olejniny.....</i>	<i>144</i>
8.1.5	<i>Chmel.....</i>	<i>146</i>
8.1.6	<i>Ovoce</i>	<i>147</i>
8.1.7	<i>Zelenina.....</i>	<i>153</i>
8.1.8	<i>Réva vinná – víno.....</i>	<i>156</i>
8.1.9	<i>Okrasná produkce – květinářství a školkařství.....</i>	<i>159</i>
8.1.10	<i>Léčivé, aromatické a kořeninové rostliny (LAKR).....</i>	<i>160</i>
8.2	Živočišná produkce celkem a podle rozhodujících komodit	161
8.2.1	<i>Skot – mléko, hovězí maso</i>	<i>161</i>
8.2.2	<i>Prasata – vepřové maso.....</i>	<i>169</i>
8.2.3	<i>Drůbež – drůbeží maso, vejce</i>	<i>175</i>
8.2.4	<i>Ovce, kozy – skopové maso</i>	<i>182</i>
8.2.5	<i>Rybářství</i>	<i>184</i>
8.2.6	<i>Včelařství</i>	<i>186</i>
8.3	Produkce potravinářského odvětví celkem a podle rozhodujících oborů	188
8.4	Obnovitelné zdroje energie.....	191
8.4.1	<i>Využití zemědělské produkce v energetice</i>	<i>193</i>
8.4.2	<i>Využití zemědělské produkce v dopravě.....</i>	<i>195</i>
9	Ceny a trhy agrárních produktů a vstupů do zemědělství.....	198
9.1	Cenový vývoj na agrárním trhu ČR a EU	198

9.2	Agrární zahraniční obchod.....	202
9.2.1	<i>Obecná charakteristika základních tendencí v agrárním zahraničním obchodě.....</i>	202
9.2.2	<i>Teritoriální skladba agrárního zahraničního obchodu</i>	202
9.2.3	<i>Komoditní skladba agrárního zahraničního obchodu</i>	204
9.3	Cenový vývoj finančních a materiálových vstupů do zemědělství.....	205
10	Ekonomické výsledky agrárního sektoru.....	208
10.1	Celkový ekonomický výsledek zemědělství (Souhrnný zemědělský účet)	208
10.2	Ekonomické výsledky zemědělských podniků	211
10.2.1	<i>Celkové hospodářské výsledky zemědělských podniků</i>	212
10.2.2	<i>Ekonomické výsledky zemědělských podniků podle standardního výstupu FADN EU za období 2016–2018.....</i>	214
10.2.3	<i>Investiční rozvoj zemědělství</i>	218
10.2.4	<i>Shrnutí ekonomických výsledků</i>	220
10.3	Ekonomické výsledky oborů zpracovávajících zemědělské suroviny.....	221
10.3.1	<i>Ekonomické výsledky potravinářského odvětví a rozhodujících oborů</i>	221
10.3.2	<i>Práce a mzdy v potravinářském průmyslu</i>	225
11	Souhrnné hodnocení agrární politiky.....	227
P1	Připravované právní předpisy v roce 2018	230
P2	Oficiální výsledky šetření FADN zemí EU za účetní rok 2016.....	230
P3	Tabulková příloha	233

POUŽITÉ ZKRATKY

a. s.	akciová společnost
AEKO	Agroenvironmentální a klimatické opatření
AEO	agroenvironmentální opatření
AMI	Agrarmarkt Informations-Gesellschaft mbH (Zemědělská tržní informační společnost)
ANC	Areas with Natural Constraints (Oblasti s přírodním znevýhodněním) – od r. 2018, dříve LFA
AWU	Annual Work Unit (roční pracovní jednotka)
AZO	agrární zahraniční obchod
b. c.	běžné ceny
BPEJ	bonitovaná půdně-ekologická jednotka
BPS	bioplynové stanice
BTPM	bez tržní produkce mléka
CLLD	Community-Led Local Development (komunitně vedený místní rozvoj)
CPV	ceny průmyslových výrobců
CZ-NACE	Klasifikace ekonomických činností v ČR NACE – Nomenclature générale des Activités économiques dans les Communautés Européennes (Klasifikace ekonomických činností)
CZV	ceny zemědělských výrobců
ČAP	Česká asociace pojišťoven
ČHMÚ	Český hydrometeorologický ústav
ČIŽP	Česká inspekce životního prostředí
ČMSCH	Českomoravská společnost chovatelů, a. s.
ČNB	Česká národní banka
ČPI	Česká plemenářská inspekce
ČSÚ	Český statistický úřad
ČÚZK	Český úřad zeměměřický a katastrální
ČZU	Česká zemědělská univerzita v Praze
č. ž.	čisté živiny
DDE	dichlorodiphenyldichloroethylene
DDT	dichlor-difenyl-trichlorethan (dichlor-difenyl-trichlormethyl-methan)
DG AGRI	Directorate General for Agriculture and Rural Development (Generální ředitelství pro zemědělství a rozvoj venkova)
DPH	daň z přidané hodnoty
EAFRD	European Agricultural Fund for Rural Development (Evropský zemědělský fond pro rozvoj venkova)
EHS	Evropské hospodářské společenství
EK	Evropská komise
EP	Evropský parlament

ERÚ	Energetický regulační úřad
ES	Evropské společenství
EU 15	Evropská unie po roce 1994 (vč. Rakouska, Finska, Švédska)
EU 25	Evropská unie od 1. 5. 2004
EU 27	Evropská unie od 1. 1. 2007 (Belgie, Bulharsko, Česká republika, Dánsko, Estonsko, Finsko, Francie, Irsko, Itálie, Kypr, Litva, Lotyšsko, Lucembursko, Maďarsko, Malta, Německo, Nizozemsko, Polsko, Portugalsko, Rakousko, Rumunsko, Řecko, Slovensko, Slovinsko, Spojené království, Španělsko, Švédsko)
EU = EU 28	Evropská unie od 1. 7. 2013 Belgie (1952), Bulharsko (2007), Česká republika (2004), Dánsko (1973), Estonsko (2004), Finsko (1995), Francie (1952), Chorvatsko (2013), Irsko (1973), Itálie (1952), Kypr (2004), Litva (2004), Lotyšsko (2004), Lucembursko (1952), Maďarsko (2004), Malta (2004), Německo (1952), Nizozemsko (1952), Polsko (2004), Portugalsko (1986), Rakousko (1995), Rumunsko (2007), Řecko (1981), Slovensko (2004), Slovinsko (2004), Spojené království (1973), Španělsko (1986), Švédsko (1995)
€	euro = oficiální platidlo v 19 z 28 států Evropské unie (tzv. eurozóně) a v šesti dalších zemích mimo EU, v devizové podobě platí od 1. ledna 1999, ve valutové podobě od 1. ledna 2002
Eurostat	Statistický úřad Evropské unie
eurozóna	euro oblast, území Evropské unie, na kterém se užívá společná evropská měna euro (Belgie, Estonsko, Finsko, Francie, Irsko, Itálie, Kypr, Litva, Lotyšsko, Lucembursko, Malta, Německo, Nizozemsko, Portugalsko, Rakousko, Řecko, Slovensko, Slovinsko, Španělsko)
EZ	ekologické zemědělství
FADN	Farm Accountancy Data Network (Síť testovacích podniků)
FAME	Fatty Acid Methyl Ester (skupina esterů mastných kyselin)
FOB	Free on Board (vyplaceně na palubu lodi), dodací doložka INCOTERMS 2010
DZES	Dobrá zemědělský a environmentální stav
GJ	gigajoule (jednotka energie)
GM	geneticky modifikované
GMO	geneticky modifikované organismy
GWh	gigawatthodina
HDP	hrubý domácí produkt
HPH	hrubá přidaná hodnota
HRDP	Horizontal Rural Development Plan (Horizontální plán rozvoje venkova)
HS	Harmonizovaný systém popisu a číselného označování zboží
CHKO	chráněná krajinná oblast
ILO	International Labour Organization (Mezinárodní organizace práce)
Intrastat	statistický systém sběru a zpracování dat sledující pohyb zboží mezi členskými státy EU, tj. i mezi ČR a ostatními členskými státy EU

IPPC	Integrated Pollution Prevention and Control (Integrovaná prevence a omezování znečištění)
j. hm.	jatečná hmotnost
JPÚ	jednoduchá pozemková úprava
KoPÚ	komplexní pozemková úprava
kt	kilotuna
kW	kilowatt
LAU	Local Administrative Units (místní samosprávné jednotky; LAU 1 – okres, LAU 2 – obec)
LEADER	Liaison Entre Actions de Développement de l'Economie Rurale (Vazba mezi akcemi hospodářského rozvoje venkova) – název iniciativy EU 1991–2006 a osy IV v PRV
LFA	Less Favoured Areas (méně příznivé oblasti) do r. 2017, nově ANC
LPIS	Land Parcel Identification System (Systém pro identifikaci pozemků)
MD	Ministerstvo dopravy
MF	Ministerstvo financí
MJ	měrná jednotka
MK	Ministerstvo kultury
MMR	Ministerstvo pro místní rozvoj
MPa	megapascal, jednotka tlaku
MPO	Ministerstvo průmyslu a obchodu
MPSV	Ministerstvo práce a sociálních věcí
MS	Ministerstvo spravedlnosti
MŠMT	Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy
MV	Ministerstvo vnitra
MWh	megawatthodina, jednotka energie
MZe	Ministerstvo zemědělství
MZ	Ministerstvo zdravotnictví
MŽP	Ministerstvo životního prostředí
Natura 2000	Evropská ekologická síť chráněných území
NAZV	Národní agentura pro zemědělský výzkum
NČZ	nové členské země (země v EU od roku 2004)
NH	národní hospodářství
NM	normalizovaný moštoměr (množství cukru v kg/100 l moštu)
NO ₃ ⁻	dusičnany
NP	národní park
NUTS	Nomenclature of Units for Territorial Statistics (nomenklatura územních statistických jednotek; NUTS 0 – stát, NUTS 1 – území, NUTS 2 – region, NUTS 3 – kraj)
NV	nařízení vlády
o. p.	orná půda

OECD	Organization for Economic Cooperation and Development (Organizace pro hospodářskou spolupráci a rozvoj)
OP	Operační program
OP RVMZ	OP Rozvoj venkova a multifunkční zemědělství (OP Zemědělství)
OR	ochrana rostlin
OU ČR	Ovocnářská unie ČR
OZE	obnovitelné zdroje energie
p. b.	procentní bod
PAH	polycyklické aromatické uhlovodíky (polyaromatické uhlovodíky)
PCB	polychlorované bifenyly
PFO	podniky fyzických osob
PGRLF	Podpůrný a garanční rolnický a lesnický fond, a. s.
PHM	pohonné hmoty a mazadla
PJ	petajoule (= 1 000 000 GJ)
PMO	Povodí Moravy, s. p.
POR	Přípravky na ochranu rostlin a rostlinných produktů
PPH	povinné požadavky na hospodaření
PPO	podniky právnických osob
PRV	Program rozvoje venkova ČR
PVP	přechodné vnitrostátní podpory
s. c.	stálá cena
s. r. o.	společnost s ručením omezeným
SAPS	Single Area Payment Scheme (zjednodušená přímá platba na plochu)
Sb.	sbírka zákonů
SEUROP	Klasifikace jatečně upravených těl prasat a skotu (třídy S, E, U, R, O, P)
SFŽP ČR	Státní fond životního prostředí ČR
SISPO	Svaz pro integrované systémy pěstování ovoce
SNM30	směsná nafta motorová obsahující min. 30 % biosložky (FAME)
SOT	společná organizace trhu
Spojené království / Velká Británie	Spojené království Velké Británie a Severního Irska
SPÚ	Státní pozemkový úřad
Strategie MZe 2030	Strategie resortu Ministerstva zemědělství České republiky s výhledem do roku 2030
SVB	Sdružení pro výrobu bionafty
SVS ČR	Státní veterinární správa ČR
SZIF	Státní zemědělský intervenční fond
SZP	Společná zemědělská politika
SZPI	Státní zemědělská a potravinářská inspekce
SZÚ	Souhrnný zemědělský účet

SZÚ v kap. 5.6	Státní zdravotní ústav
TIS ^{ČR} SZIF	Tržní informační systém České republiky SZIF
TJ	terajoule (= 1 000 GJ)
TP	travní porosty (podle zákona o zemědělství; LPIS)
TPM	tržní produkce mléka
TTP	trvalé travní porosty (podle katastrálního zákona; ČÚZK)
ÚKOZ	Ústřední komise pro ochranu zvířat
ÚKZÚZ	Ústřední kontrolní a zkušební ústav zemědělský
USDA	United States Department of Agriculture (Ministerstvo zemědělství USA)
ÚSKVBL	Ústav pro státní kontrolu veterinárních biopreparátů a léčiv
ÚZEI	Ústav zemědělské ekonomiky a informací
VaV	výzkum a vývoj
VDJ	velká dobytčí jednotka
VFU	Veterinární a farmaceutická univerzita Brno
VPM	volné pracovní místo
VŠCHT	Vysoká škola chemicko-technologická v Praze
VŠPS	výběrové šetření pracovních sil
VÚLHM	Výzkumný ústav lesního hospodářství a myslivosti
VÚMOP	Výzkumný ústav meliorací a ochrany půdy, v. v. i.
VÚRV	Výzkumný ústav rostlinné výroby, v. v. i.
VÚPP	Výzkumný ústav potravinářský Praha, v. v. i.
VÚV TGM	Výzkumný ústav vodohospodářský T. G. Masaryka, v. v. i.
VÚVeL	Výzkumný ústav veterinárního lékařství, v. v. i.
VÚZT	Výzkumný ústav zemědělské techniky, v. v. i.
VÚŽV	Výzkumný ústav živočišné výroby, v. v. i.
VV a S	vlastní výrobky a služby
z. p.	zemědělská půda
ZCHÚ	zvláště chráněné území
ZMB	Zentrale Milchmarkt Berichterstattung GmbH
ZMP	Zentrale Markt- und Preisberichtsstelle GmbH Bonn
ZOD	zranitelná oblast dusíkem
ZPF	zemědělský půdní fond
ž. hm.	živá hmotnost

VYSVĚTLIVKY K POUŽITÝM ČÍSELNÝM ÚDAJŮM

Údaje použité ve Zprávě o stavu zemědělství ČR za rok 2018 (Zpráva 2018) pocházejí z různých zdrojů. Základním zdrojem jsou statistická data ČSÚ, dále údaje rezortní statistiky MZe, výběrového šetření FADN, výročních zpráv některých institucí, např. PGRLF, SZIF, data mezinárodních organizací atd. Zdroje použitých údajů jsou u každé tabulky uvedeny.

Ukazatele v tabulkách, u nichž to datové zdroje umožnily, jsou převážně prezentovány v časové řadě 2014–2018. Meziroční index, kde není uvedeno jinak, je meziroční srovnání posledních dvou let (2018/2017).

U tabulek a údajů vztahujících se k zažádaným, schváleným a vyplaceným dotacím (včetně počtu žádostí a případných výměr) z obou Programů rozvoje venkova (tzn. PRV 2007–2013 a PRV 2014–2020) je důležité rozlišovat, za které roky se dané údaje uvádějí. Některé tabulky uvádějí pouze dotace podané rok předem (tj. 2017) a vyplacené v roce 2018. Jiné tabulky pak uvádějí dotace zažádané během všech relevantních let (tj. počínaje rokem 2018 a dříve).

Uzávěrka všech dat pro Zprávu 2018 byla s ohledem na daný termín zpracování její konečné verze stanovena na 2. 4. 2019. Ve Zprávě 2018 jsou proto uvedeny pouze údaje, které byly dostupné k tomuto termínu. Většina údajů za marketingový rok 2018/19 i za kalendářní rok 2018 má charakter předběžných dat. Pokud jsou použity kvalifikované odhady ÚZEI, je na to upozorněno. Vzhledem k tomu, že i v předchozích Zprávách měly údaje za analyzovaný rok předběžný charakter, nemusí být vždy hodnota téhož ukazatele za určitý rok ve všech Zprávách stejná. Ve Zprávě 2018 se to týká především údajů za rok 2017, které jsou zde uváděny ve své zpřesněné podobě, zatímco ve Zprávě 2017 byly použity předběžné nebo odhadované hodnoty. Údaje z výběrového šetření FADN obsahují definitivní výsledky za rok 2016.

Vzhledem k počítačovému zpracování (Microsoft Excel) obsahují tabulky zaokrouhlené ukazatele (součty, procenta apod.). Proto součtové ukazatele nemusí vždy přesně odpovídat součtům jednotlivých položek.

V číselné části tabulek jsou kromě významových hodnot použity i následující symboly:

- údaj se nevyskytuje;
- . údaj není k dispozici nebo je nespolehlivý;
- x údaj není smysluplný;
- 0 nebo 0,0 údaj existuje, ale jeho výše je nevýznamná nebo nulová.

ÚVOD

Zpráva o stavu zemědělství za rok 2018 představuje souhrnnou statistickou prezentaci a hodnocení vývoje českého zemědělství a potravinářství s důrazem na meziroční srovnání vývoje klimatických podmínek, podmínek trhu a opatření a podpor zemědělské politiky.

Průběh počasí negativně ovlivnil značnou část rostlinné produkce. V důsledku mimořádného sucha ve vegetačním období se snížily výnosy většiny zemědělských plodin.

Meziroční vývoj tržních podmínek byl pro zemědělství méně příznivý. Ceny zemědělských výrobců v roce 2018 sice vykázaly meziroční nárůst o 0,1 %, ale ten byl nižší, než jaký zaznamenaly ceny vstupů do zemědělství (růst o 2,1 %). Ceny průmyslových výrobců potravinářských výrobků, nápojů a tabáku se sice mírně snížily (o 1,0 %), ale úroveň cen potravin stoupla o 1,5 %. Ceny nealkoholických nápojů stagnovaly. Obdobně i ceny zemědělských výrobců zůstaly zhruba na úrovni předešlého roku (mírný růst o 0,1 %).

Celkové výdaje na podporu agrárního sektoru se v roce 2018 meziročně zvýšily o 8,4 % na 66,0 mld. Kč. Z celkových výdajů se podpory zemědělským podnikům výrazně zvýšily o 7,5 % na 48,5 mld. Kč a jejich podíl tak činil okolo 74 %. Podpory obecných služeb se meziročně zvýšily o více než 11 % a jejich podíl dosáhl téměř 19 %. To celkem představuje téměř 14 tis. Kč/ha z. p., resp. více než 480 tis. Kč na (přepočítaného) pracovníka v odvětví. Podíl zemědělství včetně lesnictví a rybolovu na české HPH se snížil na 2,17 %, z toho samotné zemědělství činilo 1,63 %. Podíl potravinářského průmyslu dosahoval 2,21 %. Pokračovalo snižování celkové zaměstnanosti v zemědělství (podíl pracovníků na celkové zaměstnanosti poklesl na 2,02 %) i v potravinářství (podíl poklesl na 2,52 %).

Předběžné údaje Souhrnného zemědělského účtu za rok 2018 ukazují, že i přes druhou nejvyšší hodnotu zemědělské produkce (135 mld. Kč) dosaženou za posledních pět let, došlo k opětovnému poklesu podnikatelského důchodu, a to především vlivem navýšení mezispotřeby o necelých 5 mld. Kč, a s tím souvisejícím poklesem hrubé přidané hodnoty. Rovněž čistá přidaná hodnota poklesla o více než 3 mld. Kč. Důchod z faktorů poklesl na 54,8 mld. Kč a byl tak druhý nejnižší za sledované období, a to i přes i přes meziroční navýšení podpor do sektoru o 0,5 mld. Kč na 32,9 mld. Kč.

Provozní dotace a podpory jsou pro rok 2018 odhadovány na vyšší úrovni (průměrný nárůst o 4,7 % na 11 955 Kč/ha) vzhledem k novému programovému období PRV a vypořádání podpor za sucha. Disparita mezd v zemědělství vůči národnímu hospodářství se prohloubila na zhruba 78 %. Schodek bilance českého AZO se meziročně prohloubil o 8,0 mld. Kč na 40,4 mld. Kč. Ve vývozu se nadále prosazují zemědělské suroviny na úkor výrobků s vyšší přidanou hodnotou. S výjimkou prasat, drůbeže a vajec, ovoce, zeleniny, kukuřice a brambor však míra potravinové soběstačnosti u ostatních hlavních komodit převyšovala 100 %.

Ve struktuře zemědělských podniků přetrvává vysoký podíl velkých právnických osob na obhospodařované z. p. Průměrná výměra podniku PO je 529 ha z. p., zatímco u FO je to 26 ha z. p. Navíc 69,3 % půdy obhospodařuje 10,0 % subjektů právnických osob, zatímco fyzické osoby, které tvoří téměř 90 % všech subjektů, hospodaří pouze na 30,7 % půdy. Problémy ve vztahu zemědělství k životnímu prostředí se zhoršují, zejména pokud jde o kvalitu půdy a její vodní režim. Je proto nutné ve vztahu k plnění strategie rezortu do roku

2030 přijmout účinná adaptační opatření, aby nebyla ohrožena konkurenceschopnost českých zemědělských podniků.

SOUHRN KE ZPRÁVĚ O STAVU ZEMĚDĚLSTVÍ ZA ROK 2018

• Národní hospodářství ČR a pozice agrárního sektoru

Česká ekonomika zaznamenala v roce 2018 pokračující růst. Hrubý domácí produkt (HDP) očištěný o cenové vlivy a sezónnost vzrostl o 2,9 %. Reálný růst HDP tak byl v roce 2018 v ČR vyšší, než jaký vykázaly státy eurozóny¹ (1,8 %), i než jaký vykázala EU 28 jako celek (1,9 %).

Počet zaměstnanců v odvětví zemědělství, lesnictví a rybářství se v roce 2018 proti roku 2017 podle údajů ČSÚ² zvýšil o 0,1 % a činil 96,6 tisíc zaměstnanců. Současně klesl podíl zaměstnanců odvětví na celkovém počtu zaměstnanců o 0,03 p. b. na 2,38 %, a to v důsledku vyššího nárůstu počtu zaměstnanců v národním hospodářství celkem než v odvětví zemědělství, lesnictví a rybářství. Počet zaměstnanců v samotném zemědělství (včetně myslivosti a souvisejících činností) se nezměnil a činil 82,2 tisíce při poklesu jejich podílu na celkovém počtu zaměstnanců o 0,03 p. b. na 2,02 %. Průměrná mzda v zemědělství v roce 2018 dosáhla 78,1 % průměru mezd v ČR. Růst nominální mzdy zaměstnanců v zemědělství na přepočtené osoby činil 6,4 % a byl o 1,7 p. b. nižší než průměr celkového růstu mezd v ČR.

Odvětví zemědělství se podílelo podle statistiky národních účtů v roce 2018 na celkové tvorbě HPH³ v základních b. c.⁴ 1,63 %, což představuje meziroční pokles. V případě potravinářského průmyslu se jeho podíl na celkové tvorbě HPH rovněž snížil na 2,21 %. Ceny zemědělských výrobců v roce 2018 vykázaly meziroční nárůst o 0,1 %⁵, což je nižší nárůst, než jaký zaznamenaly ceny vstupů do zemědělství (2,1 %).

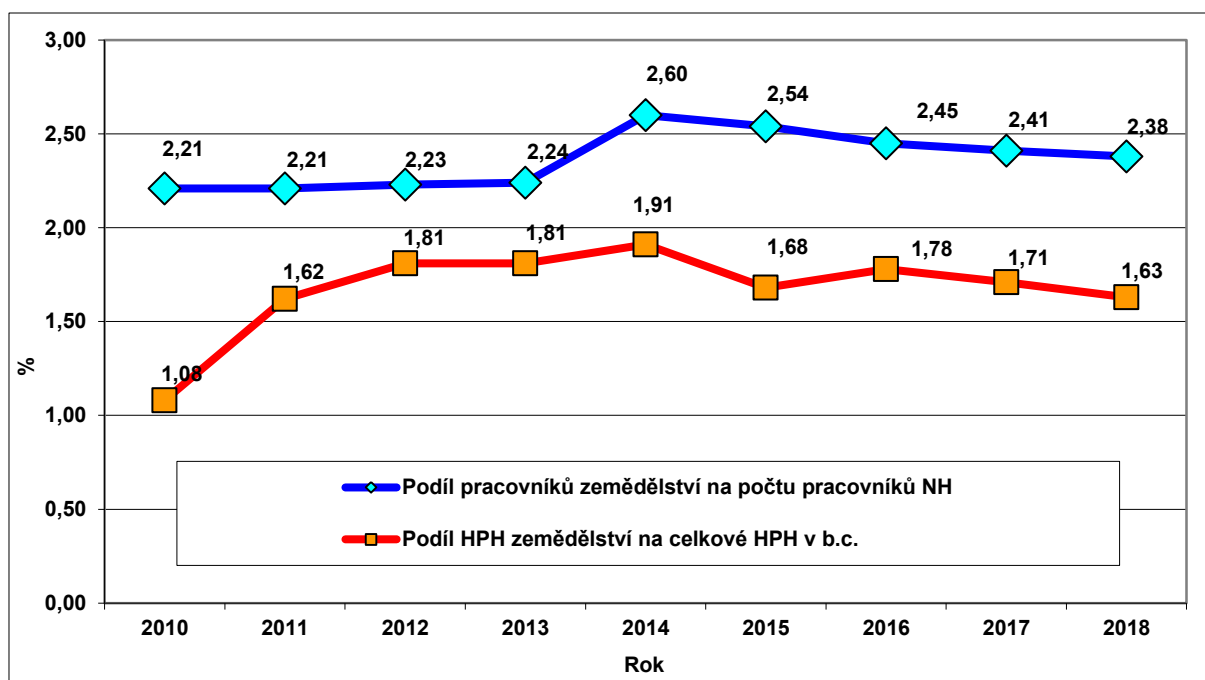
1 Eurozónu se společnou měnou tvořilo v roce 2018 devatenáct států EU – Belgie, Finsko, Francie, Irsko, Itálie, Lucembursko, Německo, Nizozemsko, Portugalsko, Rakousko, Řecko, Španělsko, Slovinsko, Kypr, Malta, Slovensko, Estonsko, Lotyšsko a Litva.

2 Celkový počet zaměstnanců a průměrné hrubé mzdy podle CZ NACE za ČR úhrnem (přepočtené osoby) – předběžné údaje.

3 HDP tvoří HPH a čisté daně na produkty (daně z produktů a dotace na produkty), které ČSÚ zveřejňuje bez přiřazení k jednotlivým odvětvím. Proto se podíl odvětví na HDP vyjadřuje jako podíl HPH daného odvětví k celkové HPH.

4 Základní cena je cena za jednotku vyrobené produkce bez daně splatné na tuto jednotku v důsledku její výroby nebo prodeje, ale včetně dotace vázané na tuto jednotku (dotace na produkty).

5 Zemědělská výroba včetně ryb.

Podíl zemědělství na výdajích státního rozpočtu se v roce 2018 zvýšil o 0,03 p. b. na 3,93 %. Zatímco celkové výdaje státního rozpočtu se v roce 2018 meziročně zvýšily o 9,5 %, výdaje státu do odvětví zemědělství se ve srovnání s rokem 2017 zvýšily o 10,2 % a představovaly 55,1 mld. Kč.

● **Podpory agrárního sektoru a venkova**

Podpory v rámci politiky rozvoje venkova a rybářství

Program rozvoje venkova ČR (PRV) na období 2014–2020 navazuje na dřívější PRV na období 2007–2013 a dále čerpá prostředky pro zemědělství a venkov z EAFRD. Dokument PRV 2014–2020 byl schválen vládou dne 9. 7. 2014. V roce 2016 ČR požádala Evropskou komisi o modifikaci PRV 2014–2020 s navýšením kofinancování z národních zdrojů z 25 % na 35 % celkových prostředků. Tímto vzrostl rozpočet celkových veřejných prostředků využitelný pro podporu českého zemědělství, potravinářství a lesnictví na 3,5 mld. € (z toho 2,3 mld. € z rozpočtu EU a 1,2 mld. € z rozpočtu ČR).

V roce 2018 byly vypláceny podpory na základě žádostí o dotaci zaregistrovaných v předchozích letech. Převážně se jedná o dobíhající dlouhodobé závazky.

Operační program Rybářství na období 2014–2020

Operační program Rybářství 2014–2020 napomáhá k plnění cílů společné rybářské politiky a navazuje na předchozí OP Rybářství 2007–2013. Jeho globálním cílem je orientace na udržitelnou a konkurenceschopnou akvakulturu založenou na inovacích, konkurenceschopnosti a na účinnějším využití zdrojů. Koncepti Ministerstva zemědělství v odvětví rybářství do roku 2024 tvoří Víceletý národní strategický plán pro akvakulturu (VNSPA)⁶, který určuje podmínky pro realizaci společné

6 Vláda ČR schválila usnesením vlády č. 876 ze dne 27. října 2014 Víceletý národní strategický plán pro akvakulturu (VNSPA). Tento strategický plán byl předán Evropské komisi a ČR tak splnila zvláštní předběžnou podmínku „zřízení VNSPA“ podle přílohy č. IV nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) č. 508/2014 o Evropském námořním a rybářském fondu (ENRF) pro čerpání finanční podpory z ENRF prostřednictvím OP Rybářství 2014–2020.

rybářské politiky v ČR. Na základě tohoto strategického plánu byl vytvořen OP Rybářství 2014–2020, který definuje oblasti a podmínky čerpání finanční podpory z ENRF⁷. OP Rybářství se současně zaměřuje na rozvoj udržitelného chovu ryb v tradiční rybníční akvakultuře a na zvýšení produkce ryb v recirkulačních zařízeních. Nově se orientuje také na diverzifikaci akvakultury a podporu začínajících rybářů.

Přímé platby

Jednotná platba na plochu zemědělské půdy je udělována na hektar způsobilé a oprávněné zemědělské půdy. Tato platba představuje nejvýznamnější složku přímých plateb poskytovaných z rozpočtu EU a dosahuje více než 55 % částky určené na přímé platby. Poskytnutí finanční podpory zemědělci je mimo jiné podmíněno řádným obhospodařováním zemědělské půdy a dodržováním standardů kontroly podmíněnosti. Na rok 2018 byl pro Českou republiku celkový příjem plateb ze zdrojů EU v rámci SAPS určen ve výši 472,2 mil. €, což při stanoveném kurzu 25,731 Kč/€ představovalo výslednou částku 12 150 mil. Kč. Počet žadatelů o tuto platbu dosáhl 30,1 tis. na plochu 3,54 mil. ha z. p. Do 31. 12. 2018 bylo SZIF v rámci SAPS zemědělcům proplaceno 93 % z ročního nároku.

Nedílnou součástí dotačního opatření SAPS je platba za zemědělské postupy příznivé pro klima a životní prostředí, tzv. ozelenění („greening“). Plnění podmínek ozelenění se nevztahuje na zemědělské subjekty, které hospodaří v systému ekologického zemědělství v souladu s nařízením (ES) č. 834/2007. V roce 2018 bylo podáno na podporu SAPS celkem 30,1 tis. žádostí na plochu 3,54 mil. ha z. p. v požadované částce 6 650,8 mil. Kč.

Od roku 2015 je platba pro mladé zemědělce poskytována fyzickým i právnickým osobám, které mají nárok na podporu v rámci SAPS. Podmínkou je, aby žadatel o platbu SAPS v prvním roce podání žádosti nebyl starší 40 let. Platba pro mladé zemědělce je poskytována danému žadateli na maximální výměru ve výši 90 ha po dobu nejvýše pěti let. V roce 2018 požádalo o tuto platbu celkem 5,3 tis. subjektů na výměru 1 12,3 tis. ha v celkové částce 190,2 mil. Kč.

V rámci přímých plateb jsou v ČR od roku 2015 podporovány ze zdrojů EU vybrané citlivé sektory prostřednictvím dobrovolné podpory vázané na produkci (VCS – Voluntary Coupled Support). Jedná se o odvětví zemědělské výroby, která čelí určitým obtížím, a přitom jsou mimořádně důležitá z hospodářských, sociálních nebo environmentálních důvodů. Podpora VCS navazuje na podporu vyplácenou v předchozích letech na citlivé komodity uplatňovanou podle čl. 68 nařízení Rady (ES) č. 73/2009, nicméně je rozšířena o některá další odvětví rostlinné a živočišné výroby. V ČR je podpora určena pro následující komodity: brambory pro výrobu škrobu, konzumní brambory, chmel, ovoce s velmi vysokou pracností, ovoce s vysokou pracností, zelenina s velmi vysokou pracností, zelenina s vysokou pracností, cukrová řepa, bílkovinné plodiny, telata masného typu, krávy s tržní produkcí mléka, pasené ovce a kozy.

Za rok 2017 byla žadatelům kompenzace vyplácena na základě prováděcího nařízení Komise (EU) 2015/2094, v platném znění, a nařízení vlády č. 50/2015 Sb. ve znění pozdějších předpisů. Celkem bylo odesláno 18 345 rozhodnutí s přiznanou výší kompenzace a celková vrácená částka představovala sumu 278 mil. Kč.

7 *ENRF (Evropský námořní a rybářský fond) se zaměřuje na dlouhodobé strategické cíle společné rybářské politiky a integrované námořní politiky včetně udržitelného a konkurenceschopného odvětví rybolovu a akvakultury, konzistentního politického rámce pro další rozvoj integrované námořní politiky a vyváženého územního rozvoje rybolovných oblastí podporujícího začlenění.*

Podpory tržních cen a organizace trhu

Podpory tržních cen zahrnují jak podpory cen výrobců, tak podpory cen spotřebitelů. V roce 2018 bylo celkově vydáno na podporu cen a organizaci trhu 6 393 mil. Kč, což je o 72 mil. Kč méně než v předchozím roce. Největší část podpor tvoří podpory pro zemědělské BPS a fotovoltaické elektrárny. Podpora v gesci ERÚ je udělována formou výkupních cen a zelených bonusů vázaných na množství vyrobené elektrické energie. Celková suma podpor poskytnutých ze zdrojů ČR na podporu cen a organizaci trhu se v roce 2018 zvýšila oproti předchozímu roku o 153,1 mil. Kč, suma podpor poskytnutých ze zdrojů EU v roce 2018 poklesla oproti předchozímu roku o 225,2 mil. Kč, tj. o více než třetinu. V roce 2018 nebyla uplatněna žádná mimořádná opatření v sektoru živočišné výroby.

V roce 2018, stejně jako v roce 2017, připadl vysoký podíl výdajů v rámci SOT na projekt Ovoce a zelenina do škol (324,7 mil. Kč) a na obnovu vinic (109,8 mil. Kč). Finance pocházely zejména z evropských zdrojů. Největší podíl ze zdrojů ČR připadl kromě podpory ve formě Ovoce a zelenina do škol na podporu Mléko do škol.

U celkového objemu vyplacených podpor na Mléko do škol došlo v roce 2018 k výraznému meziročnímu nárůstu na čtyřnásobek původní hodnoty (o 225,1 mil. Kč na 281,2 mil. Kč), což bylo ovlivněno zásadní reformou projektu (od školního roku 2017/2018 jsou konzumní mléko a neochucené mléčné výrobky dětem poskytovány zdarma, nově je také poskytována podpora na doprovodná vzdělávací opatření). Podpory včelařům byly v roce 2018 vypláceny ve stejné výši z národních i evropských zdrojů. Tyto podpory se zaměřují na zlepšení výroby včelařských produktů a jejich uvedení na trh. V roce 2017 dosáhly výše 67,6 mil. Kč, v roce 2018 tyto podpory mírně poklesly na úroveň 63,8 mil. Kč.

Největší meziroční pokles v roce 2018 zaznamenala především podpora u Propagace zemědělských produktů, a to o 48,8 % (tj. o 37,6 mil. Kč, na 39,4 mil. Kč). V roce 2018 byly zaměřeny programy na propagaci mléčných výrobků a vývoz výrobků do třetích zemí (např. do Spojených arabských emirátů, Saudské Arábie, Libanonu) a na propagaci chráněného zeměpisného označení původu.

Exportní subvence nejsou od roku 2014 v EU v rámci dohod WTO poskytovány. Dne 22. 2. 2017 vstoupila v platnost Dohoda o usnadňování obchodu (TFA – Trade Facilitation Agreement), první sjednaná mnohostranná obchodní dohoda od dob vzniku WTO. Dohoda je zaměřena na zjednodušení a modernizaci celních procedur. Očekává se, že dohoda přispěje k nárůstu obchodních transakcí prováděných malými a středními podniky.

● Zemědělství a životní prostředí, ochrana zvířat

Vliv agrárního sektoru na jednotlivé složky životního prostředí

Zemědělský půdní fond (ZPF) tvořil v roce 2018 více než polovinu celkové výměry ČR (53,3 %), v porovnání s rokem 2017 se zmenšil o 1,6 tis. ha. Nepatrný pokles zaznamenala orná půda (o 0,2 %) a mírný nárůst byl identifikován u trvalých travních porostů (o 0,5 %). Výměra lesních pozemků zůstala přibližně stejná jako v roce 2017 (33,9 %).

Výměra ploch lokalit soustavy Natura 2000 v roce 2018 byla 1 114,83 tis. ha, tj. 14,1 % celkové rozlohy ČR.

K 31. 8. 2018 bylo zaregistrováno v integrovaném systému pěstování ovoce 353 členů s výměrou ovocných sadů 9 857 ha. V rámci integrované produkce ovoce bylo celkem v rámci EAFRD proplaceno 305 žádostí z roku 2017 na výměru 9,5 tis. ha ovocných sadů. V roce 2018 bylo podáno 316 žádostí na plochu 9,7 tis. ha na ovocné sady a 7 žádostí podáno na 93 ha jahodníku na orné půdě.

K 31. 12. 2018 bylo evidováno 153 členů Svazu integrované a ekologické produkce hroznů a vína, o. s. – EKOVIN, kteří hospodaří v systému integrované produkce révy vinné na 5,7 tis. ha. Celkem bylo v integrované produkci vinné révy v roce 2018 podáno 629 žádostí na výměru 12,0 tis. ha. Do opatření ekologické zemědělství s kulturou vinice bylo celkem podáno 112 žádostí na výměru 872 ha.

Ochrana zvířat

Oblast ochrany zvířat proti týrání je upravena zákonem č. 246/1992 Sb., na ochranu zvířat proti týrání, ve znění pozdějších předpisů (dále zákon na ochranu zvířat). Zákon na ochranu zvířat stanovuje jako hlavní orgány ochrany zvířat MZe a SVS. Do Plánu legislativních prací vlády na zbývající část roku 2018 byla zařazena novela zákona na ochranu zvířat proti týrání č. 246/1992 Sb., jejíž cílem je poskytnout obcím náhradu nákladů, které vynaložily v souvislosti s péčí o týraná zvířata v předběžné náhradní péči a v náhradní péči. Proběhlo vnitřní připomínkové řízení a mezíresortní připomínkové řízení.

V roce 2018 probíhala příprava vyhlášky o kompenzačním příspěvku chovatelům, kteří provozují chov zvířat pro kožešiny, včetně notifikací této vyhlášky v Evropské komisi. Vyhláška byla vyhlášena ve Sbírce zákonů dne 12. 2. 2019 pod číslem 34/2019 Sb.

Podle informací Ministerstva spravedlnosti bylo podle trestního zákona za týrání zvířat v roce 2018 stíháno 55 a odsouzeno 32 osob.

Dalšími novelami vyhlášek připravovanými v roce 2018 a u kterých proběhlo vnitřní připomínkové řízení jsou: novela vyhlášky o vzdělávání na úseku ochrany zvířat proti týrání, novela vyhlášky o minimálních standardech pro ochranu hospodářských zvířat a novela vyhlášky o ochraně zvířat při usmrcování.

Ekologické zemědělství

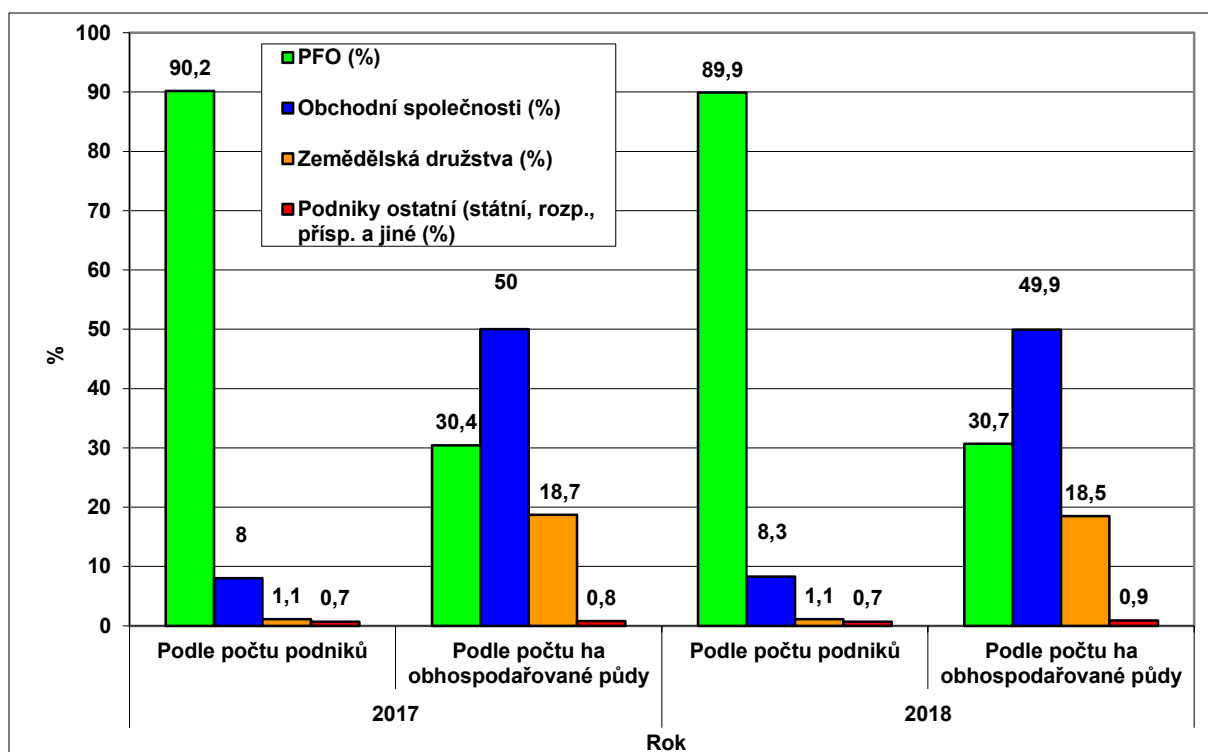
K 31. 12. 2018 hospodařilo v ČR 4 596 ekologických zemědělců a 748 výrobců biopotravin. Podíl ekologicky obhospodařované půdy k celkové výměře zemědělské půdy činil k 31. 12. 2018 již 11,3 %.

Na plochách v ekologickém režimu bylo za rok 2017⁸ vyprodukováno 70 209 t obilovin, 3 631 t okopanin, 901 t olejnin a 1 585 t zeleniny. Z trvalých kultur bylo sklizeno 7 275 t ovoce, z toho 2 532 t produkce hroznů. Produkce biomléka činila 35 675 tis. l (v tom 34 651 tis. l kravského, 760 tis. l kozího a 264 tis. l ovčího mléka). Celkem bylo vyprodukováno v jateční hmotnosti 11 175 t hovězího, 581 t skopového (jehněčího), 123 t vepřového, 113 t drůbežího masa a 229 t vajec.

● Podnikatelská struktura zemědělství a zpracovatelů agrárních surovin

Koncem roku 2018 bylo ve strukturální zemědělské statistice ČSÚ evidováno 48,7 tis. subjektů.

8 Údaje o produkci za rok 2018 nejsou ještě k dispozici.

Pramen: ČSÚ – Zemědělský registr

Většina evidovaných zemědělských subjektů (96,6 %) vykázala alespoň minimální výměru z. p.⁹ a tyto podniky hospodařily na 3,54 mil. ha z. p. (z toho 2,49 mil. ha o. p.).

Podíl obhospodařované orné půdy představoval 70,5 % obhospodařované zemědělské půdy. Vyšší stupeň zornění 75,7 % vykázaly PPO než PFO s 58,7 %.

Na početních stavech základních druhů hospodářských zvířat se PPO podílely u skotu 75 % (v rámci toho 90 % dojených krav) a 94 % u prasat a drůbeže.

Podíl PFO na obhospodařované půdě v tomto období celkově mírně narůstal a proti roku 2005 se v roce 2018 zvýšil o 1,2 p. b. na úkor podílu PPO. V období let 2005 až 2018 lze pozorovat mírný nárůst počtu PFO, a to celkově o 3,1 % při různých meziročních trendech. U PPO je nárůst počtu subjektů trvalý a v roce 2018 celkově představoval 165 % proti roku 2005.

V roce 2018 se ve srovnání s rokem 2017 podíl PFO na obhospodařované zemědělské půdě podniky o výměře 3 ha a více v souladu s celkovým trendem ve sledovaném období od roku 2005 mírně zvýšil, a to o 0,2 p. b. na 30,2 % při odpovídajícím snížení podílu PPO na 69,8 %. Podíl družstev se přitom meziročně snížil o 0,2 p. b. na 18,6 %.

9 Jedná se o subjekty alespoň s 1 ha vlastní nebo najaté z. p. (základní prahová jednotka zjišťování počínaje Agrocenzem 2000) nebo alespoň s 15 ary intenzivních plodin (sady, zelenina, květiny) nebo 10 ary vinic nebo 3 ary skleníků a pařenišť. Část subjektů (podniků) má výměru z. p. pod uvedenými hodnotami, splňuje však požadavky na prahové hodnoty týkající se chovu hospodářských zvířat: alespoň 1 ks skotu nebo 2 ks prasat nebo 4 ks koz a ovcí nebo 50 ks drůbeže, případně alespoň 100 ks králíků nebo kozešinových zvířat.

● **Věda, výzkum, vzdělávání a poradenství**

V roce 2018 byla již třetím rokem v platnosti Koncepce výzkumu, vývoje a inovací Ministerstva zemědělství na léta 2016–2022. Jejím účelem je nastavit principy a cíle pro formování nové společné zemědělské politiky EU v ČR, dále pro oblast potravinářství, lesního a vodního hospodářství a oblast rozvoje venkova. Pro naplnění vize Koncepce jsou definovány tři klíčové oblasti: Udržitelné hospodaření s přírodními zdroji, Udržitelné zemědělství a lesnictví a Udržitelná produkce potravin, které jsou realizovány prostřednictvím devíti základních výzkumných směrů, mezi něž patří: Půda, Voda, Biodiverzita, Lesnictví a navazující odvětví, Rostlinná produkce a rostlinolékařství, Živočišná produkce a veterinární medicína, Produkce potravin, Zemědělská technika a Bioekonomie.

V roce 2018 končilo řešení 108 programových projektů v rámci rezortního programu Komplexní udržitelné systémy v zemědělství 2012–2018 (KUS). Dále bylo řešeno 52 programových projektů v rámci rezortního programu s názvem Program aplikovaného výzkumu Ministerstva zemědělství na období 2017–2025 – ZEMĚ (ZEMĚ), z nichž u 33 bylo v tomto roce zahájeno řešení. V roce 2018 byla vyhlášena třetí veřejná soutěž ve VaVaI v rámci programu ZEMĚ, ze které vzešlo 99 projektů s počátkem řešení od roku 2019.

MZe plní úkoly vyplývající z Koncepce vzdělávání Ministerstva zemědělství na období 2015–2020, která vytyčila 7 hlavních cílů (další odborné vzdělávání, mimoškolní vzdělávání dětí a mládeže, transfer poznatků z oblasti vědy a výzkumu do praxe, optimalizace počtů a zvýšení kvality absolventů škol) a 13 vedlejších cílů.

Do Ročního vzdělávacího plánu Ministerstva zemědělství pro odborné vzdělávání veřejnosti v rezortu (RVP MZe) byly zařazeny vzdělávací a osvětové akce určené pro veřejnost, které byly navrženy jednotlivými odbornými útvary MZe. Jednalo se o krátkodobé semináře, školení a konference zaměřené na výklad právních norem ČR a EU, realizaci úkolů z usnesení vlády, informace o schválených programech a postupech, vzdělávací aktivity pro pracovníky veřejnosprávních úřadů, státních dozorových orgánů i odbornou veřejnost, realizaci rezortních programů pro děti a mládež. V roce 2018 bylo za 5 000 tis. Kč (na aktivity environmentálního vzdělávání, osvěty a propagace připadla částka ve výši 4 005 tis. Kč) z RVP MZe realizováno 35 druhů vzdělávacích aktivit na 713 akcích, kterých se zúčastnilo 45 882 osob, z toho bylo 35 405 dětí, mládeže a studentů.

● **Pracovní síly a trh práce v zemědělství**

Zaměstnanost v zemědělství lze v posledních letech považovat prakticky za stabilizovanou, počet pracovníků v zemědělských podnicích se pohybuje kolem 100 tis. V roce 2018 činil počet pracovníků v zemědělských podnicích cca 100,2 tis.¹⁰, jejich podíl na celkové zaměstnanosti v národním hospodářství ČR činil 1,9 %¹¹ a meziročně se nezměnil.

Stabilizovaná je rovněž struktura zaměstnanosti podle právních forem. Dle Strukturálního šetření v zemědělství v roce 2016 (ČSÚ 2017) v podnicích právnických osob pracovalo 69,4 % osob v obchodních společnostech a 28,5 % v družstvech.

10 Průměrný evidenční počet pracovníků (ve fyzických osobách) v podnicích zemědělské prvovýroby bez souvisejících služeb a myslivosti, předběžný údaj.

11 Předběžný údaj, propočty ÚZEI podle: Zaměstnanost a nezaměstnanost v ČR podle výsledků výběrového šetření pracovních sil (1.-4. čtvrtletí 2018), ČSÚ 2018, 2019.

Z hlediska výrobního zaměření podniků převládá v ČR tradičně zaměstnanost v podnicích se smíšenou výrobou (rostlinnou i živočišnou) a v těchto podnicích došlo také v roce 2018¹² (podobně jako v předchozích letech) k největšímu absolutnímu úbytku zaměstnanců (v podnicích s 50 a více zaměstnanci o cca 1,8 tis., část podniků se tak přesunula do nižší velikostní kategorie podniků). V podnicích dalších výrobních zaměření došlo k podstatně méně významným změnám, meziročně mírně posílila zaměstnanost v podnicích specializovaných na pěstování zeleniny.

Věková skladba zemědělské populace představuje problém ve většině zemí EU. V agrárním sektoru ČR vykazovali dle VŠPS ve 4. čtvrtletí 2018 nejvyšší zastoupení pracovníci ve věku 45–59 let (41,4 %), následovala je kategorie pracovníků ve věku 30–44 let (31,2 %). Nižších podílů dosahovali pracovníci ve věku 60 a více let (14,5 %) a pracovníci nejmladší kategorie 15–29 let (12,9 %). Celkově se podíl pracovníků ve věku 45 let a více v agrárním sektoru ve srovnání se 4. čtvrtletím 2017 snížil o 0,8 p. b. na 55,9 % a naopak v NH, resp. v průmyslu vč. stavebnictví, mírně narostl (na 44,7 %, resp. na 43,8 %).

Úroveň vzdělanosti pracovníků agrárního sektoru lze vzhledem k dostupnosti dat hodnotit pouze u kategorie zaměstnanců, a to s ročním zpožděním¹³. V roce 2017 mělo 51,1 % zaměstnanců střední vzdělání s výučním listem, 25,8 % střední vzdělání s maturitní zkouškou, 12,8 % vysokoškolské (vč. vyššího odborného) a 8,6 % základní (včetně nedokončeného, resp. bez vzdělání). Meziročně k výrazným změnám nedošlo, ve srovnání s průmyslem je v agrárním sektoru nadále vyšší podíl zaměstnanců se středním vzděláním s výučním listem (o 5,5 p. b.) a naopak nižší podíl zaměstnanců se středním vzděláním s maturitní zkouškou (o 6,6 p. b.).

Většina pracovníků v zemědělství ČR získává příjem ze své pracovní činnosti ve formě mezd. Průměrné mzdy v zemědělství dlouhodobě setrvávají pod úrovní mezd v průmyslu i v národním hospodářství celkem. V roce 2018 se tato situace opět zhoršila. Průmysl a národní hospodářství dosáhly meziročních nárůstů mezd o 7,4 %, resp. 8,1 %, v zemědělství (vč. lesnictví a rybářství) to však bylo 6,7 % (trend všeobecného rychlého zvyšování mezd dále posílil) a průměrná mzda zde dosáhla 25 419 Kč. V národním hospodářství celkem vzrostla průměrná mzda¹⁴ na 31 885 Kč. Průmysl za národním hospodářstvím v tempu mírně zaostal a jeho náskok se při mzdě 32 054 Kč snížil na pouhých 169 Kč. Ve stavebnictví vzrostly mzdy o 7,7 % na 28 053 Kč. Jak relativní, tak absolutní nárůst mezd v zemědělství patřil mezi nejnižší v rámci všech odvětví. Za současné situace na trhu práce se tak vzhledem k nepříznivé situaci v oblasti zemědělských mezd dále zhoršily šance zemědělských podniků úspěšně zvládat akutně potřebnou generační obměnu.

Mzdová disparita zemědělství (vč. lesnictví a rybářství) se vůči průmyslu prohloubila na 79,3 %, obdobně vůči národnímu hospodářství na 79,7 % (samotné zemědělství, tj. bez lesnictví a rybářství, se propadlo zhruba na 78 %¹⁵ v obou srovnáních).

12 Pramen: Čtvrtletní výkaz P 3-04 pro ekonomické subjekty vybraných produkčních odvětví (průměrný evidenční počet zaměstnanců ve fyzických osobách, podniky s 50 a více zaměstnanci), 1. až 4. čtvrtletí 2018, ČSÚ 2019.

13 Pramen: Struktura mezd zaměstnanců 2017, ČSÚ 2018. U 1,8 % zaměstnanců není jejich vzdělání uvedeno.

14 Na přepočtené počty zaměstnanců.

15 Za samotné zemědělství dosáhla mzdová disparita (ČSÚ 2018, nepublikováno) 77,7 % vůči průmyslu a 78,1 % vůči NH.

● **Půda a vlastnické vztahy**

Zemědělský půdní fond představoval k 31. 12. 2018 podle evidence katastru nemovitostí celkem 4 204 tis. ha, tj. 53,3 % z rozlohy státu. Na jednoho obyvatele připadá 0,39 ha zemědělské půdy a 0,28 ha orné půdy a u obou druhů pozemků se tak snížila výměra na obyvatele o 0,01 ha. Proti roku 2017 došlo ke snížení výměry z. p. o cca 1,6 tis. ha, tj. o 0,04 %.

Meziroční úbytek ZPF v roce 2018 spočíval podle ČÚZK především ve snížení výměry orné půdy o 7 208 ha, což je úbytek vyšší o 205 ha proti roku 2017. Narostla výměra druhu pozemku trvalé travní porosty o 4 543 ha, tedy o 1 384 ha více než v roce 2017. Zvětšila se výměra lesní půdy o 1 733 ha a oproti minulému roku se snížila výměra v kategorii "ostatní plochy" o 499 ha. Zvyšuje se výměra zahrad (o 1 535 ha) a vodních ploch (o 273 ha), úbytek plochy ovocných sadů dosáhl 259 ha (145 ha v roce 2017). Výměra chmelnic poklesla o 167 ha, tedy více než v roce 2016 (61 ha), výměra vinic vykázala pokles o 7 ha, oproti nárůstu o 173 ha v roce 2017.

V systému LPIS je evidovaná výměra půdy podle zákona o zemědělství č. 252/1997 Sb., ve znění pozdějších předpisů. K 31. 12. 2018 byla celková výměra ve výši 3 558 tis. ha, tj. menší proti předchozímu roku o 2 574 ha, v roce 2017 byl úbytek 1 181 ha. Z údajů vyplývá, že pokles výměry zemědělské půdy v LPIS je udáván větší, než pokles výměry podle ČÚZK a některé zemědělské pozemky nejsou nově v LPIS evidovány.

Rozdíl ve výměře zemědělské půdy podle ČÚZK a oprávněnou plochou k čerpání podpor podle LPIS ve výši 646 tis. ha je dán odlišnou metodikou její evidence, s čímž souvisí i změny výměr jednotlivých druhů pozemků (kultur).

● **Agrární produkce**

Rostlinná produkce

Produkce obilovin, sklizených v ČR v roce 2018, dosáhla výše 6 971,0 tis. t, což je oproti předchozímu roku pokles o 6,5 %. Sklizeň obilovin v ČR v roce 2018 byla nižší, než je průměr za posledních pět let, a to o 14,0 %. Odhaduje se vzrůst objemu celkové domácí spotřeby obilovin o 3,0 %, který činí 4 954,0 tis. t.

Bilance výroby a spotřeby obilovin je dlouhodobě aktivní. Míra soběstačnosti u obilovin celkem v marketingovém roce 2018/19 meziročně klesla na 140,71 %. Celková nabídka obilovin pro marketingový rok 2018/19 je 8 598,9 tis. t, a ve srovnání s minulým rokem se nepatrně snížila, a to o 0,3 %. Objem konečných zásob se meziročně snížil o 4,8 % na 1 248,9 tis. t.

V marketingovém roce 2018/19 činila sklizňová plocha pšenice v ČR 819,7 tis. ha, meziročně o 1,5 % menší, z níž ozimé odrůdy zaujímaly 773,7 tis. ha (tj. 94,4 % celkové výměry pšenice) a jarní odrůdy pouze 46,0 tis. ha.

Průměrný hektarový výnos pšenice 5,39 t/ha byl oproti předchozímu roku nižší o 4,9 %. Produkce pšeničného zrna byla průměrná a dosáhla výše 4 417,8 tis. t, přičemž se velmi podobala sklizňovému ročníku 2009/10. Jedná se o meziroční pokles 6,4 %.

Odhadovaná výše počátečních zásob pšenice v marketingovém roce 2018/19 proti předchozímu roku vzrostla více než dvojnásobně na 636,8 tis. t. Celková nabídka pšenice se tak díky vysokým počátečním zásobám a vzrůstu dovozu zvýšila na 5 106,6 tis. t, tj. o 2,0 %. Objem vývozu se odhaduje na 1 840,0 tis. t, je tedy o 2,6 % nižší než v předchozím roce.

V marketingovém roce 2018/19 činila sklizňová plocha ječmene 324,7 tis. ha a meziročně došlo k jejímu poklesu o 0,9 %. Ozimé odrůdy zaujímaly 102,6 tis. ha (31,6 % celkové výměry ječmene), jarní odrůdy pak 222,1 tis. ha (68,4 %). Průměrný hektarový výnos ječmene dosáhl hodnoty 4,95 t/ha a byl tak meziročně o 5,4 % nižší. Produkce zrna se oproti minulému roku snížila o 6,2 %, a to na 1 606,0 tis. t.

Jarní ječmen sklizený v roce 2018 splňuje všechny požadavky kladené na kvalitní surovinu pro výrobu sladu. Zrno má dobrou klíčivost, ale má vysoký obsah dusíkatých látek a jedná se o nejproblematictější parametr kvality ze sklizně roku 2018. Počáteční zásoba marketingového roku 2018/19 meziročně vzrostla o 15,5 %, a to na hodnotu 221,2 tis. t. Míra soběstačnosti v ČR za marketingový rok 2018/19 u ječmene meziročně poklesla o 7,5 p. b. na 112,7 %.

Výměra sklizňové plochy kukuřice na zrno v ČR v marketingovém roce 2018/19 se meziročně snížila o 4,8 % na 81,9 tis. ha. Produkce se meziročně snížila o 16,8 %, a to na 489,2 tis. t. Hektarový výnos 5,98 t/ha byl meziročně o 12,6 % nižší. Celková nabídka kukuřičného zrna v marketingovém roce 2018/19 klesla na 1 045,6 tis. t (meziročně o 6,4 %). Objem celkové domácí spotřeby je odhadován na 513,0 tis. t, meziročně o 1,9 % nižší zejména v souvislosti s nižším objemem krmné spotřeby. Míra soběstačnosti u zrnové kukuřice klesla, a to ve srovnání s předchozím rokem o 17,1 p. b. na 95,4 %.

V ČR se cukrová řepa pro výrobu cukru v roce 2018/19 pěstovala na ploše 60,2 tis. ha. Průměrný výnos cukrové řepy při skutečně dosažené cukernatosti dosáhl hodnoty 56,9 t/ha¹⁶. Cukernatost řepy se zvýšila na 18,2 %. Produkční plocha na nepotravinářské využití cukrové řepy činila 3,1 tis. ha, výnos bulev pro výrobu kvasného lihu dosáhl 52,3 t/ha. Výroba cukru v ČR v roce 2018/19 dosáhla podle předběžných údajů 572,8 tis. t. Výnos polarizačního cukru dosáhl 10,37 t/ha¹⁷ a výnos bílého cukru 9,52 t/ha.

V ČR produkční plocha brambor celkem (včetně odhadu za domácnosti) v roce 2018/19 mírně klesla o 1,8 %, brambory se pěstovaly na celkové ploše 28,9 tis. ha.

Celková produkce brambor celkem (včetně odhadu za domácnosti) meziročně klesla o 13,0 % na 713,3 tis. t. Obdobné snížení produkce bylo i v kategorii brambor „mimo raných a sadbových“, kdy pokles o 15,4 % představoval produkci 609,0 tis. t (včetně odhadu za domácnosti). Tato kategorie brambor zahrnuje brambory konzumní pozdní, kde došlo k poklesu produkce o 14,9 % na 334,6 tis. t a brambory pro výrobu škrobu, u nichž klesla produkce o 22,3 % na 168,4 tis. t.

Sklizňová plocha olejnin v marketingovém roce 2018/19 vzrostla a celkem činila v ČR 489,3 tis. ha. Průměrný hektarový výnos se meziročně zvýšil na 3,09 t/ha a celková produkce olejnin tak proti sklizni roku 2017 vzrostla o 19,1 % na výši 1 511,3 tis. t. Zahraniční obchod olejninami celkem vykazuje kladnou bilanci a nejdůležitějšími exportními komoditami ČR z této skupiny komodit jsou řepkové, hořčičné a makové semeno.

Řepka olejná se v marketingovém roce 2018/19 sklídila v ČR z podobné produkční plochy jako v předchozím roce 411,8 tis. ha (nárůst o 4,4 %). Objem produkce řepky ve srovnání s předchozím rokem vzrostl o 23,8 % na 1 410,8 tis. t při průměrném výnosu 3,43 t/ha. Podíl řepkového semene na celkové produkci olejnin v ČR činil 93,3 %. Míra soběstačnosti je vlivem mimořádných klimatických podmínek odhadována na 112,9 %.

16 Údaj vypočtený z údajů VUC (jako podíl zpracované cukrové řepy a plochy cukrové řepy).

17 Hmotnost veškerého cukru teoreticky získatelného z jednotky plochy cukrové řepy (bez zápočtu cukru obsaženého v cukrové řepě zpracované ve smlouvě o dílo mimo území ČR).

Sklizňové plochy chmelnic se v ČR již pátým rokem zvyšují. V roce 2018 dosáhla pěstitelská plocha chmelnic 5 020 ha, tj. o 75 ha více než v roce 2017. Majoritní odrůdou stále zůstává Žatecký poloraný červeňák (ŽPČ), v roce 2017 jím bylo osázeno 86,6 % celkové pěstitelské plochy (tj. 4 349 ha). Z hybridních odrůd chmele největší výměru zaujímá Sládek (320 ha), Premiant (170 ha) a další. V roce 2017 ÚKZÚZ eviduje v ČR celkem 119 pěstitelů chmele.

Celková produkce ovoce v ČR (včetně dopočtu domácností) dosáhla v roce 2018 podle údajů ČSÚ 384,2 tis. t a byla v porovnání se sklizní ovoce v roce 2017 téměř o polovinu vyšší. Meziročně výrazně vzrostla sklizeň hrušek (o 81 % na 19,2 tis. t), švestek (o 91 % na 37,5 tis. t), višní (o 39 % na 9,5 tis. t), jablek (o 45 % na 253,4 tis. t), slív (o 59 % na 11,5 tis. t). Naopak nižší produkce byla zaznamenána u jahod (o 19 % na 6,8 tis. t) a angreštu (o 29 % na 2,2 tis. t).

V ČR celková výměra pěstební plochy zeleniny (včetně dopočtu domácností) v roce 2018 meziročně stagnovala a činila 14 291 ha. Největší podíl zaujímaly stejné druhy zeleniny jako v předcházejícím roce, a to cibule (15 %), hrách (11 %), okurky nakládačky (8 %), mrkev (7 %), rajčata (6 %) a zelí (7 %). K nejvýznamnějšímu snížení ploch došlo u zelí o 18 % na 1 002 ha a mrkve o 12 % na 1 033 ha. Největší nárůst ploch byl zaznamenán u póru o 44 % na 26 ha.

Živočišná produkce

Stavy skotu celkem v České republice podle ČSÚ Soupisu hospodářských zvířat k 1. 4. 2018 v meziročním srovnání nepatrně klesly o 0,4 % a dosáhly 1 415,8 tis. ks, z toho stavy krav se zvýšily o 0,2 % na 587,3 tis. ks. Zatímco počet kusů dojených krav se ve srovnání s předchozím rokem snížil o 1,2 % na 365,4 tis. ks, stavy krav BTM se o 2,7 % zvýšily a dosáhly 221,9 tis. ks. Na celkovém počtu skotu chovaném v EU 28 se ČR v roce 2018 podílela stejně jako v předchozím roce 1,6 %.

Průměrná CZV mléka v ČR dosáhla 8,57 Kč/l. Náklady na výrobu mléka se předběžně odhadují ve výši 8,47 Kč/l. Podíl nákladů na krmiva na celkových nákladech se předpokládá ve výši 39,5 %, z toho podíl na vlastní krmiva 23,2 %. Vlivem sucha vzrostly meziročně zejména náklady na vlastní krmiva (podle odhadu o 14,6 %), a rovněž se předpokládá výraznější růst pracovních nákladů (o 7,1 %). Podle předběžného odhadu ÚZEI byla v průměru za ČR nákladová rentabilita kladná. S přispěním přímých a nepřímých podpor se předběžně odhaduje průměrná souhrnná rentabilita ve výši 16,74 %. Tržní produkce mléka dosáhla podle dopočtových údajů ČSÚ celkem 2 978,4 mil. l, což je 96,7 % celkové produkce. Celkové množství mléka dodaného k dalšímu zpracování (v ČR i zahraničí) činilo podle evidence SZIF celkem 3 056,716 tis. t a přímý prodej spotřebitelům 16,198 tis. t. Celkový prodej ze zemědělského podniku se meziročně zvýšil o 2,5 %,

Produkce hovězího masa včetně telecího v ČR je ovlivněna nejen relací mezi nabídkou a poptávkou na tuzemském trhu, ale značný vliv na její vývoj mají rovněž prodeje živého skotu do ostatních zemí. V meziročním srovnání se výroba v ČR zvýšila o 5,1 % na 94,0 tis. t j. hm. (tj. 174,0 tis. t ž. hm.). Podíl produkce hovězího masa včetně telecího ČR z celkové hrubé produkce EU se v roce 2018 nepatrně zvýšil o 0,1 % na 1,0 %.

V ČR je chov skotu tradičně soustředěn především do větších zemědělských podniků. Podle údajů Ústřední evidence hospodářských zvířat se k 31. 12. 2018 zabývalo chovem skotu v ČR celkem 18,3 tis. podniků a ve srovnání s předchozím rokem se jejich počet snížil o 251 podniků. Nejvýrazněji klesl počet malých podniků s 1 až 10 ks skotu (o 251), i přesto je těchto podniků zdaleka nejvyšší počet (9,8 tis.), ale je v nich chováno pouze 2,3 % stavů skotu v ČR. Největší podíl (tj. 43,8 %) z celkové populace skotu v ČR byl v roce 2018 chován v 403 podnicích s počtem zvířat nad 1 tis. ks.

Trh s vepřovým masem v České republice byl opět výrazně ovlivněn vývojem tohoto odvětví v celé EU. Oslabení cen vepřového masa na vnitřním trhu Unie vlivem nízkých cen na světovém trhu

mělo dopad i na vývoj CZV jatečných prasat v ČR a negativně se promítlo i do ekonomiky produkce. V roce 2018 byl vývoj v komoditě vepřové maso v ČR charakterizován dalším oslabením stavů prasnic, stagnací celkové výroby, snížením porážek a pokračujícím růstem dovozů masa, při navýšení exportu živých prasat.

Podle ČSÚ se stavy drůbeže v ČR v roce 2018 zvýšily o 9,7 % na 23,6 mil. ks, z toho stavy kuřat na výkrm vzrostly o 3,2 % na 11,3 mil. ks, stavy kuřat na chov vzrostly o 13,5 % na 2,9 mil. ks, stavy kohoutů poklesly o 0,3 % na 259,7 tis. ks, stavy kachen vzrostly o 42,0 % na 780,8 tis. ks, stavy krůt se zvýšily o 1,2 % na 343,8 tis. ks a stavy hus vzrostly o 9,7 % na 19,8 tis. ks.

Celková produkce jatečné drůbeže v ČR se v roce 2018 dle údajů publikovaných ČSÚ zvýšila o 1,2 % na 195,3 tis. t j. hm. (260,4 tis. t ž. hm.). Z toho produkce v zemědělském sektoru činila 192,8 tis. t j. hm. (257,0 tis. t ž. hm.).

Do ČR bylo podle celní statistiky v roce 2018 dovezeno 13,8 mil. ks živé drůbeže, to znamená meziročně o 40,6 % méně.

V roce 2018 byl trh s vejci v ČR charakterizován meziročním mírným snížením průměrných početních stavů nosnic a dovozu. Zvýšení průměrné roční užitkovosti nosnic však vedlo k mírnému růstu výroby.

V České republice vzrostly nejen celkové stavy ovcí i koz, ale i stavy základních stád. K 1. 4. 2018 bylo v ČR evidováno 218,9 tis. ks ovcí a 133,6 tis. ks bahnic, což je meziroční vzrůst základního stáda o 2,5 %. V kategorii koz a kozlů bylo k 1. 4. 2018 evidováno 30,3 tis. ks, z toho základní stádo koz vzrostlo o 13,4 % a dosáhlo 17,0 tis. ks.

● **Obnovitelné zdroje energie**

V roce 2018 představoval platnou právní úpravu pro veřejnou podporu výstavby a provozu zařízení na výrobu obnovitelných energií z biomasy a bioplynu zákon č. 165/2012 Sb., o podporovaných zdrojích energie, odpovídající prováděcí vyhlášky a Cenové rozhodnutí ERÚ¹⁸ č. 8 a 9/2017 ze dne 20. prosince 2017, kterými se stanovuje podpora pro podporované zdroje energie. Novela zákona č. 165/2012 Sb. z roku 2013 omezila podporu pro nové výrobní elektrárny z obnovitelných zdrojů, a to od roku 2014 s ročním přechodným ustanovením umožňujícím dokončit již rozpracované projekty využívající energii větru, vody, země a biomasy. Dále stanovila maximální výše poplatků na podporu obnovitelných zdrojů, které jsou vybírány od zákazníků v regulované složce ceny elektrárny a zavedla 10% odvod z elektrárny ze slunečního záření od 1. 1. 2014 pro výrobní elektrárny uvedené do provozu v roce 2010.

Výroba elektrárny z kapalných biopaliv dosáhla v roce 2017 jen malého podílu 0,19 % na elektrárně vyrobené z OZE, v případě výroby tepelné energie byl tento podíl 0,03 %.

Celková tuzemská produkční kapacita závodů na výrobu bionafty FAME se v roce 2018 ustálila na 340 tis. t, stejně jako v roce předešlém. Výrobu certifikovaného FAME v roce 2018 z nakupovaných surovin pro tuzemskou spotřebu a vývoz zajišťovaly pouze společnosti Preol, a.s., Lovosice a Primagra, a.s., Milín. Společnost Temperator, s.r.o., Liberec zpracovávala odpadní živočišné tuky na FAME pouze pro jejich vývoz. Některé z ostatních provozů buď výrobu přerušily, nebo se zaměřily na dílčí činnosti jako je lisování řepky olejky, prodej řepkového oleje, obchod s řepkovým olejem

a FAME, zpracování mastných kyselin na surové FAME a jejich prodej k zušlechtnění na FAME. Průměrné využití výrobních kapacit v roce 2018 dosáhlo 57 %.

● **Cenový vývoj na agrárním trhu**

V roce 2018 došlo ke stagnaci cen zemědělských výrobců. Vývoj cen průmyslových výrobců potravinářských výrobků, nápojů a tabáku měl podobný průběh, zatímco spotřebitelské ceny se v průměru zvýšily o 1,3 %. Ceny vstupů do zemědělství se meziročně zvýšily o 2,1 %.

Meziroční růst CZV se v rostlinné výrobě v roce 2018 navýšil o 2,5 %. Nejvýrazněji se zvýšila v rámci sledovaných komodit cena zeleniny a květín (o 13,0 %). Mírně se zvýšily ceny u okopanin. K největšímu poklesu cen došlo u ovoce o 26,3 % a olejnin o 5,5 %.

Průměrná CZV živočišných komodit byla v roce 2018 ve srovnání s rokem 2017 v horší kondici a zaznamenala meziroční pokles o 2,8 %. Největší pokles CZV byl zaznamenán u jatečných prasat o 16,1 % a u vajec o 9,6 %.

● **Agrární zahraniční obchod (AZO)**

Obrat českého AZO v roce 2018 meziročně poklesl o 2,6 %, vzhledem ke zřetelnějšímu poklesu na straně exportu než na straně importu. Hodnota vývozu se snížila o 9,5 mld. Kč, tj. o 4,8 %, na 186,6 mld. Kč, naproti tomu hodnota dovozu se snížila mírněji o 1,5 mld. Kč, tj. o 0,7 %, na 227,0 mld. Kč. Pasivní bilance českého AZO se v roce 2018 v důsledku výraznějšího poklesu na straně vývozu, než na straně dovozu meziročně prohloubila o 8,0 mld. Kč na 40,4 mld. Kč (nejhorší hodnota posledních pěti let). Stupeň krytí dovozu vývozem se ve stejné době snížil o 3,6 p. b. na 82,2 % a podíl schodku na vývozu vzrostl o 5,1 p. b. na 21,6 % (meziročně horší hodnoty, nejhorší hodnota v průběhu pěti let). V členění na obchod s EU a s třetími zeměmi lze v prvním případě konstatovat meziroční výrazné navýšení bilančního schodku (po třech letech jeho navyšování) na 24,0 mld. Kč, tj. o 42,5 %, a ve druhém případě pak mírnější navýšení schodku na 15,8 mld. Kč¹⁹, tj. o 5,2 %. Meziročně větší výkyvy bilance vykazuje český agrární obchod s Unií než mimo ni.

V roce 2018 vyvážela ČR agrární zboží zejména na Slovensko (21,7 %), do Německa (19,9 %), Polska (10,6 %) a z třetích zemí navzdory embargu do Ruska (1,7 %). Tyto země tvořily více než jednu polovinu českého vývozu.

Dovoz agrárního zboží do ČR pochází zejména z Německa (21,7 %), Polska (16,9 %) a dále z Nizozemska (6,8 %) a Slovenska (6,4 %). Více než 5% podíl zaujímaly v roce 2018 ještě Španělsko a Itálie. V rámci třetích zemí jsou našimi hlavními dodavateli Čína, Turecko a USA (s podíly v rozmezí 1,3 % až 1,0 %). Brazílie v meziročním porovnání již druhým rokem obsadila páté místo (s podílem 0,7 %). Meziročně se významně zvýšila hodnota dovozů z Rumunska (o 22,7 %) a z Ukrajiny (o 37 %), jejich podíly na dovozu tvoří 1,7 %, resp. 0,6 %.

Mezi nejvíce dovážené zboží do ČR v roce 2018 patřily „vepřové maso“ (s 6,6% podílem, tj. pokles podílu o 0,4 p. b. v meziročním porovnání), „pekařské výrobky“, „sýry a tvaroh“, „cigarety“, „čokoláda a ostatní kakaové přípravky“, „potravinové přípravky jiné“, „přípravky používané k výživě zvířat“, „maso a droby drůbeže“, „káva“, „vino“.

19 Součet obchodu s EU 28 a s třetími zeměmi se nerovná celkovému obchodu, neboť ten obsahuje i obchodní operace, které nejsou v databázi přiřazeny konkrétní zemi.

V komoditním pohledu v roce 2018 ovlivnil meziroční vývoj bilance českého AZO zejména pokles netto vývozu „cigaret“, „pšenice“ a „ječmene“. Na druhé straně významnější meziroční zlepšení bilance bylo zaznamenáno u položek „nezahuštěné mléko a smetana“, „přípravky používané k výživě zvířat“ a „pivo“. K mírnému zlepšení pasivní bilance došlo u „vepřového masa“ a „sójových pokrutin“. Prohloubení pasivní bilance bylo zaznamenáno u „tabákových náhražek“ a „masa a drobů drůbeže“.

● **Ekonomické výsledky agrárního sektoru**

Souhrnný zemědělský účet je hlavním nástrojem pro sledování ekonomiky odvětví zemědělství, srovnatelným pro celou EU. Výsledky SZÚ pro rok 2018 značí výrazný pokles nejen proti předchozímu roku, ale i proti časovému období posledních pěti let, a to především díky poklesu čisté přidané hodnoty v základních cenách. Výsledek produkce zemědělského odvětví byl v roce 2018 druhý nejvyšší za posledních pět let (135 mld. Kč). Meziročně došlo k nárůstu rostlinné produkce z 74,2 mld. Kč v roce 2017 na 75,1 mld. Kč v roce 2018. Nižší tempo růstu bylo v odvětví živočišné výroby, a to pouze o 0,3 mld. Kč na hodnotu 51,7 mld. Kč. I přes druhou nejvyšší hodnotu zemědělské produkce, dosažené za posledních pět let, došlo k opětovnému poklesu souhrnného ukazatele – podnikatelského důchodu, a to především vlivem navýšení mezispotřeby o necelých 5 mld. Kč, a s tím souvisejícím poklesem hrubé přidané hodnoty. Tento trend pokračuje již druhým rokem. Rovněž čistá přidaná hodnota poklesla zhruba o více než 3 mld. Kč. Důchod z faktorů poklesl na 54,8 mld. Kč a byl tak druhý nejnižší za sledované období. Tento výsledek byl dosažen i přes meziroční navýšení podpor do sektoru o 0,5 mld. Kč na 32,9 mld. Kč. Celková ekonomická situace odvětví zemědělství měřená ukazatelem důchodu z faktorů v přepočtu na AWU (roční pracovní jednotka při 100% pracovním využití) dosáhla hodnoty 524 tis. Kč/AWU, což je pokles proti předchozím rokům téměř o 5 %.

Hospodářské výsledky zemědělských podniků meziročně kolísají většinou zejména vlivem vývoje cen zemědělských výrobců a v rostlinné výrobě navíc vlivem výkyvů výnosů plodin. V roce 2018 došlo v porovnání s rokem 2017 k nárůstu cen zemědělských výrobců obilovin (o 7,4 %) a brambor (o 3,2 %), naopak klesly ceny olejnin (o 5,5 %). Rostlinná výroba však zaznamenala pokles výnosů obilovin (o 5,4 %) a brambor (o 13,3 %), zvýšily se výnosy olejnin (o 16,7 %).

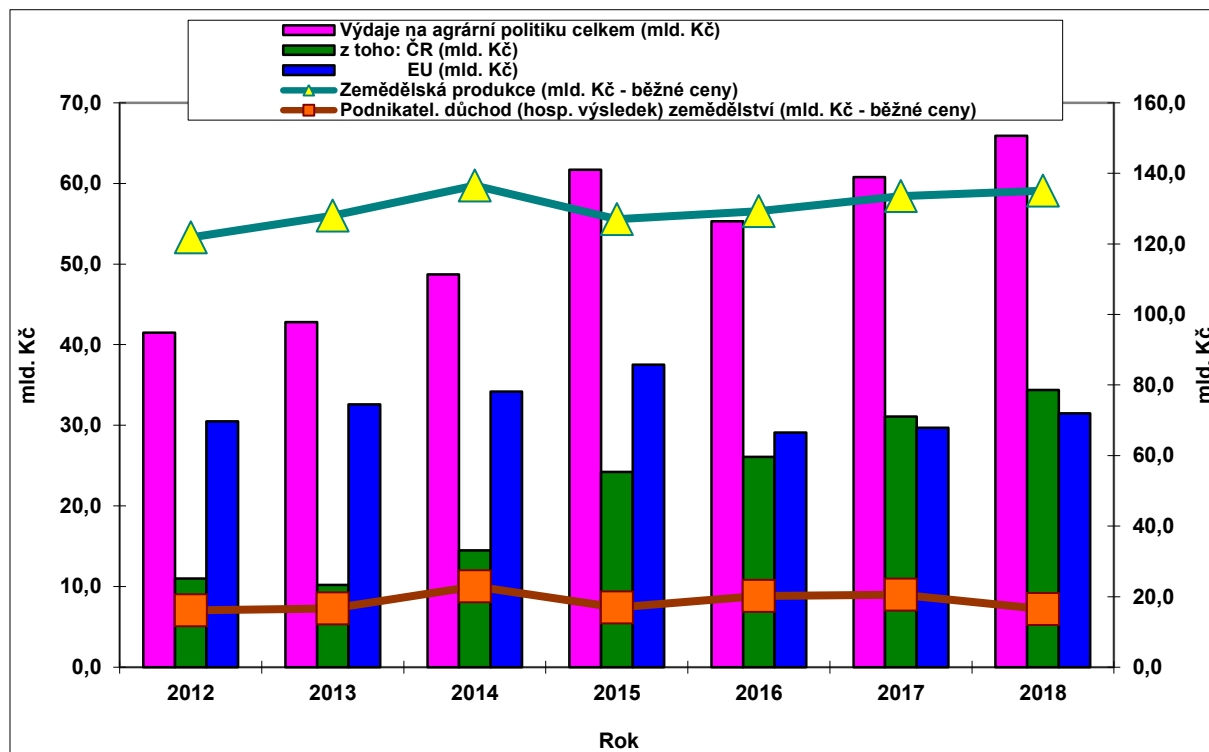
Ceny zemědělských výrobců v živočišné výrobě byly v roce 2018 meziročně nižší o 2,8 %. Příznivě působil pouze cenový vývoj v sektoru výroby mléka (nárůst o 2,1 %), snížily se ceny jatečných prasat (o 16,1 %), drůbeže (o 1,3 %) a vajec (o 9,6 %). V živočišné výrobě současně došlo v roce 2018 k nárůstu výroby jatečného skotu (o 5,7 %) a jatečné drůbeže (o 3,4 %), zlepšila se také průměrná roční dojitost (o 3,7 %).

Na výrobní náklady měly vliv ceny výrobků a služeb vstupujících do zemědělství, které se v roce 2018 meziročně zvýšily o 2,1 % zejména vlivem zvýšení energií a maziv (o 5,8 %), osiva a sadby (o 4,7 %) a služeb pro zemědělství (2,2 %).

ČPH/AWU vzrostla také u středně velkých podniků (o 5,2 %) s průměrnou výměrou 153,25 ha, 2,04 AWU/100 ha pracovní síly a intenzitou chovu přežvýkavců 0,52 DJ/ha krmných plodin. Zlepšení nastalo vlivem vyšší hodnoty produkce rostlinné výroby (o 2,1 %), živočišné výroby (o 0,7 %) a vyšších provozních dotací a podpor (o 5,9 %). Podíl obilovin je u těchto podniků v průměru vyšší (33 %) než u malých podniků, v živočišné výrobě převažuje chov ostatního skotu (krav) bez tržní produkce mléka.

Naopak relativně stabilní vývoj ČPH/AWU zaznamenaly velké a největší zemědělské podniky. Velké zemědělské podniky hospodařily na průměrné výměře 615,22 ha, zaměstnávaly 2,05 AWU/100 ha zejména placené pracovní síly a intenzita chovu přežvýkavců byla 0,6 DJ/ha krmných plodin.

V rostlinné výrobě převažují obiloviny a ostatní polní plodiny, podíl krmných plodin je přibližně třetinový na výměře využívané zemědělské půdy. Pilířem živočišné výroby je chov skotu k produkci mléka i masa. Právě vyšší míra diverzifikace rostlinné a živočišné výroby byla příčinou relativně stabilního vývoje celkové zemědělské produkce. Nárůst provozních dotací na hektar pokryl vyšší náklady na vstupy a vyšší odpisy. Díky nárůstu nákladů na externí faktory a odpisy se ČPH/AWU meziročně mírně snížila u velkých podniků o 1,5 % v roce 2018.

Pramen: ČSÚ - souhrnné zemědělské účty, ÚZEI

● **Souhrnné hodnocení agrární politiky**

Celkové výdaje se v roce 2018 meziročně zvýšily z 60,9 mld. Kč na 66,0 mld. Kč, tj. o 8,4 %. K tomuto zvýšení přispěly všechny sektory s výjimkou vodního hospodářství a rybářství. Z celkových výdajů se podpory pouze zemědělským podnikům zvýšily výrazně ze 45,1 mld. Kč na 48,5 mld. Kč, tj. o 7,5 %. Z celkových výdajů činil podíl podpor zemědělským podnikům kolem 74 %. Podpory obecných služeb se meziročně zvýšily o více než 11 % a jejich podíl dosáhl téměř 19 %.

Největší podíl podpor připadl v roce 2018 na přímé platby (34,6 %) a v důsledku nárůstu podpor obecných služeb i podíl na ostatní (národní) výdaje (34,8 %). Tím také poklesl podíl výdaje ze zdrojů EU ze 48,8 % v roce 2017 na 47,7 % v roce 2018.

Pokud jde o podpory přímo zemědělským podnikům, pokračuje orientace politiky především na podporu příjmů a produkce, avšak meziroční zvýšení tzv. nekomoditních podpor (především environmentálních plateb) ze 4,5 mld. Kč na 6,1 mld. Kč snížil podíl podpory příjmů a produkce meziročně z 81,3 % na 76,0 %. Významnou součástí podpor se stávají provozní podpory bioplynovým stanicím, které se pohybují na úrovni 5,5 mld. Kč ročně. Míra oddělení podpor od produkce, tj. podíl na produkci nevázaných a ostatních nekomoditních podpor na celkových podporách, je však v obou sledovaných rocích relativně nízká (kolem 52 %).

Ze souhrnných údajů podpor do agrárního sektoru je zřejmé, že zemědělská politika ČR je nadále prostřednictvím přímých plateb spolu s platbami LFA orientována především na podporu příjmů podniků a po roce 2014 i na podporu zachování produkce u tzv. citlivých komodit. Tato tendence byla

v obou sledovaných rocích navíc zdůrazněna mimořádnými národními podporami a kompenzacemi za enormní výkyvy vnějších podmínek, zejména počasí.

NÁVRH NEZBYTNÝCH OPATŘENÍ VYPLÝVAJÍCÍCH ZE ZPRÁVY O STAVU ZEMĚDĚLSTVÍ ČESKÉ REPUBLIKY ZA ROK 2018 V OBLASTI AGRÁRNÍ POLITIKY (PODLE USTANOVENÍ § 6 ZÁKONA Č. 252/1997 SB., O ZEMĚDĚLSTVÍ)

Zajistit rozvoj zemědělského a potravinářského sektoru

- V rámci přípravy nové SZP nastavit parametry k dalšímu rozvoji zemědělského sektoru v ČR.
- Podporou sdružování více prvovýrobních subjektů do organizací producentů zvýšit provázanost domácích zemědělských podniků a zároveň usilovat o větší propojení s českým potravinářským průmyslem.
- Podporovat informovanost spotřebitelů o kvalitních potravinách tuzemské produkce.
- Aktivně se podílet na zamezení dvojí kvality potravin na úrovni zemí EU.
- Navrhovat opatření ke zvyšování konkurenceschopnosti zemědělství a potravinářství.
- Podporovat Regionální produkty podporou místních farmářů.
- Zajistit kvalitní a důsledné kontroly v obchodní síti zvýšením práce inspektorů v terénu, zejména v boji s falšováním potravin.
- Podpořit kvalitní domácí výroby a produkce a zpracování základních zemědělských komodit využitím dotačních programů SZP a PGR LF.
- „Strategickým plánem pro rozvoj chovu ryb do roku 2024“ podporovat naplňování podmínek Společné rybářské politiky Evropské unie v České republice.
- Zajistit udržitelnost a konkurenceschopnost českého produkčního rybářství prostřednictvím národních dotačních programů a OP Rybářství.
- Podporovat ozdravování chovů hospodářských zvířat vč. podpory tlumení antimikrobiální rezistence.

Zvýšit kvalitu životního prostředí a krajiny, zlepšit vztah k přírodním zdrojům a podpořit kvalitu života na venkově

- Podporovat tvorbu a udržení pracovních míst a diverzifikaci činností na venkově.
- Podporovat rozhodující skupiny podnikatelů v obcích do tří tisíc obyvatel a motivovat je zakládat a udržovat provozovny na venkově.
- Řešit problematiku negativních dopadů výskytu sucha a nedostatku vody v České republice s prioritou omezit projevy vodní eroze, v souladu se schválenou Koncepcí na ochranu před následky sucha pro území České republiky.
- Podporovat výstavbu rybníků, jejich obnovu, rekonstrukci a odbahňování s cílem zvýšit akumulaci a retenci vody v krajině, včetně podpory k zajištění jejich mimoprodukčních funkcí.

- Realizaci „Akčního plánu ČR pro rozvoj ekologického zemědělství v letech 2016–2020“ podporovat a propagovat ekologické zemědělství a zároveň klást důraz na navýšení produkce biopotravin.
- Z hlediska ochrany půdy před degradací její kvality podporovat živočišnou výrobu, která strukturou spotřeby píce a další rostlinné produkce vyvolává rozmanitost pěstovaných plodin a následně zajišťuje přísun nepostradatelných statkových hnojiv.
- Podporovat zlepšení hospodářské, ekologické a sociální funkce lesů.
- V maximální možné míře podpořit oblast citlivých komodit a okrasných rostlin.
- Aktivně přispívat k řešení škod způsobeným kůrovcem.

Dosáhnout spravedlivého a efektivního pojetí zemědělství EU

- Aktivně se podílet na vytváření zjednodušené, přitom ale efektivní a silné společné zemědělské politiky.
- Vytvářet vhodné podmínky pro zvyšování přidané hodnoty zemědělské a akvakulturní produkce.
- Podporovat evropské zemědělství bez bariér na vnitřním trhu a usilovat o nastavení rovných podmínek pro všechny státy Evropské unie.

Podporovat zvýšení efektivnosti a omezit byrokracii podnikání v zemědělském sektoru

- Usnadnit nové generaci zemědělců vstup do zemědělského podnikatelského prostoru za pomoci vhodných nástrojů.
- Podporovat užší spolupráci se školami zařazenými do Trvalé vzdělávací základny MZe.
- Podporovat vzdělávání pedagogů středních odborných škol v odborné rezortní problematice.
- Zajišťovat českým zemědělským podnikatelům v rámci projektu e-AGRI neustálý přísun potřebných informací a poskytování co možná nejširší komunikace s úřady státní správy v resortu zemědělství.
- Podporovat agropotravinářský export (know-how, komodity, technologie) z ČR do třetích zemí.
- Podporovat růst konkurenceschopnosti u všech typů a forem zemědělského podnikání ve spravedlivém podnikatelském prostředí.
- V souladu s připravovaným zjednodušováním SZP maximálně omezit administrativní požadavky na české zemědělské podnikatele a snížit tak jejich administrativní a byrokratickou zátěž.

1 OBECNÉ PODMÍNKY VÝVOJE AGRÁRNÍHO SEKTORU A VENKOVA ČR

1.1 Národní hospodářství ČR a pozice agrárního sektoru

1.1.1 Vývoj národního hospodářství

Česká ekonomika zaznamenala v roce 2018 pokračující růst. Hrubý domácí produkt (HDP) očištěný o cenové vlivy a sezónnost vzrostl o 2,9 %. Reálný růst HDP tak byl v roce 2018 v ČR vyšší, než jaký vykázaly státy eurozóny²⁰ (1,8 %), i než jaký vykázala EU 28 jako celek (1,9 %).

T1.1/01 - Vybrané ukazatele vývoje národního hospodářství

Ukazatel	MJ	2017	2018
Hrubý domácí produkt - b. c.	mld. Kč	5 047,3	5 304,4
	meziroční index	105,9	105,1
Hrubý domácí produkt - s. c. (sezónně očištěno)	meziroční index	104,5	102,9
Úroveň HDP na obyvatele ¹⁾	EU 28 = 100	89	.
Průměrná měsíční mzda (nominální) ²⁾	Kč	29 496	31 885
	meziroční index	106,2	108,1
Průměrná míra inflace	%	2,5	2,1
Průměrné úrokové sazby z úvěrů nefinančním podnikům ³⁾	%	2,58	3,09
Obchodní bilance ⁴⁾	mld. Kč	259,1	217,3
Běžný účet platební bilance	mld. Kč	83,5	15,5
Saldo státního rozpočtu	mld. Kč	-6,1	2,9
Konsolidovaný hrubý dluh sektoru vládních institucí ⁵⁾	mld. Kč	1 749,5	1 735,1
Saldo sektoru vládních institucí ⁵⁾	% HDP	1,57	0,89
Dluh sektoru vládních institucí ⁵⁾	% HDP	34,66	32,71
Obecná míra nezaměstnanosti (průměr) ⁶⁾	%	2,9	2,2
Devizový kurz nominální (průměr) - Kč/€	Kč	26,330	25,643
- Kč/\$	Kč	23,382	21,735

1) Přepočet pomocí parity kupní síly; pro rok 2018 nebyly údaje ke dni zpracování zveřejněny.

2) Průměrná hrubá měsíční nominální mzda na přepočtené počty zaměstnanců v celém národním hospodářství.

3) Úrokové sazby korunových úvěrů - stav obchodů, průměr za 12 měsíců.

4) Položka 1.A.a-Zboží v platební bilanci ČNB po zavedení manuálu BPM6 v roce 2014.

5) Saldo sektoru vládních institucí podle metodiky Evropského systému národních účtů (ESA 2010).

6) Podíl počtu nezaměstnaných na celkové pracovní síle (zaměstnaní spolu s nezaměstnanými), kde číselník i jmenovatel jsou ukazatele konstruované podle mezinárodních definic a doporučení Eurostatu a ILO.

Pramen: ČSÚ; ČNB; Eurostat

Zpracoval: V. Vilhelm (ÚZEI)

Podle údajů Eurostatu dosáhla ČR v roce 2017²¹ úrovně 89 % průměrného HDP na obyvatele za EU 28 vyjádřeného v paritě kupní síly.

20 Eurozónu se společnou měnou tvořilo v roce 2018 devatenáct států EU – Belgie, Finsko, Francie, Irsko, Itálie, Lucembursko, Německo, Nizozemsko, Portugalsko, Rakousko, Řecko, Španělsko, Slovinsko, Kypr, Malta, Slovensko, Estonsko, Lotyšsko a Litva.

21 Údaj za rok 2018 Eurostat k datu zpracování této zprávy nezveřejnil.

Běžný účet platební bilance v roce 2018 byl kladný, a to s přebytkem ve výši 15,5 mld. Kč. Bilance obchodu se zbožím dosáhla hodnoty 217,3 mld. Kč. Této bilance bylo dosaženo při meziročním nárůstu vývozu o 112,2 mld. Kč a dovozu o 154,0 mld. Kč²².

Obecná míra nezaměstnanosti v ČR v roce 2018 poklesla o 0,7 p. b. a činila 2,2 % a byla tak ze všech států EU nejnižší a významně nižší než průměr všech členských států EU (7,0 %) i eurozóny (8,2 %), kde v roce 2018 došlo rovněž k poklesu, a to o 0,6 p. b. v celé EU 28, resp. o 0,9 p. b. v eurozóně.

Průměrná hrubá nominální měsíční mzda²³ dosáhla v roce 2018 úrovně 31 885 Kč, čímž se meziročně zvýšila o 8,1 %. Při zohlednění míry inflace reálné mzdy vzrostly o 5,9 %.

Saldo, resp. přebytek hospodaření sektoru vládních institucí vyjádřený podílem na HDP se v roce 2018 meziročně snížil o 0,68 p. b. a dosáhl hodnoty 0,89 %. Konsolidovaný hrubý dluh sektoru vládních institucí se meziročně snížil o 14,4 mld. Kč na 1 735,1 mld. Kč.

Míra inflace za rok 2018 činila 2,1 %, čímž se meziročně snížila o 0,4 p. b. Úrokové sazby korunových úvěrů poskytnutých nefinančním podnikům rostly a v průměru za celý rok 2018 představovaly 3,09 %. V roce 2018 koruna proti euru i dolaru posílila, a to u kurzu eura o 2,7 % a u kurzu dolaru o 7,6 % v průměru roku 2018 ve srovnání s průměrem roku 2017.

1.1.2 Pozice agrárního sektoru

Odvětví zemědělství se podílelo podle statistiky národních účtů v roce 2018 na celkové tvorbě HPH²⁴ v základních b. c.²⁵ 1,63 %, což představuje meziroční pokles (tab. T1/1.02 a příl. tab. 1.1/01). V případě potravinářského průmyslu se jeho podíl na celkové tvorbě HPH rovněž snížil na 2,21 %. Při vyjádření HPH ve s. c. roku 2010 se uvedený podíl v případě odvětví zemědělství také snížil, a to na 0,99 % a u potravinářského průmyslu došlo ke zvýšení na 2,45 %. Ceny zemědělských výrobců v roce 2018 vykázaly meziroční nárůst o 0,1 %²⁶, což je nižší nárůst, než jaký zaznamenaly ceny vstupů do zemědělství (2,1 %).

22 Na základě předběžných údajů ČNB k 15. 3. 2019 o platební bilanci za I.–IV. Q 2017 a I.–IV. Q 2018.

23 Na přepočtené počty zaměstnanců v celém národním hospodářství.

24 HDP tvoří HPH a čisté daně na produkty (daně z produktů a dotace na produkty), které ČSÚ zveřejňuje bez přiřazení k jednotlivým odvětvím. Proto se podíl odvětví na HDP vyjadřuje jako podíl HPH daného odvětví k celkové HPH.

25 Základní cena je cena za jednotku vyrobené produkce bez daně splatné na tuto jednotku v důsledku její výroby nebo prodeje, ale včetně dotace vázané na tuto jednotku (dotace na produkty).

26 Zemědělská výroba včetně ryb.

T1.1/02 - Vybrané ukazatele postavení agrárního sektoru v národním hospodářství

Ukazatel	2017	2018
Podíl na HPH v základních b. c. - podle statistiky národních účtů (%)		
- odvětví zemědělství, lesnictví a rybolovu	2,29	2,17
z toho - odvětví zemědělství ¹⁾	1,71	1,63
- výroba potravin, nápojů a tabákových výrobků	2,25	2,21
Podíl zemědělství²⁾ na HDP v základních b. c. - podle SZÚ (%)	0,87	0,77
Podíl agrárního vývozu na celkovém vývozu (%)	4,62	4,24
Podíl agrárního dovozu na celkovém dovozu (%)	6,01	5,67
Podíl vydání za potraviny, nápoje a tabákové výrobky na celkových spotřebních vydáních domácností³⁾ (%)	23,0	.
z toho za potraviny a nealkoholické nápoje ³⁾ (%)	19,8	.
Podíl na celkovém počtu zaměstnanců v NH (%)⁴⁾		
- odvětví zemědělství, lesnictví a rybářství	2,41	2,38
z toho - odvětví zemědělství ¹⁾	2,05	2,02
- výroba potravinářských výrobků, nápojů a tabákových výrobků	2,59	2,52
Poměr průměrné měsíční mzdy v odvětví zemědělství k průměrné měsíční mzdě v NH (%)⁴⁾	79,4	78,1
Podíl na celkových výdajích státního rozpočtu (%) - odvětví zemědělství⁵⁾	3,90	3,93
- MZe (kap. 329)	4,16	4,10
Podíl výdajů státního rozpočtu pro odvětví zemědělství na HDP v b. c. (%)	0,99	1,04

1) CZ-NACE 01 Rostlinná a živočišná výroba, myslivost a související činnosti.

2) Hrubá přidaná hodnota v základních cenách; rok 2017 semidefinitivní údaj, rok 2018 předběžný údaj.

3) Údaj na základě statistiky rodinných účtů ČSÚ.

4) Celkový počet zaměstnanců a průměrné hrubé mzdy podle CZ-NACE za ČR úhrnem (přepočtené osoby).

5) Podle odvětvového třídění rozpočtových výdajů (výdaje z kapitoly MZe i dalších ústředních kapitol).

Pramen: ČSÚ; MF

Zpracoval: V. Vilhelm (ÚZEI)

Podíl agrárního vývozu na celkovém vývozu se v roce 2018 meziročně dále snížil a činil 4,24 %. Rovněž podíl agrárního dovozu na celkovém dovozu se snížil, a to na 5,67 %. Agrární vývoz se přitom v roce 2018 proti roku 2017 snížil o 4,8 % a agrární dovoz poklesl o 0,7 %. Následkem toho bilanční schodek AZO v roce 2018 narostl meziročně o 7 957 mil. Kč na úroveň 40,4 mld. Kč. Stupeň krytí agrárních dovozů vývozy se meziročně snížil na úroveň 82 %.

Podíl výdajů domácností za potraviny, nápoje a tabákové výrobky na celkových výdajích za zboží a služby za rok 2018 ČSÚ ke dni zpracování této zprávy nezveřejnil. Zveřejněné údaje za rok 2017 ukazují na zvýšení tohoto podílu proti roku 2016 o 0,03 p. b. při stagnaci podílu výdajů na samotné potraviny a nealko nápoje.

Počet zaměstnanců v odvětví zemědělství, lesnictví a rybářství se v roce 2018 proti roku 2017 podle údajů ČSÚ²⁷ zvýšil o 0,1 % a činil 96,6 tisíc zaměstnanců. Současně klesl podíl zaměstnanců odvětví na celkovém počtu zaměstnanců o 0,03 p. b. na 2,38 %, a to v důsledku vyššího nárůstu počtu zaměstnanců v národním hospodářství celkem než v odvětví zemědělství, lesnictví a rybářství. Počet zaměstnanců v samotném zemědělství (včetně

27 Celkový počet zaměstnanců a průměrné hrubé mzdy podle CZ NACE za ČR úhrnem (přepočtené osoby) – předběžné údaje.

myšlivosti a souvisejících činností) se nezměnil a činil 82,2 tisíce při poklesu jejich podílu na celkovém počtu zaměstnanců o 0,03 p. b. na 2,02 %. Průměrná mzda v zemědělství v roce 2018 dosáhla 78,1 % průměru mezd v ČR. Růst nominální mzdy zaměstnanců v zemědělství na přepočtené osoby činil 6,4 % a byl o 1,7 p. b. nižší než průměr celkového růstu mezd v ČR.

Podíl zemědělství na výdajích státního rozpočtu se v roce 2018 zvýšil o 0,03 p. b. na 3,93 %. Zatímco celkové výdaje státního rozpočtu se v roce 2018 meziročně zvýšily o 9,5 %, výdaje státu do odvětví zemědělství se ve srovnání s rokem 2017 zvýšily o 10,2 % a představovaly 55,1 mld. Kč.

1.2 *Povětrnostní podmínky a jejich vliv na agrární sektor*

Úhrny srážek v období od září 2017 do září 2018

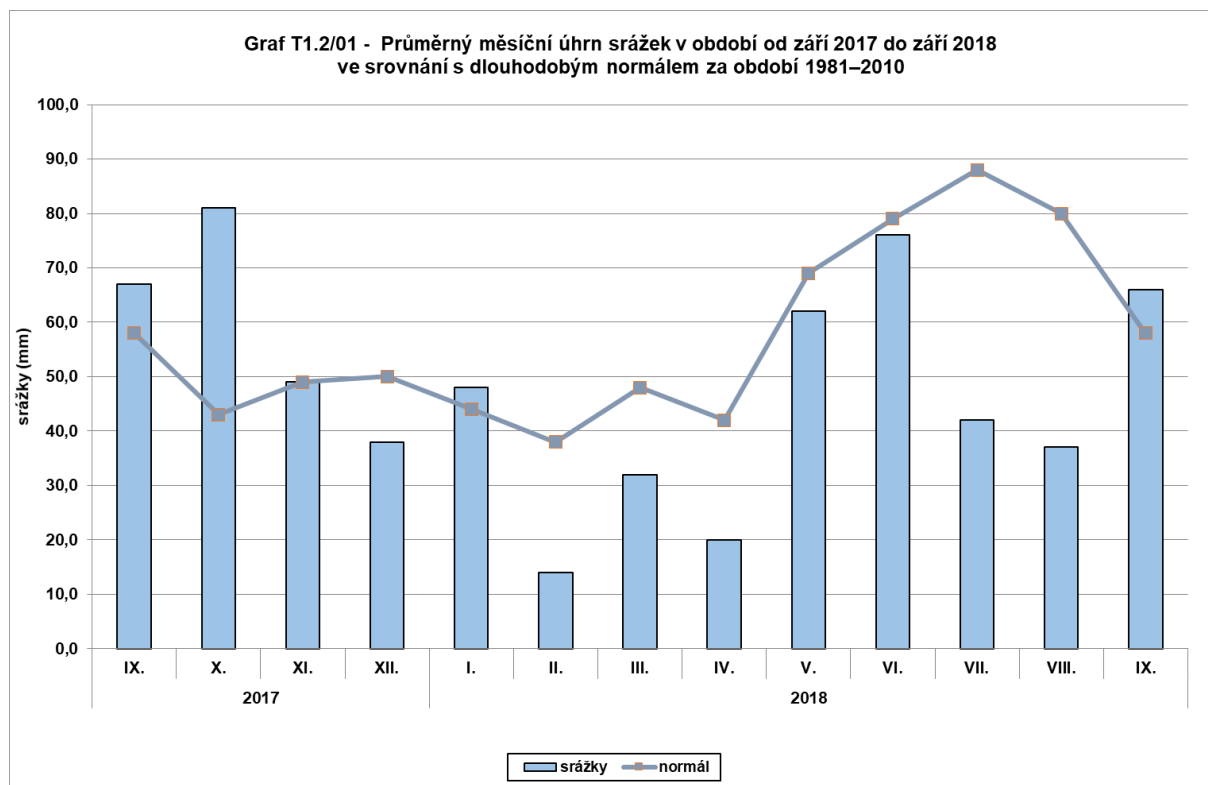
Srážkový úhrn za období září 2017–září 2018 (632 mm) představoval 85 % normálu 1981–2010 (dále jen „normál“). V tomto období byl srážkově silně nadnormální měsíc říjen 2017. Naopak podnormální srážkové úhrny byly zaznamenány v únoru 2018, silně podnormální úhrny v dubnu, červenci a srpnu 2018.

Českou republiku v roce 2018 zasáhlo výrazné sucho. Srážkový deficit na území ČR narůstal nejrychleji v letních měsících červenci a srpnu. Koncem června činil asi 70 mm, koncem srpna to již bylo kolem 160 mm. Od června do listopadu 2018 bylo trvale více než 50 % území zasaženo půdním suchem. K největšímu rozšíření půdního sucha došlo v srpnu, kdy se sucho vyskytovalo na 82 % území a z toho na 36 % území bylo registrováno dokonce extrémní sucho. Nejvíce byly půdním suchem zasaženy nížinné oblasti v severních, středních a východních Čechách a na střední a jižní Moravě.

Podzimní měsíce roku 2017 byly na srážky poměrně bohaté, prosinec 2017 a leden 2018 byly srážkově normální. V následujících měsících se však již srážkové úhrny pohybovaly vždy pod hodnotou normálu až do srpna 2018. V měsících únor, duben, červenec, srpen spadlo na území ČR méně než 50 % srážkového normálu.

V srážkově podnormálním únoru, kdy měsíční úhrn srážek na území ČR činil 37 % normálu, byly zaznamenány nízké srážkové úhrny především v západní polovině území ČR. V březnu spadlo na území ČR 67 % srážkového normálu, duben byl srážkově silně podnormální, měsíční úhrn srážek představoval 48 % normálu. V Jihočeském a Moravskoslezském kraji přitom spadlo méně než 30 % normálu srážek, nejvíce srážek ve srovnání s normálem se vyskytlo v Ústeckém kraji (více než 90 % normálu). Květen byl srážkově normální, celkově spadlo 90 % srážkového normálu. Po srážkově normálním červnu, kdy spadlo na území ČR 96 % normálu srážek, přišly srážkově silně podnormální měsíce červenec a srpen. V červenci spadlo pouze 48 % normálu a v srpnu jen 46 % normálu. Suché byly tyto měsíce především v severní polovině Čech, kde spadlo méně než 35 %

srážkového normálu pro tyto dva měsíce. Následovalo srážkově normální září, kdy měsíční úhrn srážek představoval 114 % normálu. Vyšší srážkové úhrny byly zaznamenány na východě republiky, na území Moravy a Slezska tento měsíc spadlo 140 % srážkového normálu, zatímco na území Čech 100 % normálu.

Pramen: ČHMÚ

Zpracoval: V. Vilhelm (ÚZEI)

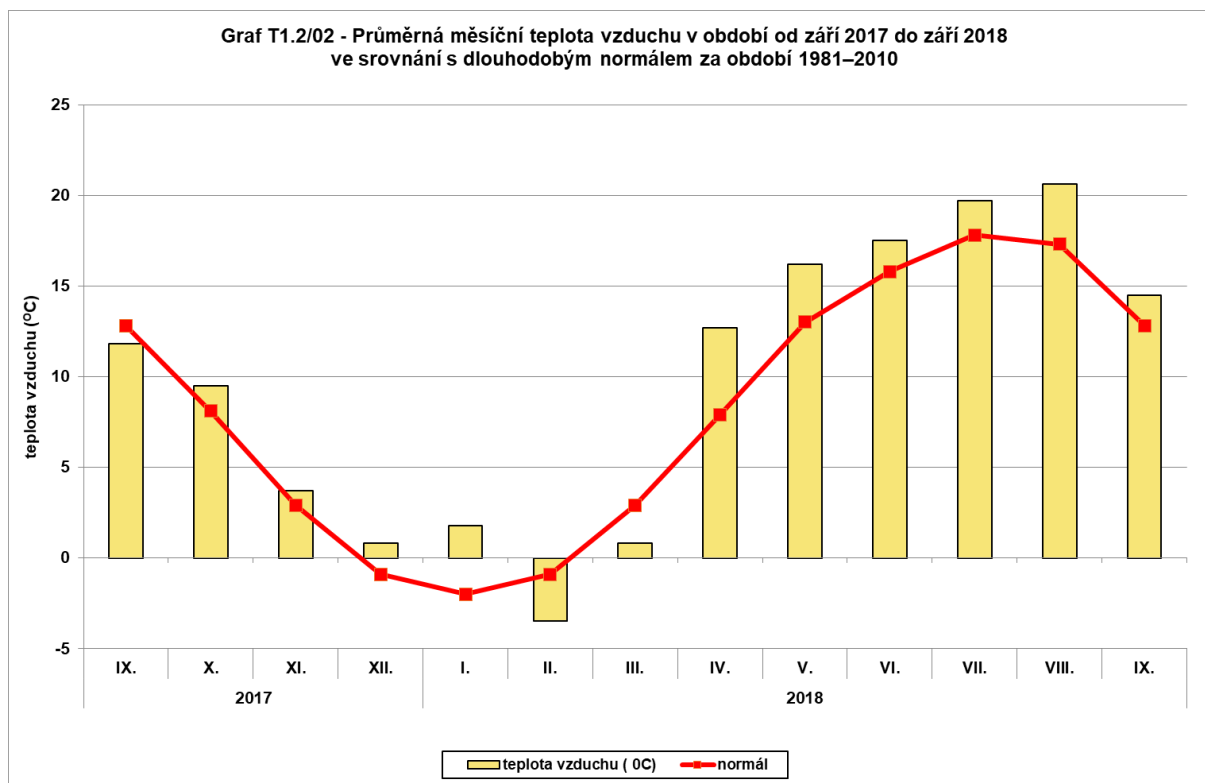
Teploty vzduchu v období od září 2017 do září 2018

Průměrné měsíční teploty vzduchu na území ČR v období mezi zářím 2017 a zářím 2018 se většinou pohybovaly nad hodnotou normálu 1981–2010. Záporná odchylka průměrné měsíční teploty od normálu byla zaznamenána pouze v září 2017 a v únoru a březnu 2018. Osm měsíců ze sledovaného období bylo naopak teplotně nadnormálních až mimořádně nadnormálních.

Zatímco září 2017 se s odchylkou průměrné měsíční teploty $-1,0\text{ }^{\circ}\text{C}$ od normálu pohybovalo na hranici teplotně podnormálního měsíce, říjen (odchylka $+1,4\text{ }^{\circ}\text{C}$) byl teplotně nadnormální a listopad (odchylka $+0,8\text{ }^{\circ}\text{C}$) normální. V zimní sezoně 2017/2018 byly teplé měsíce prosinec 2017 (odchylka $+1,7\text{ }^{\circ}\text{C}$) a leden 2018 (odchylka $+3,8\text{ }^{\circ}\text{C}$). Nejchladnějším měsícem zimy 2017/2018 byl únor (odchylka $-2,6\text{ }^{\circ}\text{C}$).

Jarní sezona s průměrnou teplotou vzduchu $9,9\text{ }^{\circ}\text{C}$ na území ČR byla o $2,0\text{ }^{\circ}\text{C}$ teplejší než normál. Po teplotně podnormálním březnu (odchylka $-2,1\text{ }^{\circ}\text{C}$) následovaly mimořádně teplé měsíce duben a květen 2018 s odchylkou průměrné měsíční teploty od normálu $+4,8$ a $+3,2\text{ }^{\circ}\text{C}$. Velmi teplé bylo i léto s průměrnou teplotou $19,3\text{ }^{\circ}\text{C}$, což je o $2,3\text{ }^{\circ}\text{C}$ více než

normál. Teplotně silně nadnormální byly měsíce červen a srpen s odchylkou průměrné měsíční teploty od normálu +1,7 a +3,3 °C. Teplotně nadnormální byl i červenec s průměrnou teplotou 19,7 °C (odchylka od normálu +1,9 °C). Výrazně teplé období, které lze klasifikovat jako horkou vlnu, nastalo v období kolem 24. 7. a pokračovalo až do 9. 8., na některých stanicích až do 10. 8. Vysoká teplota vrcholila ve dnech 31. 7. a 1. 8., kdy byla na několika stanicích zaznamenána denní maximální teplota vzduchu vyšší než 37 °C.

Pramen: ČHMÚ

Zpracoval: V. Vilhelm (ÚZEI)

Průběh počasí byl pro značnou část rostlinné produkce méně příznivý a negativně ovlivnil v důsledku mimořádného sucha ve vegetačním období výnosy většiny základních zemědělských plodin, a zvláště krmných plodin. Škody na pojištěných plodinách způsobené ostatními nepříznivými projevy počasí byly v roce 2018 v dlouhodobějším porovnání relativně malé (viz kap. 6.4).

1.3 Podnikatelské prostředí

Podnikatelské prostředí je utvářeno cenami vstupů a výstupů, inflací, kurzem koruny, a to zejména vůči euru, se kterým je spojen přepočet evropských dotací, dále vývojem zahraničního obchodu, tarifními a netarifními překážkami v zahraničním obchodě, jakož i daňovým zatížením včetně daňových úlev, dostupností úvěrů a mírou podnikatelského rizika. Pro zemědělské podnikatele a jejich konkurenceschopnost mají rozhodující význam podmínky a úroveň unijních i národních podpor. Pro české zemědělství je důležitá i dostupnost pracovních sil a možnost nákupu či pachtu zemědělské půdy.

Vliv cenového vývoje na agrární trh a podnikatelské prostředí

Celkový index cen vstupů do zemědělství v roce 2018 proti předešlému roku vzrostl na úroveň 102,1 %. Výraznější vzestup ceny vykazala osiva a sadba a dále energie a maziva a ceny veterinárních služeb, naopak výrazný pokles zaznamenaly zejména ceny umělých hnojiv a půdních zlepšovacích prostředků.

Ceny zemědělských výrobců (včetně produkce ryb) v meziročním srovnání vzrostly v roce 2018 na 100,1 % úroveň roku 2017 (podrobněji viz kap. 9).

Spotřebitelské ceny potravin a nealkoholických nápojů vzrostly v roce 2018 na 101,3 % úroveň předchozího roku.

Daňové zatížení a daňové úlevy

Ve srovnání s EU je česká daňová kvóta, tj. suma všech daňových příjmů státu poměřovaná k HDP ve výši cca 35 %, zhruba o 5 p. b. pod průměrem EU 28²⁸.

Vývoj zatížení podnikatelských subjektů v rezortu zemědělství předepsanými daněmi v uplynulých pěti letech uvádí příl. tab. 1.3/01.

V roce 2018 došlo v rámci rezortu zemědělství²⁹ ve srovnání s rokem 2017 k nepatrnému zvýšení předpisu daně z příjmu právnických osob, a naopak ke snížení daně z příjmu fyzických osob podávajících daňové přiznání. Celkově se předpis daně z příjmu právnických osob a podnikajících fyzických osob v rámci rezortu zemědělství snížil o 1,3 %. Předpis daně z nemovitostí se meziročně v resortu zemědělství v roce 2018 se mírně zvýšil o 0,8 % a u daně z přidané hodnoty došlo dle údajů GFŘ v roce 2018 ke zvýšení nadměrného odpočtu (vratky daně) na 103,7 % úroveň v roce 2017. Objem vyplacené vratky spotřební daně za tzv. „zelenou naftu“³⁰ se v roce 2018 proti roku 2017 zvýšil o 6,4 %.

Ekonomiku zemědělských podniků ovlivňují specifické daňové úlevy, které se v daňovém systému dlouhodobě uplatňují, jedná se především o:

- možnost vrácení daně z minerálních olejů spotřebovaných pro zemědělskou prvovýrobu a pro provádění hospodaření v lese podle zákona č. 353/2003 Sb., o spotřebních daních, ve znění pozdějších předpisů;
- snížení sazby daně silniční o 25 % u vozidel určených pro činnosti výrobní povahy v rostlinné výrobě³¹;

28 Údaj za rok 2017, dle Eurostatu.

29 Zemědělství, lesnictví a rybářství.

30 Vrácení daně z minerálních olejů osobám užívajícím tyto oleje pro zemědělskou prvovýrobu a pro provádění hospodaření v lese dle § 57 zákona č. 353/2003 Sb., o spotřebních daních.

31 Podle zákona č. 16/1993 Sb., o dani silniční, §6, odst. 5.

- možnost vyšší odpisové sazby, kdy podniky s převážně zemědělskou a lesní výrobou mohou uplatnit u vybraných skupin strojů v prvním roce odepisování o 20 % vyšší odpisové sazby (za předpokladu, že jsou prvními odpisovateli zmiňované techniky)³².

Dlouhodobý význam má i daňové zvýhodnění minerálních olejů s vyšším obsahem MEŘO, které zvyšuje poptávku po řepce.

Úvěrové služby

V roce 2018 se meziročně zvýšil objem úvěrů do zemědělství, myslivosti a rybolovu v úhrnu o 3,5 % za všechny typy úvěrů a pohledávek za klienty. Největší nárůst vykázaly střednědobé úvěry. Při míře inflace na úrovni 2,1 % v roce 2018 se průměrná úroková sazba úvěrů poskytnutých nefinančním podnikům zvýšila na 3,09 %. Alokaci úvěrů do zemědělství v roce 2018 podporoval PGRLF v rámci investičních programů poskytováním finančních prostředků určených na snížení úrokového zatížení nebo vydáváním garancí na zajištění úvěrů a dále i poskytováním úročených úvěrů (podrobněji kap. 6.4 a pokud jde o podporu nákupu půdy kap. 7.2).

Podnikatelské riziko a jeho eliminace

Pro stabilizaci zemědělských příjmů jsou vedle přímých plateb, které zemědělci získávají bez ohledu na výsledek jejich hospodaření, významnými nástroji i zemědělské pojištění a dotace na zmírnění škod. V roce 2018 tak byly administrovány dotace za škody suchem na zemědělských plodinách v roce 2017 a za škody suchem na krmných plodinách v roce 2018. Podpora pojištění plodin a hospodářských zvířat poskytovaná PGRLF se v roce 2018 meziročně zvýšila jak v souvislosti s nárůstem pojistného, tak v důsledku zvýšení sazby podpory u speciálních plodin na 55 % a u ostatních plodin na 42 % z uhrazeného pojistného a představovala 532 miliónů Kč (podrobněji kap. 6.4).

Trh s půdou

Důležitým faktorem podnikatelského prostředí v zemědělství je fungování trhu s půdou. Podíl propachtované zemědělské půdy na celkové obhospodařované ploše je v českém zemědělství jedním z nejvyšších ze zemí EU, třebaže v posledních letech vlivem nákupů půdy zemědělskými podniky poměrně významně klesá. Lze odhadovat, že v roce 2018 podíl propachtované půdy představoval necelých 72 %³³. Ceny zemědělské půdy v ČR v roce 2018 dále rostly³⁴, třebaže tempo růstu bylo výrazně pomalejší než v minulých letech. Průměrná

32 Podle zákona č. 586/1992 Sb., o daních z příjmů, § 31, odst. 2.

33 Odhad na základě údajů ČSÚ ze Strukturálních šetření v zemědělství v letech 2013 a 2016 a trendu zvyšování podílu vlastní půdy.

34 Dle Zprávy o trhu s půdou společnosti Farmy.cz z ledna 2019 v roce 2018 vzrostly ceny zemědělské půdy proti roku 2017 o 2,4 %.

výše pachtovného v roce 2018 převýšila úroveň 3 000 Kč³⁵ za hektar zemědělské půdy při poměrně vysoké variabilitě v závislosti na charakteristikách pronajímaného pozemku a době uzavření pachtovní (nájemní) smlouvy (podrobněji kap. 7.2).

Administrativní zátěž

Odstraňování nadbytečné regulace a byrokratické zátěže je jednou z hlavních priorit činnosti resortu MZe. Antibyrokratická komise Ministerstva zemědělství byla zřízena 20. 4. 2008 v souladu s Programovým prohlášením vlády ČR z důvodu snahy o snížení administrativní zátěže zemědělských podnikatelů a administrativní náročnosti různých typů opatření, postupů, vyhlášek a pravidel, uplatňovaných v resortu zemědělství. Komise je ustavena ministrem zemědělství, je poradním orgánem ministra a je mu přímo podřízena. Členy komise jmenuje ministr zemědělství a jsou jimi zástupci skupin a organizací zemědělské i nezemědělské veřejnosti a určení zaměstnanci Ministerstva zemědělství.

Činnost komise, její forma, práva, povinnosti a kompetence jsou upraveny statutem, který je k dispozici na http://eagri.cz/public/web/file/163750/Status_ABK_opraveno.pdf.

Antibyrokratická komise Ministerstva zemědělství se v roce 2018 sešla na 10 jednáních. Zápisy z jednotlivých jednání jsou zveřejňovány na webu Ministerstva zemědělství: <http://eagri.cz/public/web/mze/ministerstvo-zemedelstvi/o-ministerstvu/antibyrokraticka-komise/?pos=0>.

2 PODPORY AGRÁRNÍHO SEKTORU A VENKOVA

2.1 Podpory v rámci politiky rozvoje venkova a rybářství

2.1.1 Program rozvoje venkova ČR

Program rozvoje venkova ČR na období 2014–2020

Program rozvoje venkova ČR (PRV) na období 2014–2020 navazuje na dřívější PRV na období 2007–2013 a dále čerpá prostředky pro zemědělství a venkov z EAFRD. Dokument PRV 2014–2020 byl schválen vládou dne 9. 7. 2014. V roce 2016 ČR požádala Evropskou komisi o modifikaci PRV 2014–2020 s navýšením kofinancování z národních zdrojů z 25 % na 35 % celkových prostředků. Tímto vzrostl rozpočet celkových veřejných prostředků využitelný pro podporu českého zemědělství, potravinářství a lesnictví na 3,5 mld. € (z toho 2,3 mld. € z rozpočtu EU a 1,2 mld. € z rozpočtu ČR³⁶). Mimo podpor v rámci opatření PRV 2014–2020 (tab. T2.1/01) byly z jeho rozpočtu hrazeny v letech 2014–2017 některé (zejména

35 Odborný odhad ÚZEI.

36 Původní výše kofinancování z rozpočtu ČR činila 0,8 mld. €, tj. 25 %.

víceleté) závazky z obdobných opatření předchozích programů PRV 2007–2013 a HRDP (tab. T2.1/02 a T2.1/03).

T2.1/01 - Přehled podpor vyplacených v rámci PRV 2014–2020 ze zdrojů EAFRD (mil. Kč)^{1), 2), 3)}

Opatření	2017			2018 ^P		
	celkem	z toho		celkem	z toho	
		ČR	EU		ČR	EU
Opatření 1 Předávání znalostí a informační akce	3	1	2	8	4	4
1.1 Podpora odborného vzdělávání a získávání dovedností	1	0	1	2	1	1
1.2 Podpora demonstračních činností a informačních akcí	2	1	1	6	3	3
Opatření 4 Investice do hmotného majetku	2 367	1 195	1 172	4 202	2 122	2 080
4.1 Podpora na investice v zemědělských podnicích	1 714	865	849	2 676	1 351	1 325
4.2 Podpora na investice do zpracování, uvádění na trh nebo vývoje zemědělských produktů	386	195	191	524	265	259
4.3 Podpora na investice do infrastruktury související s rozvojem, modernizací nebo přizpůsobením se zemědělství a lesnictví	267	135	132	1 002	506	496
Opatření 6 Rozvoj zem. podniků a podnikatelské činnosti	388	196	192	303	153	150
6.1 Podpora zahájení podnikatelské činnosti pro mladé zemědělce	329	166	163	145	73	72
6.4 Podpora na investice na založení nebo rozvoj nezemědělských činností	58	29	29	158	80	78
Opatření 8 Investice do rozvoje lesních oblastí a zlepšování životaschopnosti lesů	183	92	91	305	153	152
8.1 Podpora zalesňování / zakládání lesů	3	1	2	5	1	4
8.3 Podpora na předcházení poškozování lesů lesními požáry, přírodními katastrofami a katastrofickými událostmi.	1	1	0	24	12	12
8.4 Podpora obnovy poškozených lesů lesními požáry, přírodními katastrofami a katastrofickými událostmi	18	9	9	39	20	19
8.5 Podpora investic ke zvýšení odolnosti a ekologické hodnoty lesních ekosystémů	13	6	7	53	27	26
8.6 Podpora investic do lesnických technologií a zpracování lesnických produktů, jejich mobilizace a uvádění na trh	149	75	74	184	93	91
Opatření 10 Agroenvironmentálně-klimatické opatření^{4), 5)}	3 221	805	2 416	3 276	819	2 457
10.1 Platby na agroenvironmentálně-klimatické závazky	3 221	805	2 416	3 276	819	2 457
Opatření 11 Ekologické zemědělství	1 308	327	981	1 365	342	1 023
11.1 Platba na přechod na postupy a způsoby ekologického zemědělství	168	42	126	147	37	110
11.2 Platba na zachování postupů ekologického zemědělství	1 140	285	855	1 218	305	913
Opatření 12 Platby v rámci sítě Natura 2000 a podle rámcové směrnice o vodě^{4), 5)}	12	3	9	11	3	8
12.1 Kompenzace za zemědělské oblasti v rámci sítě Natura 2000	12	3	9	11	3	8
Opatření 13 Platby pro oblasti s přírodními či jinými zvláštními omezeními^{4), 5)}	2 234	559	1 675	2 165	541	1 624
13.1 Kompenzace v horských oblastech (LFA-H)	1 231	308	923	1 048	262	786
13.2 Kompenzace za jiné oblasti, které čelí značným přírodním omezením (LFA-O)	644	161	483	826	206	620
13.3 Kompenzace pro ostatní oblasti postižené zvláštními omezeními (LFA-S)	359	90	269	291	73	218
Opatření 14 Dobré životní podmínky zvířat (DŽPZ)	767	387	380	743	375	368
14.1 Platba na podporu dobrých životních podmínek zvířat	767	387	380	743	375	368
Opatření 15 Lesnicko-environmentální a klimatické služby a ochrana lesů	0	0	0	9	2	7
15.1 Platby za lesnicko - environmentální závazky a závazky v oblasti klimatu	0	0	0	9	2	7
Opatření 16 Spolupráce	187	95	92	363	183	180
16.2 Podpora na pilotní projekty a vývoj nových produktů, postupů, procesů a technologií	187	95	92	363	183	180
Opatření 19 Podpora místního rozvoje LEADER (CLLD - komunitně vedený místní rozvoj)	0	0	0	261	94	167
19.2 Podpora provádění operací v rámci strategie komunitně vedeného místního rozvoje	0	0	0	261	94	167
Opatření 20 Technická pomoc	33	16	17	28	14	14
20.1 Podpora technické pomoci (mimo CSV)	28	14	14	18	9	9
20.2 Podpora pro zřízení a činnost CSV	5	2	3	10	5	5
Celkem PRV 2014–2020	10 703	3 676	7 027	13 039	4 805	8 234

1) Údaje poskytnuty k 31. 12. 2018.

2) Předmět podpor a obecné podmínky jsou k dispozici v aktuálních pravidlech pro žadatele pro daná opatření na <http://eagri.cz/public/web/mze/dotace/>.

3) Jedná se o podpory podle pravidel PRV 2014–2020, které byly vyplaceny v daném roce ze všech žádostí z rozpočtu EAFRD 2014–2020 (tzv. "nových peněz").

4) Předmět podpor a výše plateb v Opatřeních LFA, AEKO, EZ, Natura 2000 viz příl. tab. 2.1/01.

5) Průměrná hodnota směnného kurzu v roce 2018 byla 25,643 Kč/€ (zdroj: ČNB).

Pramen: IS SZIF

Zpracoval: S. Warthová (ÚZEI)

Na tzv. plošná opatření, resp. provozní podpory (AEKO, EZ, Natura 2000 a LFA) bylo vyplaceno 6,8 mld. Kč. Na tzv. investiční opatření (např. Investice do hmotného majetku, Investice do rozvoje lesních oblastí a zlepšování životaschopnosti lesů) bylo vyplaceno 5,5 mld. Kč. Celkem tedy v roce 2018 bylo v rámci opatření PRV 2014–2020 vyplaceno 13 mld. Kč.

Program rozvoje venkova ČR na období 2007–2013

V roce 2018 byly vypláceny podpory na základě žádostí o dotaci zaregistrovaných v předchozích letech. Převážně se jedná o dobíhající dlouhodobé závazky. Přehled opatření PRV 2007–2013 podle os a čerpání prostředků na tato opatření za rok 2017 a 2018 je uveden v tab. T2.1/02. Pokračující opatření Horizontálního plánu rozvoje venkova (HRDP) z období 2004–2006, hrazená od roku 2008 ze zdrojů obou PRV, jsou uvedena v tab. T2.1/03³⁷.

T2.1/02 - Přehled podpor vyplacených v rámci PRV 2007–2013 ze zdrojů EAFRD (mil. Kč) ^{1), 2), 3)}

Opatření	2017			2018 ^p		
	celkem	z toho		celkem	z toho	
		ČR	EU		ČR	EU
Osa I⁴⁾						
Další odborné vzdělávání a informační činnost	0	0	0	0,131	0,066	0,065
Předčasné ukončení zemědělské činnosti	85,695	43,276	42,419	73,827	37,283	36,544
Celkem PRV - osa I	85,695	43,276	42,419	73,958	37,349	36,609
Osa II⁵⁾						
Platby za přírodní znevýhodnění poskytované v horských oblastech a platby poskytované v jiných znevýhodněných oblastech (LFA) NV č. 75/2007 Sb.	0,489	0,122	0,367	0,209	0,052	0,157
Ekologické zemědělství, NV č. 79/2007 Sb.	5,915	1,479	4,436	0,383	0,096	0,287
Ošetřování travních porostů, NV č. 79/2007 Sb.	5,380	1,345	4,035	1,519	0,380	1,139
Zatravnění, NV č. 79/2007 Sb.	70,844	17,721	53,123	27,046	6,771	20,275
Pěstování meziplovin	0,693	0,173	0,520	0	0	0
Biopásy a ochranné zóny	0,219	0,055	0,164	0	0	0
Integrované systémy pěstování ovoce, vinné révy a zeleniny	4,948	1,237	3,711	0,493	0,123	0,370
Zalesňování zemědělské půdy	23,198	5,799	17,399	24,306	6,077	18,229
Platby v rámci NATURA 2000 v lesích	1,190	0,298	0,892	2,766	0,691	2,075
Lesnicko-environmentální platby	0,230	0,057	0,173	3,962	0,990	2,972
Celkem PRV - osa II	113,106	28,286	84,820	60,684	15,180	45,504
Osa III⁴⁾						
Podpora cestovního ruchu	0,865	0,437	0,428	0	0	0
Celkem PRV - osa III	0,865	0,437	0,428	0	0	0
Celkem PRV⁶⁾	199,666	71,999	127,667	134,642	52,529	82,113

1) Údaje poskytnuty k 31. 12. 2018.

2) V roce 2016 se jedná o vyčištěná data, tzn. vyplacené podpory v rámci jednotlivých os. V roce 2017 se jedná o vyplacené podpory za osy I, III a IV a u osy II jde o požádané podpory.

3) Jedná se o podpory přidělené podle pravidel PRV 2007–2013, které byly vyplaceny v daném roce ze všech žádostí z rozpočtu EAFRD 2014–2020 (tzv. "nových peněz").

4) Předmět podpor a obecné podmínky jsou k dispozici v aktuálních pravidlech pro žadatele pro daná opatření v rámci jednotlivých os na <http://eagri.cz/public/web/mze/dotace/>.

5) Předmět podpor a výše plateb v ose II viz příl. tab. 2.1/02.

6) Průměrná hodnota směnného kurzu v roce 2018 byla 25,643 Kč/€ (zdroj: ČNB)

Pramen: IS SZIF

Zpracoval: S. Warthová (ÚZEI)

37 Financování opatření z HRDP bylo ukončeno v roce 2008. V roce 2018 byly v rámci HRDP proplaceny dobíhající víceleté závazky ze zdrojů PRV 2014–2020.

T2.1/03 - Podpory v rámci programu HRDP^{1), 2), 3)} hrazené z PRV 2014–2020 (mil. Kč)

Opatření	2017			2018 ^P		
	celkem	z toho		celkem	z toho	
		ČR	EU		ČR	EU
Předčasné ukončení zemědělské činnosti	26	13	13	24	12	12
Lesnictví	15	4	11	12	3	9
Celkem HRDP	41	17	24	36	15	21

1) Údaje k 31. 12. 2018.

2) Dotace vyplacené v příslušném kalendářním roce na žádosti, podané i v letech předcházejících.

3) Předmět podpor a výše plateb viz příl. tab. 2.1/03.

Pramen: IS SZIF

Zpracoval: S. Warthová (ÚZEI)

Na opatření programů HRDP, PRV 2007–2013 a PRV 2014–2020 bylo v roce 2018 vynaloženo celkem 13,2 mld. Kč.

2.1.2 Operační program Rybářství 2014–2020

Operační program Rybářství 2014–2020 napomáhá k plnění cílů společné rybářské politiky a navazuje na předchozí OP Rybářství 2007–2013. Jeho globálním cílem je orientace na udržitelnou a konkurenceschopnou akvakulturu založenou na inovacích, konkurenceschopnosti a na účinnějším využití zdrojů. Koncepti Ministerstva zemědělství v odvětví rybářství do roku 2024 tvoří Víceletý národní strategický plán pro akvakulturu (VNSPA)³⁸, který určuje podmínky pro realizaci společné rybářské politiky v ČR. Na základě tohoto strategického plánu byl vytvořen OP Rybářství 2014–2020, který definuje oblasti a podmínky čerpání finanční podpory z ENRF³⁹. OP Rybářství se současně zaměřuje na rozvoj udržitelného chovu ryb v tradiční rybníční akvakultuře a na zvýšení produkce ryb v recirkulačních zařízeních. Nově se orientuje také na diverzifikaci akvakultury a podporu začínajících rybářů. Na sedmileté programové období OP byla ČR vyčleněna z ENRF částka 31,11 mil. €, což je o 1,35 mil. € více než v předchozím období 2007–2013. Celkový objem finančních prostředků na období let 2014–2020 dosáhne 41,1 mil. €, tj. cca 1,1 mld. Kč, z toho výše spolufinancování ze státního rozpočtu ČR představuje 25 % (tj. cca 258 mil. Kč).

V roce 2018 bylo v rámci OP Rybářství vyplaceno žadatelům 137,3 mil. Kč. Z této částky připadlo více než 84,4 % na prioritu 2, ve které byla největší suma (tj. 115,9 mil. Kč) proplacena na dvě opatření (2.2 Produktivní investice do akvakultury a 2.4 Recirkulační

38 Vláda ČR schválila usnesením vlády č. 876 ze dne 27. října 2014 Víceletý národní strategický plán pro akvakulturu (VNSPA). Tento strategický plán byl předán Evropské komisi a ČR tak splnila zvláštní předběžnou podmínku „zřízení VNSPA“ podle přílohy č. IV nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) č. 508/2014 o Evropském námořním a rybářském fondu (ENRF) pro čerpání finanční podpory z ENRF prostřednictvím OP Rybářství 2014–2020.

39 ENRF (Evropský námořní a rybářský fond) se zaměřuje na dlouhodobé strategické cíle společné rybářské politiky a integrované námořní politiky včetně udržitelného a konkurenceschopného odvětví rybolovu a akvakultury, konzistentního politického rámce pro další rozvoj integrované námořní politiky a vyváženého územního rozvoje rybolovných oblastí podporujícího začlenění.

zařízení a průtočné systémy s dočišťováním). V roce 2018 byly vyhlášeny dvě výzvy, a to 12. a 13.

T2.1/04 - Přehled čerpání finančních prostředků z OP Rybářství 2016–2020 (mil. Kč)

Priorita/Opatření	2017			2018 ^p			2016-2018 ^p		
	EU	ČR	celkem	EU	ČR	celkem	EU	ČR	celkem
2.1 Opatření – Inovace	0	0	0	0,82	0,28	1,10	0,82	0,28	1,10
2.2 Opatření - Produktivní investice do akvakultury	28,27	9,42	37,69	61,64	20,54	82,19	89,91	29,96	119,87
2.3 Opatření - Podpora nových chovatelů	0	0	0	0,92	0,30	1,23	0,92	0,30	1,22
2.4 Opatření – Recirkulační zařízení a průtočné systémy s dočišťováním	25,92	8,64	34,56	21,87	7,29	29,16	47,79	15,93	63,72
2.5 Opatření - Akvakultura poskytující environmentální služby	6,44	2,15	8,59	1,70	0,56	2,26	8,14	2,71	10,85
Priorita 2 Podpora environmentálně udržitelného, inovativního a konkurenceschopného rybolovu založeného na znalostech	60,63	20,21	80,84	86,95	28,97	115,92	147,58	49,18	196,76
3.1 Opatření – Shromažďování údajů	0	0	0	1,71	0,43	2,14	1,71	0,43	2,14
3.2 Opatření – Sledovatelnost produktů	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Priorita 3 - Podpora provádění společné rybářské politiky	0,00	0,00	0,00	1,71	0,43	2,14	1,71	0,43	2,14
5.1 Opatření – Plány produkce	0	0	0	0	0	0	0	0	0
5.2 Opatření – Uvádění produktů na trh	0	0	0	0,27	0,07	0,34	0,27	0,07	0,34
5.3 Opatření – Investice do zpracování produktů	0,56	0,19	0,75	11,89	3,96	15,85	12,45	4,15	16,60
Priorita 5 Podpora uvádění na trh a zpracování	0,56	0,19	0,75	12,16	4,03	16,19	12,72	4,22	16,94
Opatření technická pomoc	2,56	0,85	3,41	2,29	0,76	3,05	8,28	5,50	13,78
OPERAČNÍ PROGRAM CELKEM	63,75	21,25	85,00	103,11	34,19	137,30	170,29	59,33	229,62

Pramen: MZe Řídicí orgán OP Rybářství
Zpracoval: M. Abrahamová

2.1.3 Podpory agrárního sektoru z ostatních operačních programů a zdrojů

Na podporu rozvoje výzkumu se vztahem k problémům agrárního sektoru přispěl Operační program Výzkum, vývoj a vzdělávání (OP VVV) na léta 2014–2020. Roli řídicího orgánu tohoto operačního programu plní Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy (MŠMT). Z OP VVV byly financovány projekty podané Mendelovou univerzitou v Brně, Českou zemědělskou univerzitou, Vysokou školou chemicko-technologickou v Praze a Jihočeskou univerzitou v Českých Budějovicích. Mezi projekty s největším podílem financování z OP VVV v roce 2018 patří studium patogenů z rodu *Phytophthora*, financování infrastruktury a laboratoře Mendelovy univerzity v Brně a dále vybudování excelentního vědeckého týmu, modernizace studia a studijních programů a financování high-tech výukového pavilonu na Fakultě lesnické a dřevařské České zemědělské univerzity v Praze. Na uvedené projekty připadají téměř tři čtvrtiny z celkového objemu finančních prostředků OP VVV směřujících do agrárního sektoru. Z OP VVV byly dále podpořeny projekty s různorodým zaměřením, od budování a modernizace výukového zázemí na vysokých školách až po tvorbu mezinárodních studijních programů.

Z OP VVV na léta 2014–2020 byly poprvé čerpány finanční prostředky na projekty agrárního výzkumu a inovací v roce 2017 (tab. T2.1/05).

Z Operačního programu Podnikání a inovace pro konkurenceschopnost (OP PIK) na léta 2014–2020, jehož řídicím orgánem je Ministerstvo průmyslu a obchodu, byl podpořen potravinářský průmysl pro zvyšování jeho konkurenceschopnosti. Účast potravinářských podniků se realizovala již od roku 2009 v rámci Operačního programu Podnikání a inovace (OP PI).

Prostředky na realizaci OP PI byly tvořeny z 85 % zdroji EU a z 15 % byly spolufinancovány ze státního rozpočtu. S ohledem na 4. revizi OP PI, schválenou v prosinci 2013, bylo rozhodnuto o změně financování. Způsobilé výdaje jsou od té doby hrazeny

ze 100 % ze zdrojů EU (z ERDF). Z OP PIK byly v roce 2018 financovány v rámci CZ-NACE 10 „Výroba potravinářských výrobků“ a CZ-NACE 11 „Výroba nápojů“ projekty zaměřené zejména na energetické úspory, inovace, vývoj technologií a produktů či pořízení nových technologií, a to především v oblastech výroby pekařských a cukrářských výrobků, výroby piva, destilace, rektifikace a míchání lihovin, výroby nealkoholických nápojů, stáčení minerálních a ostatních vod do lahví a další. Ve srovnání s rokem 2017 byly výdaje v roce 2018 vyšší o 352 mil. Kč (tab. T2.1/05).

T2.1/05 - Ostatní opatření a výdaje spolufinancované EU (mil. Kč)¹⁾

Účel	Zdroj	Předmět podpory	2017			2018 ^p		
			celkem	z toho		celkem	z toho	
				ČR	EU		ČR	EU
Výdaje OP VVV ²⁾	MŠMT	Výdaje OP VVV 2014–2020 do zemědělství.	9,2	7,8	1,4	526,0	437,6	88,4
Výdaje OP PIK ³⁾	MPO	Výdaje OP 2014–2020 do potravinářského průmyslu	158,0	0,0	158,0	510,0	0,0	510,0
Celkem			167,2	7,8	159,4	1 036,0	437,6	598,4

1) Údaje k 15. 3. 2019.

2) U dat MŠMT jde o částky schválených finančních prostředků na projekty agrárního výzkumu (v daném kalendářním roce).

3) U dat MPO jde o částky požadované, ne proplacené.

Pramen: MŠMT; MPO; ÚZEI

Zpracoval: M. Bříšková (ÚZEI)

Dále mohou zemědělci čerpat podporu z Operačního programu Životní prostředí, jehož řídicím orgánem je Ministerstvo životního prostředí. Zprostředkujícím subjektem Operačního programu Životní prostředí je Státní fond životního prostředí, který pomocí krajských poboček poskytuje informace žadatelům a příjemcům podpory. Relevantní je prioritní osa 3 „Odpady a materiálové toky, ekologické zátěže a rizika“. Finanční prostředky je možné čerpat na budování kompostáren a dále např. na výstavbu bioplynových stanic pro zpracování bioodpadů. V rámci prioritní osy 4 „Ochrana a péče o přírodu a krajinu“ mohou být podávány projekty posilující biodiverzitu a přirozené funkce krajiny (opatření zaměřená na ochranu proti vodní a větrné erozi, zakládání a obnovu mezí, remízků, svodných příkopů a větrolamů atd.).

2.2 Přímé platby

2.2.1 Přímé platby ze zdrojů EU

Jednotná platba na plochu (SAPS)

Jednotná platba na plochu zemědělské půdy je udělována na hektar způsobilé a oprávněné zemědělské půdy. Tato platba představuje nejvýznamnější složku přímých plateb poskytovaných z rozpočtu EU a dosahuje více než 55 % částky určené na přímé platby. Poskytnutí finanční podpory zemědělci je mimo jiné podmíněno řádným obhospodařováním zemědělské půdy a dodržováním standardů kontroly podmíněnosti (Cross Compliance, podrobně viz kap. 2.2.4).

Na rok 2018 byl pro Českou republiku celkový příjem plateb ze zdrojů EU v rámci SAPS určen ve výši 472,2 mil. €, což při stanoveném kurzu 25,731 Kč/€ představovalo výslednou částku 12 150 mil. Kč. Počet žadatelů o tuto platbu dosáhl 30,1 tis. na plochu 3,54 mil. ha z. p. Do 31. 12. 2018 bylo SZIF v rámci SAPS zemědělcům proplaceno 93 % z ročního nároku.

Ozelenění přímých plateb

Nedílnou součástí dotačního opatření SAPS je platba za zemědělské postupy příznivé pro klima a životní prostředí, tzv. ozelenění („greening“). Plnění podmínek ozelenění se nevztahuje na zemědělské subjekty, které hospodaří v systému ekologického zemědělství v souladu s nařízením (ES) č. 834/2007.

V roce 2018 bylo podáno na podporu SAPS celkem 30,1 tis. žádostí na plochu 3,54 mil. ha z. p. v požadované částce 6 650,8 mil. Kč.

Platba pro mladé zemědělce

Od roku 2015 je tato platba poskytována fyzickým i právnickým osobám, které mají nárok na podporu v rámci SAPS. Podmínkou je, aby žadatel o platbu SAPS v prvním roce podání žádosti nebyl starší 40 let. Platba pro mladé zemědělce je poskytována danému žadateli na maximální výměru ve výši 90 ha po dobu nejvýše pěti let. V roce 2018 požádalo o tuto platbu celkem 5,3 tis. subjektů na výměru 112,3 tis. ha v celkové částce 190,2 mil. Kč.

T2.2/01 - Přímé platby zemědělským podnikům (mil. Kč)

Účel	Vymezení	Hlavní kritéria pro získání platby	2017			2018 ^p		
			celkem	z toho		celkem	z toho	
				ČR	EU		ČR	EU
Přímé platby - systém jednotné platby na plochu (SAPS)	2017, 2018: nařízení EP a Rady (EU) 1307/2013 a č. 1306/2013, NV 50/2015	Základní sazba na 1 ha z. p.: přidělený národní limit (Kč)/celkový souhrn ohlášené z. p. (ha): 2017: 461,02 mil. € x 25,981 = 11 978 mil. Kč, tj. 3 377,73 Kč/ha. 2018: 472,20 mil. € x 25,731 = 12 150 mil. Kč, tj. 3 388,15 Kč/ha.	11 656	0	11 656	12 003	0	12 003
Finanční kompenzace	NK č. 1259/2014, NV č. 50/2015 Sb.	2017 vráceny prostředky žadatelům, u kterých byla v roce 2016 uplatněna finanční disciplína.	278	0	278	0	0	0
Ozelenění - greening	2017, 2018: nařízení EP a Rady (EU) č. 1307/2013 a č. 1306/2013, NV č. 50/2015	Pro žadatele při žádosti o podporu SAPS za povinnost dodržovat na všech způsobilých hektarech zemědělské postupy příznivé pro klima a životní prostředí. 2017: 252,96 mil. €; sazba 1 853,35 Kč/ha 2018: 258,51 mil. €; sazba 1 877,38 Kč/ha	6 438	0	6 438	6 651	0	6 651
Platba pro mladé zemědělce	2017, 2018: nařízení EP a Rady (EU) č. 1307/2013 a č. 1306/2013, NV č. 50/2015	Poskytuje se žadateli do věku max. 40 let na maximální výměru 90 ha z. p. 2017: 2,74 mil. €; sazba 844,43 Kč/ha 2018: 1,72 mil. €; sazba 1 694,08 Kč/ha	63	0	63	190	0	190
Přímé platby zemědělským podnikům			18 435	0	18 435	18 844	0	18 844

p = předpoklad k 30. 6. 2019.
Pramen: podklady MZe, SZIF
Zpracoval: M. Abrahamová (ÚZEI)

Dobrovolná podpora vázaná na produkci⁴⁰

V rámci přímých plateb jsou v ČR od roku 2015 podporovány ze zdrojů EU vybrané citlivé sektory prostřednictvím dobrovolné podpory vázané na produkci (VCS – Voluntary Coupled Support). Jedná se o odvětví zemědělské výroby, která čelí určitým obtížím, a přitom jsou mimořádně důležitá z hospodářských, sociálních nebo environmentálních důvodů.

⁴⁰ Podpory vycházejí z nařízení EP a Rady (EU) č. 1306/2013, nařízení EP a Rady (EU) č. 1307/2013, v platném znění, a nařízení vlády ČR č. 50/2015 Sb., ve znění pozdějších předpisů.

Podpora VCS navazuje na podporu vyplácenou v předchozích letech na citlivé komodity uplatňovanou podle čl. 68 nařízení Rady (ES) č. 73/2009, nicméně je rozšířena o některá další odvětví rostlinné a živočišné výroby. V ČR je podpora určena pro následující komodity: brambory pro výrobu škrobu, konzumní brambory, chmel, ovoce s velmi vysokou pracností, ovoce s vysokou pracností, zelenina s velmi vysokou pracností, zelenina s vysokou pracností, cukrová řepa, bílkovinné plodiny, telata masného typu, krávy s tržní produkcí mléka, pasené ovce a kozy.

Pro rok 2018 je v rámci podpory VCS alokována na vybraná odvětví celková částka 3 198,0 mil. Kč, z toho největší podíl (tj. 38 %) připadá na sektor krav s TPM.

Kompensace finanční disciplíny

Za rok 2017 byla žadatelům kompenzace vyplácena na základě prováděcího nařízení Komise (EU) 2015/2094, v platném znění, a nařízení vlády č. 50/2015 Sb. ve znění pozdějších předpisů. Celkem bylo odesláno 18 345 rozhodnutí s přiznanou výší kompenzace a celková vrácená částka představovala sumu 278 mil. Kč.

T2.2/02 - Podpora citlivých komodit a dobrovolná podpora vázaná na produkci (VCS, mil. Kč)

Účel	Vymezení	Hlavní kritéria pro získání platby	2017			2018 ^p		
			celkem	z toho		celkem	z toho	
				ČR	EU		ČR	EU
Podpora na produkci bílkovinných plodin	2017, 2018: nařízení EP a Rady (EU) č. 1307/2013 a č. 1306/2013, NV č. 50/2015	Min. výměra 1 ha pěstovaných bílkovinných plodin v evidenci LPIS v období minimálně 1. 6.–15. 7. daného kal. roku, vazba na přezývkavce: 2017: 16,9 mil. €; sazba 2 989,64 Kč/ha. 2018: 16,9 mil. €; sazba 2 218,12 Kč/ha.	421	0	421	443	0	443
Podpora na produkci konzumních brambor	2017, 2018: nařízení EP a Rady (EU) č. 1307/2013 a č. 1306/2013, NV č. 50/2015	Min. výměra: 1 ha orné půdy v evidenci LPIS: 2017: 1,9 mil. €; sazba 4 776,85 Kč/ha. 2018: 1,9 mil. €; sazba 4 752,25 Kč/ha.	47	0	47	48	0	48
Podpora na produkci brambor pro výrobu škrobu	2017, 2018: nařízení EP a Rady (EU) č. 1307/2013 a č. 1306/2013, NV č. 50/2015	Podpora žadatelů na výměru orné půdy, na které jsou pěstovány brambory pro výrobu bramborového škrobu: 2017: 3,1 mil. €; sazba 13 743,06 Kč/ha. 2018: 3,1 mil. €; sazba 13 679,08 Kč/ha.	80	0	80	81	0	81
Podpora na produkci ovoce s velmi vysokou pracností	2017, 2018: nařízení EP a Rady (EU) č. 1307/2013 a č. 1306/2013, NV č. 50/2015	Min. výměra: 1 ha plodícího ovocného sadu vysazeného po roce 1995 v evidenci v LPIS a v registru ÚKZUS: 2017: 2,65 mil. €; sazba 12 932,59 Kč/ha. 2018: 2,65 mil. €; sazba 12 071,29 Kč/ha.	67	0	67	68	0	68
Podpora na produkci ovoce s vysokou pracností	2017, 2018: nařízení EP a Rady (EU) č. 1307/2013 a č. 1306/2013, NV č. 50/2015	Min. výměra: 1 ha plodícího ovocného sadu vysazeného po roce 1995 v evidenci v LPIS a registru ÚKZUS, u jahodníku výměra min. 1 ha o. p.: 2017: 1,1 mil. €; sazba 7 940,85 Kč/ha. 2018: 1,1 mil. €; sazba 8 022,59 Kč/ha.	25	0	25	27	0	27
Podpora na produkci zeleniny s velmi vysokou pracností	2017, 2018: nařízení EP a Rady (EU) č. 1307/2013 a č. 1306/2013, NV č. 50/2015	Min. výměra: 1 ha standardní orné půdy, v případě chřestu 1 ha jiné trvalé kultury, v evidenci LPIS: 2017: 3,2 mil. €; sazba 11 462,28 Kč/ha. 2018: 3,2 mil. €; sazba 11 732,11 Kč/ha.	81	0	81	80	0	80
Podpora na produkci zeleniny s vysokou pracností	2017, 2018: nařízení EP a Rady (EU) č. 1307/2013 a č. 1306/2013, NV č. 50/2015	Min. výměra: 1 ha standardní orné půdy v evidenci LPIS: 2017: 0,5 mil. €; sazba 4 083,80 Kč/ha. 2018: 0,5 mil. €; sazba 3 591,56 Kč/ha.	13	0	13	12	0	12
Podpora na produkci cukrové řepy	2017, 2018: nařízení EP a Rady (EU) č. 1307/2013 a č. 1306/2013, NV č. 50/2015	Min. výměra: 1 ha standardní orné půdy v evidenci LPIS: 2017: 16,7 mil. €; sazba 6 540,43 Kč/ha. 2018: 16,7 mil. €; sazba 6 549,92 Kč/ha.	425	0	425	423	0	423
Podpora na chov krávy chované v systému s tržní produkcí mléka	2017, 2018: nařízení EP a Rady (EU) č. 1307/2013 a č. 1306/2013, NV č. 50/2015	Podpora žadatelů na krávy v systému s tržní produkcí mléka (dojnice) na hospodářství registrovaném v ústřední evidenci ke dni 31. března kalendářního roku, plná výše sazby: 2017: 50,4 mil. €; sazba 3 597,20 Kč/VDJ. 2018: 50,4 mil. €; sazba 3 687,10 Kč/VDJ.	1 284	0	1 284	1 217	0	1 217
Podpora na chov telete masného typu	2017, 2018: nařízení EP a Rady (EU) č. 1307/2013 a č. 1306/2013, NV č. 50/2015	Podpora žadatelů, který na svém hospodářství registrovaném v ústřední evidenci vykázal narození telete masného typu v období od 1. dubna roku předcházejícího podání žádosti do 31. března příslušného kalendářního roku: 2017: 24,3 mil. €; sazba 8 560,25 Kč/VDJ. 2018: 24,3 mil. €; sazba 8 688,10 Kč/VDJ.	620	0	620	644	0	644
Podpora na bahnice, popřípadě kozy, pasené na travních porostech	2017, 2018: nařízení EP a Rady (EU) č. 1307/2013 a č. 1306/2013, NV č. 50/2015	Podpora žadatelů na pasené bahnice popřípadě kozy v období nejméně od 15. května do 11. září příslušného kal. roku na hospodářství registrovaném v ústřední evidenci: 2017: 2,8 mil. €; sazba 3 402,87 Kč/VDJ. 2018: 2,8 mil. €; sazba 3 551,78 Kč/VDJ.	68	0	68	74	0	74
Podpora na produkci chmele	2017, 2018: nařízení EP a Rady (EU) č. 1307/2013 a č. 1306/2013, NV č. 50/2015	Podpora žadatelů na zem. půdu, která je v evidenci podle zákona o zemědělství vedena jako chmelnice a je na ní pěstována aromatická odrůda chmele: 2017: 3,1 mil. €; sazba 15 965,20 Kč/ha. 2018: 3,1 mil. €; sazba 15 572,51 Kč/ha.	78	0	78	81	0	81
Celkem podpora citlivých komodit a dobrovolná podpora vázaná na produkci			3 209	0	3 209	3 198	0	3 198

p = předpoklad k 30. 6. 2019.

Pramen: podklady MZe, SZIF a další instituce

Zpracoval: M. Abrahamová (ÚZEI)

2.2.2 Přechodné vnitrostátní podpory

Zemědělské subjekty v ČR mohou od roku 2014 na základě nařízení EP a Rady (EU) č. 1307/2013 žádat o přechodné vnitrostátní podpory (PVP), které jsou pokračováním národních doplňkových plateb (top-up). Tyto podpory jsou vypláceny z národních zdrojů a na jejich základě mohou žadatelé získat dotace na chmel, brambory pro výrobu škrobu, přežvýkavce, na chov ovcí, koz, chov krav BTPM a na zemědělskou půdu. Pro rok 2018 je na PVP z národních zdrojů vyhrazena celková suma 649,0 mil. Kč, z toho 77 % je určeno na zemědělskou půdu.

T2.2/03 - Přechodné vnitrostátní podpory (mil. Kč)

Účel	Vymezení	Hlavní kritéria pro získání platby	2017			2018 ^p		
			celkem	z toho		celkem	z toho	
				ČR	EU		ČR	EU
Platby na zemědělskou půdu	2017, 2018: NR č. 79/2009 Sb. NV č. 112/2008 Sb. NV č. 298/2013 Sb.	2017: sazba 159,25 Kč/ha na plochu zemědělské půdy. 2018: sazba 141,58 Kč/ha na plochu zemědělské půdy.	562	562	0	501	501	0
Podpora chmelle	2017, 2018: NR č. 73/2009 Sb. NV č. 112/2008 Sb. NV č. 298/2013 Sb.	2017: chmel - decouplovaný podpora vyplácená na ha chmelnice za historické období, tj. k 31. 3. 2007, sazba 4 370,55 Kč/ha. 2018: chmel - decouplovaný dtto sazba 3 975,77 Kč/ha.	23	23	0	21	21	0
Podpora chovu přežvýkavců ¹⁾	2017, 2018: NR č. 73/2009 Sb. NV č. 112/2008 Sb. NV č. 298/2013 Sb.	2017: sazba 85,65 Kč/VDJ. Vyplácená na základě dokladu žadatele o chovu přežvýkavců ke dni 31. 3. 2007 na hospodářství registrovaném v ústřední evidenci podle plemen. Zákona, 2018: dtto, sazba 76,45 Kč/VDJ.	84	84	0	74	74	0
Podpora chovu krav bez tržní produkce mléka	2017, 2018: NR č. 73/2009 Sb. NV č. 112/2008 Sb. NV č. 298/2013 Sb.	2017: sazba 100,93 Kč/VDJ krávy BTPM. Vyplácená na základě doloženého dokladu z ústřední evidence podle plemen. zákona o počtu krav BTPM, chovaných žadatelem nejméně po dobu od 1. do 31. 7. příslušného kalendářního roku, 2018: dtto, sazba 87,72 Kč/VDJ.	22	22	0	19	19	0
Podpora chovu ovcí a koz	2017, 2018: NR č. 73/2009 Sb. NV č. 112/2008 Sb. NV č. 298/2013 Sb.	2017: sazba 50,43 Kč/VDJ ovcí, popřípadě koz, na základě doloženého dokladu z ústřední evidence podle plemen. zákona prokazující stav ovcí, popřípadě koz, chovaných žadatelem nejméně po dobu od 1. do 31. 7. příslušného kalendářního roku. 2018: dtto, sazba 42,99 Kč/VDJ ovcí, popřípadě koz.	1	1	0	1	1	0
Platby pěstitelům brambor určených na výrobu škrobu	2017, 2018: NR č. 73/2009 Sb. NV č. 112/2008 Sb. NV č. 298/2013 Sb.	2017: platba pěstitelům brambor určených k výrobě škrobu pro hospodářský rok 2017/2018, sazba 1 449,39 Kč/t 2018: pro hospodářský rok 2018/2019, dtto sazba 1 279,28 Kč/t.	37	37	0	33	33	0
Celkem přechodné vnitrostátní podpory			729	729	0	649	649	0
Celkem přímé platby (tab. T2.2/01 + T2.2/02 + T2.2/03)			22 373	729	21 644	22 691	649	22 042

p = předpoklad k 30. 6. 2019.

1) V případě nařízené nucené porážky z veterinárních důvodů předkládá žadatel doklad o stavu chovaných přežvýkavců ke dni 31. 7. 2017.

Pramen: podklady MZe, SZIF a další instituce

Zpracoval: M. Abrahamová (ÚZEI)

2.2.3 Kontrola podmíněnosti (Cross Compliance)

Kontroly podmíněnosti, v rámci nichž je stanoveno a ověřováno plnění základního minima požadavků podle norem pro životní prostředí, změnu klimatu, dobrý zemědělský a environmentální stav půdy, veřejné zdraví, zdraví zvířat a rostlin a dobré životní podmínky zvířat v podobě standardů dobrého zemědělského a environmentálního stavu (DZES) a povinných požadavků na hospodaření (PPH), jsou v ČR součástí zemědělských dotačních podmínek od roku 2009.

Požadavky podmíněnosti jsou základními podmínkami týkající se zemědělského hospodaření, které se vztahují na žadatele o přímé platby, některé podpory z Programu rozvoje venkova (PRV) a některé podpory v rámci společné organizace trhu s vínem. Zemědělci, kteří podají žádost o dotace v rámci jedné nebo více uvedených podpor, jsou zavázáni k dodržování těchto požadavků proto, aby obdrželi požadované dotace v plné výši.

Cílem podmíněnosti je přispět k rozvoji udržitelného zemědělství zvyšováním povědomí příjemců o tom, že uvedené základní normy je třeba dodržovat. Cílem je rovněž

příspěvek ke zlepšení životního prostředí a omezení dopadů zemědělské činnosti, k zajištění bezpečnosti potravin, a tím i k veřejnému zdraví, zdraví zvířat a rostlin a zabezpečení dobrých životních podmínek pro zvířata chovaná pro hospodářské účely.

K ověření uvedených základních podmínek pro poskytnutí evropských zemědělských dotací, které jsou stanoveny napříč oblastmi: životní prostředí, veřejné zdraví, zdraví zvířat a rostlin a dobré životní podmínky zvířat, je každoročně vybíráno minimálně 1 % žadatelů stanovených zemědělských podpor. V roce 2018 plnění požadavků kontroly podmíněnosti provádělo i nadále 6 dozorových organizací (kontrolních orgánů): Státní zemědělský intervenční fond (SZIF), Česká inspekce životního prostředí (ČIŽP), Ústřední kontrolní a zkušební ústav zemědělský (ÚKZÚZ), Česká plemenářská inspekce (ČPI), Státní veterinární správa (SVS) a Státní zemědělská a potravinářská inspekce (SZPI).

Ke kontrolám podmíněnosti bylo vybráno uvedenými dozorovými organizacemi 8,08 % z celkového počtu žadatelů (tj. minimálně 1 % za dozorovou organizaci), kteří v roce 2018 požádali o některou z výše uvedených zemědělských podpor. Dodržování požadavků na hospodaření a podmínek standardů DZES půdy bylo ověřeno u 2 506 žadatelů z celkového počtu 31 031. Plnění požadavků podmíněnosti bylo posuzováno při celkem 3 969 kontrolách. V rámci těchto kontrol bylo zjištěno porušení ve 222 případech, to znamená, že u více než 94 % prováděných kontrol v rámci minimální míry kontrol nebylo zjištěno porušení podmínek podmíněnosti – Cross Compliance. Ve dvou případech kontrola nemohla být provedena z důvodu nesoučinnosti žadatele a byla proto hodnocena jako zmařená. Podrobnější údaje o počtech kontrol včetně informace o nejčastěji porušovaných požadavcích obsahují tabulky T2.2/04–06.

U požadavků a systému kontrol podmíněnosti nebyly zavedeny v roce 2018 významnější změny. Od července 2018 došlo novelou nařízení vlády č. 48/2017 Sb., o stanovení požadavků podle aktů a standardů dobrého zemědělského a environmentálního stavu pro oblasti pravidel podmíněnosti a důsledků jejich porušení pro poskytování některých zemědělských podpor, v platném znění, pouze k několika technickým úpravám ve vymezení a znění požadavků. Doplnění bylo provedeno pro standard č. 6, který upravuje podmínky opatření pro zachování organické hmoty v půdě. Pro výpočet výměry standardní orné půdy (20 %), na které žadatel každoročně zajistí aplikaci hnojiv nebo pokrytí dusík vázajícími plodinami, bylo právními předpisy upraveno, že do této výměry se nezapočte výměra DPB zařazených do agroenvironmentálně-klimatických opatření prováděných na orné půdě – zatravňování orné půdy nebo zatravňování drah soustředěného odtoku.

T2.2/04 - Přehled kontrol DZES¹⁾, PPH²⁾ za rok 2018³⁾

Ukazatel	Počet kontrol celkem	Neporušeno	Počet kontrol se zjištěním porušení	Porušované požadavky	Zmařená kontrola
Standardy dobrého zemědělského a environmentálního stavu (DZES)					
DZES 1	411	411	0		
DZES 2	412	411	1	povolení k odběru vod	
DZES 3	411	408	3	3 d) zkouška těsnosti	
DZES 4	412	412	0		
DZES 5	412	388	24	protierozní opatření	
DZES 6	500	499	1	pálení bylinných zbytků	
DZES 7	412	402	10	7a poškození, zrušení krajinného prvku	
Povinné požadavky na hospodaření (PPH)					
1 nitrátová směrnice	175	174	1	1/6 ochranné pásy u vody	
2 ochrana ptáků	224	223	1	2/1 poškození významného krajinného prvku	
3 ochrana přírodních stanovišť, živočichů a rostlin	111	111	0		
4 potravinové právo	685	684	1	4/9 skladování krmiv	
5 zákaz používání některých látek v chovech	53	53	0		
6 označování a evidence prasat	94	94	0		
7 označování a evidence skotu	198	109	89	7/5 pozdní hlášení do ÚE	
8 označování a evidence ovcí a koz	226	146	80	8/4 pozdní hlášení do ÚE	
9 pravidla prevence přenosných spongiformních encefalopatií (TSE)	270	270	0		
10 přípravky na ochranu rostlin	332	323	9	10/4 používání POR v OPVZ	
11 ochrana telat	58	58	0		1
12 ochrana prasat	45	45	0		
13 ochrana hospodářských zvířat	176	175	1	13/11, 13/4, 13/8 - nedostatky ve způsobu chovu	1
CELKEM⁴⁾	3 967	3 745	222		2

1) DZES - dobrý zemědělský a environmentální stav půdy.

2) PPH - povinné požadavky na hospodaření.

3) Stav k 31. 12. 2018.

4) Nejedná se o součty. V rámci jedné kontroly může být kontrolováno více požadavků nebo zjištěno více porušení.

Pramen: MZe; SZIF

Zpracoval: J. Humpál (ÚZEI), P. Pechačová (MZe)

T2.2/05 - Počet kontrol podle kontrolujících organizací za rok 2018

Instituce	Počet žadatelů ke kontrole	Podíl vybraných žadatelů ke kontrole z celkového počtu žadatelů o dotace ¹⁾	Počet plánovaných kontrol ²⁾	Počet provedených kontrol ³⁾
SZIF	411	1,32%	500	500
SVS	330	1,06%	448	447
SZPI	316	1,02%	316	316
ČIŽP	335	1,08%	335	335
ČPI	495	1,60%	518	518
ÚKZÚZ	1 271	2,77%	1 853	1 853
CELKEM	2 506⁴⁾	8,08%	3 970	3 969

1) Celkový počet žadatelů přímých plateb, některých podpor PRV a podpor SOT s vínem pro rok 2018 - 31 031.

2) U jednoho žadatele může být plánováno více kontrol.

3) Údaje k 31. 12. 2018.

4) Každý žadatel je započten pouze jednou.

Pramen: MZe; SZIF

Zpracoval: J. Humpál (ÚZEI), P. Pechačová (MZe)

T2.2/06 - Přehled kontrolních organizací v roce 2018

Instituce	Kontrolovaná oblast	Téma	Požadavky a standardy
SZIF	Životní prostředí, změna klimatu, dobrý zemědělský a environmentální stav půdy	Voda	DZES ¹⁾ 2 zavlazňování
		Půda a zásoby uhlíku	DZES 4 minimální pokryv půdy DZES 5 omezování eroze DZES 6 pálení a organické složky půdy
		Krajina, minimální úroveň péče	DZES 7 krajinné prvky
SVS	Veřejné zdraví, zdraví zvířat a rostlin	Bezpečnost potravin	PPH ²⁾ 4 potravinové právo PPH 5 zákaz používání některých látek v chovech zvířat
		Nákazy zvířat	PPH 9 pravidla pro prevenci, tlumení a eradikaci některých přenosných spongiformních encefalopatií
		Dobré životní podmínky zvířat	PPH 11 minimální požadavky pro ochranu telat PPH 12 minimální požadavky pro ochranu prasat PPH 13 ochrana zvířat chovaných pro hospodářské účely
SZPI	Veřejné zdraví, zdraví zvířat a rostlin	Bezpečnost potravin	PPH 4 potravinové právo
ČIŽP	Životní prostředí, změna klimatu, dobrý zemědělský a environmentální stav půdy	Biologická rozmanitost	PPH 2 ochrana volně žijících ptáků PPH 3 ochrana přírodních stanovišť, volně žijících živočichů a planě rostoucích rostlin
ČPI	Veřejné zdraví, zdraví zvířat a rostlin	Identifikace a evidence zvířat	PPH 6, 7 a 8 označování a evidence zvířat - prasat, skotu, ovcí a koz
ÚKZÚZ	Životní prostředí, změna klimatu, dobrý zemědělský a environmentální stav půdy	Voda	PPH 1 nitrátová směrnice DZES 1 ochranné pásy podél vod DZES 3 ochrana podzemních vod
	Veřejné zdraví, zdraví zvířat a rostlin	Bezpečnost potravin	PPH 4 potravinové právo
		Nákazy zvířat	PPH 9 pravidla pro prevenci a tlumení některých přenosných spongiformních encefalopatií (TSE)
		Přípravky na ochranu rostlin	PPH 10 přípravky na ochranu rostlin

1) DZES - dobrý zemědělský a environmentální stav půdy.

2) PPH - povinné požadavky na hospodaření.

Pramen: MZe

Zpracoval: J. Humpál (ÚZEI), P. Pechačová (MZe)

2.3 Národní podpory a opatření

Přehled národních podpor (mimo plateb v rámci kap. 2.2, avšak včetně podpory včel) v období 2017–2018 je uveden v tab. T2.3/01 a T2.3/02.

Od roku 2015 bylo sledování národních podpor rozšířeno o další kategorie podpor obecných služeb do agrárního sektoru. Zařazeny byly např. výdaje na projekty zaměřené primárně na zemědělství z Grantové agentury ČR a Technologické agentury ČR, výdaje na vysoké a střední školy s příslušným zaměřením, kontrolní činnosti v rezortu a další obecné služby směřující do zemědělství, resp. do celého agrárního sektoru.

Celkový objem sledovaných národních podpor a opatření se v roce 2018 meziročně zvýšil o 1,7 mld. Kč na 22,5 mld. Kč, přičemž největší podíl zaujímají ostatní národní podpory (tab. T2.3/02). Mimo výdaje na vybrané školy bylo v rámci této kategorie stejně jako v předchozím roce nejvíce vyplaceno na vratce spotřební daně, a to konkrétně 2 427 mil. Kč. Uplatnění vrácení daně z minerálních olejů používaných pro zemědělskou prvovýrobu upravuje zákon č. 4/2019 Sb., kterým se mění zákon č. 353/2003 Sb., o spotřebních daních, ve znění pozdějších předpisů. Zákon č. 453/2016 Sb., kterým byl novelizován zákon č. 353/2003 Sb., o spotřebních daních, rozšířil pojem zemědělská prvovýroba s účinností od 1. 3. 2017. Nově se dle § 57 odst. 3 písm. b) zákona o spotřebních daních rozumí zemědělskou prvovýrobou chov skotu, koní, prasat, drůbeže, ovcí nebo koz. Počínaje dnem 1. 3. 2017 mohly zemědělské podniky žádat o vrátnou spotřební daně z motorové nafty se zpětnou účinností od 1. 1. 2016. Vrátnou spotřební daně z minerálních olejů bylo umožněno od 1. 7. 2017 také pro odvětví lesního hospodářství a odvětví rybníkářství.

T2.3/01 - Národní podpory a opatření (mil. Kč)

Účel	Vymezení	Hlavní kritéria pro podpory	2017	2018 ^p
Dotace MZe			3 493	5 266
Podpora včelařství	2017, 2018: Dotační program 1.D.	Zabezpečení opylování zemědělských hmyzosnubných plodin. Dotace na včelstvo, které je v příslušném roce zazimováno. 180,- Kč/včelstvo.	104	100
Zvyšování konkurenceschopnosti a zlepšování kvality produkce	2017, 2018: Dotační program 1.I.	Podpora vybudování kapkové závlahy v ovocných sadech, chmeřnicích, vinních a ve školkách. Maximálně 72 tis./ha vybudované závlahy.	28	27
Dotace na restrukturalizaci ovocných sadů	2017, 2018: Dotační program 1.R.	Restrukturalizace ovocných sadů, resp. zlepšení zdravotního stavu ovocných stromů a zlepšení kvality produkovaného ovoce. 60–240 tis. Kč podle druhu a počtu sazenic/ha.	87	62
Udržování a zlepšení genetického potenciálu hospodářských zvířat	2017, 2018: Dotační program 2.A.	Neinvestiční dotace na zlepšování a udržování genetického potenciálu a šlechtění vyjmenovaných hospodářských zvířat dle plemenářského zákona č. 154/2000 Sb. Ověřování původu, vedení plemenných knih, kontrola užítkovosti, výkonnostní zkoušky apod.	250	259
Nákup plemenných zvířat	2017, 2018: Dotační program 2.D.	Dotace na nákup březích plemenných jalovic, plemenných nezapuštěných jalovic starších 14 měsíců, plemenných beranů a kozlů, jehňátek a koziček.	2	0
Podpora hřebčincům Písek, Tlumačov a Kladruby	2017, 2018: Dotační program 5	Podpora provozu v zemských a národním hřebčínu.	0	0
Genetické zdroje	2017, 2018: Dotační program 6	Neinvestiční dotace na konzervaci, hodnocení, dokumentaci a udržitelné využívání genetických zdrojů rostlin, zvířat a mikroorganismů pro výživu a zemědělství a jejich poskytování dalším uživatelům.	75	75
Ozdravování polních a speciálních plodin	2017, 2018: Dotační program 3	Podpora zvýšení kvality rostlinné produkce náhradou chemického ošetření a prevence šíření karanténních virových a bakteriálních chorob.	137	134
Nárazový fond - podpora vybraných činností proti rozšiřování nebezpečných nákaz	2017, 2018: Dot. program pouze 8.F	Ozdravování chovu prasat a drůbeže.	1 199	1 426
Podpora poradenství a vzdělávání (organizační, ekonomické a odborné)	2017, 2018: Dotační program 9.A	Speciální poradenství pro ŽV a RV (semináře, školení, publikace, výstavy, odrůdové zkoušky apod.), školní závody, podpora poradenství.	55	55
	2017, 2018: Dotační program 9.E	Školní závody - spolupráce firem a středních škol.	7	7
	2017, 2018: Dotační program 9.F	Podpora poradenství v zemědělství - konzultační a metodická pomoc zemědělským podnikům formou vstupních konzultací, v ebových stránkách, odborných/výukových materiálů, seminářů, w orkshopů a kurzů; podpora poradenství v zemědělství a lesnictví zaměřená na konzultace (odborná témata, inovace) a demonstrační farmy.	24	25
	2017, 2018: Dotační program 9.H	Podpora propagace na mezinárodních veletrzích a výstavách v zahraničí.	14	15
	2017, 2018: Dotační program 9.I	Podpora zlepšování praktické výuky v produkčním rybářství (maximálně částka v Kč odpovídající 30 000 € v roce 2018).	0	0
Podpora integrace nevládních organizací. Podpora technologických platform v působnosti resortu MZe	2017, 2018: Dotační program 10.D a 10.E	Podpora evropské integrace nevládních organizací. Podpora činnosti České technologické platformy pro potravinu, pro využití biosložek v dopravě a chemickém průmyslu a pro ekologické zemědělství.	36	34
Podpora zpracování zemědělských produktů a zvyšování konkurenceschopnosti potravinářského průmyslu	2017, 2018: Dotační program 13	Dotace do 50 % přijatelných nákladů na projekt, max. do 60 mil. Kč na každý jednotlivý projekt a subjekt.	399	400
Mimoprodukční funkce rybnků	2017, 2018: Dotační program 15	Částečná kompenzace újmý rybářským subjektům za mimoprodukční funkce rybnků.	84	84
Podpora mimoprodukčních funkcí rybářských revířů	2017, 2018: Dotační program 17	Cílem je zlepšení biologické diversity rybích populací v povrchových vodách (do 500 Kč na 1 ha revířu).	15	15
Podpora činnosti potravinových bank a dalších subjektů s humanitárním zaměřením	2017, 2018: Dotační program 18	Cílem je přispět ke snížení plýtvání potravinami (podpora a distribuce potravin lidem na hranici hmotné nouze). Výše dotace: do vydání 500 t potravin = max. 1 mil. Kč, nad 500 t potravin = max. 2 mil. Kč.	30	41
Podpora na účast producentů a zpracovatelů zemědělských produktů v režimech jakosti Q CZ	2017, 2018: Dotační program 19	Podpora producentům a zpracovatelům mléka na částečnou úhradu nákladů spojených s dobrovolným zapojením do režimu jakosti Q CZ (max. výše do 80 tis. Kč na příjemce).	305	264
Zlepšení životních podmínek v chovu hospodářských zvířat	2017, 2018: Dotační program 20	Podpora napájení dojníc v zimním období, podpora provádění diagnostiky - původce mastitidy, podpora snížení patogenních mikroorganismů ve stájích, podpora opatření ke snížení stresu dojníc v letním období. Zlepšení životních podmínek v chovu drůbeže a chovu prasat.	538	872
Centra odborné přípravy	2017: Dotační program 21	Podpora na vybavení center odborné přípravy učebními pomůckami.	40	46
Péče o zvířata umístěná do náhradní péče	2018: Dotační program 23	Podpora obcím na náklady spojené s péčí o zvířata, která jsou umístěna do náhradní péče podle zákona na ochranu zvířat proti týrání.	0	2
Dotace na zmírnění škod způsobených jarním mrazem	2017, 2018: Dotační program M.1.1., M.1.2., M.1.4., M.2.	Dotace na zmírnění škod způsobených jarním mrazem na ovocných kulturách a v lesních školkách v dubnu a v květnu 2017.	64	95
Zmírnění škod způsobených suchem	2017, 2018: Dotační program S.1.1., S.1.2.	Kompenzace pro pěstitele na zmírnění škod způsobených suchem na zemědělských plodinách, na krmných plodinách, na produkci v okrasných a ovocných školkách a na sadebním materiálu lesních dřevin v lesních školkách.	0	1 228
Ostatní výdaje MZe			4 691	3 972
Prevence záplav, odstranění povodňových škod, odstranění usazenin, rekonstrukce rybnků	Výdaje MZe.	Podpora finančních nástrojů ve vodohospodářské oblasti. V roce 2017: Pravidla ČR - MZe č.j. 20 922/2017-MZe15152 (programy 129 250, 125 260, 129 280, 129 290, 129 300, 129 310, 229 310). V roce 2018 (programy 129 250, 129 260, 129 280, 129 290, 129 300, 129 310, 229 310).	2 893	2 157
Výdaje MZe na výzkum (rozpočtová kapitola MZe)	Výdaje MZe	Institucionální a účelová podpora. Z toho výdaje na programové projekty (účelovou podporu) z rozpočtu MZe 2017: 426 mil. Kč, 2018: 426 mil. Kč.	872	879
Servisní činnosti pro MZe	Rozpočet MZe	Neinvestiční příspěvky a transfery resortním příspěvkovým organizacím - výdaje na účelové činnosti výzkumných ústavů a dalších institucí (vč. ČZV, ÚZEI, Národního zemědělského muzea a NH Kladruby n/Labem).	749	764
Výdaje na majetkovou újmou	Rozpočet MZe	Náhrady podle zákona č. 326/2004 Sb., o rostlinolékařské péči, ve znění pozdějších předpisů. Náhrady v důsledku veterinárních opatření podle zákona č. 166/1999 Sb., o veterinární péči.	73	71
Kontrola ekologického zemědělství	Výdaje MZe	Výdaje na kontrolní systém ekologického zemědělství.	4	4
Příspěvek Vinařskému fondu	Výdaje MZe	Národní podpora.	40	37
Výdaje MZe určené UKZÚZ	Výdaje MZe	Věřejné výdaje na vedení knih povolených odrůd (hodnoty ve stovkách tis. Kč, rok 2018 - 149 000 Kč).	0	0
Vzdělávací akce pro veřejnost - Roční vzdělávací plán	Výdaje MZe	Nářízení MZe č. 11169/2009-10000.	5	5
Výdaje na propagaci	Výdaje MZe	Výdaje MZe na výstavy a propagaci v ČR i v zahraničí.	36	31
Výdaje na LPS	Věřejné výdaje MZe	Věřejné výdaje MZe na provoz geografického informačního systému LPS.	19	24
Dotace PGRLF			1 112	940
Subvence úroků z úvěrů na investice vyplácené PGRLF - zemědělství	Podpory úvěrů na investice.	Programy ZEMĚDĚLEC a PŮDA. Příjemce podpory je zemědělským podnikatelem, je zemědělským prvovýrobcem, dosahuje stanovených příjmů ze zemědělské prvovýroby a je malým či středním podnikem.	370	373
Podpora nákupu půdy – snížení jistiny úvěru	Podpory na pořízení zemědělské půdy	Příjemcem podpory je zemědělský podnikatel. Podpora zemědělských prvovýrobců na pořízení zemědělské půdy jako primárního výrobního prostředku.	238	155
Subvence úroků z úvěrů na nákup půdy - de minimis	Podpora nákupu půdy	Podpora ve formě finančních prostředků určených pro snížení úroků úvěrů na nákup soukromé zemědělské půdy. Příjemcem podpory je zemědělský podnikatel, který je malým či středním podnikem.	42	44
Podpora zemědělského pojištění vyplácená PGRLF	Dotace PGRLF na pojištění plodin a hospodářských zvířat	Příjemcem podpory je zemědělský podnikatel, má příjmy ze zemědělské prvovýroby, je malým či středním podnikem.	462	368

p = předpoklad k 30. 6. 2019.

Pramen: podklady MZe, SZIF, PGRLF, SPÚ a další instituce

Zpracoval: M. Brišková (ÚZEI)

T2.3/02 - Ostatní národní podpory institucí rezortu MZe a jiných rezortů (mil. Kč)

Účel	Vymezení	Hlavní kritéria pro podpory	2017	2018 ^p
Ostatní národní podpory institucí rezortu MZe a jiných rezortů			11 579	12 305
Řešení dopadů zvýšení spotřební daně u nafty	Vratka spotřební daně (státní rozpočet)	Vratka spotřební daně podle standardů spotřeby nafty.	2 282	2 427
Daňové úlevy pro malé nezávislé pivovary	Platby podle NV č. 353/2003 Sb.	Velikostní skupiny podle výroby v hl ročně (snížené sazby daně z piva v Kč/hl za každé celé hmotnostní procento extraktu původní mladiny): < 10 000 (16,00 Kč), 10 001–50 000 (19,20 Kč), 50 001–100 000 (22,40 Kč), 100 001–150 000 (25,60 Kč), 150 001–200 000 (28,80 Kč).	59	61
Zvýhodněné záruky, úvěry a finanční příspěvky	Programy MPO a Jihočeského kraje realizované ČMZRB, a.s. pro SMP	Nezemědělské podniky do 249 zaměstnanců, podnikatelský záměr akceptovaný bankou, odsouhlasený ČMZRB, realizace záměru v ČR	143	249
Subvence úroků půjček u prodeje státní půdy	Výdaje SPÚ	Národní podpora.	119	107
Subvence úroků půjček u převodu majetku státu (zemědělství)	Výdaje SPÚ podle zákona č. 92/1991 Sb., ve znění pozdějších předpisů	Národní podpora.	21	18
Výdaje na zemědělský výzkum v rámci GA ČR a TA ČR	GA ČR a TA ČR	Výdaje na projekty, které jsou zaměřeny primárně na zemědělství.	247	240
Veřejné výdaje na vysoké školy (na příslušné fakulty 5 univerzit)	Výdaje MŠMT	Výdaje na zemědělské, potravinářské a veterinární vysoké školy a univerzity.	3 209	3 542
Veřejné výdaje na střední školství	Výdaje kraje	Výdaje kraje na střední zemědělské, potravinářské a veterinární školy.	1 714	1 903
Výdaje na kontroly v rámci zákonné působnosti SVS ČR	Výdaje SVS	Výdaje v rámci prvovýroby a u masa po veterinární prohlídce na jatkách včetně).	354	374
Veterinární dozor	Výdaje SVS	Výdaje na veterinární kontrolu a výdaje spojené s BSE	265	268
Monitoring cizorodých látek	Výdaje jednotlivých institucí (SVS, SZPI, ÚKZUZ, VÚMOP, VÚRV, VÚLHM)	Náklady jednotlivých institucí na provedení požadovaného monitoringu cizorodých látek.	56	49
Výdaje na označování a evidenci zvířat	Výdaje České plemenářské inspekce na kontrolní činnost v rámci označování a evidence zvířat	Výdaje v rámci kontrolní činnosti dané zákonem č. 154/2000 Sb., ve znění pozdějších předpisů.	43	45
Výdaje na kontrolu zemědělských výrobků, potravin a surovin k jejich výrobě	Náklady v rámci prvovýroby, financované ze zdrojů SZPI	Výdaje v rámci prvovýroby, financované SZPI.	502	491
Náklady na posuzování shody a certifikaci zemědělských strojů	Státní zkušebna zemědělských, potravinářských a lesnických strojů, a. s.	Podle předpisů EU a norem pro označení výrobků značkou CE a pro schválení technické způsobilosti k provozu na pozemních komunikacích v ČR	13	14
Výdaje na kontrolu používání léčivých přípravků	Výdaje Ústavu pro kontrolu veterinárních biopreparátů a léčiv	Výdaje na kontroly v oblastech používání léčivých přípravků při poskytování veterinární péče včetně souvisejících oblastí jako používání zakázaných látek a pravidel pro výrobu a uvádění do oběhu medikovaných krmiv.	50	53
Výdaje související s odbornými a zkušebními úkony, kontrolní a dozorovou činností v oblasti působnosti ÚKZUZ	Výdaje ÚKZUZ	Výdaje v rámci odrůdového zkušebnictví, krmiv, agrochemie, půdy a výživy rostlin, osiv a sadby pěstovaných rostlin, trvalých kultur (vinnohradnictví a chmelářství), ochrany proti škodlivým organismům a v oblasti přípravků na	751	735
Výdaje spojené s Nitrátovou směrnicí	Výdaje MZe/VÚRV	Monitoring kvality vod, zpracování dat, stanovení zásad správné zemědělské praxe, tvorba akčního plánu, povinný reporting do EUJ	15	18
Výdaje na propagaci	Výdaje SZIF (Marketingový fond) a MZe	Výdaje SZIF na propagaci značky Klasa a výdaje MZe na propagaci regionálních potravin.	273	194
Propagace zemědělských a potravinářských výrobků	Výdaje krajských úřadů	Propagace regionálních zemědělských a potravinářských výrobků, včetně podpory výstav a veletrhů pro farmáře a výrobce potravin.	32	32
Výdaje na zemědělskou účetní datovou síť FADN-CZ	Výdaje MZe	Výdaje na zemědělskou účetní datovou síť FADN-CZ.	34	34
Náklady na skladování, odpisy a likvidaci zemědělských komodit určených pro potravinovou bezpečnost	Výdaje Správy státních hmotných rezerv	Výdaje Správy státních hmotných rezerv.	281	264
Náklady na skladování zemědělských komodit určených pro intervenční skladování	Výdaje SZIF	Režijní náklady, nájemné apod.	5	4
Výdaje na údržbu melioračních zařízení	Výdaje SPÚ	Řízení, služby a opravy melioračních zařízení, včetně čerpacích stanic.	55	55
Výdaje na sledování potřeby obnovy závlahových a odvodňovacích systémů ¹⁾	Výdaje NAZV, TA ČR, MZe	Výdaje na podporu zemědělských odvodňovacích systémů včetně systému zavlažovacích funkcí - koordinuje VÚMOP.	6	13
Programy MŽP	Program péče o krajinu, Podpora obnovy přirozených funkcí krajiny, Podpora obnovy přirozených funkcí krajiny, administrátor Agentura ochrany přírody a krajiny	Program péče o krajinu (neinvestiční podpora zaměřená na udržení biologické rozmanitosti) a program Podpora přirozených funkcí krajiny (zaměřeno na investiční i neinvestiční podporu, například opatření na zmínění dopadů klimatických změn na ekosystémy a záchranné programy), Správa státního majetku ve zvláště chráněných územích.	101	113
Ochranná pásma vodních zdrojů	Výdaje Pvodí	Kompensace za hospodaření v ochranných pásmech vodních zdrojů.	4	4
Pozemkové úpravy	Výdaje MZe	Výdaje MZe (pozemkových úřadů), vč. podpor na základě NV č. 1304/2006 Sb., vypláceny MZe do roku 2012, od roku 2013 převzal pravomoc SPÚ.	0	0
Pozemkové úpravy	Výdaje SPÚ	Výdaje MZe (pozemkových úřadů), vč. podpor na základě NV č. 1304/2006 Sb., vypláceny MZe do roku 2012, od roku 2013 převzal pravomoc SPÚ.	960	963
Pozemkové úpravy	Výdaje Ministerstva dopravy	Výdaje na pozemkové úpravy.	11	48
Pozemkové úpravy	Výdaje MŽP	Výdaje na pozemkové úpravy.	0	0
Celkem národní podpory (tab. T2.3/01 + T2.3/02)¹⁾			20 875	22 483

p = předpoklad k 30. 6. 2019.

1) Z celkového součtu podpor je odečtena hodnota výdajů na sledování potřeby obnovy závlahových systémů. Hodnota je zároveň uvedena ve výdajích jednotlivých institucí (VÚMOP ad.).

Pramen: podklady MZe, SZIF, PGRLF, SPÚ, další instituce

Zpracoval: M. Bríšková (ÚZEI)

Kategorie ostatních podpor zahrnuje dále výdaje na propagaci v rámci marketingové činnosti SZIF, výdaje na kontrolní a dozorovou činnost a činnosti rezortních kontrolních a dalších institucí (SVS ČR, SZPI, ÚKZUZ atd.), výdaje na programy MŽP, meliorace a pozemkové úpravy. Podpory do zemědělství plynou rovněž z rozpočtů krajů. Ty financují zejména střední školy a dále zemědělské akce, výstavy a propagaci regionálních potravin.

Druhou nejvýznamnější skupinu sledovaných národních podpor tvořily v roce 2018, stejně jako v roce 2017, dotační programy poskytované na základě Zásad, kterými se stanovují podmínky pro poskytování dotací pro rok 2018. Na konečné částce skupiny podpor ve výši 5 266 mil. Kč se nejvýznamněji podílela podpora vybraných činností proti rozšiřování nebezpečných nákaz v rámci Nákazového fondu v celkové výši 1 426 mil. Kč. V roce 2017 bylo v rámci skupiny těchto dotačních programů vyplaceno 1 199 mil. Kč, tj. o 227 mil. Kč více.

Významnou úlohu v poskytování národních podpor hraje dlouhodobě PGRLF. Prostřednictvím PGRLF jsou poskytovány podpory formou finančních prostředků určených na snížení úrokového zatížení komerčních úvěrů, přímé podpory určené na úhradu nákladů spojených s platbou pojistného a v neposlední řadě formou úvěrů poskytovaných PGRLF s možností podpory snížení jistiny úvěru.

Hlavním a nejčastěji využívaným programem PGRLF je program Zemědělec, ve kterém je poskytována podpora ve formě subvence úroků komerčních investičních úvěrů zejména na nákup techniky do zemědělské prvovýroby, na výstavbu, pořízení nebo vylepšení nemovitého majetku v zemědělských závodech a dále na nákup plemenných zvířat za účelem zlepšení genetické hodnoty stáda. V roce 2018 činila podpora 355 mil. Kč. Zemědělským prvovýrobcům je určen i program Podpora nákupu půdy, jehož cílem je zpřístupnit pořízení zemědělské půdy, která není ve vlastnictví státu. Podpora formou subvence úroků z úvěrů je v rámci dalších programů PGRLF poskytována také podnikatelům v oblasti zpracování zemědělských produktů, lesního hospodářství, těžby nebo zpracování dřeva.

V roce 2018 PGRLF vyplatil v rámci programu Podpora pojištění, určeného na podporu pojištění plodin a hospodářských zvířat, podpory ve výši 368 mil. Kč.

PGRLF poskytuje úvěry s možností snížení jistiny úvěru v rámci programů Investiční úvěry (pro podnikatele v oblasti zpracování zemědělských produktů, lesního hospodářství, těžby nebo zpracování dřeva), Investiční úvěry Zemědělec (pro zemědělské prvovýrobce) a Provozní úvěry. Maximální doba splatnosti investičních úvěrů je až patnáct let, u provozního úvěru to mohou být až dva roky.

Podrobné členění podpor PGRLF je uvedeno v tab. T2.3/03.

T2.3/03 - Podpory PGRLF, a. s., podle typu podniků a programů - stav v roce 2018

Podle typu organizace	Počet žádostí	Z toho schváleno	Výše podporovaných úvěrů (tis. Kč)	Vydané garance (tis. Kč)	Přislíbené podpory (tis. Kč)	Dosud vyplacené podpory (tis. Kč)
SHR	2 038	1 839	2 923 215	0	306 918	318 234
s. r. o.	767	647	1 785 653	0	143 140	108 030
a. s.	498	443	1 756 142	0	136 275	80 362
ZD	347	311	1 214 268	0	82 369	68 500
Ostatní	13	11	20 777	0	1 241	2 111
ČR celkem	3 663	3 251	7 700 054	0	669 944	577 237
Podle typu programu						
Provoz	0	0	0	0	0	0
Vyrovnaní úrokového zatížení	0	0	0	0	0	0
Krize - Provoz	0	0	0	0	0	0
Krize - Zpracovatel-Provoz	0	0	0	0	0	0
Krize - PKF	0	0	0	0	0	0
Krize - Půda	0	0	0	0	0	0
LFA	0	0	0	0	0	0
Zemědělec	0	0	0	0	0	0
I - zemědělec	3 337	2 713	6 705 451	0	505 169	354 878
I - zpracovatel	0	0	0	0	0	0
I - obytná organizace	0	0	0	0	0	0
I - hygiena	0	0	0	0	0	0
I - půda	0	0	0	0	0	18 493
Podpora nákupu půdy (od r. 2013)	113	115	309 366	0	27 558	43 797
Půda - snížení jistiny (od r. 2015)	29	329	344 036	0	116 270	155 167
Zpracovatel Dřeva (Dřevozpracující provozovny)	11	4	4 440	0	364	221
Lesní hospodář (Lesy stroje)	151	80	319 733	0	18 983	4 325
Lesní školkař (Školkařské provozovny)	0	0	0	0	0	47
Zajištění úvěrů (od r. 2015)	3	1	0	0	147	147
Zpracovatel (od r. 2015)	19	9	17 029	0	1 452	161
Export	0	0	0	0	0	0
Lesy	0	0	0	0	0	0
Služby	0	0	0	0	0	0
Restituent	0	0	0	0	0	0
Nabyvatel	0	0	0	0	0	0
TOZ	0	0	0	0	0	0
Krmné obilí	0	0	0	0	0	0
Celkem	3 663	3 251	7 700 054	0	669 944	577 237
Krajina ¹⁾	0	0	0	0	0	0
Mláď ¹⁾	641	641	0	0	0	0
Agroregion ¹⁾	0	0	0	0	0	0
Povodně ¹⁾	0	0	0	0	0	0
KPV ¹⁾	0	0	0	0	0	0
Skot ¹⁾	0	0	0	0	0	0

¹⁾ Tyto programy nejsou zahrnuty do součtu ČR celkem.

Pramen: PGRLF

Zpracoval: M. Bříšková (ÚZEI)

2.4 Podpory tržních cen a organizace trhu

Podpory tržních cen zahrnují jak podpory cen výrobců, tak podpory cen spotřebitelů. Srovnání prostředků vyplacených v rámci Společné organizace trhu (SOT) v letech 2017 a 2018 uvádí tab. T2.4/01.

T2.4/01 - Výdaje na Společnou organizaci trhu a ostatní tržní regulace (mil. Kč)

Komodita	2017			2018 ^p		
	celkem	z toho		celkem	z toho	
		ČR	EU		ČR	EU
Mléko						
Mléko do škol	56,1	44,7	11,4	281,2	226,3	54,9
Zvláštní opatření na podporu trhu v odvětví mléka a mléčných výrobků - soukromé skladování SOM	6,2	0,0	6,2	0,5	0,0	0,5
Skot a prasata						
Mimořádná opatření na snížení produkce mléka	32,3	0,0	32,3	0,0	0,0	0,0
Mimořádná opatření na přizpůsobení (2. balíček)	302,6	151,3	151,3	0,0	0,0	0,0
Víno						
Restrukturalizace a přeměna vinic	110,4	0,0	110,4	109,8	0,0	109,8
Investice v rámci SOT vínem	29,0	0,0	29,0	22,3	0,0	22,3
Včelařské produkty - zlepšení výroby	67,6	33,8	33,8	63,8	31,9	31,9
Ovoce a zelenina						
Organizace producentů ovoce a zeleniny ¹⁾	85,7	0,6	85,1	51,2	0,0	51,2
Ovoce a zelenina do škol ²⁾	197,8	74,3	123,5	324,7	213,7	111,0
Mimořádná opatření v odvětví ovoce a zeleniny	0,3	0,0	0,3	0,0	0,0	0,0
Propagace zemědělských produktů	77,0	28,9	48,1	39,4	14,8	24,6
Zemědělské BPS a fotovoltaické elektrárny	5 500	5 500	0,0	5 500	5 500	0,0
Celkem	6 465,0	5 833,6	631,4	6 392,9	5 986,7	406,2

p = předpoklad.

1) Včetně předběžně uznaných organizací producentů ovoce a zeleniny.

2) Údaje za marketingový rok.

Pozn.: V roce 2017 a 2018 nebyly vypláceny žádné subvence na vývoz.

Pramen: SZIF, FADN

Zpracoval: M. Bříšková (ÚZEI)

V roce 2018 bylo celkově vydáno na podporu cen a organizaci trhu 6 393 mil. Kč, což je o 72 mil. Kč méně než v předchozím roce. Největší část podpor tvoří podpory pro zemědělské BPS a fotovoltaické elektrárny. Podpora v gesci ERÚ je udělována formou výkupních cen a zelených bonusů vázaných na množství vyrobené elektrické energie. Celková suma podpor poskytnutých ze zdrojů ČR na podporu cen a organizaci trhu se v roce 2018 zvýšila oproti předchozímu roku o 153,1 mil. Kč, suma podpor poskytnutých ze zdrojů EU v roce 2018 poklesla oproti předchozímu roku o 225,2 mil. Kč, tj. o více než třetinu.

V roce 2018 nebyla uplatněna žádná mimořádná opatření v sektoru živočišné výroby.

V roce 2018, stejně jako v roce 2017, připadl vysoký podíl výdajů v rámci SOT na projekt Ovoce a zelenina do škol (324,7 mil. Kč) a na obnovu vinic (109,8 mil. Kč). Finance pocházely zejména z evropských zdrojů. Největší podíl ze zdrojů ČR připadl kromě podpory ve formě Ovoce a zelenina do škol na podporu Mléko do škol. U celkového objemu vyplacených podpor na Mléko do škol došlo v roce 2018 k výraznému meziročnímu nárůstu na čtyřnásobek původní hodnoty (o 225,1 mil. Kč na 281,2 mil. Kč), což bylo ovlivněno zásadní reformou projektu, (od školního roku 2017/2018 jsou konzumní mléko a neochucené mléčné výrobky dětem poskytovány zdarma, nově je také poskytována podpora na doprovodná vzdělávací opatření).

Podpory včelařům byly v roce 2018 vypláceny ve stejné výši z národních i evropských zdrojů. Tyto podpory se zaměřují na zlepšení výroby včelařských produktů a jejich uvedení

na trh. V roce 2017 dosáhly výše 67,6 mil. Kč, v roce 2018 tyto podpory mírně poklesly na úroveň 63,8 mil. Kč.

Největší meziroční pokles v roce 2018 zaznamenala především podpora u Propagace zemědělských produktů, a to o 48,8 % (tj. o 37,6 mil. Kč, na 39,4 mil. Kč). V roce 2018 byly zaměřeny programy na propagaci mléčných výrobků a vývoz výrobků do třetích zemí (např. do Spojených arabských emirátů, Saudské Arábie, Libanonu) a na propagaci chráněného zeměpisného označení původu.

Exportní subvence nejsou od roku 2014 v EU v rámci dohod WTO poskytovány. Dne 22. 2. 2017 vstoupila v platnost Dohoda o usnadňování obchodu (TFA – Trade Facilitation Agreement), první sjednaná mnohostranná obchodní dohoda od dob vzniku WTO. Dohoda je zaměřena na zjednodušení a modernizaci celních procedur. Očekává se, že dohoda přispěje k nárůstu obchodních transakcí prováděných malými a středními podniky.

2.5 Institucionální zázemí rozvoje venkova

2.5.1 Organizační a institucionální zabezpečení

Základní rámec pro fungování venkova a venkovských obcí souvisí s právními předpisy ČR a zároveň s právními předpisy EU, které jsou do českých právních předpisů implementovány. Z hlediska fungování venkovských obcí lze zdůraznit zákon č. 99/2017 Sb., kterým se mění zákon 128/2000 Sb., o obcích. Ve vztahu k rozvoji venkova je klíčový zákon č. 298/2015 Sb., kterým se mění zákon č. 248/2000 Sb., o podpoře regionálního rozvoje, ve znění pozdějších předpisů, a některé další zákony, které specifikují oblasti podpory regionálního rozvoje, vybrané nástroje a působnosti hlavních subjektů.

Přesná definice pro vymezení venkova se odvíjí od účelu vymezení. Je nezbytná například pro jasné vymezení příjemců dotací. Jedná se tedy o účelové vymezení pro uplatňování politiky „rozvoje venkova“. Základní podmínkou politik je přesná, adresná, a právě jedna možnost financování určitého záměru z veřejných zdrojů, aby byla dodržena filozofie transparentnosti. Žádný způsob exaktního vymezení venkova však neodráží reálný venkov. Různá existující řešení nejsou zcela správná a nefungují dokonale.

Pro vymezení venkovského prostoru se využívají přístupy jako je například velikostní kategorie obce (nejčastější hranicí je 2 000 či 3 000 obyvatel), hustota zalidnění (obvykle 100 nebo 150 obyvatel na km²), charakter sídel, využití krajiny, vybavenost obcí, polarizace prostoru podle stupně zapojení do národního hospodářství (dle Evropské komise), index rurality a další. Pro účely PRV 2014-2020 se za venkov považuje celé území ČR s výjimkou hlavního města Prahy.

Venkov je specifickou částí životního prostoru, kde se prolínají různorodé environmentální, hospodářské a společenské prvky. Dříve byla pro venkov charakteristická zemědělská výroba a lesní hospodářství. S postupujícím technickým pokrokem se však mění

podíl zemědělské ekonomiky na celkové hospodářské produkci společnosti, a také klesá počet lidí nezbytných k zajištění dostatečného množství potravin. V současnosti již většina ekonomicky aktivních obyvatel ve venkovských obcích nepracuje ani v zemědělství a část aktivních obyvatel dokonce ani v místě svého bydliště.

Diverzifikace venkovského prostoru je patrná rovněž na počtu institucí působících ve venkovském prostoru. Instituce mají zjednodušeně za cíl zvýšení kvality života, rozvoj lidských zdrojů, rozvoj podnikání i životního prostředí. Budoucnost venkova by se mohla ubírat cestou projektu chytrého venkova, který začíná tím, že se dají dohromady místní lidé, aby vypracovali strategii využití místních zdrojů, formulovali své ambice a chopili se nových příležitostí včetně nových digitálních technologií.

Územní jednotky – Kraje

V rámci své samostatné působnosti kraje koordinují rozvoj svého územního obvodu a zajišťují zpracování, realizaci a kontrolu plnění strategie rozvoje kraje a plnění programu rozvoje kraje. Krajské programy jsou zaměřeny zejména na infrastrukturu, sociální rozvoj venkova, životní prostředí, kulturu a na problémová území. Finanční prostředky jsou nejvíc vynakládány na podporu rozvojových aktivit jiných subjektů.

Oblast zemědělství a venkova je běžnou součástí krajských rozvojových strategií a programů formou samostatné kapitoly. Tyto obecně zaměřené dokumenty jsou někdy doplňovány konkrétní koncepcí dané oblasti.

Územní jednotky – Obce s rozšířenou působností (ORP)

ORP jsou mezičlánkem přenesené působnosti samosprávy mezi krajskými úřady a ostatními obecními úřady. Obecní úřady obcí s rozšířenou působností tak mají oproti ostatním obecním úřadům některé oblasti působnosti navíc, a to nejen pro svůj vlastní, základní správní obvod, ale zpravidla i pro další obce v okolí.

Pro přenos působností byla zvolena následující kritéria, jako například lepší dostupnost úřadu pro obyvatele, počet obyvatel správního obvodu cca 15 000, přenos prvoinstančního rozhodování na co nejnížší možnou úroveň veřejné správy, kvalita a hospodárnost výkonu veřejné správy na příslušném stupni a další.

Územní jednotky – obce

Významnou jednotkou na lokální úrovni je obec. Smyslem činnosti obecních orgánů je plnit především čtyři základní funkce obcí: funkci obytnou, pracovní, obslužnou a funkci ochrany životního prostředí. Rozvoj obce zabezpečuje soustava dokumentů (územní plán, program rozvoje obce a rozpočet obce). Pro řadu aktivit, zejména spojených s čerpáním finančních prostředků, jsou však obce příliš malou jednotkou, ORP zase mají na starosti správu území, a tak vznikají samovolně spolky, svazy či sdružení, které mívají pro rozvoj

území někde i klíčovou roli. Obce se sdružují nejčastěji formou dobrovolných svazků obcí nebo místních akčních skupin. Sdružování, prosazování a hájení svých zájmů vyplývá i z charakteru obcí, jako právnických osob. Svazky obcí mohou být vytvářeny jen účelově, pokud nejde o výkon státní správy.

Místní instituce a spolky

Značný význam pro rozvoj venkova mají nejrůznější zájmové organizace, které většinou působí na národní či krajské úrovni. Významným aktérem v rozvoji venkova je Národní síť místních akčních skupin (NS MAS) a jednotlivé místní akční skupiny (MAS), dobrovolné spolky, často i jednotlivé subjekty a jednotlivci. O komunikaci mezi venkovem, městy a kraji se vedle jiných zajímá Sdružení místních samospráv ČR (SMSČR). Jedná se o nevládní apolitickou organizaci s celostátní působností, která sdružuje a hájí zájmy obcí a měst v ČR. Ze širokého spektra aktivit ve prospěch samospráv lze zmínit především prosazování spravedlivého dělení daňových výnosů mezi obce a města v ČR (rozpočtové určení daní), připomínkování nejrůznějších návrhů právních předpisů, prezentace a prosazování potřeb menších obcí a měst, hájení zájmů venkova a jeho obyvatel a spolupráce v boji proti korupci ve veřejné správě. Partnerství mezi zemědělci a venkovem je podporováno nevládními institucemi, např. Agrární komorou ČR, Asociací soukromého zemědělství ČR, Svazem měst a obcí ČR, Národní sítí Zdravých měst, Sdružením místních samospráv ČR, Spolkem pro obnovu venkova ČR (SPOV), a dalšími. Nejvýraznější akcí SPOV je soutěž Vesnice roku, vyhlašovaná od roku 1995 společně s dalšími podporovateli venkova a rovněž vydává vlastní Zpravodaj, který přináší řadu cenných informací o venkovu.

Mnohdy dlouhou tradici a význam mají spolky a sdružení, které se věnují jednomu typu specifické činnosti. Sem patří především Sbor dobrovolných hasičů, různé sportovní oddíly (zejména fotbalisti), často je na obci také sdružení místních chovatelů nebo zahrádkářů, včelařů. Existují také kluby seniorů, turistů, mládeže a Svaz žen. Neméně důležité, ale spíš vzácnější pak mohou být spolky, které se zabývají kulturní činností, jako je ochotnické divadlo, hudební (zejm. folklorní) skupiny.

Celostátní síť pro venkov

Celostátní síť pro venkov (dále také jen „Síť“ nebo „CSV“) byla v České republice zřízena Ministerstvem zemědělství již v roce 2008 jako komunikační platforma Programu rozvoje venkova, která seskupuje organizace a správní orgány podílející se na rozvoji venkova a zemědělství. Síť je podřízena společné Evropské síti pro rozvoj venkova, která zahrnuje i oblast hodnocení politiky rozvoje venkova a spolupracuje se Sítí evropského inovačního partnerství.

V rámci programovacího období 2014–2020 CSV navazuje na struktury vybudované v předcházejícím programovacím období. V rámci CSV jsou zahrnuty aktivity navazující

na Evropské inovační partnerství. Jsou řešeny v rámci struktury CSV formou trvalé tematické pracovní skupiny pro inovace, která zajišťuje zejména podporu zakládání a činnosti Operačních skupin v rámci Evropského inovačního partnerství. Síť zajišťuje přenos informací k tomuto tématu z evropské na národní úroveň.

Organizační struktura Sítě je rozdělena na centrální a regionální úroveň. Řídicím orgánem Sítě (Ministerstvo zemědělství, odbor Řídicí orgán PRV) je zajišťována funkce rozhodovací a kontrolní, Sekretariátem Sítě (Regionální pracoviště Sítě) funkce výkonná. Poradní funkci zastává Koordinační skupina MZe (koordinace aktivit v rámci resortu) a Koordinační výbor Sítě (složený ze zástupců partnerů z řad vládních a nevládních organizací), který na svém každoročním zasedání projednává roční prováděcí plány Sítě a je informován o výsledcích dosud realizovaných aktivit. Aktivity Sítě jsou realizovány na centrální a regionální úrovni. Na centrální úrovni se jedná o projekty s celorepublikovým dopadem, na regionální úrovni jsou aktivity stanovovány dle priorit po konzultaci s partnery na úrovni regionů NUTS 2.

Regionální aktivity Sítě zajišťují pracovníci SZIF. K aktivitám Sítě, které přispívají k naplňování Informační a komunikační strategie PRV, patří setkávání partnerů CSV, exkurze pro potenciální žadatele o dotace za příklady dobré praxe, v ČR i v zahraničí, činnost tematických pracovních skupin, pořádání konferencí na centrální úrovni (např. národní konference Venkov) a regionální/krajské úrovni, aktivity v rámci soutěže Vesnice roku („Ocenění Oranžová stuha“), provoz webového subportálu Venkov, prezentace PRV, Sítě a jejích partnerů na veletrzích a výstavách na centrální i regionální/krajské úrovni (např. výstava Země živitelka v Českých Budějovicích, Agrokomplex na Slovensku) a další. V tab. T2.5/01 je uveden celkový přehled projektů a plánovaných finančních prostředků na provoz Sítě. V roce 2018 bylo zaregistrováno 25 projektů Celostátní sítě pro venkov v hodnotě cca 17,6 mil. Kč. Z toho bylo zaregistrováno 14 projektů v hodnotě 6 mil. Kč na centrální úrovni a 11 projektů v hodnotě 11,6 mil. Kč na úrovni regionální.

T2.5/01 - Přehled projektů a finančních prostředků Celostátní sítě pro venkov v letech 2016–2018

Podopatření	Rok	Finanční prostředky alokované		Finanční prostředky vyplacené (mil. Kč)			
		počet projektů	finanční prostředky (tis. Kč)	Schválené projekty (počet)	Přiznaná podpora celkem (tis. Kč)	EU (tis. Kč)	ČR (tis. Kč)
Centrální aktivity	2016	12	10 522,0	0	0,0	0,0	0,0
Regionální aktivity		9	7 830,0	0	0,0	0,0	0,0
Celkem CSV ČR		21	18 352,0	0	0,0	0,0	0,0
Centrální aktivity	2017	15	5 731,0	15	5 682,0	2 813,0	2 869,0
Regionální aktivity		14	10 067,0	11	1 823,0	902,0	921,0
Celkem CSV ČR		29	15 798,0	26	7 505,0	3 715,0	3 790,0
Centrální aktivity	2018	14	6 034,0	15	5 392,0	2 669,0	2 723,0
Regionální aktivity		11	11 582,0	12	5 120,0	2 534,4	2 585,6
Celkem CSV ČR		25	17 616,0	27	10 512,0	5 203,4	5 308,6

Pramen: MZe

Zpracoval: M. Trantinová (ÚZEI)

LEADER a Místní akční skupiny (MAS)

Program LEADER ČR je zaměřen především na nové formy zlepšování kvality života ve venkovských oblastech, posílení ekonomického prostředí a zhodnocení přírodního a kulturního dědictví. Celkovým cílem programu je zlepšení organizačních schopností subjektů působících ve venkovských územích.

MAS je na politickém rozhodování nezávislým společenstvím občanů, neziskových organizací, soukromé podnikatelské sféry a veřejné správy (obcí, svazků obcí a institucí veřejného moci), které spolupracuje na rozvoji venkova, zemědělství a získávání finanční podpory z EU a z národních programů, pro svůj region, metodou LEADER. MAS jsou důležitým článkem komunitně vedeného místního rozvoje v České republice, podobně jako tomu je v dalších zemích EU. Pro programovací období 2014–2020 bylo schváleno 178 strategií komunitně vedeného místního rozvoje (SCLLD) na území MAS. Realizace těchto strategií je vícezdrojová, částečně je pak ovlivněna tím, jaké možnosti jednotlivé Operační programy poskytly MAS pro čerpání finančních prostředků.

Komunitně vedený místní rozvoj se používá v území MAS tvořeném správními územími obcí s méně než 25 000 obyvatel, kdy maximální velikost MAS nepřekračuje hranici 100 000 obyvatel a není menší než 10 000 obyvatel. Mezi hlavní témata řešená CLLD patří řešení nezaměstnanosti ve venkovských oblastech, stabilizace obyvatelstva zvyšováním a změnami jeho kvalifikace, podpora podnikatelských příležitostí, podpora zakládání nových podnikatelských subjektů v součinnosti místních aktérů, využití rozvojového potenciálu venkova (např. lidský potenciál, atraktivita prostředí), vytváření podmínek pro spolupráci při zlepšování kvality a dostupnosti sítí služeb, podpora rozvoje vzájemné spolupráce firem a škol a dalších relevantních aktérů, realizace dalších opatření zlepšujících biodiverzitu, vodní režim v krajině, a zvyšující estetickou hodnotu krajiny, dále jsou to projekty využívající místní potenciál (např. OZE) aj.

2.5.2 Programové zabezpečení

Regionální rozvoj lze vyjádřit jako ekonomický, sociální, kulturní, společenský a environmentální rozvoj určitého území, který je podpořen formou národních cílů tak, aby docházelo ke snížení velikosti regionálních rozdílů. Pro Českou republiku byly vyčleněny prostředky ve výši téměř 24 mld. €. Fondy Evropské unie zahrnují celou škálu nástrojů finanční pomoci. V programovém období 2014–2020 jsou v České republice nastavena společná pravidla pro pět fondů, které dohromady tvoří Evropské strukturální a investiční fondy (ESI).

Pro rozvoj venkova je možné využít také národní zdroje, které podporuje Česká republika prostřednictvím cílených programů s řadou potřebných aktivit. Těmito dotačními programy přispívá stát k udržování výrobního potenciálu zemědělství a jeho podílu na rozvoji venkovského prostoru. Může se jednat i o menší finanční zdroje, které mají ale pro venkov

velký význam, jedná se například o podporu na údržbu a obnovu kulturních a venkovských prvků.

Financování MAS probíhá z vlastních i cizích zdrojů. Co se týká vlastních zdrojů, jedná se hlavně o příspěvky, které MAS vybírají od svých členů. Komunitně vedený místní rozvoj je uplatňován v operačních programech, které jsou v gesci MZe, MŽP, MPSV, MMR. Vícezdrojové financování MAS při realizaci CLLD umožňuje rozšířit záběr aktivit na venkově. Integrovaný regionální operační program (IROP) řízený MMR je vedle PRV (MZe) druhým nejvýraznějším finančním zdrojem aktivit MAS. IROP integruje rozvojové priority obcí při zohlednění jejich specifik a požadavků na tematickou a územní koncentraci. Operační program Životní prostředí (OP ŽP) řízený MŽP je zaměřený na environmetální aktivity v místě působení MAS a přináší nově realizace ÚSES, protierozní opatření. Operační program zaměstnanost (OP Z) řízený Ministerstvem práce a sociálních věcí (MPSV) se zabývá zvýšením zapojení lokálních aktérů do řešení problémů nezaměstnanosti a sociálního začleňování ve venkovských oblastech.

Program rozvoje venkova 2014–2020

Podpora sociálního začleňování, snižování chudoby a podpora hospodářského rozvoje ve venkovských oblastech je cílem prioritní oblasti 6A s názvem Usnadnění diverzifikace, vytváření malých podniků a pracovních míst. Cílem opatření je usnadnit diverzifikaci do nezemědělských činností a stimulovat tak vytváření pracovních míst. Typické možnosti diverzifikace představuje venkovská turistika, zpracování obnovitelných zdrojů energie, nepotravinářské využití zemědělské produkce, obnova řemeslné výroby apod. Na období 2014–2020 je podpora obyvatel venkova v rámci PRV pokryta Prioritou 6 – Podpora sociálního začleňování, snižování chudoby a hospodářského rozvoje ve venkovských oblastech. V tomto období byla pro podporu z PRV 2014–2020 vybrána opatření k usnadnění diverzifikace, vytváření a rozvoje malých podniků a pracovních míst a posílení místního rozvoje ve venkovských oblastech a komunitně vedený místní rozvoj, který je realizován MAS (CLLD). Horizontální prioritou PRV je předávání znalostí a inovací formou vzdělávacích aktivit a spolupráce v oblasti zemědělství a lesnictví.

Prioritní oblast 6B s názvem Posílení místního rozvoje ve venkovských oblastech směřuje k iniciativě LEADER a nabízí díky metodě implementace místní rozvojové strategie zdola-nahoru řadu příspěvků k prioritním oblastem rozvoje venkova.

Zhodnocení aktivit priority 6 a plnění opatření je uvedeno v tab. T2.5/02. V roce 2018 bylo v rámci operace 6.4.1 Investice do nezemědělských činností podáno 258 žádostí v celkové požadované výši 326,8 mil. Kč.

V operaci 6.4.2 Podpora agroturistiky bylo podáno 101 žádostí ve výši 237,6 mil. Kč.

Operace 6.4.3 byla k 6. kolu příjmu žádostí zrušena, přičemž záměr „Výstavba a modernizace zařízení na výrobu tvarovaných biopaliv“ byl zachován a byl přesunut do

operace 6.4.1 jako samostatný záměr c) – v tomto záměru bylo podáno 7 žádostí ve výši 8,6 mil. Kč.

Ke konci roku 2017 bylo ukončeno schvalování strategií SCLLD pro programové období 2014+. Všechny 178 schválených SCLLD je zaměřeno i na PRV. Schválené MAS vyhlásily v rámci PRV v roce 2018 celkem 216 výzev. V roce 2018 byly již některé projekty dokončeny a proplaceny, a to cca 600 projektů ve výši dotace 261 mil. Kč.

T2.5/02 - Přehled projektových opatření priority 6 a jejich rozpočet a plnění v letech 2015–2018

Opatření priority 6	Plánovaný rozpočet 2014–2020 celkem		Plnění 2018		Plnění 2015–2018		% plnění	
	počet projektů	mil. Kč	počet projektů	mil. Kč	počet projektů	mil. Kč	projekty	Kč
M06 Rozvoj zemědělských podniků a podnikatelské činnosti	1 000	2 063	104	158	154	217	15	11
6.4.1 Investice do nezemědělských činností	650	1 354	79	110	127	167	20	12
6.4.2 Podpora agroturistiky	330	672	19	38	21	40	6	6
6.4.3 Investice na podporu energie z obnovitelných zdrojů	20	37	6	10	6	10	30	27
M19 LEADER	-	4 633	600	261	600	261	x	x
19.2 Podpora provádění operací v rámci strategie komunitně vedeného místního rozvoje	-	4 453	600	261	600	261	x	6
19.3 Příprava a provádění činností spolupráce místních akčních skupin	-	180	0	0	0	0	x	0

Pramen: MZe

Zpracovat: M. Trantínová (ÚZEI)

Pomalejší nástup čerpání byl způsoben opožděním spuštění programu. V současné době se již zvyšují počty výzev, počty realizovaných projektů i výše plnění.

3 ZEMĚDĚLSTVÍ A ROZVOJ VENKOVA

3.1 Obyvatelstvo venkova a struktura venkovského osídlení

Existuje více přístupů využívaných pro vymezování venkova; typologii venkova na úrovni krajů a okresů ČR podrobněji popisuje Zpráva o stavu zemědělství ČR za rok 2015.

Dle tradičního vymezení venkovských obcí v ČR (jako obcí do 2 000 obyvatel) bylo v roce 2018 venkovských obcí 5 558, což představovalo téměř 89 % všech obcí ČR a 72,5 % rozlohy ČR. Žilo zde téměř 27 % obyvatel státu (blíže viz T3.1/01). Ve srovnání s předchozím rokem se počet venkovských obcí snížil o 4.

T3.1/01 - Venkovské obce a jejich obyvatelé podle velikostních kategorií obcí v ČR v roce 2018

Populační velikost obce	Obce	Obce (%)	Obyvatelé	Obyvatelé (%)
do 99	441	7,0	31 262	0,3
100–199	991	15,8	147 065	1,4
200–499	1 992	31,8	650 760	6,1
500–999	1 379	22,0	974 837	9,2
1 000–1 999	755	12,1	1 052 794	9,9
Celkem venkov	5 558	88,8	2 856 718	26,9
Celkem ČR	6 258	100,0	10 610 055	100,0

Pramen: Malý lexikon obcí ČR 2018; ČSÚ 2018

Zpracoval: I. Svobodová (ÚZEI)

Poslední srovnání populačního vývoje ukazují na pokračující růst počtu obyvatel ČR, oproti roku 2017 u nás přibylo celkem přes 31 tis. obyvatel, největší nárůst byl vedle Hl. m. Prahy ve Středočeském a Jihomoravském kraji, šest krajů však registrovalo úbytek obyvatelstva (nejvíce v Moravskoslezském a Karlovarském kraji).

Větší populační zisk zaznamenaly obce do 2 000 obyvatel (16,8 tis.), ve městech s cca 73% podílem na obyvatelstvu celkem přibylo cca 14,5 tis. obyvatel (z toho 14 tis. v Praze)⁴¹. Relativní nárůst celkového počtu obyvatel venkovských obcí činil 0,6 % a převyšoval 0,2% nárůst počtu obyvatel ve městech i celé ČR (0,3 %). Zatímco venkovské obce jako celek populačně rostly ve všech krajích ČR s výjimkou Karlovarského, přírůstek obyvatel ve městech zaznamenala jen polovina krajů.

Meziroční nárůst počtu obyvatel byl zaznamenán u všech kategorií venkovských obcí včetně těch nejmenších, i když u sídel do 199 obyvatel populačně rostlo 45,0 % těchto obcí a větší část z nich tedy obyvatelstvo ztrácela a početně stagnovala. U venkovských obcí nad 500 obyvatel již vykazovalo meziroční přírůstek obyvatelstva 61,5 % z nich.

Z hlediska věkové struktury obyvatelstva a její meziroční změny se mezi obcemi do 2 000 obyvatel a městy výrazné odlišnosti neprojevují. Stárnutí populace se projevuje ve městech i na venkově pokračujícím poklesem zastoupení obyvatel v produktivním věku (15–64 let) na obyvatelstvu (shodně o 0,6 p. b. na 65,5 % na venkově a 64,8 % ve městech) a větším meziročním nárůstem podílu obyvatel nad 65 let (shodně o cca 0,4 p. b. na 18,2 % na venkově a 19,6 % ve městech) než podílu dětí do 15 let (shodně o 0,2 p. b. na 16,3 % na venkově a 15,5 % ve městech). Dlouhodobě rostoucí index stárí, tedy počet obyvatel nad 65 věku na sto mladších 15 let, se v roce 2018 dále navýšil na 122,1 (111,3 na venkově oproti 126,3 ve městech). Nejméně příhodná zůstává situace v nejmenších obcích (do 99 obyvatel),

41 Vycházíme z rozložení obcí v kategoriích dle populační velikosti k 1. 1. 2018, počet obyvatel v jednotlivých velikostních skupinách obcí srovnáváme se stavem obyvatelstva těchto obcí k 1. 1. 2017.

v nichž na 100 dětí připadá více než 150 seniorů, naopak venkovské obce nad 1 000 obyvatel mají podíl seniorské a předreproduktivní složky populace nejpriznivější (index stáří pod 107).

3.2 Podnikatelská struktura venkova ve vztahu k podporám zemědělské politiky

K 31. 12. 2017⁴² bylo v ČR registrováno dle údajů ČSÚ celkem 2 848 672 podnikatelských subjektů, přičemž jich meziročně přibýlo cca 41 tisíc (v registru však setrvává značný počet podniků, jež ve své činnosti již ve skutečnosti nepokračují). Podle velikosti subjektů nadále dominovaly podniky bez zaměstnanců⁴³ (90,0 %) následované mikropodniky⁴⁴ s podílem 8,0 % na celkovém počtu podniků.

V průměrech za jednotlivé typy regionů rozdělených dle jejich venkovskosti (typologie EU⁴⁵) se struktura podniků podle počtu zaměstnanců výrazně neliší, přičemž nejmenší rozdíly jsou mezi převážně venkovskými a přechodnými regiony (v obou skupinách činí podíl podniků bez zaměstnanců zhruba 90–90,5 %, mikropodniků 7,5–8 %, malých podniků⁴⁶ kolem 1,5 % a podniků s 50 a více zaměstnanci zhruba 0,5 %). Převážně městské regiony pak vykazují poněkud nižší podíl podniků bez zaměstnanců (89,2 %), a na druhé straně vyšší podíl mikropodniků (8,8 %). Meziročně nedošlo k výraznějším změnám.

Počty registrovaných mikropodniků připadající na tisíc obyvatel kraje se pohybují v převážně venkovských i přechodných regionech shodně v rozmezí zhruba 15–18 (na spodní hranici rozmezí se nachází kraj Ústecký a Kraj Vysočina), tento rámec překračuje pouze Jihomoravský kraj (22), což je významně ovlivněno Brnem, tedy druhým největším městem ČR. V největším městě, tj. v Hl. m. Praze, je zaregistrován až trojnásobek (45) hodnot běžných v jiných krajích ČR (lze předpokládat, že jsou zde registrovány podniky nejen s působností v Praze a okolí, ale i v jiných částech ČR).

Výraznější odlišnosti mezi jednotlivými typy regionů vykazuje odvětvová struktura podniků. Podíl zemědělských podniků (vč. lesnických a rybářských) je nejvyšší v regionech

42 Nejaktuálnější dostupné údaje.

43 Včetně bez udání počtu zaměstnanců (takové podniky v registru převažují, jejich podíl se v průměru za ČR blíží 60 %).

44 Na základě doporučení Komise č. 2003/361/ES, o definici mikropodniků, malých a středních podniků, je mikropodnik definován jako podnik, který zaměstnává méně než 10 zaměstnanců a jehož roční obrát a/nebo roční celková účetní rozvaha nepřekračují 2 mil. €.

45 Typologie regionů Evropské komise vymezuje na úrovni NUTS 3 regiony převážně městské, smíšené a převážně venkovské. Mezi převážně venkovské jsou řazeny kraje Jihočeský, Olomoucký, Pardubický, Plzeňský, Zlínský a Kraj Vysočina, převážně městským regionem je vedle Hl. města Prahy i Středočeský kraj. Ostatní kraje spadají do kategorie regionů smíšených. Podíl území a celkového obyvatelstva náležícího k jednotlivým kategoriím regionů při použití této typologie uvádí na úrovni krajů k 1. 1. 2015 Zpráva o stavu zemědělství ČR za rok 2015.

46 Na základě definice malých a středních podniků, která platí od 1. 1. 2005 (§ 2, odst. (2) písm. a), b) a c) Obchodního zákoníku) je malý podnik definován jako podnik s 10–50 zaměstnanci, ročním obrátem v rozmezí 2–10 mil. € nebo aktivy ve výši 2–10 mil. €.

převážně venkovských (6,4 %) a nejnižší (méně než poloviční) pak v převážně městských (2,6 %). Obdobně je tomu v případě zastoupení průmyslových i stavebních podniků (zde při malých rozdílech mezi převážně venkovskými a přechodnými regiony). Opačně je tomu pak u všeobecně početně nejvýznamnějšího odvětví služeb, tj. velkoobchodu a maloobchodu (zahrnujícího i opravy motorových vozidel), jež jsou nejvíce rozvinuté v regionech převážně městských, nejméně v převážně venkovských. Uvedené relace platí jak pro podniky celkem, tak pro mikropodniky (v nich podíl zmíněného obchodu dosáhl v převážně venkovských oblastech 19,0 %, v přechodných 20,3 %, v převážně městských pak 25,7 %). Podniky vyšších velikostních kategorií vykazují zcela odlišnou odvětvovou strukturu – mezi nimi zaujímá nejvyšší podíl průmysl, jenž má dokonce ve skupině největších podniků (250 a více zaměstnanců) nadpoloviční zastoupení v převážně venkovských i přechodných regionech (naproti tomu jejich podíl v převážně městských regionech činil méně než čtvrtinu).

Úhrn hrubé přidané hodnoty (HPH) za celou ČR dle regionálně členěných údajů ČSÚ dosáhl za rok 2017 hodnoty 4 529,1 mld. Kč (při meziročním nárůstu o 5,7 %; jeho tempo meziročně zrychlilo o téměř 2 p. b.), z toho v převážně venkovských regionech 1 235,8 mld. Kč (meziroční nárůst o 5,0 %) a v přechodných regionech 1 603,4 mld. Kč (nárůst o 4,9 %). Převážně venkovské regiony se tak svým úhrnným relativním nárůstem prakticky neodlišovaly od regionů přechodných, obě tyto skupiny regionů však zaostaly za regiony převážně městskými (s meziročním nárůstem o 6,9 % na 1 689,9 mld. Kč). V rámci všech krajů ČR dosáhl nejnižšího nárůstu kraj Jihomoravský (3,5 %), na druhé straně nejvyššího pak kraj Královéhradecký (10,0 %), přičemž oba spadají do přechodných regionů. Podíl jednotlivých sektorů na tvorbě HPH se při porovnání převážně venkovských a přechodných regionů příliš neodlišoval; v obou skupinách minimálně polovinu tvoří služby (51,1 %, resp. 54,7 %) a významný podíl si uchovává průmysl včetně stavebnictví (45,1 %, resp. 43,0 %). Obecně nízký podíl zemědělství (včetně lesnictví a rybářství) v ČR byl pak jednoznačně vyšší v převážně venkovských (3,9 %) než v přechodných regionech (2,3 %), nejnižší pak v převážně městských regionech (1,1 %), kde naopak služby tvoří již téměř tři čtvrtiny HPH.

Celkový počet zaměstnaných v ČR v průměru za rok 2017 činil dle údajů ČSÚ 5 221,6 tis., meziročně jich přibýlo 83 tis. (méně než v roce předchozím). Nárůst se v úhrnu týkal všech tří typů regionů (pokles zaznamenal pouze kraj Liberecký, patřící mezi přechodné regiony), jednoznačně nejvyšší (2,8 %) byl v převážně městských regionech; v převážně venkovských a přechodných regionech byl nárůst podstatně nižší, a to 1,3 %, resp. 1,1 %. Na celkové zaměstnanosti se nejvíce podílejí přechodné regiony (41,6 %; u převážně venkovských regionů je to 32,5 %, přičemž tyto ve svém podílu opět meziročně oslabily o jednu desetinu p. b.). V odvětvové struktuře zaměstnanosti převládaly ve všech typech regionů služby, přičemž jejich podíl dosahoval od 51,6 % v převážně venkovských regionech přes 56,8 % v přechodných až po 72,4 % v převážně městských regionech (v nichž je zároveň

nejnižší podíl průmyslu, a to 26,1 %). Nejznatelnější změny proběhly v převážně venkovských regionech, kde dále oslabilo již tak slabé zemědělství (na 3,9 %), a to ve prospěch průmyslu (jehož podíl vzrostl na 44,5 %) a především již zmiňovaných služeb.

Podíly jednotlivých sektorů na celkové tvorbě HPH a na zaměstnanosti se v hodnocených typech regionů více či méně přibližují a ve své kombinaci tak podávají více komplexní pohled na socioekonomickou situaci v regionech. V ekonomice převážně venkovských i přechodných regionů si dosud uchovává velmi silnou pozici průmysl včetně stavebnictví. Zemědělství má v regionech ČR obecně velmi slabou pozici, důležité však je, že na samotné zemědělské výrobě je dále závislá významná část průmyslu a služeb na vstupu a výstupu ze sektoru. Pro převážně městské regiony je pak typická výrazná dominance služeb. Údaje o meziročních změnách z obou skupin dat pak umožňují celkové objektivní hodnocení socioekonomických změn v regionech. Z posledních dostupných údajů je zřetelně patrné, že v roce 2017 rostla zaměstnanost i ekonomika dynamičtěji v převážně městských regionech než v regionech převážně venkovských a přechodných.

Malé soukromé podniky a mikropodniky tvoří na venkově významnou příležitost pro podnikání a zaměstnávání lidí a zároveň představují významný inovační potenciál. Proto na jejich podporu byla v rámci PRV v období 2007–2013 zaměřena opatření spadající pod první prioritní osu III (tvorba pracovních příležitostí a podpora využívání obnovitelných zdrojů). Poslední závazek z tohoto programového období byl proplacen v roce 2017. Od roku 2016 započalo podávání žádostí v navazujícím programu PRV 2014–2020, který je zaměřen nejen na obnovu, zachování a zlepšení ekosystémů závislých na zemědělství, ale i na investice do konkurenceschopnosti a inovace zemědělských podniků a podporu vstupu mladých lidí do zemědělství. V rámci prioritní oblasti 6A (podpora diverzifikace, zakládání a rozvíjení malých podniků a tvorby pracovních míst) jsou podporovány čtyři opatření: 6.1.1 Zahájení činností mladých zemědělců, 6.4.1. Investice do nezemědělských činností, 6.4.2. Podpora agroturistiky a 6.4.3. Investice na podporu energie z obnovitelných zdrojů. Cílem je napomoci generační obnově v zemědělství, usnadnit diverzifikaci do nezemědělských činností, stimulovat vytváření pracovních míst na venkově a podporovat agroturistiku.

T3.2/01 - Počet přijatých, schválených a proplacených projektů - PRV skupina opatření III.1, 6.1 a 6.4

PRV	Počet přijatých žádostí		Počet schválených z přijatých		Počet proplacených projektů		Čerpání prostředků (mil. Kč)	
	2017	2018	2017	2018	2017	2018	2017	2018
Priorita: Tvorba pracovních příležitostí a podpora využívání OZE								
III.1.1. Diverzifikace činností nezemědělské povahy	0	0	0	0	0	0	0	0
III.1.2. Podpora zakládání podniků a jejich rozvoje	0	0	0	0	0	0	0	0
III.1.3. Podpora cestovního ruchu	0	0	0	0	1	0	1	0
Priorita: 6A Usnadnění diverzifikace, vytváření a rozvoje malých podniků, jakož i pracovních míst								
6.1.1 Zahájení činností mladých zemědělců	478	377	543	69	543	-	329	145
6.4.1 Investice do nezemědělských činností	246	258	0	50	47	-	56	110
6.4.2 Podpora agroturistiky	124	101	0	0	2	-	2	38
6.4.3 Investice na podporu energie z obnovitelných zdrojů	13	0	0	0	0	-	0	10

Pramen: SZIF
Zpracoval: L. Podzemná (ÚZEI)

3.3 Občanská vybavenost venkova ve vztahu k podporám zemědělské politiky

V roce 2018 byl MZe vyhlášen národní program 129 660 Údržba a obnova kulturních a venkovských prvků. Dotační program je zaměřen na údržbu a obnovu stávajících kulturních prvků venkovské krajiny, historických zemědělských strojů a údržbu a opravu polních cest v extravilánu obcí. Na rozdíl od předchozího roku nebyly vypsány podprogramy 126 663 (Údržba a obnova významných zemědělských historických dominant jedinečného charakteru) a 129 665 (Podpora pro vytvoření nebo obnovu místa pasivního odpočinku).

Údržba a obnova stávajících kulturních prvků venkovské krajiny je podporována formou podopatření 129 662. Žadatelé mohli být obec do 2 tis. obyvatel, nebo obec od 2 do 5 tis. obyvatel, pokud se předmět dotace nachází v místní části do 500 obyvatel, nebo v této obci sídlící spolek, zájmové sdružení právnických osob, obecně prospěšná společnost, vlastník objektu, vlastník či uživatel pozemku, na němž objekt stojí. Dotaci lze žádat na objekty kaple (kaplička), křížová cesta, zvonička, boží muka, smírčí a jiné kříže, exteriérové sochy a sousoší, hřbitovy a hřbitovní zdi, kostely a synagogy.

Podpora údržby a obnovy historických zemědělských strojů a zařízení je poskytována na základě podprogramu 129 664. Žadatelem jsou muzea.

Podprogram 129 666 je zaměřený na údržbu a úpravu polních cest, které byly předmětem realizace pozemkových úprav před rokem 2006. Žadatelem je obec definovaná počtem obyvatel jako u podprogramu 129 662 nebo vlastník či vlastníci pozemků, na nichž stavba stojí.

Žadatelé musí projekt realizovat do dvou let od podání žádosti. V roce 2018 byly v rámci národního programu 16 schváleny prostředky v celkové výši 130 mil. Kč. Celkem bylo proplaceno 515 mil. Kč, z toho 509,4 mil. Kč činily platby na projekty podané v předchozím roce a 5,6 mil. Kč prostředky na projekty podané v roce 2018, což představuje 4,3 % z prostředků schválených v roce 2018. Průměrná vyplacená podpora na projekt z programu 129 660 v roce 2018 činila 320 tis. Kč (zahrnuje i projekty podané v roce 2017).

T3.3/01 - Počet přijatých a schválených žádostí úspěšnost žadatelů a schválené prostředky - národní dotační program 16 Údržba a obnova kulturních a venkovských prvků - rok 2018

Program 16 - 129 660	Počet přijatých žádostí	Počet schválených žádostí	Úspěšnost žadatelů (%)	Schválené prostředky (mil. Kč)	Proplaceno projektů (počet)	Proplaceno prostředků (mil. Kč)
129 662 Údržba a obnova stávajících kulturních prvků venkovské krajiny	347	320	92,2	87,0	1 134	381,4
129 663 Údržba a obnova významných zemědělských historických dominant jedinečného charakteru	0	0	0,0	0,0	226	83,7
129 664 Podpora údržby a obnovy historických zemědělských strojů a zařízení	1	1	100,0	3,0	3	0,2
129 665 Podpora pro vytvoření nebo obnovu místa pasivního odpočinku	0	0	0,0	0,0	229	24,8
129 666 Údržba a oprava polních cest	9	6	66,7	40,0	19	25,0
Celkem	357	327	91,6	130,0	1 611	515,1

Pramen: MZe k 31. 12. 2018
Zpracoval: J. Kučera (ÚZEI)

3.4 Zaměstnanost a ekonomické postavení venkovské populace

Zaměstnanost na venkově

Ve 4. čtvrtletí 2018 dosáhla míra zaměstnanosti⁴⁷ (zde podíl zaměstnaných na obyvatelstvu starším 15 let) v ČR 59,5 % při meziročním nárůstu o 0,6 p. b. Nejvyšší míru zaměstnanosti si dlouhodobě udržují Hl. m. Praha (65,6 %) se Středočeským krajem (61,1 %), které dle typologie EU spadají jako jediné do kategorie převážně městských regionů v rámci ČR. Ve většině krajů míra zaměstnanosti republikového průměru nedosahovala, nejnižší podíl zaměstnaných vykazovaly kraje Ústecký (55,7 %) a Liberecký (56,8 %), z převážně venkovských regionů pak Zlínský kraj (57,7 %).

Nezaměstnanost a volná pracovní místa na venkově

Podle údajů MPSV pokračoval v roce 2018 trend snižování nezaměstnanosti, průměrný podíl nezaměstnaných osob (PNO)⁴⁸ v ČR klesl na 3,2 %, což je o 1,1 p. b. méně ve srovnání s předchozím rokem a současně nejnižší hodnota tohoto ukazatele od roku 2005. Pokles ročního průměru PNO nastal ve všech krajích i okresech ČR.

Pro porovnání rozdílů PNO na úrovni měst a venkovských obcí⁴⁹ (obcí do 2 000 obyvatel) bylo využito údajů MPSV o počtech nezaměstnaných (zde dosažitelných uchazečů o práci) v březnu, červnu, září a prosinci 2018. Průměrně bylo v těchto měsících evidováno celkem 211,4 tis. osob bez práce, z toho 24,2 % (v průměru 51,2 tis. osob) v obcích do 2 000 obyvatel. Počty uchazečů se ve sledovaných měsících oproti stejným obdobím minulého roku snížily obdobným tempem ve městech i na venkově, v evidenci nezaměstnaných meziročně ubylo v průměru 67 tis. osob, z toho 15,8 tis. na venkově. Stejně jako v předchozích letech vykazovala i v roce 2018 celkově vyšší hodnoty PNO města (průměr čtyř sledovaných měsíců činil 3,2 % oproti 2,7 % na venkově), mírně vyšší nezaměstnanost ve venkovských obcích měly jen kraje Plzeňský a Pardubický, v nichž jsou však hodnoty PNO celkově velmi nízké (okolo 2 %). Nejvyšší hodnoty PNO měly venkovské obce Ústeckého (3,7 %) a Jihomoravského kraje (3,5 %).

Zaměstnavatelé meziročně navýšili nabídku volných pracovních míst (VPM), z průměrného počtu 236,6 tis. VPM nabízených prostřednictvím úřadů práce jich na venkovské obce připadalo obdobně jako v minulém roce okolo 19 % (průměrně necelých 46 tis. VPM). Zatímco v předchozích letech počty nezaměstnaných v evidencích úřadů práce

47 *Pramen: Zaměstnanost a nezaměstnanost v ČR podle výsledků VŠPS (4. čtvrtletí 2018), ČSÚ 2019.*

48 *Podíl nezaměstnaných osob (publikovaný od roku 2005) vyjadřuje podíl dosažitelných uchazečů o zaměstnání ve věku 15–64 let ze všech obyvatel ve stejném věku. Roční průměr PNO vychází z měsíčně aktualizovaných údajů o počtu obyvatel ve věku 15–64 let, https://portal.mpsv.cz/sz/stat/nz/zmena_metodiky*

49 *Počet dosažitelných uchazečů o práci dle měsíčně aktualizovaných údajů MPSV je pro jednotlivé obce vztažen k počtu jejich obyvatel ve věku 15–64 let k 1. 1. 2018 (Malý lexikon obcí ČR).*

převyšovaly celkovou nabídku pracovních míst ve městech i na venkově, v roce 2018 se situace na trhu práce změnila. Ve městech již nabídka pracovních míst převýšila počty uchazečů o práci (průměrně 0,8 DU/VPM)⁵⁰, na venkově ukazatel počtu DU/VPM v průběhu roku osciloval kolem hodnoty 1 (průměrně 1,1 DU/VPM).

Situace venkovských domácností

Venkovské domácnosti⁵¹ jsou složeny tradičně z většího počtu členů než průměrná domácnost v ČR (2,47 oproti 2,20 z dat za rok 2016). Úroveň celkových čistých peněžních příjmů (v průměru na jednoho člena domácnosti) byla dlouhodobě nejnižší ve dvou skupinách populačně nejmenších obcí, tedy ve venkovských obcích a v sousední kategorii (2 000-9 999 obyvatel), jednoznačně nejvyšší úroveň příjmů pak vykazovala velká města (s 50 000 a více obyvateli).

4 ZEMĚDĚLSTVÍ A ŽIVOTNÍ PROSTŘEDÍ, OCHRANA ZVÍŘAT

4.1 Vliv agrárního sektoru na jednotlivé složky životního prostředí

Vliv zemědělského hospodaření na krajinu a životní prostředí prezentují indikátory uvedené v tab. T4.1/02. Tyto indikátory jsou podle zaměření rozděleny do tří oblastí – způsob využití krajiny a hospodaření na zemědělské půdě (1 až 15), vstupy do zemědělství a emise ze zemědělství (16 až 29), výsledky monitoringu ekosystémů (30 až 35).

Zemědělský půdní fond (ZPF) tvořil v roce 2018 více než polovinu celkové výměry ČR (53,3 %), v porovnání s rokem 2017 se zmenšil o 1,6 tis. ha. Nepatrný pokles zaznamenala orná půda (o 0,2 %) a mírný nárůst byl identifikován u trvalých travních porostů (o 0,5 %). Výměra lesních pozemků zůstala přibližně stejná jako v roce 2017 (33,9 %).

50 DU = Dosažitelný uchazeč.

51 Pramen: Vydání a spotřeba domácností statistiky rodinných účtů za rok 2016, ČSÚ 2017. V roce 2016 ČSÚ provedl významné změny v publikování výsledků statistiky rodinných účtů – mj. došlo ke značné redukci údajů. Podrobnější výsledky za rok 2016 lze nalézt ve Zprávě o stavu zemědělství ČR za rok 2017, novější údaje nebyly dosud publikovány.

T4.1/01 - Přehled výměr chráněných ploch k 31. 12. 2018 (ha)

Ukazatel	Výměra z. p. ³⁾	Výměra TTP ⁴⁾	Výměra R ⁴⁾	Výměra U ⁴⁾	Výměra G ⁴⁾
Národní parky (NP)	7 884,56	7 526,12	269,80	0,00	42,97
Chráněné krajinné oblasti (CHKO)	296 116,61	186 959,82	100 911,97	600,66	2 585,80
Maloplošné chráněná území (MCHÚ)	7 106,09	6 385,93	553,71	43,92	27,38
MCHÚ mimo NP, CHKO ¹⁾	4 634,06	3 987,55	497,23	41,83	24,56
ZCHÚ celkem bez vzájemných překryvů ²⁾	308 671,56	198 508,97	101 679,52	642,49	2 653,33
Ptačí oblasti	122 126,01	82 119,86	35 791,34	546,74	1 010,23
Evropsky významné lokality	104 261,42	90 418,68	12 095,93	116,57	814,23
Natura 2000 celkem bez vzájemných překryvů	189 778,37	140 895,90	43 536,63	581,37	1 604,12
Oblasti chráněné podle zákona č. 114/1992 Sb. celkem bez překryvů (ZCHÚ, Natura bez překryvů)	391 974,58	255 373,52	126 061,79	1 068,91	3 464,71

1) MCHÚ = národní přírodní památky, národní přírodní rezervace, přírodní památky, přírodní rezervace.

2) ZCHÚ = MCHÚ a NP a CHKO.

3) Výměra z. p. (bez zalesněné půdy, mimoprodukčních ploch a rybníků).

4) TTP - trvalý travní porost; R - standardní orná půda; U - úhor; G - travní porost na orné půdě.

Pramen: MZe

Zpracoval: S. Warthová (ÚZEI)

Výměra ploch lokalit soustavy Natura 2000 v roce 2018 byla 1 114,83 tis. ha, tj. 14,1 % celkové rozlohy ČR. Tab. T4.1/01 uvádí přehled výměr chráněných ploch v ČR v roce 2018. Další souvislosti ochrany ZPF jsou uvedeny v kap. 7.4.

V roce 2018 bylo v systému integrované produkce zeleniny evidováno 99 pěstitelů s plochou 7,0 tis. ha. Proplaceno bylo 88 žádostí, které byly podány v roce 2017 na rozlohu 6,7 tis. ha.

K 31. 8. 2018 bylo zaregistrováno v integrovaném systému pěstování ovoce 353 členů s výměrou ovocných sadů 9 857 ha. V rámci integrované produkce ovoce bylo celkem v rámci EAFRD proplaceno 305 žádostí z roku 2017 na výměru 9,5 tis. ha ovocných sadů. V roce 2018 bylo podáno 316 žádostí na plochu 9,7 tis. ha na ovocné sady a 7 žádostí podáno na 93 ha jahodníku na orné půdě.

K 31. 12. 2018 bylo evidováno 153 členů Svazu integrované a ekologické produkce hroznů a vína, o. s. – EKOVIN, kteří hospodaří v systému integrované produkce révy vinné na 5,7 tis. ha. Celkem bylo v integrované produkci vinné révy v roce 2018 podáno 629 žádostí na výměru 12,0 tis. ha. Do opatření ekologické zemědělství s kulturou vinice bylo celkem podáno 112 žádostí na výměru 872 ha.

Ve srovnání s rokem 2017 došlo k poklesu spotřeby minerálních hnojiv, a to o 11,1 %, jednalo se o snížení na 122,9 kg č. ž./ha z. p. v roce 2018. Celkový vklad čistých živin ze statkových hnojiv mírně vzrostl o 0,4 % na 70,3 kg/ha. Celková spotřeba vápenatých hmot se ve srovnání s rokem 2017 zvýšila o 26,4 % na 340 tis. t.

V roce 2018 v zemědělských podnicích mírně vzrostla spotřeba různých druhů energie na 18,0 mil. GJ, což reprezentuje mírné zvýšení o 1,6 % ve srovnání s rokem 2017. Podle VÚZT a ČSÚ bylo v zemědělství spotřebováno 437,5 mil. l motorové nafty, což je téměř stejné množství jako v roce 2017. Na celkové spotřebě motorové nafty se rostlinná výroba a doprava po vnějších komunikacích podílela z 85,7 % a živočišná výroba z 14,3 %.

Limitní hodnoty 11 sledovaných rizikových prvků⁵² v zemědělských půdách ČR stanovené vyhláškou č. 153/2016⁵³ Sb. jsou častěji překračovány na lehkých půdách. U lehkých půd nejčastěji překračuje PH chrom (17,4 % nadlimitních vzorků), dále arsen (14,2 %), beryllium (12,0 %) a kadmium (11,8 %)⁵⁴. V případě ostatních půd je PH překračováno nejčastěji u kadmia (8,9 %), arsenu (7,9 %) a zinku (5,1 %).

T4.1/02 - Indikátory pro posouzení vlivu zemědělství na životní prostředí

Číslo	Název indikátoru (jednotka), zdroj dat	Stav indikátoru v roce 2018
1	Výměra ČR, z toho ZPF, lesní pozemek (ha, %), ČÚZK.	Výměra ČR: 7 887 tis. ha. ZPF 4 203,7 tis. ha, 53,3 % celkové rozlohy ČR. Lesní pozemek: 2 673,4 tis. ha, 33,9 % celkové rozlohy ČR.
2	Zornění a zatravnění (%) na ZPF, ČÚZK.	Zornění: 70,2 % (2 951,6 tis. ha o. p.). Zatravnění: 24,1 % (1 011,1 tis. ha TTP).
3	Podíl trvalých kultur na ZPF, (%), ČÚZK.	5,7 % z. p., (241,2 tis. ha chmelnic, vinic, zahrad, ovocných sadů).
4	Podíl ZCHÚ celkem bez překryvů na rozloze ČR (ha, %), MZe.	Přibližně 1 319,8 tis. ha, 16,7 % celkové rozlohy ČR (velkoplošná ZCHÚ a maloplošná ZCHÚ mimo NP a CHKO). Z toho je přibližně 309 tis. ha z. p.
5	Podíl soustavy Natura 2000 na rozloze ČR (ha, %), MZe.	Ptačí oblasti: 703,4 tis. ha (8,9 % celkové rozlohy ČR), z toho cca 122,2 tis. ha z. p. (Počet oblastí 41). Evropsky významné lokality podle národního seznamu: 795,1 tis. ha (10,1 % celkové rozlohy ČR), z toho cca 104,3 tis. ha z. p. (Počet oblastí 1 112).
6	Celkový podíl území chráněných podle zákona č. 114/1992 Sb. na rozloze ČR (ha, %), MZe.	1 724,4 tis. ha, tj. 21,9 % výměry ČR.
7	Podíl ZOD na ČR rozloze (ha, %), MZe.	3 301,6 ha (41,9 % celkové výměry ČR), 1 857,5 ha z. p. (44,2 %) podle ČÚZK ⁵⁵ .
8	Podíl ANC ⁵⁶ – ZPF podle LPIS, (ha, %), MZe.	ANC: 2 009,7 tis. ha z. p., tj. 56,6 % z. p.
9	Výměra odvodněných a zavlažovatelných ploch (ha, %), PMO, ČSÚ.	1 078 tis. ha odvodněných ploch (25,6 % z. p.) ⁵⁷ . Skutečně provozované závlahy jsou na rozloze 25,0 tis. ha (0,7 % z. p.) ⁵⁸ .

52 Jedná se o 11 prvků, které ÚKZÚZ pravidelně sleduje: As, Be, Cr, Cd, Co, Cu, Hg, Ni, Pb, V, Zn.

53 Vstoupila v platnost 1. června 2016.

54 V letech 1990–1992 vznikla databáze, kde obsah rizikových prvků byl stanovován ve výluhu 1M HNO₃, která obsahuje 55 000 vzorků. V roce 1998 započala tvorba 2. části databáze – obsahy prvků byly stanovovány po extrakci lučavkou královskou – počet vzorků v této části databáze je v současnosti 14 281.

55 Rozloha platná od 1. 8. 2016.

56 Redefinice LFA na ANC (Areas with Natural Constraints).

57 Zdroj PMO, poslední dostupný údaj z roku 1993.

58 Zdroj ČSÚ, Strukturální šetření 2017.

Číslo	Název indikátoru (jednotka), zdroj dat	Stav indikátoru v roce 2018
10	Výměra území potenciálně ohroženého vodní a větrnou erozí (ha, %), VÚMOP.	Potenciálně ohroženo vodní erozí: 2 248 tis. ha (53,5 %) bonitované z. p. Potenciálně ohroženo větrnou erozí: 265 tis. ha bonitované z. p. ⁵⁹ .
11	Výměra území potenciálně ohroženého nedostatkem přístupné vláhy (ha, %), VÚMOP ⁶⁰ .	Přibližně 59,4 tis. ha na z. p. dle databáze BPEJ (1,19 % z. p. dle databáze BPEJ).
12	Výměra území potenciálně ovlivněného zasolením a podmáčením (ha, %), VÚMOP.	Slabě zasoleno: asi 6,6 tis. ha (0,2 % z. p. dle databáze BPEJ) ⁶¹ . Podmáčeno: odhaduje se 198 tis. ha (4,7 % z. p. dle databáze BPEJ).
13	Podíl ploch, na kterých se pěstují geneticky modifikované plodiny (ha), MŽP, MZe.	GM plodiny se v roce 2018 již nepěstovaly.
14	Podíl ploch s alternativním způsobem hospodaření (ha, %), MZe (SZIF, SISPO).	Ekologické zemědělství: 538,9 tis. ha (12,8 % z. p.) včetně ploch v konverzi. Integrovaná produkce: 7 011 ha zeleniny, 12 033 ha vinné révy, 9 857 ha ⁶² ovoce.
15	Změny technologie zpracování půdy, VÚRV.	Odhaduje se, že minimalizační technologie se používají asi na 1,2 mil. ha o. p. a půdoochranné technologie ⁶³ se používají asi na 240–250 tis. ha o. p. ⁶⁴
16	Spotřeba statkových hnojiv (kg č. ž./ha z. p.), MZe.	N: 27,9 kg č. ž./ha z. p., P ₂ O ₅ : 15,5 kg č. ž./ha z. p., K ₂ O: 26,9 kg č. ž./ha z. p.
17	Spotřeba minerálních hnojiv (kg č. ž./ha z. p.), MZe.	N: 99,8 kg č. ž./ha z. p., P ₂ O ₅ : 14,6 kg č. ž./ha z. p., K ₂ O: 8,5 kg č. ž./ha z. p.
18	Spotřeba vápenatých hmot (tis. t), MZe.	340 tis. t vápenatých hmot.
19	Spotřeba kalů z čistíren odpadních vod na z. p. (t), ČSÚ.	Množství kalů aplikovaných do půdy přímou aplikací a rekultivací bylo 75 451 t v roce 2017 ⁶⁵ .
20	Spotřeba přípravků na OR (kg, účinných látek/ha z. p.), ÚKZÚZ.	Celkem aplikováno 4 322 tis. kg, což představuje 1,21 kg účinných látek/ha z. p.
21	Spotřeba přípravků na OR na bázi mikroorganismů (kg), ÚKZÚZ.	Celkem 66 458 kg.
22	Biologická ochrana rostlin, ÚKZÚZ.	Ošetřeno přibližně 70 345 ha kulturních plodin.

59 Počítáno pouze s FN, které je větší než 11,1.

60 Do roku 2015 se vysychavé půdy identifikovaly pouze podle databáze BPEJ, kde v roce 2015 byla výměra 59,7 ha dle databáze BPEJ. Nově je výměra BPEJ ještě redukována na plochu považovanou za „zemědělsky obhospodařovanou“. Údaje jsou z roku 2017.

61 Jedná se o odhad z roku 2009, údaj se dále neaktualizuje.

62 Plochy ovocných sadů a školek k 31. 8. 2018.

63 V roce 2010 vstoupil v platnost systém Kontrol podminěnosti, a to 10 standardů Dobrého zemědělského a environmentálního stavu (GAEC). Jeden z těchto standardů je zaměřen na prevenci eroze půdy používáním minimalizačních technologií.

64 Odborníci pouze zúžili rozsah z „240–260 tis. ha o. p.“ na „240–250 tis. ha o. p.“.

65 Údaje za rok 2018 nebyly k uzávěrce dat Zprávy 2018 (1. 4. 2017) k dispozici. Údaj je z roku 2017.

Číslo	Název indikátoru (jednotka), zdroj dat	Stav indikátoru v roce 2018
23	Havarijní znečištění vod zem. původu (%), ČIŽP.	3,2 % z celkového počtu havárií evidovaných na ČIŽP.
24	Spotřeba energie v zemědělství (GJ), VÚZT.	Odhaduje se 18,0 mil. GJ ⁶⁶ .
25	Odhad spotřeby PHM v zemědělství (mil. l), VÚZT.	Přibližně 437,5 mil. l motorové nafty ⁶⁷ .
26	Stavy hospodářských zvířat (ks), ČSÚ.	Skot: 1 416 tis. ks, prasata: 1 557 tis. ks, ovce: 219 tis. ks, kozy: 30 tis. ks, drůbež: 23 573 tis. ks, koně: 35 tis. ks.
27	IPPC (počet rozhodnutí o vydání integrovaného povolení), MŽP.	V rezortu zemědělství byla vydána celkem 6 rozhodnutí.
28	Integrovaný registr znečišťování (MŽP).	Emise do ovzduší (kg/rok): amoniak (NH ₃): 9 590 472, oxid dusíku (NO _x /NO ₂): 62 654 988, oxid uhelnatý (CO): 135 599 809 (data za ohlašovací rok 2017, platná ke dni 13. 2. 2018) ^{68, 69} .
29	Emise amoniaku ze zem. činnosti (kt), VÚZT.	Produkce amoniaku ⁷⁰ byla za rok 2018: 27,02 kt a v roce 2017: 45,45 kt.
30	Monitoring cizorodých látek v agrárním ekosystému, ÚKZÚZ.	Sledování zemědělských půd na ÚKZÚZ: Preventivní hodnota je překračovaná nejčastěji u PAH ⁷¹ , nevyhovělo 6 vzorků ornice a 1 vzorek TTP. Dále u DDT, kde nevyhovělo 5 vzorků ornice a 1 vzorek TTP a PCB, kde nevyhověly 2 vzorky.
31	Monitoring cizorodých látek v lesním ekosystému, VÚLHM.	Vzorky hub: zvýšený obsah kadmia u 52 % vzorků, rtuti u 13 % vzorků ⁷² u PAU přesáhly max. limit 3 vzorky. Ostatní vzorky vyhověly maximálnímu limitu reziduí (hlavně DDT, PCB, Hexachlorcyklohexany a lindan).

66 Zahrnuje energii vyrobenou z tuhých a kapalných paliv a zemního plynu.

67 Do celkové spotřeby motorové nafty není zahrnuta spotřeba služeb poskytovaných zemědělství jinými rezorty, zejména v dopravě, ani spotřeba související s nezemědělskými činnostmi podniků.

68 Ohlašování do IRZ za rok 2018 probíhá do 31. 3. 2019, tzn. ohlašování do IRZ není dosud ještě ukončeno, uvedené údaje jsou platné k 19. 3. 2019.

69 V ohlašovacím roce 2018 stejně jako v ohlašovacím roce 2017 nebyly překročeny prahové hodnoty pro úniky oxidu dusíku (100 000 kg/rok) ani oxidu uhelnatého (500 000 kg/rok). Ohlášení množství stejného nebo nižšího je dobrovolné, proto jej ohlásilo pouze několik provozoven. Uvedené hodnoty jsou tedy součtem jen několika ohlášení podlimitních hodnot.

70 V roce 2018 byla provedena revize a přepočty emisí amoniaku pocházejících ze zemědělství mezi roky 1990–2018 z důvodu rozdělení vykazování emisí amoniaku pocházejících z chovů hospodářských zvířat a aplikace statkových hnojiv na zemědělskou půdu. V roce 2017 připočítána aplikace emisí do zem. půdy.

71 PAH (Polycyklický aromatický uhlovodík) a PCB (Polychlorovaný bifenyly).

72 Limit kadmia 2 mg/kg a limit rtuti 5 mg/kg v sušině.

Číslo	Název indikátoru (jednotka), zdroj dat	Stav indikátoru v roce 2018
32	Monitoring cizorodých látek ve vodním ekosystému, VÚMOP.	Malé vodní nádrže: většina vzorků spadá z hlediska koncentrace těžkých kovů do I. a II. třídy jakosti vod. Drobné vodní toky: relativně vysoká je pouze koncentrace PAU, značný počet vzorků spadající do III a IV. třídy jakosti vod, často došlo k překročení imisního limitu.
33	Monitoring znečištění podzemních vod – mělké vrty (% vzorků překračujících limit), ČHMÚ.	Dusičnany – 13,5 %, dusitany – 0,2 %, amonné ionty – 20,4 %, CHSK_{Mn} ⁷³ – 22,5 %, chloridy – 5,2 %, suma pesticidů – 60,0 %.
34	Monitoring jakosti povrchových vod podle nitrátové směrnice (% vzorků překračujících limitní hodnoty), PMO, údaje zpracovány pro celou ČR.	Zranitelné oblasti: celkem 7,6 % rozborů překročilo limit 50 mg NO ₃ ⁻ /l, 32,2 % rozborů překročilo limit 25 mg NO ₃ ⁻ /l. Nezranitelné oblasti: 1,8 % rozborů překročilo limit 50 mg NO ₃ ⁻ /l, celkem 15,3 % rozborů překročilo hranici 25 mg NO ₃ ⁻ /l.
35	Kontrola zemědělského hospodaření s ohledem na nařízení vlády č. 262/2012 Sb., ÚKZÚZ.	Uskutečněno 188 kontrol u 184 podniků v ZOD. V rámci kontrol nitrátové směrnice bylo zjištěno porušení pravidel u 13 subjektů a 8 subjektů uděleno opatření k nápravě daného stavu ⁷⁴ .

Na životní prostředí měl v roce 2018 významný vliv Program rozvoje venkova pro období 2014–2020, ze kterého je možné využívat finanční prostředky z tzv. Agroenvironmentálních a klimatických opatření. Toto opatření oproti PRV 2007–2013 nezahrnuje opatření Ekologické zemědělství. Přehledy podaných žádostí, požadované výměry a sumy vyplacených dotací jsou uvedeny v tab. T4.1/03 a tab. T4.1/04.

V roce 2018 jsou dále vypláceny i dobíhající závazky z opatření AEO (PRV 2007–2013) jedná se o 548 žádostí na výměru 3 tis. ha z. p. (tab. T4.1/05). Všechny výdaje na AEO (PRV 2007–2013) v roce 2018 již byly hrazeny z rozpočtu nového programového období.

Celkem bylo vyplaceno 4 600 mil. Kč z nárokovaných požadavků roku 2017.

⁷³ Chemická spotřeba kyslíku (manganová).

⁷⁴ Nejvýznamnějším rizikem znečištění bylo uložení statkových hnojiv na z. p., kdy byla hnojiva skladována v rozporu s havarijním plánem., porušení zákazu hnojení, nerespektování povolené dávky dusíkatých hnojiv, hnojení močovinou.

T4.1/03 - Přehled o AEKO - PRV 2014-2020 (EAFRD)¹⁾

AEKO	Podané žádosti o dotace ²⁾	Požadovaná výměra	Požadované dotace	Suma všech vyplacených dotací z nároku 2018 ³⁾
	počet	tis. ha	mil. Kč	mil. Kč
Integrovaná produkce - ovoce	305	9	103	102
Integrovaná produkce - révy vinné	643	11	190	178
- základní ochrana vinic	167	2	21	20
- nadstavbová ochrana vinic	499	9	169	158
Integrovaná produkce - zeleniny	96	7	81	78
Travní porosty	12 220	905	2 968	2 737
- obecná péče o extenzivní louky a pastviny	10 908	706	1 884	1 840
- mezofilní a vlhkofilní louky hnojené	991	14	68	56
- mezofilní a vlhkofilní louky nehnojené	2 785	51	262	218
- horské a suchomilné louky hnojené	295	3	14	12
- horské a suchomilné louky nehnojené	1 136	18	87	71
- trvale podmáčené a rašelinné louky	453	1	27	23
- ochrana modrásků	369	2	11	10
- ochrana chřástala polního	593	12	64	53
- suché stepní trávníky a vřesoviště	122	2	25	23
- druhy bohaté pastviny	2 418	91	526	431
Zatrávňování orné půdy	1 394	9	86	81
- zatrávňování orné půdy - běžná směs	910	5	43	39
- zatrávňování orné půdy - druhy bohatá směs	30	0	1	1
- zatrávňování orné půdy - regionální	10	0	1	1
- zatrávňování o.p. podél vodního útvaru - běžná směs	605	4	39	38
- zatrávňování o.p. podél vodního útvaru - druhy bohatá směs	20	0	1	1
- zatrávňování o.p. podél vodního útvaru - regionální směs	10	0	1	1
Biopásy	229	2	42	40
- Krmné biopásy	166	1	35	33
- Nektarodárné biopásy	74	1	7	7
Ochrana čejky chocholaté	26	0	3	3
Dráhy soustředěného odtoku	5	0	0	1
Celkem	14 891	943	3 473	3 220

1) Údaje k 31. 12. 2018.

2) V rámci jedné žádosti o dotaci může být žádáno o více titulů, proto je souhrnný počet žádostí nižší než součet žádostí na jednotlivé tituly.

3) Žádosti podané v roce 2017 a vyplacené v roce 2018.

Pramen: IS SZIF

Zpracoval: S. Warthová (ÚZEI)

T4.1/04 - Přehled o EZ - PRV 2014-2020 (EAFRD)¹⁾

EZ	Podané žádosti o dotace ²⁾	Požadovaná výměra	Požadované dotace	Suma všech vyplacených dotací z nároku 2018 ³⁾
	počet	tis. ha	mil. Kč	mil. Kč
Přechod na postupy a způsoby ekologického zemědělství	2 179	36	151	143
- travní porosty	1 841	24	55	52
- orná půda	906	11	80	76
- ovocné sady	188	845	14	12
- vinice	36	0	2	3
- chmelnice	0	0	0	0
Zachování postupů ekologického zemědělství	3 780	456	1 239	1 210
- travní porosty	3 420	396	891	876
- orná půda	1 802	55	283	274
- ovocné sady	534	3	49	45
- vinice	66	0	16	15
- chmelnice	1	0	0	0
Celkem	4 090	492	1 390	1 353

1) Údaje k 31. 12. 2018.

2) V rámci jedné žádosti o dotaci může být žádáno o více titulů, proto je souhrnný počet žádostí nižší než součet žádostí na jednotlivé tituly.

3) Žádosti podané v roce 2017 a vyplacené v roce 2018.

Pramen: IS SZIF

Zpracoval: S. Warthová (ÚZEI)

T4.1/05 - Přehled o AEO - PRV 2007-2013 (EAFRD)¹⁾

AEO	Podané žádosti o dotace ²⁾	Požadovaná výměra	Požadované dotace	Suma všech vyplacených dotací z nároku 2018 ³⁾
	počet	tis. ha	mil. Kč	mil. Kč
Zatrávňování orné půdy	548	3	27	27
- zatrávňování orné půdy	439	2	19	19
- zatrávňování orné půdy podél vodního toku	173	0	7	7
- zatrávňování orné půdy regionální směsí	14	1	1	1
- zatrávňování orné půdy regionální směsí podél vodního toku	5	0	0	0

1) Údaje k 31. 12. 2018.

2) V rámci jedné žádosti o dotaci může být žádáno o více titulů, proto je souhrnný počet žádostí nižší než součet žádostí na jednotlivé tituly.

3) Žádosti podané v roce 2017 a vyplacené v roce 2018.

Pramen: IS SZIF

Zpracoval: S. Warthová (ÚZEI)

Na zemědělskou krajinu měly vliv i ostatní finanční nástroje podporované jinými rezorty, např. v rámci dotací MŽP. V roce 2018 bylo vyplaceno z Programu péče o krajinu – podprogramu pro zlepšování dochovaného přírodního a krajinného prostředí celkem cca 30 mil. Kč a na opatření v zemědělském sektoru bylo využito 91,4 % této sumy. Z podprogramu pro naplňování opatření vyplývajících z plánů péče o zvláště chráněná území a jejich ochranná pásma a zajišťování opatření k podpoře předmětů ochrany ptačích oblastí a evropsky významných lokalit bylo Agenturou ochrany přírody a krajiny ČR v roce 2018 profinancováno 101 mil. Kč, přičemž na zemědělské činnosti připadalo 61,1 mil. Kč. Dalším nástrojem MŽP zaměřeným na péči o zemědělskou krajinu je program Podpora obnovy přirozených funkcí krajiny. Do zemědělského sektoru bylo z něho vyplaceno 18,7 mil. Kč, podpora byla nejčastěji směřována na výsadbu dřevin, obnovu remízků a alejí.

V roce 2018 bylo podle § 58 zákona č. 114/1992 Sb. požadováno 21,4 mil. Kč za újmu, která vznikla omezením hospodaření na zemědělské půdě a rybnících v roce 2017 (5,7 mil. Kč na ZPF a 15,7 mil. Kč na rybnících). V průběhu roku 2018 bylo uznáno a proplaceno 1,1 mil. Kč na ZPF a 9,8 mil. Kč na rybnících. Žádáno bylo stejně jako v předchozích letech zejména z důvodů zákazu hnojení v I. zóně CHKO a na území přírodních rezervací a dále z důvodů nemožnosti hospodaření v důsledku výskytu zvláště chráněných živočichů. Na rybnících na území MZCHÚ⁷⁵ se jednalo o snížení rybí obsádky, vyloučení hnojení a příkrmování.

Příjem žádostí o náhradu újmy za omezení hospodaření, které mělo vzniknout v roce 2018, končí 31. března 2019, následně v průběhu roku 2019 budou tyto žádosti posuzovány a propláceny.“

Finanční podpora na národní programy zachování genofondu pro zemědělství (mikroorganismy, rostliny, hospodářská zvířata, koordinace programu) byla 75 mil. Kč v roce 2018, což je stejně jako v roce 2017 a 2016. Výraznější změnu zaznamenala podpora na restrukturalizaci ovocných sadů, na kterou bylo vyplaceno 61,7 mil. Kč, což je

75 Maloplošná zvláště chráněná území.

o 25 mil. Kč méně než v roce 2017. Podpora včelařství v roce 2018 mírně klesla na 99,6 mil. Kč z 104,3 mil. Kč. Podpora mimoprodukčních funkcí rybníků činila 84 mil. Kč, což je stejné jako v předchozích dvou letech.

Celkově se podpory poskytované podle § 2 zákona č. 252/1997 Sb. zvýšily v roce 2018 na 5,2 mld. Kč (oproti 3,5 mld. Kč v roce 2017).

Za omezené užívání pozemků v ochranných pásmech vod bylo státními podniky jednotlivých povodí v roce 2018 vyplaceno 5 mil. Kč 38 zemědělským subjektům. Lesním subjektům v roce 2018 nebyly vyplaceny žádné náhrady.

Na podporu ochrany životního prostředí na zemědělské půdě přispívají také programy OP ŽP⁷⁶ a komunitní program Life+⁷⁷.

4.2 Ochrana zvířat

Oblast ochrany zvířat proti týrání je upravena zákonem č. 246/1992 Sb., na ochranu zvířat proti týrání, ve znění pozdějších předpisů (dále zákon na ochranu zvířat). Zákon na ochranu zvířat stanovuje jako hlavní orgány ochrany zvířat MZe a SVS.

Do Plánu legislativních prací vlády na zbývajících část roku 2018 byla zařazena novela zákona na ochranu zvířat proti týrání č. 246/1992 Sb., jejíž cílem je poskytnout obcím náhradu nákladů, které vynaložily v souvislosti s péčí o týraná zvířata v předběžné náhradní péči a v náhradní péči. Proběhlo vnitřní připomínkové řízení a meziresortní připomínkové řízení.

V roce 2018 probíhala příprava vyhlášky o kompenzačním příspěvku chovatelům, kteří provozují chov zvířat pro kožešiny, včetně notifikací této vyhlášky v Evropské komisi. Vyhláška byla vyhlášena ve Sbírce zákonů dne 12. 2. 2019 pod číslem 34/2019 Sb.

Dalšími novelami vyhlášek připravovanými v roce 2018 a u kterých proběhlo vnitřní připomínkové řízení jsou: novela vyhlášky o vzdělávání na úseku ochrany zvířat proti týrání, novela vyhlášky o minimálních standardech pro ochranu hospodářských zvířat a novela vyhlášky o ochraně zvířat při usmrcování.

Situace na úseku ochrany zvířat v ČR v roce 2018 je detailně rozvedena v Informačním bulletinu SVS „Informace o Programu ochrany zvířat – situace v roce 2018“. Program ochrany zvířat SVS je realizován již od roku 1993, za toto období bylo v ČR provedeno inspektoři KVS celkem 273 337 kontrol dodržování zákona na ochranu zvířat.

76 Jedná se o Operační program Životní prostředí, který běží v gesci Ministerstva životního prostředí ČR.

77 Jedná se o finanční nástroj úzce zaměřený na životní prostředí. Program LIFE+ se skládá ze 3 částí nazvaných „LIFE+ Příroda a biologická rozmanitost“, „LIFE+ Politika a správa v oblasti životního prostředí“ a „LIFE+ Informace a komunikace“. Žádosti se předkládají na národní kontaktní místo, kterým je pro ČR Ministerstvo životního prostředí, proces posuzování však probíhá na evropské úrovni.

V souladu s právními předpisy bylo v roce 2018 v rámci dozoru nad ochranou zvířat a péčí o jejich pohodu provedeno celkem 6 649 kontrol (z toho u hospodářských zvířat 2 699 kontrol), při 1 102 kontrolách byla zjištěna nevyhovující péče, která se týkala 478 035 zvířat (z toho u hospodářských zvířat nevyhovující péče při 389 kontrolách u 471 946 zvířat).

Podle informací Ministerstva spravedlnosti bylo podle trestního zákona za týrání zvířat v roce 2018 stíháno 55 a odsouzeno 32 osob.

4.3 Ekologické zemědělství

Pravidla ekologického zemědělství a výroby biopotravin jsou stanovena národními i evropskými předpisy, zejména zákonem č. 242/2000 Sb., o ekologickém zemědělství, nařízením Rady (ES) č. 834/2007 a jeho prováděcími nařízeními Komise (ES) č. 889/2008 a (ES) č. 1235/2008.

K 31. 12. 2018 hospodařilo v ČR 4 596 ekologických zemědělců a 748 výrobců biopotravin. Podíl ekologicky obhospodařované půdy k celkové výměře zemědělské půdy činil k 31. 12. 2018 již 11,3 %.

T4.3/01 - Vývoj struktury půdního fondu v ekologickém zemědělství ČR

Plochy	Výměra 2017		Výměra 2018		Meziroční index
	ha	%	ha	%	
Orná půda ¹⁾	71 515	13,75	81 170	15,06	113,50
TP	427 717	82,24	435 695	80,84	101,87
Trvalé kultury - vinice	886	0,17	928	0,17	104,75
Trvalé kultury - sady	3 745	0,72	3 706	0,69	98,95
Trvalé kultury - chmelnice	11	0,00	11	0,00	95,91
Trvalé kultury - jiné	1 564	0,30	1 551	0,29	99,16
Ostatní plochy ²⁾	14 637	2,81	15 872	2,94	108,43
Celkem	520 075	100,00	538 932	100,00	103,63

1) V rámci orné půdy je kromě standardní orné půdy (R) zařazena také kultura úhor (U) a kultura tráva na orné půdě (G) dle LPIS. Do trvalých kultur - sady je zařazena kultura ovocný sad (S) dle LPIS.

2) Do ostatní plochy jsou zahrnuty školky, zalesněná půda, plochy RRD, mimoprodukční plochy, jiná kultura, rybníky a ostatní plochy půdy mimo LPIS.

Pramen: MZe

Zpracoval: S. Warthová (ÚZEI)

Na plochách v ekologickém režimu bylo za rok 2017⁷⁸ vyprodukováno 70 209 t obilovin, 3 631 t okopanin, 901 t olejnin a 1 585 t zeleniny. Z trvalých kultur bylo sklizeno 7 275 t ovoce, z toho 2 532 t produkce hroznů. Produkce biomléka činila 35 675 tis. l (v tom 34 651 tis. l kravského, 760 tis. l koziho a 264 tis. l ovčího mléka). Celkem bylo vyprodukováno v jateční hmotnosti 11 175 t hovězího, 581 t skopového (jehněčího), 123 t vepřového, 113 t drůbežího masa a 229 t vajec.

78 Údaje o produkci za rok 2018 nejsou ještě k dispozici.

Detailní informace o systému ekologického zemědělství v ČR jsou každoročně zpracovány do Ročenky ekologického zemědělství, zprávy Statistická šetření ekologického zemědělství a Zprávy o trhu s biopotravinami.

5 SPOTŘEBA, BEZPEČNOST A KVALITA POTRAVIN

5.1 Spotřeba potravin

Celková spotřeba potravin vyjádřená ve stálých cenách (odhad ÚZEI) v roce 2018 zůstala téměř na stejné úrovni jako v roce 2017 (-0,1 %). Zatímco spotřeba potravin rostlinného původu se nepatrně snížila (-0,6 %), spotřeba potravin živočišného původu se mírně zvýšila (o 1,2 %). Ceny potravin se v roce 2018 zvýšily (o 1,5 %) a rostly pomaleji než ceny zboží a služeb celkem (zvýšení 2,1 %). Vývoj spotřeby potravin v roce 2018 (odhad ÚZEI) je uveden v tab. T5.1/01.

T5.1/01 - Spotřeba potravin v ČR (kg/os./rok)

Potravinová skupina	2017	2018 ¹⁾	Meziroční index
Maso celkem v hodnotě na kosti	80,3	81,6	101,6
v tom - hovězí	8,4	8,6	102,4
- telecí	0,1	0,1	100,0
- vepřové	42,3	43,0	101,7
- drůbež	27,3	27,7	101,5
- ostatní	2,2	2,2	100,0
Ryby celkem	5,4	5,5	101,9
Sýry (včetně tvarohů)	17,9	17,9	100,0
Čerstvé mléčné výrobky	94,7	94,6	99,9
Vejce	14,1	14,0	99,3
Máslo	5,0	5,1	102,0
Sádlo	4,4	4,5	102,3
Rostlinné tuky a oleje	17,6	17,7	100,6
Cukr rafinovaný celkem	34,9	34,1	97,7
Obiloviny celkem v hodnotě mouky bez rýže	107,0	107,3	100,3
Brambory celkem	68,5	67,0	97,8
Luštěniny	2,9	3,0	103,4
Zelenina celkem v hodnotě čerstvé	88,2	84,9	96,3
Ovoce mírného pásma v hodnotě čerstvého	46,9	47,3	100,9
Jižní ovoce	35,1	35,6	101,4

1) Odhad ÚZEI na základě statistických údajů o tržní produkci, ostatním prodeji, salda zahraničního obchodu s potravinami (z dat platných v březnu 2019).

Pramen: ČSÚ - Spotřeba potravin v roce 2017; výpočty ÚZEI z údajů Statistiky zahraničního obchodu ČSÚ a Statistiky Mlék (MZe)
Zpracoval: P. Pokorná, I. Mrhálková (ÚZEI)

V roce 2018 se celková spotřeba masa a masných výrobků mírně zvýšila (o 1,6 %), přitom spotřebitelské ceny této skupiny zanedbatelně vzrostly. K růstu spotřeby došlo u všech hlavních druhů masa. Nejvýrazněji stoupla spotřeba hovězího masa (o 2,4 %), zvýšení ceny bylo velmi malé a nedosahovalo míry inflace. Mírně a téměř stejně se zvýšila spotřeba masa vepřového (o 1,7 %) i drůbežního (o 1,5 %), přitom cena vepřového masa prakticky stagnovala

a u drůbežího masa podobně jako u uzenářských výrobků vzrostla. Spotřeba ryb se při stagnaci spotřebitelských cen mírně zvýšila (o 1,9 %).

Za skupinu mléko a mléčné výrobky byla také pro rok 2018 propočtena spotřeba čerstvých mléčných výrobků a sýrů (včetně tvarohů), jak je vykazuje statistika EU (Eurostat)⁷⁹. Spotřeba čerstvých mléčných výrobků v meziročním porovnání prakticky stagnovala (snížení o 0,1 %), přitom se mírně snížila spotřeba konzumního mléka (stagnace ceny), jogurtů (podstatný nárůst spotřebitelské ceny) a smetan. Navzdory podstatnému vzestupu ceny stoupla spotřeba kysaných mléčných výrobků a dále mražených smetanových krémů. Spotřeba sýrů (včetně tvarohů) zůstala na úrovni předchozího roku při nízkém růstu spotřebitelských cen. V rámci této podskupiny se mírně zvýšila spotřeba přírodních sýrů, naopak v návaznosti na růst cen klesla spotřeba tavených sýrů a tvarohů. Podle propočtů ÚZEI došlo v roce 2018 k zanedbatelnému meziročnímu poklesu celkové spotřeby mléka a mléčných výrobků (o 0,3 %).

Ve skupině tuků došlo ke zvýšení spotřeby másla (o 2,0 %), přestože jeho spotřebitelská cena výrazně vzrostla. Meziročně stoupla i spotřeba sádla (o 2,3 %) a zanedbatelně se zvýšila spotřeba rostlinných jedlých tuků a olejů.

Ve spotřebě vajec došlo k nepatrnému meziročnímu poklesu (o 0,7 %), přičemž jejich spotřebitelská cena se stejně jako v předchozím roce podstatně zvýšila.

Spotřeba cukru se mírně snížila (o 2,3 %) navzdory výraznému poklesu spotřebitelské ceny.

Spotřeba výrobků z obilovin se téměř nezměnila při mírném růstu ceny mouky a mírném poklesu ceny chleba a běžného pečiva.

Celkově se nepatrně zvýšila spotřeba ovoce mírného pásma, i když spotřebitelská cena hlavního zástupce této skupiny – jablek – značně stoupla. Rovněž vzrostla konzumace jižního ovoce (o 1,4 %).

Celková spotřeba zeleniny meziročně poklesla (o 3,7 %), přičemž cenová úroveň zeleniny a zeleninových výrobků se nepatrně zvýšila. Spotřeba brambor se snížila (o 2,2 %) při mírném snížení spotřebitelské ceny brambor a bramborových výrobků.

Podle posledních dostupných údajů se ČR řadí mezi státy EU s podprůměrnou spotřebou masa a masných výrobků (s výjimkou drůbeže). Také spotřeba čerstvých mléčných

79 Vzhledem k připomínkám o možnosti srovnání výpočtů spotřeby mléka a mléčných výrobků v hodnotě mléka bez másla, vyjádřené v kg/obyv./rok, uvádíme údaje o spotřebě v členění, jaké je publikováno v Eurostatu. Při výrobkové bilanci se vychází z údajů o potravinářské výrobě. Problém přepočtu na surovinu může nastat u přírodních sýrů, a to jak vyrobených v ČR, tak zejména z dovozu. Ve výrobě či dovozu mohou být značné rozdíly v sortimentu, vliv má i zohlednění konečných zásob. Proto EU uvádí jen spotřebu čerstvých mléčných výrobků (tj. veškerých mléčných výrobků bez sýrů, tvarohů a mléčných konzerv přepočtených na potřebu mléka nezbytnou na jejich výrobu) a spotřebu sýrů (včetně tvarohů) v kg/obyv./rok.

výrobků je v ČR ve srovnání se zeměmi EU poměrně nízká. V rámci EU je ČR nadprůměrná ve spotřebě obilovin. Od roku 2013 neexistuje v rámci EU jednotná mezinárodní metodika sledování spotřeby potravin na osobu, která by zaručovala srovnatelnost čísel.

5.2 Výdaje za potraviny

Dynamiku růstu hrubého domácího produktu v letech 2017 a 2018 podporovala zejména domácí poptávka. Výrazně rostly výdaje na konečnou spotřebu domácností, v roce 2017⁸⁰ činil jejich meziroční růst v běžných cenách 6,6 %. V rámci těchto výdajů zaznamenaly nejvyšší meziroční přírůstek (nad 10 %) výdaje za nájemné z bytu, údržbu a opravy bytu, nákup a provoz osobních dopravních prostředků a za odívání a obuv. Výdaje za potraviny a nealkoholické nápoje stouply o 8,1 % (z toho jen za potraviny o 8,4 %, za nealkoholické nápoje o 5,6 %). Příčinou růstu spotřebních výdajů byl jednak růst disponibilních příjmů (průměrné čisté peněžní příjmy domácností na osobu a rok v roce 2017 meziročně stouply o 4,4 %), ale i spotřebitelských cen (v úhrnu o 2,5 %; z toho za potraviny a nealkoholické nápoje o 5,2 %, jen za potraviny o 5,5 %, za nealkoholické nápoje o 1,6 %). V roce 2017 se rovněž mírně zvýšila spotřeba některých potravinových skupin (drůbeže, ryb, konzumního mléka, tvarohů a ostatních mléčných výrobků, rostlinných jedlých tuků a olejů, vajec, zeleniny); současně dochází ke změnám ve struktuře spotřeby potravin.

Podíl výdajů za potraviny a nealkoholické nápoje na celkových výdajích domácností na konečnou spotřebu činil podle Eurostatu v roce 2017 v ČR 16,3 %; meziročně zaznamenal zvýšení o 0,2 p. b. V domácnostech zemí EU 28 celkem se podíl v posledních deseti letech pohyboval mezi 12,0 % – 12,5 %, v roce 2017 byl 12,2 %. Země s výší podílu obdobnou s domácnostmi ČR jsou Portugalsko (16,7 %), Polsko (16,8 %) a Řecko (16,9 %). Nejvyšší podíl v rámci zemí EU 28 měly v roce 2017 domácnosti Rumunska (27,8 %), s odstupem domácnosti Litvy (21,6 %) a Estonska (20,3 %). Tyto země mají podíly výdajů za potraviny a nealkoholické nápoje nejvyšší dlouhodobě, přestože vykazují klesající trend. Nejnižší podíl výdajů za potraviny a nealkoholické nápoje má dlouhodobě Velká Británie (8,2 % v roce 2017); na velmi nízké úrovni je v domácnostech Lucemburska (8,9 %), Irska (9,2 %), Rakouska (9,9 %) a Německa (10,6 %).

Podíl výdajů domácností za potraviny a nealkoholické nápoje je druhým z nejvyšších v rámci skupin vydání COICOP⁸¹ (hned za podílem výdajů za bydlení s 25,4 % v roce 2017). Ze Statistiky rodinných účtů⁸² je patrné, že nejvyšší podíl výdajů za potraviny a

80 Údaje ČSÚ o výdajích domácností na konečnou spotřebu ke dni zpracování této zprávy jsou za rok 2017.

81 COICOP (Classification of Individual Consumption by Purpose) „Klasifikace individuální spotřeby podle účelu“, jejímž předmětem je zařazení všech druhů individuální spotřeby podle účelu použití; důvodem je mezinárodní srovnatelnost statistických ukazatelů.

82 Od roku 2017 změna metodiky Statistiky rodinných účtů ČSÚ (publikována pouze struktura podílu základních vydání domácností podle COICOP na celkových spotřebních vydáních domácností).

nealkoholické nápoje mají z hlediska sociálních skupin dlouhodobě domácnosti důchodců, jejich podíl byl v roce 2017 podle předběžných údajů o 5,4 p. b. vyšší než podíl domácností zaměstnanců (tab. 5.2/01). Při členění domácností podle výše příjmů dosahují domácnosti s nejnižšími příjmy výrazně vyššího podílu výdajů za potraviny a nealkoholické nápoje než domácnosti s příjmy nejvyššími (v roce 2017 činil rozdíl 5,7 p. b.).

T5.2/01 - Vydání za potraviny, nápoje a tabák v domácnostech Statistiky rodinných účtů podle postavení osoby v čele domácnosti a v domácnostech s různou příjmovou úrovní v roce 2017 v % (předběžné údaje)

Ukazatel	Domácnosti celkem	z toho domácnosti		20 % domácností s nejnižšími příjmy	20 % domácností s nejvyššími příjmy
		zaměstnanců	důchodců bez PC ¹⁾		
Spotřební vydání celkem	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0
z toho: potraviny, nápoje a tabák	23,0	21,8	28,0	24,4	19,2
v tom: potraviny a nealkoholické nápoje	19,8	18,8	24,2	21,5	15,8
alkoholické nápoje, tabák	3,2	3,0	3,8	2,9	3,4

1) PC - pracující člen.

Pramen: Statistika rodinných účtů, ČSÚ, 2018

Zpracoval: H. Sekavová (ÚZEI)

Z hlediska jednotlivých potravin/potravinových skupin vydávají domácnosti nejvíce finančních prostředků za maso a masné výrobky. Podle pětiletého průměru 2012–2016 Statistiky rodinných účtů⁸³ utratily domácnosti za maso a masné výrobky 27,4 % z celkových výdajů za potraviny (v tom nejvíce za uzeniny, dále za maso vepřové a za drůbež), na druhém a třetím místě to byly výdaje za mléko a mléčné výrobky (18,0 %, z toho nejvíce za sýry) a za výrobky pekárenské (17,8 %). Podíly výdajů ostatních potravinových skupin se pohybovaly pod 10 %, z toho např. za cukr, cukrovinky, cukrářské výrobky, marmelády a med vydaly domácnosti 7,1 %, za ovoce 7,0 %, zeleninu 6,7 %, oleje a tuky 5,0 %, ryby 3,0 % atd., nejnižší podíl výdajů byl za vejce a vaječné výrobky (1,8 %).

5.3 Spotřebitelské ceny potravin

Tempo růstu cen spotřebního zboží a služeb se v roce 2018 snížilo. Průměrná míra inflace (vyjádřená meziroční změnou indexu spotřebitelských cen) v roce 2018 dosáhla 2,1 %, což představovalo o 0,4 p. b. pomalejší růst než v roce 2017. V dlouhodobém vývoji se jedná o druhou nejvyšší úroveň míry inflace za posledních 5 let. Ceny zboží úhrnem se zvýšily o 1,6 %, ceny služeb rostly rychleji – o 3,0 %. Tento vývoj odpovídá trendu v uplynulých 5 letech.

Na rozdíl od předchozích 3 let, kdy růst cenové hladiny v ČR (měřený HICP⁸⁴) předstihl průměrný růst cen v EU 28, v roce 2018 byl meziroční přírůstek spotřebitelských cen v naší republice zhruba srovnatelný s cenovým nárůstem v unijních zemích (o 0,1 p. b. vyšší).

83 Se změnou metodiky Statistiky rodinných účtů v roce 2017 došlo k omezení výstupních dat. Poslední údaje SRÚ v podrobném členění spotřeby a výdajů domácností za jednotlivé druhy potravin/potravinových skupin jsou proto za rok 2016.

84 Harmonizovaný index spotřebitelských cen (HICP) měří srovnatelným způsobem inflaci či cenovou hladinu jednotlivých výdajových skupin členských zemí EU. Mezi strukturou spotřebního koše národního indexu spotřebitelských cen ČR a strukturou spotřebního koše HICP jsou určité rozdíly. Z tohoto důvodu nemusí být hodnoty obou indexů totožné. HICP byl vypočten ÚZEI na základě měsíčních údajů Eurostatu.

Podobnou dynamiku cenového zvýšení jako v ČR vykázaly např. Německo, Slovinsko, Lucembursko, Francie, Rakousko. Nejvyšší vzestup spotřebitelských cen byl evidován v Rumunsku (o 4,1 %), Estonsku (o 3,4 %) a Maďarsku (o 2,9 %), naopak k zemím s nejnižším cenovým navýšením (o 0,7–0,8 %) patřily Dánsko, Irsko, Kypr a Řecko.

Podobně jako v roce 2017 byla v roce 2018 úroveň inflace ovlivněna především tuzemskými faktory. Ve směru růstu spotřebitelských cen působil příznivý hospodářský vývoj, k němuž výrazně napomohly silná domácí poptávka a zvýšení spotřeby domácností podpořené jak pokračujícím navýšením mezd, tak růstem spotřebitelské důvěry v očekávaný pozitivní vývoj české ekonomiky. Z vnějších faktorů se v růstu cen nejvýznamněji promítlo opět skokové zdražení cen ropy na světových trzích (zhruba 30%). Naopak posílení směnného kurzu koruny vůči euru i americkému dolaru mělo shodně jako v předchozím roce protiinflační vliv.

O meziroční vzestup cen zboží a služeb v roce 2018 se z jednotlivých výdajových skupin nejvíce zasloužilo bydlení. Cenová úroveň této skupiny vzrostla (o 3,0 %) zejména vlivem zvýšení cen nájemného, elektřiny a vodného a stočného. K růstu inflace přispěly i ceny dopravy (zvýšení o 2,8 %), alkoholických nápojů vč. tabáku (o 3,0 %) a potravin vč. nealkoholických nápojů. Na snížení cenové úrovně působil pouze pokles cen odívání a obuvi.

Spotřebitelské ceny potravinářského zboží navzdory podstatnému zmírnění meziročního růstu (o 3,9 p. b.) – podobně jako v předešlém roce – celkový přírůstek cen podpořily. Jejich úroveň se meziročně zvedla o 1,3 %.

Z hlediska mezinárodního srovnání se ČR v roce 2018 zařadila mezi země EU s podprůměrným růstem cen této skupiny. Zatímco v roce 2017 ceny potravin a nealkoholických nápojů v naší republice rostly meziročně 2,5krát rychleji než v EU 28 jako celku, v roce 2018 se zvedla cenová hladina potravinářských výrobků v ČR o 0,7 p. b. pomaleji než v EU 28. Mírnější přírůstek cen potravin a nealko nápojů vzhledem k ČR vykázaly např. Chorvatsko, Nizozemsko, Řecko, Dánsko; v Irsku se ceny uvedené skupiny dokonce snížily. K nejvýraznějšímu vzestupu cen v rámci EU došlo v Rumunsku, Maďarsku a na Slovensku (u všech shodně o 4,0 %). Ze sousedních zemí byly zaznamenány meziročně vyšší ceny potravinářských produktů rovněž v Německu a Polsku (o 2,2–2,3 %), naopak v Rakousku rostly ceny nižším tempem (zvýšení o 1,5 %), než činil průměr Unie.

Úroveň cen samotných potravin v ČR v meziročním porovnání stoupla o 1,5 %, ceny nealkoholických nápojů po mírném zvýšení v předchozím roce stagnovaly.

K růstu cen potravin v maloobchodě došlo i přesto, že dovozní ceny (DC) potravin a živých zvířat meziročně poměrně výrazně klesly (o 5,2 %), CPV potravin se velmi mírně snížily (o 1,0 %) a CZV zůstaly na úrovni předešlého roku (růst o 0,1 %). Z uvedeného je

zřejmé, že do vývoje cen potravin v maloobchodě se promítla i cenová politika obchodních řetězců. Svou úlohu mohla sehrát i nižší srovnávací základna předchozího roku.

T5.3/01 - Meziroční indexy spotřebitelských cen potravinářského zboží

Skupina	2017/16	2018/17
Potraviny	105,5	101,5
v tom - maso a masné výrobky	104,4	101,2
- ryby a mořské plody	102,8	99,0
- mléko, mléčné výrobky, vejce	110,8	103,8
- oleje a tuky	114,2	104,0
- pekárenské výrobky, obiloviny	105,1	100,3
- cukr a výrobky z cukru	104,3	98,3
- ovoce a ovocné výrobky	102,2	102,8
- zelenina a zeleninové výrobky, brambory, luštěniny	99,7	99,9
- ostatní potravinářské výrobky a přípravky	102,8	100,5
Nealkoholické nápoje	101,6	99,9
v tom - káva, čaj, kakao	103,8	100,5
- minerální vody, šťávy, ostatní nealkoholické nápoje	100,3	99,5

Pramen: ČSÚ - Indexy spotřebitelských cen, 2018, 2019

Zpracoval: I. Mrháková (ÚZEI)

Jak vyplývá z tab. T5.3/01, u většiny hlavních skupin potravinářských výrobků došlo v roce 2018 opět ke zvýšení, resp. stagnaci spotřebitelských cen. Tempo cenového růstu však v porovnání s vývojem v předchozím roce výrazně zpomalilo. Pouze cukr vč. výrobků z cukru a ryby spolu mořskými plody velmi mírně zlevnily.

Obdobně jako v předchozích letech byl vývoj celkové úrovně cen potravin významně ovlivněn pohybem cen skupiny mléko, mléčné výrobky, vejce. Po skokovém přírůstku v roce 2017 se dynamika meziročního zvýšení cen této skupiny zmírnila na 103,8 %. Odlišně od vývoje na světových trzích spotřebitelská cena mléka v ČR v návaznosti na vývoj CZV a CPV do poloviny roku klesala a vzestupný trend vykazovala až ve druhé polovině roku. V meziročním porovnání prakticky stagnovala. Naproti tomu ceny mléčných výrobků (s výjimkou sušeného mléka) se pohybovaly během celého roku nad hodnotou roku 2017. Nejdynamičtěji (a přibližně stejně jako v roce 2017) stouply ceny jogurtů (o 8,0 %) a ostatních mléčných výrobků (o 5,8 %). Cenový přírůstek sýrů a tvarohů (2,1 %) se v roce 2018 meziročně znatelně snížil (o 11 p. b.).

K výraznějšímu meziročnímu růstu cen v maloobchodní síti došlo u vajec (o 5,2 %), přestože se cena této komodity v průběhu roku 2018 většinou snižovala. Důvodem cenového přírůstku byl enormní vzestup cen vajec v posledním čtvrtletí roku 2017 vyvolaný nedostatkem vajec. Cena tedy vstupovala do roku 2018 na vysoké úrovni a v průměru za celý rok byla nejvyšší od počátku sledování (3,84 Kč/kus). Na rozdíl od spotřebitelské ceny prudce klesly DC i ceny výrobců vajec (o 12,9 %, resp. o 9,6 %).

Nejrychleji ze všech sledovaných potravinových skupin vzrostly stejně jako v předchozím roce v úhrnu ceny olejů a tuků. Tempo jejich meziročního růstu se však výrazně

zpomalilo (o 10,2 p. b.). K celkovému růstu ceny skupiny opět nejvíce přispěl nárůst spotřebitelské ceny másla (o 4,8 %), který proběhl v souladu s růstem cen zpracovatelů. Průměrná cena másla pro spotřebitele se v roce 2018 dostala na historické maximum (205,58 Kč/kg). Spotřebitelská cena sádla se nezměnila (snížení o 0,6 %), cena rostlinných tuků vzrostla (o 4,3 %) a naopak u jedlých olejů (kromě olivového) se velmi mírně snížila (o 2,1 %).

Zanedbatelný cenový přírůstek byl v roce 2018 proti roku 2017 evidován u masa a masných výrobků. Cena vepřového výsekového masa v maloobchodě nereagovala na značný pokles CPV i DC a po vysokém vzestupu v předchozím roce prakticky stagnovala (snížení o 0,6 %). U hovězího výsekového masa cena pro spotřebitele v souladu s pohybem CPV i DC ceny velmi mírně vzrostla (o 1,4 %). V růstu cenové hladiny drůbežího masa (o 2,6 %) se odrazilo zvýšení spotřebitelských cen porcované drůbeže. Naopak cena kuchařského kuřete, hlavního představitele podskupiny, byla téměř stejná jako v roce 2017 (snížení o 0,9 %), přitom CPV klesla a DC slabě stoupla. Cenová úroveň uzenářských výrobků zanedbatelně stoupla (o 1,8 %) a u masných konzerv a ostatních masných výrobků setrvala na úrovni předchozího roku.

Jedinou skupinou, u níž došlo k malému zrychlení dynamiky růstu spotřebitelských cen, bylo ovoce vč. ovocných výrobků. Ovoce (čerstvé a chlazené) v meziročním porovnání zdražilo o 3,8 %. Do vývoje cen nejvýznamnějšího zástupce ovoce mírného pásma, konzumních jablek, se promítly jak propad sklizně v marketingovém roce 2017/18 v ČR i v pěstitelsky významných zemích EU, tak vyšší (avšak z hlediska kvality horší) produkce jablek v marketingovém roce 2018/19. Spotřebitelská cena tohoto druhu ovoce se podobně jako v roce 2017 meziročně význačně navýšila (o 10,0 %) při značném poklesu ceny pěstitelů a prudkém růstu DC. Z jižního ovoce se nejvíce zvedly ceny kiwi a citronů (o 8,3 %, resp. o 7,7 %), i když se jejich DC snížily. Cenová hladina pomerančů zůstala stejná jako v předchozím roce a banány ve shodě s poklesem DC zlevnily (o 5,4 %). Sestupný cenový trend pokračoval u sušeného ovoce vč. ořechů (o 5,6 %), na druhé straně bezvýznamně vzrostla cena ovocných výrobků.

Stejnou úroveň jako v roce 2017 si v průměru zachovaly spotřebitelské ceny agregovaných skupin mlýnské a pekářenské výrobky vč. obilovin a zelenina, brambory, luštěniny.

Vlivem nepříznivých klimatických podmínek došlo v roce 2018 k meziročnímu poklesu celkové produkce zeleniny v ČR i ve většině evropských zemích a k výraznému růstu cen zemědělských výrobců. Přírůstek spotřebitelských cen zeleniny (čerstvé a chlazené) byl velmi mírný (1,4 %), ale jednotliví reprezentanti vykazovali diametrálně odlišný cenový vývoj. Razantní vzestup cen v obchodní síti byl z důvodu nárůstu CZV i DC registrován hlavně u kořenové zeleniny – mrkve (o 48,3 %) a cibule (o 18,0 %); podstatně vzrostla rovněž cena hlávkového zelí (o 17,7 %). Ceny česneku a brokolice se naopak značně snížily (o 13,1 %, o 10,2 p. b.).

resp. o 10,3 %). Z plodové zeleniny stoupla cena salátových okurek (o 8,2 %), stagnovala cena rajčat a cena paprik opět mírně klesla (o 3,4 %). V roce 2018 se zastavil dvouletý rostoucí trend spotřebitelské ceny brambor. I přes meziroční pokles (o 4,8 %) byla průměrná cena této okopaniny v roce 2018 na velmi vysoké úrovni.

V rámci mlýnských a pekářenských výrobků (vč. obilovin) nebyly v roce 2018 zaznamenány výraznější meziroční změny spotřebitelských cen. Po vyšším růstu v předchozím roce se stabilizovala spotřebitelská cena chleba a běžného pečiva (snížení o 1,3 %) a mírně se zvýšily ceny pšeničné mouky (o 2,9 %) a ostatních pekářenských výrobků (jemné a trvanlivé pečivo, toastový chléb aj. – o 2,5 %). U dalších sledovaných podskupin byly posuny cenové hladiny minimální. Vývoj spotřebitelských cen sledovaných zástupců zhruba odpovídal vývoji cen zpracovatelů.

Příznivý vývoj cen pro spotřebitele byl vykázan u ryb a mořských plodů vč. výrobků z nich; ceny této skupiny poprvé po trvalém dlouhodobém růstu prakticky stagnovaly (pokles o 1,0 %).

Za meziročním snížením cen cukru a výrobků z cukru v roce 2018 stála mimořádná redukce spotřebitelských cen cukru (o 19,6 %). Cena cukru v obchodní síti reagovala na pokles CPV i DC, ovlivněný převisem nabídky nad poptávkou, ale dynamika jejího snížení byla podstatně mírnější než u uvedených cen. Čokoláda a čokoládové výrobky si v úhrnu zachovaly stejnou cenovou hladinu jako v roce 2017, na druhé straně cukrovinky nadprůměrně zdražily (o 6,9 %).

Spotřebitelské ceny nealkoholických nápojů se vyznačovaly stabilizovaným vývojem. Vyšší přírůstek cen (4%) byl patrný pouze u kaka a čokolády v prášku; cena čaje stoupla velmi mírně (o 2,5 %), přestože DC obou komodit značně klesly. Meziroční změny cen minerálních a stolních vod, ovocných a zeleninových šťáv, ostatních nealko nápojů byly zanedbatelné (od -0,9 % do 1,5 %).

5.4 Kvalita potravin

Zvyšování kvality potravinářských výrobků přispívá i ke konkurenceschopnosti agrární produkce ČR. O výhodách kvalitních potravin je také nezbytné vhodnou propagací, případně výchovou ke správné výživě, přesvědčit spotřebitele. Kvalitní potravinářské výrobky jsou obvykle certifikovány a označovány tak, aby při nákupu umožnily spotřebitelům lepší orientaci na trhu. Patří mezi ně:

Značka KLASA

Projekt národní značky KLASA je od roku 2016 součástí režimu státní podpory „Propagační kampaň na podporu kvalitních potravin“. Jeho prioritou je především nabízet spotřebitelům kvalitní potraviny, které vykazují výjimečné kvalitativní charakteristiky, jež zvyšují jeho přidanou hodnotu a zaručují jeho jedinečnost ve vztahu k běžným výrobkům

dostupným na trhu. Dalším z cílů tohoto projektu je posílit konkurenceschopnost výrobců kvalitních potravin.

Za dobu svojí existence od roku 2003 se stala značka KLASA nejen prestižní záležitostí pro její držitele, ale především si získala důvěru obyvatel ČR.

Značka se uděluje na 3 roky a garantuje, že jsou nabízeny skutečně kvalitní a zdravotně nezávadné potraviny.

Za rok 2018 bylo oceněno 438 výrobků od 124 výrobců.

V roce 2018 byly na propagaci v rámci Propagační kampaně na podporu kvalitních potravin včetně prezentace potravin značky kvality KLASA čerpány finanční prostředky ve výši 149, 2 mil. Kč ze státního rozpočtu.

Další informace, např. o oceněných potravinách, lze nalézt na www.eklasa.cz.

Regionální potravina 2018

Značku Regionální potravina uděluje na základě krajských soutěží Ministerstvo zemědělství ve 13 krajích ČR nejvyšší kvalitní zemědělským nebo potravinářským výrobkům. Výrobky musí být vyrobeny z lokálních surovin a mít vazbu na svůj kraj – ať už tradičním způsobem výroby nebo originální regionální recepturou. Odborné poroty vybírají vždy 1 vítězný výrobek v 9 kategoriích.

V roce 2018 se do soutěže přihlásilo celkem 416 výrobců s 1 495 výrobky a bylo oceněno 112 výrobků, což je historicky nejvyšší počet oceněných výrobků od počátku soutěže.

Oceněné výrobky získávají certifikát ministra zemědělství a právo užívat značku Regionální potravina daného kraje po dobu 4 let. Soutěžit o značku Regionální potravina mohou pouze malé a střední podniky do 250 zaměstnanců. Tento projekt byl spuštěn Ministerstvem zemědělství koncem roku 2009. Od roku 2012 jej administruje SZIF.

Na projekt Regionální potravina bylo v roce 2018 vyplaceno 44,4 mil. Kč ze státního rozpočtu.

Postupy při udělování značky „Regionální potravina“, společně s dalšími informacemi, např. o oceněných potravinách, lze nalézt na www.regionálnipotravina.cz.

Biopotraviny

Pravidla pro ekologické zemědělství a produkci biopotravin jsou daná právními předpisy evropskými (nařízení Rady (ES) č. 834/2007 ze dne 28. června 2007 a nařízení Komise (ES) č. 889/2008 ze dne 5. září 2008) a národními (zákon č. 242/2000 Sb.). MZe provádí dozor nad dodržováním těchto předpisů, kontrolní a certifikační systém ekologického zemědělství a biopotravin je tak garantován státem.

K 31. 12. 2018 bylo v ČR registrováno 748 výrobců biopotravin.

Celkový obrat s biopotravinami českých subjektů včetně vývozu stoupl v roce 2017 meziročně o 30,5 % na 5,7 mld. Kč. Z toho spotřeba biopotravin v ČR (včetně dovozu) činila 3,33 mld. Kč. Průměrná roční spotřeba na obyvatele vzrostla v roce 2017 na 314 Kč a podíl biopotravin na celkové spotřebě potravin a nápojů činil 1,2 %.

V roce 2018 se konal již 14. ročník informační akce MZe pro spotřebitele „Září – Měsíc biopotravin“. Mottem byl slogan „Bio = potraviny z ekologického zemědělství. Touto tradiční kampaní chce MZe veřejnosti představit místní biofarmy a výrobce bioproduktů, jejichž nabídka se rok od roku rozšiřuje.

Více informací lze nalézt na internetové adrese www.mesicbiopotravin.cz.

5.5 Bezpečnost potravin

V roce 2018 byla stejně jako v předchozích letech realizována řada aktivit vedoucích k dalšímu posílení zajištění bezpečnosti potravin v ČR. Současně byly plněny úkoly vyplývající ze Strategie bezpečnosti potravin a výživy pro období 2014–2020.

Monitoring cizorodých látek v potravních řetězcích

Monitoring cizorodých látek představuje dlouhodobé sledování kontaminace, které na základě získaných dat umožňuje vyhodnocení vývoje zatížení potravního řetězce. Probíhá na základě usnesení vlády č. 369 ze dne 2. října 1991, č. 408 ze dne 10. června 1992, č. 810 ze dne 9. prosince 1998, č. 1320 ze dne 10. prosince 2001, č. 1277 ze dne 15. prosince 2004, která MZe stanovují povinnost zajistit sledování cizorodých látek v celé vertikále potravního řetězce, včetně vstupů ovlivňujících přímo či nepřímo zdravotní nezávadnost potravin, krmiv a zemědělských surovin určených k jejich výrobě. Na zajištění monitoringu cizorodých látek v potravních řetězcích resortu zemědělství se v roce 2018 podílely SZPI, SVS, ÚKZÚZ, VÚMOP, VÚRV a VÚLHM.

Monitoring SZPI

V roce 2018 SZPI odebrala a analyzovala v rámci monitoringu cizorodých látek celkem 2 007 vzorků. U 22 vzorků bylo zjištěno překročení maximálního limitu, což představuje z celkového počtu odebraných vzorků 1,1 % nevyhovujících.

Ovoce a zelenina

Stejně jako v předchozích letech tvořily v rámci monitoringu cizorodých látek významný podíl analyzovaných vzorků čerstvé ovoce a zelenina včetně pěstovaných hub, ale i zpracované výrobky z ovoce a zeleniny, neboť tyto komodity zaujímají důležitou část spotřebního koše v ČR.

Dle Víceletého kontrolního plánu pro kontrolu reziduí pesticidů v ČR, který zahrnuje požadavky koordinovaného víceletého kontrolního programu Unie, bylo na přítomnost reziduí pesticidů v roce 2018 vyšetřeno celkem 403 vzorků čerstvé a zmrazené zeleniny včetně

čerstvých pěstovaných hub. Největší podíl odebraných vzorků čerstvé zeleniny dle jejich původu tvořily vzorky z EU (66,1 % analyzovaných vzorků). Čerstvá zelenina pocházející z tuzemské produkce zaujímala 16,6 % a zelenina původem ze třetích zemí nejmenší podíl odebraných vzorků (14,1 %). U 3,2 % vzorků nebyla země původu uvedena.

Z celkového počtu analyzovaných vzorků čerstvé a mražené zeleniny vč. pěstovaných hub byla v 6 případech překročena hodnota maximálního limitu reziduí (MRL). Jednalo se o dva vzorky zeleninové papriky původem z Maďarska, ve kterých bylo zjištěno nadlimitní množství etefonu, chlorpyrifosu, spiroxaminu. Ve vzorku fazolových lusků z Maroka byl překročený MRL pro účinnou látku clofentezin. V hlávkové kapustě původem z Polska MRL pro účinnou látku chlorpyrifos, v kvěťáku původem z Polska MRL pro účinné látky flonicamid, methomyl, tebuconazole a v pekingském zelí původem z Polska MRL pro účinnou látku chlorpyrifos.

Na ověření souladu s MRL bylo odebráno celkem 286 vzorků čerstvého ovoce. Z hlediska země jejich produkce představovalo ovoce ze zemí EU největší podíl odebraných vzorků (57,0 %). Ovoce ze třetích zemí zaujímalo 37,1 % z celkového počtu odebraných vzorků. Ovoce z tuzemska tvořilo nejmenší část z celkového počtu odebraných vzorků (4,9 %). U 1 % odebraných vzorků nebyla země původu deklarována.

Přítomnost reziduí pesticidů byla potvrzena u více než 89,5 % analyzovaných vzorků. U celkem 6 vzorků čerstvého ovoce zjištěná rezidua pesticidů překročila hodnotu MRL. Ve 2 vzorcích jablek původem z Polska bylo zjištěno nadlimitní množství chlorpyrifosu. Další vzorek jablek původem z Polska obsahoval vyšší množství propargitu. V mandarinkách z Turecka byl překročený MRL pro účinnou látku fenvalerate, v mangu původem z Brazílie MRL pro etofenprox a v meruňkách původem z Itálie MRL pro formetanate.

Největší část vzorků analyzovaných na přítomnost dusičnanů tvořila listová zelenina, pro kterou je nařízením Komise (ES) č. 1881/2006 stanoven maximální limit. U vzorků špenátu a rukoly původem z Itálie byl překročený maximální limit uvedený v nařízení Komise (ES) č. 1881/2006.

Z chemických prvků byla v čerstvém ovoci a zelenině včetně pěstovaných hub ověřována přítomnost kadmia a olova, v zelenině i arsenu. Zjištěné množství kadmia v celeru $0,33 \text{ mg.kg}^{-1}$ překročilo maximální limit $0,20 \text{ mg.kg}^{-1}$ stanovený nařízením Komise (ES) č. 1881/2006.

Stejně jako v předchozích letech byly k analýzám na ověření přítomnosti aflatoxinů B₁, B₂, G₁, G₂ odebrány vzorky sušeného a skořápkového ovoce. Sušené ovoce i k analýzám na přítomnost ochratoxinu A.

Analýzy na stanovení aflatoxinů byly prováděny kromě rozinek i v sušených meruňkách a sušených fíkách. Z 23 hodnocených vzorků byl pozitivní nález aflatoxinů zaznamenán u vzorku meruněk a rozinek a tří vzorků sušených fíků. Zjištěné hodnoty aflatoxinu B₁

32,9 mg.kg⁻¹ a sumy aflatoxinů B₁, B₂, G₁, G₂ 36,4 mg.kg⁻¹ ve fíkách z Řecka překročily maximální limity uvedené v nařízení Komise (ES) č. 1881/2006.

Stanovení ochratoxinu A bylo provedeno u celkem 33 vzorků sušeného ovoce, především rozinek. Množství ochratoxinu A obsažené v rozinkách původem z Íránu a Uzbekistánu překročilo maximální limit 10 µg.kg⁻¹ v nařízení Komise (ES) č. 1881/2006.

Brambory a výrobky z brambor

Dle požadavků Víceletého kontrolního plánu pro kontrolu reziduí pesticidů v ČR jsou konzumní brambory jednou z komodit, u které jsou pravidelně sledována rezidua pesticidů. K analýzám na stanovení reziduí pesticidů bylo odebráno celkem 48 vzorků konzumních brambor. 42 % odebraných vzorků brambor zaujímaly brambory původem z ČR, brambory původem ze států EU 56 % odebraných vzorků. Nejmenší část odebraných vzorků tvořily brambory původem ze třetích zemí (2 %).

Rezidua pesticidních látek byla detekována u více než 70 % analyzovaných vzorků brambor, maximální limit reziduí však nebyl překročený u žádného ze vzorků.

V rámci monitoringu cizorodých látek byla sledována přítomnost akrylamidu v bramborových lupíncích a bramborových hranolcích k přímé spotřebě. Nařízením Komise (EU) 2017/2158 jsou stanoveny porovnávací hodnoty pro snížení přítomnosti akrylamidu v potravinách. U dvou vzorků bramborových chipsů od tuzemských výrobců byla porovnávací hodnota pro akrylamid překročena. Stejně tak i u jednoho vzorku smažených hranolků určených k přímé spotřebě.

Obilniny a obilné výrobky

Z kontaminujících látek je v obilninách a obilných výrobcích dlouhodobě sledována především přítomnost mykotoxinů a reziduí pesticidů. Pozornost je ale zaměřená i na další kontaminanty jako jsou chemické prvky, dioxiny nebo tropanové alkaloidy, jejichž monitorování probíhá v souladu s doporučením Komise (EU) 2015/976. Rovněž byla zjišťována úroveň kontaminace obilovin a obilných výrobků námelovými alkaloidy.

Z hlediska mykotoxinů všechny vzorky obilnin a obilných výrobků byly z pohledu platných limitů uvedených v nařízení Komise (ES) č. 1881/2006 hodnoceny jako vyhovující.

Analýzy na přítomnost kadmia a olova byly provedeny u 12 vzorků pšenice. Detekovatelná množství olova byla zjištěna u dvou vzorků. Pozitivní nálezy kadmia byly zaznamenány u 7 vzorků. Zjištěné obsahy kadmia i olova v pšenici se nacházely pod platným limitem.

Rezidua pesticidů byla zjišťována dle Víceletého kontrolního plánu pro rezidua pesticidů u 82 vzorků obilnin včetně rýže a obilných výrobků. U 45 % odebraných vzorků obilnin a obilných výrobků byla přítomnost reziduí pesticidních látek prokázána, nicméně k překročení MRL nedošlo u žádného z analyzovaných vzorků.

Pekařské výrobky

Ze skupiny pekařských výrobků byla přítomnost akrylamidu sledována v chlebu, sušenkách, perníku, extrudovaných snídaňových cereáliích a krekerovém pečivu. Analyzováno bylo celkem 26 vzorků, u 15 vzorků byla zjištěna měřitelná množství akrylamidu. Porovnávací hodnota uvedená v nařízení Komise (EU) 2017/2158 byla překročena u dvou vzorků perníku a vzorku krekrů.

Dětská výživa

V obilných příkrmech jsou ze skupiny mykotoxinů pravidelně sledovány aflatoxin B₁, B₂, G₁, G₂, deoxynivalenol, ochratoxin A, zearalenon, fumonisiny FB₁ a FB₂ a T-2 a HT-2 toxin. V ovocných příkrmech s podílem jablek určených kojencům a malým dětem byla ověřována přítomnost patulinu. Pozitivní nález některého z výše uvedených mykotoxinů nebyl zaznamenán u žádného z analyzovaných příkrmů pro děti.

Nápoje

Přítomnost patulinu byla sledována v jablečných šťávách a jablečném cideru. Nebyly překročeny maximální povolené limity.

Vzorky hroznové šťávy a vína byly podrobeny analýzám na stanovení přítomnosti ochratoxinu A. Všechny vzorky z hlediska platného limitu byly hodnoceny jako vyhovující.

Rozbory na přítomnost chlorovaných a aromatických uhlovodíků, pro které jsou nejvyšší mezní hodnoty stanoveny vyhláškou MZd č. 275/2004 Sb. a č. 252/2004 Sb., byly provedeny ve vzorcích balené vody. Z 6 hodnocených vzorků balené pitné, pramenité a kojenecké vody byly u 4 vzorků chlorované uhlovodíky detekovány. Stanovené mezní hodnoty pro chlorované uhlovodíky však nebyly překročeny u žádného vzorku.

V balených pitných vodách byla sledována rovněž přítomnost arsenu. Vzorky svým obsahem arsenu vyhověly nejvyšší mezní hodnotě stanovené vyhláškou č. 252/2004 Sb.

Dle Víceletého kontrolního programu pro rezidua pesticidů byla ve vzorcích pomerančové šťávy ověřována přítomnost reziduí pesticidních látek. Z 12 analyzovaných vzorků pomerančových šťáv byl pozitivní nález některé z účinných látek zjištěn u 11 vzorků. Porušení maximálního limitu reziduí nebylo zaznamenáno u žádného vzorku pomerančové šťávy.

Lihoviny

Ze 77 odebraných vzorků lihovin byla u 46 vzorků přítomnost metanolu prokázána. Zjištěné množství odpovídalo požadavkům právního předpisu, všechny analyzované vzorky lihovin byly hodnoceny jako vyhovující.

Masné a rybí výrobky

Masné a rybí výrobky včetně uzených ryb jsou pravidelně podrobovány analýzám na stanovení polycyklických aromatických uhlovodíků (PAH). Benzo(a)pyren a další PAH vyjádřené jako suma benzo(a)pyrenu, benzo(a)anthracenu, benzo(b)fluoranthenu a chrysenu byly ověřovány v uzených šprotech v oleji, uzených makrelách a uzeném lososu. PAH byly potvrzeny ve všech vzorcích uzených rybích výrobků a uzených ryb. Naměřené hodnoty PAH se však nacházely pod platným limitem.

V případě masných výrobků (tepelně opracované netrvanlivé výrobky) byly nálezy PAH zaznamenány ve všech analyzovaných vzorcích. Zjištěný obsah benzo(a)pyrenu a sumy PAH se nacházel výrazně pod hodnotou maximálního limitu.

Koření, káva, čaj

Ve vzorcích koření je pravidelně sledována úroveň kontaminace mykotoxiny, a to aflatoxiny B₁, B₂, G₁, G₂ a ochratoxinem A. K analýzám na ověření přítomnosti aflatoxinů bylo odebráno celkem 33 vzorků koření. Naměřené hodnoty se nacházely pod hodnotou maximálního limitu.

U poloviny analyzovaných vzorků koření byla prokázána přítomnost ochratoxinu A. Pozitivní nálezy byly zjištěny pouze v mleté paprice. Všechny vzorky mleté papriky byly hodnoceny jako vyhovující z pohledu platného limitu.

U žádného z 6 analyzovaných vzorků pražené mleté kávy a zrnkové kávy nebyla přítomnost ochratoxinu A potvrzena. Ochratoxin A byl sledován rovněž v bylinných čajích s obsahem kořene lékořice. Jeden vzorek bylinného čaje svým obsahem ochratoxinu A (27,6 µg.kg⁻¹) nevyhověl limitu uvedenému v nařízení Komise (ES) č. 1881/2006.

V rámci zesílené úřední kontroly při dovozu čajů ze třetích zemí jsou zjišťovány nevyhovující zásilky z důvodu obsahu nadlimitního množství pesticidních látek. Z tohoto důvodu jsou i v rámci monitoringu cizorodých látek prováděny odběry na stanovení reziduí pesticidů v černých a zelených čajích ve zvýšené míře. Z celkem 14 analyzovaných čajů byla rezidua pesticidů detekována u 10 vzorků. U vzorku černého čaje původem z Číny bylo zjištěné množství účinné látky tolfenpyrad vyšší než hodnota MRL.

Doplňky stravy

U doplňků stravy byla provedena analytická vyšetření na přítomnost chemických prvků, a to arsenu, kadmia, olova a rtuti. Odebrány byly doplňky stravy na bázi řas, doplňky obsahující zelený jíl nebo zelený ječmen a bylinné doplňky stravy. Z 15 analyzovaných vzorků doplňků stravy byly pozitivní nálezy chemických prvků zaznamenány u 8 vzorků. Všechny vzorky doplňků stravy byly z pohledu platných limitů hodnoceny jako vyhovující.

Biopotraviny

V rámci monitoringu cizorodých látek zaujímaly biopotraviny z celkového počtu odebraných vzorků potravin 8,8 %. Největší podíl odebraných vzorků biopotravin zaujímaly biopotraviny z EU (52,0 %), dále biopotraviny původem ze třetích zemí (17,5 %), nejmenší část biopotraviny z tuzemska (11,9 %). U 18,6 % odebraných vzorků biopotravin nebyla země původu uvedena. Celkem 177 vzorků biopotravin bylo podrobeno analýzám na přítomnost kontaminantů nebo reziduí pesticidů. 73 % analyzovaných vzorků biopotravin bylo bez zjištěného pozitivního nálezu kontaminující látky nebo rezidua pesticidů. Všechny vzorky biopotravin byly z pohledu platných limitů hodnoceny jako vyhovující, neboť u žádné biopotraviny nebylo zjištěno nadlimitní množství kontaminantu nebo rezidua pesticidu.

Více informací o činnosti SZPI lze nalézt na internetové adrese www.szpi.gov.cz.

Monitoring orgánů veterinární správy ČR

V roce 2018 zajistila Státní veterinární správa celkem 90 341 vyšetření v rámci monitoringu reziduí a kontaminantů (o 16 151 vyšetření více než v roce 2017). Z celkového počtu bylo 87 718 vyšetření plánovaných vzorků, dále 764 vyšetření vzorků v případech podezření, 1 553 vyšetření vzorků z jiných zemí EU a 306 vyšetření vzorků dovážených komodit ze třetích zemí. Zastoupení nevyhovujících nálezů bylo celkem 0,16 % (v roce 2017–0,11 %).

Aplikace nepovolených léčiv cestou vody k napájení hospodářských zvířat nebyla prokázána. V krmivech a krmných surovinách živočišného původu byly zjištěny nevyhovující výsledky v 0,20 %. Jednalo se o nálezy nevyhovujících koncentrací doplňkových látek – antikokcidik v krmných směsích pro brojlerů. Jednotlivé případy byly řešeny ve spolupráci s ÚKZÚZ.

V krmivech pro hospodářská zvířata nebyla prokázána rezidua zakázaných veterinárních léčivých přípravků ani nebyla zjištěna nepovolená medikace krmiv. Také dovážená krmiva vyhověla všem platným limitům.

Vzorky syrového ovčího, kozího a kravského mléka vyhověly ve všech případech stanoveným limitům.

V žádném vzorku slepičích a křepelčích vajec nebyla zjištěna nevyhovující koncentrace sledovaných reziduí a kontaminantů.

Med vyhověl stanoveným limitům pro chemické prvky a také limitům všech ostatních vyšetřovaných chemických látek. Rezidua veterinárních léčiv nebyla v medu zjištěna.

Ze skupiny nepovolených látek byla zjištěna zvýšená hladina anabolického steroidu nortestosteronu ve třech vzorcích moči prasat ve výkrmu. Tento androgenní steroid se v těle vyskytuje přirozeně, avšak v nízkých hladinách. Šetřením v chovech původu zvířat ani při

dalším vyšetření vzorků moči jiných zvířat nebylo prokázáno použití nepovolených látek s hormonálním účinkem jako růstových stimulatorů.

V chovech sladkovodních ryb (pstruh, siven, kapr) byla opět zjištěna rezidua nepovolené látky – malachitové zeleně, respektive její leukoformy, což je již dlouholetým problémem v chovech zvláště pstruhů. Ve dvou případech byla koncentrace těchto látek vyšší než rozhodovací limit. Ryby byly posouzeny jako nepoživatelné a bylo zakázáno jejich uvedení na trh. Závažné bylo zjištění měřitelné koncentrace reziduí chloramfenikolu ve svalovině kapra. Šetřením na místě a vyšetřením dalších vzorků (ryby, voda, krmivo) nebylo prokázáno použití tohoto zakázaného léčiva pro zvířata určená k produkci potravin.

V roce 2018 byla rezidua antimikrobik zjištěna celkem u šesti hospodářských zvířat, a to ve svalovině a vnitřnostech jedné prasnice, v ledvinách dalších dvou prasnic, dále ve svalovině a vnitřních orgánech dojnice, býka a telete. Tato zjištění většinou svědčí o nedodržení ochranné lhůty po poslední aplikaci léku nebo o použití léku v rozporu s příbalovou informací, kdy je např. aplikováno větší množství přípravku, než je předepsáno výrobcem.

V roce 2018 nebyly zaznamenány žádné nové případy kontaminace polychlorovanými bifenyly (PCB) v chovech skotu a prasat. PCB však byly zjištěny u třech vzorků svaloviny prasat divokých ze tří různých lokalit.

Obsah chemických prvků v koncentracích nad maximální limity byl zjištěn u hospodářských zvířat jen v ledvinách, případně v játrech. U starších dojnic a ovcí byla nadlimitní koncentrace kadmia v ledvinách (3krát dojnice, 2krát ovce), což souvisí s jeho kumulací v organismu v přímém vztahu ke stáří zvířete. Rtuť nebyla v nadlimitní koncentraci zjištěna u žádného z vyšetřených vzorků.

U drůbeže nebyly zjištěny žádné nevyhovující hodnoty ve všech případech sledovaných reziduí léčiv a kontaminantů.

U lovné zvěře byly zjišťovány vysoké hodnoty obsahu olova. Vzhledem k tomu, že se jedná o zvěř lovenou střílnou zbraní se střelivem obsahujícím olovo, je nutné výsledky stanovení tohoto prvku hodnotit s ohledem na možnou kontaminaci střelou. Z hlediska zabránění nadbytečné zátěže konzumenta zvěřiny olovem posuzovaly orgány veterinární správy hodnoty olova nad doporučený limit Hlavním hygienikem ČR ($0,1 \text{ mg.kg}^{-1}$) jako vysoké, potenciálně ohrožující zdraví při dlouhodobé konzumaci. Obsah olova nad tuto hodnotu byl zjištěn u 10 vzorků (5krát kachna, 2krát daněk, 2krát prase divoké a 1krát srnec).

Vzhledem k relativně nízkému procentu záchyty nevyhovujících výsledků lze hodnotit zdravotní nezávadnost surovin a potravin živočišného původu z pohledu obsahu reziduí a kontaminantů nadále za příznivou (viz tabulka). Za podstatná zjištění je však nutné považovat nadále průkazy reziduí veterinárních léčiv – antimikrobik u hospodářských zvířat a důkazy používání nepovolených látek (malachitová zeleň) k léčení nebo prevenci

onemocnění u chovaných ryb, zvláště pstruhů. Příznivě lze hodnotit skutečnost, že v roce 2018 nebyly zaznamenány žádné nové případy kontaminace PCB v chovech skotu a prasat.

T5.5/01 - Celkový přehled vyšetření na cizorodé látky podle komodit a důvodů vyšetření v roce 2018

Komodita	Vyšetření počet	Nadlimitní	
		počet	%
Lovná a farmová zvěř a ryby	5 040	34	0,67
- monitoring	4 399	19	0,43
- cílené vyšetření	406	15	3,69
- dovoz ¹⁾	235	0	0,00
Hospodářská zvířata	63 397	85	0,13
- monitoring	62 388	49	0,08
- cílené vyšetření	343	36	10,50
- dovoz ¹⁾	666	0	0,00
Potraviny a suroviny živočišného původu	16 215	18	0,11
- monitoring	15 646	18	0,12
- cílené vyšetření	3	0	0,00
- dovoz ¹⁾	566	0	0,00
Krmiva	5 624	11	0,20
- monitoring	5 220	8	0,15
- cílené vyšetření	12	3	25,00
- dovoz ¹⁾	392	0	0,00
Vody	65	0	0,00
- monitoring	65	0	0,00
- cílené vyšetření	0	0	0,00
Celkem všechny vzorky	90 341	148	0,16
- monitoring	87 718	94	0,11
- cílené vyšetření	764	54	7,07
- dovoz ¹⁾	1 859	0	0,00

1) Zahrnuje dovoz komodit z EU i ze třetích zemí.

Pramen: SVS

Zpracoval: J. Drápal (SVS)

Více informací o činnosti orgánů veterinární správy ČR lze nalézt na internetové adrese www.svs.cz.

Kontrola a monitoring ÚKZÚZ

V roce 2018 prováděl ÚKZÚZ sledování cizorodých zakázaných a nežádoucích látek a produktů v krmivech na základě zjištění v předchozích letech, doporučení Komise k monitoringu a podle dalších právních předpisů.

Sledování výskytu zakázaných látek a produktů v krmivech

Cílená kontrola přítomnosti zpracovaných živočišných bílkovin v krmivech

Kontrola je zaměřena na možnou kontaminaci krmiv zpracovanými živočišnými bílkovinami (PAP). V roce 2018 bylo takto prověřeno 31 vzorků kompletních a doplňkových

krmiv pro skot. Přítomnost nepovolených zpracovaných živočišných bílkovin nebyla v žádném vzorku zjištěna.

Cílená kontrola rybí moučky na přítomnost tkání suchozemských živočichů

Cílem kontroly je zachytit přítomnost cizích příměsí nebo tkání suchozemských živočichů v rybí moučce, také v souvislosti s povolením používat rybí moučku do mléčných krmných směsí pro přežvýkavce. Mikroskopicky bylo prověřeno 20 vzorků krmiv. Jeden falšovaný vzorek lososové moučky původem z Německa byl posouzen jako nevyhovující, s vysokým podílem drůbežích tkání.

Sledování výskytu nežádoucích látek a produktů v krmivech

Monitoring vybraných perzistentních organických polutantů (POP)

V rámci kontroly bylo analyzováno 20 vzorků krmiv, převážně krmných surovin. PCB byly sledovány současně s obsahem dioxinů a PCB dioxinového typu, aby bylo možné posoudit expozici zvířete všem těmto nežádoucím látkám. Naměřené hodnoty byly velmi nízké, obvykle pod mezí detekce. Všechny vzorky byly vyhodnoceny jako vyhovující.

Cílená kontrola dioxinů, furanů a PCB dioxinového typu

V rámci cílené kontroly bylo analyzováno celkem 45 vzorků, zejména minerálních krmiv, rybí moučky, doplňkových krmných směsí a krmných surovin. Všechny vzorky vyhověly platným limitům sledovaných látek.

Monitoring mykotoxinů

V rámci této kontroly se zjišťuje přítomnost aflatoxinů B₁, B₂, G₁ a G₂, zearalenonu, ochratoxinu A, fumonisinů B₁ a B₂, deoxynivalenolu, T-2 a HT-2 toxinu, beauvericinu, enniatinů A, A₁, B, B₁ a nivalenolu. Bylo odebráno 62 vzorků převážně krmných surovin. Většina zjištěných hodnot se pohybovala na nejnižší úrovni detekce analytu. Překročení maximálního limitu ani doporučených směrných hodnot nebylo zjištěno u žádného vzorku.

Cílená kontrola přítomnosti těžkých kovů v krmivech

Bylo odebráno 100 vzorků převážně minerálních látek a minerálních krmiv pro zjištění nežádoucího obsahu těžkých kovů. Byl sledován obsah olova, kadmia, arsenu, rtuti a niklu. Všechny analyzované vzorky vyhověly stanoveným maximálním limitům obsahu sledovaných těžkých kovů.

Cílená kontrola přítomnosti dalších nežádoucích látek v krmivech

Tato cílená kontrola zjišťuje obsah dusitanů, fluoridů, vinylthiooxazolidonu, theobrominu a melaminu ve vybraných vzorcích krmiv. Nebylo zjištěno překročení

stanovených limitů, kromě jednoho vzorku kompletního krmiva pro selata (ČOS), který překročil maximální povolený limit obsahu teobrominu.

Cílená kontrola používání kokcidostatik

Cílená kontrola ověřuje dodržování deklarovaného obsahu kokcidostatika a dodržování maximálního povoleného limitu nevyhnutelné křížové kontaminace, případně zda se doplňkové látky nevyskytují v krmivech pro druhy či kategorie zvířat, pro které nejsou povoleny. V rámci kontroly bylo odebráno celkem 93 vzorků kompletních, doplňkových a minerálních krmných směsí a premixů.

Byl zjištěn 1 případ porušení maximálního limitu rezidua monensinu u krmné směsi určené pro chov prasat. Kontrola dodržování deklarovaného obsahu kokcidostatik vyhodnotila všech 6 analyzovaných vzorků jako vyhovující.

Nejčastěji byly odebírány kompletní krmné směsi (73 vzorků) s převahou krmiv pro prasata nebo pro užitkové nosnice. Žádné nedostatky nebyly zaznamenány u minerálních krmných směsí a premixů doplňkových látek.

V rámci cílené kontroly byly rovněž sledovány reziduální stopy kokcidostatik v krmivu, které bylo zpracováno míchacím zařízením výrobce bezprostředně po použití kokcidostatik. Bylo prověřeno 33 vzorků z nejrizikovější první míchačky následně vyráběných krmiv. Stanovený limit byl překročen pouze u 2 vzorků krmiva pro předvýkrm prasat (A1).

Cílená kontrola dodržování dalších limitů doplňkových látek

Při této kontrole se sledovalo dodržování maximálních limitů mědi, zinku, manganu, železa, selenu, jódu, vitamínu A a vitamínu D3. Odebráno bylo 50 vzorků krmných směsí. Převažovala kompletní krmiva pro výkrm prasat a drůbeže. Překročení limitu sledovaných doplňkových látek bylo zjištěno u 3 vzorků kompletních krmných směsí (2 vzorky KKS pro selata ČOS s nadlimitním obsahem zinku, 1 KKS pro výkrm králíků s překročeným limitem obsahu mědi).

Cílená kontrola kontaminace krmiv léčivy

V rámci kontroly bylo odebráno 21 vzorků z celých partií krmných směsí, vyrobených ihned po medikovaných krmivech. Jedno krmivo (kompletní směs pro předvýkrm prasat A1) překročilo úroveň obsahu 1 % rezidua doxycyclinu, kterou ÚKZÚZ ve spolupráci s ÚSKVBL toleruje jako maximální povolený limit nevyhnutelné křížové kontaminace léčiv. Rovněž byla sledována úroveň reziduí léčiva v první dávce krmiva, vyrobené bezprostředně po medikované krmné směsi. Jako maximální vyhovující hladina byla po dohodě s ÚSKVBL stanovena přítomnost 1 % obsahu rezidua medikační látky, aplikované v předchozí výrobě. Bylo analyzováno 17 vzorků krmiv. Nevyhověl 1 vzorek doplňkové směsi pro telata ČOT.

Sledování dalších problematik týkajících se bezpečnosti krmiv

Cílená kontrola parametrů glycerolu, používaného jako krmná surovina

Bylo odebráno 18 vzorků surového glycerínu, u kterých byl sledován obsah metanolu a dodržení deklarovaného obsahu glycerolu, MONG (organické hmoty bez glycerolu), sodíku, draslíku, niklu a popela. Jeden vzorek překročil maximální povolený obsah metanolu 0,5 %. Rovněž významný podíl 8 analyzovaných vzorků svým složením nevyhovělo deklaraci sledovaných parametrů.

Cílená kontrola pesticidů

Přítomnost pesticidů byla zjišťována u 81 vzorků, převážně obilovin. Všechny vzorky byly posouzeny jako vyhovující.

Cílená kontrola přítomnosti a označování genetických modifikací v krmivech

V rámci této kontroly jsou prověřovány genetické modifikace v krmivech. Ve vzorcích se sleduje přítomnost povolených modifikací, náležité označení krmiv obsahujících GM složky a rovněž nepřítomnost modifikací nepovolených. Vzorkuje se zejména kukuřice, rýže, sója, řepka a kompletní i doplňkové krmné směsi. Bylo prověřeno 45 krmiv. Jako nevyhovující byl posouzen 1 vzorek sójového extrahovaného šrotu NON GMO s nedeklarovaným obsahem geneticky modifikované sóji.

Cílená kontrola výskytu zakázaných stimulátorů nebo inhibitorů růstu

Bylo prověřeno 20 vzorků převážně krmných směsí pro prasata a skot. Všechny vzorky byly vyhovující.

Více informací lze nalézt na www.ukzuz.cz.

Monitoring VÚMOP, v. v. i.

Výzkumný ústav meliorací a ochrany půdy v roce 2018 pokračoval ve sledování stavu zátěže půd a rostlin rizikovými látkami v okrese Znojmo, situovaném v Jihomoravském kraji.

VÚMOP pokračoval v monitoringu vybraných cizorodých látek v povrchových vodách drobných vodních toků a malých vodních nádrží. V roce 2018 bylo do monitoringu zařazeno 41 drobných vodních toků (DVT) a 40 malých vodních nádrží (MVN) spadajících do 7 oblastí povodí (OP) pokrývajících celé území ČR. Stav jakosti povrchových vod DVT a MVN v roce 2018 je možno obecně považovat za uspokojivý, z hlediska koncentrací těžkých kovů většina odebraných vzorků odpovídala I. nebo II. třídě jakosti vod. V případě koncentrací látek PCB bylo zaznamenáno pouze několik výskytů koncentrací nad mez stanovitelnosti. Naopak koncentrace PAU ve vodách DVT jsou dlouhodobě relativně vysoké, vyskytl se značný počet vzorků spadajících do III. a IV. třídy jakosti vod a také často došlo překročení imisního limitu.

Více informací lze nalézt na www.vumop.cz.

Monitoring VÚRV, v. v. i.

Sleduje imisní situaci v rezortu zemědělství. V roce 2018 byl zajištěn provoz osmi imisních stanic pro přímé přístrojové měření ozónu v průběhu vegetačního období na základě metody Radiello. V rámci realizace celostátního biomonitoringu vlivu imisí na distribuci a akumulaci rizikových látek v rostlinách prostřednictvím sběru a analýz rostlin pasivních bioindikátorů a vybraných kulturních druhů rostlin na obsah vybraných rizikových a potenciálně rizikových prvků (Al, As, B, Ba, Be, Cd, Co, Cr, Cu, Fe, Mn, Mo, Ni, Pb, S, V, Zn) doplněných o stanovení esenciálních makroprvků neboli živin (P, K, Ca, Mg, B) bylo uskutečněno 88 odběrů půd, vzorků rostlin bylo odebráno celkem 52, analyzováno bylo po rozdělení obilovin na zrno a slámu 68 vzorků. V roce 2018 nejvyšší průměrnou koncentraci O₃ za celou dobu měření (16 týdnů) vykazala lokalita Lukavec, nejnižší průměrná koncentrace O₃ byla zjištěna v Liberci.

Z hlediska překročení limitů jednotlivých prvků pro půdu lze konstatovat, že dva vzorky půd překročily u arsenu hodnoty dané vyhláškou 153/2016 Sb., k zákonu č. 334/1992 Sb., o ochraně zemědělského půdního fondu, ve znění zákona č. 41/2015 Sb.

Z hlediska překročení limitů jednotlivých prvků pro rostliny lze konstatovat, že jeden vzorek rostliny překročil u kadmia hodnoty dané směrnicí 2002/32/ES ve znění pozdějších předpisů.

Více informací lze nalézt na www.vurv.cz.

Monitoring VÚLHM, v. v. i.

Výzkumný ústav lesního hospodářství a myslivosti provádí monitoring cizorodých látek v lesních ekosystémech a v roce 2018 byl stejně jako v minulých letech zaměřen na zjišťování obsahu vybraných těžkých kovů a na stanovení PAU, organochlorových pesticidů (OCP) a polychlorovaných bifenyly (PCB) v jedlých houbách a lesních plodech. V průběhu letních a podzimních měsíců 2018 bylo sebráno 23 vzorků jedlých hub, reprezentující 3 druhy – hřib smrkový (*Boletus edulis*), hřib žlutomasý (*Xerocomellus chrysenteron*) a hřib hnědý (*Xerocomus badius*) v 18 lesních oblastech a 5 vzorků borůvky černé (*Vaccinium myrtillus*) v 5 lesních oblastech. Ve všech vzorcích byly analyzovány těžké kovy (Cd, Cu, Hg), PAU, PCB a OCP.

V roce 2018 překročilo koncentraci 2 mg.kg⁻¹ kadmia dvanáct vzorků hub, což představuje 52 % z celkového počtu analyzovaných vzorků. Koncentraci 5 mg.kg⁻¹ rtuti překročily tři vzorky hub (13 %). Koncentraci kadmia dle limitů pro bobuloviny překročil jeden vzorek. Limitní hodnoty pro drobné ovoce nebyly pro měď a rtuť po přepočtu na čerstvou hmotnost vzorků překročeny ani v jednom případě.

PCB nebyly v roce 2018 detekovány u žádného vzorku hub. Také v lesních plodech byly všechny koncentrace pod detekčním limitem.

Koncentrační rozmezí látek ze skupiny DDT bylo v houbách v minulých letech široké, v roce 2018 byly všechny hodnoty (u hub i u lesních plodů) pod detekčním limitem.

Více informací lze nalézt na www.vulhm.cz.

Vědecké výbory

Vědecké výbory (expertní skupiny) jsou poradními orgány Koordinační skupiny bezpečnosti potravin. Jejich úkolem je zpracovávat vědecké studie, poskytovat odborná stanoviska, připravovat návrhy na přijímání opatření k zajištění zdravotní nezávadnosti v celém řetězci výroby potravin a krmiv, a spolupracovat na řešení aktuálních otázek. Stanoviska vědeckých výborů jsou využívána jako nezávislá vědecká podpora pro experty podílející se na přípravě právních předpisů Evropského společenství. V rámci rezortu zemědělství působí tyto čtyři vědecké výbory: Vědecký výbor výživy zvířat při Výzkumném ústavu živočišné výroby, v.v.i., Vědecký výbor veterinární při Výzkumném ústavu veterinárního lékařství, v.v.i., Vědecký výbor fytosanitární a životního prostředí a Vědecký výbor pro geneticky modifikované potraviny a krmiva, oba při Výzkumném ústavu rostlinné výroby, v.v.i.

Spolupráce s EFSA

V roce 2018 pokračovala spolupráce ČR a odborníků a organizací z ČR s EFSA. Oficiální spolupráce ČR je zajišťována MZe, konkrétně Odborem bezpečnosti potravin. Do spolupráce s EFSA byla v průběhu roku 2018 přímo zapojena také celá řada českých organizací v rámci spolupráce podle čl. 36 (nařízení EP a Rady č. 178/2002) či v rámci vědeckých sítí a celá řada odborníků.

Činnost Koordinačního místa pro vědeckou a technickou spolupráci s EFSA

Aktivity Koordinačního místa pro vědeckou a technickou spolupráci s EFSA (Koordinační místo) jsou zaměřené především na podporu člena Poradního sboru, výměnu informací mezi ČR a EFSA, sdílení informací do/ze členských států, poradenství k souvisejícím vědeckým aktivitám a zviditelnování EFSA v členském státu. Dalšími aktivitami jsou např. rozvíjení sítí odborníků, podpora mezinárodní vědecké spolupráce či sdílení informací o školících aktivitách v oblasti bezpečnosti potravin. Dlouhodobě je národní aktivitou podpora sběru a harmonizace formátu dat pro hodnocení zdravotních rizik v rámci aktivity DATEX CZ. Činnost Koordinačních míst pro vědeckou a technickou spolupráci s EFSA (dále jen „Koordinačních míst“) byla i v roce 2018 ze strany EFSA podporována formou grantu, a to v souladu s dodatkem k dohodě o zajištění činnosti Koordinačního místa v roce 2018, podepsaným 5. prosince 2017.

Informace z Koordinačního místa jsou dostupné na webu www.bezpecnostpotravin.cz.

Aktivity informačního centra bezpečnosti potravin (ICBP)

Informační centrum bezpečnosti potravin (ICBP) je koncipováno jako informační centrum pro komunikaci se širokou veřejností.

ICBP prostřednictvím webových stránek www.bezpecnostpotravin.cz, vložené aplikace slovník Bezpečnosti potravin A-Z, email listu a pomocí sociálních sítí Facebook a Twitter podává kompletní informace z prostředí bezpečnosti potravin a zdravé výživy, které jsou určeny odborné i laické veřejnosti. ICBP dále informuje registrované uživatele webové stránky www.bezpecnostpotravin.cz o závadných potravinách zachycených v české tržní síti.

Webové stránky www.viscojis.cz jsou určeny spotřebitelské veřejnosti, webové stránky www.viscojis.cz/teens jsou primárně koncipovány pro žáky základních a středních škol a jejich pedagogy a slouží především jako podpora výukového programu „Výživa ve výchově ke zdraví“. V průběhu roku 2018 byla u obou těchto webových aplikací zajištěna průběžná aktualizace dat. Dále byl doplněn vzdělávací program do interaktivních tabulí pro 1. stupeň ZŠ „Jíme zdravě a s chutí“ a jeho fyzická forma o problematiku plýtvání potravinami.

V roce 2018 bylo realizováno 31 přednášek, kterých se dohromady zúčastnilo 1 317 spotřebitelů, 122 vzdělávacích programů pro děti a mládež s problematikou správné výživy a bezpečného zacházení s potravinami s účastí 5 892 žáků základních a mateřských škol.

V průběhu roku 2018 dále realizovalo ICBP 2 zábavně vzdělávací akce pro děti: na oborové výstavě Země živitelka v Českých Budějovicích a v Národním zemědělském muzeu Praha. Těchto akcí se zúčastnilo bezmála 2 000 dětí.

E-learningový kurz pro pedagogy a studenty středních škol s potravinářským zaměřením a gymnázií „Výživa ve výchově ke zdraví“ byl aktualizován v říjnu 2018. E-kurz je nabízen středním školám s potravinářským zaměřením a od roku 2018 gymnáziím a středním zdravotnickým školám.

Během roku 2018 bylo dále v rámci činnosti ICBP publikováno a je postupně distribuováno přibližně čtrnáct titulů s problematikou bezpečnosti potravin a zdravé výživy.

6 STRUKTURÁLNÍ VÝVOJ AGRÁRNÍHO SEKTORU

6.1 Podnikatelská struktura zemědělství

Koncem roku 2018 bylo ve strukturální zemědělské statistice ČSÚ evidováno 48,7 tis. subjektů (tab. T6.1/01). Evidované zemědělské subjekty jsou rozděleny na podniky právnických osob (PPO) a podniky fyzických osob (PFO). PPO zahrnují zemědělské obchodní korporace, a to obchodní společnosti a družstva, a jiné právnické osoby. PFO

zahrnují jak zemědělské podnikatele podle zákona č. 252/1997 Sb., o zemědělství, tak i fyzické osoby provozující drobné pěstitelské a chovatelské činnosti a nepodléhající evidenci zemědělského podnikatele. Drobní pěstitelé nebo chovatelé bez podnikatelského osvědčení tvořili 38 % počtu evidovaných zemědělských subjektů. 1,67 tis. zemědělských podniků (3,4 % z celkového počtu) hospodařilo bez zemědělské půdy a bylo zaměřeno výhradně na živočišnou výrobu. Převážnou část z nich (83 %) představovaly PFO.

Většina evidovaných zemědělských subjektů (96,6 %) vykazala alespoň minimální výměru z. p.⁸⁵ a tyto podniky hospodařily na 3,54 mil. ha z. p. (z toho 2,49 mil. ha o. p.).

Celkovou výměru obhospodařované zemědělské a orné půdy v rozdělení podle různých právních forem zemědělských subjektů ke konci roku 2018 uvádí tab. T6.1/01.

T6.1/01 - Podnikatelská struktura fyzických a právnických osob v zemědělství¹⁾, stav koncem roku 2018

Právní forma	Počet podniků	Obhospodařovaná zemědělská půda		Obhospodařovaná orná půda		Průměrná výměra ²⁾	
		ha	%	ha	%	ha z. p.	ha o. p.
Fyzické osoby celkem	43 785	1 084 382	30,7	636 239	25,5	25,6	15,0
z toho - zeměd. podnikatelé³⁾	25 275	975 724	27,6	579 611	23,3	39,4	23,4
Právnické osoby celkem	4 914	2 452 294	69,3	1 856 056	74,5	529,3	400,6
v tom - obchodní společnosti celkem	4 035	1 766 476	49,9	1 304 654	52,3	464,9	343,3
z toho - spol. s r. o.	3 249	885 839	25,0	589 933	23,7	289,4	192,7
- a. s.	747	863 443	24,4	701 415	28,1	1 231,7	1 000,6
- družstva	520	654 874	18,5	534 063	21,4	1 269,1	1 035,0
- ostatní⁴⁾	359	30 944	0,9	17 338	0,7	97,6	54,7
Celkem	48 699	3 536 676	100,0	2 492 295	100,0	75,2	52,9

1) Zemědělsky aktivní subjekty s velikostními parametry odpovídajícími prahovým hodnotám AGC 2000.

2) Vypočteno za podniky obhospodařující zemědělskou půdu.

3) Zaevidovaní zemědělské podnikatelé - fyzické osoby podle zákona č. 252/1997 Sb., o zemědělství.

4) Státní podniky, příspěvkové organizace aj.

Pramen: ČSÚ - Zemědělský registr

Zpracoval: V. Vilhelm (ÚZEI)

Podíl obhospodařované orné půdy představoval 70,5 % obhospodařované zemědělské půdy. Vyšší stupeň zornění 75,7 % vykazaly PPO než PFO s 58,7 %.

Na početních stavech základních druhů hospodářských zvířat se PPO podílely u skotu 75 % (v rámci toho 90 % dojených krav) a 94 % u prasat a drůbeže (tab. T6.1/02).

85 Jedná se o subjekty alespoň s 1 ha vlastní nebo najaté z. p. (základní prahová jednotka zjišťování počínaje Agrocenzem 2000) nebo alespoň s 15 ary intenzivních plodin (sady, zelenina, květiny) nebo 10 ary vinic nebo 3 ary skleníků a pařenišť. Část subjektů (podniků) má výměru z. p. pod uvedenými hodnotami, splňuje však požadavky na prahové hodnoty týkající se chovu hospodářských zvířat: alespoň 1 ks skotu nebo 2 ks prasat nebo 4 ks koz a ovcí nebo 50 ks drůbeže, případně alespoň 100 ks králíků nebo kožešinových zvířat.

T6.1/02 - Struktura početních stavů hospodářských zvířat podle právních forem podniků, stav koncem roku 2018

Právní forma	Skot				Prasata		Drůbež	
	celkem		z toho dojené krávy					
	ks	%	ks	%	ks	%	ks	%
Fyzické osoby celkem	354 724	25,0	35 211	9,7	94 825	6,0	1 612 589	6,4
z toho - zeměd. podnikatelé¹⁾	319 743	22,6	30 517	8,4	70 486	4,5	1 430 573	5,7
Právnícké osoby celkem	1 062 268	75,0	329 276	90,3	1 476 069	94,0	23 417 652	93,6
v tom - obchodní společnosti celkem	687 447	48,5	191 622	52,6	1 220 969	77,7	21 813 831	87,1
z toho - spol. s r. o.	275 996	19,5	45 295	12,4	214 538	13,7	11 608 933	46,4
- a. s.	408 005	28,8	146 148	40,1	992 956	63,2	10 204 837	40,8
- družstva	361 172	25,5	133 511	36,6	245 343	15,6	1 567 215	6,3
- ostatní⁴⁾	13 649	1,0	4 143	1,1	9 757	0,6	36 606	0,1
Celkem	1 416 992	100,0	364 487	100,0	1 570 894	100,0	25 030 241	100,0

¹⁾ Zaevidovaní zemědělští podnikatelé - fyzické osoby podle zákona č. 252/1997 Sb., o zemědělství.

Pramen: ČSÚ - Zemědělský registr

Velikostní strukturu zemědělských podniků v ČR podle výměry obhospodařované zemědělské půdy a v rozdělení na PFO a PPO ukazuje tab. T6.1/03; velikostní strukturu rozhodujících typů zemědělských obchodních korporací uvádí příl. tab. 6.1/01.

T6.1/03 - Velikostní struktura podniků fyzických a právnických osob obhospodařujících zemědělskou půdu, stav koncem roku 2018

Velikostní skupiny podniků podle výměry obhospodařované z. p. (ha)	Podniky celkem ¹⁾				Podniky fyzických osob ¹⁾				Podniky právnických osob ¹⁾			
	počet		výměra obhospodařované z. p.		počet		výměra obhospodařované z. p.		počet		výměra obhospodařované z. p.	
	abs.	%	ha	%	abs.	%	ha	%	abs.	%	ha	%
>0-<5	23 567	50,1	40 869	1,2	22 827	53,8	39 099	3,6	740	16,0	1 769	0,1
5-<10	5 820	12,4	41 268	1,2	5 455	12,9	38 663	3,6	365	7,9	2 605	0,1
10-<50	9 959	21,2	226 000	6,4	9 175	21,6	207 414	19,1	784	16,9	18 586	0,8
50-<100	2 768	5,9	196 049	5,5	2 467	5,8	174 327	16,1	301	6,5	21 722	0,9
100-<500	3 179	6,8	697 773	19,7	2 237	5,3	430 992	39,7	942	20,3	266 781	10,9
500-<1000	840	1,8	603 542	17,1	196	0,5	134 305	12,4	644	13,9	469 237	19,1
1000-<2000	621	1,3	872 950	24,7	36	0,1	43 814	4,0	585	12,6	829 136	33,8
2000 a více	278	0,6	858 224	24,3	6	0,0	15 767	1,5	272	5,9	842 457	34,4
Celkem	47 032	100,0	3 536 676	100,0	42 399	100,0	1 084 382	100,0	4 633	100,0	2 452 294	100,0

¹⁾ Bez podniků neobhospodařujících zemědělskou půdu.

Pramen: ČSÚ - Zemědělský registr

Zpracoval: V. Vilhelm (ÚZEI)

Vývoj podnikatelské struktury českého zemědělství v období od roku 2005 zachycující zemědělské podniky s výměrou od 3 ha zemědělské půdy⁸⁶ je uveden v příl. tab. 6.1/02.

Podíl PFO na obhospodařované půdě v tomto období celkově mírně narůstal a proti roku 2005 se v roce 2018 zvýšil o 1,2 p. b. na úkor podílu PPO. V období let 2005 až 2018 lze pozorovat mírný nárůst počtu PFO, a to celkově o 3,1 % při různých meziročních trendech. U PPO je nárůst počtu subjektů trvalý a v roce 2018 celkově představoval 165 % proti roku 2005.

V roce 2018 se ve srovnání s rokem 2017 podíl PFO na obhospodařované zemědělské půdě podniky o výměře 3 ha a více v souladu s celkovým trendem ve sledovaném období od roku 2005 mírně zvýšil, a to o 0,2 p. b. na 30,2 % při odpovídajícím snížení podílu PPO na 69,8 %. Podíl družstev se přitom meziročně snížil o 0,2 p. b. na 18,6 %.

86 Z důvodu dlouhodobé srovnatelnosti údajů od roku 1995 (viz Zprávy o stavu zemědělství ČR do roku 2010), kdy byly v agrocentru prahovou hodnotou 3 ha obhospodařované z. p. V Agrocentru 2000 a v následujících zemědělských strukturálních šetřeních byla základní prahová hodnota snížena na 1 ha z. p., ale v šetřeních z roku 2010 i 2013 byla zvýšena na 5 ha.

6.2 Podnikatelská struktura zpracovatelů agrárních surovin

Jak uvádí registr ČSÚ, počet podnikatelských subjektů zařazených do potravinářské výroby a výroby nápojů (CZ-NACE 10 a CZ-NACE 11) i v roce 2018 vzrostl. Celkový počet subjektů těchto obou výrobních odvětví v roce 2018 činil 25 913. Meziročně je tento počet vyšší o 1 301 firem. Přitom ne všechny subjekty zařazené do registru jsou ekonomicky aktivní, zejména se to týká fyzických osob. Struktura využívaných právních forem se meziročně mění, přičemž v roce 2018, obdobně jako v předchozích letech, se nejvíce rozrostl počet firem fyzických osob.

U jednotlivých sledovaných právních forem subjektů v odvětvích CZ-NACE 10 a CZ-NACE 11 se jejich počet meziročně vyvíjel takto:

- celkový počet fyzických osob, z nichž většina podniká podle živnostenského zákona, avšak nezapsaných v obchodním rejstříku, se v roce 2018 dále rozrostl, a to o 1 014 subjektů na 19 796 osob. Růstový trend u těchto subjektů je v souladu s hospodářským vývojem a se sílící poptávkou po sofistikovanějších potravinách a nápojích. Z oborového pohledu tato skupina výrobců zahrnuje zejména drobné výrobce pečiva a cukrářských výrobků, masných výrobků, minipivovary či vinařství, což souvisí s poměrně rychlou a kapitálově nenáročnou formou založení těchto subjektů;
- početně výrazně zastoupenou právní formou u obchodních korporací i v roce 2018 byly s. r. o., což souvisí s jednodušší formou vzniku i správou těchto subjektů v porovnání s některými jinými korporacemi. V roce 2018 se tato forma podnikání vyskytovala již u 5 465 firem, což znamená další rozšíření této právní formy. Meziroční přírůstek činil 309 společností;
- počet akciových společností mírně poklesl. V roce 2018 podnikalo v této právní formě 426 a. s.;
- v právní formě družstva podnikalo v roce 2018 jen 63 subjektů, stejně jako v roce předchozím.

Část výrobců potravin a nápojů využívá k podnikání i jiné právní formy, jako je komanditní společnost aj., avšak ani v roce 2018 nebyly příliš zastoupeny.

Z údajů ČSÚ vyplývá, že z hlediska velikosti (sleduje průměrné počty subjektů se 100 a více zaměstnanci) převládaly v roce 2018, obdobně jako v minulých letech, podniky od 100 do 199 zaměstnanců. Pro potravinářský průmysl v ČR platí, že s rostoucí velikostí podniků jejich počet klesá. Meziroční změny u sledovaných subjektů jsou zachyceny v tab. T6.2/01.

T6.2/01 - Velikostní struktury potravinářských podniků se 100 a více zaměstnanci

Počet zaměstnanců	Průměrný počet podniků		Meziroční index
	2017 ¹⁾	2018	
100–199	124	130	104,8
200–499	87	83	95,4
500–999	18	21	116,7
1000–1999	8	8	100,0
2000–2999	3	3	100,0
Celkem	240	245	102,1

1) Údaje za rok 2017 byly zpřesněny.

Pramen: ČSÚ - Podnikatelské subjekty se 100 a více zaměstnanci

Zpracoval: J. Mezera (ÚZEI)

Výkonnostně nejvýznamnější velikostní kategorii (posuzováno podle absolutního objemu tržeb za prodej vlastních výrobků a služeb) představovaly v roce 2018 podniky s 200 až 499 zaměstnanci, s objemem těchto tržeb 74,1 mld. Kč. Další kategorií podle uvedeného ukazatele byly v roce 2018 podniky od 100 do 199 zaměstnanců, a to s objemem 59,8 mld. Kč. Tyto dvě kategorie podniků se na tržbách za prodej VV a S u výroby potravinářských výrobků a výroby nápojů (CZ-NACE 10 a CZ-NACE 11) podílely nejvíce, a to 58,6 %. Meziročně nejvyššího zvýšení výkonnosti však dosáhly kategorie podniků od 1 000 do 1 999 zaměstnanců a za touto kategorií následují podniky s 500 až 999 zaměstnanci.

Počty potravinářských podniků s 50 a více zaměstnanci v roce 2018 v meziročním porovnání podle oborů jsou uvedeny v tab. T6.2/02. Nejvyšší počet podniků, obdobně jako v předchozích letech, vykazuje výroba pekařských a cukrářských výrobků.

Početnou kategorií je také výroba ostatních potravinářských výrobků, jež je svým výrobním zaměřením velmi členitá a jejímž základem jsou především výroby využívající suroviny rostlinného původu (výroba cukru a také kakaa, čokolády a cukrovinek) i produkce vyššího stupně zpracování agrárních surovin – výroba hotových pokrmů, polévek, dietních potravin aj., po nichž je stále větší poptávka, či zpracování čaje a kávy a výroba koření a aromatických výrobků.

Mezi obory s vyšším počtem podniků lze zařadit i obor zpracování masa a výroby masných výrobků, který zahrnuje i výrobu a zpracování drůbeže. Některé obory jsou poměrně koncentrované (výroba olejů a tuků, průmyslová krmiva), nebo mají převážně regionální charakter (zpracování ryb).

Z meziročního porovnání vyplývá, že u většiny oborů u této kategorie podniků s 50 a více zaměstnanci se počet firem v hodnocených letech (2017 a 2018) příliš neměnil.

T6.2/02 - Průměrný počet podnikatelských subjektů podle výrobních oborů

Ukazatel	2017 ¹⁾	2018	Meziroční index
Zpracování masa a výroba masných výrobků	73	75	102,7
Zpracování a konzervování ryb	3	3	100,0
Zpracování a konzervování ovoce a zeleniny	19	18	94,7
Výroba rostlinných a živočišných tuků a olejů	7	6	85,7
Výroba mléčných výrobků	38	37	97,4
Výroba mlýnských a škrobářenských výrobků	16	16	100,0
Výroba pekařských a cukrářských výrobků	121	120	99,2
Výroba ostatních potravinářských výrobků	77	81	105,2
Výroba průmyslových krmiv	23	23	100,0
Výroba nápojů	53	53	100,0
Průmysl potravinářský celkem	430	432	100,5

1) Údaje za rok 2017 byly zpřesněny.

Pramen: ČSÚ - Podnikatelské subjekty s 50 a více zaměstnanci

Zpracoval: J. Mezera (ÚZEI)

6.3 Dodavatelská odvětví

Osivo a sadba

V roce 2018 bylo evidováno, případně registrováno celkem 820 právnických a fyzických osob s oprávněním pro výrobu, dovoz a uvádění do oběhu osiva polních plodin a zelenin, sadby brambor a sazenic zelenin. U jetelovin došlo k výraznému poklesu množitelských ploch, a to o 18 %, podobně jako u luskovin (pokles o 21 %). Naopak nárůst o 21 % zaznamenaly olejnin a přadné rostliny. U obilovin došlo k mírnému nárůstu o 9 %. Mírný pokles zaznamenala skupina trav, jednoletých píceňin a ostatních krmných plodin. U brambor se se výměra množitelských ploch meziročně téměř nezměnila. Osivo cukrové řepy se v ČR nemnoží, produkce je závislá na dovozu.

T6.3/01 - Přihlášené množitelské plochy v ČR

Plodina	Přihlášené množitelské plochy (ha)	Vyrobené osivo, sadba (t)	Přihlášené množitelské plochy (ha)	Meziroční index výměry přihlášených množ. ploch
	2017		2018	
Obiloviny (vč. kukuřice)	50 513	179 582	54 835	108,6
Luskoviny	10 492	16 077	8 304	79,1
Olejnin a přadné rostliny	8 083	6 448	9 764	120,8
Brambory	2 805	53 899	2 777	99,0
Jeteloviny	18 473	5 400	15 197	82,3
Trávy a jednoleté píceňiny, ostatní krmné plodiny	12 956	7 790	11 965	92,4

Pramen: UKZÚZ

Zpracoval: M. Andrášková (ÚZEI)

Minerální hnojiva a přípravky na ochranu rostlin

V roce 2018 pokračovala registrace hnojiv a pomocných látek podle zákona č. 156/1998 Sb., o hnojivech. Kromě registrace jsou hnojiva a pomocné látky uváděné do oběhu evidovány také v režimu ohlášení (dle zákona č. 156/1998 Sb., o hnojivech), vzájemného uznávání (dle Nařízení EP a rady (ES) č. 764/2008) a hnojiv ES (dle Nařízení EP a Rady (ES)

č. 2003/2003). Hnojiva ES jsou evidována a následně zveřejněna v Registru hnojiv pouze na základě žádosti výrobce, popřípadě dodavatele, neboť tato hnojiva žádné evidenci ani povinnému hlášení nepodléhají. V loňském roce bylo celkem vydáno 569 rozhodnutí o registraci hnojiv a pomocných látek, ohlášeno bylo 65 hnojiv, v režimu vzájemného uznávání bylo evidováno 69 výrobků a v režimu hnojiv ES 53 hnojiv. K 1. 1. 2019 bylo v Registru hnojiv evidováno celkem 1 849 hnojiv a pomocných látek v režimu registrace, 469 hnojiv a pomocných látek v režimu ohlášení, 533 hnojiv a pomocných látek v režimu vzájemného uznávání a 530 hnojiv v režimu hnojiv ES. Poměr tuzemských/zahraničních hnojiv a pomocných látek je cca 45 % / 55 %. Podíl hnojiv ES na celkovém objemu obchodovaných hnojiv v ČR se odhaduje na cca 35–40 %. V rámci odborného dozoru bylo odebráno celkem 401 vzorků, v tom 210 registrovaných hnojiv a pomocných látek, 24 ohlášených hnojiv, 126 hnojiv ES a 3 vzájemně uznané výrobky. Na základě výsledků analýz vzorků bylo zrušeno 11 rozhodnutí o registraci a 1 ohlášené hnojivo. Důvodem byly kromě nevyhovujících jakostních ukazatelů také 3 případy překročení limitů rizikových prvků. Dále byla zahájena správní řízení u 4 hnojiv ES (nevyhovující jakostní ukazatele) a 2 statkových hnojiv.

Ve srovnání s rokem 2017 došlo v roce 2018 ke snížení spotřeby živin v minerálních hnojivech. Celková spotřeba čistých živin dodaných minerálními hnojivy činila 122,9 kg na 1 ha zemědělské půdy. Přitom bylo v roce 2018 počítáno s výměrou tzv. „využívané zemědělské půdy“ 3 523 216 hektarů na základě informací ČSÚ. V roce 2018 bylo statkovými a organickými hnojivy dodáno 27,9 kg N, 15,5 kg P₂O₅ a 26,9 kg K₂O na hektar využívané zemědělské půdy. Celkový vnos čistých živin ze statkových a organických hnojiv byl 70,3 kg/ha.

Ochrana rostlin

Spotřeba účinných látek, obsažených v POR na zemědělské půdě, se meziročně snížila o 8,0 % a činila celkem 4 322,2 tis. kg. Na 1 ha zemědělské půdy se spotřebovalo 1,21 kg účinných látek obsažených v POR. Celková výměra, ošetřená POR a pomocnými prostředky na ochranu rostlin v roce 2018, činila 14 428,0 tis. ha (s dopočtem k celkové výměře zemědělské půdy).

Celková spotřeba POR a pomocných prostředků v ČR v roce 2018 dosáhla 11 711,4 tis. kg (včetně spotřeby mimo pozemek, tj. na mořících stanicích, skladech rostlinných produktů, ve sklenících), z toho celková spotřeba POR a pomocných prostředků aplikovaných na pozemku byla 11 366,8 tis. kg. Herbicidy a desikanty se podílely na celkové spotřebě POR a pomocných prostředků na ochranu rostlin 47,0 %, fungicidy 28,1 %, regulátory růstu a vývoje 9,0 %, zoocidy 9,1 % a ostatní prostředky 6,8 %.

Spotřeba biologických přípravků na bázi mikroorganismů na zemědělské půdě byla meziročně vyšší o 29,8 % a činila 66 458 kg (s dopočtem k celkové výměře zemědělské půdy). Spotřeba účinné látky na 1 ha u těchto přípravků činila, podobně jako v předchozím

roce, 0,1 kg/ha, a to na celkové ploše (s dopočtem k celkové výměře zemědělské půdy) 48,4 tis. ha. Nejvíce ploch ošetřených (bez dopočtů) biologickými přípravky na bázi mikroorganismů připadlo na řepku ozimou (30,8 tis. ha), révu moštovou (2,4 tis. ha) pšenici setou ozimou (2,1 tis. ha) a jablňo plodovou (1,5 tis. ha).

V roce 2018 byla přípravy „Bioagens na bázi makroorganismů“ ošetřena plocha v polních kulturách (v kukuřici) 21,9 tis. ha, což představuje mírný meziroční pokles o 9,9 %. Vzhledem k tomu, že sběr dat byl v roce 2018 zaměřen na vybrané zemědělské plodiny podle čl. 4 směrnice 2009/128/ES, nelze u ostatních biologických přípravků této kategorie ošetřenou plochu kvalifikovaně odhadnout.

Průmyslová krmiva

V roce 2018 dosáhla celková výroba krmných směsí pro hospodářská a ostatní zvířata 2 431 tis. t, což je meziročně o 1,7 % (40 tis. t) více.

Nejvíce krmných směsí bylo vyrobeno pro drůbež (1 065 tis. t), prasata (764 tis. t), méně pro skot (525 tis. t) a ostatní zvířata (77 tis. t). Do kategorie ostatních zvířat patří od roku 2016 směsi pro ovce, kozy, králíky a ryby. Meziroční růst výroby v roce 2018 nastal u krmných směsí pro drůbež a ostatní zvířata, naopak u směsí pro skot a prasata došlo k meziročnímu poklesu. Výroba krmných směsí pro drůbež vzrostla o 5,5 % (55,3 tis. t) a pro ostatní zvířata se zvýšila o 4,8 % (3,5 tis. t). Meziroční pokles výroby u směsí pro skot činil 1,5 % (7,9 tis. t), pro prasata 1,4 % (10,7 tis. t).

Krmiva jsou vyráběna pro vlastní spotřebu výrobce, nebo jsou uváděna do oběhu pro jiné odběratele. U všech výše vyjmenovaných kategorií zvířat převažovala v roce 2018 výroba směsí uváděných do oběhu pro cizí odběratele. Podíl vyrobených krmiv určených pro vlastní spotřebu na celkové výrobě u jednotlivých kategorií zvířat dosáhl u skotu 18,4 %, u prasat 8,0 %, u drůbeže 3,0 % a u ostatních zvířat 6,9 %.

T6.3/02 - Výroba krmných směsí v ČR (tis. t)

Druhy zvířat	2017	2018 ¹⁾	Meziroční index
Krmné směsi pro hospodářská a ostatní zvířata²⁾	2 390	2 431	101,7
z toho: skot celkem	533	525	98,5
prasata celkem	775	764	98,6
drůbež celkem	1 009	1 065	105,6
Krmné směsi pro domácí a ostatní zvířata³⁾	288	279	96,9
Celkem	2 678	2 710	101,2

1) Odhad.

2) Ostatní zvířata - zde ovce, kozy, králíci a ryby.

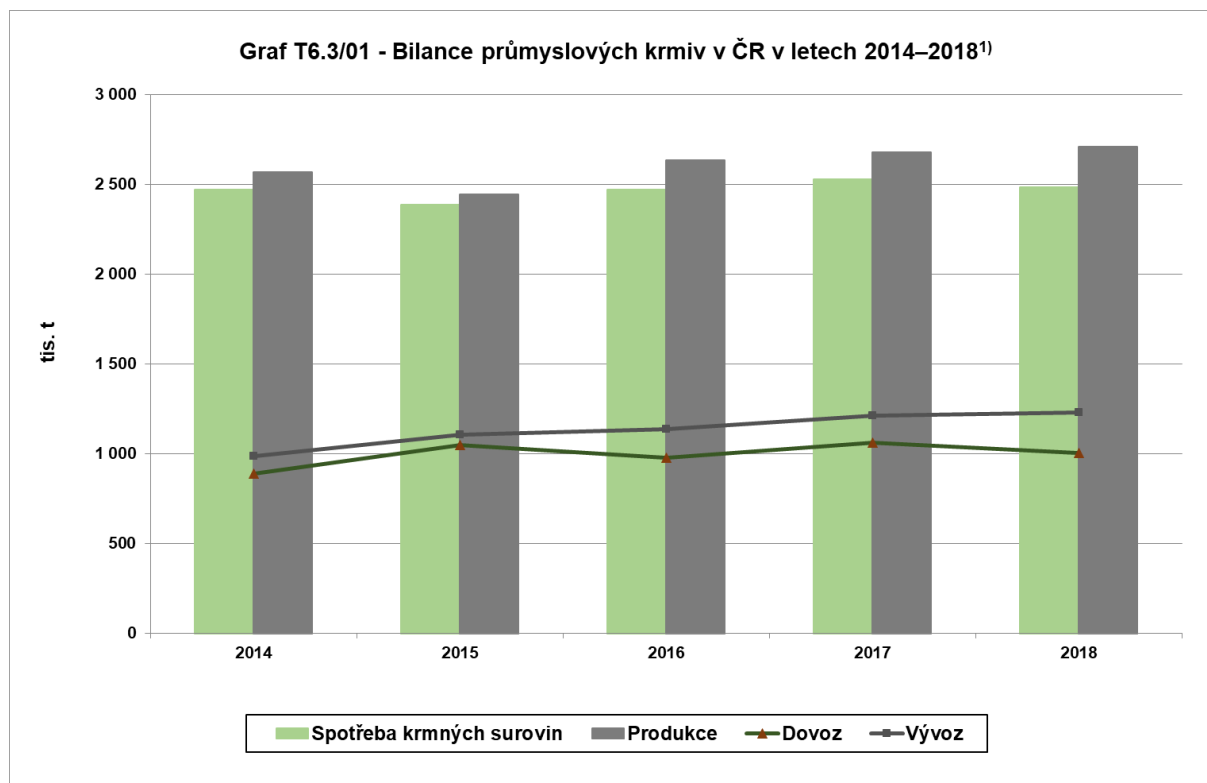
3) Ostatní zvířata - zde koně, lesní zvěř, kožešinová zvířata, laboratorní zvířata a zvířata v zoologických zahradách.

Pramen: MZe - Roční výkazy o výrobě průmyslových krmiv

Zpracoval: T. Rudinskaya (ÚZEI), L. Josrová (MZe)

V roce 2018 bylo do ČR dovezeno celkem 1 003 tis. t průmyslových krmných surovin a krmných směsí, tj. meziročně o 5,7 % méně, a vyvezeno 1 229 tis. t (tj. meziroční nárůst

o 1,3 %). Celkové saldo za rok 2018 tedy zůstalo kladné: 225,9 tis. t. Zemí s největším objemem dovozu do ČR je Německo, na které připadlo 59,4 % celkového objemu dovezených krmiv. Dalšími největšími dovozci do ČR byly v roce 2018 Brazílie (8,9 % celkového dovozu krmiv) a Polsko (6,8 % celkového dovozu krmiv). Z dovezeného objemu krmiv většinu tvořily odpad po extrahování sójového oleje (357,6 tis. t v ceně 8,91 Kč/kg) a přípravky používané k výživě zvířat (329,9 tis. t v ceně 24,03 Kč/kg).

1) Spotřeba krmných surovin za rok 2018 je odhad.

Pramen: MZe

Zpracoval: T. Rudinskaya (ÚZEI)

ČR v roce 2018 vyvezla největší objem krmiv do Německa (47,4 %), na Slovensko (16,8 %) a do Polska (15,9 %). Z vyvezeného objemu krmiv většinu tvořily přípravky používané k výživě zvířat (514,6 tis. t v ceně 22,49 Kč/kg) a odpad po extrahování sójového oleje (464,5 tis. t v ceně 5,3 Kč/kg).

V grafu T6.3/01 je znázorněn vývoj produkce, spotřeby, dovozu a vývozu průmyslových krmiv v ČR v letech 2014–2018.

Přehled v tab. T6.3/03 uvádí specifikaci činností v registrovaných nebo schválených krmivářských provozech včetně údaje o počtech distributorů, dodavatelů a dovozců krmiv.

T6.3/03 - Specifikace činností ve schválených a registrovaných provozech k 31. 12. 2018 ¹⁾

Druh činnosti	Schválené	Registrované	Celkem ČR
Výrobci krmných surovin	15	290	305
Výrobci doplňkových látek	7	6	13
Výrobci premixů	25	6	31
Výrobci krmných směsí	111	217	328
Faremní mícháreny krmiv	0	379	379
Mobilní výroby	0	57	57
Zemědělská prvovýroba – všeobecně	0	28 185	28 185
Dovozci krmiv	83	173	256
Dodavatelé krmiv	215	1 162	1 377
Distributoři	141	703	844
Dopravci krmiv	0	1 347	1 347
Uvádění na trh – krmné suroviny	0	1 503	1 503
Uvádění na trh – krmné směsi	191	970	1 161
Uvádění na trh – doplňkové látky	212	197	409
Uvádění na trh – premixy	170	105	275

1) V rámci jednoho provozu může být prováděno současně i více činností.

Pramen: ÚKZÚZ

Zpracoval: T. Rudinskaya (ÚZEI), M. Beránek (ÚKZÚZ)

Veterinární péče

Ke konci roku 2018 bylo evidováno celkem 6 625 provozoven pod státním veterinárním dozorem. Údaj se týká provozů zařazených na uveřejňovaných seznamech. K počátku roku 2015 začala SVS vykonávat dozor i nad manipulací se surovinami živočišného původu v provozovnách společného stravování (restaurace apod.).

V roce 2018 bylo plánováno v dozorovaných provozech celkem 23 836 kontrolních akcí dle jednotlivých zveřejňovaných seznamů. Skutečně bylo v rámci plnění plánu provedeno 21 703 akcí. V 379 provozech došlo k navýšení plánované doporučené frekvence kontrol na základě analýzy rizika, s přihlédnutím k požadavkům článku 3 nařízení EP a R (ES) č. 882/2004. V souladu s metodikou SVS byla ve 459 provozech naopak frekvence snížena. Snížení stanovené frekvence se připouští například u sezonně provozovaných subjektů. Z uvedeného počtu plánovaných akcí bylo vykázáno 481 akcí alespoň s jednou závadou; téměř polovinu tvoří akce v nově dozorovaných restauracích. Akcí mimo plán kontrol navazujících na došetření těchto závad, mimořádných kontrol a kontrol v subjektech nezařazených na uveřejňovaných seznamech bylo 28 655 a z toho akcí s alespoň jednou závadou bylo 1 214. Při plánovaných akcích je zjišťován menší počet závad než při akcích neplánovaných. Neplánované akce jsou důsledkem dříve zjištěných nedostatků, jsou zaměřené cíleně na určitý okruh závad.

Mimo plán kontrol bylo například provedeno 4 506 kontrol v rámci mimořádných kontrolních akcí zaměřených na kontrolu potravin živočišného původu uvedených na trh v ČR. Při tom byla zjištěna alespoň jedna závada ve 42 akcích. V rámci mimořádné kontrolní akce KLASA bylo provedeno 86 kontrol; bylo zjištěno minimálně jedno porušení pravidel v 5 případech. V roce 2018 pokračovala kontrola subjektů podnikajících v režimu EKO-BIO, tedy podniků, které produkují potraviny v biokvalitě s označením BIO. Při těchto kontrolách

byla zjištěna čtyři porušení pravidel EKO-BIO produkce. Celkem SVS provedla v roce 2018 takto zaměřených kontrol 62.

Nedílnou součástí dozoru je i kontrola zásilek, které opouštějí území ČR, a to jak do jiných členských států, tak do třetích zemí. Vzhledem k tomu, že zásilky do třetích zemí musí být doprovázeny veterinárním certifikátem, zásilka musí být vždy zkontrolována; těchto kontrol bylo v loňském roce 7 946.

Mezi neplánované kontroly patří i kontroly zásilek v místech určení na základě povinného hlášení. Těchto kontrol bylo téměř 8 000, včetně kontrol zásilek ve spolupráci s celní správou či Policií ČR. Závada se při nich vyskytla v 336 případech. Posouzeno bylo téměř 175 000 tun zboží, neuvolněno na trh bylo více než 60 tun, z toho bylo jako nepoživatelné neškodně odstraněno přes 26 tun. Uvedená čísla nezahrnují vejce, která jsou vykazována v kusech a kterých nebylo na český trh propuštěno necelých 6 000 z téměř 35 000 posouzených.

V roce 2018 proběhlo 9 mimořádných kontrolních akcí:

- Arzén a nikl ve vybraných potravinách – poskytnutí dat Evropské komisi za účelem provedení analýzy rizika a případné úpravy právních předpisů;
- Vyšetřování počáteční/pokračovací kojenecké výživy a příkrmů pro kojence a malé děti v roce 2018 - dodržování požadavků na kontaminanty jako pesticidy, těžké kovy, mykotoxiny a jiné toxikologicky významné látky;
- Vejce 2018 - kontroly provozy třídíren a balíren vajec a zpracovny vajec. Kontrolovala se jak čerstvá vejce třídy „A“, tak i vařená barvená vejce;
- Kontrola v místě určení „Polská drůbež a vejce 2018“ - reakce SVS na informace zveřejněné v polských médiích o zjištěních nejvyššího kontrolního úřadu Polska týkajících se nesprávného používání veterinárních léčivých přípravků v chovech drůbeže;
- Lasalocid ve vejcích z Polska – prověření polských vajec a vaječných výrobků na rezidua lasalocidu jako reakce na informaci o tom, že v Polsku došlo ke kontaminaci slepičích vajec kokcidostatikem lasalocid a z trhu bylo staženo více než 4 miliony vajec;
- Kontrola teplot v distribučních (logistických) centrech a skladech potravin;
- Sýry 2018 - kontroly obsahu tuku a tuku v sušině v sýrech a kontroly jejich souladu s deklarovanými údaji;
- Extrakty 2018 - prověření přidávání do potravin rostlinných a/nebo živočišných extraktů, koncentrátů a jiných složek bohatých na látky schopné plnit v potravinách technologickou funkci (konzervační, antioxidační aj.), používání výrazu „bez Éček“, „bez přídavných látek“, „a výrazů s podobným významem v označení potravin;
- Pesticidy 2018.

V rámci stálého veterinárního dozoru musí být všechna na jatkách poražená zvířata před uvedením do oběhu povinně prohlédnuta. V roce 2018 provedli veterinární inspektoři veterinární prohlídku před a po poražení u 2 618 696 kusů velkých jatečných zvířat. Z tohoto počtu bylo prohlédnuto 246 805 kusů dospělého skotu, 9 789 telat, 2 342 882 prasat, 17 972 ovcí a jehňat, 1 098 koz a kůzlat a 150 koní a hříbat. Hrabavé drůbeže bylo prohlédnuto celkem 115 473 129 kusů, vodní drůbeže 4 998 400 kusů, králíků a nutrií 689 758 kusů. Běžců bylo prohlédnuto 1 621 kusů. Jako nevhodné pro lidskou spotřebu bylo vyřazeno 37 776 kusů velkých jatečných zvířat, 1 504 558 kusů drůbeže a 3 628 kusů králíků.

SVS na jatkách neprovádí pouze veterinární prohlídku (i když tato je zde hlavní činností), ale rovněž dozor nad klasifikací těl jatečných zvířat. Vlastní kontrolní činnost je zaměřena na kontrolu klasifikace jatečně upravených těl (JUT) skotu a prasat, na dodržování referenční úpravy jatečných těl těchto zvířat, na jejich správné označování, vedení a evidenci klasifikačních protokolů. Nedílnou součástí je i dohled a kontrola nad řádným odesláním hlášení o klasifikaci v návaznosti na další zpracovávání těchto dat. V roce 2018 provedli inspektoři 381 kontrol v 47 jatečných provozech porážejících skot a zkontrolovali 9 529 jatečně upravených těl skotu. Průměrná chybovost klasifikace skotu byla 5,00 %. U 32 JUT byla zjištěna chybná obchodní úprava. Ve 41 podnicích porážejících prasata bylo provedeno 337 kontrol, zkontrolováno bylo 17 889 JUT prasat a chybovost klasifikace byla 6,64 %. V 413 případech byla zjištěna chybná obchodní úprava JUT. Zjištěná chybovost je zcela v toleranci dané metodikou, proto nebylo nutné zahajovat žádné správní řízení.

Zemědělská technika

Dodávky traktorů za poslední 3 roky vzrostly z 1 881 ks v roce 2016 na 2 311 ks v roce 2018, což činí proti roku předchozímu nárůst o 3 % (tab. T6.3/04). Celkem dodávky zajistilo 22 výrobních firem, z toho 1 tuzemská. Podíl traktorů z dovozu činí 87 %, podíl firmy Zetor je 13 %. Ze zahraničních značek mají největší podíl na dodávkách firmy John Deere, New Holland a CASE IH, jejich podíl na celkovém dovozu činí téměř 45 %. Z celkového počtu traktorů je zpravidla kolem 15 % určeno do lesnictví a do komunální sféry.

V roce 2018 bylo do zemědělství dodáno celkem 164 sklízecích mlátiček, tj. nárůst proti roku 2017 o 1,2 %. V dodávkách nových sklízecích mlátiček převládají výkonné stroje s vyšším instalovaným výkonem, a tedy i vyšším ročním využitím. Na dodávkách sklízecích mlátiček se podílelo celkem 9 firem. Nejvýznamnějšími dodavateli jsou firmy Claas, New Holland, a John Deere, jejich podíl na trhu je cca 82 %.

V roce 2018 bylo do zemědělství dodáno jen 25 samojízdných řezaček, což je proti dodávkám v roce 2017 pokles o 17 %. U sklízecích řezaček jsou vývojové trendy dodávek výrazně závislé na změně struktury rostlinné výroby. V posledních letech se začala zvyšovat výměra kukuřice na siláž i dalších plodin pěstovaných pro energetické účely pro bioplynové

stanice, a to se projevilo od roku 2011 i zvýšenými dodávkami výkonných sklízecích řezaček, ale zároveň se projevují výraznější meziroční rozdíly.

T6.3/04 - Vývoj dodávek traktorů, sklízecích mlátiček a samojízdných řezaček do zemědělství (ks)

Zemědělská technika	2014	2015	2016	2017	2018
Traktory	2 453	2 266	1 881	2 247	2 311
Sklízecí mlátičky	166	164	139	162	164
Samojízdné řezačky	27	44	45	30	25

Pramen: VÚZT v. v. i.

Zpracoval: Z. Nesňal (ÚZEI), Z. Abrham (VÚZT)

Pohonné hmoty

V roce 2018 se podle odhadu VÚZT, v.v.i. spotřebovalo v zemědělství v podnicích s 20 a více pracovníky 18 010 TJ tuhých a kapalných paliv a zemního plynu. Na této spotřebě se tuhá paliva (černé a hnědé uhlí, koks a brikety) podílela 1,4 %, kapalná paliva, zejména motorová nafta, 87,7 % a zemní plyn 10,8 %. Kromě toho se v roce 2018 spotřebovalo v těchto podnicích 733 000 MWh elektrické energie.

T6.3/05 - Spotřeba motorové nafty v zemědělství v podnicích s 20 a více zaměstnanci (mil. l)

Odvětví	2014	2015	2016	2017	2018	Meziroční index
Rostlinná výroba¹⁾	373,43	369,59	372,18	374,59	374,96	100,10
Živočišná výroba	62,24	61,60	62,03	62,43	62,49	100,10
Celková spotřeba v zemědělství	435,67	431,19	434,21	437,02	437,45	100,10

¹⁾ Včetně dopravy vnější po veřejných komunikacích.

Pramen: VÚZT, v. v. i.; ČSÚ

Zpracoval: Z. Nesňal (ÚZEI), R. Pražan (VÚZT)

Podle propočtů VÚZT, v.v.i. a ČSÚ se v roce 2018 spotřebovalo v zemědělství 437,45 mil. l motorové nafty (tab. T6.3/05). Do celkové spotřeby motorové nafty není zahrnuta spotřeba služeb poskytovaných zemědělství jinými rezorty, zejména v dopravě, a spotřeba vzniklá při nezemědělské činnosti podniků.

6.4 Úvěry a pojišťovací služby

Úvěry v zemědělství, myslivosti a rybolovu

Stavy bankovních úvěrů a pohledávek v zemědělství, myslivosti a rybolovu k 31. 12. 2018 (tab. T6.4/01) se ve srovnání s předcházejícím rokem zvýšily celkově o 3,5 %. Nejvyšší nárůst (o 21,0 %) vykázaly úvěry střednědobé, rostl i objem dlouhodobých úvěrů (o 2,3 %), zatímco stav krátkodobých úvěrů poklesl o 3,3 %. Investiční úvěry se podílely na celkovém objemu úvěrů 78,3 % s meziročním nárůstem o 3,5 %, což dokládá pokračující investiční dynamiku zemědělských podniků.

T6.4/01 - Struktura úvěrů a pohledávek v zemědělství, myslivosti a rybolovu - stav k 31. 12. (mil. Kč)

Ukazatel	2017	2018	Meziroční index
Úvěry a pohledávky za klienty celkem	55 613,9	57 546,7	103,5
v tom - krátkodobé (do 1 roku)	6 622,0	6 405,0	96,7
- střednědobé (1-5 let)	5 380,2	6 509,4	121,0
- dlouhodobé (nad 5 let)	43 611,7	44 632,2	102,3
z toho - investiční úvěry celkem	43 556,3	45 074,7	103,5

Pramen: ČNB

Zpracoval: V. Vilhelm (ÚZEI)

Alokaci úvěrů do resortu zemědělství dlouhodobě podporuje Podpůrný a garanční rolnický a lesnický fond, a. s.

V rámci podpory komerčních úvěrů PGRLF v roce 2018 poskytoval finanční prostředky určené pro snížení úrokového zatížení nebo vydávání garancí na zajištění úvěrů poskytovaných komerčními bankami a jinými financujícími subjekty formou následujících investičních programů: „Zemědělec“, „Podpora nákupu půdy“, „Podpora nákupu půdy – snížení jistiny úvěru“, „Lesní hospodář“, „Zpracovatel dřeva“, „Lesní školka“, „Zpracovatel“ a „Zajištění úvěrů“.

Podle údajů PGRLF za období roku 2018 činila celková výše podporovaných úvěrů (v rámci všech vyhlášených programů podpor ve formě subvencí části úroků z úvěrů a/nebo zajištění úvěrů – garancí) 7 700 mil. Kč. Přislíbené podpory v celkové výši 670 mil. Kč v roce 2018 nejvíce využili zemědělství podnikatelé – fyzické osoby (46 %) a dále společnosti s r. o. (21 %), následované akciovými společnostmi (20 %) a zemědělskými družstvy (12 %).

PGRLF v roce 2018 dále poskytoval úročené úvěry v rámci programů „Úvěry na nákup půdy“, „Sociální zemědělství“, „Investiční úvěry“, „Investiční úvěry Zemědělec“, „Provozní úvěry“ a „Provozní úvěry ČMSCH, a. s.“. V rámci všech programů úročených úvěrů bylo za rok 2018 celkem podáno 1 465 žádostí, schváleno bylo 836 žádostí a celkem byly schváleny úvěry v objemu 337 mil. Kč.

Přímé zahraniční investice do zemědělství, lesnictví a rybolovu

V roce 2018 činily podle předběžných údajů ČNB přímé zahraniční investice do sektoru zemědělství, lesnictví a rybolovu 124 mil. Kč a představovaly tak 0,06 % z celkových přímých zahraničních investic do ČR, což je méně než dlouhodobě rovněž velmi nízký podíl přímých zahraničních investic do tohoto sektoru na úrovni 0,2 %. Srovnání přílivu přímých zahraničních investic do zemědělství, lesnictví a rybářství za roky 2017 a 2018 uvádí tab. T6.4/02.

T6.4/02 - Přímé zahraniční investice do zemědělství, lesnictví a rybolovu (mil. Kč)

Název	2017	2018 ⁴⁾
Základní kapitál ¹⁾	-401,0	27,4
Reinvestovaný zisk ²⁾	10,2	97,0
Ostatní kapitál ³⁾	-55,0	0,0
Celkem	-445,8	124,4

1) Základní kapitál zahrnuje vklad nerezidenta do základního kapitálu společnosti (základní kapitál v pobočkách, všechny podíly v dceřiných a přidružených společnostech).

2) Reinvestovaný zisk je podíl přímého investora (v poměru k přímé majetkové účasti) na hospodářském výsledku nerozděleném formou dividend (reinvestovaný zisk = zisk běžného roku po zdanění + nerozdělený zisk z předchozích let - ztráta běžného roku - neuhrazená ztráta z předchozích let - dividendy).

3) Ostatní kapitál zahrnuje přijaté a poskytnuté úvěry, včetně dluhových cenných papírů a dodavatelských úvěrů, mezi přímými investory a jejich afilovanými podniky a ostatními podniky ve skupině. Tyto úvěrové vztahy jsou zachyceny v mezipodnikových pohledávkách a závazcích.

4) Předběžné údaje.

Pramen: ČNB

Zpracoval: V. Vilhelm (ÚZEI)

Podle předběžných údajů ČNB dosáhly v roce 2018 tuzemské investice do zahraničí do sektoru zemědělství, lesnictví a rybolovu kladné hodnoty v celkové výši 2 mil. Kč. Objemy odlivu tuzemských investic do zahraničí jsou však v tomto sektoru relativně velmi nízké a v dlouhodobém průměru představují zhruba 0,2 % tuzemských investic do zahraničí.

Zemědělské pojištění

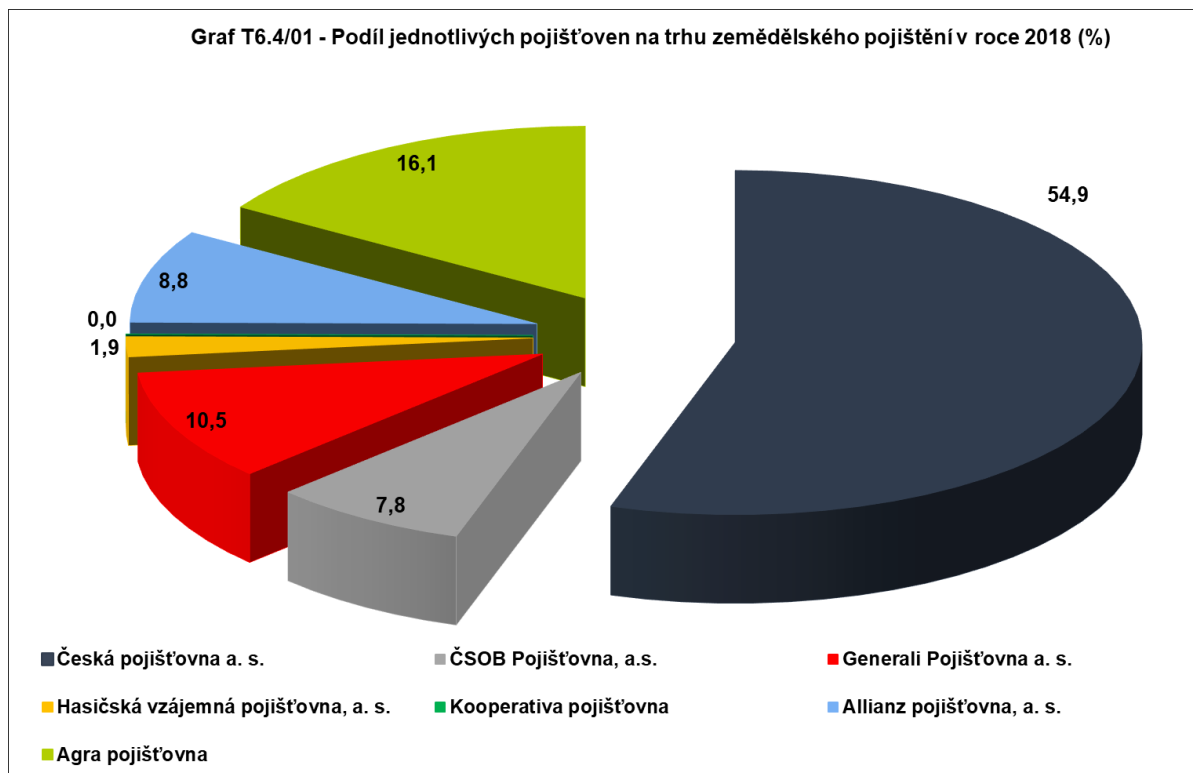
V roce 2018 provozovalo soukromé zemědělské pojištění v ČR celkem sedm komerčních pojišťoven. Podíl jednotlivých pojišťoven na trhu zemědělského pojištění podle objemu pojistného za zemědělské pojištění, tj. pojištění plodin a hospodářských zvířat, uplatněného v žádostech o dotaci z PGRLF dokumentuje graf T6.4/01.

V rámci zemědělského pojištění nabízejí komerční pojišťovny produkty pojištění plodin a hospodářských zvířat, které se vztahují na vybraná živelní rizika, nakažová rizika a případně i některá další rizika ohrožující rostlinnou a živočišnou produkci. Některá rizika zůstávají v podmínkách ČR nepojistitelná, a to, vedle cenových rizik, především až na výjimky riziko sucha a riziko deště znemožňujícího sklizeň. K eliminaci dopadů obtížně pojistitelných rizik by měl v budoucím období sloužit připravovaný Fond těžko pojistitelných rizik.

V rámci programů podpory pojištění poskytuje PGRLF zejména podporu pojištění plodin a hospodářských zvířat. Úroveň podpory v roce 2018 činila 55 % z prokázaných nákladů na pojištění speciálních plodin⁸⁷ na ztráty způsobené přírodními pohromami či nepříznivými klimatickými jevy či škůdci rostlin, 42 % nákladů na pojištění ostatních plodin a 50 % nákladů na pojištění hospodářských zvířat pro případ ztráty způsobené chorobami

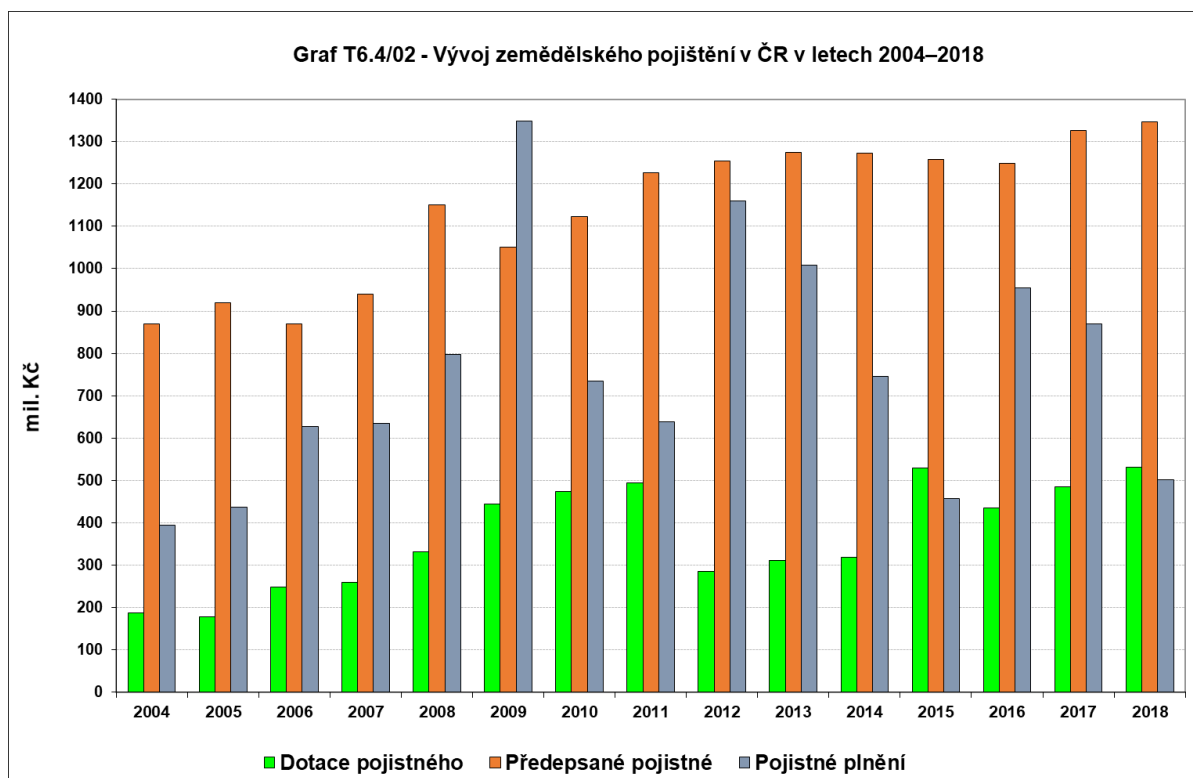
87 Trvalé kultury vč. školet, tj. réva vinná, chmel a ovoce; jahody, brambory, cukrová řepa, zelenina, okrasné rostliny vč. školet a léčivé, aromatické a kořeninové rostliny (LAKR), přadné rostliny (len a konopí), produkce trav a jetelovin pěstovaných na seno.

zvířat, přírodními pohromami či nepříznivými klimatickými jevy. Vývoj celkového objemu dotace, předepsaného pojistného a plnění ze zemědělského pojištění ukazuje graf T6.4/02.

Pramen: PGRLF

Zpracoval: V. Vilhelm (ÚZEI)

Pramen: PGRLF, ČAP, Agra pojišťovna

Zpracoval: V. Vilhelm (ÚZEI)

Výměra pojištěných plodin na orné půdě, chmelnicích, vinicích a sadech představovala v roce 2018 více než 1,6 mil. ha. Pojištěno bylo zhruba 80 % stavů hospodářských zvířat.

Předepsané pojistné za zemědělské pojištění a pojistné plnění za roky 2017 a 2018 v rozdělení na pojištění zvířat a pojištění plodin uvádí příl. tab. 6.4/01.

6.5 Výzkum, vzdělávání a poradenství

Věda a výzkum

V roce 2018 byla již třetím rokem v platnosti Koncepce výzkumu, vývoje a inovací Ministerstva zemědělství na léta 2016–2022. Jejím účelem je nastavit principy a cíle pro formování nové společné zemědělské politiky EU v ČR, dále pro oblast potravinářství, lesního a vodního hospodářství a oblast rozvoje venkova. Pro naplnění vize Koncepce jsou definovány tři klíčové oblasti: Udržitelné hospodaření s přírodními zdroji, Udržitelné zemědělství a lesnictví a Udržitelná produkce potravin, které jsou realizovány prostřednictvím devíti základních výzkumných směrů, mezi něž patří: Půda, Voda, Biodiverzita, Lesnictví a navazující odvětví, Rostlinná produkce a rostlinolékařství, Živočišná produkce a veterinární medicína, Produkce potravin, Zemědělská technika a Bioekonomie.

Na přípravě rezortních výzkumných programů, vyhodnocování a zveřejňování výsledků VaVaI se významně podílí Česká akademie zemědělských věd (ČAZV) jako poradní orgán MZe.

V roce 2018 končilo řešení 108 programových projektů v rámci rezortního programu Komplexní udržitelné systémy v zemědělství 2012–2018 (KUS). Dále bylo řešeno 52 programových projektů v rámci rezortního programu s názvem Program aplikovaného výzkumu Ministerstva zemědělství na období 2017–2025 – ZEMĚ (ZEMĚ), z nichž u 33 bylo v tomto roce zahájeno řešení. V roce 2018 byla vyhlášena třetí veřejná soutěž ve VaVaI v rámci programu ZEMĚ, ze které vzešlo 99 projektů s počátkem řešení od roku 2019.

Údaje o začínajících, řešených i ukončených projektech jsou průběžně předávány do Centrální evidence projektů (Informační systém VaVaI – CEP), která je veřejně dostupná na www.vyzkum.cz.

Účelové finanční prostředky na podporu řešení celkem 160 programových projektů byly MZe v roce 2018 poskytnuty ve výši 425 681 tis. Kč.

Na dlouhodobý koncepční rozvoj byly v roce 2018 MZe poskytnuty institucionální finance ve výši 453 206 tis. Kč dvaceti rezortním výzkumným organizacím (7 veřejných výzkumných institucí, 2 státní příspěvkové organizace, 11 soukromých výzkumných ústavů).

Údaje o výši institucionální podpory na dlouhodobý koncepční rozvoj výzkumných organizací jsou průběžně předávány do Centrální evidence aktivit (Informační systém VaVaI – CEA), veřejně přístupné na www.vyzkum.cz.

V roce 2018 pokračovalo řešení mezinárodních programů výzkumu a vývoje. MZe je jedním ze zakládajících členů iniciativy BIOEAST, iniciativy 11 států střední a východní Evropy pro znalostní zemědělství, akvakulturu a lesnictví v biohospodářství. Je člen Stálého výboru pro zemědělský výzkum, který je orgánem Evropské komise, který se podílí na koordinaci výzkumných zemědělských aktivit podporovaných prostřednictvím grantů EK.

Pro efektivnější realizaci výsledků výzkumu byly zpracovány plány uplatnění výsledků. Přenos nových poznatků do praxe je rovněž podporován prostřednictvím poradenské a vzdělávací sítě MZe.

Informace o výsledcích vzešlých ze státem podporovaných výzkumných aktivit jsou předávány do Rejstříku informací o výsledcích (Informační systém VaVaI – RIV), který je veřejně dostupný na www.vyzkum.cz, a jsou rovněž přístupné v Knihovně Antonína Švehly ÚZEI.

Vzdělávání

MZe plní úkoly vyplývající z Koncepce vzdělávání Ministerstva zemědělství na období 2015–2020, která vytyčila 7 hlavních cílů (další odborné vzdělávání, mimoškolní vzdělávání dětí a mládeže, transfer poznatků z oblasti vědy a výzkumu do praxe, optimalizace počtů a zvýšení kvality absolventů škol) a 13 vedlejších cílů.

Do Ročního vzdělávacího plánu Ministerstva zemědělství pro odborné vzdělávání veřejnosti v rezortu (RVP MZe) byly zařazeny vzdělávací a osvětové akce určené pro veřejnost, které byly navrženy jednotlivými odbornými útvary MZe. Jednalo se o krátkodobé semináře, školení a konference zaměřené na výklad právních norem ČR a EU, realizaci úkolů z usnesení vlády, informace o schválených programech a postupech, vzdělávací aktivity pro pracovníky veřejnosprávních úřadů, státních dozorových orgánů i odbornou veřejnost, realizaci rezortních programů pro děti a mládež. V roce 2018 bylo za 5 000 tis. Kč (na aktivity environmentálního vzdělávání, osvěty a propagace připadla částka ve výši 4 005 tis. Kč) z RVP MZe realizováno 35 druhů vzdělávacích aktivit na 713 akcích, kterých se zúčastnilo 45 882 osob, z toho bylo 35 405 dětí, mládeže a studentů.

Většina akcí probíhá pravidelně a navazuje na předchozí léta. Tradičně měly ohlas akce environmentálního vzdělávání pro děti a mládež z oblasti lesního hospodářství a programy zaměřené na bezpečnost potravin a zdravou výživu, program Škola na farmě, projekt Věda na polích a ve stájích, exkurze na ekologicky hospodařících farmách, projekt Příběh vědy – mladý vědecký pracovník. Významný efekt měla školení pro vodoprávní úřady, pro uživatele, vlastníky a provozovatele závlahových zařízení, semináře zaměřené na proexportní politiku MZe, zpracování masa a obilovin, konference k ochraně zvířat, kvalitě obilovin, vzdělávání kontrolních organizací ekologického zemědělství, školení k systému hodnocení odrůdové pravosti a čistoty osiva, semináře k problematice chovu a zdraví skotu, prasat, drůbeže, ryb

a včel. Vysokou úroveň mají také semináře pekařů a cukrářů. Finančně byly podpořeny soutěže odborných znalostí a dovedností žáků středních škol s rezortním zaměřením.

MZe se jako autorizující orgán, pro profesní kvalifikace spadající do jeho gesce, ve smyslu zákona č. 179/2006 Sb., o ověřování a uznávání výsledků dalšího vzdělávání a o změně některých zákonů (zákon o uznání výsledků dalšího vzdělávání), ve znění pozdějších předpisů, podílí na přípravě kvalifikačních a hodnotících standardů pro zemědělská, potravinářská, lesnická a vodohospodářská povolání. K 31. 12. 2018 bylo evidováno 128 autorizovaných osob, kterým bylo vydáno rozhodnutí o autorizaci u 265 profesních kvalifikací, a bylo vydáno 5 213 osvědčení o získání profesních kvalifikací.

V návaznosti na zákon č. 326/2004 Sb., o rostlinolékařské péči a o změně některých zákonů, ve znění pozdějších předpisů, pověřilo MZe celkem 53 vzdělávacích institucí ke konání kurzů a doplňujících školení pro získání odborné způsobilosti pro zacházení s přípravky na ochranu rostlin. Byla provedena aktualizace platnosti vystavených povření. Časový rozvrh pro jednotlivá témata základních kurzů a doplňujících školení byl aktualizován a zveřejněn ve Věstníku MZe. MZe ve spolupráci s ÚZEI uspořádalo seminář pro odborné školitele kurzů k aktuálním otázkám v ochraně rostlin, vyplývajících z nových nařízení EU o zdraví rostlin a změn souvisejících s používáním účinných látek. V rámci plnění Koncepce vzdělávání MZe na období 2015–2020 v oblasti vzdělávání učitelů odborných předmětů připravilo MZe ve spolupráci s Českou zemědělskou univerzitou v Praze seminář Principy precizního zemědělství v pěstebních technologiích – transfer nových poznatků z vědy a výzkumu do výuky středních odborných škol.

Pro opatření PRV Zahájení činnosti mladých zemědělců bylo posuzováno splnění požadavku minimální zemědělské kvalifikace. Uznávání kvalifikací občanů EU a evropského hospodářského prostoru pro výkon regulovaných povolání v ČR probíhalo dle zákona č. 18/2004 Sb., o uznávání odborné kvalifikace a jiné způsobilosti státních příslušníků členských států Evropské unie a některých příslušníků jiných států a o změně některých zákonů (zákon o uznání odborné kvalifikace), ve znění pozdějších předpisů, v rámci správního řízení.

V rámci podpory odborné výchovy byly v roce 2018 podpořeny subjekty, které vytvořily na svých pracovištích podmínky pro odborné vzdělávání ve vybraných zemědělských, lesnických, potravinářských učebních oborech, částkou 7 425 tis. Kč z národního dotačního programu 9. E. – Školní závody.

V rámci dotačního programu 129 710 Centra odborné přípravy byla poskytnuta podpora ve výši 46 279 tis. Kč na pořízení moderních učebních pomůcek pro zvýšení kvality odborného vzdělávání na středních a vyšších odborných školách s rezortním zaměřením.

Knihovna Antonína Švehly se v rámci propagace knihovního fondu a služeb se aktivně zapojovala do celostátních knihovnických akcí, pořádala semináře a výstavy pro uživatele knihovny.

Poradenství

Poradenský systém MZe, popsáný v Koncepti poradenského systému MZe na období 2017–2025, tvoří ucelený systém. V rámci tří pilířů zahrnuje konzultační, individuální a odborné poradenství. Ke zlepšení transferu výsledků výzkumu a vývoje do praxe, přenosu informací o realizaci SZP byly v roce 2018 realizovány a z národních dotací ve výši 19 046 tis. Kč podpořeny v rámci pilíře konzultačního poradenství dva programy:

- a) Regionální přenos informací (9.F.e.). Cílem byl přenos všeobecných informací na území ČR mikro, malým a středním podnikům v odvětví zemědělské prvovýroby a zpracování zemědělských výrobků a jejich uvádění na trh, formou vstupních konzultací, webových stránek, odborných/výukových materiálů, seminářů, workshopů (12 582 tis. Kč),
- b) Odborné konzultace (9.F.i.). Program byl uskutečněn na rezortně orientovaných výzkumných ústavech a univerzitách (6 464 tis. Kč).

Odborné individuální poradenské služby, jakožto významná složka poradenského systému, byla poskytována poradci, poradenskými firmami a poradci akreditovanými MZe uvedenými v Registru poradců akreditovaných MZe (k 31. 12. 2018 zde bylo vedeno 202 poradců). Služby byly zaměřeny na zvýšení životaschopnosti zemědělských a lesnických podniků a konkurenceschopnosti s ohledem na životní prostředí, zavádění inovací pro malé farmy a na právní předpisy a další požadavky. V roce 2018 nebylo poradenství z PRV 2014–2020 podpořeno a finanční prostředky alokované v opatření Poradenské, řídicí a pomocné služby pro zemědělství byly přesunuty do opatření Předávání znalostí a informační akce, operace Vzdělávací akce. Individuální poradenské služby byly poskytovány bez podpory z veřejných zdrojů.

V oblasti lesnictví byli nově akreditováni 4 poradci, v oblasti zemědělství 2 poradci v podoblasti optimalizace hospodaření zemědělského podniku a 2 poradci v podoblasti ekologické zemědělství. V dubnu 2018 probíhala reakreditace poradců. Po úspěšném absolvování testu a pohovoru před akreditační komisí byla platnost certifikátu prodloužena na dalších 5 let 10 poradcům v podoblasti rostlinolékařství v zemědělství a 1 poradci v podoblasti rostlinolékařství v lesnictví.

Poradci se účastnili nepovinných vzdělávacích akcí dle vlastního výběru i povinných akcí organizovaných ÚZEI ve spolupráci s odborníky. 9 seminářů bylo zaměřených na lesnictví, rostlinolékařství, agroenvironmentálně klimatická opatření, ekologické zemědělství a erozní ohroženost atd.

Úlohu informační podpory plní též webové poradenství určené pracovníkům vykonávajícím rezortně zaměřené činnosti, i k obecnému využití s cílem zjednodušení

přístupu k informacím o zemědělství, lesnictví, ekologickém zemědělství, potravinářství, rybářství, myslivosti, vodním hospodářství, rozvoji venkova, o metodikách, formulářích či doporučeních pro praxi.

Důležitým prvkem systému je i odborné poradenství, podpora přenosu výsledků výzkumu mezi vědecko-výzkumným pracovištěm a praxí v oblasti zemědělství, potravinářství, vodního hospodářství a lesnictví a zajištění informační a propagační činnosti aktivit a výsledků vědy a výzkumu.

Pro šíření poznatků VaV, sdílení a využívání odborných informací a posílení komunikace mezi podnikatelskou sférou a akademickým sektorem byl v roce 2018 realizován a podpořen z národních dotací částkou 3 846 tis. Kč program Podpora České technologické platformy pro zemědělství (10.E.e.).

6.6 Agrární trh práce

6.6.1 Pracovní síly v zemědělství

Zaměstnanost v zemědělství lze v posledních letech považovat prakticky za stabilizovanou, počet pracovníků v zemědělských podnicích se pohybuje kolem 100 tis. V roce 2018 činil počet pracovníků v zemědělských podnicích cca 100,2 tis.⁸⁸ (tab. T6.6/01), jejich podíl na celkové zaměstnanosti v národním hospodářství ČR činil 1,9 %⁸⁹ a meziročně se nezměnil.

T6.6/01 - Vývoj počtu pracovníků zemědělství¹⁾ (tis.)

Podnikatelská forma	Průměrný evidenční počet pracovníků (fyzické osoby)				
	2014	2015	2016	2017	2018 ²⁾
Podniky právnických osob	76,6	75,7	75,0	74,8	74,8
Podniky fyzických osob ⁴⁾	25,5	25,2	25,2	25,2	25,4
Celkem	102,1	100,9	100,2	100,0	100,2

1) Bez souvisejících služeb a myslivosti.

2) Předběžné údaje.

4) Odhad včetně námezdních pracovníků a pomáhajících rodinných příslušníků.

Pramen: propočty ÚZEI podle:

Evidenční počet zaměstnanců a jejich mzdy v ČR za 1.-4. čtvrtletí 2014-2018, ČSÚ 2015-2019;

Zaměstnanost a nezaměstnanost v ČR podle výsledků VŠPS, 1.-4. čtvrtletí 2014-2018, ČSÚ 2014-2019;

Čtvrtletní výkaz P 3-04, 1.-4. čtvrtletí 2018, ČSÚ 2019.

Zpracoval: D. Spěšná, J. Drlík (ÚZEI)

88 Průměrný evidenční počet pracovníků (ve fyzických osobách) v podnicích zemědělské prvovýroby bez souvisejících služeb a myslivosti, předběžný údaj.

89 Předběžný údaj, propočty ÚZEI podle: Zaměstnanost a nezaměstnanost v ČR podle výsledků výběrového šetření pracovních sil (1.-4. čtvrtletí 2018), ČSÚ 2018, 2019.

Stabilizovaná je rovněž struktura zaměstnanosti podle právních forem. Dle Strukturálního šetření v zemědělství v roce 2016 (ČSÚ 2017) v podnicích právnických osob pracovalo 69,4 % osob v obchodních společnostech a 28,5 % v družstvech.

Dle dat o pracovním vstupu v sektoru zemědělství ⁹⁰ v roce 2018 připadalo 71,2 % AWU na placenou pracovní sílu, zbylých 28,8 % tvořily neplacené pracovní síly (hospodáři a vypomáhající členové rodiny hospodářů). Odhadovaný pracovní vstup se meziročně v těchto kategoriích nezměnil.

Z hlediska výrobního zaměření podniků převládá v ČR tradičně zaměstnanost v podnicích se smíšenou výrobou (rostlinnou i živočišnou) a v těchto podnicích došlo také v roce 2018⁹¹ (podobně jako v předchozích letech) k největšímu absolutnímu úbytku zaměstnanců (v podnicích s 50 a více zaměstnanci o cca 1,8 tis., část podniků se tak přesunula do nižší velikostní kategorie podniků). V podnicích dalších výrobních zaměření došlo k podstatně méně významným změnám, meziročně mírně posílila zaměstnanost v podnicích specializovaných na pěstování zeleniny.

Ve 4. čtvrtletí 2018 činil dle VŠPS (ČSÚ)⁹² podíl žen ve struktuře zaměstnanosti v agrárním sektoru 28,4 %, v zemědělství (vč. myslivosti a souvisejících činností) 32,3 %. Podíl žen ve struktuře zaměstnanosti v agrárním sektoru se meziročně mírně snížil (o 0,1 p. b.) a zůstává výrazně nižší než podíl žen v národním hospodářství ČR celkem (44,4 %) i než podíl žen v agrárním sektoru EU (33,9 % v EU 28 ve 3. čtvrtletí 2018⁹³).

Věková skladba zemědělské populace představuje problém ve většině zemí EU. V agrárním sektoru ČR vykazovali dle VŠPS ve 4. čtvrtletí 2018 nejvyšší zastoupení pracovníci ve věku 45–59 let (41,4 %), následovala je kategorie pracovníků ve věku 30–44 let (31,2 %). Nižších podílů dosahovali pracovníci ve věku 60 a více let (14,5 %) a pracovníci nejmladší kategorie 15–29 let (12,9 %). Celkově se podíl pracovníků ve věku 45 let a více v agrárním sektoru ve srovnání se 4. čtvrtletím 2017 snížil o 0,8 p. b. na 55,9 % a naopak v NH, resp. v průmyslu vč. stavebnictví, mírně narostl (na 44,7 %, resp. na 43,8 %). Nadále však zůstává podíl starších pracovníků v agrárním sektoru výrazně vyšší než v NH, resp. průmyslu vč. stavebnictví, což souběžně s nízkým podílem mladých pracovníků v agrárním sektoru (o 3,6 p. b. nižší podíl pracovníků do 29 let než v průmyslu vč. stavebnictví) a obecně nízkém zájmu mladých o práci v sektoru předznamenává problémy při obměně pracovních sil.

90 Souhrnný zemědělský účet – předběžné výsledky – 2018, ČSÚ 2019.

91 Pramen: Čtvrtletní výkaz P 3-04 pro ekonomické subjekty vybraných produkčních odvětví (průměrný evidenční počet zaměstnanců ve fyzických osobách, podniky s 50 a více zaměstnanci), 1. až 4. čtvrtletí 2018, ČSÚ 2019.

92 Pramen: Zaměstnanost a nezaměstnanost v ČR podle výsledků výběrového šetření pracovních sil (4. čtvrtletí 2017, 2018), ČSÚ 2018, 2019. Pramen slučuje data za zemědělství, myslivost, lesnictví a rybářství. O týž pramen se v subkapitole jedná v případě každého odkazu na VŠPS.

93 Pramen: Eurostat, 2018.

Úroveň vzdělanosti pracovníků agrárního sektoru lze vzhledem k dostupnosti dat hodnotit pouze u kategorie zaměstnanců, a to s ročním zpožděním⁹⁴. V roce 2017 mělo 51,1 % zaměstnanců střední vzdělání s výučním listem, 25,8 % střední vzdělání s maturitní zkouškou, 12,8 % vysokoškolské (vč. vyššího odborného) a 8,6 % základní (včetně nedokončeného, resp. bez vzdělání). Meziročně k výrazným změnám nedošlo, ve srovnání s průmyslem je v agrárním sektoru nadále vyšší podíl zaměstnanců se středním vzděláním s výučním listem (o 5,5 p. b.) a naopak nižší podíl zaměstnanců se středním vzděláním s maturitní zkouškou (o 6,6 p. b.).

Obecně nižší vzdělanostní úroveň pracovníků v sektoru souvisí se skutečností, že většina z nich se uplatňuje v manuálních profesích. Podle klasifikace zaměstnání (CZ-ISCO) byla dle VŠPS profesní struktura v sektoru ve 4. čtvrtletí 2018 následující: 39,8 % představovali kvalifikovaní zemědělstí pracovníci, 20,3 % obsluha strojů a zařízení, 11,5 % techničtí a odborní pracovníci, 7,3 % pomocní a nekvalifikovaní pracovníci, 5,8 % řemeslníci a opraváři, 4,7 % úředníci, 3,7 % řídicí pracovníci, 3,6 % specialisté a 3,3 % pracovníci ve službách a prodeji. Podíl pracovníků sloučených technicko-hospodářských profesí (CZ-ISCO 1–4) meziročně poklesl na méně než čtvrtinový podíl (23,5 %).

Regionální rozložení zaměstnanosti v agrárním sektoru neprošlo dle VŠPS meziročně výraznými změnami. Nejvyšší podíl pracovníků sektoru na celkové zaměstnanosti kraje vykazoval ve 4. čtvrtletí roku 2018 Jihočeský kraj (6,1 %), následovaný Krajem Vysočina (5,3 %), Olomouckým (4,6 %) a Pardubickým (4,2 %). Nejvyšší podíl na celkové zaměstnanosti v sektoru byl, stejně jako v předchozím roce, v kraji Středočeském (13,4 %), dále pak v kraji Jihočeském (13,3 %), Jihomoravském (11,5 %) a Olomouckém (10,1 %).

Nezaměstnanost v agrárním sektoru a komparace s celkem NH je sledována dlouhodobě pomocí signální míry nezaměstnanosti⁹⁵. Ve 4. čtvrtletí roku 2018 byla – na základě dat VŠPS – hodnota této míry v agrárním sektoru 1,6 %, což představovalo pokles o 1,0 p. b. proti stejnému období předchozího roku. V celku NH dosahovala hodnoty 1,7 % (zde meziročně poklesla o 0,3 p. b.). Jako významná se jeví především skutečnost, že tato míra v agrárním sektoru nedosahovala po celý rok 2018 hodnot v NH. Jinak je tomu však u žen, signální míra nezaměstnanosti žen v agrárním sektoru činila ve 4. čtvrtletí 2,6 % a byla vyšší než u žen v NH (2,0 %).

94 *Pramen: Struktura mezd zaměstnanců 2017, ČSÚ 2018. U 1,8 % zaměstnanců není jejich vzdělání uvedeno.*

95 *Signální míra agrární nezaměstnanosti je relativním vyjádřením, kdy v čitateli je celkový počet nezaměstnaných podle kritérií ILO, uvolněných z třídy CZ-NACE A, kteří navíc v posledních 8 letech pracovali, a ve jmenovateli je součet hodnoty čitatele a celkového počtu zaměstnaných ve třídě CZ-NACE A. Signální míry agrární nezaměstnanosti i srovnatelně vyjádřené nezaměstnanosti v NH uváděné v textu mají pouze orientační charakter.*

Mnohé zemědělské podniky čelí narůstajícím obtížím při získávání pracovníků, což dokládá i podstatně vyšší aktuální míra volných pracovních míst v sektoru (9,3 %) ve srovnání s průmyslem (5,8 %) i NH celkem (6,0 %)⁹⁶.

6.6.2 Mzdy v zemědělství

Většina pracovníků v zemědělství ČR získává příjem ze své pracovní činnosti ve formě mezd. Průměrné mzdy v zemědělství dlouhodobě setrvávají pod úrovní mezd v průmyslu i v národním hospodářství celkem (tab. T6.6/02). V roce 2018 se tato situace opět zhoršila. Průmysl a národní hospodářství dosáhly meziročních nárůstů mezd o 7,4 %, resp. 8,1 %, v zemědělství (vč. lesnictví a rybářství) to však bylo 6,7 % (trend všeobecného rychlého zvyšování mezd dále posílil) a průměrná mzda zde dosáhla 25 419 Kč. V národním hospodářství celkem vzrostla průměrná mzda⁹⁷ na 31 885 Kč. Průmysl za národním hospodářstvím v tempu mírně zaostal a jeho náskok se při mzdě 32 054 Kč snížil na pouhých 169 Kč. Ve stavebnictví vzrostly mzdy o 7,7 % na 28 053 Kč. Jak relativní, tak absolutní nárůst mezd v zemědělství patřil mezi nejnižší v rámci všech odvětví. Za současné situace na trhu práce se tak vzhledem k nepříznivé situaci v oblasti zemědělských mezd dále zhoršily šance zemědělských podniků úspěšně zvládat akutně potřebnou generační obměnu.

T6.6/02 - Průměrné hrubé měsíční mzdy podle CZ-NACE úhrnem na přepočtené počty zaměstnanců (Kč)

Ukazatel	2014	2015	2016	2017	2018 ¹⁾
Zemědělství, lesnictví a rybářství	21 211	21 469	22 502	23 815	25 419
Průmysl	26 062	26 811	27 866	29 842	32 054
Národní hospodářství	25 607	26 467	27 575	29 496	31 885
Relace zem./průmysl (%)	81,4	80,1	80,8	79,8	79,3
Relace zem./NH (%)	82,8	81,1	81,6	80,7	79,7

1) Předběžné údaje.

Pramen: Evidenční počet zaměstnanců a jejich mzdy v ČR za 1.–4. čtvrtletí 2014–2018, ČSÚ 2015–2019

Zpracoval: J. Drlík (ÚZEI)

Mzdová disparita zemědělství (vč. lesnictví a rybářství) se vůči průmyslu prohloubila na 79,3 %, obdobně vůči národnímu hospodářství na 79,7 % (samotné zemědělství, tj. bez lesnictví a rybářství, se propadlo zhruba na 78 %⁹⁸ v obou srovnáních). Absolutní schodek v průměrné měsíční mzdě v zemědělství tak narostl v obou srovnáních na cca 6,5 tis. Kč. Rozdíl ve mzdách je přitom nižší u nekvalifikovaných pracovníků a narůstá s úrovní vzdělání a pracovní pozicí; nejvyšší je pak u řídicích pracovníků (tito v zemědělství pobírají

96 Pramen: Ukazatele sociálního a hospodářského vývoje České republiky – 4. čtvrtletí 2018, ČSÚ 2019.

97 Na přepočtené počty zaměstnanců.

98 Za samotné zemědělství dosáhla mzdová disparita (ČSÚ 2018, nepublikováno) 77,7 % vůči průmyslu a 78,1 % vůči NH.

v posledních letech mzdu jen o málo vyšší než poloviční ve srovnání s řídícími pracovníky v průmyslu).

Spotřebitelské ceny vzrostly v roce 2018 o 2,1 % (v předchozím roce o 2,5 %). Růst reálných mezd v národním hospodářství (o 5,9 %), v průmyslu (o 5,2 %) i v zemědělství (o 4,5 %) tak převýšil ve všech případech hodnoty zaznamenané v předchozím roce.

Celkový objem mzdových prostředků (bez ostatních osobních nákladů) v zemědělství vzrostl meziročně o 6,8 %, což je podstatně nižší nárůst ve srovnání jak s průmyslem (8,6 %), tak zejména s celým národním hospodářstvím (9,8 %). Použité mzdové prostředky v zemědělství (vč. lesnictví a rybářství) tak dále poklesly pod dvouprocentní podíl na celkových mzdových prostředcích v ČR (na 1,89 %).

7 PŮDA A VLASTNICKÉ VZTAHY K PŮDĚ

7.1 Pozemkové úpravy

Pozemkové úpravy naplňují preambuli zákona č. 229/1991 Sb. o půdě, podle které se mají upravovat vlastnické vztahy k půdě v souladu se zájmy hospodářského rozvoje venkova i v souladu s požadavky na tvorbu krajiny a životního prostředí. V rámci pozemkových úprav se mimo jiné vyjasňují vlastnické vztahy a výsledky pozemkových úprav slouží pro obnovu katastrálního operátu. Činnost v pozemkových úpravách se tak kromě vyřešení nové efektivní vlastnické držby s ohledem na potřeby zemědělské krajiny projevuje ve zvýšení transparentnosti vlastnických vztahů při operacích na trhu s půdou. Provedení pozemkových úprav je pro některá katastrální území (obce) přímo podmínkou jejich dalšího rozvoje.

V současné době jsou komplexní a jednoduché pozemkové úpravy provedeny na 33,9 % výměry zemědělského půdního fondu, na dalších zhruba 13 % této půdy jsou pozemkové úpravy v současnosti v řešení. Tab. T7.1/01 znázorňuje stav provádění pozemkových úprav ke konci roku 2018 a změnu stavu provádění pozemkových úprav v průběhu roku 2018.

T7.1/01 - Stav provádění pozemkových úprav k 31. 12. 2018

Typ pozemkové úpravy	Ukončené				Rozpracované	
	počet		výměra (ha)		počet celkem	výměra (ha)
	za rok 2018	celkem	za rok 2018	celkem		
Komplexní pozemkové úpravy	130	2 402	55 314	1 104 034	1 060	514 234
Jednoduché pozemkové úpravy	46	2 921	2 066	307 358	110	8 766

1) Zákonem č. 139/2002 Sb. došlo ke změně definice JPÚ, na jejímž základě dochází každoročně od roku 2004 k aktualizovanému zpřesnění evidence JPÚ.

Pramen: SPÚ

Zpracoval: M. Hruška (ÚZEI), J. Havelka a kol. (SPÚ)

Celkový rozsah ukončených i rozpracovaných pozemkových úprav a realizovaná společná zařízení v krajině, v členění podle jednotlivých krajů (NUTS 3), uvádí tab. T7.1/02.

T7.1/02 - Stav provádění pozemkových úprav k 31. 12. 2018 podle krajů

Kraje	Ukončené komplexní pozemkové úpravy				Ukončené jednoduché pozemkové úpravy				Protier. opatření	Ekolog. opatření	Vodhosp. opatření	Budování cest
	v roce 2018		celkově k 31. 12. 2018		v roce 2018		celkově k 31. 12. 2018					
	počet	ha	počet	ha	počet	ha	počet	ha				
Středočeský kraj	23	12 779	375	160 993	1	20	158	14 145	62	279	53	461
Jihočeský kraj	20	7 502	351	139 593	8	322	346	47 874	94	47	44	499
Karlovarský kraj	6	2 017	88	25 280	0	0	490	44 048	2	28	7	98
Píseňský kraj	17	5 993	293	109 041	2	236	184	13 138	258	110	38	234
Liberecký kraj	5	945	59	25 854	0	0	127	5 834	15	8	4	70
Ústecký kraj	7	2 913	129	61 634	1	10	168	26 760	17	29	9	168
Královéhradecký kraj	11	2 867	182	78 991	5	40	159	14 211	53	122	50	295
Pardubický kraj	7	3 449	169	89 018	4	64	73	21 239	75	91	40	210
Jihomoravský kraj	6	5 546	262	162 145	8	677	714	91 206	62	176	95	528
Zlínský kraj	12	4 284	102	48 956	0	0	109	4 075	48	68	104	136
Kraj Vysočina	8	3 062	171	78 416	8	411	92	8 842	37	32	15	285
Olomoucký kraj	6	2 607	154	73 028	7	228	83	5 474	58	446	78	232
Moravskoslezský kraj	2	1 350	67	51 085	2	57	218	10 510	14	188	26	84
ČR celkem	130	55 314	2 402	1 104 034	46	2 066	2 921	307 358	793	1 623	565	3 301

Pramen: SPÚ

Zpracoval: M. Hruška (ÚZEI), J. Havelka a kol. (SPÚ)

Pozemkové úpravy se se zpracovávány návrhy efektivnější struktury vlastnické držby podílí na rozvoji trhu s půdou. Provedení pozemkových úprav je také pro některá katastrální území (obce) přímo podmínkou jejich dalšího rozvoje. Vzhledem k časové a investiční náročnosti procesu pozemkových úprav ale jejich postup stále neodpovídá potřebám obcí, vlastníků, uživatelů půdy a zainteresovaným orgánům státní správy. Situaci komplikuje skutečnost, že během privatizace státní půdy nebyla v některých katastrálních územích ponechána dostatečná rezerva státní půdy pro realizaci společných zařízení. Doposud ukončené pozemkové úpravy byly realizovány na 3 950 katastrálních územích a v rámci jejich zpracování bylo změnami zasaženo celkem 5 008 z celkového počtu (dle stavu k datu 31. 12. 2018) 13 078 katastrálních území v ČR.

Pozemkové úpravy jsou hrazeny jak ze státního rozpočtu (Všeobecná pokladní správa (VPS), Ředitelství silnic a dálnic, Státní pozemkový úřad), tak i z financí, které plynou z fondů EU (PRV 2014–2020). Prostředky jsou určeny zejména na realizace společných zařízení v pozemkových úpravách (polní cesty, protierozní, vodohospodářská a ekologická opatření). Celkový objem prostředků na podporu realizace pozemkových úprav v roce 2018 dosáhl 2,06 mld. Kč. Struktura zdrojů rozpočtu je uvedena v tab. T7.1/03.

T7.1/03 - Vývoj alokace finančních prostředků na pozemkové úpravy (JPÚ + KoPÚ) (mil. Kč)

Zdroj	2014	2015	2016	2017	2018
MF – VPS	675,5	707,3	700,0	700,0	700,0
SPÚ ¹⁾	51,6	106,2	344,3	259,9	262,6
PRV ²⁾	1 389,6	637,6	142,4	1 015,4	1 050,6
ŘSD	56,5	17,9	66,8	11,3	48,1
Ostatní ³⁾	0,6	9,4	0,5	1,5	0,5
Celkem	2 173,9	1 478,5	1 253,9	1 988,1	2 061,9

1) Státní pozemkový úřad (od 1. 1. 2013 převzal financování pozemkových úprav po zaniklém PF ČR).

2) Celkové prostředky vyčleněné na předfinancování realizovaných pozemkových úprav.

V roce 2013 z PRV 2007–2013, v ostatních letech z PRV 2014–2020.

3) Rozpočty obcí a měst.

Pramen: SPÚ

Zpracoval: M. Hruška (ÚZEI), J. Havelka a kol. (SPÚ)

Na terénní realizaci pozemkových úprav bylo v roce 2018 využito celkem 1 559 mil. Kč, z toho 1 177 mil. Kč na výstavbu cest, 58 mil. Kč na protierozní opatření, 201 mil. Kč pro hydrologická opatření a 53 mil. Kč na ekologická opatření. Na související neinvestiční činnosti (návrhy pozemkových úprav, identifikace parcel apod.) bylo v roce 2018 vynaloženo 502 mil. Kč, což představuje 24,4 % z celkem využitých finančních prostředků. Celkové náklady na komplexní a jednoduché pozemkové úpravy od jejich zahájení v roce 1991 dosáhly 32,2 mld. Kč.

7.2 Trh s půdou

Z dlouhodobého sledování vyplývá, že se v ČR ročně zobchoduje přibližně plocha 2 – 2,5 % ZPF. Tab. T7.2/01 uvádí vývoj podílu a objemu zobchodované zemědělské půdy v časové řadě, přičemž odhad pro rok 2018 vychází ze získaných dat za 1. pololetí roku 2018.

T7.2/01 - Vývoj zobchodované zemědělské půdy v ČR

Ukazatel	2013	2014	2015	2016	2017	2018 ¹⁾
Podíl na ZPF (%)	2,11	2,30	2,39	2,44	2,27	1,96
Absolutní zobchodovaná výměra (tis. ha)	84,8	97,0	100,6	102,9	95,3	82,3

¹⁾ Kvalifikovaný odhad pro rok 2018.

Pramen: Databáze úplatných převodů pozemků ČÚZK

Zpracoval: M. Hruška (ÚZEI)

Rozsah úplatně převedené státní půdy do soukromého vlastnictví od 25. 5. 1999 představuje 572 tis. ha, což činí 98 % celkem převedených ploch. Kromě převažujících úplatných převodů bylo 11,4 tis. ha, tj. necelá 2 % z celkově převedené výměry státní zemědělské půdy, převedeno bezúplatně na obce, veřejné vysoké školy a výzkumné instituce. Převedeno tak bylo úplatně a bezúplatně 97 % z celkové výměry zemědělské půdy o rozsahu přibližně 600 tis. ha, která byla určena k převodu do soukromého vlastnictví. Ke konci roku 2018 zůstalo k dispozici přibližně 120 tis. ha státní zemědělské půdy ve správě SPÚ.

Nákup nestátní zemědělské půdy podporuje v rámci svých programů PGRLF. Programy podpory nákupu půdy jsou zaměřeny na poskytování úvěrů, financování části úroků nebo snížení jistiny úvěrů⁹⁹. Žadatelé v programech PGRLF musí splňovat řadu podmínek, a mj. také podmínky pro poskytnutí podpory v režimu *de minimis*¹⁰⁰. Od roku 2004 bylo v programech PGRLF zaměřených na nákup soukromé půdy schváleno 4 493 žádostí s celkovou výší úvěrů 7,85 mld. Kč a s podporou bylo nakoupeno téměř 97,5 tis. ha půdy za průměrnou cenu 8,9 Kč/m².

V rámci hodnocení trhu půdy je prováděno sledování vývoje tržních cen. V tab. T7.2/02 je uvedeno srovnání časových řad o vývoji tržních cen zemědělské půdy podle různých zdrojů

⁹⁹ <https://www.pgrlf.cz/2018/01/02/programy-podpor-pro-rok-2018/>.

¹⁰⁰ Nařízení Komise (EU) č. 1408/2013 ze dne 18. prosince 2013 o použití článků 107 a 108 Smlouvy o fungování Evropské unie na podporu *de minimis* v odvětví zemědělství.

za období let 2013–2018. Podle nashromážděných údajů je evidentní trend pozvolného růstu cen zemědělské půdy, což dokladují informace čerpané z většího počtu nezávislých zdrojů.

T7.2/02 - Vývoj cen zemědělské půdy podle různých zdrojů (Kč/m²)

Databázový zdroj	2013	2014	2015	2016	2017	2018
ČSÚ ¹⁾	8,6	11,5	12,4	14,0	15,9	-
ÚZEI šetření odhadců ²⁾	11,7	15,2	12,9	20,1	21,0	-
ÚZEI obchodní smlouvy ³⁾	12,0	12,9	15,9	20,1	20,4	21,6
Prodej státní půdy ⁴⁾	7,6	8,6	8,4	-	-	-
PGRLF ⁵⁾	12,2	12,9	13,5	13,7	18,4	20,8
Farmy.cz ⁶⁾	12,4	14,0	16,3	20,4	23,5	24,1

1) Databáze ČSÚ podle údajů z příznání k dani z nemovitostí, které se vyhodnocují zpětně. Za rok 2017 uveden předběžný odhad,

za rok 2016 uveden upravený odhad. Odhady vychází vždy z disponibilního vzorku údajů pro dané roky (aktualizované údaje ČSÚ duben 2019).

2) Odhadovaná tržní cena zemědělské půdy autorizovanými odhadci pro účely poskytování hypotečních úvěrů (šetření začalo v roce 2009, ukončeno bylo v roce 2017).

3) Reprezentativní šetření obchodních smluv se zemědělskou půdou v okresech Havlíčkův Brod, Klatovy, Olomouc, Praha-východ, Znojmo.

Šetření obchodních smluv prováděných v ÚZEI se metodicky specializuje na hodnocení prodejů takových pozemků, u nichž se předpokládá budoucí zemědělské využití. Pro rok 2017 uvedena předběžná hodnota vypočtená z disponibilních dat za 1. pololetí 2017.

4) Převody podle §12 zákona o Státním pozemkovém úřadu č. 503/2012 Sb. bez započtení převodů s uplatněním předkupního práva

Od roku 2016 nejsou údaje sledovány, protože SPÚ nerealizoval prodeje v režimu soutěže.

5) Od října 2013 jsou žádosti přijímány v novém programu "Podpora nákupu půdy - de minimis".

Od roku 2015 nové podpory v rámci programů "Podpora nákupu půdy - snížení jistiny úvěru" a "Úvěry na nákup půdy".

6) Farmy.cz: Zpráva o trhu s půdou leden 2019 (www.farmy.cz).

Pramen: ČSÚ; ÚZEI; PF ČR; SPÚ; PGRLF; Farmy.cz

Zpracoval: V. Voltr, V. Vilhelm, M. Hruška (ÚZEI)

Výše pachtovného je dle výběrového šetření FADN významně diferencována podle výrobních oblastí (tab. T7.2/03). Pachtovné na nejkvalitnějších půdách v kukuřičné nebo řepařské výrobní oblasti je v průřezu jednotlivých let 2–2,5× vyšší než v horské výrobní oblasti.

T7.2/03 - Průměrné pachtovné na 1 ha pronajaté půdy podle výrobních oblastí (Kč/ha)¹⁾

Výrobní oblast	Fyzické osoby						Právnícké osoby					
	2013	2014	2015	2016	2017	2018 ²⁾	2013	2014	2015	2016	2017	2018 ²⁾
Kukuřičná	2 192	2 415	2 597	3 211	3 637	4 100	2 145	2 369	2 866	3 055	3 392	3 800
Řepařská	1 885	1 975	2 063	2 277	2 353	2 500	2 560	2 962	2 936	3 467	3 687	4 000
Bramborářská	1 152	1 391	1 490	1 700	1 816	2 000	1 503	1 931	2 273	2 724	2 875	3 400
Bramborářsko-ovesná	1 182	1 363	1 639	1 725	1 783	2 000	1 414	1 714	1 846	2 107	2 461	2 800
Horská	1 012	932	1 022	1 195	1 369	1 500	993	1 255	1 254	1 544	1 903	2 200
ČR	1 484	1 620	1 737	1 949	2 032	2 200	1 849	2 219	2 395	2 781	3 027	3 400

1) Pachtovné z půdy počítané podle výsledků ze sítě FADN.

2) Kvalifikovaný odhad vývoje výše pachtovného, vlastní propočet.

Pramen: Výběrové šetření FADN CZ

Zpracoval: M. Lekešová, M. Hruška (ÚZEI)

Vyšší tempo růstu úrovně pachtovného lze očekávat u právnických osob. Právnické osoby mají obvykle vyšší objem výroby i vyšší intenzitu produkce, budou tak pravděpodobně ochotnější přistoupit na vyšší cenu pachtovného, protože pro ně nepředstavuje natolik velký podíl nákladů na vyprodukovanou jednotku výroby, jako je tomu u drobného soukromého podnikatele. Současně se převážně u právnických osob častěji vyskytuje diverzifikace činností do výroby elektřiny z obnovitelných zdrojů energie, což rovněž vede k vyšší intenzitě produkce na ha z. p.

Samostatnou tematickou oblastí je propachtování zemědělské půdy ve vlastnictví státu, kterou spravuje SPÚ (viz kap. 7.3). U smluv uzavíraných s pachtýřem na dobu neurčitou je stanoveno pachtovné v minimální výši 2,2 % úřední ceny půdy, u pětiletých smluv v rámci PRV pak v minimální výši 3,7 % úřední ceny propachtovávané půdy.

Ceny zemědělské půdy ve vybraných státech EU

Ceny zemědělské půdy se v jednotlivých státech EU významně odlišují, a to i v rámci sousedících regionů. Důvodem jsou jak velmi různorodé půdně-klimatické podmínky, tak velmi nerovnoměrná výměra zemědělské půdy vzhledem k počtu obyvatel, odlišná podnikatelská struktura zemědělství i odlišná ekonomická úroveň jednotlivých států a často i nižších územních jednotek, odlišná efektivnost zemědělských podniků a úroveň podpor vč. různých systémů jejich aplikace. Významnou roli sehrávají i podmínky vyplývající z právních předpisů a úroveň liberalizace trhu se zemědělskou půdou. V tab. T7.2/04 je uvedeno srovnání cen orné půdy a travních porostů ve vybraných státech Evropské unie za období 2014 až 2017.

T7.2/04 - Průměrné ceny orné půdy a travních porostů ve vybraných státech EU (€/ha)

Stát	Orná půda				Travní porost			
	2014	2015	2016	2017	2014	2015	2016	2017
Bulharsko	3 620	3 891	4 131	4 622	1 258	1 161	1 401	1 253
Česká republika	4 282	4 775	5 463	6 462	3 498	3 495	4 636	4 397
Dánsko	17 209	18 752	17 584	17 328	8 689	9 468	8 878	8 749
Estonsko	2 426	2 567	2 735	2 890	2 006	2 013	2 181	2 179
Řecko	13 276	12 633	12 528	12 627	4 666	4 674	4 643	4 337
Španělsko	12 192	12 574	12 522	12 827	4 516	4 684	4 469	4 456
Finsko	8 090	8 138	8 326	8 718
Francie	5 940	6 000	6 070	6 030	5 940	6 000	6 070	6 030
Chorvatsko	.	2 726	2 835	3 005	.	1 637	1 510	1 651
Maďarsko	3 042	3 356	4 182	4 368	1 426	1 572	1 693	1 871
Irsko	23 449	23 594	18 141	19 903	15 221	13 992	14 103	14 661
Itálie	39 247	40 153	28 985	33 538	23 351	24 785	15 596	15 956
Litva	2 330	3 089	3 516	3 571	1 373	2 151	2 456	2 170
Lucembursko	27 438	27 738	26 030	35 590	21 244	27 769	25 100	32 800
Lotyšsko	2 552	2 654	2 917	2 975	1 371	1 526	1 635	1 663
Nizozemsko	56 944	61 400	62 972	68 197	48 791	51 363	53 630	55 931
Polsko	7 723	9 220	9 083	9 699	5 280	5 878	5 794	6 032
Rumunsko	2 423	2 039	1 958	2 085	1 744	1 897	1 836	1 983
Švédsko	7 408	7 751	7 921	8 708	2 814	2 897	2 957	3 342
Slovinsko	16 009	16 071	17 136	16 876	14 332	15 486	15 427	17 012
Slovensko	11 442	24 175	28 217	.	6 383	16 525	13 808	.
Spojené království	26 634	30 464	25 999	23 450	21 162	22 774	19 769	17 736

Pramen: Eurostat

Zpracoval: M. Hruška, V. Vilhelm (ÚZEI)

7.3 Státní pozemkový úřad, privatizace a restituce majetku a půdy

Státní pozemkový úřad

SPÚ byl zřízen ke dni 1. ledna 2013 na základě zákona č. 503/2012 Sb., o Státním pozemkovém úřadu ČR, a spojil agendy Pozemkového fondu ČR a Ústředního pozemkového úřadu. V rámci restitucí administruje SPÚ nároky na náhrady oprávněných osob (např. za znehodnocení vrácených budov, za odebraný živý a mrtvý inventář) a vypořádání nároků oprávněných osob na převod pozemků. Tyto nároky vypořádává SPÚ bezúplatným převodem jiných pozemků z vlastnictví státu a správy SPÚ do vlastnictví oprávněných osob (tzv. náhradní pozemky) a zápočtem nároků oprávněných osob na převod.

Situace ve vypořádání restitučních nároků

Vyřizování uplatněných restitučních nároků v zemědělství je, až na řešení sporných případů, téměř ukončeno. V rámci správních řízení bylo do 31. 12. 2018 rozhodnuto celkem o 1 801 414 ha zemědělské a lesní půdy. Z toho bylo skutečně vydáno 1 295 550 ha, nevydáno s nárokem na náhradu prostřednictvím SPÚ bylo 137 727 ha. Z důvodů nenaplnění zákonných podmínek pozemkové úřady rozhodly o nevydání 368 137 ha.

Tab. T7.3/01 uvádí počty uplatněných restitučních nároků v roce 2018 a jejich srovnání s údaji z roku 2017.

T7.3/01 - Vyřizování restitucí v rezortu zemědělství¹⁾

Ukazatel	k 31. 12. 2017		k 31. 12. 2018	
	počet případů	%	počet případů	%
Uplatněné nároky ²⁾	211 544	100,0	219 380	100,0
Ukončené nebo téměř ukončené restituční případy	210 332	99,4	219 092	99,9
Vydaná správní rozhodnutí ³⁾	435 027	100,0	441 273	100,0
z toho - rozhodnutí v právní moci	425 895	97,9	433 374	98,2

1) Restituční případy ve smyslu zákona č. 229/1991 Sb. v platném znění, vždy k 31. 12.

2) Rozdíl v počtu uplatněných restitučních případů je dán upřesněním evidence.

3) K jednomu restitučnímu případu je možno vydat více rozhodnutí. Počet správních rozhodnutí a podaných odvolání se může lišit u jednotlivých restitučních případů při jejich revokaci, po několika odvoláních apod. Odvolání: v průměru 2/3 k soudům, 1/3 k MZe.

Pramen: SPÚ

Zpracoval: M. Hruška (ÚZEI)

V tab. T7.3/02 je uvedeno vyčíslení uplatněných nároků a uzavřených vypořádání nároků za rok 2018 a kumulativní údaj stavu průběžného vypořádávání.

T7.3/02 - Vypořádání restitučních náhrad ze státního majetku a půdy

Položka restitučních náhrad	Celkem od počátku vypořádání k 31. 12. 2018		V průběhu roku 2018
	mil. Kč	%	mil. Kč
Nároky na náhrady¹⁾			
- převzato	11 245,19	-	17,06
- vypořádáno	11 161,84	99,26	28,05
- zbývá vypořádat	83,35	0,74	-
Nároky na náhradní pozemky²⁾			
- převzato	8 330,54	-	142,58
- vypořádáno	7 905,76	94,90	181,14
- zbývá vypořádat	424,78	5,10	-

1) Uplatněné nároky a uzavřená vypořádání podle § 18a, § 20 zákona č. 229/1991 Sb., o půdě.

2) Uplatněné nároky a uzavřená vypořádání podle § 11, odst. 2, § 17, odst. 3 zákona č. 229/1991 Sb., o půdě (od 14. 4. 2006 podle § 11a zákona o půdě).

Pramen: SPÚ

Zpracoval: M. Hruška (ÚZEI)

Vypořádání církevních restitucí

Od 1. ledna 2013 vykonává SPÚ jako právní nástupce Pozemkového fondu ČR roli povinné osoby dle zákona č. 428/2012 Sb., o majetkovém vyrovnání s církvemi a náboženskými společnostmi, a od tohoto data tak přijímal výzvy oprávněných osob k vydání zemědělských nemovitostí, které do 31. 12. 2012 spravoval Pozemkový fond ČR. Oprávněné osoby mohly ve lhůtě 12 měsíců ode dne nabytí účinnosti zákona o majetkovém vyrovnání z listopadu 2012 písemně vyzvat SPÚ o vydání příslušné nemovitosti. SPÚ má působnost

v průběhu samotného majetkového vyrovnání s církvemi a náboženskými společnostmi také jako příslušný pozemkový úřad. Údaje o průběhu vypořádání církevních restitucí jsou k dohledání na webu SPÚ a průběžně aktualizovány v souladu výsledky vypořádání jednotlivých řízení restitučního procesu¹⁰¹.

Propachtování půdy Státním pozemkovým úřadem

SPÚ propachtovává státní půdu a ostatní státní majetek, se kterým hospodaří. Podle údajů poskytnutých SPÚ bylo z celkové výměry 134 tis. ha státní zemědělské půdy k 31. 12. 2018 pronajato 105 tis. ha, tedy 78 % ploch určených k propachtování. Srovnání stavu propachtované státní půdy ve vztahu k fyzickým a právnickým osobám v letech 2017 a 2018 je uvedeno v tab. T7.3/03.

T7.3/03 - Pronájem státní půdy a ostatního státního majetku

Pronajatý majetek	MJ	k 31. 12. 2017	k 31. 12. 2018	Meziroční index
Zemědělské pozemky k pronájmu celkem	ha z. p.	136 265	133 618	98,1
z toho - pronajato fyzickým osobám (vč. restituentů)	ha z. p.	34 388	34 565	100,5
- pronajato právnickým osobám	ha z. p.	70 391	72 446	102,9
- nepronajato	ha z. p.	31 486	26 607	84,5
Počet uzavřených nájemních smluv¹⁾	počet	53 544	54 181	101,2

1) Pouze smlouvy týkající se nájmu pozemků, budov a staveb, rybníků, nebytových prostor.

Pramen: SPÚ

Zpracoval: M. Hruška (ÚZEI)

7.4 Využití a stav zemědělského půdního fondu

7.4.1 Vývoj výměry zemědělského půdního fondu ČR a struktury jeho užití

Zemědělský půdní fond představoval k 31. 12. 2018 podle evidence katastru nemovitostí celkem 4 204 tis. ha, tj. 53,3 % z rozlohy státu (tab. T7.4/01). Na jednoho obyvatele připadá 0,39 ha zemědělské půdy a 0,28 ha orné půdy a u obou druhů pozemků se tak snížila výměra na obyvatele o 0,01 ha. Proti roku 2017 došlo ke snížení výměry z. p. o cca 1,6 tis. ha, tj. o 0,04 %.

Meziroční úbytek ZPF v roce 2018 spočíval podle ČÚZK především ve snížení výměry orné půdy o 7 208 ha, což je úbytek vyšší o 205 ha proti roku 2017. Narostla výměra druhu pozemku trvalé travní porosty o 4 543 ha, tedy o 1 384 ha více než v roce 2017. Zvětšila se výměra lesní půdy o 1 733 ha a oproti minulému roku se snížila výměra v kategorii "ostatní plochy" o 499 ha. Zvyšuje se výměra zahrad (o 1 535 ha) a vodních ploch (o 273 ha), úbytek plochy ovocných sadů dosáhl 259 ha (145 ha v roce 2017). Výměra chmelnic poklesla o 167 ha, tedy více než v roce 2016 (61 ha), výměra vinic vykázala pokles o 7 ha, oproti nárůstu o 173 ha v roce 2017.

101 Informace o podaných výzvách a dohodách na <http://www.spucr.cz/restituce/cirkevni-restituce>.

T7.4/01 - Změny parcel jednotlivých druhů pozemků v roce 2018 podle evidence ČÚZK

Druh pozemku	Výměra		Rozdíl výměry 2018–2017	Meziroční index	Rozdíl počtu parcel 2018–2017	Průměrná velikost parcely	
	Údaj k datu	Údaj k datu				31. 12. 2017	31. 12. 2018
MJ	ha	ha	ha		počet	ha	ha
Orná půda	2 958 603	2 951 395	-7 208	99,76	-39 600	0,58	0,58
Chmelnice	10 066	9 899	-167	98,34	-984	0,40	0,41
Vinice	20 008	20 001	-7	99,97	-177	0,20	0,21
Zahrada	164 815	166 350	1 535	100,93	19 102	0,06	0,06
Ovocný sad	45 245	44 986	-259	99,43	137	0,44	0,43
Trvalý travní porost	1 006 552	1 011 095	4 543	100,45	-4 501	0,35	0,35
Zemědělská půda ¹⁾	4 205 288	4 203 726	-1 562	99,96	-26 023	0,39	0,39
Lesní pozemek	2 671 659	2 673 392	1 733	100,06	-6 549	1,69	1,70
Vodní plocha	166 253	166 526	273	100,16	-3 039	0,25	0,25
Zastavěná plocha a nádvoří	132 333	132 463	130	100,10	18 076	0,03	0,03
Ostatní plocha	711 494	710 995	-499	99,93	14 003	0,13	0,13
Nezemědělská půda	3 681 739	3 683 375	1 636	100,04	22 491	0,31	0,31
Celkem	7 887 027	7 887 101	74	100	-3 532	0,35	0,35

1) Součet výměry jednotlivých druhů pozemků se liší od udávané výměry vlivem zaokrouhlení.

Pramen: ČÚZK

Zpracoval: V. Voltr (ÚZEI)

V roce 2018 poklesl počet vlastnických parcel zemědělské půdy o 26 tis. oproti nárůstu o 159 tis. v roce 2017.

Dochází ke stálému snižování výměry zemědělského půdního fondu v ČR, přičemž největší úbytek je dosažen u orné půdy. V roce 2018 došlo k výraznému poklesu úbytku výměry zemědělské půdy vzhledem k předcházejícím letům, u orné půdy se ubývání půdy oproti loňskému roku opět mírně zvýšilo. U travních porostů došlo k výraznému přírůstku výměry oproti předcházejícím letům, o 1 384 ha oproti roku 2017. Výměra zemědělské půdy přechází nejvíce do lesní půdy, ostatních a vodních ploch. V roce 2018 byl dosažen nejmenší úbytek zemědělské půdy od roku 2000. Podle ČÚZK byl podíl zornění 70,2 % v roce 2018 a meziročně klesl o 0,2 p. b., zatravnění tvoří 24,1 % ZPF a stouplo tak o 0,2 % vzhledem k roku 2017.

V systému LPIS je evidovaná výměra půdy podle zákona o zemědělství č. 252/1997 Sb., ve znění pozdějších předpisů. K 31. 12. 2018 byla celková výměra ve výši 3 558 tis. ha, tj. menší proti předchozímu roku o 2 574 ha, v roce 2017 byl úbytek 1 181 ha. Z údajů vyplývá, že pokles výměry zemědělské půdy v LPIS je udáván větší, než pokles výměry podle ČÚZK a některé zemědělské pozemky nejsou nově v LPIS evidovány.

Struktura ZPF v evidenci LPIS je uvedena v tab. T4.7/02. V roce 2018 se výměra orné půdy zmenšila o 7,8 tis. ha. Hlavní rozdíl v zastoupení druhů pozemků spočívá v navýšení druhu pozemku trvalý travní porost o 6,1 tis. ha. Významná je nižší plocha úhuru o 1,3 tis. ha k roku 2017. Podíl trvalých travních porostů na půdě s oprávněním čerpání plateb SAPS tvoří 29,0 %¹⁰².

102 Rozdíl zatravnění podle evidence ČÚZK a LPIS je dán především masivním, většinovým nedodržováním § 37 zákona č. 256/2013 Sb., o katastru nemovitostí ČR (katastrální zákon), kdy se dotčení vlastníci zemědělské půdy vystavují možným postihům podle tohoto zákona.

T7.4/02 - Druhy pozemků podle LPIS s oprávněním plateb SAPS (ha)

Skupina	Kultura	Výměra	
		2017	2018
Orná půda	standardní orná půda (R)	2 467 629	2 459 803
	úhor (U)	12 736	11 467
	travní porost (G)	29 261	31 713
Orná půda celkem		2 509 626	2 502 984
Trvalý travní porost	trvalý travní porost (T)	997 585	1 001 245
Travní porost celkem ¹⁾		1 026 846	1 032 958
Trvalá kultura	chmelnice (C)	5 337	5 380
	vinice (V)	14 808	15 097
	ovocný sad (S)	16 008	15 877
	jiná trvalá kultura (J)	4 630	4 742
	školka (K)	2 625	2 705
	porost RRD (D)	2 850	2 736
Ostatní kultura	rybník (B)	367	370
	mimoprodukční plocha (M)	142	159
	jiná kultura (O)	573	663
	zalesněná půda (L)	5 716	5 737
Celkem		3 560 267	3 557 694

1) Včetně travního porostu G ve skupině orná půda.

Pramen: MZe, Nařízení vlády č. 72/2015 Sb., LPIS k 31.12.2017, vlastní výpočty

Zpracoval: V. Voltr (ÚZEI), T. Gimunová (MZe)

Rozdíl ve výměře zemědělské půdy podle ČÚZK a oprávněnou plochou k čerpání podpor podle LPIS ve výši 646 tis. ha je dán odlišnou metodikou její evidence, s čímž souvisí i změny výměr jednotlivých druhů pozemků (kultur).

V ANC¹⁰³ (je podle evidence LPIS k 31. 12. 2018 zařazeno celkem 524,1 tis. ha zemědělské půdy v horské oblasti s oprávněním čerpat podpory, v ostatních méně příznivých oblastech je zařazeno 1 254,2 tis. ha a ve specifických oblastech je oprávněno k čerpání 231,4 tis. ha z. p., které představují celkem oprávněnou plochu 2 009,4 tis. ha (tab. T7.4/03). Došlo k navýšení oprávněné plochy o 931,2 tis. ha oproti roku 2017. Důvodem je jednak redefinice území s ANC na základě nových podmínek, jednak změna oprávněné kultury v oblastech ANC-O z travního porostu na zemědělskou půdu jako u typů ANC-H a S.

Podle evidence LPIS je podíl veškeré půdy v ANC k celkové výměře zemědělské půdy 56,6 % (tab. T7.4/03).

103 ANC (Areas with Natural Constraints - Oblasti s přírodními znevýhodněními), jedná se o bývalé Méně příznivé oblasti (LFA).

T7.4/03 - Struktura zemědělského půdního fondu podle jednotlivých typů ANC

Typ oblasti	2018									
	o. p. a úhor		TP na o. p.		TTP		z. p. ¹⁾		z. p. oprávněná ²⁾	
	tis. ha	%	tis. ha	%	tis. ha	%	tis. ha	%	tis. ha	%
Horské oblasti	139,7	5,7	3,3	10,5	379,3	37,9	524,1	14,8	524,1	26,0
Ostatní ANC	757,6	30,7	14,1	44,4	474,5	47,4	1 254,2	35,3	1 254,0	62,2
Oblasti se specifickými omezeními	179,6	7,3	2,6	8,1	47,2	4,7	231,4	6,5	231,4	11,5
ANC celkem	1 076,9	43,6	20,0	63,0	901,0	90,0	2 009,7	56,6	2 009,4	99,6
Přechodné oblasti (vyřazeny z LFA-O) ³⁾	33,6	1,4	0,5	1,7	7,3	0,7	41,6	1,2	7,9	0,4
Nezařazené oblasti celkem	1 360,8	55,1	11,2	35,4	92,9	9,3	1 500,1	42,2	0,0	0,0
Celkem	2 471,2	100,0	31,8	100,0	1 001,2	100,0	3 551,4	100,0	2 017,3	100,0

1) Zahnuje veškeré kultury evidované v LPIS vyjma kultur zalesněná půda, rybník a mimoprodukční plocha.

2) Platby ANC se poskytují na veškerou z. p. evidovanou v LPIS vyjma kultur zalesněná půda, rybník a mimoprodukční plocha. Rovněž není k platbám ANC oprávněna "jiná kultura", i když je obvykle vykazována jako součást z. p.

3) Jedná se o oblasti, které byly do roku 2017 vymezeny jako oblasti LFA-OA nebo LFA-OB a které zároveň od roku 2018 nesplnily podmínky pro zařazení do oblastí ANC. Oprávněné jsou jen plochy s kulturou trvalý travní porost nebo travní porost na orné půdě (avšak tato kultura musela být na ploše evidována nejpozději 30.8.2014). V těchto oblastech bude v letech 2018-2020 vyplácena přechodná platba, která se bude postupně snižovat. Pro rok 2018 činí sazba pro oblasti xOA 70 EUR/ha a pro oblasti xOB 56 EUR/ha.

Pramen: Nařízení vlády č. 43/2018 Sb. a 44/2018 Sb., LPIS k 31. 12. 2018, vlastní výpočty

Zpracoval: J. Kučera (ÚZEI)

Chráněné oblasti představují celkem (bez překryvů) 392,0 tis. ha z. p., tj. 11,0 % výměry v ČR evidované v systému LPIS¹⁰⁴. Celková výměra všech druhů pozemků půdy chráněných oblastí v ČR (bez překryvů) je 1 724 tis. ha půdy, tj. 21,9 % veškeré půdy v ČR.

Na území ČR se nachází celkem 308,7 tis. ha zemědělské půdy ve zvláště chráněných územích, a to převážně na TTP (198,5 tis. ha). Podle LPIS je v soustavě Natura 2000 evidováno 189,8 tis. ha z. p. (tab. T4.1/01).

7.4.2 Stav zemědělské půdy a jeho dopady do konkurenceschopnosti českého zemědělství

Základní podklad pro hodnocení kvality ZPF, jeho stavu a potřebné míry ochrany vychází v ČR z bonitovaných půdně ekologických jednotek (BPEJ). Kód BPEJ je každoročně předmětem revize, především při provádění komplexních pozemkových úprav. Rozdíly v ceně půdy jsou uvedeny v tab. T7.4/04. Pokles v ceně půdy v roce 2018 představuje 1,6 %.

7.4.2.1 Zákonné podmínky k zabezpečení kvality půdy

Zákon o ochraně ZPF

V oblasti ochrany půdy platí zákon č. 334/1992 Sb., o ochraně zemědělského půdního fondu, který řeší zásady změn druhů pozemků půdy a obecná pravidla hospodaření na z. p. a dále platí zákon č. 388/1991 Sb., o Státním fondu životního prostředí, ve znění pozdějších předpisů, který specifikuje podmínky použití Fondu pro ochranu a zlepšování životního prostředí. V roce 2018 platila novela č. 225/2017 (stavební zákon) s účinností od 1. 1. 2018, která aktualizovala zákon o ochraně zemědělského půdního fondu v procesu odnětí zemědělské půdy ze ZPF z důvodu návrhu energetické infrastruktury.

104 Výměry jednotlivých druhů chráněných území k 31. 12. 2016 jsou uvedeny v kap. 4.

T7.4/04 - Změna ceny půdy na katastrálních územích po rebonitaci provedené v roce 2018

Název kraje	Počet hodnocených katastrálních území	Hodnocená výměra před rebonitací (ha)	Hodnocená výměra po rebonitaci (ha)	Cena půdy před rebonitací (Kč)	Cena půdy po rebonitaci (Kč)	Průměrná cena podle stejně oceňovací vyhlášky	
						před rebonitací (Kč/m ²)	po rebonitací (Kč/m ²)
Hlavní město Praha	0	0	0	0	0	0,000	0,000
Jihočeský	10	2 995	2 991	138 701 391	145 241 451	4,631	4,856
Jihomoravský	5	2 553	2 533	246 273 642	238 223 145	9,648	9,406
Karlovarský	6	1 559	1 563	73 572 188	83 655 702	4,718	5,351
Královéhradecký	8	2 796	2 797	268 949 148	264 572 834	9,621	9,458
Liberecký	5	1 670	1 670	89 938 598	92 466 735	5,385	5,537
Moravskoslezský	5	3 247	3 248	121 245 331	118 823 050	3,734	3,658
Olomoucký	7	2 262	2 704	255 314 426	263 193 199	11,287	9,734
Pardubický	6	2 074	2 075	131 355 570	137 560 089	6,333	6,628
Plzeňský	9	1 827	1 828	76 083 084	81 329 511	4,165	4,448
Středočeský	8	2 470	2 467	168 168 322	166 120 893	6,809	6,735
Ústecký	13	4 038	4 051	282 919 018	276 323 020	7,006	6,821
Kraj Vysočina	9	3 143	3 134	168 816 032	165 164 687	5,372	5,271
Zlínský	4	3 003	3 001	344 322 109	325 449 299	11,467	10,846
Celkem	95	33 636	34 062	2 365 658 859	2 358 123 615	7,033	6,923

Pramen: VÚMOP

Zpracoval: V. Voltr (ÚZEI), V. Papaj (VÚMOP)

Roční úbytek zemědělské půdy před účinností novely zákona o ochraně zemědělského půdního fondu byl v období let 2007–2010 v průměru 5,2 tis. ha z. p., v období let 2013–2016 v průměru 4,2 tis. ha, tj. průměrný roční úbytek byl nižší o 1 tis. ha. V roce 2017 byl úbytek zemědělské půdy 3,1 tis. ha. V roce 2018 bylo dosaženo nejmenšího úbytku zemědělské půdy ve výši 1,6 tis. ha od roku 2000. Tento trend pokračuje i po přijetí novely č. 184/2016 Sb.

Pravidla hospodaření s dopady do kvality ZPF byla dále uplatňována v rámci Kontroly podmíněnosti při vyplácení podpor. Kontrola podmíněnosti v roce 2017 zahrnuje dvě části – standardy DZES půdy a PPH.

7.4.2.2 Popis stavu půdy**Potenciální ohroženost půd**

Zařazení do příslušných pásem a dotčené výměry zpracované VÚMOP v roce 2018 udává tab. T7.4/05 pro erozní ohroženost půd a tab. T7.4/07 pro ostatní omezení kvality půd v ČR¹⁰⁵.

Problematika ochrany půdy před vodní erozí je v rámci DZES řešena standardem DZES 5, (podrobně v kap. 2.2.4). Pro potřeby tohoto standardu byly vymezeny plochy silně (SEO) a mírně (MEO) erozně ohrožených půd a stanoveny požadavky na způsob pěstování vybraných hlavních plodin. MZe v rámci standardu DZES 5 připouští erozi v rozsahu cca 31 t/ha/rok. Bez technologických omezení je možno pěstovat plodiny na 52,7 % půdy, pouze víceleté pícniny a ochranné zatravnění je doporučeno na 94 tis. ha, tj. na 2,24 % z. p.

¹⁰⁵ Další informace ke kvalitě půdního fondu jsou k dispozici na odkazu: http://eagri.cz/public/web/file/293944/MZE_prirucka_vodni_eroze.pdf.

T7.4/05 - Potenciální erozní ohroženost půd v ČR k 31. 12. 2018

Kategorie ohroženosti	Třídění		Ohroženost	Výměra (ha)	Podíl (%)
Erozní ohroženost vodní eroze dle DZES 5, výměra podle LPIS	C _p ·P _p ¹⁾	do 0,02	Silně erozně ohrožené (SEO)	9 462	0,38
		0,02–0,10	Mírně erozně ohrožené (MEO)	243 719	9,89
		nad 0,10	Neohrožené (NEO)	2 211 651	89,73
			Celkem	2 464 832	100,00
Maximálně přípustné hodnoty faktoru ochranného vlivu vegetace a protierozních opatření (C _p ·P _p) – Výměra podle BPEJ ²⁾	C _p ·P _p ¹⁾	0,005 a méně	Půdy kriticky ohrožené	527	0,02
		0,006–0,020	Půdy velmi silně ohrožené	12 651	0,52
		0,021–0,100	Půdy silně ohrožené	252 045	10,31
		0,101–0,200	Půdy ohrožené	381 799	15,62
		0,201–0,240	Půdy mírně ohrožené	128 267	5,25
		0,241–0,400	Půdy náchylné	379 089	15,51
		0,401 a více	Půdy bez ohrožení	1 289 923	52,77
			Celkem	2 444 301	100,00
Erozní ohroženost větrná eroze podle faktoru náchylnosti, výměra podle LPIS ³⁾	FN ⁴⁾	23,1 a více	Půdy nejohroženější	78 900	3,23
		17,1–23,0	Půdy silně ohrožené	44 192	1,81
		11,1–17,0	Půdy ohrožené	142 022	5,82
		7,1–11,0	Půdy mírně ohrožené	183 438	7,52
		4,1–7,0	Půdy náchylné	173 877	7,12
		4,0 a méně	Půdy bez ohrožení	1 818 167	74,49
			Nehodnoceno	182	0,01
			Celkem	2 440 777	100,00

1) C_p·P_p u vodní eroze je maximální přípustná hodnota faktoru ochranného vlivu vegetace a protierozních opatření podle univerzální rovnice USLE (Wischmeier, Smith 1978). Jeho výsledná hodnota udává stupeň ohrožení půdy vodní erozí (t/ha/rok).

2) Výměra BPEJ je omezená na půdy podle BPEJ, které lze hodnotit z pohledu potenciální ohroženosti vodní erozí.

3) U HPJ 76-78 a částí půdních bloků, které nejsou bonitovány, potenciální ohroženost půdy větrnou erozí hodnocena nebyla.

4) Náchylnost k větrné erozi pro klimatické regiony 0-4 a HPJ s výjimkou 76-78 a bloků bez BPEJ (Janeček, 2000).

Pramen: VÚMOP

Zpracoval: V. Voltr (ÚZEI), V. Papaj (VÚMOP)

Monitoring eroze

V roce 2018 došlo oproti roku 2017 k nárůstu projevů eroze a projev eroze byl mírně vyšší i oproti roku 2016. Vyhodnocení monitoringu eroze je uvedeno v tab. T7.4/06. Podle dosavadní evidence byla největší eroze monitorovaná v roce 2014 na celkové výměře 4 177 ha.

T7.4/06 - Vyhodnocení monitoringu eroze v roce 2017 a 2018

Rok	2017			2018		
Název kraje	počet nahlášených případů	výměra eroze (ha)	počet případů se splavením půdy mimo pozemek	počet nahlášených případů	výměra eroze (ha)	počet případů se splavením půdy mimo pozemek
Hlavní město Praha	0	0,00	0	0	0,00	0
Jihočeský	36	613,02	18	40	608,34	21
Jihomoravský	9	124,41	5	21	318,36	10
Karlovarský	0	0,00	0	2	29,88	1
Královéhradecký	7	58,24	6	5	25,06	1
Liberecký	5	69,29	3	1	77,00	1
Moravskoslezský	9	22,60	4	25	234,74	10
Olomoucký	8	140,47	1	14	258,01	6
Pardubický	10	343,34	4	2	62,57	2
Plzeňský	4	80,41	4	16	436,92	14
Středočeský	15	344,96	9	19	511,10	16
Ústecký	3	52,32	0	0	0,00	0
Kraj Vysočina	55	568,62	34	118	1 494,06	71
Zlínský	1	47,26	0	1	0,48	1
ČR celkem	162	2 464,95	88	264	4 056,52	154

Pramen: VÚMOP

Zpracoval: V. Voltr (ÚZEI), V. Papaj (VÚMOP)

Ostatní nepříznivé vlivy

Větrná eroze má pro ohroženost půd stejný význam jako eroze vodní a klíčovým ukazatelem je kombinace klimatického regionu a hlavních půdních jednotek. Bez ohrožení větrnou erozí je v ČR 75 % půd.

Výměra podmáčených půd je tvořena trvale zamokřenými půdami a periodicky zamokřenými půdami. Podle evidence BPEJ se vyskytují trvale zamokřené půdy na 198 tis. ha. Území ovlivněné nedostatkem vláhy vymezené na základě vysychavých půd zaujímají plochu 59 392 ha (1,19 % ZPF podle databáze BPEJ).

V tab. T7.4/07 jsou uvedeny faktory ovlivňující produkční schopnost půd a vztah k životnímu prostředí.

T7.4/07 - Potenciální omezení kvality půd v ČR k 31. 12. 2018

Kategorie ohroženosti	Ohroženost	Výměra bonitace celkem (ha)	Podíl (%)
Zranitelnost půd acidifikací podle kvality BPEJ	zanedbatelná	212 411	5,08
	nízká	544 899	13,04
	nižší střední	408 440	9,77
	vyšší střední	1 013 395	24,24
	vysoká	1 938 162	46,37
	nehodnoceno	62 628	1,50
	celkem	4 179 935	100,00
Zranitelnost půd utužením podle kvality BPEJ	zanedbatelná	818 737	19,59
	nízká	991 028	23,71
	nižší střední	899 252	21,51
	vyšší střední	703 832	16,84
	vysoká	677 316	16,20
	nehodnoceno	89 771	2,15
	celkem	4 179 935	100,00
Zamokřené půdy podle kvality BPEJ	trvale zamokřené půdy	197 571	4,73
	dočasně zamokřené půdy	668 779	16,00
	celkem včetně nezamokřených půd	4 179 935	100,00

Pramen: VÚMOP

Zpracoval: V. Voltr (ÚZEI), V. Papaj (VÚMOP)

Stav zemědělské půdy podle agrochemického zkoušení půd

Stav ZPF je sledován ÚKZÚZ, který provádí sledování agrochemických vlastností půd v šestiletých cyklech, za toto období se prozkouší celá výměra ČR.

Obsahy rizikových prvků v půdě jsou hodnoceny podle vyhlášky č. 153/2016 Sb. K překročení preventivních hodnot (PH) dochází častěji u lehkých půd (45,0 % nadlimitních vzorků), než u půd ostatních (32,1 %). U lehkých půd nejčastěji překračuje PH chrom (17,4 % nadlimitních vzorků), dále pak arsen (14,2 %), beryllium (12,0 %) a kadmium (11,8 %). V případě půd ostatních je PH překračována nejčastěji u kadmia (8,9 % nadlimitních vzorků),

dále pak u arsenu (7,9 %) a zinku (5,1 %). Tab. T7.4/08 hodnotí vývoj obsahu přístupných živin a pH podle hodnocených kultur od roku 1990.

V půdních vzorcích v období (2014–2018) bylo detekováno 43 různých účinných látek prostředků ochrany rostlin (POR) a to na 39 pozorovacích plochách ze 40, tzn. že účinné látky byly nalezeny i na plochách TTP. Na každé ploše s ornou půdou se našla minimálně 1 a maximálně 14 účinných látek. Vůbec nejčastěji byl ve vzorcích detekován epoxykonazol, prakticky v polovině vzorků. Spolu s ním patří mezi nejčastěji detekované účinné látky další látky ze skupiny triazolových fungicidů (tebukonazol, propikonazol, cyprokonazol, flusilazol). Problematické jsou také časté nálezy 2-hydroxyatrazinu a 2-hydroxyterbuthylazinu, což jsou metabolity atrazinu a terbuthylazinu. Ačkoli atrazin je zakázáno používat od roku 2005, metabolity jsou v půdě stále přítomné a mohou způsobovat kontaminaci povrchových i podzemních vod.

T7.4/08 - Porovnání vývoje obsahu přístupných živin v letech 1990–2017 dle druhu pozemku/kultury

Druh pozemku	Cyklus zkoušení	Přezkoušená výměra (ha)	pH	Vážené průměry přístupných živin mg.kg ⁻¹			
				P	K	Mg	Ca
Orná půda	1990–1992	2 727 315	6,4	108	279	178	3 216
	2005–2010	2 696 398	6,2	90	239	185	2 999
	2012–2017	2 140 853	6,2	91	253	194	3 044
	rozdíl	-586 462	-0,2	-17	-26	16	-172
Chmelnice	1990–1992	7 699	7	230	569	253	4 300
	2005–2010	5 210	6,5	282	500	301	3 721
	2012–2017	4 464	6,4	310	480	312	3 594
	rozdíl	-3 235	-0,6	80	-89	59	-706
Vinice	1990–1992	10 157	7,3	129	414	357	7 794
	2005–2010	10 487	7,3	97	303	356	9 387
	2012–2017	6 370	7,2	93	294	342	8 640
	rozdíl	-3 787	-0,1	-36	-120	-15	846
Ovocné sady	1990–1992	21 417	6,7	143	428	266	4 621
	2005–2010	17 146	6,5	115	352	259	4 219
	2012–2017	13 360	6,4	116	344	246	3 766
	rozdíl	-8 057	-0,3	-27	-84	-20	-855
TTP	1990–1992	348 529	6	77	213	213	2 874
	1993–1998	789 440	6,5	78	231	198	2 146
	1999–2004	236 442	5,4	74	239	210	2 036
	rozdíl	-112 087	-0,6	-3	26	-3	-838

Pramen: ÚKZÚZ

Zpracoval: V. Voltr (ÚZEI), M. Smatanová (ÚKZÚZ)

Závlahy

Výměra závlah a spotřeba závlahové vody jsou uvedeny v tabulce T7.4/09. Z tabulky vyplývá nárůst spotřeby vody v roce 2018 o 5,3 tis. m³. Podle šetření VÚMOP nebylo v r. 2016 využíváno téměř 110 tis. ha závlah.

T7.4/09 - Výměra závlah a spotřeba vody

Indikátor	2017	2018
Výměra zemědělské půdy s funkčními závlahami (ha) ¹⁾	65 190	
Výměra zemědělské půdy s nefunkčními závlahami (ha) ²⁾	109 810	
Spotřeba závlahové vody (tis. m ³) ³⁾	11 819,2	17 071,4

1) Údaj vychází ze studie VÚMOP z r. 2016; systematická aktualizace v rámci celé ČR není prováděna.

2) Údaj vychází ze studie VÚMOP z r. 2016 a ze zakázky pro SPÚ z r. 2018; systematická aktualizace v rámci celé ČR není prováděna.

3) Údaje jsou tvořeny podklady z povodí Vltavy, Labe, Ohře, Moravy a Odry s povoleným měsíčním odběrem nad 500 m³ vody.

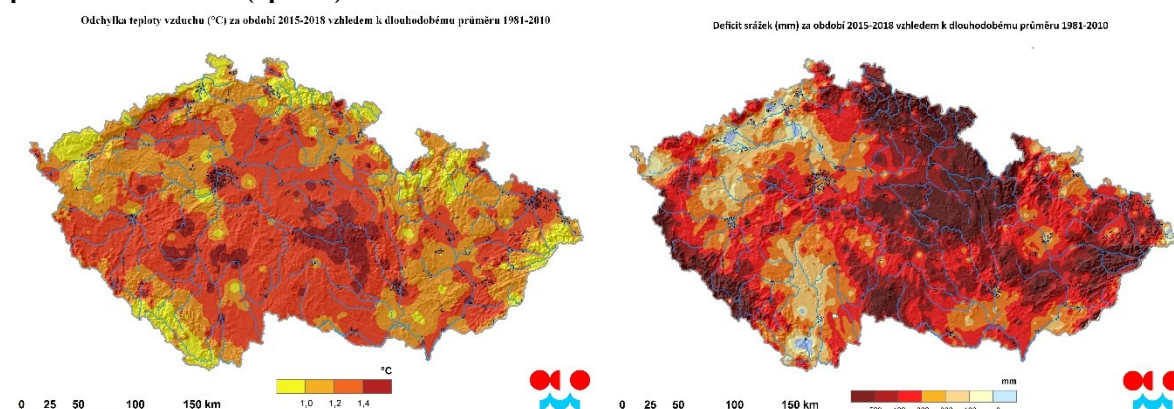
Pramen: VÚMOP, povodí Vltavy, Labe, Ohře, Moravy a Odry

Zpracoval: V. Voltr (ÚZEI), V. Papaj (VÚMOP)

7.4.2.3. Analýza výskytu zemědělského sucha a jeho dopadů se zaměřením na poslední roky (2015–2018)

Zemědělské nebo často jako půdní sucho je označen stav, kdy se množství vody v půdě stává limitem pro optimální růst a vývoj rostlin, který u zemědělských plodin vede k významnému poklesu produkce. Jedním ze zásadních faktorů ovlivňující vlhkost půdy jsou teplotní a srážkové charakteristiky. Období 2015–2018 lze označit jako teplotně silně nadnormální a současně srážkově mimořádně podnormální (obr. 1).

Obr. 1: Odchylka průměrné teploty vzduchu (°C) za období 2015–2018 vzhledem k dlouhodobému průměru 1981–2010 (vlevo) a odchylka srážek (mm) za období 2015–2018 vzhledem k dlouhodobému průměru 1981–2010 (vpravo).

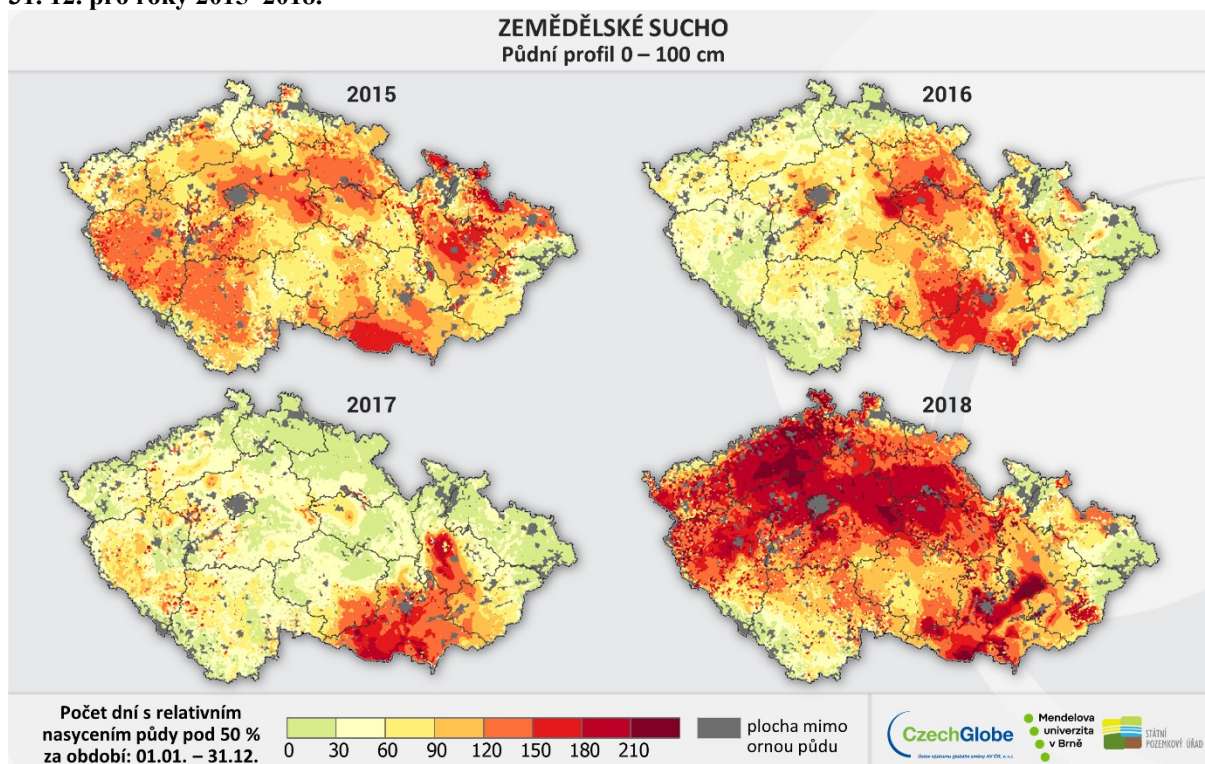
Pramen: Ústav výzkumu globální změny AV ČR, v.v.i., Mendelova univerzita v Brně a Státní pozemkový úřad.

S danými klimatickými jevy lze bojovat např. upravenými technologickými postupy pěstování plodin s využitím organické hmoty v půdě i na povrchu půdy s využitím mulče, změnou osevní struktury nebo sadby, závlahami, zvýšením podílu vodních ploch v krajině, úpravou melioračních systémů i využitím stromů s vyšším zastíněním povrchu půdy. V ČR od roku 2012 zemědělské sucho monitoruje komplexní integrovaný systém běžící v reálném čase, jehož výstupy lze najít na www.intersucho.cz. Dopady sucha pro jednotlivé roky (2015–2018) dobře dokumentují mapy znázorňující počet dnů s nasycením půdy pod 50 % vzhledem k polní kapacitě půdy. Tato hodnota indikuje již bod snížené dostupnosti vody pro rostliny a stav sucha. Celkový počet dnů za hodnocené období je jedním z vhodných parametrů,

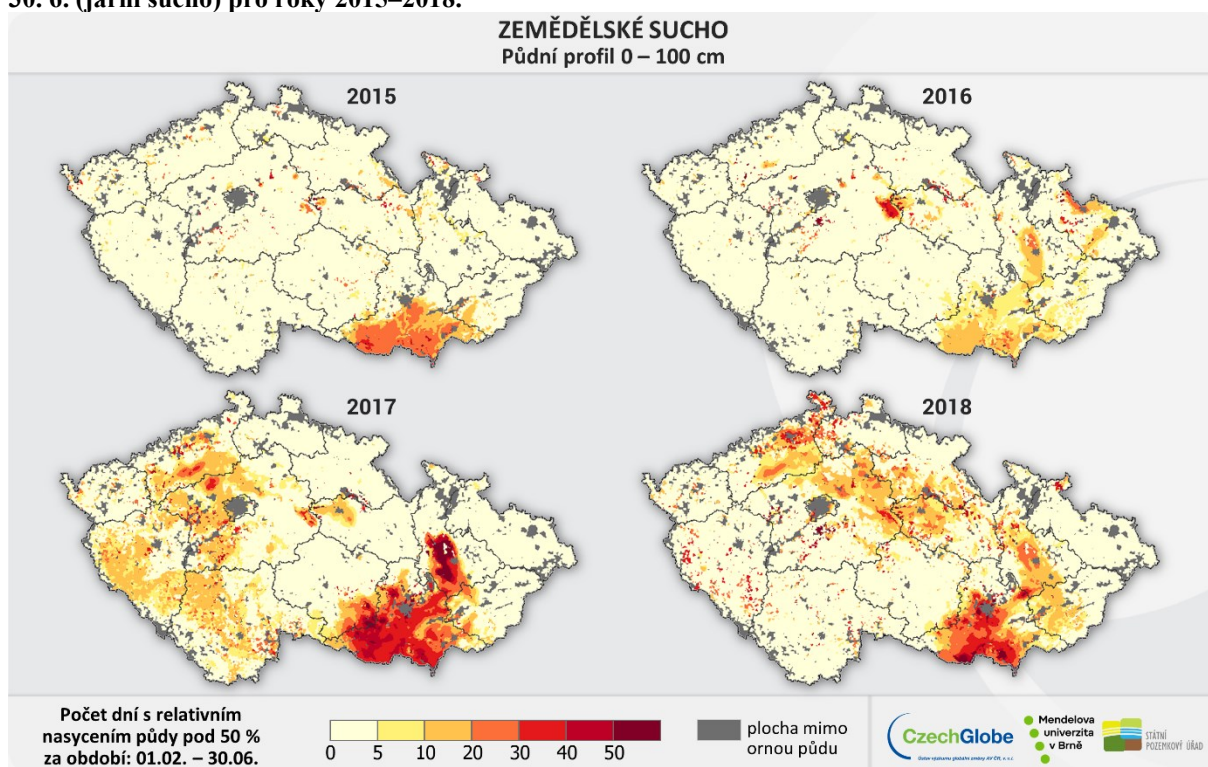
jednoduše popisující výskyt sucha v daném místě a čase. Obr. 2 shrnuje počet dnů za celý rok, obr. 3 popisuje jarní období a obr. 4 období letní.

Z pohledu půdního sucha lze konstatovat, že pouze v roce 2016 se za uplynulé čtyři roky nevyskytla významná dlouhodobá epizoda sucha s ekonomickými dopady do zemědělství, lesnictví a zahradnictví. I když i tento rok byl teplotně nadprůměrný a srážkově podnormální, bylo velmi příznivé rozložení srážek. V roce 2015 začala epizoda sucha začátkem července a na většině území kromě Moravskoslezského a Jihočeského kraje byla ukončena 20. srpna přechodem rozsáhlé studené fronty. Dopady v tomto roce byly především na komodity s delší vegetační dobou (kukuřice, brambory, jablka, cukrová řepa, trvalé travní porosty apod.). V roce 2017 epizoda sucha začala již počátkem června a výrazně byla postižena jižní část republiky, extrémně na jižní Moravě, zatímco severní část země dopady sucha nepocítila. Na rozdíl od roku 2015 byly v daném území poškozeny nejen komodity s delší, ale i kratší vegetační dobou, resp. ty, které jsou dříve sklizeny (např. pšenice, ječmen, řepka). V roce 2018 zasáhlo zemědělské sucho plošně prakticky celé území a jeho začátek lze identifikovat již koncem dubna. Postiženy byly fakticky všechny plošně pěstované plodiny a stejně jako v roce 2015 a 2017 byly poskytnuty na vybrané komodity finanční kompenzace za ztráty způsobené suchem.

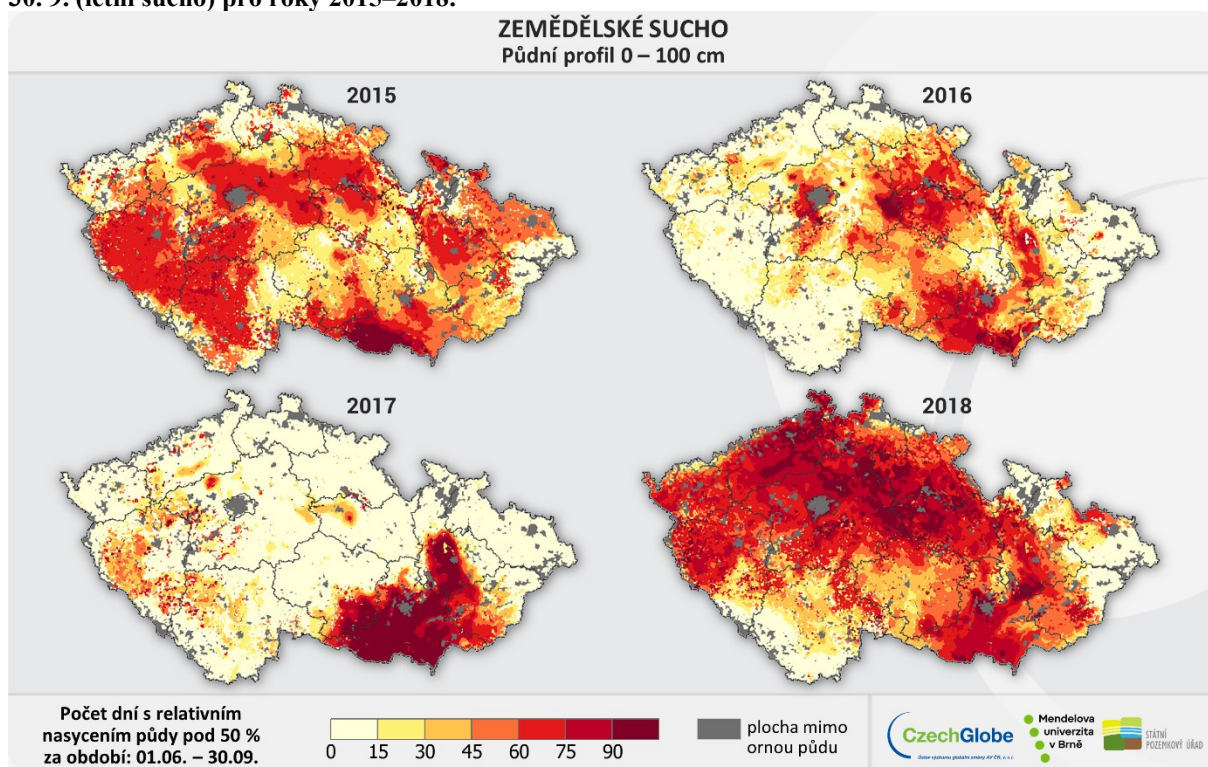
Obr. 2. Počet dnů s relativním nasycením půdního profilu do 100 cm menším než 50 % za období 1. 1.–31. 12. pro roky 2015–2018.

Obr. 3. Počet dnů s relativním nasycením půdního profilu do 100 cm menším než 50 % za období 1. 2.–30. 6. (jarní sucho) pro roky 2015–2018.

Obr. 4. Počet dnů s relativním nasycením půdního profilu do 100 cm menším než 50 % za období 1. 6.–30. 9. (letní sucho) pro roky 2015–2018.

8 AGRÁRNÍ PRODUKCE A JEJÍ BILANCE

8.1 Rostlinná produkce celkem a podle rozhodujících komodit

8.1.1. Obiloviny

Celková světová produkce obilovin v marketingovém roce 2018/19 dosáhla 2 606,5 mil. t, což představuje proti předchozímu roku mírný pokles o 0,3 %. Světově nejvýznamnější obilovinou je v objemovém vyjádření kukuřice, které se v roce 2018 sklídilo 1 101,2 mil. t (proti předchozímu roku o 2,3 % více) a podílí se tak 42,2 % na globální obilnářské produkci. Světová sklizeň pšenice dosáhla úrovně 733,0 mil. t (meziročně o 3,9 % nižší) s podílem 28,1 %. Produkce rýže, jako třetí nejvýznamnější obiloviny, se meziročně zvýšila o 1,3 % a činí 501,6 mil. t, přičemž na ni připadá 19% podíl na světové produkci. V marketingovém roce 2018/19 spotřeba 2 640,1 mil. t mírně převyšovala produkci, a to o 1,3 %. Celkový objem světových zásob hlavních obilovin meziročně poklesl o 4,1 % na 779,0 mil. t (odhad USDA, III 2019). Celková produkce zrna obilovin v EU v marketingovém roce 2018/19 činila 280,2 mil. t a byla tak o 6,7 % nižší než v předchozím roce při průměrném výnosu 5,13 t/ha, meziročně o 5,3 % nižším (COCERAL¹⁰⁶, III 2019).

T8.1/01 - Bilance výroby a spotřeby obilovin

Ukazatel	MJ	2014/15	2015/16	2016/17	2017/18	2018/19 ¹⁾	Meziroční index
Produkční plocha	tis. ha	1 409,60	1 390,00	1 359,00	1 354,70	1 338,80	98,83
Hektarový výnos	t/ha	6,23	5,89	6,33	5,50	5,21	94,73
Produkce	tis. t	8 779,30	8 183,50	8 596,40	7 456,80	6 971,00	93,49
Počáteční zásoba ²⁾	tis. t	1 007,10	1 297,30	1 238,30	914,00	1 312,40	143,59
Dovoz	tis. t	254,10	257,80	203,10	258,30	315,50	122,14
Celková nabídka	tis. t	10 040,50	9 738,60	10 037,80	8 629,10	8 598,90	99,65
Domácí spotřeba	tis. t	5 417,00	5 257,00	5 018,00	4 811,50	4 954,00	102,96
v tom - potraviny	tis. t	2 110,00	2 118,00	2 105,00	2 050,00	2 056,00	100,29
- osiva	tis. t	355,00	353,00	331,00	324,00	323,00	99,69
- krmiva	tis. t	2 654,00	2 478,00	2 332,00	2 222,00	2 367,00	106,53
- technické užití	tis. t	298,00	308,00	250,00	215,00	208,00	96,74
Vývoz	tis. t	3 326,20	3 243,30	4 105,80	2 505,20	2 396,00	95,64
Intervenční nákup	tis. t	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
Prodej intervenčních zásob	tis. t	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
Zůstatek intervenčních zásob	tis. t	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
Celkové užití	tis. t	8 743,00	8 500,30	9 123,80	7 316,70	7 350,00	100,46
Konečná zásoba	tis. t	1 297,30	1 238,30	914,00	1 312,40	1 248,90	95,16
Soběstačnost ³⁾	%	162,07	155,67	171,31	154,98	140,71	-14,26

1) Odhad, s výjimkou údajů o sklizni.

2) Zásoby jsou uvedeny včetně SSHR.

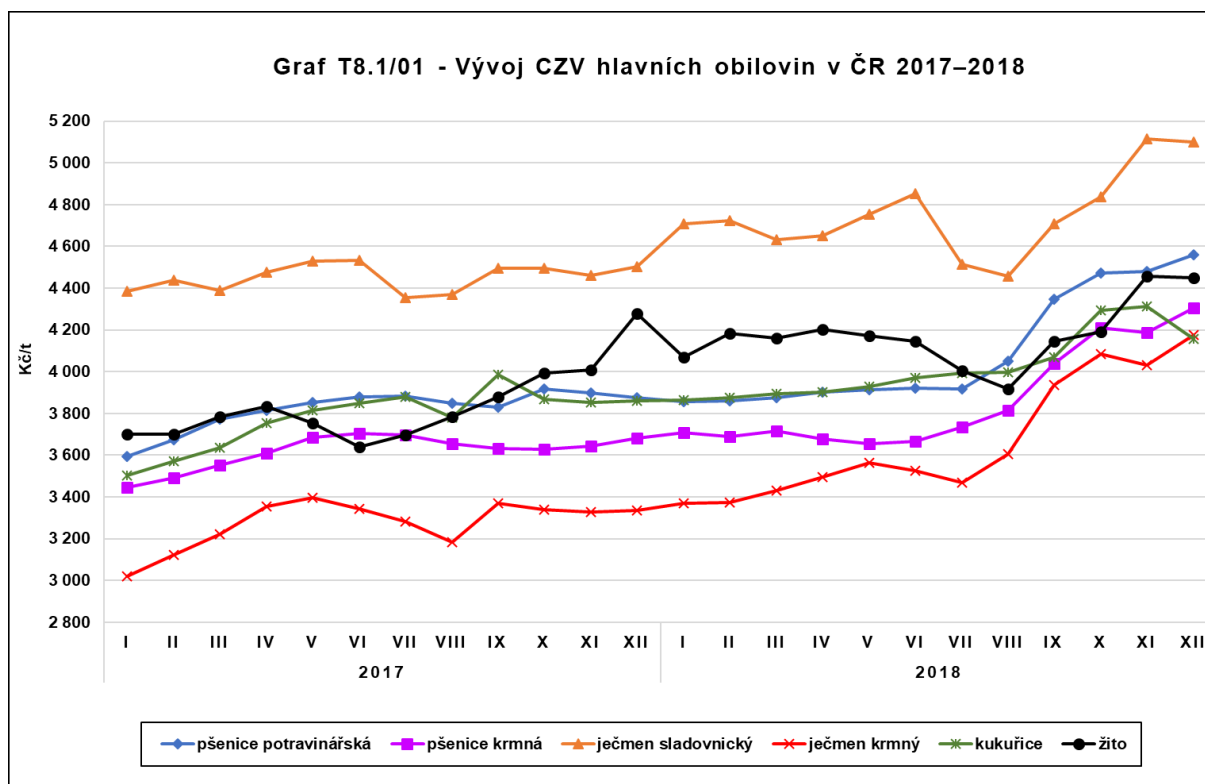
3) Meziroční index u soběstačnosti je vyjádřen v p. b. (tj. rozdílem %).

Pramen: ČSÚ - Definitivní údaje o sklizni zemědělských plodin, Statistika zahraničního obchodu; MZe; SZIF

Zpracoval: M. Andrášková (ÚZEI), F. Kůst (MZe)

106 Comité du Commerce des céréales, aliments du bétail, oléagineux, huile d'olive, huiles et graisses et agrofournitures (European association representing trade in cereals, feedstuffs, oilseeds, olive oil and agrosupply at the European Union) – Asociace obchodníků s obilovinami, olejinami a jejich produkty v EU.

Z celkové sklizňové plochy obilovin v ČR v roce 2018, tj. 1 338,8 tis. ha (proti předchozímu roku menší o 1,2 %), zaujímaly největší podíl pšenice (61,2 % celkové plochy), ječmen (24,3 %) a kukuřice (6,1 %). Produkce obilovin, sklizených v ČR v roce 2018, dosáhla výše 6 971,0 tis. t, což je oproti předchozímu roku pokles o 6,5 %. Sklizeň obilovin v ČR v roce 2018 byla nižší, než je průměr za posledních pět let, a to o 14,0 %. Odhaduje se vzrůst objemu celkové domácí spotřeby obilovin o 3,0 %, který činí 4 954,0 tis. t. Bilance výroby a spotřeby obilovin je dlouhodobě aktivní. Míra soběstačnosti u obilovin celkem v marketingovém roce 2018/19 meziročně klesla na 140,71 %. Celková nabídka obilovin pro marketingový rok 2018/19 je 8 598,9 tis. t, a ve srovnání s minulým rokem se nepatrně snížila, a to o 0,3 %. Objem konečných zásob se meziročně snížil o 4,8 % na 1 248,9 tis. t. Objem dovozu obilovin do ČR (kromě rýže) je za marketingový rok 2018/19 odhadován na 315,5 tis. t, především ze zemí EU a dalších evropských států. Výše vývozu obilovin sedminásobně převyšuje dovoz do ČR a předpokládaný exportovaný objem dosáhl výše 2 396,0 tis. t, na němž se ze 76,8 % podílí pšenice. V marketingovém roce 2018/19 bude otevřen intervenční nákup pšenice s množstevním omezením 3 mil. t pro celou EU a minimální množství pro podání jedné nabídky pšenice bude činit 160 t. V případě ČR však není vzhledem k situaci na trhu předpoklad realizace žádného intervenčního nákupu ani prodeje intervenčních zásob.

Pramen: ČSÚ

Zpracoval: M. Andrášková (ÚZEI)

Během roku 2018 došlo k meziročnímu růstu cen obilovin o 7,4 %. CZV jsou ovlivňovány především vývojem ve velkých trzích zemí EU, především v sousedním Německu a Polsku.

Pšenice

V marketingovém roce 2018/19 činila sklizňová plocha pšenice v ČR 819,7 tis. ha, meziročně o 1,5 % menší, z níž ozimé odrůdy zaujímaly 773,7 tis. ha (tj. 94,4 % celkové výměry pšenice) a jarní odrůdy pouze 46,0 tis. ha. Průměrný hektarový výnos pšenice 5,39 t/ha byl oproti předchozímu roku nižší o 4,9 %. Produkce pšeničného zrna byla průměrná a dosáhla výše 4 417,8 tis. t, přičemž se velmi podobala sklizňovému ročníku 2009/10. Jedná se o meziroční pokles 6,4 %. Přes tento mírný meziroční pokles bude mít trh stále charakter převažující nabídky nad poptávkou, ale s poptávkou po kvalitní surovině. Sklizeň zrna ozimých odrůd pšenice dosáhla výše 4 227,3 tis. t (tj. meziroční pokles o 6,7 %) při průměrném výnosu 5,46 t/ha. Z výsledků monitoringu kvality produkce roku 2018 vyplývá, že z celého souboru analyzovaných vzorků byly potvrzeny velmi dobré výsledky kvality potravinářské pšenice. Ve všech hodnocených parametrech vyhovělo celkem 80 % vzorků, což je výrazně vyšší procento, než v předchozímu roce 2017, kdy vyhovělo 66 % vzorků. Limitujícím faktorem kvality v roce 2018 byla hodnota čísla poklesu, ačkoliv se nejednalo o výrazně horší ukazatel. Lze očekávat, že potravinářská pšenice nebude mít žádné problémy pro splnění všech kvalitativních požadavků pro zajištění domácí spotřeby.

Ozimou pšenici se v roce 2017 podařilo zasít převážně v odpovídajícím agrotechnickém termínu. Ozimy vzcházely nerovnoměrně, ale přesto byl jejich stav na podzim uspokojivý. Meteorologická zima 2017/18 se zařadila k sušším a teplejším. Regenerace poškozených ozimů v oblastech působení holomrazů v zimě roku 2018 byla nejprve během března opožděná, avšak díky nadprůměrným teplotám v dubnu a na počátku května roku 2018 došlo k urychlení vývoje rostlin. V červnu již část porostů viditelně trpěla suchem. Deficit srážek se projevil zejména v kraji Jihomoravském, ve středních Čechách, některých okresech Vysočiny i jinde. Sklizeň pšenice začala brzy a první plochy byly sklizeny již 22. 6. 2018.

T8.1/02 - Bilance výroby a spotřeby pšenice celkem a ekonomika pšenice ozimé

Ukazatel	MJ	2014/15	2015/16	2016/17	2017/18	2018/19 ¹⁾	Meziroční index
Produkční plocha	tis. ha	835,9	829,8	839,7	832,1	819,7	98,5
Hektarový výnos ²⁾	t/ha	6,51	6,36	6,50	5,67	5,39	95,1
Produkce	tis. t	5 442,3	5 274,3	5 454,6	4 718,2	4 417,8	93,6
Počáteční zásoba	tis. t	344,1	339,8	314,1	251,8	636,8	252,9
Dovoz	tis. t	47,4	36,7	40,8	36,5	52,0	142,5
Celková nabídka	tis. t	5 833,8	5 650,8	5 809,5	5 006,5	5 106,6	102,0
Domácí spotřeba ³⁾	tis. t	2 930,0	2 840,0	2 520,0	2 480,0	2 635,0	106,3
v tom - potraviny	tis. t	1 250,0	1 250,0	1 250,0	1 200,0	1 200,0	100,0
- osiva	tis. t	190,0	185,0	170,0	165,0	165,0	100,0
- krmiva	tis. t	1 350,0	1 250,0	1 000,0	1 050,0	1 200,0	114,3
- technické užití	tis. t	140,0	155,0	100,0	65,0	70,0	107,7
Vývoz	tis. t	2 564,0	2 496,7	3 037,7	1 889,7	1 840,0	97,4
Intervenční nákup ⁴⁾	tis. t	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Prodej intervenčních zásob	tis. t	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Zůstatek intervenčních zásob	tis. t	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Celkové užití	tis. t	5 494,0	5 336,7	5 557,7	4 369,7	4 475,0	102,4
Konečná zásoba	tis. t	339,8	314,1	251,8	636,8	631,6	99,2
Soběstačnost ⁵⁾	%	185,7	185,7	216,5	190,3	167,7	-22,6
Ekonomika pšenice ozimé (náklady, výnosy a realizační ceny z Výběrového šetření ÚZEI)							
Náklady - celkem ⁶⁾	Kč/ha	23 192	23 295	23 269	22 698	23 317	102,7
Hektarový výnos pšenice ozimé	t/ha	7,23	6,82	6,90	6,09	5,46	89,7
Náklady jednotkové	Kč/t	3 206	3 416	3 371	3 726	4 267	114,5
Realizační cena	Kč/t	4 174	4 004	3 530	3 759	4 096	109,0
Podpory celkem - SAPS (základní platba + greening); PVP; LFA; zelená nafta, pojištění	Kč/ha	6 548	6 509	6 407	6 635	6 593	99,4
Podpory jednotkové	Kč/t	905	954	928	1 089	1 207	110,8
Nákladová rentabilita ⁵⁾	%	30,2	17,2	4,7	0,9	-4,0	-4,9
Souhrnná rentabilita ⁵⁾	%	58,4	45,2	32,3	30,1	24,3	-5,9

1) Pro rok 2018/19 odhady, s výjimkou údajů o sklizni.

2) Hektarový výnos - pramen ČSÚ.

3) Domácí spotřeba - ve všech uvedených letech: materiály ÚZEI a MZe.

4) Intervenční nákup je zahrnut do celkové poptávky, není uveden v konečných zásobách.

5) Meziroční index u soběstačnosti, nákladové a souhrnné rentability je vyjádřen v p. b. (tj. rozdílem %).

6) Náklady vč. vratky zelené nafty a po odpočtu vedlejšího výrobku.

Pramen: ČSÚ - Definitivní údaje o sklizni zemědělských plodin, Index cen zemědělských výrobců, Statistika zahraničního obchodu; MZe; SZIF; ÚZEI

Zpracoval: M. Andryšková (ÚZEI), F. Kůst (MZe)

Odhadovaná výše počátečních zásob pšenice v marketingovém roce 2018/19 proti předchozímu roku vzrostla více než dvojnásobně na 636,8 tis. t. Celková nabídka pšenice se tak díky vysokým počátečním zásobám a vzrůstu dovozu zvýšila na 5 106,6 tis. t, tj. o 2,0 %. Objem vývozu se odhaduje na 1 840,0 tis. t, je tedy o 2,6 % nižší než v předchozím roce. Celkový objem spotřeby pšenice v marketingovém roce 2018/19 se odhaduje na 2 635,0 tis. t, meziročně tedy o 6,3 % vyšší. Výše konečných zásob se odhaduje na 631,6 tis. t, což je proti předchozímu roku mírné snížení o 0,8 %. Odhadovaná míra soběstačnosti klesla o 22,6 p. b. na 167,7 %. Průměrné CZV pšenice potravinářské v ČR meziročně vzrostly, a to o 7,2 % na 4 096 Kč/t u pšenice potravinářské a o 6,9 % na 3 867 Kč/t u pšenice krmné. Průměrné náklady na jednotku produkce se meziročně zvýšily o 14,5 %. Míra nákladové rentability

potravinářské pšenice poklesla o 4,9 p. b. na -4,0 %, míra souhrnné rentability pak o 5,9 p. b. na hodnotu 24,3 %.

Ječmen

V marketingovém roce 2018/19 činila sklizňová plocha ječmene 324,7 tis. ha a meziročně došlo k jejímu poklesu o 0,9 %. Ozimé odrůdy zaujímaly 102,6 tis. ha (31,6 % celkové výměry ječmene), jarní odrůdy pak 222,1 tis. ha (68,4 %). Průměrný hektarový výnos ječmene dosáhl hodnoty 4,95 t/ha a byl tak meziročně o 5,4 % nižší. Produkce zrna se oproti minulému roku snížila o 6,2 %, a to na 1 606,0 tis. t. Jarní ječmen sklizený v roce 2018 splňuje všechny požadavky kladené na kvalitní surovinu pro výrobu sladu. Zrno má dobrou klíčivost, ale má vysoký obsah dusíkatých látek a jedná se o nejproblematictější parametr kvality ze sklizně roku 2018. Počáteční zásoba marketingového roku 2018/19 meziročně vzrostla o 15,5 %, a to na hodnotu 221,2 tis. t. Míra soběstačnosti v ČR za marketingový rok 2018/19 u ječmene meziročně poklesla o 7,5 p. b. na 112,7 %.

Průměrná roční CZV sladovnického ječmene za rok 2018 činila 4 755 Kč/t, což je meziroční zvýšení o 6,8 %. Průměrná roční CZV krmného ječmene meziročně vzrostla o 12,1 % na 3 671 Kč/t. Ječmen, především jarní, určený ke sladovnickému zpracování, patří dlouhodobě k polním plodinám s nejvyšší rentabilitou. Došlo u něj k meziročnímu nárůstu celkových nákladů o 3,1 %, přičemž realizační cena také vzrostla o 8,2 %. Nákladová rentabilita dosáhla u sladovnického ječmene hodnoty 15,9 %, míra souhrnné rentability pak hodnoty 51,4 % při meziročním růstu o 4,5 p. b.

T8.1/03 - Bilance výroby a spotřeby ječmene celkem a ekonomika ječmene jarního

Ukazatel	MJ	2014/15	2015/16	2016/17	2017/18	2018/19 ¹⁾	Meziroční index
Produkční plocha	tis. ha	350,5	366,0	325,7	327,7	324,7	99,1
Hektarový výnos	t/ha	5,61	5,44	5,67	5,23	4,95	94,6
Produkce	tis. t	1 967,0	1 991,4	1 845,3	1 712,3	1 606,0	93,8
Počáteční zásoba	tis. t	160,1	353,2	390,6	191,5	221,2	115,5
Dovoz	tis. t	45,2	24,0	48,0	59,9	55,0	91,8
Celková nabídka	tis. t	2 172,3	2 368,6	2 283,9	1 963,7	1 882,2	95,8
Domácí spotřeba ²⁾	tis. t	1 475,0	1 475,0	1 565,0	1 425,0	1 425,0	100,0
v tom - potraviny	tis. t	700,0	700,0	700,0	700,0	700,0	100,0
- osiva	tis. t	110,0	120,0	110,0	110,0	110,0	100,0
- krmiva	tis. t	660,0	650,0	750,0	610,0	610,0	100,0
- technické užití	tis. t	5,0	5,0	5,0	5,0	5,0	100,0
Vývoz	tis. t	344,1	503,0	527,4	317,5	271,0	85,4
Intervenční nákup ³⁾	tis. t	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Prodej intervenčních zásob	tis. t	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Zůstatek intervenčních zásob	tis. t	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Celkové užití	tis. t	1 819,1	1 978,0	2 092,4	1 742,5	1 696,0	97,3
Konečná zásoba	tis. t	353,2	390,6	191,5	221,2	186,2	84,2
Soběstačnost ⁴⁾	%	133,4	135,0	117,9	120,2	112,7	-7,5
Ekonomika ječmene jarního (náklady, výnosy a realizační ceny z Výběrového šetření ÚZEI)							
Náklady - celkem ⁵⁾	Kč/ha	19 390	19 428	19 914	19 621	20 235	103,1
Hektarový výnos ječmene	t/ha	6,02	5,94	5,78	5,05	4,93	97,6
Náklady jednotkové	Kč/t	3 223	3 273	3 443	3 884	4 103	105,6
Realizační cena	Kč/t	4 950	4 576	4 359	4 393	4 755	108,2
Podpory celkem - SAPS (základní platba + greening); PVP; LFA; zelená nafta, pojištění	Kč/ha	6 544	6 589	6 542	6 630	7 187	108,4
Podpory jednotkové	Kč/t	1 088	1 110	1 131	1 312	1 457	111,0
Nákladová rentabilita ⁴⁾	%	53,6	39,8	26,6	13,1	15,9	2,8
Souhrnná rentabilita ⁴⁾	%	87,3	73,7	59,5	46,9	51,4	4,5

1) Pro rok 2018/19 odhady, s výjimkou údajů o sklizni.

2) Domácí spotřeba - ve všech uvedených letech: materiály ÚZEI a MZe.

3) Intervenční nákup je zahrnut do celkové poptávky, není uveden v konečných zásobách.

4) Meziroční index u soběstačnosti, nákladové a souhrnné rentability je vyjádřen v p. b. (tj. rozdílem %).

5) Náklady vč. vratky zelené nafty a po odpočtu vedlejšího výrobku.

Pramen: ČSÚ - Definitivní údaje o sklizni zemědělských plodin, Index cen zemědělských výrobců, Statistika zahraničního obchodu; MZe; SZIF; ÚZEI

Zpracoval: M. Andryšková (ÚZEI), F. Kůst (MZe)

Kukuřice

Výměra sklizňové plochy kukuřice na zrno v ČR v marketingovém roce 2018/19 se meziročně snížila o 4,8 % na 81,9 tis. ha. Produkce se meziročně snížila o 16,8 %, a to na 489,2 tis. t. Hektarový výnos 5,98 t/ha byl meziročně o 12,6 % nižší. Celková nabídka kukuřičného zrna v marketingovém roce 2018/19 klesla na 1 045,6 tis. t (meziročně o 6,4 %). Objem celkové domácí spotřeby je odhadován na 513,0 tis. t, meziročně o 1,9 % nižší zejména v souvislosti s nižším objemem krmné spotřeby. Míra soběstačnosti u zrnové kukuřice klesla, a to ve srovnání s předchozím rokem o 17,1 p. b. na 95,4 %.

T8.1/04 - Bilance výroby a spotřeby kukuřice a její ekonomika

Ukazatel	MJ	2014/15	2015/16	2016/17	2017/18	2018/19 ¹⁾	Meziroční index
Produkční plocha	tis. ha	98,7	80,0	86,4	86,0	81,9	95,2
Hektarový výnos	t/ha	8,43	5,54	9,79	6,84	5,98	87,4
Produkce	tis. t	832,2	442,7	845,8	588,1	489,2	83,2
Počáteční zásoba	tis. t	420,9	464,6	430,2	398,8	376,4	94,4
Dovoz	tis. t	119,3	171,4	93,0	129,6	180,0	138,9
Celková nabídka	tis. t	1 372,5	1 078,7	1 369,0	1 116,5	1 045,6	93,6
Domácí spotřeba ²⁾	tis. t	577,0	493,0	534,0	523,0	513,0	98,1
v tom - potraviny	tis. t	17,0	15,0	14,0	14,0	15,0	107,1
- osiva	tis. t	20,0	18,0	20,0	19,0	18,0	94,7
- krmiva	tis. t	460,0	380,0	420,0	410,0	400,0	97,6
- technické užití	tis. t	80,0	80,0	80,0	80,0	80,0	100,0
Vývoz	tis. t	330,9	155,5	436,2	217,1	205,0	94,4
Celkové užití	tis. t	907,9	648,5	970,2	740,1	718,0	97,0
Konečná zásoba	tis. t	464,6	430,2	398,8	376,4	327,6	87,0
Soběstačnost ³⁾	%	144,2	89,8	158,4	112,4	95,4	-17,1
Ekonomika kukuřice (náklady, výnosy a realizační ceny z Výběrového šetření ÚZEI)							
Náklady - celkem ⁴⁾	Kč/ha	28 635	29 361	30 849	29 450	30 392	103,2
Hektarový výnos kukuřice	t/ha	9,37	6,31	9,71	7,92	5,98	75,4
Náklady jednotkové	Kč/t	3 057	4 651	3 176	3 716	5 086	136,8
Realizační cena	Kč/t	3 832	3 378	3 538	3 554	4 021	113,2
Podpory celkem - SAPS (základní platba + greening); PVP; LFA; zelená nafta, pojištění	Kč/ha	6 640	6 687	6 671	8 183	10 024	122,5
Podpory jednotkové	Kč/t	709	1 059	687	1 033	1 677	162,4
Nákladová rentabilita ³⁾	%	25,4	-27,4	11,4	-4,4	-20,9	-16,6
Souhrnná rentabilita ³⁾	%	48,5	-4,6	33,0	23,4	12,0	-11,4

1) Pro rok 2018/19 odhady, s výjimkou údajů o sklizni.

2) Domácí spotřeba - ve všech uvedených letech: materiály ÚZEI a MZe.

3) Meziroční index u soběstačnosti, nákladové a souhrnné rentability je vyjádřen v p. b. (tj. rozdílem %).

4) Náklady vč. vratky zelené nafty a po odpočtu vedlejšího výrobku.

Pramen: ČSÚ - Definitivní údaje o sklizni zemědělských plodin, Index cen zemědělských výrobců, Statistika zahraničního obchodu; MZe; SZIF; ÚZEI

Zpracoval: M. Andrášková (ÚZEI), F. Kůst (MZe)

Průměrná roční CZV zrna kukuřice krmné kvality za rok 2018 činila 4 021 Kč/t, což představuje meziroční nárůst o 6,4 %. Jednotkové náklady kukuřičného zrna v roce 2018 meziročně vzrostly o 36,8 %. Míra nákladové rentability poklesla o 16,6 p. b. na -20,9 %, míra souhrnné rentability dosáhla 12,0 % (meziročně nižší o 11,4 p. b.).

Geneticky modifikovaná kukuřice, označovaná také jako MON810 nebo „Bt-kukuřice“, se v ČR v roce 2018, stejně jako v roce 2017, nepěstovala žádná. Rok 2017 byl prvním rokem od roku 2005 (tehdy plocha začínala na 150 ha), ve kterém se v ČR žádná GM kukuřice nepěstovala. Pěstování GM kukuřice je administrativně náročné a je podmíněné dodržováním pravidla sousedství s běžnými plodinami.

Žito

Sklizňová plocha žita se v marketingovém roce 2018/19 oproti minulému roku zvětšila na 25,4 tis. ha, došlo tedy k meziročnímu zvýšení o 14,4 %. Produkce se meziročně zvýšila

o 10,1 %, a to na 120,2 tis. t při hektarovém výnosu 4,74 t/ha. Kvalitu žita ze sklizně roku 2018 lze podle konečných výsledků monitoringu kvality hodnotit v dlouhodobé časové řadě jako velmi dobrou. Počáteční zásoby v marketingovém roce 2018/19 byly na úrovni 11,5 tis. t, zatímco v marketingovém roce 2017/18 činily jen 7,1 tis. t. Celková nabídka žitného zrna vzrostla, a to o 7,0 % na 153,7 tis. t. Dovoz je předpokládán ve výši 22,0 tis. t. Odhadovaná tuzemská spotřeba žita 117,0 tis. t je oproti minulému roku o 3,5 % vyšší. Objem vývozu žita je předpokládán ve výši 20,0 tis. t. Celkové užití zrna meziročně vzrostlo o 3,7 % na 137,0 tis. t. Odhadovaná míra soběstačnosti, která je u žita mezi hlavními obilovinami v ČR dlouhodobě nejnižší, v roce 2018/19 činila 102,7 %, což představuje meziroční nárůst o 6,1 p. b. Průměrná roční CZV žita vzrostla oproti roku 2017 o 8,8 %, a to na 4 175 Kč/t.

Oves

Výměra sklizňové plochy ovsa v marketingovém roce 2018/19 se meziročně zmenšila o 3,0 % na 42,8 tis. ha. Produkce ovsa činila 152,7 tis. t (meziročně o 7,4 % vyšší) při průměrném hektarovém výnosu 3,56 t/ha. Při zanedbatelně nízkém dovozu 0,5 tis. t činila v marketingovém roce 2018/19 celková nabídka ovsa 186,3 tis. t a byla tak meziročně o 16,2 % vyšší. Domácí spotřeba je odhadována na 97,0 tis. t (meziroční nárůst o 5,4 %). Odhadovaná míra soběstačnosti v roce 2018/19 vzrostla na 157,4 %, meziročně o 2,9 p. b. Průměrná roční CZV ovsa krmné kvality se meziročně zvýšila o 3,3 % na 3 535 Kč/t, průměrná CZV ovsa potravinářské kvality, která dosahuje mezi hlavními obilovinami nejvyšší úrovně, vzrostla na 5 702 Kč/t, meziročně tedy o 13,4 %.

Triticale

Sklizeň triticales v roce 2018 činila 168,1 tis. t a byla ve srovnání s předchozím rokem o 5,2 % nižší. Na ploše 37,9 tis. ha (meziroční zvětšení plochy o 4,4 %) bylo dosaženo průměrného hektarového výnosu 4,44 t/ha. V marketingovém roce 2018/19 se předpokládá další snížení domácí spotřeby triticales na objem 162,0 tis. t (technické užití), tedy pokles o 6,9 %. Je odhadováno celkové užití ve výši 174 tis. t, meziročně o 6,5 % nižší. Při odhadovaném dovozu 2,0 tis. t se očekává vývoz 12,0 tis. t. Odhadovaná míra soběstačnosti, při poklesu objemu výroby i domácí spotřeby, v roce 2018/19 činí 103,8 %, meziročně je tak o 1,9 p. b. vyšší. Průměrná roční CZV činila 3 617 Kč/t a byla meziročně o 9,2 % vyšší.

Ostatní obiloviny

Minoritní druhy obilovin, se v ČR v marketingovém roce 2018/19 podle odhadu pěstovaly na ploše 6,4 tis. ha, stejně jako v roce 2017/2018. Sklizeň zrna této skupiny plodin v roce 2018 dle odhadu činila 17,0 tis. t při odhadovaném průměrném výnosu 1,37 t/ha. Celkové užití ostatních obilovin je odhadováno na 13,0 tis. t, z toho domácí spotřeba činí 5,0

tis. t. Zahraniční obchod je dlouhodobě poměrně stabilní, objem vývozu za rok 2018 je odhadován na 8,0 tis. t, dovoz pak na 4,0 tis. t.

8.1.2 Cukrová řepa – cukr

V hospodářském roce 2018/19 byla podle předběžných údajů sklizena cukrová řepa v EU 28¹⁰⁷ z plochy 1 648 tis. ha. Výroba cukru se v roce 2018/19 snížila o 14,7 % na 18,2 mil. t. Nejvyšší podíl na výrobě cukru v EU 28 měla Francie (29,7 %, 5,4 mil. t) a Německo (23,1 %, 4,2 mil. t). Česká republika pokrývá výrobu cukru EU 28 z 3,2 %. Celková nabídka cukru v EU 28 v roce 2018/19 se odhaduje na 22 477 tis. t. Dovoz cukru včetně cukru ve výrobcích se v roce 2018/19 očekává ve výši 1 857 tis. t. Ve spotřebě cukru se v roce 2018/19 předpokládá meziroční pokles o 2,0 % na 17,7 mil. t. Využití cukru pro průmyslové účely je odhadováno na 1,3 mil. t (biotechnologie). Vývoz cukru včetně výrobků obsahujících cukr se předpokládá ve výši 3,3 mil. t, tj. 14,9 % z celkové nabídky cukru. Zásoby cukru se meziročně snížily o 40,0 % na 1,5 mil. t. Na celkovém zhoršení bilance cukru v roce 2018/19 se nejvyšší měrou podílely povětrnostní podmínky. Soběstačnost cukru v EU 28 se proti roku 2017/18 snížila o 15,3 p. b. na 103,0 %. Průměrná prodejní cena bílého cukru ve Společenství (CPV) v roce 2018 dosáhla 351 €/t (9 000 Kč/t), což lze hodnotit jako negativní obrat (snížení o 26,1 % proti průměrné ceně v roce 2017). Průměrná dovozní cena bílého cukru ze zemí ACP¹⁰⁸ do EU 28 v roce 2018 dosáhla 399 €/t (10 232 Kč/t), cena surového cukru 424 €/t (10 873 Kč/t)¹⁰⁹. Proti roku 2017 klesla cena bílého cukru v roce 2018 o 21,0 %, surového cukru o 11,0 %.

Cukrovarnická kampaň 2018/19 proběhla v ČR v období od 12. září 2018 do 7. února 2019 a průměrná délka kampaně dosáhla přibližně 115 dnů.

107 Agri G4, European Commission, Committee for the common organisation of agricultural markets, update 20 December 2018.

108 ACP - Afrika, Karibik a Tichomoří.

109 Na výše uvedené přepočty jsou použity průměrné kurzy ČNB.

T8.1/05 - Bilance výroby a spotřeby cukru a ekonomika cukrové řepy¹⁾

Ukazatel	MJ	2014/15	2015/16	2016/17	2017/18	2018/19 ²⁾	Meziroční index
Produkční plocha cukrové řepy^{3), 5)}	tis. ha	53,8	45,0	52,3	58,1	60,2	103,6
Hektarový výnos cukrové řepy⁵⁾	t/ha	78,11	60,94	71,23	73,85	56,88	77,0
Zpracovaná řepa^{3), 5)}	tis. t	4 200	2 741	3 728	4 293	3 424	79,8
Cukernatost řepy⁵⁾	%	15,91	18,20	18,20	17,50	18,24	104,2
Produkční plocha cukrové řepy pro jiné využití	tis. ha	12,4	8,7	8,6	8,2	3,1	38,0
Bilance cukru							
Počáteční zásoba	tis. t	70,3	116,1	57,9	86,6	114,4	132,1
Výnos bílého cukru⁵⁾	t/ha	11,00	10,05	11,32	10,98	9,52	86,7
Výroba cukru ČR⁴⁾	tis. t	591,4	451,9	592,7	636,0	572,8	90,1
Dovoz celkem	tis. t	426,4	333,1	289,4	286,8	280,0	97,6
v tom - dovoz cukru	tis. t	133,5	109,0	81,8	74,0	80,0	108,1
- dovoz cukru ve výrobcích a substituentů cukru	tis. t	292,9	224,1	207,6	212,8	200,0	94,0
Celková nabídka	tis. t	1 088,1	901,1	939,9	1 009,4	967,2	95,8
Domácí spotřeba	tis. t	437,9	351,4	363,2	390,0	360,0	92,3
Vývoz celkem	tis. t	534,1	491,8	490,2	505,0	465,0	92,1
v tom - vývoz cukru	tis. t	346,9	305,2	318,7	330,0	300,0	90,9
- vývoz cukru ve výrobcích a substituentů cukru	tis. t	187,2	186,7	171,4	175,0	165,0	94,3
Celková poptávka	tis. t	972,0	843,2	853,3	895,0	825,0	92,2
Konečná zásoba	tis. t	116,1	57,9	86,6	114,4	142,2	124,3
Soběstačnost¹²⁾	%	135,1	128,6	163,2	163,1	159,1	-4,0
Produkční plocha celkem (potr. a nepotr. využití)	tis. ha	66,2	53,7	60,9	66,3	63,3	95,5
Množství zprac. cukrové řepy pro jiné využití	tis. t	1 015,9	559,4	689,0	684,0	684,0	100,0
Výnos bulev pro výrobu kvasného lihu	t/ha	81,0	64,4	81,1	84,3	52,3	62,0
CZV při skutečně dosažené cukernatosti¹⁴⁾	Kč/t	818	852	852	804	820	102,0
Ekonomika cukrové řepy (náklady, výnosy a realizační ceny z Výběrového šetření ÚZEI)							
Náklady celkem^{5), 7)}	Kč/ha	63 539	63 539	63 246	57 208	58 820	102,8
Hektarový výnos cukrové řepy	t/ha	76,88	63,09	72,84	69,26	56,22	81,2
Náklady jednotkové	Kč/t	826	1 007	868	826	1 046	126,6
Realizační cena cukrové řepy⁸⁾	Kč/t	865	890	840	814	820	100,7
Cukernatost řepy⁵⁾	%	15,91	18,20	18,20	17,50	18,24	104,2
Hektarový výnos cukrové řepy při 16% cukernatosti	t/ha	76,45	71,76	82,85	75,75	64,30	84,9
Náklady jednotkové cukrové řepy při 16% cukernatosti	Kč/t	831	885	763	755	915	121,2
Základní, resp. minimální cena cukrové řepy EU¹⁰⁾	Kč/t	677,99	725,58	712,17	710,38	.	.
	€/t	26,29	26,29	26,29	26,29	.	.
Podpory celkem^{9), 11)}							
SAPS (základní platba + greening + oddělená platba na cukr); VCS; PVP; LFA; zelená nafta, pojištění	Kč/ha	36 074	14 499	13 977	12 965	18 716	144,4
Podpory jednotkové při 16% cukernatosti	Kč/t	472	202	169	171	291	170,1
Nákladová rentabilita při 16% cukernatosti^{12), 13)}	%	4,0	0,5	10,0	7,8	-10,4	-18,2
Souhrnná rentabilita při 16% cukernatosti^{12), 13)}	%	60,8	23,3	32,1	30,5	21,4	-9,0
Základní, resp. minimální cena cukrové řepy EU¹⁰⁾	Kč/t	725,58	712,17	710,38	.	.	.
	€/t	26,29	26,29	26,29	.	.	.

1) V letech 2013/14–2017/18 trvá hospodářský rok od 1. 10. do 30. 9. následujícího roku.

2) Odhad do konce hospodářského roku.

3) Údaj SZIF.

4) V roce 2018/19 pouze předběžné údaje nebo velmi hrubý odhad.

5) Cukrová řepa pro výrobu cukru.

6) Výběrové šetření o nákladech a výnosech zemědělských výrobců ÚZEI, 2018 odhad ÚZEI. V nákladech není zohledněn podíl pěstitelů na výrobní dávce a některé další náklady (např. náklady na nákup dodatečně kvóty cukru). Náklady vč. vratky zelené nafty.

7) Přepočty v letech 2014/15, 2015/16, 2016/17 a 2017/18 je proveden na základě hektarového výnosu vypočteného na 16% cukernatost řepy podle Výběrového šetření o nákladech a výnosech zemědělských výrobců ÚZEI, v roce 2018/19 na základě odhadu hektarového výnosu a cukernatosti řepy (18,3 % k 15. 12. 2018) podle MZe.

8) Za léta 2014–2017 průměrná realizační cena cukrové řepy podle Výběrového šetření o nákladech a výnosech zemědělských výrobců ÚZEI, za rok 2018 cena ČSÚ (CZV).

9) Oddělená platba za cukr je částečnou kompenzací snížených příjmů pěstitelů cukrové řepy po reformě SOT v odvětví cukru, od roku 2016 není vyplácena.

10) Od roku 2014 minimální cena cukrové řepy podle Nařízení evropského parlamentu a Rady (EU) č. 318/2006 a č. 1308/2013; je udávána při 16% cukernatosti řepy.

Od roku 2007 je směnný kurz stanoven nařízením Komise (ES) č. 1913/2006, v platném znění.

V roce 2014 1 € = 27,599 Kč, v roce 2015 1 € = 27,089 Kč, v roce 2016 1 € = 27,022 Kč, od roku 2017 se minimální cena nevyplácí vzhledem k ukončení kvóty cukru v EU.

11) V roce 2018 byla sazba přechodné vnitrostátní podpory na zemědělskou půdu ve výši 141,58 Kč/ha, výše sazby SAPS = 3 388,15 Kč/ha.

Sazba VCS v roce 2018 byla stanovena na 6 549,92 Kč/ha, sazba greening = 1 877,38 Kč/ha.

12) Meziroční index u soběstačnosti, nákladové a souhrnné rentability je vyjádřen v p. b. (tj. rozdílem %).

13) Zpracovaná řepa a výnos bulev jsou za příslušný rok přepočteny na 16% cukernatost.

14) Údaje za kalendářní rok dle ČSÚ.

Pramen: ČSÚ - Index cen zemědělských výrobců, Statistika zahraničního obchodu; MZe; SZIF; Českomoravský cukrovarnický spolek,

Výběrové šetření o nákladech a výnosech zemědělských výrobců ÚZEI 2011–2016; 2017 (odhad)

Zpracoval: H. Baudisová (ÚZEI), M. Dvořáková, D. Froněk (MZe)

V ČR se cukrová řepa pro výrobu cukru v roce 2018/19 pěstovala na ploše 60,2 tis. ha. Průměrný výnos cukrové řepy při skutečně dosažené cukernatosti dosáhl hodnoty 56,9 t/ha¹¹⁰. Cukernatost řepy se zvýšila na 18,2 %. Produkční plocha na nepotravinářské využití cukrové

110 Údaj vypočtený z údajů VUC (jako podíl zpracované cukrové řepy a plochy cukrové řepy).

řepy činila 3,1 tis. ha, výnos bulev pro výrobu kvasného lihu dosáhl 52,3 t/ha. Výroba cukru v ČR v roce 2018/19 dosáhla podle předběžných údajů 572,8 tis. t. Výnos polarizačního cukru dosáhl 10,37 t/ha¹¹¹ a výnos bílého cukru 9,52 t/ha.

Podle statistiky zahraničního obchodu ČSÚ bylo v průběhu roku 2017/18 dovezeno 286,8 tis. t cukru celkem, z toho cukru bílého 74 tis. t a cukru obsaženého ve výrobcích a substituentech 212,8 tis. t. V roce 2018/19 se předpokládá snížení celkového dovozu cukru o 2,4 % na 280,0 tis. t, z toho zvýšení cukru bílého o 8,1 % na 80,0 tis. t. U cukru obsaženého ve výrobcích a substituentů cukru se proti roku 2017/18 očekává pokles o 6,0 % na 200,0 tis. t.

Vývoz cukru celkem v roce 2017/18 se meziročně zvýšil o 3,0 % a byl realizován ve výši 505,0 tis. t. Největší podíl 65,3 % na celkovém vývozu cukru 2017/18 měl bílý cukr, kterého se vyvezlo 330,0 tis. t. Mírný růst vývozu byl evidován u výrobků obsahujících cukr a substituentů cukru o 2,1 % na 175,0 tis. t. Vzhledem ke snížení výroby cukru v roce 2018/19 se očekává snížení vývozu bílého cukru o 9,1 % na 300,0 tis. t a u výrobků obsahujících cukr a u substituentů cukru se předpokládá snížení vývozu o 5,7 % na 165 tis. t. Očekává se, že dojde ke snížení celkového vývozu cukru o 7,9 % na 465,0 tis. t.

V kalendářním roce 2018 dosáhla podle údajů ČSÚ průměrná CZV cukrové řepy při skutečně dosažené cukernatosti 820 Kč/t (zvýšení cca o 2 % proti roku 2017). Průměrná CPV krystalového cukru v ČR se v roce 2018 ve srovnání s rokem 2017 snížila o 30,1 % na 9,32 Kč/kg. Spotřebitelská cena krystalového cukru se meziročně snížila na 15,73 Kč/kg, tj. o 21,2 %.

Podle definitivních údajů Výběrového šetření o nákladech zemědělských výrobků ÚZEI za rok 2017 dosáhly vlastní náklady celkem na pěstování cukrové řepy 57 208 Kč/ha a jako celek klesly proti roku 2016 o 8,4 %. Hektarový výnos respondentů se snížil v roce 2017 na 69,26 t/ha. Pro potřeby srovnání parametrů pěstování cukrové řepy s evropskými státy vyrábějící cukr je přepočítáván výnos cukrové řepy i náklady na 16% cukernatost řepy (skutečná cukernatost v roce 2017/18 dosáhla 17,50 %). V roce 2017 tak přepočtený výnos dosáhl 75,75 t/ha a nákladové zatížení 755 Kč/t. Realizační cena respondentů v roce 2017 činila 814 Kč/t. Predikce nákladů na rok 2018/19 vychází z pozvolného růstu cen vstupů. Předpokládá se meziroční zvýšení celkových vlastních nákladů o 2,8 % na 58 820 Kč/ha, resp. na 1 046 Kč/t, při předpokládaném výnosu 56,22 t/ha. Po přepočtu výnosu na 16% cukernatost se očekává výnos 64,30 t/ha z důvodu předpokládané průměrné cukernatosti na 18,24 %. Přepočtené náklady na tunu se zvýšily na 915 Kč/t (růst o 21,2 %). V roce 2018 zůstala realizační cena téměř stejná, tj. 820 Kč/t (zvýšení o 6 Kč/t).

¹¹¹ Hmotnost veškerého cukru teoreticky získatelného z jednotky plochy cukrové řepy (bez zápočtu cukru obsaženého v cukrové řepě zpracované ve smlouvě o dílo mimo území ČR).

Cukrová řepa je finančně podporována z prostředků EU a ČR. Proti roku 2017 celková možná výše poklesla o 0,3 % na 13 242 Kč/ha.

V roce 2018/19 se předpokládá zhoršení nákladové rentability na -10,4 % (meziroční snížení o 18,2 p. b.). Souhrnná rentabilita (se započtením přímých plateb) dosáhla kladných hodnot ve výši 21,4 %, meziročně se ale snížila o 9,0 p. b. Hlavním důvodem bylo zvýšení nákladů na pěstování cukrové řepy a snížení hektarového výnosu. Podle bilančních ukazatelů v roce 2018/19 se předpokládá soběstačnost v komoditě cukr 159,1 %. Ve srovnání s rokem 2017/18 klesla o 4,0 p. b. Spotřeba cukru v roce 2017 podle ČSÚ dosáhla 34,9 kg/obyv./rok, v roce 2018 se odhaduje snížení spotřeby na 34,1kg/obyv./rok.

8.1.3 Brambory a bramborový škrob

Produkční plocha brambor se v roce 2018 v zemích EU dle Eurostatu ve srovnání s předchozím rokem 2017 snížila o 1,7 % na 1 714,1 tis. ha. Odhadovaná produkce zemí EU v roce 2018 se vlivem přírodních podmínek snížila o 14,9 % na 52,7 mil. t. Odhad průměrného výnosu za rok 2018 (s výjimkou Malty) je 26,42 t/ha.

V ČR produkční plocha brambor celkem (včetně odhadu za domácnosti) v roce 2018/19 mírně klesla o 1,8 %, brambory se pěstovaly na celkové ploše 28,9 tis. ha. Plocha raných brambor (včetně odhadu za domácnosti) se meziročně nezměnila, dosáhla 2,1 tis. ha. V kategorii brambor „mimo raných a sadbových“¹¹², tj. brambory konzumní pozdní a brambory pro výrobu škrobu, byl zaznamenán pokles plochy o 2,3 % na 24,0 tis. ha, z toho k poklesu plochy o 3,7 % na 17,8 tis. ha došlo u konzumních brambor pozdních (včetně odhadu za domácnosti), v zemědělském sektoru se snížila produkční plocha o 4,9 % na 13,1 tis. ha. U brambor pro výrobu škrobu došlo k navýšení produkční plochy o 1,8 % na 6,2 tis. ha.

S výjimkou raných brambor (včetně odhadu za domácnosti), kde se navýšil hektarový výnos meziročně o 27,7 % na 22,63 t/ha, došlo v ostatních sledovaných kategoriích brambor k poklesu hektarových výnosů. Hektarový výnos konzumních brambor (za zemědělský sektor) dosáhl 25,59 t/ha (pokles proti roku 2017/18 o 10,5 %). Výnos brambor pro výrobu škrobu činil 27,36 t/ha (pokles proti roku 2017/18 o 24,2 %).

Celková produkce brambor celkem (včetně odhadu za domácnosti) meziročně klesla o 13,0 % na 713,3 tis. t. Obdobné snížení produkce bylo i v kategorii brambor „mimo raných a sadbových“, kdy pokles o 15,4 % představoval produkci 609,0 tis. t (včetně odhadu za domácnosti). Tato kategorie brambor zahrnuje brambory konzumní pozdní, kde došlo k poklesu produkce o 14,9 % na 334,6 tis. t a brambory pro výrobu škrobu, u nichž klesla produkce o 22,3 % na 168,4 tis. t.

¹¹² ČSÚ.

T8.1/06 - Bilance výroby a spotřeby brambor celkem a ekonomika brambor konzumních ostatních¹⁾

Ukazatel	MJ	2014/15	2015/16	2016/17	2017/18	2018/19 ²⁾	Meziroční index
Produkční plocha	tis. ha	30,1	28,7	29,6	29,4	28,9	98,2
Hektarový výnos	t/ha	27,68	21,06	28,13	27,85	24,69	88,7
Bilance brambor celkem							
Počáteční zásoba	tis. t	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Výroba	tis. t	832,8	604,3	831,1	819,7	713,3	87,0
Dovoz brambor čerstvých	tis. t	167,4	250,1	162,2	185,7	170,0	91,5
Dovoz ve výrobcích	tis. t	167,7	190,3	212,6	223,9	229,8	102,6
Dovoz brambor v nativním škrobu	tis. t	25,5	42,0	33,0	54,5	35,7	65,5
Dovoz celkem	tis. t	360,5	482,4	407,8	464,1	435,5	93,8
Celková nabídka	tis. t	1 193,3	1 086,7	1 238,9	1 283,8	1 148,8	89,5
Domácí spotřeba ³⁾	tis. t	1 049,9	913,2	1 068,2	1 100,9	1 010,5	91,8
v tom - potraviny	tis. t	670,0	595,0	650,0	665,6	650,0	97,7
- sadba	tis. t	90,0	90,0	85,0	87,0	82,0	94,3
- odpad a skladové ztráty	tis. t	130,9	101,1	173,3	191,3	142,7	74,6
- technické užití - škrob	tis. t	159,0	127,1	159,9	157,0	135,8	86,5
Vývoz brambor čerstvých	tis. t	32,7	46,3	35,0	33,9	18,5	54,5
Vývoz ve výrobcích	tis. t	62,6	71,5	66,5	76,1	70,0	92,0
Vývoz brambor v nativním škrobu	tis. t	48,0	55,7	69,2	72,9	49,8	68,4
Vývoz celkem	tis. t	143,3	173,5	170,7	182,9	138,3	75,6
Celková poptávka	tis. t	1 193,2	1 086,7	1 238,9	1 283,8	1 148,8	89,5
Konečná zásoba	tis. t	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Soběstačnost ⁴⁾	%	79,3	66,2	77,8	74,5	70,6	-3,9
Ekonomika brambor konzumních ostatních (náklady, výnosy a realizační ceny z Výběrového šetření ÚZEI)							
Náklady - celkem ⁵⁾	Kč/ha	114 113	111 407	107 730	112 125	116 183	103,6
Hektarový výnos brambor konzumních ostatních	t/ha	29,42	22,59	30,15	29,12	22,30	76,6
Náklady jednotkové	Kč/t	3 879	4 932	3 573	3 851	5 211	135,3
Realizační cena brambor konzumních ost. ⁶⁾	Kč/t	3 157	3 164	3 366	3 302	4 912	148,8
Podpory celkem - SAPS (základní platba + greening); PVP; VCS; LFA; zelená nafta, pojištění	Kč/ha	6 725	12 389	11 804	11 618	17 185	147,9
Podpory jednotkové	Kč/t	229	548	392	399	771	193,2
Nákladová rentabilita ⁴⁾	%	-18,6	-35,8	-5,8	-14,2	-5,7	8,5
Souhrnná rentabilita ⁴⁾	%	-12,7	-24,7	5,2	-3,9	9,1	12,9
CZV EU 5 brambory konzumní ostatní ⁷⁾	Kč/t	4 560,0	5 326,0	6 330,0	6 098,0	4 878,2	80,0

1) Hospodářský rok u brambor celkem začíná 1. 7. roku sklizně a končí 30. 6. následujícího roku. Do bilance se započítávají rané brambory sklizené, dovezené či vyvezené od 1. 1. do 30. 6. začínajícího hospodářského roku.

2) Odhad, s výjimkou údajů o sklizni.

3) Domácí spotřeba - ve všech uvedených letech: materiály MZe, ÚZEI a ČŠS.

4) Meziroční index u soběstačnosti, nákladové a souhrnné rentability je vyjádřen v p. b. (tj. rozdílem %).

5) VNáklady vč. vratky zelené nafty a po odpočtu vedlejšího výrobku.

6) Realizační cena brambor konzumních ostatních z VŠ, odhad - cena ČSÚ za rok 2018.

7) CZV brambor konzumních ostatních v EU (5) - Eurostat, přepočten podle kurzu ČNB.

Pramen: ČSÚ - Definitivní údaje o sklizni zemědělských plodin, Ceny zemědělských výrobků, Statistika zahraničního obchodu;

MZe; Eurostat; ÚZEI; ČŠS; ČNB

Zpracoval: H. Baudisová (ÚZEI), J. Žížka (MZe), M. Vávrová (ČŠS), J. Králíček (ČBS)

V roce 2017/18 se celkový dovoz brambor celkem (brambory čerstvé, brambory obsažené ve výrobcích a polotovarech z brambor a brambory přepočtené na nativní škrob) zvýšil proti roku 2016/17 o 13,8 % na 464,1 tis. t. brambor celkem. Vývoz brambor celkem v roce 2017/18 dosáhl 182,9 tis. t.

Celková nabídka brambor (včetně odhadu za domácnosti) v roce 2018/19 se snížila o 10,5 % na 1 148,8 tis. t brambor. Domácí spotřeba celkově klesla o 8,2 % na 1 010,5 tis. t. Soběstačnost brambor dosáhla 70,6 % (pokles proti roku 2017/18 o 3,9 p. b.).

Průměrná roční CZV brambor konzumních ostatních se v roce 2018 (podle ČSÚ) ve srovnání s rokem 2017 zvýšila o 13,7 % na 4 912 Kč/t. Spotřebitelská cena dosáhla 15,11 Kč/kg, meziročně se snížila o 5,4 %.

Podle konečných výsledků Výběrového šetření o nákladech a výnosech zemědělských výrobků ÚZEI dosáhly vlastní náklady brambor konzumních ostatních v roce 2017 výše 112 125 Kč/ha, resp. 3 851 Kč/t. Podle předběžných výsledků šetření se předpokládá v roce 2018 zvýšení vlastních nákladů o cca 3,6 % na 116 183 Kč/ha, resp. 5 211 Kč/t. Přímé materiálové náklady v roce 2017 byly proti původním předpokladům nižší a dosáhly 34 926 Kč/ha. Podle předběžných výsledků za rok 2018 se očekává mírné zvýšení přímých materiálových nákladů na 35 852 Kč/ha, především v položce nakupovaná sadba. Respondenti dosáhli v roce 2017 výnosu 29,12 t/ha. Předběžné výsledky šetření v roce 2018 signalizují v porovnání s rokem 2017 nejvyšší zvýšení finančních prostředků v položce pracovní náklady celkem o 8,0 % na 28 050 Kč/ha.

Nákladová rentabilita brambor konzumních ostatních v roce 2017 vlivem poklesu CZV zůstala v záporných hodnotách (-14,2 %). Souhrnná rentabilita se započtením přímých plateb dosáhla o trochu lepších výsledků (-3,9 %). Skutečně dosažená realizační cena respondentů v roce 2017 dosáhla 3 302 Kč/t (pokles proti roku 2016 o 2 %). Pěstitelé brambor v ČR využili v roce 2018 finanční podpory z prostředků EU a ČR. Proti roku 2017 se celková částka snížila o 3,1 % na 10 948 Kč/ha. Předpokládaná rentabilita se v roce 2018 zlepšila především zvýšením CZV (u odhadu nákladů se používá cena ČSÚ) o 48,8 % na 4 912 Kč/t. Nákladová rentabilita se podle odhadu zlepšila na -5,7 %, tj. o 8,5 p. b., ale přesto zůstává v záporných hodnotách. Proti roku 2017 se o 12,9 p. b. zvýšila souhrnná rentabilita na 9,1 %.

Spotřeba brambor v roce 2017 na obyvatele se meziročně snížila o 1,0 % na 68,5 kg/obyv./rok. V roce 2018 se očekává snížení spotřeby brambor na 67,0 kg/obyv./rok.

Brambory na výrobu škrobu

Podle odhadu na rok 2018¹¹³ se plocha brambor pro výrobu škrobu v ČR meziročně zvýšila o 1,8 % na 6,2 tis. ha. Na výrobu škrobu v ČR bylo zpracováno 168,4 tis. t brambor, tj. o 22,3 % méně než v roce 2017. Dosažený hektarový výnos 27,36 t/ha v kampani 2018/19 patří k těm nižším (pokles o 24 % proti roku 2017). Obdobně došlo ke dalšímu snížení průměrného výnosu škrobu o 5,3 % na 6,25 t/ha. Škrobnatost brambor se proti roku 2017 zvýšila o 2,1 % na 19,1 %. Pěstitelé realizovali svoji produkci brambor na výrobu škrobu dle ČŠŠ v roce 2018 za 2 500 Kč/t.

Bilanční parametry bramborového škrobu v roce 2018/19 byly negativně ovlivněny přírodními podmínkami roku 2018. Ve všech sledovaných ukazatelích došlo k poklesu. Celková nabídka klesla o 23,4 % na 40 tis. t škrobu, kleslo množství vyrobeného škrobu na 29,1 tis. t. a dovozu o 34,5 % na 7,6 tis. t. Došlo tak k poklesu domácí spotřeby škrobu o 13,5 % na 28,9 tis. t a vývozu o 31,6 % na 10,6 tis. t. Celková poptávka se snížila na

113 ČŠŠ, ČBS.

39,5 tis. t bramborového škrobu. Konečná zásoba škrobu klesla z počátečních 3,3 tis. t na 0,5 tis. t.

8.1.4 Olejnin

Celková světová produkce hlavních druhů olejin¹¹⁴ v marketingovém roce 2018/19 dosáhla rekordních 593,3 mil. t, což představuje nárůst o 3,3 % proti sklizni předchozího roku. S výjimkou bavlníku, podzemnice olejné a řepky vykázaly všechny olejnin nárůst produkce.

Olejnin jsou skupinou plodin, koncentrovaných do relativně malého počtu producentů regionů či zemí, z nichž je nejvíce typická monokulturní produkce sóji (Spojené státy, Brazílie, Argentina, Čína) a semen palmy olejné (Indonésie a Malajsie). Nejvýznamnějšími světovými producenty olejin byly v marketingovém roce 2018/19 USA (134 mil. t), Brazílie (121,6 mil. t) a Argentina (60,0 mil. t). Zdaleka největším světovým importérem olejin, a to i přes vysokou vlastní produkci, zůstává Čína s 94,2 mil. t (54,2 % světového importu). Pozici největšího světového vývozce olejin zaujímá Brazílie s 79,8 mil. t (44,7 % světového exportu), následovaná USA s objemem 52,2 mil. t (29,3 %).

Světová sklizeň semene řepky olejné činila 70,4 mil. t a byla tak meziročně o 4,9 % vyšší. Kanada sklídila 21,1 mil. t a nahradila EU na místě největšího globálního producenta řepky, v EU se sklídilo pouze 19,6 mil. t. I přes vysokou domácí produkci dovezly nejvíce řepkového semene Čína (celkem 5,6 mil. t), EU (4,3 mil. t) a Japonsko (2,5 mil. t). V exportu je dominantním světovým hráčem Kanada s objemem 11,6 mil. t. (USDA, III 2018).

Sklizňová plocha hlavních olejin (řepky, slunečnice a sóji) v Evropské unii v roce 2018 činila 11,0 mil. ha, pokles oproti předchozímu roku o 0,9 mil. ha. Produkční plocha řepky, nejdůležitější olejnin v EU, meziročně poklesla o 13,5 % a činila 5,8 mil. ha. Při průměrném výnosu 3,2 t/ha se dosažená produkce řepkového semene meziročně snížila na 18,5 mil. t (o 6,3 %). Výrazně nižší než řepky olejné je v EU produkce slunečnicového semene, jež v roce 2018 činila 9,4 mil. t. Hlavními jeho producenty zůstávají Rumunsko (2,6 mil. t), Maďarsko (1,8 mil. t), Bulharsko (1,7 mil. t). Produkce sójových bobů meziročně vzrostla na 3,1 mil. t.

Sklizňová plocha olejin v marketingovém roce 2018/19 vzrostla a celkem činila v ČR 489,3 tis. ha. Průměrný hektarový výnos se meziročně zvýšil na 3,09 t/ha a celková produkce olejin tak proti sklizni roku 2017 vzrostla o 19,1 % na výši 1 511,3 tis. t. Zahraniční obchod olejinami celkem vykazuje kladnou bilanci a nejdůležitějšími exportními komoditami ČR z této skupiny komodit jsou řepkové, hořčičné a makové semeno.

114 Hlavní světové olejnin (podle objemu produkce 2018/19): sójové boby, řepkové semeno, bavlníkové semeno, semeno podzemnice olejné, slunečnicové semeno, ořechy palmy olejné a palmy kokosové (USDA).

Řepka olejná se v marketingovém roce 2018/19 sklídila v ČR z podobné produkční plochy jako v předchozím roce 411,8 tis. ha (nárůst o 4,4 %). Objem produkce řepky ve srovnání s předchozím rokem vzrostl o 23,8 % na 1 410,8 tis. t při průměrném výnosu 3,43 t/ha. Podíl řepkového semene na celkové produkci olejnin v ČR činil 93,3 %. Míra soběstačnosti je vlivem mimořádných klimatických podmínek odhadována na 112,9 %.

T8.1/07 - Bilance výroby a spotřeby řepky olejné a její ekonomika

Ukazatel	MJ	2014/15	2015/16	2016/17	2017/18	2018/19 ¹⁾	Meziroční index
Produkční plocha	tis. ha	389,3	366,2	393,0	394,3	411,8	104,4
Hektarový výnos	t/ha	3,95	3,43	3,46	2,91	3,43	117,9
Produkce	tis. t	1 537,3	1 256,2	1 359,1	1 146,2	1 410,8	123,1
Bilance							
Počáteční zásoba	tis. t	47,6	88,2	209,7	153,0	126,7	82,8
Dovoz	tis. t	111,7	110,5	122,1	235,6	230,0	97,6
Celková nabídka	tis. t	1 696,6	1 454,9	1 690,9	1 534,8	1 767,5	115,2
Domácí spotřeba	tis. t	1 062,6	963,0	1 160,0	1 191,4	1 250,0	104,9
z toho - FAME²⁾	tis. t	554,2	427,5	378,5	376,2	420,0	111,6
Vývoz	tis. t	543,3	279,7	375,1	216,7	370,0	170,7
Celková poptávka	tis. t	1 605,9	1 242,7	1 535,1	1 408,1	1 620,0	115,0
Konečná zásoba	tis. t	88,2	209,7	153,0	126,7	120,0	94,7
Soběstačnost³⁾	%	144,7	130,4	117,2	96,2	112,9	16,7
Ekonomika řepky (náklady, výnosy a realizační ceny z Výběrového šetření ÚZEI)							
Náklady - celkem⁴⁾	Kč/ha	33 633	34 625	34 290	34 088	34 854	102,2
Hektarový výnos řepky	t/ha	4,08	3,59	3,55	3,10	3,43	110,7
Náklady jednotkové	Kč/t	8 246	9 644	9 663	11 012	10 174	92,4
Realizační cena řepky	Kč/t	9 517	9 679	9 915	10 353	9 284	89,7
Podpory celkem - SAPS (základní platba + greening); PVP; LFA; zelená nafta, pojištění	Kč/ha	6 569	6 565	6 472	6 884	6 682	97,1
Podpory jednotkové	Kč/t	1 610	1 829	1 824	2 224	1 951	87,7
Nákladová rentabilita³⁾	%	15,4	0,4	2,6	-6,0	-8,7	-2,8
Souhrnná rentabilita³⁾	%	34,9	19,3	21,5	14,2	10,4	-3,8

1) Odhad, s výjimkou údajů o sklizni.

2) Sdružení výrobců bionafty.

3) Meziroční index u soběstačnosti, nákladové a souhrnné rentability je vyjádřen v p. b. (tj. rozdílem %).

4) Náklady vč. vratky zelené nafty a po odpočtu vedlejšího výrobku rok 2017 odhad.

Pramen: ČSÚ - Definitivní údaje o sklizni zemědělských plodin, MPO, Statistika zahraničního obchodu;

Sdružení pro výrobu bionafty

Zpracoval: D. Král (ÚZEI), M. Liška (MZe)

Průměrná cena zemědělských výrobců řepkového semene v ČR během roku 2018 vzrostla z roční minima 8 927 Kč/t v květnu (které bylo současně nejnižší cenou od listopadu 2014, docházelo k setrvalému růstu ceny až na úroveň 9 540 Kč/t v prosinci. Průměrná CZV za rok 2017 byla s hodnotou 9 284 Kč/t o 12,2 % meziročně vyšší.

Vedle řepky olejné jsou nejvýznamnějšími olejninami v ČR slunečnice, mák setý, hořčice setá a sója, v zanedbatelné míře pak len olejný.

Slunečnice v marketingovém roce 2018/19 zaznamenala v ČR mírný pokles plochy o 6,5 % na 20,2 tis. ha. Produkce slunečnicového semene dosáhla 47,6 tis. t (meziroční pokles o 10,5 %) při průměrném výnosu 2,36 t/ha. Celková nabídka slunečnicového semene je odhadována na 297,2 tis. t. Průměrná roční CZV slunečnicového semene meziročně klesla o 11,9 % na 7 876 Kč/t.

Sklizňová plocha máku v ČR dosáhla v roce 2018 hodnoty 26,6 tis. ha, meziročně o 18,4 % menší. Při výrazném propadu průměrného výnosu na 0,51 t/ha se objem produkce makového semene meziročně snížil na 13,7 tis. t (meziročně o 31,8 %). Při odhadované domácí spotřebě 8,8 tis. t a předpokládaném objemu vývozu 8,6 tis. t dosahuje odhadovaná míra soběstačnosti u makového semene 156,0 %. Tento výsledek dokazuje prudký propad soběstačnosti vlivem významného poklesu produkce, který byl způsoben především suchem. U CZV makového semene v roce 2018 došlo vlivem poklesu produkce ke strmému růstu ceny až k téměř 90 000 Kč/t, přičemž roční průměr činil 61 882 Kč/t (meziročně o 78,0 % vyšší).

Produkce hořčičného semene v ČR v marketingovém roce 2018/19 při meziročním rozšíření sklizňových ploch z 11,8 tis. ha na 13,0 tis. ha vzrostla na 11,6 tis. t (nárůst o 22,1 %), a to při výnosu 0,90 t/ha. Při poklesu vývozu na 10,0 tis. t se očekává objem dovozu 2,3 tis. t. Odhadovaná domácí spotřeba činí 4 tis. t a míra soběstačnosti dosahuje 291,0 %. Průměrná roční CZV za rok 2018 rostla meziročně o 3,3 % na 15 555 Kč/t.

Z pěstebních ploch sóji o rozloze 15,2 tis. ha (meziročně o 0,7 % menší) bylo v ČR v marketingovém roce 2018/19 sklizeno 25,3 tis. t sójových bobů. Průměrný výnos klesl o 31,7 % na 1,66 t/ha. Odhadovaný objem dovozu činí 24,0 tis. t, vývozu pak 8,0 tis. t, míra soběstačnosti meziročně mírně klesla a je předpokládána na 59,4 %.

Produkce lněného semene v ČR v marketingovém roce 2018/19 dosáhla pouhých 1,8 tis. t ze sklizňové plochy 1,3 tis. ha. To představuje meziroční pokles produkce o 25,5 %. Objem dovozu je odhadován na 9,5 tis. t, vývozu pak na 9,0 tis. t. Míra soběstačnosti je 80,0 %.

8.1.5 Chmel

Česká republika patří mezi největší producenty jemného aromatického chmele na světě. V roce 2018 došlo ve světě podle IHGC (Mezinárodního sdružení pěstitelů chmele) k nárůstu plochy o 2 833 ha (tj. o 4,6 %), celková sklizňová plocha chmele tak dosáhla rekordních 60 672 ha. Výměra chmele v roce 2018 v České republice tvořila 8,3 % světové plochy a je na třetím místě mezi světovými pěstiteli chmele po USA (38,4 % světové plochy) a Německu (33,2 % světové plochy).

Celosvětová produkce dosáhla v roce 2018 podle předběžných údajů IHGC 116 227 t chmele při průměrném výnosu 1,92 t/ha. V meziročním srovnání klesla produkce chmele o 1,3 %. V Evropě došlo vlivem vysokých teplot a extrémně nízkým srážkám k poklesu produkce o 2 269 t méně než v roce 2017.

Suché, horké léto a příchod srážek až v druhé polovině srpna především v Evropě se značně projevilo na množství alfa hořkých látek. V roce 2018 dle předběžných výsledků sklizně v jednotlivých státech bylo vyrobeno 11 170 t alfa hořkých kyselin, což je o 1,2 % více než v roce 2017. Spotřeba alfa hořkých kyselin v pivovarském sektoru je v roce 2018 odhadována na 9 198 t. Po letech bude pravděpodobně nadbytek alfa hořkých látek.

Zejména nedostatek srážek a vysoké teploty zapříčinily podprůměrnou úrodu chmele ve všech chmelařských oblastech České republiky. Jarní nadprůměrné teploty významným způsobem urychlily vegetaci. Letní měsíce byly takřka bez vody, s tropickými hodnotami, které chmelu neprospívají.

V rámci České republiky se sklizňový ročník 2018 projevil jako jeden z nejnižších s celkovou produkcí chmele 5 126,42 t a průměrným výnosem 1,02 t/ha. V porovnání s rokem 2017 došlo ke snížení o 1 670,37 tun, což činí meziroční snížení o 24,58 %.

Sklizňové plochy chmelnic se v ČR již pátým rokem zvyšují. V roce 2018 dosáhla pěstitelská plocha chmelnic 5 020 ha, tj. o 75 ha více než v roce 2017. Majoritní odrůdou stále zůstává Žatecký poloraný červeňák (ŽPČ), v roce 2017 jím bylo osázeno 86,6 % celkové pěstitelské plochy (tj. 4 349 ha). Z hybridních odrůd chmele největší výměru zaujímá Sládek (320 ha), Premiant (170 ha) a další. V roce 2017 ÚKZÚZ eviduje v ČR celkem 119 pěstitelů chmele.

Věková struktura porostů chmele je jedním z významných faktorů ovlivňující výnosovou stabilitu a kvalitu chmele. Optimální doba obměny porostů je 10–12 let. V roce 2017 jsou nejstarší chmelnice v Tršické oblasti (33,0 %), v Úštěcké oblasti převažují chmelnice ve věku do 5 let (28,9 %). Poměrně vyhovující věkovou strukturu má Žatecká oblast (63,2 % do 15 let). Celkem je 37,5 % z celkové plochy chmele starší 15 let. Průměrně je až 71,8 % konstrukcí evidováno jako starších 20 let.

Zahraniční obchod s chmelem a chmelovými výrobky zaznamenal v roce 2018 opět kladné saldo v hodnotě 877,5 mil. Kč. V roce 2018 dle Statistiky zahraničního obchodu bylo vyvezeno celkem 4 564,8 t chmele tj. 98,2 % skutečnosti roku 2017. Přes 60 % dodávek z roku 2018 bylo vyvezeno mimo EU. Z dlouhodobého pohledu nejvíce zpracovaného chmele putuje do Japonska. Mezi významné odběratele českého chmele v roce 2018 patří Německo (1 136 t), Japonsko (1 122 t), Čína (1 015 t) a Rusko (304 t). Podle údajů ČSÚ průměrná CZV sušeného chmele ze sklizně 2018 činila 224 799 Kč/t, tj. 102,6 % skutečnosti roku 2017.

8.1.6 Ovoce

Produkce jablek dosáhla za rok 2018 v EU přibližně 12,6 mil. t, tj. o více než třetinu proti roku předchozímu. Nejvíce jablek bylo v roce 2018 sklizeno opět v Polsku (4,5 mil. t), v Itálii (2,2 mil. t), ve Francii (1,5 mil. t) a v Německu (990 tis. t).

Celková produkce ovoce v ČR (včetně dopočtu domácností) dosáhla v roce 2018 podle údajů ČSÚ 384,2 tis. t a byla v porovnání se sklizní ovoce v roce 2017 téměř o polovinu vyšší. Meziročně výrazně vzrostla sklizeň hrušek (o 81 % na 19,2 tis. t), švestek (o 91 % na 37,5 tis. t), višní (o 39 % na 9,5 tis. t), jablek (o 45 % na 253,4 tis. t), slív (o 59 % na 11,5 tis. t). Naopak nižší produkce byla zaznamenána u jahod (o 19 % na 6,8 tis. t) a angreštu (o 29 % na 2,2 tis. t).

Sklizeň ovoce v produkčních sadech v roce 2018 se proti předchozí slabé úrodě výrazně zvýšila (o 49 %) na 177,8 tis. t; v porovnání s pětiletým průměrem se však jednalo o sklizeň průměrnou. Z hlediska stáří produkčních sadů je v poklesu plodnosti 41,5 % ovocných sadů a 40,8 % sadů je v plné plodnosti. Na počátku plodnosti je 10 % produkčních sadů a 7,7 % tvoří mladé neplodné sady. Nejhorší věková struktura přetrvává u broskvoní (68,7 % v poklesu plodnosti) a velmi špatná je stále u jabloní (52,1 % sadů v poklesu plodnosti). Za perspektivní ovocné druhy jsou považovány hrušně, slivoně a švestky, třešně a višně.

V roce 2018 podle Registru sadů ÚKZÚZ bylo registrováno v ekologickém režimu celkem 3,7 tis. ha sadů. Z toho je 2,3 tis. ha produkčních intenzivních ovocných sadů a 1,4 tis. ha ovocných sadů ostatních.

Ve Svazu pro integrované systémy pěstování ovoce (SISPO), bylo k 1. 8. 2018 zaregistrováno 353 členů s celkovou výměrou ovocných sadů a školek téměř 9,9 tis. ha. Největší výměru ovocných sadů s nárokem na udělení známky SISPO zauímají jabloně (4,3 tis. ha), následují višně (0,95 tis. ha) a slivoně (0,92 tis. ha).

O nákupu čerstvého ovoce ke zpracování jsou k dispozici údaje za rok 2017, kdy bylo nakoupeno ke zpracování celkem 48,2 tis. t ovoce, tj. o 23 % méně než v roce předchozím. Čerstvého ovoce pro zpracování z tuzemska bylo nakoupeno meziročně méně o 42 % v celkovém objemu 23,4 tis. t. Největší podíl ovoce ke zpracovatelským účelům tvořila tuzemská průmyslová jablka, jejichž nákup byl meziročně nižší o 46 % v objemu 17,0 tis. t. Nákup čerstvého ovoce ze zahraničí se proti předchozímu roku snížil o 16,5 % na 6,0 tis. t. Ovoce zmrazené, sušené či jinak upravené nakoupené pro další zpracování v celkové výši 18,9 tis. t pocházelo z 90 % ze zahraničí.

V ČR bylo v roce 2018 k dispozici celkem 111,4 tis. t skladovacích kapacit pro ovoce, z toho 65 % s ULO technologií. Pro sezónu 2017/2018 bylo naskladněno na začátku prosince 41,2 tis. t jablek, což je meziroční růst o 18 %. Skladovací kapacity tak byly využity jen z 37 %.

Podle předběžných údajů bylo v roce 2018 dovezeno do ČR celkem 609,2 tis. t čerstvého a sušeného ovoce za 16,2 mld. Kč. Ovoce mírného pásma včetně ořechů vlašských bylo do ČR dovezeno 183,4 tis. t (meziročně -21,8 %) a na celkovém importu ovoce se podílelo 30 %. Z hlavních druhů se výrazně meziročně zvýšil import bobulovin, především černého rybízu (31,2 t), bílého rybízu a angreštu (70,7 t) a brusinek (49,6 t). Vyšší byly dodávky hrušek, které dosáhly 17 tis. t. Pokles byl zaznamenán u dovozu jablek, a to meziročně o 35,5 % na 59,2 tis. t. Hlavní importéřskou zemí především konzumních jablek bylo v roce 2018 opět Polsko s 32,6 tis. t, Slovensko (9,7 tis. t), Itálie (7,1 tis. t) a Německo (5,0 tis. t).

Vývoz čerstvého a sušeného ovoce včetně reexportu v roce 2018 meziročně vzrostl o 7 % na 156,6 tis. t o celkové hodnotě 3,2 mld. Kč. Ovoce směřovalo z 99,9 % na trhy zemí EU. Vývoz ovoce mírného pásma včetně vlašských ořechů v roce 2018 dosáhl objemu 69,6 tis. t v hodnotě 0,8 mld. Kč (meziroční nárůst o 30,6 %). Celkový vývoz jablek, především moštových, meziročně vzrostl o 44 % na 55,7 tis. t a mířil především do Rakouska a Německa.

Výsledná záporná bilance zahraničního obchodu s čerstvým a sušeným ovocem v roce 2018 se v porovnání s předchozím rokem snížila v objemovém vyjádření na 452,7 tis. t, ve finančním na 13 mld. Kč.

T8.1/08 - Bilance výroby a spotřeby čerstvého ovoce mírného pásma včetně bobulovin a ořechů vlašských¹⁾

Ukazatel	MJ	2014	2015	2016	2017	2018	Meziroční index
Plocha plodných produkčních sadů	tis. ha	16,5	14,5	13,4	12,8	12,9	100,8
Hektarový výnos (produkční sady)	t/ha	9,23	13,03	11,23	11,23	13,80	122,9
Domácí výroba ³⁾	tis. t	325,0	401,1	318,9	261,1	384,2	147,1
z toho - produkční sady ⁴⁾	tis. t	152,5	188,5	150,1	119,3	177,8	149,0
Dovoz	tis. t	190,5	207,1	213,0	234,6	183,4	78,2
Celková nabídka	tis. t	515,5	608,2	531,9	495,7	567,6	114,5
Čerstvá spotřeba + samozásobení ²⁾	tis. t	386,1	437,0	403,7	369,5	437,0	118,3
Nákup ke zpracování	tis. t	55,6	42,9	40,0	36,0	61,0	169,4
Vývoz včetně reexportu	tis. t	73,8	127,7	86,2	53,3	69,6	130,6
Celková poptávka včetně ztrát	tis. t	515,5	608,2	531,9	495,7	567,6	114,5
Soběstačnost ^{5), 6)}	%	73,6	83,5	71,6	59,0	77,1	18,1

1) Marketingový rok u většiny čerstvého ovoce mírného pásma je totožný s kalendářním rokem.

2) Včetně ztrát.

3) Podle ČSÚ.

4) Podle ÚKZÚZ.

5) Soběstačnost je počítána bez nákupu ke zpracování, protože v dovozu a vývozu nejsou započteny výrobky z ovoce.

6) Meziroční index u soběstačnosti je vyjádřen v p. b., tj. rozdílem %.

Pramen: ČSÚ - Definitivní údaje o sklizni zemědělských plodin, Statistika zahraničního obchodu ČR; MZe; OU ČR; ÚKZÚZ
Zpracoval: K. Kličková (ÚZEI), I. Buchtová (MZe), M. Ludvík (OU ČR)

T8.1/09 - Bilance výroby a spotřeby konzumních jablek v produkčních sadech ¹⁾

Ukazatel	MJ	2014/15	2015/16	2016/17	2017/18	2018/19	Meziroční index
Plocha plodných produkčních sadů ²⁾	tis. ha	8,7	7,6	6,9	6,6	6,5	98,5
Hektarový výnos (produkční sady) ³⁾	t/ha	15,01	20,41	18,36	15,37	22,2	144,5
Produkce ³⁾	tis. t	62,9	70,0	60,0	53,0	70,0	132,1
Dovoz ⁵⁾	tis. t	88,3	72,2	76,5	74,0	53,0	71,6
Celková nabídka	tis. t	151,2	142,2	136,5	127,0	123,0	96,9
Čerstvá spotřeba + samozásobení ⁴⁾	tis. t	135,6	132,5	126,1	117,1	112,0	95,6
Vývoz ⁵⁾	tis. t	15,6	9,7	10,4	9,9	11,0	111,1
Celková poptávka včetně ztrát	tis. t	151,2	142,2	136,5	127,0	123,0	96,9
Soběstačnost ⁶⁾	%	46,4	52,8	47,6	45,3	62,5	138,1

1) Marketingový rok u jablek začíná 1. 7. běžného roku a končí 30. 6. následujícího roku.

2) Podle ÚKZÚZ.

3) Podle OU ČR.

4) Včetně ztrát.

5) Pro marketingový rok 2018/19 odhad ÚZEI.

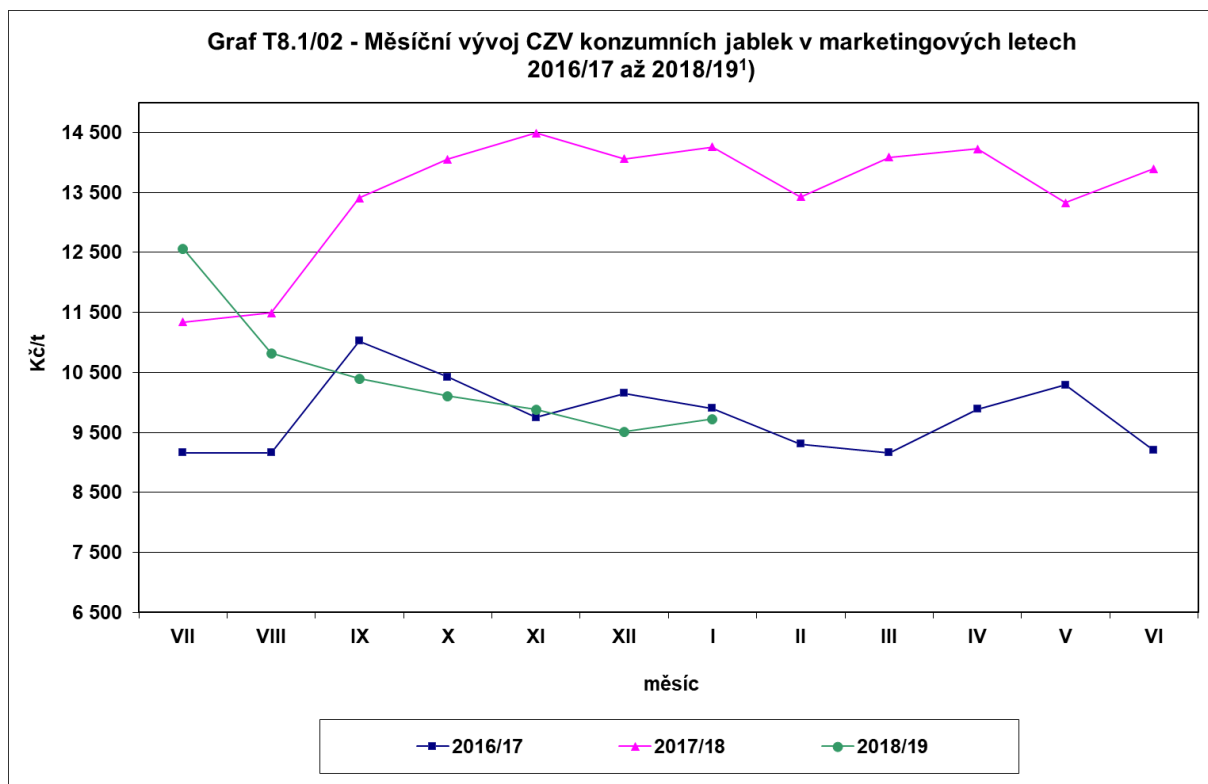
6) Meziroční index je vyjádřen v p. b., tj. rozdílem %.

Pramen: Statistika zahraničního obchodu ČR; MZe; ÚKZÚZ; OU ČR

Zpracoval: K. Kličková (ÚZEI), I. Buchtová (MZe), M. Ludvík (OU ČR)

Spotřeba ovoce vyjádřená v hodnotě ovoce čerstvého, tj. včetně výrobků z ovoce, dosáhla v roce 2017 82,0 kg/obyv./rok. Dle odhadu ÚZEI došlo v roce 2018 k nárůstu spotřeby ovoce vyjádřené v hodnotě ovoce čerstvého, tj. včetně výrobků z ovoce o 0,9 kg/obyv./rok na 82,9 kg/obyv./rok.

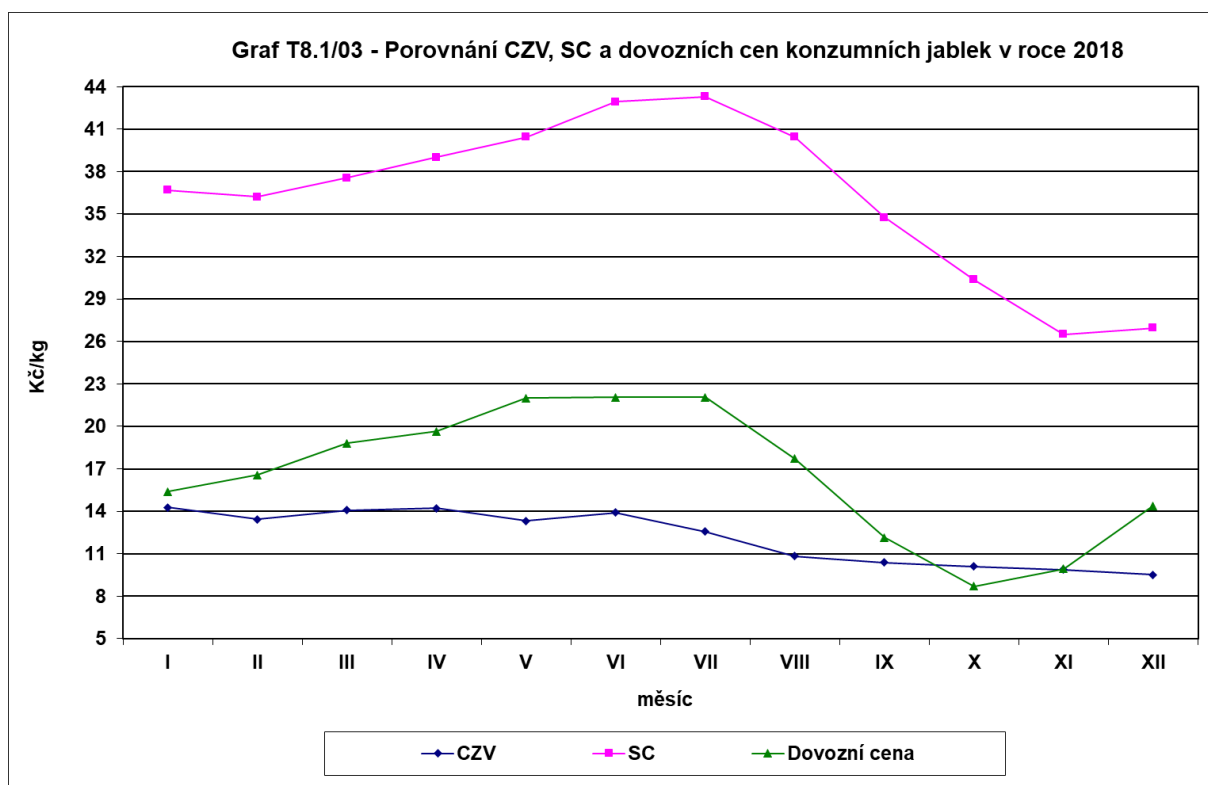
Ceny zemědělských výrobců ovoce se v roce 2018 oproti přechozímu roku snížily. Index CZV 2017/2018 dosáhl hodnoty 73,7. Dlouhotrvající sucho ovlivnilo zásadně kvalitu plodů, proto významná část produkce nedosáhla tržně požadované velikosti plodů, a tak byla místo ke konzumaci určena jen ke zpracování za mnohem nižší ceny. Vzhledem k vysoké produkci ceny jednotlivých ovocných druhů (kromě jahod) ve druhém pololetí 2018 postupně klesaly. V porovnání s CZV předchozího roku klesly výrazně ceny moštových jablek (o 57 % na 2 625 Kč/t) a višně (o 52 % na 8 647 Kč/t), dále také švestek (o 39 % na 9 381 Kč/t) a hrušek (o 27 % na 11 190 Kč/t). Nárůst byl pouze u jahod a to o 16 %.

1) Marketingový rok u jablek začíná 1. 7. běžného roku a končí 30. 6. následujícího roku.

Pramen: ČSÚ

Zpracoval: K. Kličková (ÚZEI)

Pramen: ČSÚ, Statistika zahraničního obchodu ČR

Zpracoval: K. Kličková (ÚZEI)

Prakticky až do nové sklizně se v roce 2018 spotřebitelské ceny ovoce pohybovaly ve výrazně vyšších úrovních oproti stejnému období předchozího roku. I když se, vzhledem k vysoké úrodě ovoce v roce 2018 a s tím souvisejícímu převisu nabídky na trhu, ceny v podzimních měsících začaly snižovat, jsou průměrné roční spotřebitelské ceny sledovaných druhů ovoce vyšší – např. u jablek konzumních činí meziroční nárůst 10 % na 36,27 Kč/kg, cena stolních hroznů vzrostla o 6 % na průměrných 81,81 Kč/kg.

Ke konci roku 2018 bylo v ČR 22 schválených organizací producentů ovoce a zeleniny, z toho jedna nadnárodní organizace (Družstvo BRAMKO CZ). V roce 2018 přijal SZIF 42 žádostí o dotace, 25 žádostí o změnu operačního programu a 8 žádostí o schválení nového operačního programu. Za rok 2018 vyplatil 51,24 mil. Kč, vše z prostředků EU. Výměra pozemků určená pro produkci uznaných produktů činila za rok 2018 celkem 12 377,95 ha.

V roce 2018 mohli ovocnáři čerpat ze zdrojů EU v rámci přímých plateb jednotnou platbu na plochu (SAPS), ozelenění (greening), přechodné vnitrostátní podpory na zemědělskou půdu (PVP). Dále v rámci dobrovolné podpory vázané na produkci mohli ovocnáři žádat o dotace na produkci ovoce s vysokou a velmi vysokou pracností. V rámci PRV mohli pěstitelé ovoce čerpat dotace na operace „Investice do zemědělských podniků“, dále „Zpracování a uvádění na trh zemědělských produktů“ a případně i na „Zahájení činnosti mladých zemědělců“. V rámci Opatření č. 10 Agroenvironmentálně-klimatické opatření (AEKO) měli pěstitelé možnost využít dotaci na integrovanou produkci ovoce, a v rámci Opatření č. 11 Ekologické zemědělství (EZ) na ekologickou produkci ovoce a na přechod na ekologickou produkci. Z národních zdrojů pak mohli čerpat finanční prostředky v rámci dotačních titulů „Podpora restrukturalizace ovocných sadů“ a „Podpora vybudování kapkové závlahy v ovocných sadech“.

Projekt „Ovoce a zelenina do škol“ je administrován v souladu s nařízením EP a Rady (EU) č. 1308/2013, nařízením Komise v přenesené pravomoci (EU) 2017/39, prováděcím nařízením Komise (EU) 2017/40 a nařízením vlády ČR č. 74/2017 Sb., ve znění pozdějších předpisů. Záměrem projektu je trvale přispět ke zvýšení spotřeby ovoce a zeleniny a vytvoření správných stravovacích návyků u dětí. Od školního roku 2017/2018 došlo na úrovni EU k reformě dvou projektů Ovoce a zelenina do škol a Mléko do škol, které byly spojeny pod jeden společný rámec Školní projekt „Ovoce, zelenina a mléko do škol“. Projekt „Mléko do škol“ se přiblížil k projektu „Ovoce a zelenina do škol“. Ačkoliv došlo ke spojení i pod jeden finanční rámec, finanční obálky zůstávají pro jednotlivé projekty oddělené. Ve školním roce 2017/2018 se části Ovoce a zelenina do škol účastnilo celkem 906 110 žáků (97,46 % žáků) z 3 935 škol (94,71 % škol). Od tohoto školního roku je cílová skupina u ovoce a zeleniny rozšířena i na žáky druhého stupně základních škol. Roční limit na produkty na jednoho žáka činil nakonec 319,90 Kč (v březnu 2018 byl navýšen z 319,20 Kč), roční limit na doprovodná opatření na žáka byl 45 Kč. Části Mléko do škol se ve školním roce 2017/2018 účastnilo celkem 920 857 žáků (69,09 %) z 3 862 základních a středních škol (70,84 %). Roční limit na

produkty na jednoho žáka činil 301,90 Kč, od března 2018 došlo k jeho navýšení na 307,50 Kč, roční limit na doprovodná opatření na žáka byl 45 Kč. Ovoce, zeleninu, mléko a neochucené mléčné výrobky dostávají děti zdarma, ochucené mléčné výrobky si musí připlatit. Celková podpora ze zdrojů EU a ČR pro školní rok 2017/2018 činila u Ovoce a zeleniny do škol 331 mil. Kč (z toho 220 mil. Kč z národních zdrojů), u Mléka do škol 325 mil. Kč (270 mil. Kč z národních zdrojů). Proplaceno bylo u ovoce a zeleniny na produkty 288,9 mil. Kč za 32,1 mil. porcí a 35,8 mil. Kč na doprovodná vzdělávací opatření. U mléka bylo vyplaceno na produkty 259,1 mil. Kč za 30,2 mil. porcí a 22,1 mil. Kč na doprovodná vzdělávací opatření. Ovoce a zeleninu dodávalo do škol 18 žadatelů, mléko 11 žadatelů. Nejčastěji dodávanými produkty byly ovocné a zeleninové šťávy, jablka, hrušky, mandarinky, pomeranče a broskve, z mléčných výrobků konzumní mléko a neochucené mléčné výrobky.

8.1.7 Zelenina

Pěstování zeleniny ovlivnily v roce 2018 zejména vysoké teploty a nedostatek srážek. Tyto podmínky vedly ke snížení výnosů u téměř všech sledovaných druhů zeleniny a přispěly k většímu výskytu škůdců, např. mšic, molic a třásněnek. Podobnou situaci zaznamenala většina evropských států. Produkce zeleniny vzhledem k výše uvedeným okolnostem v roce 2018 poklesla, což se odrazilo ve snížení objemu jak dovezené, tak i vyvezené zeleniny. Nadále pokračoval zákaz dovozu ovoce a zeleniny do Ruska.

V ČR celková výměra pěstební plochy zeleniny (včetně dopočtu domácností) v roce 2018 meziročně stagnovala a činila 14 291 ha. Největší podíl zaujímaly stejné druhy zeleniny jako v předcházejícím roce, a to cibule (15 %), hrách (11 %), okurky nakládačky (8 %), mrkev (7 %), rajčata (6 %) a zelí (7 %). K nejvýznamnějšímu snížení ploch došlo u zelí o 18 % na 1 002 ha a mrkve o 12 % na 1 033 ha. Největší nárůst ploch byl zaznamenán u póru o 44 % na 26 ha.

Celková produkce zeleniny (včetně dopočtu domácností) poklesla v roce 2018 o 18 % na 254,5 tis. t. Nejvýrazněji se snížila sklizeň u salátů (-48 % na 11 955 t), okurek nakládaček (-43 % na 17 926 t), dřeňového hrachu (-33 % na 3 629 t) a zelí (-33 % na 35 588 t). Významný nárůst sklizně byl v roce 2018 vykázan zejména u květáku (+69 % na 7 603 t), dále pak u rajčat (+22 % na 23 918 t) a česneku (+17 % na 2 624 t).

Hektarové výnosy (včetně dopočtu domácností) se meziročně nejvýrazněji snížily u salátů (o 50 % na 17,78 t/ha), okurek nakládaček (o 47 % na 16,43 t/ha), dřeňového hrachu (o 36 % na 2,32 t/ha) a póru (o 27 % na 13,74 t/ha). Nárůst hektarového výnosu byl zaznamenán především u květáku (o 46 % na 21,68 t/ha) a rajčat (o 16 % na 25,83 t/ha).

T8.1/10 - Bilance výroby a spotřeby čerstvé zeleniny¹⁾

Ukazatel	MJ	2014	2015	2016	2017	2018	Meziroční index
Produkční plocha	tis. ha	13,4	13,2	14,5	14,2	14,3	100,7
Hektarový výnos	t/ha	21,93	18,65	20,66	21,85	17,81	81,5
Domácí výroba	tis. t	294,2	247,2	298,6	311,3	254,5	81,8
Dovoz²⁾	tis. t	572,7	609,8	647,4	648,5	627,4	96,7
Celková nabídka	tis. t	866,9	857,0	946,0	959,8	881,9	91,9
Čerstvá spotřeba + samozásobení	tis. t	694,8	674,0	738,8	753,7	713,7	94,7
Nákup ke zpracování²⁾	tis. t	84,4	86,7	101,1	105,4	93,5	88,7
Vývoz²⁾	tis. t	87,7	96,3	106,1	100,7	74,7	74,2
Celková poptávka včetně ztrát	tis. t	866,9	857,0	946,0	959,8	881,9	91,9
Soběstačnost³⁾	%	37,8	32,5	35,6	36,2	31,5	-4,7

1) Marketingový rok u zeleniny je totožný s kalendářním rokem.

2) Pro rok 2018 odhad.

3) Meziroční index u soběstačnosti je vyjádřen v p. b., tj. rozdílem %.

Pramen: ČSÚ - Definitivní údaje o sklizni zemědělských plodin, Statistika zahraničního obchodu ČR; MZe

Zpracoval: J. Menzlová (ÚZEI), I. Buchtová (MZe)

V rámci systému IPZ (pěstitelé integrované produkce zeleniny evidovaní na SZIF) došlo i v roce 2018 k mírnému poklesu ploch (-1,5 % na 7 011 ha). Počet pěstitelů se však zvýšil na 99.

Import zeleniny do ČR v roce 2018, podle předběžných údajů, byl meziročně objemově o 3,3 % nižší, ale jeho finanční hodnota naopak nepatrně posílila o 1,1 %. Dovezeno bylo 627,4 tis. t zeleniny za 11,6 mld. Kč. Výraznější zvýšení dovozní ceny bylo zaznamenáno např. u čekanky, mrkve, cibule, křene, melounů a okurek. Pokles dovozních cen byl vykázán např. u artyčoků, tykví, celeru, česneku, salátu a rajčat.

Největší objem zeleniny byl v roce 2018 dovezen ze Španělska, které vystřídalo po dvou letech Nizozemsko. Španělsko se na celkovém importu podílelo 22 %. V roce 2018 se zvýšily dodávky zeleniny z této destinace proti předchozímu roku o 11 % na 137,2 tis. t. Ve španělském dovozu převažovaly rajčata (23 %, tj. 31,3 tis. t), salátové okurky (21 %, tj. 29,3 tis. t) a papriky (15 %, tj. 19,9 tis. t). Druhým nejvýznamnějším dodavatelem zeleniny bylo Nizozemsko se 118,4 tis. t (tj. 19% podíl na celkovém dovozu), ze kterého se dovážely zejména rajčata (22 %, tj. 25,5 tis. t), mrkev (21 %, tj. 25,0 tis. t) a cibule (15 %, tj. 17,5 tis. t). Třetí místo v roce 2018 zaujímal Německo (13 %, tj. 83,8 tis. t) s dodávkami cibule (24 %, tj. 20,0 tis. t), melounů (11 %, tj. 8,9 tis. t) a salátových okurek (10 %, tj. 8,0 tis. t). Čtvrté místo obsadilo Polsko (15 %, tj. 79,7 tis. t), které dodávalo v roce 2018 převážně zelí (20 %, tj. 16,1 tis. t), cibuli (13 %, tj. 10,4 tis. t) a kedlubny (10 %, tj. 7,7 tis. t). Dalším významným dodavatelem byla Itálie (8 %, tj. 50,4 tis. t), ze které se dovážely melouny (39 %, tj. 19,7 tis. t), kedlubny (10 %, tj. 5,0 tis. t) a mrkev (8 %, tj. 4,2 tis. t).

V roce 2018 se do České republiky opětovně nejvíce dovážela rajčata (15 %), melouny (14 %), cibule (12 %), salátové okurky (10 %), sladká paprika (8 %) a mrkev (7 %).

Vývoz čerstvé zeleniny včetně reexportu z ČR v roce 2018 poklesl výrazněji, a to o 26 % na 74,7 tis. t zeleniny v celkové hodnotě 1,6 mld. Kč. Z jednotlivých druhů zeleniny se nejvíce vyvážela cibule (v meziročním porovnání pokles o 33 % na 8,1 tis. t), melouny (-10 % na 7,8 tis. t), okurky nakládačky (-31 % na 7,2 tis. t) a rajčata (-23 % na 7,0 tis. t). Na Slovensko směřovalo 68 % veškerého vývozu zeleniny z ČR (pokles v meziročním porovnání o 25 % na 50,6 tis. t), převažovala rajčata, melouny, cibule, papriky a mrkev.

Celková množstevní záporná obchodní bilance s čerstvou zeleninou ve výši 552,7 tis. t se v roce 2018 meziročně mírně prohloubila o 0,9 %, ve finančním vyjádření se zhoršila výrazněji o 3,8 % na 10,0 mld. Kč.

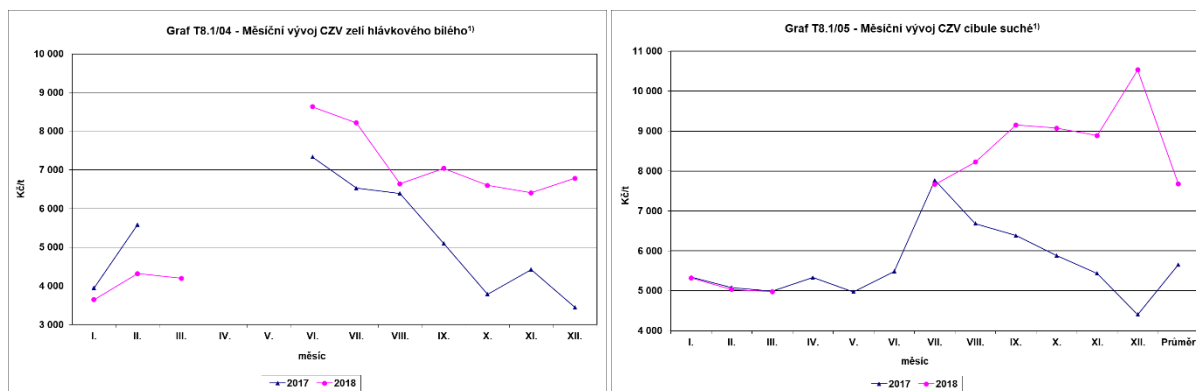
Spotřeba zeleniny vyjádřená v hodnotě zeleniny čerstvé, tj. včetně výrobků ze zeleniny, se v roce 2017 meziročně zvýšila o 0,9 kg/obyv./rok na 88,2 kg/obyv./rok. Spotřeba vrostla u všech sledovaných druhů zeleniny vyjma pěti druhů zeleniny. Největší pokles byl zaznamenán u rajčat (-0,6 kg na 11,2 kg/obyv./rok). K nárůstu spotřeby došlo u zbytku sledovaných druhů zeleniny, nejvýznamněji pak u hlávkového salátu (+0,4 kg na 2,4 kg/obyv./rok), okurek nakládaček (+0,3 kg na 3,3 kg/obyv./rok) a květáku (+0,3 kg na 2,6 kg/obyv./rok). V roce 2018 se podle odhadu MZe a ÚZEI očekává snížení spotřeby čerstvé zeleniny na 84,9 kg/obyv./rok.

Míra soběstačnosti ČR v produkci zeleniny se v roce 2018 snížila o 4,7 p. b. na 31,5 % vzhledem k nižší domácí produkci.

Průměrné roční CZV zeleniny v roce 2018 v porovnání s rokem 2017 vzrostly, index CZV 2018/17 činil 131,4. Nejvýraznější nárůst ceny nastal u petržele bez natě (o 71 % na 30 437 Kč/t), mrkve bez natě (o 40 % na 9 353 Kč/t), bílého hlávkového zelí (o 39 % na 6 828 Kč/t), cibule (o 36 % na 7 672 Kč/t) a hlávkové kapusty (o 33 % na 13 542 Kč/t). Meziročně se výrazněji snížila CZV u česneku (o 22 % na 91 538 Kč/t) a papriky (o 11 % na 21 027 Kč/t).

Spotřebitelské ceny zeleniny v meziročním porovnání v roce 2018 nepatrně posílily, index SC 2018/17 byl 101,4. Jednotlivé druhy zeleniny však vykazovaly rozdílné trendy. Největší nárůst cen nastal u mrkve (o 48 %), hlávkového zelí bílého a cibule (o 18 %). Největší snížení průměrné roční spotřebitelské ceny bylo vykázáno u česneku (o 13 %) a brokolice (o 10 %).

V roce 2018 opět mohli pěstitelé zeleniny čerpat podpory ze zdrojů EU a z národních prostředků. Podpory v rámci přímých plateb jsou uvedeny v kap. 2.2.1, další podpory pak v kap. 2.4. Podrobnosti o Školním projektu „Ovoce, zelenina a mléko do škol“ jsou v kap. 8.1.6.

1) Údaje u bílého hlávkového zelí za březen až květen 2017 a 2018 a u cibule za duben, květen, červen 2018 nejsou k dispozici.

Pramen: ČSÚ

Zpracoval: J. Menzlová (ÚZEI)

Program rozvoje venkova nabízel pěstitelům v roce 2018 v rámci Opatření č. 10 – Agroenvironmentálně-klimatická opatření (NV č. 75/2015 Sb., ve znění pozdějších předpisů) možnost požádat o podporu na integrovanou produkci zeleniny se sazbou 426 €/ha (tj. 10 877,91 Kč/ha pro rok 2018) na standardní orné půdě. V roce 2018 bylo proplaceno 88 žádostí na 6 715 hektarů v hodnotě 77,3 mil. Kč¹¹⁵.

V rámci Opatření č. 11 PRV – Ekologické zemědělství (NV č. 76/2015 Sb., ve znění pozdějších předpisů) platí pro přechodné období na ekologickou produkci sazba 536 €/ha a pro udržení ekologické produkce sazba 466 €/ha (tj. 13 686,76 Kč/ha a 11 899,31 Kč/ha pro rok 2018). V roce 2018 bylo proplaceno 166 žádostí na 3 839 ha v hodnotě 48,6 mil. Kč.

Z národních dotací MZe bylo zelinářům v roce 2018 vyplaceno v rámci dotačního programu biologická a fyzikální ochrana jako náhrada chemické ochrany rostlin 1,0 mil. Kč, na podporu tvorby rostlinných genotypů 16,1 mil. Kč. Na pořádání seminářů, školení a výstav byly dále poskytnuty dotace ve výši 0,9 mil. Kč. Zelináři v roce 2018 využili také podpory na pořízení závlah ve výši 72,5 mil. Kč.

8.1.8 Réva vinná – víno

Plocha osázených vinic byla v roce 2018 ve výši 18 067,93 ha. Další okamžitě využitelná plocha pro výsadbu činila 64,77 ha a plocha, kterou mohou pěstitelé využít na základě žádosti a následného správního řízení, činila 344,38 ha (právo na opětovnou výsadbu 226,07 ha a vykloučená plocha vinic 118,31 ha).

Z hlediska velikosti vinic dle osázené plochy bylo ke konci roku 2018 v ČR 76 % plochy vinic větší než 5 ha, 10 % v rozmezí 1 až 5 ha, 3 % plochy vinic od 0,5 do 1 ha, 4 % o velikosti 0,2 až 0,5 ha a zbývajících 7 % byly vinice o výměře do 0,2 ha.

V roce 2018 nedošlo ve srovnání s rokem předchozím k výrazným změnám ve věkové struktuře vinic. Ty byly tvořeny z 8 % mladými neplodnými výsadbami ve stáří do 4 let,

¹¹⁵ Jedná se o sumu proplacených dotací ze všech schválených žádostí z roku 2018 a dříve.

v plné plodnosti byly necelé dvě třetiny ploch vinic a podíl vinic starších 30 let činil 30 % celkové rozlohy vinic.

Odrůdová skladba registrovaných vinic je dlouhodobě stabilní. Více než dvě třetiny ploch vinic (70,8 %) byly v roce 2018 osázeny moštovými bílými odrůdami a necelá jedna třetina (29,2 %) moštovými odrůdami modrými. Z hlediska odrůdové skladby zaujímal největší výměru i v roce 2018 z bílých odrůd Veltlínské zelené (1 653,87 ha), Müller Thurgau (1 498,52 ha), Ryzlink rýnský (1 341,59 ha) a Ryzlink vlašský (1 168,45 ha), z červených odrůd Frankovka (1 079,25 ha) a Svatovavřínecké (1 053,80 ha).

Na základě údajů ČSÚ se v roce 2018 v ČR sklídilo z plochy 15,9 tis. ha plodných vinic celkem 103,7 tis. t moštových hroznů při průměrném hektarovém výnosu 6,51 t/ha. V porovnání s předchozím rokem byla tato produkce moštových hroznů vyšší o 30 %. Průměrná cena čerstvých moštových hroznů byla podle údajů ČSÚ ve výši 19 482 Kč/t.

Podíl modrých moštových hroznů na celkové sklizni roku 2018 v ČR tvořil 30,5 %. Na výrobu růžového vína byla užita třetina sklizených modrých hroznů, tj. více než 10 % celkové produkce moštových hroznů. Podíl červeného vína na tuzemské produkci činil přibližně 20,5 %.

Průměrná cukernatost moštových hroznů se v roce 2018 pohybovala okolo 21,9 °NM (o 1,0 °NM výše než minulý rok a o 1,2 °NM vyšší, než je desetiletý průměr).

Podle provedeného šetření SV ČR se pohybovala průměrná CZV moštových hroznů okolo 19,00 Kč/kg (meziročně nižší o 0,50 Kč/kg). Průměrná cena bílých hroznů činila 19,60 Kč/kg a hroznů modrých 17,90 Kč/kg. Cenový rozdíl mezi hrozny bílými a modrými ve výši 1,70 Kč/kg byl nižší oproti předchozímu roku.

Hodnota sklizených moštových hroznů dosáhla téměř 2,1 mld. Kč (meziroční nárůst o 0,4 mld. Kč). Na základě průměrné ceny hroznů a průměrného výnosu hroznů byl rok 2018 ve vinohradnictví ČR ziskový. Zisk byl tentokrát 3,80 Kč/kg hroznů.

Z hroznů sklizených v ČR lze získat asi 800 tis. hl vína, tedy přibližně 40 % roční spotřeby vína v ČR.

Nedostatek domácí výroby vína byl i v roce 2018 řešen vysokým dovozem, který činil 1 404 tis. hl vína, tj. o 12,7 % méně než v roce předchozím, v hodnotě 5,3 mld. Kč. Import bílého vína byl ve výši 773 tis. hl, tj. 55 % celkového dovozu, za 2,09 mld. Kč, z toho podíl bílého vína sudového činil 64 %. Červeného vína bylo dodáno 480 tis. hl, tj. 34,2 % celkového realizovaného importu, v hodnotě 2,1 mil. Kč. U vína červeného byl dovoz vína lahvového a sudového více méně vyrovnán. V roce 2018 byli největšími dodavateli vína do ČR Itálie, Španělsko, Maďarsko a Slovensko.

V roce 2018 vývoz a reexport vína z ČR klesl na 79 tis. hl za 528,8 mil. Kč. Bílého vína bylo vyvezeno 30,0 tis. hl v hodnotě 175,3 mil. Kč a červeného vína 37,4 tis. hl v hodnotě

278,4 mil. Kč. Z více než 80 % tvořilo export vína víno lahvové, a to jak u vína bílého, tak i červeného. Největším odběratelem bylo tradičně Slovensko.

Záporná obchodní bilance s vínem se v roce 2018 v množstevním i finančním vyjádření mírně zlepšila na 1 326 tis. hl ve výši 4,8 mld. Kč.

Podle ČSÚ se celková průměrná spotřeba vína v roce 2017 proti předchozímu roku meziročně snížila o 0,2 l/obyv./rok na 19,4 l/obyv./rok. ÚZEI odhaduje, že v roce 2018 se spotřeba vína mírně zvýší.

T8.1/11 - Bilance výroby a spotřeby vína¹⁾

Ukazatel	MJ	2014/15	2015/16	2016/17	2017/18	2018/19	Meziroční index
Plocha plodných vinic ²⁾	tis. ha	15,8	15,8	15,7	15,8	15,9	100,9
Hektarový výnos ²⁾	t/ha	4,03	5,73	4,80	5,05	6,51	128,9
Počáteční zásoba k 1. 8.	tis. hl	850	705	920	731	794	108,6
Domácí výroba ³⁾	tis. hl	536	819	617	635	800	126,0
Dovoz suroviny a vína ⁴⁾	tis. hl	1 639	1 594	1 405	1 608	1 404	87,3
Celková nabídka	tis. hl	3 025	3 118	2 942	2 974	2 998	100,8
Spotřeba	tis. hl	2 125	2 091	2 150	2 073	2 052	99,0
Vývoz vína ⁴⁾	tis. hl	195	107	61	107	79	73,8
Konečná zásoba k 31. 7. ^{5), 6)}	tis. hl	705	920	731	794	867	109,2
Soběstačnost ⁸⁾	%	25,2	39,2	28,7	30,6	39,0	8,4
Rentabilita bez dotací ^{7), 8)}	%	-6	14	-11	2,0	1,3	-0,8

1) Vinařský rok u vína je od 1. 8. do 31. 7.

2) Údaje ČSÚ.

3) Domácí výroba podle SV ČR.

4) Pro vinařský rok 2018/19 dovoz a vývoz odhad ÚZEI.

5) Pro vinařský rok 2017/18 zásoba podle ÚKZÚZ.

6) Pro vinařský rok 2018/19 konečná zásoba odhad ÚZEI.

7) Podle SV ČR.

8) Meziroční index u soběstačnosti a rentability je vyjádřen v p. b., tj. rozdílem %.

Pramen: ČSÚ - Definitivní údaje o sklizni zemědělských plodin, Statistika zahraničního obchodu ČR; SV ČR; ÚKZÚZ

Zpracoval: K. Kličková (ÚZEI)

Rozvoj vinohradnictví a vinařství v ČR podporuje Vinařský fond. Příjmy Vinařského fondu tvoří především odvody za víno poprvé uvedené do oběhu (0,50 Kč/l), odvody z plochy vinic (350 Kč/ha), dále penále, úroky a dotace z rozpočtu krajů, finanční podpora státu aj. V roce 2018 získal Vinařský fond finanční prostředky ve výši 76,4 mil. Kč, z toho činila podpora státu 48,8 % a odvody za víno 34,5 %. Výdaje Vinařského fondu v částce 58,6 mil. Kč byly určeny především na propagaci vína, z toho 46,8 % na komunikační kampaň.

V roce 2018 čerpali vinaři a vinohradníci dotace jak ze zdrojů EU, tak i ČR. Z přímých plateb využili podporu SAPS. Z národních podpor byly čerpány prostředky na zavlažování vinic, podporu šlechtění révy vinné, dále na podporu evropské integrace nevládních organizací a podporu zpracování zemědělských produktů. V rámci Společné organizace trhu s vínem byly využity dotační tituly jak pro Restrukturalizaci a přeměnu vinic, tak pro Investice. V rámci Programu rozvoje venkova, opatření AEKO byly čerpány dotace na tituly Integrovaná produkce révy vinné – základní ochrana a Integrovaná produkce révy vinné – nadstavbová ochrana vinic. V opatření Ekologické zemědělství byly čerpány prostředky na

titul Ekologické zemědělství s kulturou vinice v režimu certifikovaném EZ a na titul Ekologické zemědělství s kulturou vinice v přechodném období.

8.1.9 Okrasná produkce – květinářství a školkařství

Okrasné zahradnictví, které zahrnuje květiny a okrasné rostliny, školkařství okrasné a ovocné, je významnou nepotravinářskou složkou rostlinné výroby v ČR. V roce 2018 se podle ČSÚ podílel tento sektor 5,3 % na tuzemské rostlinné produkci a 2,9 % na celkové zemědělské produkci. Produkce tohoto sektoru v roce 2018 meziročně klesla o 2,4 % a činila 4,0 mld. Kč.

Květinářství

Produkce květinářství v roce 2018 finančně vzrostla oproti minulému roku o 1,1 % na 2,3 mld. Kč. Prodej květin v meziročním srovnání v roce 2018 vzrostl o necelé 1 % na 1 130 Kč/os./rok. Zájem byl o řezanou zeleň, jejíž spotřeba vyjádřená ve spotřebitelských cenách se proti předchozímu roku zvýšila o 34,6 % na 342,0 mil. Kč. Vyšší byla i spotřebitelská poptávka po osivech (nárůst o 10,3 % na 0,75 mld. Kč), řezaných květinách (zvýšení o 5,5 % na 3,7 mld. Kč). Naopak k poklesu zájmu spotřebitelů v roce 2018 došlo u hrnkových rostlin (o 0,9 % na 3,4 mld. Kč), cibulovin (o 26,4 % na 0,35 mld. Kč) a sušených květin (o 5,9 % na 0,65 mld. Kč). Na stejné úrovni ve srovnání s předchozím rokem zůstala spotřeba záhonových rostlin (3,3 mld. Kč). Celkem tak činila v roce 2018 spotřeba květin, sadby a osiv ve spotřebitelských cenách 11,7 mld. Kč, což je o 0,7 více než v roce minulém.

Spotřebitelské ceny sledovaných řezaných květin v ČR meziročně vzrostly u všech sledovaných druhů (karafiát velkokvětý, růže velkokvětá, gerbera velkokvětá, chryzantéma), u hrnkového druhu Saintpaulia cena mírně klesla.

Hlavní dováženou komoditou do ČR byly čerstvé řezané květiny. Mezi hlavní dodavatele květin ve všech skupinách patří Nizozemsko, následuje Německo, Dánsko a Itálie a Polsko, u čerstvě řezaných květin pak Nizozemsko, Kolumbie a Keňa. Vývoz květin z ČR byl realizován především na Slovensko, do Německa, Polska a Rakouska.

T8.1/12 - Bilance zahraničního obchodu s květinami

Ukazatel	MJ	2014	2015	2016	2017	2018	Meziroční index
Dovoz	mil. Kč	3 038,0	3 580,0	3 875,0	3 962,0	4 066,0	102,6
Vývoz včetně reexportu	mil. Kč	659,0	571,0	657,0	632,0	597,0	94,5
Saldo zahraničního obchodu	mil. Kč	-2 379,0	-3 009,0	-3 218,0	-3 330,0	-3 469,0	104,2

Pramen: Statistika zahraničního obchodu ČR

Zpracoval: K. Kličková (ÚZEI) I. Buchtová, V. Kozderová (MZe)

Okrasné školkařství

Produkce školkařských výpěstků okrasných druhů v ČR stagnuje až mírně propadá. Výměra ploch okrasných školkařských výpěstků v roce 2018 činila 1 120 ha a výměra pro produkci dřevin v kontejnerech 269 ha.

Nejvýznamnějšími dodavateli školkařských výpěstků byli Nizozemsko, Německo, Itálie, Slovensko a Polsko. Naopak roste vývoz školkařských výpěstků z ČR, který byl realizován především na Slovensko, dále do Německa, Polska a Rumunska.

T8.1/13 - Bilance zahraničního obchodu se školkařskými výpěstky – okrasné školkařství

Ukazatel	MJ	2014	2015	2016	2017	2018	Meziroční index
Dovoz	mil. Kč	731,0	777,0	729,0	721,0	764,0	106,0
Vývoz včetně reexportu	mil. Kč	220,0	179,0	194,0	200,0	205,0	102,5
Saldo zahraničního obchodu	mil. Kč	-511,0	-598,0	-535,0	-521,0	-559,0	107,3

Pramen: Statistika zahraničního obchodu ČR

Zpracoval: K. Kličková (ÚZEI) I. Buchtová, V. Kozderová (MZe)

Ovocné školkařství

Podle předběžných údajů se produkce ovocných výpěstků snížila v roce 2018 na 7,6 mil. ks. Nejvíce se v roce 2018 vyprodukovalo jahodníku (4,9 mil. ks, tj. 64 % celkové školkařské výroby), s velkým odstupem pak byla školkařská produkce brusnice (1,3 mil. ks), jabloní (1,0 mil. ks), rybízu černého (625,4 tis. ks), maliníku (244,2 tis. ks).

Tradičními dodavateli jsou Nizozemsko, Belgie, Polsko a Německo, export byl realizován především do Itálie, Francie, Rakouska a na Slovensko.

T8.1/14 - Bilance zahraničního obchodu se školkařskými výpěstky – ovocné školkařství

Ukazatel	MJ	2014	2015	2016	2017	2018	Meziroční index
Dovoz	mil. Kč	64,25	41,15	47,01	48,87	37,08	75,9
Vývoz včetně reexportu	mil. Kč	60,08	66,48	54,74	61,44	65,58	106,7
Saldo zahraničního obchodu	mil. Kč	-4,17	25,33	7,73	12,57	28,49	226,7

Pramen: Statistika zahraničního obchodu ČR

Zpracoval: K. Kličková (ÚZEI) I. Buchtová, V. Kozderová (MZe)

8.1.10 Léčivé, aromatické a kořeninové rostliny (LAKR)

V roce 2018 se pěstební plocha meziročně výrazně zvýšila o téměř 15 % na 8 554 ha. Produkce dosáhla 6,8 tis. t (tj. meziroční nárůst o 0,5 %) a průměrný hektarový výnos byl ve výši 0,78 t/ha (tj. meziroční snížení o 13,3 %).

Léčivé rostliny se v roce 2018 pěstovaly na výměře 3 558 ha, tj. v meziročním srovnání nárůst o 16,6 %. Kořeninové zaujímaly plochu 4 996 tis. ha, tj. zvýšení proti předchozímu roku o 13,4 %. Z toho na 93,8 % plochy (4 685 ha) byl pěstován kmín kořený.

Bilance zahraničního obchodu LAKR byla i v roce 2018 záporná v objemovém i finančním vyjádření a činila 10 193 t (meziročně +4 %) a 838,2 mil. Kč (meziroční zlepšení o 8,9 %).

Dovoz koření do ČR v roce 2018 mírně snížil. Bylo dovezeno 10,5 tis. t koření (tj. meziroční pokles o 0,8 %). Hlavními dováženými komoditami byla paprika, zázvor a pepř, nejvýznamnějšími dovozci jsou Slovensko, Polsko, Finsko a Kanada. Vyvezeno bylo v roce 2018 z ČR 3,6 tis. t koření (meziročně o 10,1 % více), především do Slovenska, Německa, Maďarska, Rakouska a Polska.

Dovoz léčivých rostlin pro voňavkářství a farmacii v roce 2018 činil 5,0 tis. t (tj. meziroční navýšení o 23,5 %). Hlavním dodavatelem bylo Polsko, Německo, Slovensko a Chorvatsko. Vyvezeno bylo 1,7 tis. t léčivých rostlin (meziroční nárůst o 9,5 %).

Českou významnou exportní komoditou je kmín, kterého bylo v roce 2018 vyvezeno 1 147 t za 37,0 mil. Kč. Je dodáván především do sousedních států a států EU. Současně je také kmín do ČR dovážen, v roce 2018 činil dovoz kmínu 244 t za 20,4 mil. Kč. Mezi hlavní dodavatele patří především Polsko, Egypt, Slovensko a Finsko.

8.2 Živočišná produkce celkem a podle rozhodujících komodit

8.2.1 Skot – mléko, hovězí maso

Mléko

Nákup mléka v EU se meziročně zvýšil o 0,8 % (1,3 mil. t), a podle AMI dosáhl 156,8 mil. t. Největší přírůstek pocházel z Německa (0,5 mil. t), z Irska a z Polska (shodně po 0,3 mil. t). Naopak nejvíce, s velkým odstupem od ostatních zemí, klesly dodávky v Nizozemsku (o 0,4 mil. t), zejména v důsledku fosfátové směrnice. V EU vzrůstá segment nákupu mléka v biokvalitě. V pěti sledovaných zemích (Dánsku, Německu, Francii, Rakousku a Finsku), bylo nakoupeno 3,3 mil. t, což bylo o 20,7 % více než v předchozím roce. Vývozy mlékárenských výrobků do třetích zemí stagnovaly, a podle AMI převýšily v přepočtu na ekvivalent mléka úroveň předchozího roku jen o 0,2 mil. t. Rekordní hodnoty dosáhl vývoz SOM a zvýšil se rovněž vývoz syrovátky. Vývoz sýrů ve výši 832 tis. t byl meziročně o 0,5 % vyšší. Vývozy ostatních komoditních výrobků klesly. Průměrná roční CZV mléka v EU dosáhla podle EK 34,1 €/100 kg (8,98 Kč/l), což je meziroční pokles o 0,74 €/kg (0,19 Kč/l; 2,1 %). Průměrná CZV mléka v EU 15 činila 34,54 €/100 kg (9,10 Kč/l), zatímco v EU 13 dosáhla 31,56 €/100 kg (8,31 Kč/l).

V ČR se výroba mléka ubírala cestou intenzifikace. Průměrné stavy dojníc klesly o 1,0 % a dosáhly 361,1 tis. ks, ale vlivem zvýšení průměrné mléčné užitkovosti o 3,7 % vzrostla celková výroba o 2,7 % a dosáhla 3,1 mil. l. Průměrná mléčná užitkovost dosáhla 8 525,7 l/dojnic/rok. V plemenné struktuře stáda dojených krav se zastavil pozvolný posun směrem k holštýnskému plemeni. V kontrole užitkovosti, prováděné Českomoravskou

společností chovatelů, a. s., bylo v kontrolním roce 2017/18 (říjen-září) sledováno celkem 96,0 % stavů dojených krav. Z celkového počtu 292 tis. krav s ukončenou normovanou laktací bylo 57,5 % krav holštýnského plemene (včetně kříženek z převodného křížení s podílem krve H 50 % a více) a 35,0 % krav českého strakatého plemene. Podíl krav ostatních plemen a kříženek s nižším podílem krve dojných plemen činil 7,5 %. Dominantní část v této kategorii tvořily kříženky s nízkým podílem krve dojných plemen (zhruba 78,1 %), z dojných plemen bylo nejpočetněji zastoupeno plemeno Montbéliard v počtu pouze 2 364 ks.

V souladu se strategií podpory živočišné výroby byla zachována přímá podpora producentům mléka. Na základě nařízení vlády č. 50/2015 Sb., ve znění pozdějších předpisů, byla pro rok 2018 platba ve výši 3 687,10 Kč na krávu s tržní produkcí mléka jako dobrovolná podpora vázaná na produkci (VCS). Platba byla diferencována podle podílu příjmů za mléko na celkových příjmech podniku v plné, poloviční či nulové sazbě. Přehled počtu podaných a vyplacených žádostí je uveden v kap. 2.2.

Chovatelé, kteří se v souladu s NV č. 74/2015 Sb., účastnili opatření PRV na zlepšení dobrých životních podmínek zvířat, obdrželi kompenzační platbu v celkové částce 612,8 mil. Kč. Další podpora výrobců mléka pokračovala v rámci systému SAPS na plochu obhospodařované půdy, prostřednictvím přechodných vnitrostátních podpor na zemědělskou půdu a přechodných vnitrostátních podpor na chov přežvýkavců se sazbou 76,45 Kč/VDJ. Přehled počtu podaných a vyplacených žádostí je uveden v kap. 2.2.

Současné byly vypláceny i další podpory z národních zdrojů v rámci „Zásad“ a dalších nepřímé podpory. Na dojnice směřoval dotační titul 19 „Podpora producentům a zpracovatelům mléka na částečnou úhradu nákladů spojených s dobrovolným zapojením do režimu jakosti Q CZ“ a dotační titul 20 „Zlepšení životních podmínek v chovu hospodářských zvířat“ v rámci „Zásad“. Obě zmíněné dotace byly poskytovány na základě pokynů Evropské unie ke státní podpoře v odvětvích zemědělství a lesnictví a ve venkovských oblastech na období 2014 až 2020, část I, kapitola 3.4 bod 71. Další dotační tituly i vyplacené finanční částky jsou uvedeny v kap. 2.2.

Přehled podpor tržních cen je zahrnut v kapitole 2.4. Jejich součástí byly finanční náhrady v rámci projektu „Mléko do škol“. Do dodávek podporovaných mléčných výrobků bylo ve školním roce 2017/18 zapojeno 11 žadatelů a 920 857 žáků, a podpora činila 259,1 mil. Kč. Doprovodných vzdělávacích opatření se účastnilo 5 žadatelů a 661 481 žáků, a tato část programu byla podpořena částkou 22,1 mil. Kč. Roční limit na produkty a jednoho žáka byl stanoven na 301,90 Kč a limit na doprovodná vzdělávací opatření 45,00 Kč na jednoho žáka.

Tržní produkce mléka dosáhla podle dopočtových údajů ČSÚ celkem 2 978,4 mil. l, což je 96,7 % celkové produkce. Celkové množství mléka dodaného k dalšímu zpracování (v ČR i zahraničí) činilo podle evidence SZIF celkem 3 056,716 tis. t a přímý prodej spotřebitelům 16,198 tis. t. Celkový prodej ze zemědělského podniku se meziročně zvýšil o 2,5 %,

a obdobně i dodávky ke zpracování (o 2,4 %), avšak přímý prodej měl rychlejší růst a meziročně byl o 5,2 % vyšší. K 31. 12. 2018 bylo evidováno 1 512 producentů dodávajících prvnímu kupujícímu a 427 producentů přímého prodeje. Celkový objem mléka, který dodali výrobci ke zpracování, dosáhl podle SZIF v přepočtu 2 976,4 mil. l, ale tuzemské mlékárny nakoupily podle MZe jen 2 525,3 mil. l, neboť zbývající množství prodali výrobci mléka ke zpracování v zahraničí. Z nakoupeného mléka však zpracovatelé ještě část objemu přesunuli ke zpracování v zahraničí, a celkový objem mléčné suroviny vyvezené výrobci a zpracovateli dosáhl 24,8 % domácí tržní produkce.

V organizaci prodeje syrového mléka bylo k 31. 12. 2018 registrováno celkem 74 prvních kupujících mléka. Z registrovaného počtu prvních kupujících bylo 45 mlékáren. Zbytek činily odbytové organizace, z nichž část byly současně uznané organizace producentů. K 31. 12. 2018 jich bylo evidováno 19. Prostřednictvím odbytových organizací bylo prodáno 2 393 tis. t mléka, tj. 78,2 % množství dodaného k dalšímu zpracování. Z toho uznané organizace producentů zprostředkovaly prodej 2 125 tis. t mléka, což je 69,5 % množství dodaného k dalšímu zpracování. Největší objem prodeje zprostředkovala družstva Mlékařské hospodářské družstvo JIH, Mlékařské hospodářské družstvo Střední Čechy a dále Morava, mlékařské odbytové družstvo v celkové výši 1 200,748 tis. t mléka, tj. 39,3 % objemu ke zpracování.

Ve zpracovatelském průmyslu bylo meziročně vyrobeno výrazně nižší množství másla (33,1 tis. t) a naopak výroba sýrů a tvarohů se zvýšila na 149,8 tis. t, z toho 99,5 tis. t bylo sýrů přírodních. Výroba SOM vzrostla na 20,3 tis. t. U ostatních sledovaných výrobků nastal mírný pokles výroby, včetně SPM, jehož bylo vyrobeno 13,1 tis. t. Vývoj CPV mlékárenských výrobků neměl jednotný trend. Výraznější růst byl zaznamenán u CPV jogurtů a tvarohů (od 6 % do 7,7 %), výrazný pokles naopak u SOM (- 20,0 %), nízkotučných sýrů eidamského typu (-11,0 %) a mléka polotučného trvanlivého (-8,3 %). CPV ostatních sledovaných výrobků vzrostly či klesly mírněji.

T8.2/01 - Bilance výroby a spotřeby mléka

Ukazatel	MJ	2014	2015	2016	2017	2018 ¹⁾	Meziroční index
Základní ukazatele produkce mléka							
Průměrný stav dojených krav	tis. ks	370,7	368,2	370,2	364,6	361,1	99,0
Průměrná roční užitkovost	l/ks	7 704,8	8 001,3	8 061,3	8 222,5	8 525,7	103,7
Výroba	mil. l	2 856,3	2 946,3	2 984,3	2 998,3	3 078,4	102,7
Tržní produkce	mil. l	2 753,2	2 843,6	2 885,2	2 897,5	2 978,4	102,8
Bilance zpracování mléka							
Počáteční zásoba	mil. l	62,9	100,4	90,9	73,6	83,7	113,7
Nákup mléka	mil. l	2 350,7	2 434,7	2 458,6	2 478,1	2 525,3	101,9
Dovoz	mil. l	935,5	953,3	1 033,3	1 000,5	996,4	99,6
Celková nabídka	mil. l	3 349,1	3 488,4	3 582,8	3 552,2	3 605,4	101,5
Domácí spotřeba	mil. l	2 179,0	2 238,1	2 266,1	2 256,8	2 233,9	99,0
Vývoz ²⁾	mil. l	1 069,7	1 159,4	1 208,3	1 211,7	1 297,2	107,1
Intervenční nákup ³⁾	mil. l	0,0	0,0	34,8	0,0	0,0	.
Celková poptávka	mil. l	3 248,7	3 397,5	3 474,4	3 468,5	3 531,1	101,8
Konečná zásoba	mil. l	100,4	90,9	73,6	83,7	74,3	88,8
Soběstačnost ⁷⁾	%	131,1	131,6	131,7	132,9	137,8	4,9
Ekonomika mléka (náklady, užitkovost a realizační ceny z Výběrového šetření ÚZEI)							
Náklady - celkem ⁴⁾	Kč/dojnici	69 463	70 237	70 718	74 048	78 550	106,1
Průměrná roční užitkovost	l/dojnici	7 792	8 080	8 136	8 384	8 719	104,0
Náklady jednotkové ⁴⁾	Kč/l	8,38	8,17	8,18	8,30	8,47	102,0
Realizační cena mléka ⁵⁾	Kč/l	9,57	7,83	6,73	8,67	8,57	98,9
Podpory přímé ⁶⁾ - platba na krávy chované v systému s TPM (do r. 2014 dle čl. 68 nařízení Rady 73/2009, od r. 2015 VCS); PVP; I. a II. balíček; PRV - Opatření 14.1.1-14.1.3 (váž. průměr); MZe - dot. titul 19.A, dot. titul 20.A-welfare; zelená nafta, pojištění	Kč/dojnici	2 900	3 840	8 440	8 014	7 663	95,6
Podpory nepřímé - krmiva (vč. MZe - dot. tit. S.1.1.2 (sucho 2015))	Kč/dojnici	6 407	8 508	8 573	8 121	9 064	111,6
Podpory celkem	Kč/dojnici	9 307	12 348	17 013	16 135	16 728	103,7
Podpory jednotkové přímé	Kč/l	0,37	0,48	1,04	0,96	0,88	91,9
Podpory jednotkové nepřímé - krmiva	Kč/l	0,82	1,05	1,05	0,97	1,04	107,3
Podpory jednotkové celkem	Kč/l	1,19	1,53	2,09	1,92	1,92	99,7
Nákladová rentabilita ⁷⁾	%	14,2	-4,2	-17,7	4,4	1,2	-3,2
Souhrnná rentabilita s přímými podporami ⁷⁾	%	18,6	1,6	-5,0	15,9	11,6	-4,3
Souhrnná rentabilita s nepřímými podporami ⁷⁾	%	24,0	8,7	-4,8	16,1	13,5	-2,6
Souhrnná rentabilita celkem ⁷⁾	%	28,4	14,5	7,9	27,6	23,9	-3,7
CZV ČR ⁸⁾	Kč/l	9,37	7,66	6,70	8,55	8,57	100,2
CZV EU ⁹⁾	Kč/l	10,47	8,07	7,05	9,59	9,14	95,3

1) Údaje o dovozu a vývozu jsou předběžné, rovněž navazující výpočty nabídky, poptávky a spotřeby.

2) Ve vývozu jsou zahrnuté výrobky a syrové mléko, realizované mlékárnami z nákupu mléka.

3) Intervenční nákup je zahrnut do celkové poptávky, není uveden v konečných zásobách.

4) Náklady respondentů s podvojným účetnictvím podle výběrového šetření ÚZEI, rok 2018 odhad.

5) Realizační cena respondentů s podvojným účetnictvím podle výběrového šetření ÚZEI, rok 2018 odhad.

6) Zahrnuje podpory: VCS dojnice, PVP na VDJ přežvýkavce a mimořádné balíčky podpor na dojnice a prasnice v letech, kdy vznikl nárok a ostatní uvedené tituly.

7) Meziroční index je vyjádřen v p. b. (tj. rozdílem %).

8) CZV ČR - pramen resortní statistika Mlék (MZe) 6-12.

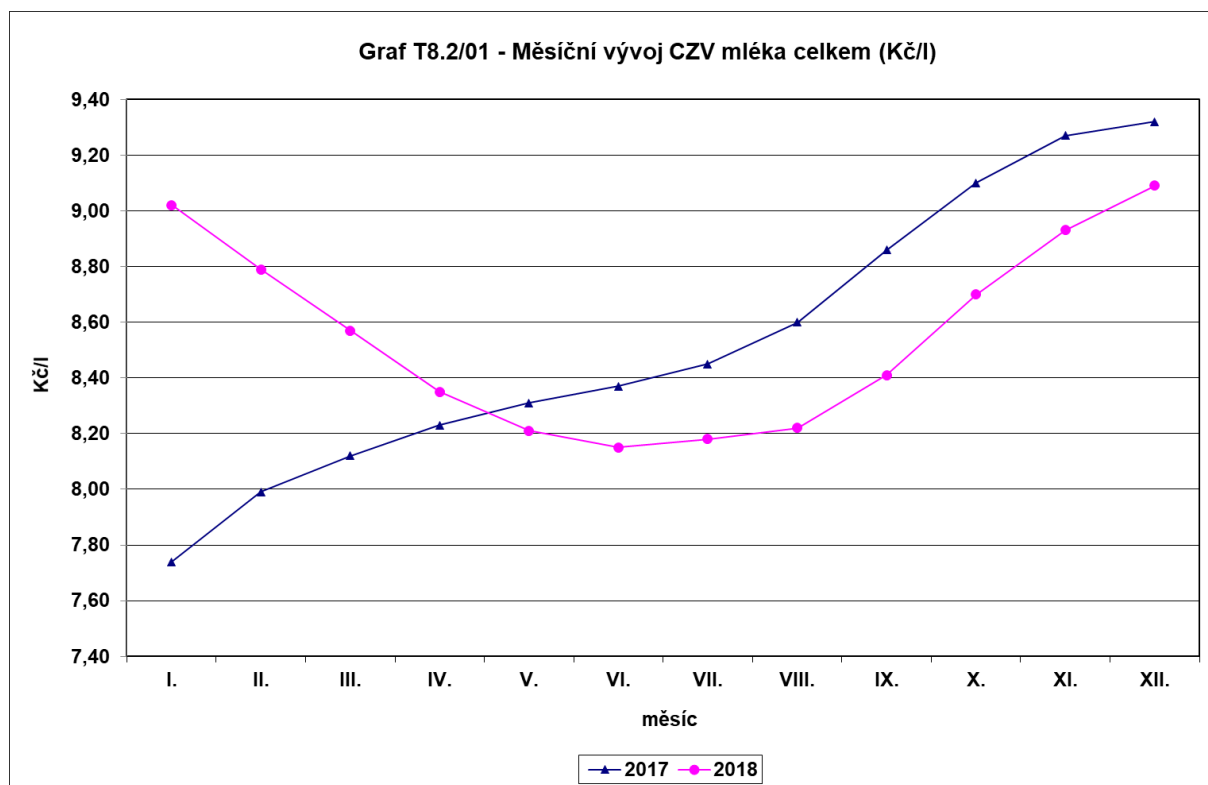
9) CZV Německo - cena za přirozený obsah složek; pramen EK.

Pramen: ČSÚ - Výsledky chovu skotu, prasat a drůbeže; Statistika zahraničního obchodu ČSÚ; Statistika Mlék (MZe) 6-12; výpočty ÚZEI a MZe

Zpracoval: I. Bošková (ÚZEI), V. Veselá (MZe)

Saldo zahraničního obchodu s mlékárenskými výrobky v přepočtu na ekvivalent mléka dosáhlo 300,8 mil. l. Ve srovnání s předchozím rokem se zvýšilo zejména vlivem růstu vývozu a v menší míře poklesem dovozu. Velkou progresi měl zejména vývoz syrového mléka. Meziročně jej bylo vyvezeno o 63,2 tis. t (9,4 %) více, a též se zvýšil vývoz čerstvých sýrů o 2,5 tis. t (4,9 %). Ze sledovaných výrobků vzrostl ještě vývoz ostatních zakysaných výrobků. Dovoz převažující většiny výrobků naopak klesl, jen dovozy másla, jogurtů a ostatních zakysaných výrobků se mírně zvýšily. Obchod se syrovátkou byl živější ve vývozu i dovozu. Celková domácí spotřeba mléka a mlékárenských výrobků bez másla v hodnotě mléka mírně klesla. Podíl dovozu mléka a mlékárenských výrobků na spotřebě v přepočtu na ekvivalent mléka dosáhl 44,6 %, podíl vývozu na výrobě 42,1 %.

Průměrná CZV v ČR dosáhla 8,57 Kč/l. Náklady na výrobu mléka se předběžně odhadují ve výši 8,47 Kč/l. Podíl nákladů na krmiva na celkových nákladech se předpokládá ve výši 39,5 %, z toho podíl na vlastní krmiva 23,2 %. Vlivem sucha vzrostly meziročně zejména náklady na vlastní krmiva (podle odhadu o 14,6 %), a rovněž se předpokládá výraznější růst pracovních nákladů (o 7,1 %). Podle předběžného odhadu ÚZEI byla v průměru za ČR nákladová rentabilita kladná. S přispěním přímých a nepřímých podpor se předběžně odhaduje průměrná souhrnná rentabilita ve výši 23,85 %.

Pramen: Mlék (MZe) 6-12

Zpracoval: I. Bošková (ÚZEI)

Hovězí maso

Trh s hovězím a telecím masem v EU zaznamenal v roce 2018 další mírný pokles stavů skotu, naproti tomu produkce a spotřeba hovězího masa se ve srovnání s předchozím rokem mírně zvýšila. Podle předběžných údajů Eurostatu bylo k prosinci roku 2018 v Unii chováno celkem 87,5 mil. ks skotu, což představovalo meziroční pokles o 1,5 %. Počet poražených zvířat se v roce 2018 zvýšil, a to o 1,3 % na odhadovaných 26,8 mil. ks. V souvislosti s růstem porážek vzrostla i produkce hovězího a telecího masa, a to v porovnání s rokem 2017 o 1,6 % na 7,9 mil. t. Výrazněji se zvýšila produkce v NČZ 13 (o 5,8 %), zatímco v EU 15 vzrostla jen o 1,1 %. Spotřeba hovězího masa včetně telecího zaznamenala v roce 2018 v EU 28 podle odhadu EK mírné meziroční zvýšení o 1,5 % a dosáhla 7,2 mil. t. K většímu růstu spotřeby došlo proti roku 2017 v NČZ (o 5,6 %) než v EU 15 (o 1,2 %). Průměrná spotřeba hovězího a telecího masa na obyvatele Unie dosahovala 11,0 kg/rok, což je

meziročně o 0,2 kg/obyv./rok více než v předchozím roce. Míra soběstačnosti v hovězím masu v EU 28 v roce 2018, podle předběžných údajů, meziročně nepatrně vzrostla o 0,2 p. b. na 109,8 %. Bilance zahraničního obchodu s hovězím masem včetně živého skotu v EU byla v roce 2017 v hmotnostním vyjádření opět kladná. V roce 2018 došlo po čtyřletém růstu k meziročnímu snížení vývozu hovězího a telecího masa včetně živého skotu z EU, a to o 4,4 % na 731,0 tis. t. Nejvýznamnějším obchodním partnerem zůstalo Turecko. Import hovězího masa včetně živého skotu do EU se, na rozdíl od exportu, zvýšil. EU dovezla v roce 2018 celkem 335,0 tis. t, což představovalo meziroční růst o 9,4 %. To bylo způsobeno meziročním navýšením importu hlavního obchodního partnera Brazílie (o 18,4 %), ale především téměř 40% růstem dovozu hovězího masa z Argentiny. Snížení objemu vyvezeného hovězího masa a živého skotu do třetích zemí spolu s vyšší produkcí a importem způsobil zvýšení nabídky hovězího masa na domácím trhu EU a s tím související stagnaci cen všech kategorií skotu.

Chov skotu spojený s produkcí masa byl v ČR podporován ze zdrojů EU prostřednictvím přímých plateb zaměřených na citlivé komodity a současně také z národních zdrojů formou přechodných vnitrostátních podpor. V rámci dobrovolné podpory vázané na produkci byla pro rok 2018 stanovena sazba 8 688,90 Kč na 1 VDJ masného telete¹¹⁶ narozeného v období od 1. 4. 2017 do 31. 3. 2018, jehož matkou je kráva chovaná v systému BTM a otcem býk masného plemene evidovaný v registru plemeníků. PVP na chov přežvýkavců byla pro rok 2018 stanovena v částce 76,45 Kč/VDJ a PVP na chov krav bez tržní produkce mléka v částce 87,72 Kč na 1 VDJ krávy BTM (kap. 2.2).

Produkce hovězího a telecího masa v ČR určená pro vnitřní trh je dlouhodobě zajišťována převážně jedinci dojených a kombinovaných plemen, event. jejich kříženci. Ačkoli se stavy specializovaných masných plemen skotu u nás dlouhodobě zvyšují, jejich podíl na tuzemské produkci hovězího a telecího masa výrazně neroste, neboť většina těchto zvířat je úspěšně exportována především do ostatních evropských zemí za účelem dalšího chovu, výkrmu nebo porážky.

V ČR je chov skotu tradičně soustředěn především do větších zemědělských podniků. Podle údajů Ústřední evidence hospodářských zvířat se k 31. 12. 2018 zabývalo chovem skotu v ČR celkem 18,3 tis. podniků a ve srovnání s předchozím rokem se jejich počet snížil o 251 podniků. Nejvýrazněji klesl počet malých podniků s 1 až 10 ks skotu (o 251), i přesto je těchto podniků zdaleka nejvyšší počet (9,8 tis.), ale je v nich chováno pouze 2,3 % stavů skotu v ČR. Největší podíl (tj. 43,8 %) z celkové populace skotu v ČR byl v roce 2018 chován v 403 podnicích s počtem zvířat nad 1 tis. ks.

116 Přepočítací koeficient na VDJ telete = 0,40.

Stavy skotu celkem v České republice podle ČSÚ Soupisu hospodářských zvířat k 1. 4. 2018 v meziročním srovnání nepatrně klesly o 0,4 % a dosáhly 1 415,8 tis. ks, z toho stavy krav se zvýšily o 0,2 % na 587,3 tis. ks. Zatímco počet kusů dojených krav se ve srovnání s předchozím rokem snížil o 1,2 % na 365,4 tis. ks, stavy krav BTPM se o 2,7 % zvýšily a dosáhly 221,9 tis. ks. Na celkovém počtu skotu chovaném v EU 28 se ČR v roce 2018 podílela stejně jako v předchozím roce 1,6 %.

Produkce hovězího masa včetně telecího v ČR je ovlivněna nejen relací mezi nabídkou a poptávkou na tuzemském trhu, ale značný vliv na její vývoj mají rovněž prodeje živého skotu do ostatních zemí. V meziročním srovnání se výroba v ČR zvýšila o 5,1 % na 94,0 tis. t j. hm. (tj. 174,0 tis. t ž. hm.). Podíl produkce hovězího masa včetně telecího ČR z celkové hrubé produkce EU se v roce 2018 nepatrně zvýšil o 0,1 % na 1,0 %.

V roce 2018 se podle údajů SVS ČR zvýšily v meziročním srovnání porážky jatečného skotu celkem o 4,6 % na 256,6 tis. ks. Ve srovnání s rokem 2017 vzrostly především porážky krav (o 6,5 %) a jalovic (o 5,0 %). Jatečné krávy se na celkových porážkách skotu v ČR podílely tradičně nejvýznamněji, jejich podíl se v roce 2018 proti předchozímu roku zvýšil ze 45,6 % na 46,4 %. Průměrná porážková hmotnost skotu se podle údajů ČSÚ opět meziročně zvýšila, tentokrát o 8,9 kg (tj. o 1,6 %) na 566,9 kg ž. hm.

Masný zpracovatelský průmysl vyrobil v roce 2018 celkem 72,9 tis. t j. hm. hovězího a telecího masa, což představovalo ve srovnání s předchozím rokem vyšší produkci o 6,1 %.

Celková bilanční spotřeba hovězího a telecího masa v ČR se v roce 2018 proti roku 2017 zvýšila o 3,8 % na 77,3 tis. t j. hm. Průměrná spotřeba hovězího a telecího masa na obyvatele za rok se v roce 2018 meziročně zvýšila o 2,4 % a dosáhla odhadovaných 8,7 kg/rok. Zatímco spotřeba telecího masa stagnovala na 0,1 kg/obyv./rok, spotřeba hovězího masa se zvýšila o 0,2 kg na 8,6 kg/obyv./rok.

Celková výroba hovězího masa v ČR dlouhodobě převyšuje domácí spotřebu a pro udržení bilanční rovnováhy je tedy nutné přebytek produkce exportovat. V roce 2018 se míra soběstačnosti v komoditě hovězí a telecí maso vlivem vyššího růstu produkce než domácí poptávky meziročně zvýšila o 1,5 p. b. a dosáhla 121,6 %.

V zahraničním obchodě pokračoval v roce 2018 obdobný vývoj jako v předchozích letech. Saldo zahraničního obchodu s živým skotem včetně hovězího a telecího masa bylo opět výrazně aktivní. V objemovém vyjádření došlo v roce 2018 k jeho meziročnímu zlepšení o 1,0 tis. t a saldo tak dosáhlo 16,6 tis. t j. hm., ve finančním vyjádření naopak zaznamenalo zhoršení, a to o 468,5 mil. Kč na 1 261,2 mil. Kč. Hlavním důvodem byl fakt, že byla vyvezena živá zvířata za nižší cenu a zároveň vynaloženo více finančních prostředků za dovezené hovězí maso. Podíl dovozu na domácí spotřebě se meziročně snížil z 55,8 % v roce 2017 na 55,0 % v roce 2018, neboť spotřeba vzrostla ve srovnání s předchozím rokem výrazněji než dovoz.

T8.2/02 - Bilance výroby a spotřeby hovězího masa¹⁾ a ekonomika výkrmu skotu

Ukazatel	MJ	2014	2015	2016	2017	2018 ²⁾	Meziroční index
Stavy skotu celkem	tis. ks	1 373,6	1 407,1	1 415,7	1 421,2	1 415,8	99,6
z toho - krávy celkem	tis. ks	564,0	580,1	583,7	585,9	587,3	100,2
z toho - krávy BTM	tis. ks	191,3	204,0	211,2	216,1	221,9	102,7
Průměrný přírůstek býčů výkrm	kg/ks/den	0,961	0,972	0,984	0,990	0,998	100,8
Bilance							
Počáteční zásoba	tis. t j. hm.	4,7	4,8	4,1	3,4	2,8	82,4
Výroba	tis. t j. hm.	91,6	94,3	93,6	89,5	94,0	105,1
Dovoz ³⁾	tis. t j. hm.	23,9	29,0	36,5	41,6	42,5	102,2
Celková nabídka	tis. t j. hm.	120,2	128,1	134,2	134,5	139,3	103,6
Domácí spotřeba	tis. t j. hm.	65,3	67,1	71,2	74,5	77,3	103,8
Vývoz ³⁾	tis. t j. hm.	50,2	56,9	59,6	57,2	59,1	103,3
Celková poptávka	tis. t j. hm.	115,5	124,0	130,8	131,7	136,4	103,6
Konečná zásoba	tis. t j. hm.	4,8	4,1	3,4	2,8	2,9	105,3
Soběstačnost ⁴⁾	%	140,2	140,5	131,5	120,1	121,6	1,5
Ekonomika výkrmu skotu (náklady, přírůstky a realizační ceny z Výběrového šetření ÚZEI)							
Náklady jednotkové výkrmu býků	Kč/kg ž. hm.	60,04	60,55	61,32	62,02	67,49	108,8
Realizační cena výkrmu skotu	Kč/kg ž. hm.	45,87	47,36	47,18	47,52	47,82	100,6
Podpory přímé - PVP, zelená náfta, pojištění	Kč/ks	132	143	678	594	1 072	180,7
Podpory nepřímé - krmiva (vč. MZe - dot. tit. S.1.1.2 (sucho 2015))	Kč/ks	9 804	11 925	10 997	10 900	12 023	110,3
Podpory celkem	Kč/ks	9 936	12 068	11 675	11 493	13 095	113,9
Podpory jednotkové přímé	Kč/kg ž. hm.	0,21	0,23	1,09	0,93	1,69	180,7
Podpory jednotkové nepřímé - krmiva	Kč/kg ž. hm.	15,48	19,11	17,72	17,17	18,94	110,3
Podpory jednotkové celkem	Kč/kg ž. hm.	15,69	19,34	18,81	18,10	20,62	113,9
Nákladová rentabilita ⁴⁾	%	-23,6	-21,8	-23,1	-23,4	-29,1	-5,8
Souhrnná rentabilita s přímými podporami ⁴⁾	%	-23,3	-21,4	-21,3	-21,9	-26,6	-4,8
Souhrnná rentabilita s nepřímými podporami ⁴⁾	%	2,2	9,8	5,8	4,3	-1,1	-5,4
Souhrnná rentabilita celkem ⁴⁾	%	2,5	10,1	7,6	5,8	1,4	-4,4
Cena EU jateční býci ⁵⁾	€/100 kg j. hm.	367,62	377,24	368,46	379,71	379,63	100,0
Cena ČR jateční býci ⁵⁾	€/100 kg j. hm.	316,55	326,81	326,07	337,02	340,91	101,2

1) Bilance uvedena v jatečné hmotnosti, přepočtový koeficient na živou hmotnost = 0,540.

2) Údaje o dovozu a vývozu jsou předběžné, rovněž navazující výpočty nabídky, poptávky, spotřeby a soběstačnosti.

3) Dovoz a vývoz včetně živých zvířat.

4) Meziroční index je vyjádřen v p. b. (tj. rozdílem %).

5) Cena = CZV na reprezentativních trzích EU.

Pramen: ČSÚ - Výsledky chovu skotu, Soupis hospodářských zvířat k 1. 4., Statistika zahraničního obchodu; TIS^{CR} SZIF;

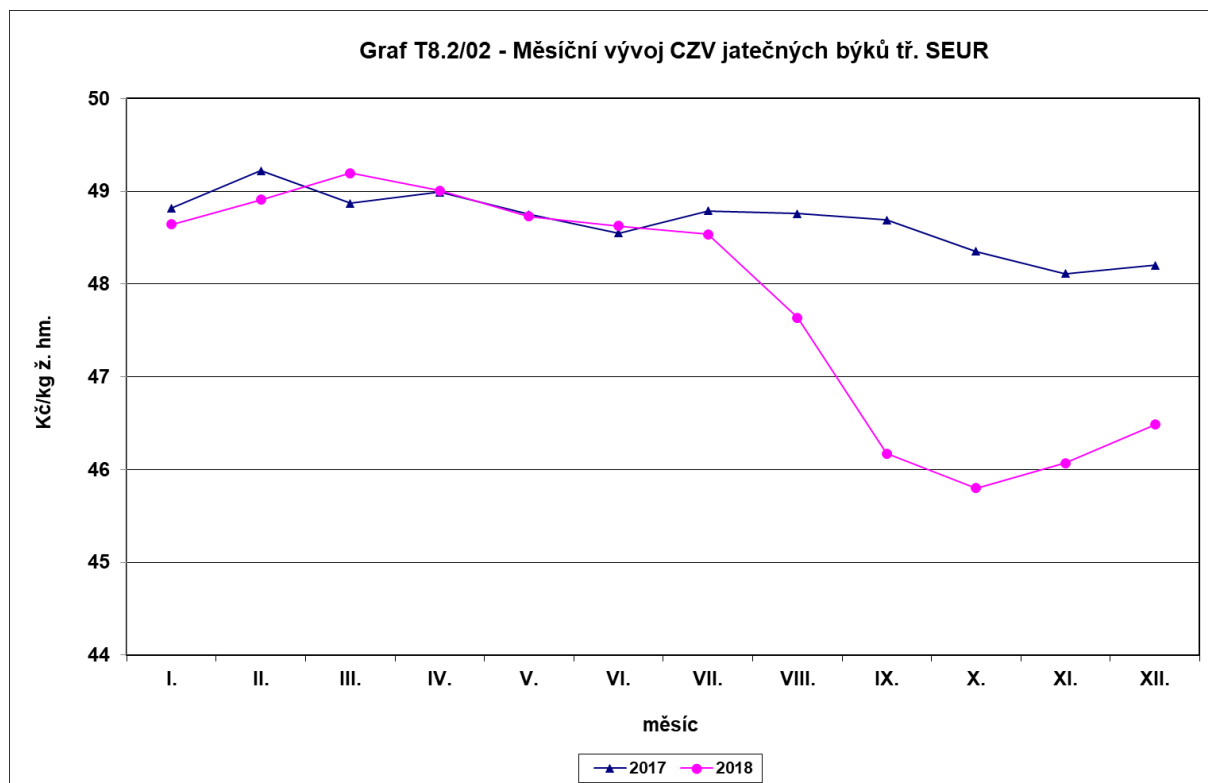
EC - DG for Agriculture; EUROSTAT; výpočty ÚZEI a MZe

Zpracoval: V. Khouřová (ÚZEI), M. Roubalová (MZe)

Hovězí maso se do ČR dováželo z 88,6 % převážně chlazené a pocházelo především ze členských zemí EU. Meziročně se jeho import opět zvýšil, a to v roce 2018 o 3,0 %. Nejvýznamnější dodavatelé se ve srovnání s rokem 2017 nezměnili, patřilo mezi ně opět převážně Polsko, Německo a Nizozemsko. Dovozy ze třetích zemí nejsou pro ČR nijak významné. Export ČR byl již tradičně realizován převážně v živých zvířatech. V roce 2018 bylo vyvezeno celkem 269,6 tis. ks živého skotu, což představovalo proti předchozímu roku zvýšení o 10,2 %. Příčinou růstu exportu byla převážně zvýšená poptávka největšího odběratele Rakouska (o 28,2 %). Vývoz skotu do Turecka v roce 2018 nepatrně oživil o 1,7 % a Turecko zůstává po Rakousku a Německu třetím největším odběratelem živého skotu. Podíl vývozu živého skotu včetně hovězího a telecího masa na domácí produkci v roce 2018 meziročně klesl o 1,0 p. b. na 62,9 %.

Po růstu cen jatečného skotu v předchozím roce došlo v roce 2018 k odlišnému vývoji. CZV jatečného skotu celkem se meziročně snížila o 1,2 % na 38,27 Kč/kg ž. hm., přičemž reagovala na pokles cen jatečných býků. CZV jatečných krav tř. EUR se ve srovnání s rokem 2017 nepatrně zvýšila o 0,3 % na 36,10 Kč/kg ž. hm. a CZV jatečných jalovic tř. SEUR stagnovala na 38,34 Kč/kg ž. hm. Cena zemědělských výrobců jatečných býků tř. SEUR klesla o 1,8 % na 47,78 Kč/kg ž. hm.

Cena průmyslových výrobců výsekového hovězího masa se v meziročním srovnání nepatrně snížila o 0,9 % na 125,52 Kč/kg. Spotřebitelská cena hovězího masa se v porovnání s rokem 2017 mírně zvýšila (index 101,4).

Pramen: TIS^{ČR} SZIF

Zpracoval: V. Kohoutová (ÚZEI)

Výkrm skotu v ČR vykazuje dlouhodobě ztrátu a nákladová rentabilita (tj. bez započtení přímých plateb) proto dosahuje dlouhodobě záporné hodnoty. V roce 2018 došlo podle předběžných údajů ÚZEI ve srovnání s rokem 2017 ke zhoršení nákladové rentability v důsledku dalšího růstu nákladů, které při průměrném denním přírůstku 0,998 kg/ks v roce 2018 dosahovaly 67,49 Kč/kg ž. hm., což představovalo ve srovnání s rokem 2017 jejich nárůst o 5,47 Kč/kg ž. hm. U souhrnné rentability došlo ke zhoršení i přes růst přímých i nepřímých podpor.

8.2.2 Prasata – vepřové maso

Trh s vepřovým masem v EU se podle předběžných údajů EK v roce 2018 vyznačoval klesajícími cenami vepřového masa, růstem porážek a produkce, což se odrazilo ve zvýšení unijní spotřeby, mírným růstem vývozů a poklesem dovozů. Nezanedbatelný vliv pro toto odvětví měl také další výskyt AFM¹¹⁷ prasat v EU, ale i ve světě.

¹¹⁷ AFM – africký mor prasat.

Ke konci roku se celkové stavy prasat v EU podle údajů Eurostatu meziročně snížily o 1,2 % (1,8 mil. ks) na 148,4 mil. ks. V EU 15 představoval úbytek necelé 1 % (0,8 mil. ks), zatímco v NČZ 13 byl pokles výraznější, a to téměř o 3 % (tj. 1,4 mil. ks). Také stavy prasnic se, po nárůstu v roce 2017, snížily především jako důsledek zhoršené rentability produkce selat vlivem poklesu jejich cen. V meziročním porovnání klesl v EU počet chovaných prasnic celkem o 2,9 % (tj. o 357 tis. ks) na 11,8 mil. ks, a to téměř ve všech producentsky významných zemích, vyjma Španělska a Francie, kde se stavy zvýšily o 1,9 %, resp. o 2,0 %. Stavy prasat klesaly, ale výroba vepřového masa v EU se meziročně zvýšila o 2,3 % (o 0,4 mil. t) a přiblížila se hranici 24 mil. t, což je rekordní úroveň. V EU 15, která se na celkové unijní produkci podílela 85 %, stoupla produkce o 1,6 %, zatímco v NČZ představoval její nárůst 4,7 %. Celkem bylo v EU poraženo 259,4 mil. ks prasat, tj. o 1,7 % (o 4,2 mil. ks) více než v roce 2017. Spotřeba vepřového masa v EU podle odhadu vzrostla o 1,6 % na 41,6 kg na obyvatele, protože produkce rostla více než export a ceny vepřového masa klesly. Míra soběstačnosti v průměru EU se podle prognózy EK meziročně nezměnila a dosáhla 112 %.

Export vepřového masa z Unie na globální trh na rozdíl od roku 2017 nepatrně vzrostl o 1,0 % na 3,9 mil. t. Zatímco na čínský trh, reprezentující nejvýznamnějšího odběratele zemí EU, klesl prodej meziročně o 3,8 %, zvýšila Unie export do dalších asijských destinací (Japonsko, Jižní Korea a Filipíny), a to o 10,4 %. Významně také klesl prodej do Hongkongu (meziročně téměř o 40 %). Dovoz vepřového masa do EU byl na rozdíl od vývozu opět nevýznamný a v meziročním porovnání došlo k jeho oslabení o 7,8 % na 33,6 tis. t.

Ceny jatečných prasat v průměru EU v roce 2018 meziročně značně oslabily, a to o 12 % (o 18,6 €/100 kg j. hm.) na 142,04 €/100 kg j. hm. Hlavním důvodem byl nárůst unijní produkce vepřového masa, který i při rostoucí evropské spotřebě vytvářel tlak na vývozce umístit bilanční přebytek na světovém trhu. Silná cenová konkurence na globálním trhu ze strany významných vývozců (USA, Kanady a Brazílie) se projevila poklesem cen vepřového masa v celé EU. K oslabení CZV jatečných prasat tř. E došlo v Unii meziročně celkem ve 24 členských zemích, z toho v 18 byl meziroční pokles vyšší než 10 % (tj. 10,3–18,3 %). Z nejvýznamnějších producentů EU 15 došlo meziročně ke zlevnění jatečných prasat především v Belgii, Dánsku, Nizozemsku, z NČZ klesla nejvýrazněji cena v Bulharsku, Litvě, Chorvatsku, ČR a Polsku.

Trh s vepřovým masem v České republice byl opět výrazně ovlivněn vývojem tohoto odvětví v celé EU. Oslabení cen vepřového masa na vnitřním trhu Unie vlivem nízkých cen na světovém trhu mělo dopad i na vývoj CZV jatečných prasat v ČR a negativně se promítlo i do ekonomiky produkce. V roce 2018 byl vývoj v komoditě vepřové maso v ČR charakterizován dalším oslabením stavů prasnic, stagnací celkové výroby, snížením porážek a pokračujícím růstem dovozů masa, při navýšení exportu živých prasat.

Do odvětví chovu prasat směřovaly podpory z národních zdrojů¹¹⁸ (např. udržování a zlepšování genetického fondu, kontrola užitkovosti, nálezový fond, zlepšení životních podmínek v chovu prasat, aj.) – viz kap. 2.3. V rámci Nálezového fondu byla vyplacena žadatelům podpora na ozdravování chovů¹¹⁹, která představovala celkovou částku 871,2 mil. Kč, což bylo o 157,3 mil. Kč více než v roce 2017. Z této sumy byl největší podíl čerpán na selata (78,2 %, tj. 681,5 mil. Kč) a zbylá částka byla vyplacena chovatelům prasnic, prasniček a kanečků. Nově v roce 2018 obdrželi chovatelé podporu v rámci dotačního titulu zaměřeného na zlepšení životních podmínek v chovu prasat¹²⁰ v celkové částce 241,7 mil. Kč.

V ČR se stavy prasat celkem podle Soupisu hospodářských zvířat k 1. 4. 2018 meziročně mírně zvýšily o 4,5 % (tj. o 66,4 tis. ks) na 1,6 mil. ks, a to ve všech kategoriích, vyjma prasniček (pokles o 3,2 % na 42 tis. ks). Stavy prasnic celkem se proti roku 2017 mírně zvýšily o 1,2 %, tj. o 1,1 tis. ks. Průměrné stavy prasnic však meziročně klesly o 1,4 % na 101,5 tis. ks.

Podle údajů ČMSCH bylo k 31. 12. 2018 v České republice evidováno celkem 2 874 subjektů zabývajících se chovem prasat s průměrným počtem 546 zvířat na podnik. V porovnání s rokem 2017 se počet subjektů chovajících prasata meziročně zvýšil o 275, především však šlo o menší chovatele s počtem zvířat na podnik do 100 ks (nárůst meziročně o 310 subjektů). V ČR dochází dlouhodobě ke koncentraci zvířat ve velkých podnicích s chovy nad 2 tis. ks prasat. Těchto chovů bylo v roce 2018 evidováno celkem 152 (v roce 2017 to bylo 156). Podíl chovaných prasat z celkového počtu v ČR však v nich dosáhl téměř 87 % a meziročně se zvýšil o 1,0 p. b. Počet chovatelů prasnic dosáhl 1 623, což meziročně představovalo snížení o 33 podniků. I zde je také patrná rostoucí koncentrace zvířat, neboť 60 % stavů prasnic v ČR je soustředěno ve 43 podnicích.

V odvětví chovu prasnic dochází dlouhodobě ke zlepšování reprodukčních ukazatelů, tím se ČR dostává na úroveň chovatelsky vyspělých evropských zemí jako jsou např. Německo a Belgie. V roce 2018 se v českých chovech zvýšil v meziročně ukazatel počtu narozených selat na prasnici za rok o 1,3 % (o 0,4 selete) na 31,6 ks. Současně došlo v počtu odchovaných selat meziročně ke zlepšení o 1,0 % (o 0,3 sele) na 28,2 ks/rok. Naproti tomu úhyny selat byly mírně vyšší (o 0,2 p. b.) a dosáhly 11,0 % z počtu narozených. Celkový počet narozených selat v ČR byl téměř shodný s rokem 2017 a dosáhl 3,2 mil. selat. Počet

118 Podpory podle Zásad, kterými se stanovují podmínky pro poskytování dotací pro rok 2018 na základě § 1, § 2 a § 2d zákona č. 252/1997 Sb.

119 Dotační program 8. Nálezový fond 8.F.a) Podpora vybraných činností zaměřených na ozdravení chovů prasnic, 8.F.b) Podpora vybraných činností zaměřených na ozdravení chovů prasat.

120 Dotační program 20.C. Zlepšení životních podmínek v chovu prasat. Nově spuštěný dotační program (od 1. 3. 2018). Účelem tohoto dotačního programu (i dílčích podprogramů) je zajistit nadstandardní pohodu prasat chovaných v ČR zlepšením jejich životního prostředí nad rámec zákona č. 246/1992 Sb., na ochranu zvířat proti týrání, ve znění pozdějších předpisů, a nad rámec prováděcí vyhláškou stanovených minimálních standardů pro chov prasat.

odchovaných selat celkem se nepatrně meziročně snížil (o 0,4 %, tj. o 10,6 tis. ks) na 2,9 mil. ks. Hlavním důvodem rozdílu obou údajů bylo slabé navýšení úhynu.

Celková výroba vepřového masa v ČR se v roce 2018 meziročně mírně zvýšila o 2,7 % na 234,1 tis. t j. hm. (304,0 tis. t ž. hm.). Její podíl z celkové produkce vepřového masa v EU 28 se v meziročním porovnání nijak nezměnil a dosahoval necelých 1,0 %.

Český masný zpracovatelský průmysl vyrobil celkem 210,9 tis. t j. hm. vepřového masa (včetně dovezených jatečných prasat), což představovalo téměř shodný objem jako v roce 2017. Podle údajů Státní veterinární správy bylo v České republice poraženo celkem 2,34 mil. ks prasat, což bylo o 1,3 % (tj. o 31 tis. ks) méně než v roce 2017. Průměrná porážková hmotnost podle ČSÚ meziročně vzrostla o 1,4 % a dosáhla 119,4 kg/ž. hm. (tj. v jat. hmotnosti 91,3 kg).

T8.2/03 - Bilance výroby a spotřeby vepřového masa¹⁾ a ekonomika výkrmu prasat

Ukazatel	MJ	2014	2015	2016	2017	2018 ²⁾	Meziroční index
Stavy prasat celkem	tis. ks	1 617,1	1 559,6	1 609,9	1 490,8	1 557,2	104,5
Stavy prasnic	tis. ks	103,0	96,3	97,1	91,1	92,2	101,2
Průměrný přírůstek prasata výkrm	kg/ks/den	0,844	0,868	0,882	0,898	0,898	100,0
Bilance							
Počáteční zásoba	tis. t j. hm.	10,6	9,3	9,3	9,4	8,8	93,6
Výroba	tis. t j. hm.	245,9	243,8	246,0	227,9	234,1	102,7
Dovoz³⁾	tis. t j. hm.	255,7	274,4	271,0	274,3	282,7	103,1
Celková nabídka	tis. t j. hm.	512,2	527,5	526,3	511,6	525,6	102,7
Domácí spotřeba	tis. t j. hm.	429,9	450,8	446,3	441,8	454,2	102,8
Vývoz³⁾	tis. t j. hm.	73,0	67,4	70,7	61,0	63,6	104,3
Celková poptávka	tis. t j. hm.	502,9	518,2	517,0	502,8	517,8	103,0
Konečná zásoba	tis. t j. hm.	9,3	9,3	9,4	8,8	7,8	88,6
Soběstačnost⁴⁾	%	57,2	54,1	55,1	51,7	51,5	-0,2
Ekonomika výkrmu prasat (náklady a ceny jatečných prasat z Výběrového šetření ÚZEI)							
Náklady výkrmu prasat⁵⁾	Kč/kg ž. hm.	34,87	34,43	33,37	34,66	35,24	101,7
Realizační cena výkrmu prasat	Kč/kg ž. hm.	32,92	28,86	29,35	31,96	27,24	85,2
Podpory přímé - I. a II. balíček; PRV - Opatření 14.1.4-14.1.5 (welfare); MZe - dot. tit. 8; zelená nafta, pojištění	Kč/ks	239	324	501	356	492	138,2
Podpory nepřímé - krmiva	Kč/ks	87	92	84	80	78	98,0
Podpory celkem	Kč/ks	326	416	585	436	570	130,8
Podpory jednotkové přímé	Kč/kg ž. hm.	2,08	2,84	4,30	3,09	4,27	138,2
Podpory jednotkové nepřímé - krmiva	Kč/kg ž. hm.	0,75	0,80	0,72	0,69	0,68	98,0
Podpory jednotkové celkem	Kč/kg ž. hm.	2,84	3,64	5,02	3,78	4,94	130,8
Nákladová rentabilita⁴⁾	%	-5,6	-16,2	-12,1	-7,8	-22,7	-14,9
Souhrnná rentabilita s přímými podporami⁴⁾	%	0,4	-7,9	0,8	1,1	-10,6	-11,7
Souhrnná rentabilita s nepřímými podporami⁴⁾	%	-3,4	-13,8	-9,9	-5,8	-20,8	-15,0
Souhrnná rentabilita s celkovými podporami⁴⁾	%	2,5	-5,6	3,0	3,1	-8,7	-11,8
Cena EU prasata tř. E⁶⁾	€/100 kg j. hm.	156,60	139,57	145,96	160,68	142,04	88,4
Cena ČR prasata tř. E⁶⁾	€/100 kg j. hm.	158,49	140,93	145,98	161,13	139,60	86,6

1) Bilance uvedena v jatečné hmotnosti, přepočtový koeficient na živou hmotnost roky 2014–2016 = 0,7868, roky 2017–2018 = 0,77.

2) Údaje o dovozu a vývozu jsou předběžné, rovněž navazující výpočty nabídky, poptávky, spotřeby a soběstačnosti.

3) Dovoz a vývoz vepřového masa včetně živých zvířat.

4) Meziroční index je vyjádřen v p. b. (tj. rozdílem %).

5) Náklady vč. vrátky zelené nafty a po odpočtu kejdy, rok 2018 odhad.

6) Cena = CZV na reprezentativních trzích EU.

Pramen: ČSÚ - Výsledky chovu prasat, Soupis hospodářských zvířat k 1. 4., Statistika zahraničního obchodu; TIS ČR SZIF;

EC - DG for Agriculture; EUROSTAT; výpočty ÚZEI a MZe

Zpracoval: M. Abrahamová (ÚZEI), L. Vališ (MZe)

Pokles cen vepřového masa ovlivnil vývoj jeho celkové spotřeby, která se meziročně mírně zvýšila o 2,8 % (o 12,5 tis. t j. hm.) na 454,2 tis. j. hm. Naše země není ve výrobě

vepřového masa dlouhodobě soběstačná. V roce 2018 se míra soběstačnosti vlivem vyšších dovozů i nárůstu spotřeby opět snížila, a to o 0,2 p. b. na 51,5 %.

Spotřeba vepřového masa na obyvatele v roce 2017 dosáhla 42,3 kg/rok, v roce 2018 se podle odhadu ÚZEI mírně zvýšila o 1,7 % na 43,0 kg/obyv./rok.

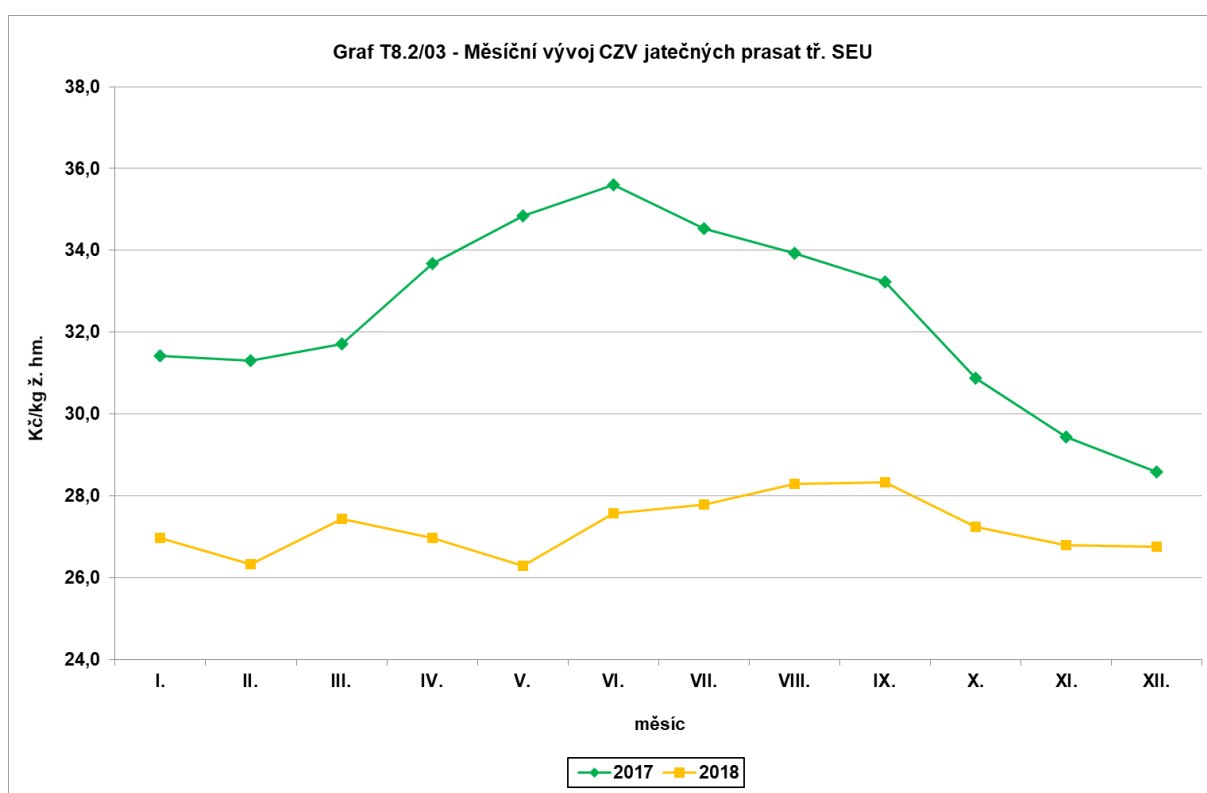
V zahraničním obchodě s vepřovým masem včetně živých prasat bylo zaznamenáno mírné zlepšení. Stále však tato komodita vykazovala nejhorší výsledek obchodního salda v rámci všech zemědělských komodit. Hlavním důvodem je silná konkurence členských zemí na unijním trhu, který je ve vepřovém mase dlouhodobě silně přebytkový. V roce 2018 představoval v ČR schodek balance s vepřovým masem při započtení obchodu živých prasat -12 010 mil. Kč, což bylo v porovnání s rokem 2017 zlepšení o 7,3 %, tj. o 900 mil. Kč. Hlavní podíl na tomto výsledku měla trvale se zlepšující balance zahraničního obchodu s živými prasaty.

V roce 2018 meziročně vzrostl export živých prasat z ČR o 43,4 % (o 158,5 tis. ks), což svědčí o zlepšující se konkurenci českých chovatelů na evropském trhu. Celkem bylo vyvezeno 523,6 tis. ks živých prasat za 1 360 mil. Kč. Nejvýznamněji se na něm podílela jatečná zvířata (téměř 64 %) a dále selata s podílem 35 %. Hlavními odběrateli prasat bylo Slovensko, Německo a Maďarsko, kam bylo prodáno 90 % exportu. Dovoz živých prasat meziročně klesl o 22,0 % (tj. o 48,5 tis. ks) a dosáhl 176,6 tis. ks v celkové hodnotě 287,9 mil. Kč. Nakoupená prasata pocházela převážně z EU a hlavní podíl (94 %) z importu představovala zástavová selata. Těch bylo dovezeno 161,8 tis. ks a pocházela téměř výhradně z Dánska a Německa. Dále byla importována plemenná čistokrevná prasata (9,7 tis. ks). Jejich předním dodavatelem bylo především Německo a Dánsko, odkud pocházelo 99,8 % zvířat. Výrazně klesl meziročně dovoz jatečných prasat (o 10 tis. ks) na 1,1 tis. ks. Ostatní prasata (plemenná, čistokrevná) se na dovozu podílela 1,0 % a pocházela především z Belgie a Maďarska. Saldo zahraničního obchodu v živých prasatech dosáhlo 351 tis. ks (1 072 mil. Kč), proti roku 2017 se zlepšilo o 207 tis. ks a 280 mil. Kč.

Export vepřového masa do ČR meziročně klesl o 5,3 % (o 6,1 tis. t) na 29,4 tis. t. Ve finančním vyjádření se snížil o 447 mil. Kč na 1,4 mld. Kč. Exportováno bylo především čerstvé chlazené maso (podíl 74 %). Nejvýznamnějšího odběratele představovalo tradičně Slovensko (72 % vývozu), z dalších zemí pak ještě Německo.

Import vepřového masa do ČR v roce 2018 vzrostl o 4,4 % (tj. o 4,4 tis. t) a dosáhl rekordních 27,8 tis. t. Celková hodnota nakoupeného masa však dosáhla 14,5 mld. Kč a meziročně klesla o 1,1 mld. Kč v důsledku výrazného meziročního oslabení cen v celé EU. Předními dodavateli bylo tradičně Německo a Španělsko, odkud pocházelo souhrnně téměř 58 % (tj. 161 tis. t) dovezeného vepřového masa v hodnotě 8,7 mld. Kč. Dále se na dovozu významněji podílely ještě Polsko, Belgie, Rakousko a Nizozemsko (souhrnně 32 % nákupu).

Cena zemědělských výrobců jatečných prasat zaznamenala meziročně pokles. Reagovala tak, obdobně jako v předešlých letech, na vývoj cen vepřového masa v celé EU. Průměrná CZV jatečných prasat tř. SEU¹²¹ se meziročně propadla o 15,9 % (tj. o 5,16 Kč) na 27,23 Kč/ž. hm. a cena jatečných prasat celkem meziročně klesla o 16,4 % na 26,56 Kč/kg ž. hm. (tj. na 34,53 Kč/kg j. hm.). V porovnání s pětiletým průměrem (2013–2018) byly v roce 2018 ceny jatečných prasat tř. SEU v ČR výrazně nižší (o 10,8 %, tj. o 3,30 Kč/kg ž. hm.). Cena průmyslových výrobců vepřového výsekového masa reagovala na vývoj CZV jatečných prasat a meziročně klesla, když podle TIS^{ČR} SZIF dosáhla 55,63 Kč/kg, což znamenalo proti roku 2017 oslabení o 11,3 % (o 7,07 Kč/kg)¹²². Spotřebitelské ceny vepřového masa kopírovaly vývoj cen průmyslových výrobců a meziročně se podle ČSÚ snížily (index 99,4).

Pramen: TIS^{ČR} SZIF

Zpracoval: M. Abrahamová (ÚZEI)

Ekonomika výkrmu prasat byla ovlivněna především značným poklesem CZV jatečných prasat při současném mírném nárůstu odhadovaných nákladů. Ceny většiny vstupů se meziročně zvýšily. Pokles CZV zástavových selat na trhu EU se rovněž promítl do ceny selat v ČR. Čeští chovatelé je prodávali za 60,98 Kč/kg ž. hm., což bylo meziročně méně o 1,7 %, tj. o 1,04 Kč/kg ž. hm. Nízké realizační ceny při současném zvýšení cen krmiv

121 V rámci klasifikační stupnice SEUROP, CZV podle TIS^{ČR} SZIF.

122 Propočet průměrné ceny na roční skladbu 2018.

i ostatních nákladových položek nestačily pokrýt výši nákladů a výkrm byl bez započtení podpor výrazně ztrátový. Podle predikce ÚZEI vykázaly podniky s podvojným účetnictvím náklady na výkrm prasat ve výši 35,24 Kč/kg ž. hm. V porovnání s rokem 2017 došlo k jejich zvýšení o 1,7 %, tj. o 0,58 Kč/kg ž. hm. Odhadované náklady na krmiva se podílely na celkových nákladech výkrmu prasat zhruba 64 %, což bylo obdobné jako v roce 2017. Meziročně došlo k jejich navýšení o 2,5 %, tj. o 0,43 Kč/kg ž. hm. Z ostatních nákladových položek došlo k nejvýraznějšímu růstu pracovních nákladů (o 7,1 %).

Nákladová rentabilita výkrmu prasat byla v roce 2018 opět v červených číslech a podle předběžných údajů dosáhla -22,7 %. V porovnání s rokem 2017 došlo k jejímu značnému zhoršení (o 14,9 p. b.) v důsledku propadu cen jatečných prasat, zatímco náklady mírně rostly. Přesto, že přímé podpory směřované do odvětví se zvýšily na 4,27 Kč/kg ž. hm., rentabilita se zhoršila (o 11,7 p. b.). Nepřímé podpory, kam se řadila krmiva vlastní, reprezentovaly částku 0,68 Kč/kg ž. hm. a rentabilitu výkrmu ovlivnily jen nepatrně. Celkové podpory směřující do odvětví chovu prasat (tj. přímé a nepřímé) v roce 2018 dosáhly 4,94 Kč/kg ž. hm. Souhrnná rentabilita klesla proti roku 2017 o 11,8 p. b. Zatímco v roce 2017 byl výkrm prasat s celkovými podporami ziskový 1,08 Kč/kg ž. hm. (rentabilita 3,1 %), v roce 2018 byl podle předběžných údajů ve ztrátě -3,06 Kč/kg ž. hm. (rentabilita -8,7 %).

8.2.3 Drůbež – drůbeží maso, vejce

Drůbeží maso

Světová produkce drůbežího masa vzrostla o 1,3 % na 123,9 mil. t (FAO). Světová produkce kuřecího masa dosáhla odhadem 95,6 mil. t, tedy meziročně o 1,9 % více (USDA).

Produkce drůbežího masa EU 28 se dle Eurostatu zvýšila o 4,7 % na 15,1 mil. t. Dovoz zůstal téměř nezměněn a dosáhl 0,8 mil. t, neboť pokles brazilského dovozu o 26,2 % vyrovnal nárůst dovozu z Thajska, Ukrajiny a dalších zemí. Vývoz vzrostl o 6,0 % na 1,8 mil. t. Nejvíce bylo vyvezeno na Ukrajinu (178,1 tis. t) a nejvíce vzrostl vývoz na Filipíny (31,6 %) a do Vietnamu (64,8 %).

Z hlediska ČR jsou významnými zahraničními obchodními partnery zejména Polsko a Německo. Podle Eurostatu vzrostla meziročně polská produkce drůbežího masa o 8,6 % na 2,5 mil. t j. hm. Německá produkce se zvýšila o 3,8 % na 1,6 mil. t j. hm.

V Česku byl v roce 2018 trh s drůbežím masem charakterizován meziročním nárůstem stavů drůbeže, stejně tak i výroby drůbežího masa a dovozu, a poklesem vývozu (v součtu živé drůbeže a drůbežího masa) (tab. T8.2/04).

V roce 2018 byly do odvětví výkrmu drůbeže opět cíleny podpory z národních zdrojů¹²³. V rámci Nákazového fondu byla vyplacena žadatelům podpora na ozdravování chovů¹²⁴, v roce 2018 o celkové částce 433,4 mil. Kč, což bylo o 11,6 % více než v roce 2017. Tato podpora tvořila přibližně polovinu celkových národních podpor výkrmu drůbeže (údaje MZe).

Podle ČSÚ se stavy drůbeže v ČR v roce 2018 zvýšily o 9,7 % na 23,6 mil. ks, z toho stavy kuřat na výkrm vzrostly o 3,2 % na 11,3 mil. ks, stavy kuřat na chov vzrostly o 13,5 % na 2,9 mil. ks, stavy kohoutů poklesly o 0,3 % na 259,7 tis. ks, stavy kachen vzrostly o 42,0 % na 780,8 tis. ks, stavy krůt se zvýšily o 1,2 % na 343,8 tis. ks a stavy hus vzrostly o 9,7 % na 19,8 tis. ks.

Celková produkce jatečné drůbeže v ČR se v roce 2018 dle údajů publikovaných ČSÚ zvýšila o 1,2 % na 195,3 tis. t j. hm. (260,4 tis. t ž. hm.). Z toho produkce v zemědělském sektoru činila 192,8 tis. t j. hm. (257,0 tis. t ž. hm.).

Do ČR bylo podle celní statistiky v roce 2018 dovezeno 13,8 mil. ks živé drůbeže, to znamená meziročně o 40,6 % méně. V přepočtu na hmotnost činil tento dovoz 5,7 tis. t ž. hm. Podílely se na něm zejména Maďarsko (2,2 mil. ks, většinou jednodenní drůbeže), Slovensko (4,9 mil. ks, o hmotnosti 4,9 tis. t ž. hm.) a Německo (2,8 mil. ks). Mnohem větší byl dovoz drůbežího masa, který meziročně vzrostl o 5,1 % na 129,7 tis. t j. hm. Z 96,1 % bylo dovezeno drůbeží maso ze států EU, přičemž nejvyšší podíl 66,9 % z dovozu do ČR celkem patřil Polsku. Dovozy drůbežího masa z Polska, Německa, Nizozemska a Brazílie klesl, naopak se zvýšil dovoz maďarský, slovenský, ukrajinský, francouzský a rumunský. Polsko dovezlo 86,7 tis. t j. hm., Maďarsko 11,3 tis. t j. hm. a Německo 10,1 tis. t j. hm. Podíl masa čerstvého nebo chlazeného na dovozu drůbežího masa byl 64 % a podíl kuřecího masa na dovozu drůbežího masa 75 %.

123 Podpory podle Zásad, kterými se stanovují podmínky pro poskytování dotací pro rok 2018 na základě § 1, § 2 a § 2d zákona č. 252/1997 Sb.

124 Dotační program 8. Nákazový fond 8.F.c) Podpora vybraných činností zaměřených na ozdravení chovů drůbeže, Kategorie B (výkrm Kura domácího na podestýlce a chov a výkrm kachen, krůt a hus na podestýlce nebo roštech).

T8.2/04 - Bilance výroby a spotřeby drůbežího masa a jeho ekonomika

Ukazatel	MJ	2014	2015	2016	2017	2018 ¹⁾	Meziroční index
Stavy drůbeže celkem	tis. ks	21 463,8	22 508,0	21 314,0	21 494,3	23 572,8	109,7
Počáteční zásoba	tis. t j. hm.	5,3	5,0	4,6	6,1	4,4	71,6
Výroba ²⁾	tis. t j. hm.	185,4	189,1	182,0	192,9	195,3	101,2
Dovoz ³⁾	tis. t j. hm.	118,6	136,1	143,0	128,9	135,5	105,1
Celková nabídka	tis. t j. hm.	309,3	330,1	329,6	327,9	335,1	102,2
Domácí spotřeba	tis. t j. hm.	234,3	251,4	244,5	257,2	271,3	105,5
Vývoz ³⁾	tis. t j. hm.	70,0	74,2	79,0	66,4	60,2	90,7
Celková poptávka	tis. t j. hm.	304,3	325,5	323,5	323,6	331,5	102,5
Konečná zásoba	tis. t j. hm.	5,0	4,6	6,1	4,4	3,6	82,5
Soběstačnost ⁴⁾	%	79,1	75,2	74,4	75,0	72,0	-3,1
Ekonomika výkrmu kuřat							
Náklady jednotkové ⁵⁾	Kč/kg ž. hm.	25,80	26,13	23,41	22,99	23,48	102,2
Realizační cena výkrmu kuřat	Kč/kg ž. hm.	22,94	22,79	22,04	21,41	23,03	107,6
Podpory přímé - MZe - dot. tit. 8.F.c, dot. tit. 20.B; zelená nafta, pojištění	Kč/ks	2,55	3,07	3,33	3,98	5,04	126,7
Podpory nepřímé - krmiva	Kč/ks	0,08	0,10	0,07	0,11	0,12	110,6
Podpory celkem	Kč/ks	2,64	3,17	3,40	4,09	5,16	126,3
Podpory jednotkové přímé	Kč/kg ž. hm.	1,29	1,57	1,69	1,93	2,45	126,7
Podpory jednotkové nepřímé - krmiva	Kč/kg ž. hm.	0,04	0,05	0,04	0,05	0,06	110,6
Podpory jednotkové celkem	Kč/kg ž. hm.	1,33	1,63	1,72	1,99	2,51	126,3
Nákladová rentabilita ⁴⁾	%	-11,06	-12,78	-5,88	-6,88	-1,93	5,0
Souhrnná rentabilita s přímými podporami ⁴⁾	%	-6,05	-6,76	1,33	1,54	8,51	7,0
Souhrnná rentabilita s nepřímými podporami ⁴⁾	%	-10,89	-12,58	-5,73	-6,65	-1,69	5,0
Souhrnná rentabilita s celkovými podporami ⁴⁾	%	-5,88	-6,56	1,48	1,76	8,76	7,0
CZV SRN jatečných kuřat	€/kg ž. hm.	0,94	0,88	0,84	0,84	0,86	102,4
CZV ČR jatečných kuřat	€/kg ž. hm.	0,87	0,97	0,87	0,88	0,90	102,0

1) Údaje o dovozu a vývozu jsou předběžné, rovněž navazující výpočty nabídky, poptávky, spotřeby, soběstačnosti, nákladů a rentabilit.

2) Celková výroba zahrnuje tržní výrobu zemědělských podniků a samozásobení.

3) Dovoz a vývoz včetně živých zvířat.

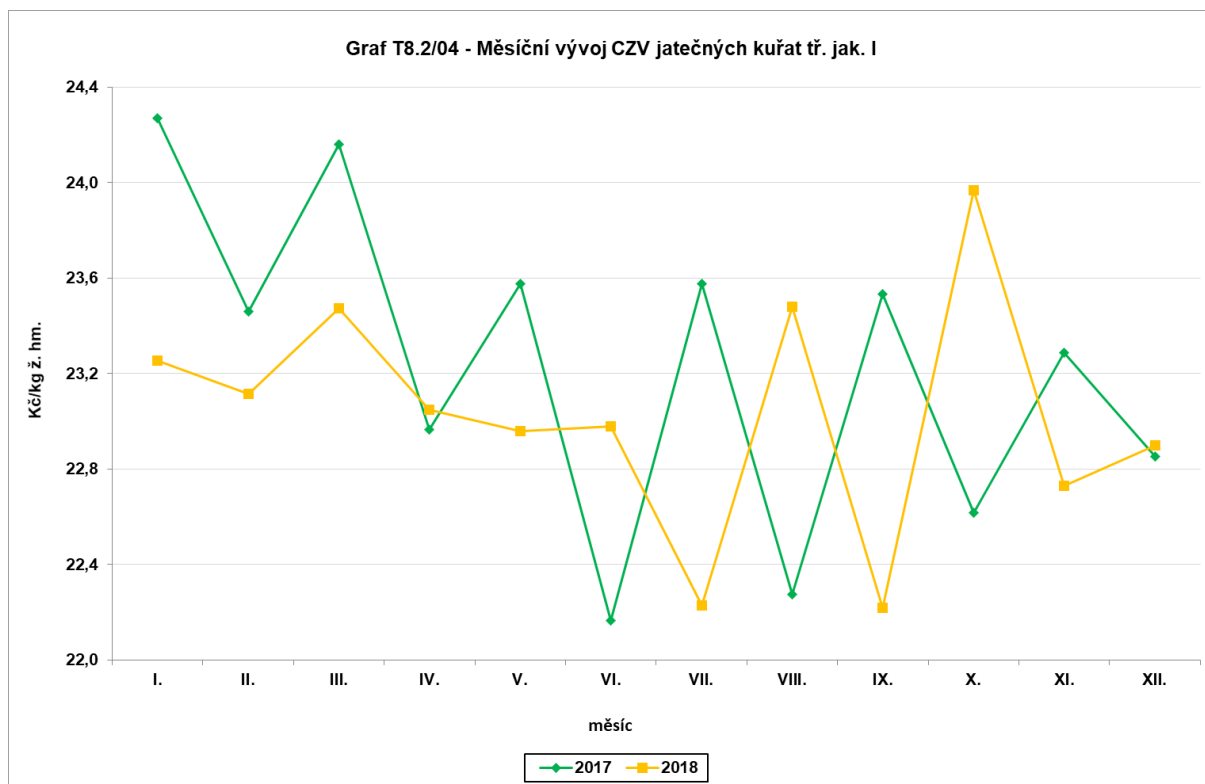
4) Meziroční index je vyjádřen v p. b. (tj. rozdílem %).

5) Náklady vč. vratky zelené nafty a po odpočtu drůbežího trusu, na základě výběrového šetření ÚZEI; rok 2018 odhad.

Pramen: ČSÚ - Výsledky chovu drůbeže, Ceny zemědělských výrobců, Soupis hospodářských zvířat k 1. 4., Celní statistika; výpočty ÚZEI a MZe; AMI; ČNB

Zpracoval: J. Pokorný (ÚZEI), L. Josrová (MZe)

Z ČR se vyvezlo 130,4 mil. ks živé drůbeže, tedy meziročně o 9,0 % více. Vývoz živé drůbeže tak převýšil její dovoz téměř desetinásobně. V přepočtu na hmotnost činil tento vývoz 47,2 tis. t ž. hm. a účastnily se na něm jako importéři především země evropské na východ od ČR. Určitou výjimkou je Německo, které dovezlo 5,0 mil. ks, což znamená čtvrtý nejvyšší počet, o hmotnosti 13,0 tis. t ž. hm., což představuje třetí největší hmotnost. Nejvíce kusů směřovalo na Slovensko (57,6 mil. ks o hmotnosti 13,5 tis. t ž. hm.), do Rumunska (30,4 mil. ks o hmotnosti 1,4 tis. t ž. hm.) a Polska (27,3 mil. ks o hmotnosti 18,8 tis. t ž. hm.). Pokud se jedná o drůbeží maso, vyvezla ČR 24,4 tis. t ž. hm., tedy došlo k poklesu o 10,1 %. Většina putovala na Slovensko (13,5 tis. t j. hm.), do Německa (3,5 tis. t j. hm.), Rakouska (2,1 tis. t j. hm.) a Maďarska (1,7 tis. t j. hm.). Podíl masa čerstvého nebo chlazeného na vývozu drůbežího masa byl 56 % a podíl masa z kuřat na vývozu drůbežího masa 82 %.

Pramen: ČSÚ

Zpracoval: J. Pokorný (ÚZEI)

Saldo obchodu s drůbežím masem ve hmotnostním vyjádření bylo -105,2 tis. t j. hm.

Aktivní peněžní saldo obchodu ČR s živou drůbeží kleslo o 19 mil. Kč a činilo 1,4 mld. Kč, a pasivní saldo obchodu s drůbežím masem se prohloubilo o 783 mil. Kč a činilo -5,5 mld. Kč.

Domácí spotřeba v ČR v roce 2018 meziročně vzrostla o 5,5 % na 271,3 tis. t j. hm., spotřeba na obyvatele se zvýšila o 1,5 % na 27,7 kg/obyv./rok a míra soběstačnosti klesla o 3,1 p. b. na 72,0 %¹²⁵.

Nákladová rentabilita produkce drůbežího masa se na základě odhadu nákladů z výběrového šetření ÚZEI meziročně zlepšila o 5,0 p. b. na -1,9 % a souhrnná rentabilita (tj. včetně podpor) se meziročně zvýšila o 7,0 p. b. na 8,8 % zejména zvýšením přímých podpor o 0,52 Kč/kg ž. hm.

Vejce

Podle odhadu Evropské komise se celková produkce vajec v zemích EU mírně zvýšila o 2,6 % na 6 932 tis. t. Celková spotřeba vajec vzrostla o 2,3 %, soběstačnost EU se nezměnila a zůstala na úrovni 103 %.

¹²⁵ Výpočty ÚZEI na základě údajů uvedených v tab. T8.2/04.

Objem dovezených vajec do EU se ve srovnání s předchozím rokem zvýšil. V roce 2018 bylo podle předběžných údajů EK dovezeno o 22,9 % více vajec. Největším dovozcem vajec do EU byla v roce 2018 Ukrajina (49,9 % celkového dovozu) a USA (23,6 % celkového dovozu). Významným dovozcem stále zůstává Argentina (7,0 % celkového objemu dovozu).

Vývoz vajec z EU se v porovnání s rokem 2017 podle předběžných údajů zvýšil o 4,8 % a dosáhl 219,3 mil. t. Do Japonska bylo vyvezeno 28 % celkového množství. Do dalších destinací – Švýcarska, Izraele a Thajska bylo vyvezeno 32 % celkového množství.

Průměrná tržní cena vajec na reprezentativních trzích EU¹²⁶ podle předběžných údajů Evropské komise se meziročně snížila o 5,9 % a dosáhla 132,67 €/100 kg (tj. 1,95 Kč/ks¹²⁷). V rámci sledovaných zemí byla nejvyšší cena v Rakousku (196,55 €/100 kg, tj. 2,90 Kč/ks) a nejnižší pak v Estonsku (100,81 €/100 kg, tj. 1,49 Kč/ks). Cena v ČR dle údajů EK dosáhla 108,40 €/100 kg (tj. 1,60 Kč/ks).

V roce 2018 byl trh s vejci v ČR charakterizován meziročním mírným snížením průměrných početních stavů nosnic a dovozu. Zvýšení průměrné roční užitkovosti nosnic však vedlo k mírnému růstu výroby (tab. T8.2/05).

V ČR bylo v roce 2018 v průměru evidováno 9,2 mil. ks nosnic v užitkových chovech, což představuje meziroční pokles o 89,0 tis. ks (1,0 %). Z toho tvořily 53,5 % nosnice v zemědělském sektoru, jejichž průměrné stavy za rok 2018 vzrostly o 3,8 % a zbytek představovaly nosnice v domácích hospodářstvích, jejichž průměrné stavy meziročně v průměru klesly o 5,5 %.

Celková snáška konzumních vajec, včetně domácích hospodářství, dosáhla podle ČSÚ 2 292,6 mil. ks (v přepočtu 131,8 tis. t), tj. přibližně 86,2 % celkové výroby včetně násadových vajec. Celková výroba vajec představuje součet produkce konzumních vajec v zemědělském sektoru a domácích hospodářstvích, doplněný o produkci násadových vajec. Celková výroba vajec v roce 2018 činila 153,6 tis. t a meziročně vzrostla o 1,3 tis. t (o 0,8 %). Výroba konzumních vajec v zemědělském sektoru se meziročně zvýšila o 53,4 mil. ks (3,6 %) na 1 522,3 mil. ks (87,5 tis. t), v domácích hospodářstvích pak dosáhla 770,3 mil. ks (44,3 tis. t), což je meziročně o 44,8 mil. ks (o 5,5 %) méně. Násadových vajec bylo podle odhadu ÚZEI vyrobeno přibližně 380,6 mil. ks (21,9 tis. t). Průměrná roční snáška vajec na slepici v zemědělském sektoru dosáhla 309,7 ks, v domácích hospodářstvích podle odhadu ČSÚ zůstala na úrovni 180 ks vajec/nosnici/rok. Míra soběstačnosti se meziročně mírně zvýšila o 0,9 p. b. na 90,6 %.

Dovoz vajec a vaječných hmot do ČR se v roce 2018 snížil o 1,0 tis. t (o 2,5 %) a dosáhl celkem 39,6 tis. t, z toho bylo 431,6 mil. ks (25,1 tis. t) vajec ve skořápce a 14,5 tis. t

126 Vážený průměr cen členských států průměru hmotnostních kategorií L (47,5–57,5 g) a M (57,5–67,5 g).

127 Přepočet pomocí kurzu ČNB 1 € = 25,64 Kč.

vaječných hmot. Oproti minulému roku se snížil dovoz vajec ve skořápce o 7,7 %, dovoz vaječných hmot se zvýšil o 8,2 %. Z dovezených vajec ve skořápce bylo 89,9 % vajec konzumních, jejichž dovezený počet meziročně poklesl o 5,5 %, objem dovezených vajec násadových se snížil o 31,8 % na 43,6 mil. ks.

Nejvýznamnějšími dovozci konzumních vajec do ČR bylo v roce 2018 Polsko (57,7 %), Lotyšsko (19,2 %) a Německo (12,1 %). Nejvíce vaječných hmot bylo do ČR dovezeno též z Polska (25,6 %), následuje Lotyšsko (17,2 %) a Nizozemsko (13,4 %). Na dovozu násadových vajec do ČR se významně podílelo Slovensko, které dovezlo 80,0 % celkového objemu dovezených násadových vajec. Dalšími dovozci byly Polsko (9,2 %) a Německo (6,3 %).

Vývoz vajec a vaječných hmot meziročně vzrostl o 2,2 % a dosáhl 23,7 tis. t. Na zvýšení vyvezeného množství vajec se podílela skořápková vejce růstem o 46,4 %, vývoz násadových vajec a vaječných hmot poklesl o 12,6 % a 27,8 %.

Nejvýznamnější vývozní destinací pro konzumní vejce bylo Slovensko (33,9 % vyvezených vajec), Polsko (22,1 % vyvezených vajec) a Slovensko (18,6 % vyvezených vajec). Větší část násadových vajec směřovala do Ruska (78,1 %), další destinace (Polsko, Irák, Kazachstán a řada dalších) měly výrazný odstup. Vaječné hmoty se vyvážely nejvíce na Slovensko (95,7 %).

Celkové saldo zahraničního obchodu s vejci se meziročně zlepšilo o 1,5 tis. t (8,6 %) ve srovnání s rokem předchozím. V roce 2018 činilo -82,7 mil. ks u skořápkových vajec, -11,4 tis. t u vaječných hmot. ČR měla v roce 2018 kladnou obchodní bilanci u vajec násadových, která se meziročně téměř nezměnila a činila 93,0 mil. ks.

V roce 2018 byly do odvětví chovu drůbeže cíleny podpory z národních zdrojů¹²⁸ (např. udržování a zlepšování genetického fondu, kontrola užitkovosti, speciální poradenství, nákazový fond aj.) – viz kap. 2.3. V rámci Nákazového fondu byla vyplacena podpora na ozdravování chovů¹²⁹, která v roce 2018 představovala celkovou částku 121,5 mil. Kč, což bylo o 23,8 mil. Kč více než v roce 2017. Z této částky bylo čerpáno pro nosnice kategorie A (odchov a chov na podestýlce) 36,4 % (44,2 mil. Kč) a zbylá částka byla čerpána pro chov nosnic kategorie C (odchov a chov v klecích, voliérách, na roštích).

128 Podpory podle Zásad, kterými se stanovují podmínky pro poskytování dotací pro rok 2018 na základě § 1, § 2 a § 2d zákona č. 252/1997 Sb.

129 Dotační program 8. Nákazový fond 8.F.c) Podpora vybraných činností zaměřených na ozdravování chovů drůbeže zvýšením biologické bezpečnosti: 8.F.c.a - Nosnice – podestýlka, 8.F.c.c. – Nosnice – klece, voliéry, rošty.

T8.2/05 - Bilance výroby a spotřeby vajec a jejich ekonomika

Ukazatel	MJ	2014	2015	2016	2017	2018 ¹⁾	Meziroční index
Průměrný stav slepic	tis. ks	9 160,0	8 899,0	8 923,0	9 283,0	9 194,0	99,0
Průměrná roční užitkovost ²⁾	ks/nosnici	299,3	301,1	302,6	309,0	309,7	100,2
Bilance³⁾							
Výroba ⁴⁾	tis. t	147,2	142,9	143,0	152,4	153,6	100,8
z toho domácí hospodářství	tis. t	54,2	53,4	48,7	46,8	44,3	94,7
Dovoz ⁵⁾	tis. t	38,5	47,2	47,7	40,6	39,6	97,5
Celková nabídka	tis. t	185,7	190,1	190,7	193,0	193,2	100,1
Domácí spotřeba	tis. t	166,8	170,5	168,6	169,8	169,5	99,8
Vývoz ⁵⁾	tis. t	18,9	19,6	22,1	23,2	23,7	102,2
Celková poptávka	tis. t	185,7	190,1	190,7	193,0	193,2	100,1
Soběstačnost ⁶⁾	%	88,2	83,8	84,8	89,8	90,6	0,9
Ekonomika vajec (náklady, snášky a realizační ceny z Výběrového šetření ÚZEI)							
Náklady na nosnici ⁷⁾	Kč/1000 KD	1 384	1 373	1 354	1 351	1 397	103,4
Užitkovost - snáška - přepočet na rok	vajec/nosnici	290	317	336	337	337	100,4
Náklady jednotkové - na vejce vč. amortizace	Kč/vejce	2,08	1,97	1,84	1,87	1,93	102,7
Realizační cena vajec	Kč/vejce	1,95	1,88	1,67	2,06	1,86	90,4
Podpory přímé - MZe - dot. tit. 8.F.c, dot. tit. 20.B; zelená nafta, pojištění	Kč/nosnici	12,29	13,96	15,92	27,34	38,10	139,3
Podpory nepřímé - krmiva	Kč/nosnici	2,75	3,14	2,75	3,00	3,10	103,4
Podpory celkem	Kč/nosnici	15,04	17,09	18,67	30,34	41,20	135,8
Podpory jednotkové přímé na vejce	Kč/vejce	0,04	0,04	0,05	0,08	0,11	139,3
Podpory jednotkové nepřímé - krmiva na vejce	Kč/vejce	0,01	0,01	0,01	0,01	0,01	103,4
Podpory jednotkové celkem na vejce	Kč/vejce	0,05	0,05	0,06	0,09	0,12	135,8
Nákladová rentabilita ⁶⁾	%	-6,25	-4,39	-8,97	9,76	-3,47	-13,2
Souhrnná rentabilita s přímými podporami ⁶⁾	%	-4,21	-2,16	-6,39	14,09	2,41	-11,7
Souhrnná rentabilita s nepřímými podporami ⁶⁾	%	-5,79	-3,89	-8,52	10,24	-2,99	-13,2
Souhrnná rentabilita celkem ⁶⁾	%	-3,75	-1,66	-5,94	14,57	2,89	-11,7
Cena EU vajec L a M	€/100 kg	127,61	129,59	113,71	140,94	132,67	94,1
Cena ČR vajec L a M	€/100 kg	104,37	108,11	95,76	130,25	108,40	83,2

1) Odhad.

2) Užitkovost pouze za zemědělský sektor.

3) Bilance se vztahuje ke konzumním, násadovým vejcím a vaječným hmotám.

4) Od roku 2010 změna metodiky: ČSÚ - výroba uváděna pouze za užitkové chovy, do celkové výroby byla započtena i násadová vejce (odhad ÚZEI).

5) Dovoz a vývoz včetně násadových vajec a vaječných hmot.

Konverzní koeficienty pro přepočet kg na kusy vajec: skořápková vejce 17,4 ks, tekuté vaječné produkty 20 ks, sušené vaječné produkty 72 ks.

6) Meziroční index je vyjádřen v p. b. (tj. rozdílem %).

7) Náklady vč. vratky zelené nafty a po odpočtu drůbežního trusu, rok 2018 odhad.

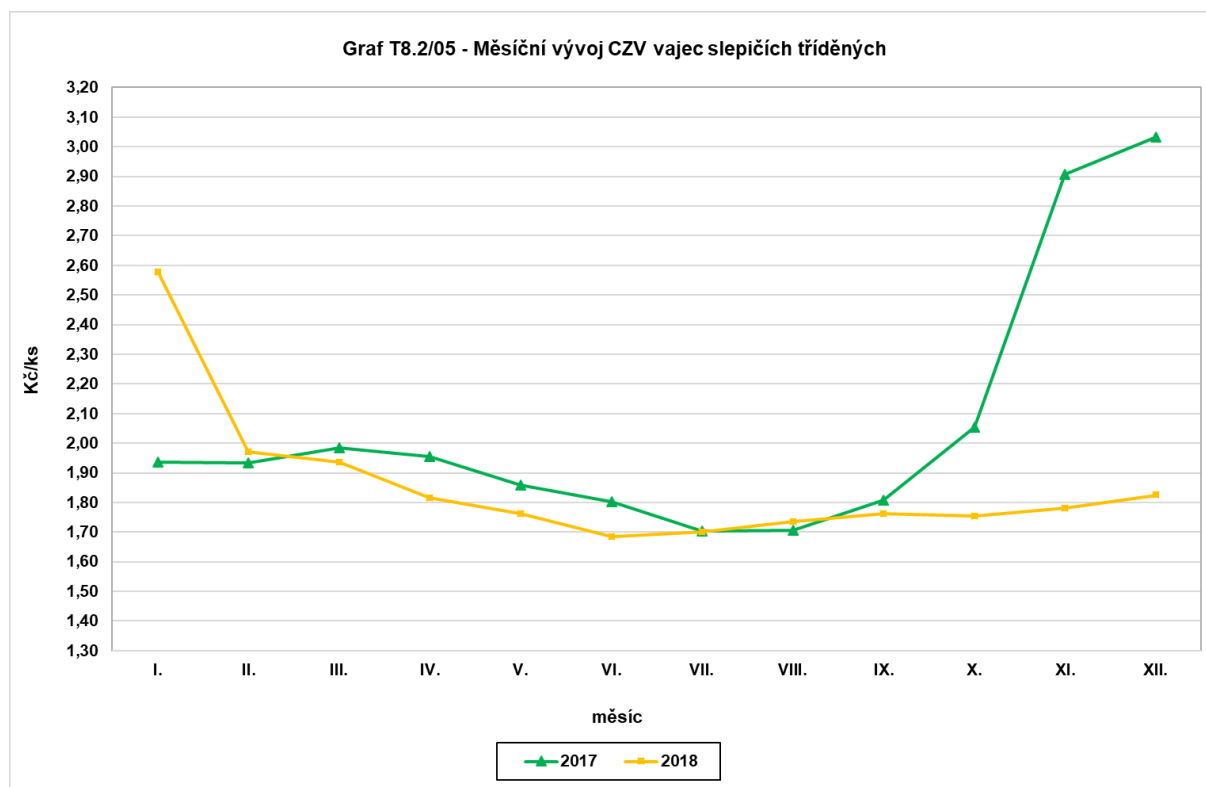
Pramen: ČSÚ - Výsledky chovu drůbeže; ČSÚ - Ceny zemědělských výrobců;

Statistika zahraničního obchodu ČSÚ; Evropská komise; výpočty ÚZEI a MZe.

Zpracoval: T. Rudinskaya (ÚZEI), L. Josrová (MZe)

V roce 2018 došlo meziročně ke zhoršení všech ukazatelů rentability produkce vajec v ČR, a to kvůli nižší CZV vajec a vyšším nákladům na výrobu. Nákladová rentabilita (bez zahrnutí podpor) se snížila o 13,2 p. b. na -3,5 %, souhrnná rentabilita s přímými podporami se snížila o 11,7 p. b. na 2,41 %. Souhrnná rentabilita (včetně přímých a nepřímých podpor) poklesla rovněž o 11,7 p. b. a činila 2,89 %. Celkové náklady na výrobu vajec v roce 2018 se odhadují ve výši 1,93 Kč/ks, tj. o 2,7 % vyšší než v předchozím roce.

Průměrná roční CZV tříděných vajec dosáhla 1,86 Kč/ks, což je meziroční snížení o 0,20 Kč/ks (9,7 %). Spotřebitelské ceny vajec slepičích čerstvých se naopak zvýšily a jejich průměrná roční hodnota 3,84 Kč/ks byla o 0,22 Kč/ks (6,1 %) vyšší než v předchozím roce. Ceny krmných směsí pro nosnice vzrostly, jejich průměrná roční cena činila 5 921 Kč/t, což je o 2,4 % více než v předchozím roce.

Pramen: ČSÚ

Zpracoval: T. Rudinskaya (ÚZEI)

8.2.4 Ovce, kozy – skopové maso

Celkové stavy ovcí ve sledovaných zemích EU klesly meziročně o 1,2 % (více než 1 mil. ks) a dosáhly dle Eurostatu 84,5 mil. ks. Ve dvou nejvýznamnějších produkčních zemích EU, Spojeném království a Španělsku, klesly o 0,3 mil. ks, resp. o 0,1 mil. ks, a pokles o 0,3 mil. ks nastal i v Nizozemsku. Naopak v Rumunsku a Francii se stavy mírně zvýšily. Stavy koz dosáhly podle EK 12,0 mil. ks. Hrubá domácí produkce skopového a koziho masa v EU podle bilančního odhadu EK klesla o 20,0 tis. t (2,2 %) a dosáhla 902,0 tis. t. Spotřeba skopového a koziho masa v EU celkem podle odhadu EK klesla o 0,3 % na 1 007 tis. t j. hm. Soběstačnost EU v produkci skopového a koziho masa dosáhla 90 %. Průměrná spotřeba skopového a koziho masa na osobu vyjádřená ve váze maloobchodu dosáhla v EU 1,7 kg.

V České republice vzrostly nejen celkové stavy ovcí i koz, ale i stavy základních stád. K 1. 4. 2018 bylo v ČR evidováno 218,9 tis. ks ovcí a 133,6 tis. ks bahnic, což je

meziroční vzrůst základního stáda o 2,5 %. V kategorii koz a kozlů bylo k 1. 4. 2018 evidováno 30,3 tis. ks, z toho základní stádo koz vzrostlo o 13,4 % a dosáhlo 17,0 tis. ks.

T8.2/06 - Bilance výroby a spotřeby skopového a koziho masa¹⁾

Ukazatel	MJ	2014	2015	2016	2017	2018 ²⁾	Meziroční index
Stavy ovcí celkem	ks	225 397	231 694	218 493	217 141	218 915	100,8
Stavy koz celkem	ks	24 348	26 765	26 548	28 174	30 316	107,6
Výroba	tis. t j. hm.	3,49	3,55	3,87	3,97	4,01	101,0
z toho - domácí hospodářství	tis. t j. hm.	3,30	3,37	3,66	3,78	3,78	100,0
Dovoz ³⁾	tis. t j. hm.	0,34	0,46	0,49	0,42	0,44	104,8
Celková nabídka	tis. t j. hm.	3,83	4,01	4,33	4,39	4,45	101,4
Domácí spotřeba	tis. t j. hm.	3,65	3,81	3,96	3,92	3,91	99,7
Vývoz ³⁾	tis. t j. hm.	0,18	0,20	0,37	0,47	0,54	114,9
Celková poptávka	tis. t j. hm.	3,83	4,01	4,33	4,39	4,45	101,4
Míra soběstačnosti ⁴⁾	%	95,6	93,2	97,0	101,3	102,6	1,3

1) Koefficient přepočtu živé hmotnosti na jatečnou = 0,46.

2) Údaje o dovozu a vývozu jsou předběžné, rovněž navazující výpočty nabídky, poptávky a spotřeby.

3) Dovoz a vývoz včetně živých zvířat.

4) Meziroční index u soběstačnosti je vyjádřen v p. b. (tj. rozdílem %).

Pramen: ČSÚ; MZe; Statistika zahraničního obchodu ČSÚ; Svaz chovatelů ovcí a koz

Zpracoval: I. Bošková (ÚZEI), L. Josrová (MZe)

Počet poražených ovcí celkem se podle odhadu MZe meziročně zvýšil. Celkové porážky ovcí včetně odhadu domácích porážek dosáhly podle výkazu ČSÚ 164,2 tis. ks, z toho 131,0 tis. ks jehňat. Z uvedených počtů bylo podle údajů ČSÚ na jatkách poraženo 14,1 tis. ks ovcí (včetně 11,1 tis. ks jehňat), tzn. 8,6 % celkově poražených kusů ovcí včetně jehňat. Průměrná porážková hmotnost jehňat na jatkách dosáhla 31,8 kg ž. hm./ks, průměrná porážková hmotnost jehňat při zohlednění domácích porážek však dosáhla podle odhadu MZe 37,5 kg ž. hm. Porážky koz včetně domácích porážek činily podle odhadu ČSÚ 30,8 tis. ks. Počet poražených koz na jatkách činil 790 ks. Celková domácí výroba skopového a koziho masa se zvýšila o 1,0 %. Přírůstek produkce spolu s poklesem domácí spotřeby vedl ke zvýšení míry soběstačnosti, která je od roku 2017 nad úrovní 100 %. Průměrná CZV jatečných jehňat v ČR nebyla vykázána. Průměrná cena dovezeného skopového a koziho masa dosáhla podle dat ČSÚ 197,8 Kč/kg. Cenový vývoj v ČR se odvíjí zejména od podmínek na neformálním trhu a jen malá část produkce je ovlivněna cenovým vývojem na evropském trhu.

V zahraničním obchodě se zastavil znatelný růst vývozu živých ovcí z předchozích let. Bylo vyvezeno 10,7 tis. ks živých ovcí, což je meziroční pokles o 2,3 % a tato položka činila v přepočtu zhruba tři čtvrtiny celkového vývozu komodity. Převážná část vývozu živých ovcí směřovala do Nizozemska (63,6 %) a do Německa (27,9 %). Ostatními destinacemi byly Slovensko, Srbsko, a v marginálních množstvích Bývalá jugoslávská republika Makedonie, Arménie, Ruská federace a Bělorusko. Vývoz skopového masa dosáhl 0,15 tis. t a nejvýznamnějšími destinacemi bylo Německo a Slovensko, kam směřovalo 61,2 %, resp. 29,2 % vyvezeného množství skopového masa. Vývoz koziho masa a vývoz živých koz se blížil nulové hranici.

Dovoz komodity ovce / skopové maso se uskutečnil téměř výhradně v mase, na živá zvířata připadlo jen 0,2 % dovezené váhy. Nejvýraznějším dovozcem zůstal Nový Zéland, odkud pocházelo 29,0 % dovezeného množství. Významné množství bylo dovezeno rovněž z Německa (23,1 %), z Nizozemska (22,1 %) a ze Španělska (11,3 %). Na zbytku dovozu skopového masa se podílelo 11 zemí z Evropy i ze zámoří. Dovoz kozího masa byl marginální a dovoz živých ovcí nebyl vykázán.

Chov ovcí a koz je podporován prostřednictvím dobrovolných podpor vázaných na produkci (VCS) i v rámci systému přechodných vnitrostátních podpor. V souladu s nařízením Evropského parlamentu a Rady (ES) č. 1306/2013, který umožňuje směřovat část přímých plateb na ohrožené sektory, byla na základě nařízení vlády č. 50/2015 Sb., ve znění pozdějších předpisů, stanovena pro rok 2018 platba ve výši 3 551,78 Kč/VDJ (tj. cca 533 Kč/ks) na chov bahnice nebo chov kozy jako platba na citlivou komoditu. Sazba přechodné vnitrostátní podpory na chov přežvýkavců na rok 2018 činila 76,45 Kč/VDJ a sazba přechodné vnitrostátní podpory směřovaná na chov ovcí a koz byla stanovena ve výši 42,99 Kč/VDJ. Přepočítacím koeficientem 0,15 připadlo na oprávněnou bahnici a kozu v součtu celkem 550,68 Kč. Podpora chovatelů ovcí a koz pokračovala i v rámci systému SAPS na plochu obhospodařované půdy a současně byly vypláceny i další podpory z národních zdrojů v rámci „Zásad“ a dalších nepřímých podpor (kap. 2.2). Motivací pro cílení podpor na chov ovcí a koz je jejich šetrný způsob hospodaření v krajině. Zejména v podhorských a horských oblastech nevhodných pro chov skotu je chov ovcí a koz jednou z mála hospodářských alternativ.

8.2.5 Rybářství

V České republice je rybářství zaměřeno především na chov, zušlechťování, ochranu a lov ryb i jiných vodních organismů a lze jej rozdělit na produkční a rekreační rybářství¹³⁰. Produkční rybářství zahrnuje kromě převažujícího rybníkářství také chov lososovitých druhů ryb, chov ryb ve speciálních rybochovných zařízeních a v plovoucích klecích k zajištění produkce ryb a rybího masa, ale i chov rybí násady.

V roce 2018 bylo vyprodukováno celkem 21,8 tis. t ž. hm. tržních ryb, což představovalo ve srovnání s rokem 2017 velmi mírné zvýšení o 0,5 %, (o 0,1 tis. t). Výlov z rybníků dosahoval z celkové výroby 20,8 tis. t ž. hm. ryb. Tradičně dominuje produkce kapra. V roce 2018 se jeho výlov meziročně nepatrně snížil o 0,1 % na 18,4 tis. t ž. hm. Na celkovém objemu produkovaných ryb se podílel kapr 84,4 %, lososovité ryby 5,1 %, býložravé ryby 4,9 %, dravé ryby představovaly 1,4 %, výlov lina činil 0,7 % a ostatní druhy

130 Produkční i rekreační rybářství jsou v ČR řízeny zákonem č. 99/2004 Sb., o rybníkářství, výkonu rybářského práva, rybářské strážní, ochraně mořských rybolovných zdrojů a o změně některých zákonů (zákon o rybářství) a jeho prováděcí vyhláškou č. 197/2004 Sb.

tvořily 3,3 %. Mimo to výlov ryb na udici v roce 2018 podle odhadu Rybářského sdružení ČR dosáhl 3,7 tis. t ž. hm., což představovalo o 2,8 % vyšší objem než v roce 2017. Téměř ze 76 % (2,8 tis. t ž. hm.) se na něm podílel kapr, z ostatních druhů ryb převažoval cejn velký, štika, candát a sumec (celkem 0,5 tis. t ž. hm.). Na tuzemský trh bylo dodáno 9,3 tis. t živých ryb, tj. meziročně o 5,6 % více. Objem zpracovaných ryb meziročně klesl o 12 % na 2,2 tis. t v živé hmotnosti a reprezentoval 10% podíl z objemu vylovených sladkovodních tržních ryb.

T8.2/07 - Produkce ryb z rybníků a dalších rybochovných zařízení (tis. t ž. hm.)

Ukazatel	2014	2015	2016	2017	2018	Meziroční index
Produkce	20,1	20,2	21,0	21,7	21,8	100,5
Výlov na udici	3,8	3,8	3,5	3,6	3,7	102,8
v tom - vývoz¹⁾	9,4	10,8	11,9	12,2	12,5	102,5
- zpracování	2,1	1,9	2,5	2,5	2,2	88,0
Spotřeba na osobu v kg/rok²⁾	1,34	1,39	1,30	1,29	1,29	100,0

1) Vývoz zahrnuje pouze živé sladkovodní ryby. Rok 2018 předběžně.

2) Spotřeba sladkovodních ryb v kg/obyv./rok. Rok 2018 kvalifikovaný odhad RS ČR.

Pramen: Rybářské sdružení České republiky; Statistika zahraničního obchodu ČSÚ

Zpracoval: M. Abrahamová (ÚZEI)

Celková tuzemská spotřeba ryb podle ČSÚ, zahrnující sladkovodní i mořské ryby, v roce 2017 meziročně stoupla o 5,9 % na 5,4 kg/obyv./rok, z toho sladkovodní ryby se na ní podílely téměř čtvrtinou (24 %). Pro rok 2018 se odhaduje, že celková spotřeba ryb vzrostla o necelá 2 % na 5,5 kg/obyv./rok a spotřeba sladkovodních ryb podle odhadu Rybářského sdružení ČR byla obdobná jako v roce 2017, tedy 1,29 kg/rok.

CZV kapra tř. I se v roce 2018 podle ČSÚ meziročně zvýšila o 2,0 % (o 0,77 Kč/kg) na 51,18 Kč/kg ž. hm. CZV živého pstruha oslabila o 8,0 % (o 8,81 Kč/kg) na 101,29 Kč/kg ž. hm. Na vývoj CZV reagovaly spotřebitelské ceny, kdy u kapra došlo k jejich meziročnímu navýšení o 5,0 Kč na 181,78 Kč/kg, zatímco pstruh byl prodáván konzumentům proti roku 2017 levněji o 4,03 Kč za cenu 194,49 Kč/kg.

Celkový export sladkovodních ryb z ČR klesl o 7,4 % (o 0,63 mld. Kč)¹³¹ na 27,2 tis. t ž. hm. v hodnotě 3,2 mld. Kč. Export živých sladkovodních ryb dosáhl 12,5 tis. t ž. hm. v hodnotě 699 mil. Kč. Dominoval podíl živých kaprovitých ryb (cca 93 %), kterých bylo vyvezeno celkem 11,6 tis. t hm. za 627 mil. Kč¹³². V meziročním porovnání jejich export v objemovém vyjádření klesl o 3,2 %, tj. 0,4 tis. t, a hodnota se snížila o 7,7 mil. Kč. Průměrná vývozní cena živých kaprovitých ryb ale meziročně vzrostla o 1,07 Kč/kg na 54,01 Kč/kg ž. hm. Nejvíce jich bylo prodáno do Polska (3,7 tis. t), Německa (3,0 tis. t), na Slovensko (1,4 tis. t) a do Francie (1,3 tis. t). Z ČR byl vyvezen i živý pstruh v celkovém

131 V uvedených údajích vývozu jsou zahrnuty sladkovodní ryby (živé, čerstvé, chlazené, zmrazené, filé – položky 0301, 0302, 0303 a 0304) a nejsou zahrnuty akvarijní a okrasné ryby.

132 Celní položka 030193, tj. kapr obecný, karas sp., amur bílý, tolstolobik sp.

objemu 48,9 t za 5,0 mil. Kč. Jeho největším odběratelem bylo Rakousko (38,7 t) a Polsko (30,1).

Do ČR bylo dovezeno celkem 41,0 tis. t ryb celkem za 4,6 mld. Kč. Meziročně se dovoz snížil o 2 tis. t za 0,2 mld. Kč. Největší položky z daného výčtu sladkovodních a mořských ryb tvořil losos obecný, hlavatka podunajská (čerství nebo chlazení), filé z tresek (zmrazené), filé z lososa (čerstvé nebo chlazené, zmrazené), kterých bylo importováno celkem 17,1 tis. t. za 2,73 mil. Kč.

Produkční rybníkářství je v ČR podporováno z národních zdrojů a ze zdrojů EU. Národní podpory jsou poskytovány v rámci dotačních programů stanovených v “Zásadách” na základě zákona č. 252/1997 Sb., o zemědělství, týkající se akvakultury a sladkovodního rybolovu. V rámci podpory mimoprodukční funkce rybníků bylo v roce 2018 vyplaceno 60 žadatelům 84,0 mil. Kč a v případě podpory mimoprodukčních funkcí rybářských revírů bylo 37 žadatelům vyplaceno 15,0 mil. Kč. Podpory z OP Rybníkářství jsou hlavním zdrojem investic na úrovni EU, který představuje pro členské země Evropský námořní a rybářský fond¹³³. V roce 2018 bylo v rámci tohoto Programu žadatelům vyplaceno 140,7 mil. Kč. Z této částky připadlo více než 84 % na prioritu 2 (viz podrobněji kap. 2.1.).

8.2.6 Včelařství

V České republice se včelařství řadí k významným odvětvím živočišné výroby. K silným stránkám českého včelařství patří jednak struktura chovatelů z hlediska počtu chovaných včelstev (dlouhodobě převažují malochovatelé), ale i poměrně rovnoměrné rozložení stanovišť včelstev na celém našem území. Slabou stránkou je naproti tomu již několik let převažující vyšší věková struktura včelařů.

V ČR bylo ke konci roku 2018 evidováno 62,2 tis. chovatelů včel vlastníci 673,0 tis. včelstev. Meziročně se počet včelařů zvýšil o 1,0 % (626), počet včelstev stoupl jen nepatrně (o 0,4 %). Většina včelařů je členem Českého svazu včelařů¹³⁴, v roce 2018 jich z celkového počtu bylo takto organizováno téměř 89 %, tj. 55 tis. V ČR dlouhodobě převažují zájmoví chovatelé (s chovy do 15 včelstev), kterých bylo v roce 2018 evidováno celkem 50,4 tis. Významná je také existence větších včelařských provozů se včelstvy nad 150.

133 ENRF Evropský námořní a rybářský fond (European Maritime and Fisheries Fund). ENRF se zaměřuje na dlouhodobé strategické cíle Společné rybářské politiky a Integrované námořní politiky včetně udržitelného a konkurenceschopného odvětví rybolovu a akvakultury, konzistentního politického rámce pro další rozvoj integrované námořní politiky a vyváženého územního rozvoje rybolovných oblastí podporujícího začlenění.

134 Český svaz včelařů, z. s. je zapsaný spolek (v souladu se zák. č. 89/2012 Sb. Občanský zákoník) a je jediným spolkem působícím v oboru včelařství s celostátní působností a pokrytím celého území České republiky. Je tvořen Základními organizacemi ČSV a Okresními organizacemi ČSV (v postavení pobočných spolků s plnou a neomezenou právní subjektivitou) a Krajskými koordinačními výbory ČSV.

Rok 2018 nebyl v odvětví včelařství zcela příznivý, produkci medu ovlivnily v hlavním snůškovém období nepříznivé povětrnostní podmínky (rekordně horká sezóna s minimem srážek). V některých oblastech byla snůška květových medů koncentrována do úzkého časového období a byla průměrná až nadprůměrná. Naproti tomu snůšky medovicových medů byly nevýznamné. Produkce medu z uvedených důvodů meziročně klesla o 4,3 % (tj. o 406 t) na 9,0 tis. t. Průměrný výnos na včelstvo se snížil o 3,1 %, tj. o 0,4 kg a dostal se tak pod úroveň pětiletého průměru. Více než tři čtvrtiny z celkové produkce medu v ČR jsou včelaři nabízeny přímo spotřebitelům formou „prodeje ze dvora“¹³⁵. Část je prodávána do výkupních organizací. Podle dostupných informací¹³⁶ bylo v roce 2018 od včelařů, členů ČSV, takto vykoupeno 11,3 % (1,1 tis. t) z celkové snůšky medu, což představovalo v meziročním srovnání nárůst o 8,6 %, tj. o 83 t.

Roční spotřeba medu na obyvatele v ČR v roce 2017 dosáhla 1,0 kg, což představovalo meziroční nárůst o 11 %, pro rok 2018 se odhaduje spíše její stagnace.

T8.2/08 - Stavby včelstev, produkce a výnos medu v ČR

Ukazatel	MJ	2014	2015	2016	2017	2018	Meziroční index
Počet včelstev celkem	ks	603 392	596 313	662 253	638 004	673 041	105,5
Prům. počet včelstev na včelaře	ks	11,95	11,27	12,12	11,02	10,82	98,2
Produkce medu	t	7 163	9 228	10 113	9 372	8 966	95,7
Výnos medu na včelstvo	kg/rok	11,87	15,48	15,27	14,69	14,24	96,9
Výroba vosku	t	254	288	293	301	301	99,9

Pramen: Český svaz včelařů

Zpracoval: M. Abrahamová (ÚZEI)

Bilance zahraničního obchodu s medem byla v roce 2018 již pátým rokem po sobě pasivní, ačkoli meziročně došlo k jejímu mírnému zlepšení o 25,6 t a 3,9 mil. Kč na -1 471 t a -621,5 mil. Kč). Příčinou jsou zejména dovozy levných medů zejména z Číny, Ukrajiny a Moldavska. Do ČR bylo dovezeno celkem 2 826,4 t medu v hodnotě 183,4 mil. Kč. Meziročně došlo ke snížení importu hmotnostně o 12,6 % a ve finančním vyjádření o 16,1 %. Více než polovina dovezeného medu (58 %) pocházela ze třetích zemí. Předním dodavatelem medu na český trh byla opět Ukrajina, odkud pocházelo 23 % dovezeného medu (636 t) v hodnotě 47,09 Kč/kg. Ukrajinský import se však meziročně snížil o 32 %. Druhým v pořadí významným dodavatelem bylo Moldavsko s 391 t (za 52,55 Kč/kg), které zvýšilo meziročně prodej do ČR o 72 %. Dalšími předními dovozci bylo Slovensko s 332 t, za 74,63 Kč/kg, Itálie a Německo. Průměrná dovozní cena medu se meziročně výrazně snížila o 2,73 Kč/kg na 64,89 Kč/kg. Z ČR bylo vyvezeno 1 354 t medu v celkové hodnotě 120,9 mil. Kč, což představovalo meziročně pokles o 22 % (došlo i k 21% finančnímu poklesu). Hlavními odběrateli byly země EU, především Německo, Slovensko, Francie, kam bylo prodáno více

¹³⁵ Vyhláška č. 289/2007 Sb., o veterinárních a hygienických požadavcích na živočišné produkty, které nejsou upraveny přímo použitelnými předpisy Evropských společenství.

¹³⁶ Výkazy o včelařství v ČR za roky 2017 a 2018.

než 88 % exportu za jednotkovou hodnotu 87,99 Kč/kg. Průměrná vývozní cena medu převyšovala dovozní o 24,35 Kč/kg a dosáhla 89,24 Kč/kg.

Včelařství je v ČR podporováno prostřednictvím národních podpor¹³⁷, ale i ze zdrojů EU formou tříletých včelařských programů. V roce 2018 byla poskytnuta chovatelům včel národní dotace 1.D. směřovaná na zabezpečení opylování zemědělských hmyzosnubných rostlin. Na 635,5 tis. včelstev byla vyplacena částka 99,6 mil. Kč (tj. 149 Kč na včelstvo) a celkem bylo podpořeno 94,4 % z celkového počtu chovaných včelstev. Český včelařský program byl schválen EU na období 2017–2019 v roce 2016. Financování je zajištěno z 50 % z prostředků EU a z 50 % z národního rozpočtu. Pro rok 2018 byla určena pro tříletý Český včelařský program finanční částka ve výši 63,86 mil. Kč. Největší podíl na čerpání připadl na opatření boj proti varroáze (podíl 47,2 %) ¹³⁸.

T8.2/09 - Přehled čerpání tříletého programu dotací podle opatření (v tis. Kč)

Ukazatel	2014	2015	2016	2017	2018	Meziroční index
Technická pomoc	34 307	26 877	31 264	35 882	25 576	71,3
Boj proti varroáze	17 238	27 513	23 263	25 574	30 155	117,9
Racionalizace kočování	2 259	2 159	2 320	2 082	1 650	79,2
Obnova včelstev	9 465	7 414	5 394	3 532	5 635	159,5
Rozbory medu	678	712	693	507	847	167,0
Celkem čerpáno	63 947	64 675	62 934	67 577	63 863	94,5
Možnost čerpání	63 947	64 675	62 934	67 577	63 863	94,5
Čerpání v %	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	x

Pramen: SZIF

Zpracoval: M. Abrahamová (ÚZEI)

Včelařství v ČR je rovněž podporováno také prostřednictvím státní dotační politiky směřem k nestátním neziskovým organizacím. Včelařským spolkům jsou poskytovány finanční prostředky podle „Zásad vlády pro poskytování dotací ze státního rozpočtu ČR nestátním neziskovým organizacím ústředními organizacemi státní správy“, a to na základě předloženého projektu, který je v rámci výběrového řízení posuzován.

8.3 Produkce potravinářského odvětví celkem a podle rozhodujících oborů

Podle ČSÚ tuzemská průmyslová produkce vzrostla v roce 2018 meziročně o 3,0 %. V porovnání s rokem 2017 tempo růstu zpomalilo. Růstu však dosáhla téměř všechna odvětví zpracovatelského průmyslu. K meziročnímu růstu průmyslové produkce nejvíce přispělo

137 Podpora základě zákona č. 252/1997 Sb., o zemědělství, ve znění pozdějších předpisů

138 Vzhledem k nadměrnému zájmu chovatelů včel přesáhl objem uznaných nároků na dotaci celkovou výši přidělených finančních prostředků. Bylo proto nutno pro opatření Technická pomoc (s výjimkou dotací na vedení včelařských kroužků pro děti a mládež) a Racionalizace kočování krátit jednotlivé částky poskytované dotace v souladu s platnými právními předpisy koeficientem 0,3425.

odvětví výroby počítačů, elektronických a optických přístrojů a zařízení (příspěvek činil +0,44 p. b., při růstu o 13,7 %).

Meziroční index průmyslové produkce za zpracovatelský průmysl celkem dosáhl v roce 2018 na úroveň 103,3, z toho ve výrobě potravinářských výrobků to bylo 102,9, ale u výroby nápojů dokonce 104,6.

Tržby za prodej vlastních výrobků a služeb (VV a S) v b. c. v ČR ve sledovaném roce 2018 za obě hodnocené výroby, tj. potravinářských výrobků (CZ-NACE 10) a nápojů (CZ-NACE 11) celkem, u podniků s 50 a více zaměstnanci, meziročně vzrostly jen o 1,6 %, z toho u potravinářských výrobků pouze stagnovaly, zatímco výroby nápojů se zvedly až o 7,0 %.

Objem tržeb u obou hodnocených potravinářských odvětví za rok 2018 dosáhl 256,6 mld. Kč (za výrobu potravinářských výrobků bylo vykázáno 197,1 mld. Kč a za výrobu nápojů 59,5 mld. Kč).

Ceny výrobků a služeb zpracovatelského průmyslu meziročně vzrostly o 1,8 %, ale u potravinářských výrobků, nápojů a tabáku v podstatě stagnovaly (při indexu 99,9). Ceny u skupiny potravinářských výrobků a souvisejících služeb a prací mírně klesly (index činil 99,0). Z toho u jednotlivých skupin výrobků byl vývoj diferencovaný, nejvyšší růst byl dosažen u mlýnských a škrobářských výrobků, a to o 3,5 %, zatímco nejvyšší pokles o 4,4 % nastal u skupiny ostatních potravinářských výrobků, zejména vlivem nízké ceny cukru.

Jednotlivé potravinářské výrobní obory, resp. jejich skupiny (podle třímístného třídění CZ-NACE 10), reprezentované soubory podniků s 50 a více zaměstnanci, se v roce 2018 vyvíjely tak, jak je uvedeno v tab. T8.3/01 – ekonomické ukazatele jsou uváděny v b. c.

Výroba masa a masných výrobků patřila k nosným oborům v potravinářské výrobní struktuře. Podíl tržeb za prodej VV a S tato výroba však meziročně nezvýšila (pokles o 0,1 p. b.), což je v souladu s objemem výroby masa, kdy výroba vepřového masa stagnovala a u ostatních mas se jen mírně zvýšila, zejména u drůbežího. Podstatný vliv však měl nepříznivý cenový vývoj na objem tržeb za prodej V a S u zpracovatelů masa, kde došlo k poklesu o 2,8 %. Přesto meziročně vzrostla účetní přidaná hodnota oboru především vlivem úspor ve výkonové spotřebě.

Zpracování ryb vykazuje ve výrobní struktuře výroby potravin stabilní podíl 0,7 %, a proto ho lze považovat za minoritní obor. Stále ve spotřebě ryb a tím i v produkci přetrvává sezónnost. Zpracování ryb bylo i v roce 2018 úzce spojeno s jejich produkcí, zejména v místech s rybničním hospodářstvím. Hlavní chovanou rybou v ČR zůstává kapr.

Zpracování ovoce, zeleniny a brambor jako obor mírně meziročně oslabilo svou pozici. V roce 2018 podíl oboru na výrobní struktuře hodnoceného odvětví, měřeno tržbami za prodej VV a S činil 2,7 %. Produkce pro zpracování se po stránce surovin opírala o domácí sklizeň ovoce, zejména jablek a o zeleninu a brambory, ale i o suroviny z dovozu, ať

již v čerstvém stavu, nebo ve formě polotovarů. Ceny zpracovatelů se však jen mírně zvýšily. Z toho vyplývá, že při meziročně jen mírně nižším objemu výkonové spotřeby byl zaznamenán pokles účetní přidané hodnoty oboru, jako jednoho ze stěžejních ukazatelů efektivity.

Výroba rostlinných a živočišných tuků a olejů měřeno ukazatelem tržeb za prodej VV a S svou pozici v oborové struktuře oslabila o 0,6 p. b. Po stránce efektivity však hodnocená výroba, při výrazné úspoře ve výkonové spotřebě, meziročně dynamicky zvýšila objem přidané hodnoty.

Výroba mléčných výrobků měřeno podílem tržeb za prodej VV a S v oborové struktuře oslabila o 0,4 p. b. Tato změna nastala i při meziročním zvýšení nákupu mléka do mlékáren. Tento vývoj je spojen s nevýraznou úsporou výkonové spotřeby, což vedlo ke zpomalení tvorby přidané hodnoty, a to při stagnaci výkonnosti, měřeno ukazatelem výkonů zahrnujících i obchodní marži.

Výroba mlýnských a škrobářských výrobků, v níž výrazně dominuje mlýnská výroba, v roce 2018 v oborové struktuře nezměnila svou pozici, měřeno ukazatelem – tržby za prodej VV a S. Na druhé straně efektivity (měřeno účetní přidanou hodnotou) výrazně posílila, zejména u mlýnské výroby. U škrobářské výroby bylo dosaženo výrazné úspory výkonové spotřeby.

Výroba pekařských, cukrářských a jiných moučných výrobků v hodnoceném roce 2018 meziročně ve své výkonnosti posílila (měřeno podílem tržeb za prodej VV a S v rámci oborové struktury o 0,3 p. b.), a to při růstu cen průmyslových výrobců pečiva a cukrářských výrobků. Svou roli ve sledovaném roce sehrála i změna skladby produkce. Výrobci se orientují více i na kvalitní a dražší sortiment pečiva a cukrářských výrobků. Změna sortimentní skladby měla dopad i na meziročně vyšší tvorbu účetní přidané hodnoty.

Výroba ostatních potravinářských výrobků představuje výrobu především na bázi rostlinné produkce – cukru, kaka, čokolády a cukrovinek, zpracování čaje a kávy a další výrobu především vyšší fáze zpracování (hotové pokrmy, homogenizované a dietní potraviny aj.). Tato skupina svou výkonnost, měřeno podílem tržeb za prodej VV a S v hodnoceném roce v oborové struktuře oslabila. Důvodem je pokles cen výrobců, a to zejména cukru. Meziroční růst tržeb za prodej VV a S dosáhly hotové pokrmy. To se pozitivně projevilo na tvorbě vyššího objemu účetní přidané hodnoty.

Výroba průmyslových krmiv s podílem tržeb za prodej VV a S v oborové struktuře ve výši 8,5 % v roce 2018 posílila. Důvodem je růst tržeb za prodej VV a S u výroby krmiv pro zvířata v zájmovém chovu. I při cenovém růstu u výrobců průmyslových krmiv tvorba účetní přidané hodnoty neposílila.

Výroba nápojů (CZ-NACE 11) jako celek dosáhla meziročně zvýšení podílu v oborové struktuře (měřeno tržbami za prodej VV a S) o 1,0 p. b. Při meziročním růstu cen

výrobců nápojů se zlepšila i efektivnost měřeno indikátorem účetní přidané hodnoty. Dosažené výsledky výrazně pozitivně ovlivnila především výroba piva, jehož obliba při rozšiřujícím sortimentu se projevila jak na domácím, tak zahraničním trhu.

T8.3/01 - Oborová a výrobní struktura potravinářského průmyslu podle tržeb za prodej vlastních výrobků a služeb

Výrobní obor	Podíl na tržbách v b. c. (%)		
	2017 ¹⁾	2018	rozdíl ²⁾
Zpracování masa a výroba masných výrobků	18,4	18,3	-0,1
Zpracování a konzervování ryb	0,7	0,7	0,0
Zpracování a konzervování ovoce a zeleniny	2,8	2,7	-0,1
Výroba rostlinných a živočišných tuků a olejů	4,9	4,3	-0,6
Výroba mléčných výrobků	16,0	15,6	-0,4
Výroba mlýnských a škrobářských výrobků	2,6	2,6	0,0
Výroba pekařských a cukrářských výrobků	9,0	9,3	0,3
Výroba ostatních potravinářských výrobků	15,6	15,0	-0,6
Výroba průmyslových krmiv	8,0	8,5	0,5
Výroba nápojů	22,0	23,0	1,0
Výroba potravin a výroba nápojů celkem	100,0	100,0	x

1) Údaje za rok 2017 byly zpřesněny.

2) Procentní body.

Pramen: ČSÚ: CZ-NACE 10 + CZ-NACE 11; oborové údaje vlastní výpočty (podniky 50 a více zaměstnanců)

Zpracoval: J. Mezera (ÚZEI)

8.4 Obnovitelné zdroje energie

V roce 2018 představoval platnou právní úpravu pro veřejnou podporu výstavby a provozu zařízení na výrobu obnovitelných energií z biomasy a bioplynu zákon č. 165/2012 Sb., o podporovaných zdrojích energie, odpovídající prováděcí vyhlášky a Cenové rozhodnutí ERÚ¹³⁹ č. 8 a 9/2017 ze dne 20. prosince 2017, kterými se stanovuje podpora pro podporované zdroje energie.

Ve stejném roce ČR již obdržela od EK veškerá dílčí rozhodnutí k notifikovanému systému národních provozních podpor pro OZE.

Na základě získaných rozhodnutí ČR zavedla nová opatření:

- Revize provozních podpor, které se budou provádět po 10 letech od zahájení provozu, a to zejména ve vztahu k získaným investičním podporám z důvodu možné nadměrné kompenzace (limit vnitřního výnosového procenta – IRR pro BPS byl stanoven 10,6 %);
- Pro nové BPS v provozu od 1. 1. 2017 se zavádí v případě poskytnuté investiční podpory redukční vzorec provozní podpory.

Systém podpory platný od 1. 1. 2013 dále stanovuje následující:

- Elektrinu v režimu výkupních cen vykupuje povinně vykupující;
- Zelený bonus hradí OTE a.s. (Operátor trhu s energiemi a.s.);

¹³⁹ Energetický regulační úřad.

- Cenu silové elektřiny hradí zvolený obchodník s elektřinou;
- Zelený bonus v režimu povinného výkupu opět hradí OTE a.s.;
- Rozdíl mezi výkupní cenou a zeleným bonusem hradí povinně vykupující;
- Zavádí se tzv. hodinový zelený bonus¹⁴⁰.

Novela zákona č. 165/2012 Sb. z roku 2013 omezila podporu pro nové výrobní elektřiny z obnovitelných zdrojů, a to od roku 2014 s ročním přechodným ustanovením umožňujícím dokončit již rozpracované projekty využívající energii větru, vody, země a biomasy. Dále stanovila maximální výše poplatků na podporu obnovitelných zdrojů, které jsou vybírány od zákazníků v regulované složce ceny elektřiny a zavedla 10% odvod z elektřiny ze slunečního záření od 1. 1. 2014 pro výrobní elektřiny uvedené do provozu v roce 2010. Z důvodu předvídatelnosti a transparentnosti dané zákonem č. 458/2000 Sb. (energetický zákon) ERÚ v souladu s ustanovením § 4 odst. 8 zákona č. 165/2012 Sb., o podporovaných zdrojích energie a o změně některých zákonů, ve znění pozdějších předpisů, nestanovuje provozní podporu elektřiny pro elektřinu vyrobenou využitím slunečního záření a pro elektřinu vyrobenou spalováním bioplynu v bioplynových stanicích uvedených do provozu od 1. 1. 2014.

Zákon č. 131/2015 Sb. zavedl následující změny:

- V čele ERÚ stojí rada s předsedou;
- Rozšíření pravomocí ERÚ, poskytování informací, kontrolní činnost;
- Změna platby příspěvku podporovaným obnovitelným zdrojům energií u spotřebitele;
- Nově zavedená podpora pro BPS na úrovni tepla (provozní podpora užitečného tepla dle §24 zákona č. 131/2015 Sb., BPS do el. výkonu 500 kW při splnění minimální účinnosti, vstupní substráty musí tvořit z více než 70 % odpady, statková hnojiva a/nebo vedlejší živočišné produkty);
- Zrušeno osvobození od daně z elektřiny, povinnost registrovat se k dani a platit za ostatní spotřebu daň ve výši 28,30 Kč/MWh;
- Zavedení povinnosti měření technologické spotřeby elektřiny z OZE;
- Konec podpory decentralní výroby;
- Pro provoz zdrojů do 10 kW není požadována licence výrobce elektřiny.

Nárůst výroby energie u některých druhů OZE v ČR v letech 2016–2017¹⁴¹ ukazuje tab. T8.4/01. Celkový podíl obnovitelné energie na primárních energetických zdrojích (PEZ) činil dle MPO 10,6 % v roce 2017. Tento odhad se vztahuje k energii obsažené v použitém palivu (nezohledňuje účinnost zařízení).

¹⁴⁰ Výše zeleného bonusu se mění každou hodinu podle vývoje ceny silové elektřiny. Vzorec pro výpočet hodinového zeleného bonusu stanoví vyhláška č. 140/2009 Sb. o způsobu regulace cen v energetice.

¹⁴¹ Poslední dostupné údaje jsou za rok 2017.

Podle statistik MPO podíl obnovitelných zdrojů energie v roce 2017 na hrubé výrobě elektřiny dosáhl 11,1 %. Podíl obnovitelné energie na konečné spotřebě energie podle metodiky Eurostat – SHARES v roce 2017 činil přibližně 15 %.

T8.4/01 - Celková energie z OZE a její podíl na PEZ¹⁾ v ČR v letech 2016–2017

Zdroje obnovitelné energie	2016			2017			Meziroční index (OZE)
	obnovitelná energie celkem (TJ)	podíl na OZE (%)	podíl na PEZ (%)	obnovitelná energie celkem (TJ)	podíl na OZE (%)	podíl na PEZ (%)	
Biomasa (mimo domácnosti)	47 269,2	25,6	2,7	47 584,7	25,2	2,7	100,7
Biomasa (domácnosti)	74 394,5	40,3	4,3	75 817,9	40,2	4,2	101,9
Vodní elektrárny	7 201,8	3,9	0,4	6 730,1	3,6	0,4	93,4
Bioplyn	25 160,2	13,6	1,4	25 459,1	13,5	1,4	101,2
Biologicky rozložitelná část TKO ²⁾	3 581,2	1,9	0,2	3 853,4	2,0	0,2	107,6
Kapalná biopaliva	12 476,5	6,8	0,7	13 197,9	7,0	0,7	105,8
Tepelná čerpadla (teplo prostředí)	4 441,8	2,4	0,3	5 223,5	2,8	0,3	117,6
Solární termální systémy	787,3	0,4	0,1	826,9	0,4	0,1	105,0
Větrné elektrárny	1 789,1	1,0	0,1	2 127,7	1,1	0,1	118,9
Fotovoltaické systémy	7 673,2	4,2	0,4	7 896,1	4,2	0,4	102,9
Celkem	184 774,8	100,0	10,6	188 717,3	100,0	10,6	102,1

1) PEZ = primární energetické zdroje.

2) TKO = tuhý komunální odpad.

Pramen: OZE v roce 2017; Výsledky statistického zjišťování; MPO

Zpracoval: Z. Nesňal (ÚZEI)

Celkově biomasa stále zaujímá největší podíl na energii z obnovitelných zdrojů, tento podíl se však meziročně snížil z 65,9 % v roce 2016 na 65,4 % v roce následujícím. Je to způsobeno poklesem podílu biomasy v domácnostech na 40,2 % i poklesem podílu biomasy mimo domácnosti na 25,2 % v roce 2017. U vodních elektráren došlo k mírnému poklesu podílu jimi vyrobené energie stejně jako u bioplynu, zatímco u BRKO¹⁴², kapalných biopaliv a větrných elektráren se podíl výroby mírně zvýšil. Nárůst rovněž zaznamenala výroba energie z tepelných čerpadel. Zbývající podíly ostatních druhů obnovitelné energie na celkové energii z obnovitelných zdrojů se udržují víceméně na stejné úrovni.

8.4.1 Využití zemědělské produkce v energetice

Energetické využívání pevné biomasy pro výrobu elektrické a tepelné energie spočívá především ve spalování dřevní hmoty (včetně celulóзовých výluhů) a v malé míře i rostlinné hmoty, a to jak samostatně, tak spolu s neobnovitelnými palivy za účelem výroby elektřiny a tepla především ve větších energetických provozech.

Pro výrobu elektrické i tepelné energie je dále využíván bioplyn vyrobený v bioplynových stanicích.

Výroba elektřiny z kapalných biopaliv dosáhla v roce 2017 jen malého podílu 0,19 % na elektřině vyrobené z OZE, v případě výroby tepelné energie byl tento podíl 0,03 %.

142 BRKO – biologicky rozložitelný komunální odpad.

T8.4/02 - Výroba energie z biomasy mimo domácnosti v roce 2017

Typ biomasy	Výroba elektrické energie			Výroba tepelné energie		
	Výroba elektřiny (GWh)	Prodej elektřiny (GWh)	Spotřeba paliva (tis. t)	Hrubá výroba tepla (TJ)	Přímé dodávky cizím subjektům (TJ)	Spotřeba paliva (tis. t)
Palivové dřevo	0,1	0,0	0,1	676,0	0,0	65,0
rok 2016	0,2	0,1	0,2	638,3	0,0	59,6
Odpad, štěpka	1 133,4	875,1	1 123,6	12 048,3	4 424,1	1 467,9
rok 2016	1 053,5	803,2	1 029,5	12 946,2	4 019,6	1 537,5
Celulózní výluhy	704,5	150,9	401,6	8 104,0	713,1	1 049,4
rok 2016	666,4	140,8	356,9	8 462,7	673,6	1 066,3
Rostlinné materiály	96,5	83,7	95,2	655,8	394,7	59,7
rok 2016	106,6	95,2	98,8	744,2	436,5	64,3
Brikety a pelety	274,8	221,5	185,2	1 056,3	755,4	76,1
rok 2016	237,6	190,8	157,8	898,9	646,3	64,7
Ostatní biomasa	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
rok 2016	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Kapalná biopaliva	4,2	3,4	1,0	6,6	3,9	0,2
rok 2016	3,4	2,3	0,7	5,6	2,0	0,2
Biomasa celkem	2 213,4	1 334,6	1 806,7	22 546,9	6 291,3	2 718,4
rok 2016	2 067,7	1 232,3	1 643,9	23 696,0	5 778,0	2 792,5

Pramen: Statistika MPO

Zpracoval: Z. Nesňal (ÚZEI)

V roce 2017 bylo (tab. T8.4/02) vyrobeno celkem 2 213,4 GWh elektřiny spalováním biomasy (meziroční nárůst o 7,0 %) a bylo na to spotřebováno celkem 1 806,7 tis. t biomasy, z toho neupravené (neaglomerované) rostlinné materiály představovaly 95,2 tis. t (tj. 5,3 %).

Výroba tepelné energie spalováním biomasy (mimo domácnosti) v roce 2017 dosáhla 22 546,9 TJ (meziroční pokles o 5 %), z toho většina byla opět spotřebována ve vlastním závodě. Z celkového množství spalovaného paliva (2 718 tis. t) činil podíl neaglomerovaných rostlinných materiálů 60 tis. t (meziroční pokles o 7,1 %). Zdaleka největší podíl spotřebovávaného paliva (tzn. biomasy) tvořil dřevní odpad, piliny, kůra, štěpka a zbytky po lesní těžbě (1 467,9 tis. t, podíl 54 % na celkové spotřebě paliva) a celulózní výluhy (1 049,4 tis. t, podíl 39 % na celkové spotřebě paliva).

Pro domácnosti odhaduje MPO v roce 2017 množství získaného tepla ze spotřebované biomasy na výrobu tepla 56 863,4 TJ (meziročně nárůst o 1,9 %). Pelety, brikety a rostlinné materiály představují zatím pouze menší část této spotřeby, nicméně i jejich spotřeba stále roste.

Energeticky využívaný bioplyn vzniká při anaerobní fermentaci jednak v komunálních a průmyslových čistírnách odpadních vod jako skládkový plyn, tak i při fermentaci zemědělských odpadů a produktů. Vyrobená energie je využívána jak pro výrobu tepelné energie (především pro vlastní potřebu provozů, např. čistíren odpadních vod), tak i pro

výrobu elektrické energie, především v případě zemědělských bioplynových stanic, jejichž počet se v posledních letech výrazně nemění.

Podle statistik MPO bylo v roce 2017 k energetickým účelům využito celkem 1 324,8 mil. m³ bioplynu, což je více než v roce předchozím (1 295,5 mil. m³, meziroční nárůst o 2,3 %), přičemž výroba nejvíce vzrostla v kategorii průmyslové ČOV (o 15,4 %). Produkce bioplynových stanic a komunálních ČOV mírně vzrůstá. Celkem bylo do statistiky výroby bioplynu pro energetické účely zahrnuto 580 bioplynových stanic. Hlavní podíl bioplynu (90 %) byl vyroben v bioplynových stanicích.

V celkem 440 bioplynových stanicích (meziroční nárůst o 1, tj. 0,2 %, o celkovém instalovaném elektrickém výkonu 372 MW) bylo v roce 2017 vyrobeno 2 640,2 GWh (z toho dodáno do sítě 2 205,3 GWh, tj. 83,5 %). Dále bylo v těchto stanicích vyrobeno celkem 4 618 366,1 GJ tepla, vlastní spotřeba včetně ztrát dosáhla 4 102 396,2 GJ (tj. 88,8 %).

Rozvoj výroby bioplynu k energetickým účelům v roce 2017 stejně jako v roce předchozím stagnoval. Celkově bylo dosaženo podílu bioplynu 13,5 % na energii OZE.

8.4.2 Využití zemědělské produkce v dopravě

Zákon o ochraně ovzduší ukládá povinnost přimíchávat udržitelná certifikovaná biopaliva do motorových benzinů a motorové nafty a současně snížit emise skleníkových plynů (GHG) nahrazením části energie obsažené v motorovém benzínu a motorové naftě energií obsaženou v biopalivech.

Počátkem roku 2017 začala platit vyšší povinnost snižování GHG z pohonných hmot podle zákona, kterým se mění zákon č. 201/2012 Sb., o ochraně ovzduší, ve znění pozdějších předpisů tak, aby místo doposud platných 2 % do konce roku 2017 dosáhla 3,5 %. Při plnění povinnosti uvádět na trh minimální množství biopaliv pro dopravní účely, tj. 4,1 % V/V z celkového množství motorových benzinů přimíchaných do motorových benzinů a 6,0 % V/V z celkového množství motorové nafty přimíchaných do motorové nafty, nebylo možné zahrnovat FAME B100, ani biopaliva obsažená ve vysokoprocentních směsích B30 (SMN B30) a Ethanolu E85 (tab. T8.4/03). Snížení emisí GHG z dodaných pohonných hmot v roce 2018 zjištěných z výběrového šetření VÚZT, v.v.i. & SVB Praha se u jednotlivých distributorů pohybovalo v rozmezí 3,5–3,8 %.

V kombinaci s nižšími cenami motorové nafty a benzinu a tímto zdaněním byla i v průběhu roku 2017/2018 čistá biopaliva a vysokoprocentní směsi biopaliv s fosilními palivy uváděná na trh ve velice malém množství a uplatnilo se přimíchávání certifikovaných biopaliv do motorové nafty a benzinu.

Specifikace vstupních surovin, biopaliv z nich vyrobených a způsobu ověřování stanovených emisí GHG z dodaných pohonných hmot pro dopravní účely je součástí nového nařízení vlády č. 189/2018 Sb., ze dne 15. srpna 2018 o kritériích udržitelnosti biopaliv a snižování emisí GHG z pohonných hmot. Toto nařízení vlády navazuje na vydanou novelu

zákona č. 201/2012 Sb., o ochraně ovzduší, ve znění zákona č. 172/2018 Sb. Oba dokumenty zapracovávají příslušné právní předpisy směrnice Rady (EU) 2015/652, stanovující metody výpočtu a požadavky na podávání zpráv podle směrnice Evropského parlamentu (EP) a Rady 98/70/ES o jakosti benzínu a motorové nafty (tzv. směrnice FQD) a směrnice EP a Rady (EU) 2015/1513 (tzv. směrnice ILUC) ze dne 9. 9. 2015, kterou se mění směrnice FQD a směrnice 2009/28/ES o podpoře využívání energie z obnovitelných zdrojů (tzv. směrnice RED).

T8.4/03 - Vývoj minimálních podílů biopaliv v ČR v objemových procentech (V/V) a v procentech energetického obsahu (e. o.) včetně kritérií udržitelnosti a snižování emisí GHG

Ukazatel	2011–2013		2014–2017		2018–2019	
	% V/V	% e. o.	% V/V	% e. o.	% V/V	% e. o.
Podíl FAME v motorové naftě	6,0	5,5	6,0	5,5	6,0	5,5
Podíl etanolu v motorových benzínech	4,1	2,7	4,1	2,7	4,1	2,7
Podíl biosložky v pohonných hmotách celkem	-	4,2	-	4,2	-	4,2
Kritéria udržitelnosti biopaliv - úspora emisí GHG ¹⁾ (%)	min. 35				min. 50 (60)	
Snižování emisí GHG (%)	1,5		2014–2016	2017	3,5 ²⁾	
			2 ²⁾	3,5 ²⁾		

1) Nařízení vlády č. 189/2018 Sb. z 15. 8. 2018 o kritériích udržitelnosti biopaliv a snižování emisí GHG z pohonných hmot:

35 % do 31. 12. 2017 v případě biopaliv vyrobených ve zpracovatelském zařízení uvedeném do provozu do 5. 10. 2015 včetně

50 % od 1. 1. 2018 v případě biopaliv vyrobených ve zpracovatelském zařízení uvedeném do provozu do 5. 10. 2015 včetně

60 % v případě biopaliv vyrobených ve zpracovatelském zařízení uvedeném do provozu po 5. 10. 2015.

2) Hodnoty stanovené zákonem č. 201/2012 Sb., o ochraně ovzduší, ve znění zákona č. 172/2018 Sb.

Pramen: VÚZT - SVB Praha

Zpracoval: Z. Nesňal (ÚZEI)

Novela zákona o ochraně ovzduší přinesla tyto zásadní změny:

Možnost dvojnásobného zohlednění biopaliv z UCO¹⁴³, kafilerních tuků a biopaliv, která mají nízký dopad v souvislosti s nepřímou změnou ve využívání půdy (tzv. pokročilá biopaliva) do povinného minimálního podílu biopaliv podle § 19 a § 19a zákona.

Možnost zohlednění CNG/LNG¹⁴⁴, LPG¹⁴⁵, čistých a vysokoprocentních biopaliv, elektřiny a vodíku do povinného snížení emisí GHG z pohonných hmot podle § 20a a § 20b zákona.

Možnost zohlednění snížení emisí GHG¹⁴⁶ z těžby až do výše 1 % základní hodnoty produkce emisí GHG pro fosilní pohonné hmoty podle § 20b zákona.

Stanovení výše pokuty za nesnížení emisí GHG z pohonných hmot jako součin množství emisí GHG v kg, které zapříčinilo nesplnění povinnosti, a částky 10 Kč.

V tab. T8.4/04 jsou uvedeny kapacity, termín zahájení provozu a základní použité suroviny pro výrobu bioetanolu. Stejně jako v roce 2017 výrobu v roce 2018 zajišťovaly jen závody Tereos TTD, a. s., Dobruška a Ethanol Energy, a. s., Vrdy.

143 UCO - used cooking oils (použité kuchyňské oleje).

144 CNG/LNG - compressed/liquid natural gas (stlačený/kapalný zemní plyn).

145 LPG - Liquefied Petroleum Gas (zkapalněný ropný plyn).

146 GHG - greenhouse gases (skleníkové plyny).

T8.4/04 - Výrobní kapacity bioetanolu v ČR v roce 2018

Společnost	Zahájení výroby	Roční produkční kapacita		Základní použitá surovina
		hl	t	
Tereos TTD, a. s. Dobruška	říjen 2006	1 000 000	79 000	cukrová řepa
PLP, a. s. (lihovar Trmice)	listopad 2007	1 000 000	79 000	obiloviny, kukuřice
Ethanol Energy, a. s. (lihovar Vrdy)	říjen 2007	700 000	55 200	obiloviny, kukuřice
Korfil, a. s. (lihovar Hustopeče)	srpen 2008	1 000 000	79 000	obiloviny
CELKEM		3 700 000	292 200	

Pramen: VÚZT - SVB, Svaz lihovarů ČR

Zpracoval: Z. Nesňal (ÚZEI)

Výrobu, dovoz, vývoz a hrubou spotřebu bioetanolu, dovoz bio-ETBE a hrubou spotřebu E85 ve vozidlech k takovému palivu určeným („flexi fuel vehicles“) v ČR v roce 2018 a pro porovnání v letech 2015 až 2017 uvádí tab. T8.4/05.

T8.4/05 - Balance výroby, zahraničního obchodu a spotřeby bioetanolu (t)

Ukazatel	2015	2016	2017	2018	Meziroční index
Výroba	99 725	110 740	86 900	75 096	86,4
Dovoz	14 531	12 535	19 704	3 055	15,5
Vývoz	37 066	52 489	30 160	3 071	10,2
Hrubá spotřeba	68 633	63 312	75 848	79 835	105,3
Bio-ETBE pro přímíchávání	5 279	10 223	19 747	26 497	134,2
Spotřeba E85	11 707	3 611	3 412	2 865	84,0

Pramen: VÚZT - SVB, Praha, P. Jevíček

Zpracoval: Z. Nesňal (ÚZEI)

Tuzemská výroba bioetanolu ve výši cca 75 tis. t byla v roce 2018 o 14 % nižší než v roce předešlém. Téměř se vyrovnal dovoz a vývoz. Hrubá spotřeba bioethanolu na trhu v ČR se zvýšila ze 76 tis. t v roce 2017 na 80 tis. t, což představuje 5% nárůst. K výraznému nárůstu výroby o 34 % došlo u etyl-tertio-butyl-ether (ETBE). Hrubá spotřeba paliva Ethanol E85 klesla z 3,4 tis. t na cca 2,9 tis. t. (tj. o 16 %).

Pro výrobu bioetanolu se v roce 2018 spotřebovalo 625,0 tis. t technické cukrovky a 70,0 tis. t zrna kukuřice. Při výnosu cukrovky 57,51 t/ha a 5,98 t/ha zrna kukuřice dosáhla odpovídající sklizňová plocha u cukrovky 10,9 tis. ha a u kukuřice 11,7 tis. ha. Podíl plochy cukrovky technické zpracované na bioetanol z celkové sklizňové plochy této plodiny dosáhl 16,8 %, v případě kukuřice na zrno se jednalo o podíl 14,2 %. Na výrobu 1 litru bioetanolu se tak spotřebovalo cca 9,1 kg cukrovky, resp. 2,5 kg zrna kukuřice.

Celková tuzemská produkční kapacita závodů na výrobu bionafty FAME se v roce 2018 ustálila na 340 tis. t, stejně jako v roce předešlém. Výrobu certifikovaného FAME v roce 2018 z nakupovaných surovin pro tuzemskou spotřebu a vývoz zajišťovaly pouze společnosti Preol, a.s., Lovosice a Primagra, a.s., Milín. Společnost Temperator, s.r.o., Liberec zpracovávala odpadní živočišné tuky na FAME pouze pro jejich vývoz. Některé z ostatních provozů buď výrobu přerušily, nebo se zaměřily na dílčí činnosti jako je lisování řepky olejky, prodej řepkového oleje, obchod s řepkovým olejem a FAME, zpracování mastných kyselin na surové

FAME a jejich prodej k zušlechtění na FAME. Průměrné využití výrobních kapacit v roce 2018 dosáhlo 57 %.

Bilanci výroby FAME v ČR, vývoz, dovoz a hrubou spotřebu uvádí tab. T8.4/06.

T8.4/06 - Bilance výroby FAME a SMN30

Ukazatel	2014	2015	2016	2017	2018	Meziroční index
Výroba FAME celkem (t)	219 316	167 646	148 832	157 429	194 278	123,4
Výroba SMN30 celkem (t)	157 404	135 106	86	44	0	0,0
Dovoz FAME (t)	119 033	201 899	163 658	164 668	194 348	118,0
Vývoz FAME (t)	35 221	67 623	40 822	18 196	74 448	409,1
Hrubá spotřeba (t)	301 168	303 329	271 196	303 531	314 324	103,6
Výrobní kapacity (t)	410 000	410 000	340 000	340 000	340 000	100,0

Pramen: VÚZT - SVB Praha, MPO

Zpracoval: Z. Nesňal (ÚZEI)

Výroba cca 194 tis. t FAME v roce 2018 převýšila výrobu o 23 % v roce 2017 a hrubá spotřeba FAME převýšila spotřebu o 3,6 % téhož roku. Dovoz FAME stoupl ve srovnání s rokem 2017 o 18 % na 194 tis. t a je tak již čtvrtým rokem vyšší než tuzemská výroba. Výrazně vzrostl vývoz FAME na 74,5 tis. t, což činí 409 % roku předchozího. Směsná motorová nafta s 30 % V/V MEŘO se v roce 2018 neobchodovala.

Pro výrobu FAME se v ČR v roce 2018 spotřebovalo 346,9 tis. t řepkového zrna, což při průměrném výnosu 3,43 t/ha představuje plochu 101,2 tis. ha, resp. 25 % celkové sklizňové plochy řepky olejky v roce 2018.

9 CENY A TRHY AGRÁRNÍCH PRODUKTŮ A VSTUPŮ DO ZEMĚDĚLSTVÍ

9.1 Cenový vývoj na agrárním trhu ČR a EU

V roce 2018 došlo ke stagnaci cen zemědělských výrobců (tab. T9.1/01). Vývoj cen průmyslových výrobců potravinářských výrobků, nápojů a tabáku měl podobný průběh, zatímco spotřebitelské ceny se v průměru zvýšily o 1,3 %. Ceny vstupů do zemědělství se meziročně zvýšily o 2,1 %.

T9.1/01 - Meziroční souhrnné cenové indexy

Ukazatel	2017	2018
Ceny zemědělských výrobců	108,0	100,1
Ceny průmyslových výrobců potravin, výrobků, nápojů a tabáku¹⁾	102,6	99,9
Spotřebitelské ceny potravin a nealkoholických nápojů	105,2	101,3
Ceny vstupů do zemědělství	100,6	102,1

1) Podle CZ-CPA 2015.

Pramen: ČSÚ: Indexy cen zemědělských výrobců, ceny průmyslových výrobců za potravinářské výrobky podle CZ-CPA a spotřebitelské ceny potravin a nealkoholických nápojů.
Index cen průmyslových výrobců podle sekce a subsekce CZ-CPA,
v České republice (stejně období předchozího roku = 100)
Indexy cen výrobků a služeb vstupujících do zemědělství

Zpracoval: H. Baudisová (ÚZEI)

Meziroční růst CZV se v rostlinné výrobě v roce 2018 navýšil o 2,5 % (tab. T9.1/02). Nejvýrazněji se zvýšila v rámci sledovaných komodit cena zeleniny a květín (o 13,0 %). Mírně se zvýšily ceny u okopanin. K největšímu poklesu cen došlo u ovoce o 26,3 % a olejnin o 5,5 %.

T9.1/02 - Meziroční indexy cen rostlinných výrobků v ČR

Ukazatel	2017	2018
Rostlinné výrobky celkem	103,4	102,5
z toho - obiloviny	101,4	107,4
- olejnin	103,6	94,5
- brambory celkem	91,0	103,2
- cukrová řepa	94,4	101,6
- ovoce	139,4	73,7
- zelenina a květiny	114,8	113,0

Pramen: ČSÚ - Index cen zemědělství

Zpracoval: H. Baudisová (ÚZEI)

V roce 2018 došlo ke vzrůstu cen hlavních obilovin na evropských burzách. Průměrné roční ceny na evropských burzách (meziročně vyšší v průměru o 9,8 % až 24,1 %) odrážejí světový vývoj a v souvislosti s tím se chovají obdobně i CZV obilovin na tuzemském trhu, které meziročně vzrostly o 7,4 %.

T9.1/03 - Cenový vývoj rostlinných komodit ve vybraných zemích EU (€/t)

Ukazatel	2017	2018	Meziroční index
Pšenice			
- Česká republika ¹⁾	145,08	159,71	110,08
- Německo ²⁾	164,92	181,02	109,76
- Francie ³⁾	168,70	186,79	110,72
Ječmen krmný			
- Česká republika ¹⁾	124,34	143,13	115,11
- Německo ²⁾	146,05	174,05	119,17
- Francie ⁴⁾	147,69	183,31	124,12
- Itálie ⁵⁾	170,12	197,50	116,09
Řepka olejná			
- Česká republika ¹⁾	401,62	361,99	90,13
- Hamburk ⁶⁾	382,30	358,82	93,86
- Matif ³⁾	381,00	356,09	93,46
Brambory konzumní			
- Česká republika ¹⁾	164,11	191,55	116,72
- EU 5 ⁷⁾	219,80	241,78	110,00

1) ČSÚ - aritmetický průměr z měsíčních obchodních cen, ČNB - průměrný kurz za příslušné roky.

2) Průměrná cena na mezinárodní burze ve Stuttgartu.

3) Průměrná cena na mezinárodní burze Matif (Francie).

4) Průměrná cena na mezinárodní burze v Rouen.

5) Průměrná cena na mezinárodní burze v Bologni.

6) Průměrná cena na mezinárodní burze v Hamburku, Europe "00", CIF, Oil World.

7) EU 5: Německo, Francie, Velká Británie, Nizozemsko, Belgie., rok 2018 - odhad

Pramen: ČSÚ; ČNB; AMI; AMA; NYSE Euronext (Matif); USDA Oilseeds: World Markets and Trade, Potato Weekly, Euro-Potato

Zpracoval: H. Baudisová, M. Andrášková, D. Král (ÚZEI)

Ceny řepkového semene v roce 2018 v ČR korespondovaly s cenami v EU. Ceny v ČR od počátku roku 2018 pokračovaly v sestupném trendu až pod hodnoty minima roku 2014. Od června pak ceny mírně, ale trvale stoupají. Průměr ročních cen na evropských burzách byl meziročně o cca 1 % nižší než průměrná CZV.

K navýšení CZV došlo u konzumních brambor v ČR v roce 2018 o 16,7 % (4 912 Kč/t). V zemích EU (5) se cena navýšila o 10,0 % (6 200 Kč/t).

T9.1/04 - Meziroční indexy cen živočišných výrobků v ČR

Ukazatel	2017	2018
Hospodářská zvířata a živočišné výrobky celkem	114,1	97,2
z toho - mléko	125,7	102,1
- jatečný skot	102,3	100,2
- jatečná prasata	111,1	83,9
- drůbež	97,9	98,7
- vejce	120,1	90,4

Pramen: ČSÚ - Index cen v zemědělství

Zpracoval: H. Baudisová, I. Bošková, M. Abrahamová, J. Pokorný, T. Rudinskaya (ÚZEI)

Průměrná CZV živočišných komodit byla v roce 2018 ve srovnání s rokem 2017 v horší kondici a zaznamenala meziroční pokles o 2,8 % (tab. T9.1/04). Největší pokles CZV byl zaznamenán u jatečných prasat o 16,1 % a u vajec o 9,6 %.

V roce 2018 vlivem vyšší nabídky na domácím trhu EU ceny jatečného skotu na reprezentativních trzích stagnovaly. Ve sledovaných zemích ceny nepatrně posilovaly, pouze ve Francii byl zaznamenán nepatrný pokles.

CZV jatečných prasat tř. E zaznamenaly v roce 2018 na reprezentativních trzích EU poměrně výrazný meziroční pokles. Vysoká unijní produkce vepřového masa v roce 2018 vytvářela tlak na exportéry, aby umístili bilanční přebytek na světovém trhu. Silná konkurence vývozců ze strany USA, které rovněž meziročně posílily export, ale i Kanady a Brazílie, podnítila evropské vývozce nabízet vepřové maso za nižší ceny. K oslabení cen jatečných prasat tř. E došlo v EU v roce 2018 celkem u 24 členských zemí.

Cena zemědělských výrobců jatečných kuřat v ČR se v roce 2018 snížila o 0,9 % na 23,03 Kč/kg, CZV brojlerových krůt se snížila o 3,9 % na 31,33 Kč/kg a CZV jatečných kachen se snížila o 0,6 % na 29,06 Kč/kg. CPV krmné směsi pro brojlerky vzrostla o 2,0 % na 8 034 Kč/t a CPV kuřat kuchaných I. tř. klesla o 6,1 % na 39,88 Kč/kg (ČSÚ).

Průměrná cena průmyslových výrobců kuřat „65 %“ v EU 28 meziročně vzrostla o 2,2 % na 186,36 €/100 kg (47,80 Kč/kg). Nejvyšší cena byla opět v Německu, kde vzrostla meziročně o 2,5 % na 275,97 €/100 kg. V Polsku byla cena druhá nejnižší z EU 28, po meziročním nárůstu o 2,3 % činila 127,54 €/100 kg (Evropská komise).

T9.1/05 - Cenový vývoj živočišných komodit ve vybraných zemích EU (€/100 kg)

Ukazatel	2017	2018	Meziroční index
Jateční býci v EU¹⁾	379,71	379,63	99,98
- Česká republika	337,02	340,91	101,15
- Německo	385,66	389,76	101,06
- Nizozemsko	324,09	336,49	103,83
- Rakousko	385,66	386,75	100,28
- Francie	380,32	376,21	98,92
Jatečná prasata tř. E v EU¹⁾	160,67	142,04	88,40
- Česká republika	161,13	139,60	86,64
- Německo	165,89	145,95	87,98
- Dánsko	148,68	128,01	86,10
- Polsko	160,06	139,48	87,14
Jatečná kuřata²⁾	182,30	186,36	102,23
- Česká republika	181,31	198,60	109,54
- Německo	269,18	275,97	102,52
- Dánsko	241,67	240,95	99,70
- Itálie	205,82	206,51	100,33
Mléko³⁾			
- Česká republika	32,04	32,50	101,44
- Německo	36,41	34,71	95,33
- Polsko	32,37	32,20	99,47

1) Ceny zemědělských výrobců na reprezentativních trzích EU 27. Jateční býci: předběžné odhady na rok 2017.

2) Ceny průmyslových výrobců na reprezentativních trzích EU 27 - kuřata 65 %.

3) Cena za mléko přepočtené na standardní obsah složek 3,7 % tuku a 3,4 % bílkovin.

Pramen: Agrimer, EUROSTAT, AMI.

Zpracoval: M. Abrahamová, J. Pokorný, I. Bošková, H. Baudisová (ÚZEI)

Průměrné roční CZV mléka v ČR, Německu i Polsku v roce 2018 mírně vzrostly. V uvedených zemích, stejně jako ve všech dalších zemích EU, pokračoval v prvním pololetí pokles z vysokých úrovní cen předchozího roku, avšak v polovině roku začaly ceny oživovat.

9.2 Agrární zahraniční obchod

9.2.1 Obecná charakteristika základních tendencí v agrárním¹⁴⁷ zahraničním obchodě

Obrat českého AZO v roce 2018 meziročně poklesl o 2,6 %, vzhledem ke zřetelnějšímu poklesu na straně exportu než na straně importu. Hodnota vývozu se snížila o 9,5 mld. Kč, tj. o 4,8 %, na 186,6 mld. Kč, naproti tomu hodnota dovozu se snížila mírněji o 1,5 mld. Kč, tj. o 0,7 %, na 227,0 mld. Kč. Pasivní bilance českého AZO se v roce 2018 v důsledku výraznějšího poklesu na straně vývozu než na straně dovozu meziročně prohloubila o 8,0 mld. Kč na 40,4 mld. Kč (nejhorší hodnota posledních pěti let). Stupeň krytí dovozu vývozem se ve stejné době snížil o 3,6 p. b. na 82,2 % a podíl schodku na vývozu vzrostl o 5,1 p. b. na 21,6 % (meziročně horší hodnoty, nejhorší hodnota v průběhu pěti let). V členění na obchod s EU a s třetími zeměmi lze v prvním případě konstatovat meziroční výrazné navýšení bilančního schodku (po třech letech jeho navyšování) na 24,0 mld. Kč, tj. o 42,5 %, a ve druhém případě pak mírnější navýšení schodku na 15,8 mld. Kč¹⁴⁸, tj. o 5,2 %. Meziročně větší výkyvy bilance vykazuje český agrární obchod s Unií než mimo ni.

Zastoupení agrárních výrobků v celkovém českém zahraničním obchodu je trvale mírně vyšší na straně dovozu než vývozu (tab. T9.2/01). Meziročně se příliš nezměnila ani participace agrárního zboží v celkovém exportu a importu do/z Unie (mírný pokles na 4,6 %, resp. na 7,6 %), ani do/z třetích zemích, kde je trvale výrazně nižší (nepatrný pokles na 2,3 %, resp. na 2,2 %).

T9.2/01 - Podíl agrárního zahraničního obchodu na celkovém zahraničním obchodu ČR (%)

Ukazatel	2017	2018	Meziroční index
Obrat agrárního zahraničního obchodu	5,28	4,92	93,2
Agrární vývoz	4,62	4,24	91,8
Agrární dovoz	6,01	5,67	94,3

Pramen: ČSÚ

Zpracoval: J. Menzlová (ÚZEI)

9.2.2 Teritoriální skladba agrárního zahraničního obchodu

Většina agrárního zboží je ČR exportována a importována na/z jednotného trhu EU. Podíl EU 28 na straně vývozu v roce 2018 činil 91,6 % a na straně dovozu 85,9 %, meziročně se tak v roce 2018 vůbec nezměnil podíl dovozu, podíl vývozu stoupl o 0,1 p. b. Podíl Unie na

¹⁴⁷ Agrární zboží je definováno kapitolami 01-24 celního sazebníku.

¹⁴⁸ Součet obchodu s EU 28 a s třetími zeměmi se nerovná celkovému obchodu, neboť ten obsahuje i obchodní operace, které nejsou v databázi přiřazeny konkrétní zemi.

AZO ČR je výrazně vyšší než v rámci celkového českého obchodu (kde činil 84,1 % na straně vývozu a 64,3 % na straně dovozu).

V roce 2018 vyvážela ČR agrární zboží zejména na Slovensko (21,7 %), do Německa (19,9 %), Polska (10,6 %) a z třetích zemí navzdory embargu do Ruska (1,7 %). Tyto země tvořily více než jednu polovinu českého vývozu.

Dovoz agrárního zboží do ČR pochází zejména z Německa (21,7 %), Polska (16,9 %) a dále z Nizozemska (6,8 %) a Slovenska (6,4 %). Více než 5% podíl zaujímaly v roce 2018 ještě Španělsko a Itálie. V rámci třetích zemí jsou našimi hlavními dodavateli Čína, Turecko a USA (s podíly v rozmezí 1,3 % až 1,0 %). Brazílie v mezipoletním porovnání již druhým rokem obsadila páté místo (s podílem 0,7 %). Mezipoletně se významně zvýšila hodnota dovozů z Rumunska (o 22,7 %) a z Ukrajiny (o 37 %), jejich podíly na dovozu tvoří 1,7 %, resp. 0,6 %.

T9.2/02 - Teritoriální skladba agrárního zahraničního obchodu ČR (mil. Kč)

Země	Vývoz			Země	Dovoz ¹⁾		
	2017	2018	mezipoletní index		2017	2018	mezipoletní index
Slovensko	42 107,4	40 449,6	96,1	Německo	49 743,9	49 327,5	99,2
Německo	38 277,4	37 132,8	97,0	Polsko	37 903,7	38 280,1	101,0
Polsko	20 795,5	19 791,1	95,2	Nizozemsko	16 056,4	15 452,8	96,2
Itálie	17 931,5	13 399,0	74,7	Slovensko	14 552,5	14 573,2	100,1
Rakousko	11 479,5	10 734,7	93,5	Španělsko	13 258,4	13 206,6	99,6
Maďarsko	9 263,1	9 729,1	105,0	Itálie	12 845,6	12 741,1	99,2
Nizozemsko	5 029,7	5 605,9	111,5	Maďarsko	9 709,5	10 160,7	104,6
Rumunsko	4 387,3	4 884,0	111,3	Rakousko	8 464,8	7 970,3	94,2
Francie	4 435,2	4 820,0	108,7	Francie	7 148,7	7 155,9	100,1
Spojené království	5 101,3	4 583,5	89,8	Belgie	6 864,2	6 067,0	88,4
Belgie	5 246,4	4 443,5	84,7	Spojené království	4 255,6	4 407,8	103,6
Ruská federace	2 683,1	3 121,0	116,3	Rumunsko	3 181,8	3 904,2	122,7
Španělsko	2 193,0	2 430,9	110,8	Čína	2 971,6	2 869,5	96,6
Chorvatsko	1 772,8	1 809,0	102,0	Turecko	2 626,7	2 518,8	95,9
Bulharsko	3 037,7	1 761,7	58,0	Spojené státy	2 404,1	2 211,4	92,0
Řecko	1 141,7	1 615,5	141,5	Litva	1 870,3	2 099,6	112,3
Slovinsko	1 383,4	1 606,1	116,1	Dánsko	1 862,6	1 888,6	101,4
Švédsko	1 398,8	1 531,8	109,5	Irsko	1 548,3	1 798,8	116,2
Japonsko	1 230,9	1 367,7	111,1	Norsko	1 977,6	1 751,5	88,6
Čína	1 051,8	1 328,4	126,3	Řecko	1 972,6	1 677,0	85,0
Litva	1 066,8	1 129,8	105,9	Brazílie	1 750,1	1 583,1	90,5
Dánsko	938,1	1 024,5	109,2	Ukrajina	1 050,9	1 439,7	137,0
Vybrané země celkem	181 952,7	174 299,4	95,8	Vybrané země celkem	204 019,6	203 085,2	99,5
Podíl na celkovém agrárním vývozu	92,8	93,4	x	Podíl na celkovém agrárním dovozu	89,3	89,4	x

1) Dovoz podle země původu.

2) Země řazeny podle roku 2018

Pramen: ČSÚ

Zpracoval: M. Bříšková (ÚZEI)

9.2.3 Komoditní skladba agrárního zahraničního obchodu

Komoditní skladbu českého agrárního vývozu a dovozu podle kapitol HS¹⁴⁹ představuje tab. T9.2/03. V podrobnějším pohledu byly hlavními vyváženými komoditami z ČR v roce 2018 „cigarety“ (v meziročním porovnání pokles podílu o 2,0 p. b. na 8,9 %), „přípravky používané k výživě zvířat“, „pekařské výrobky“ (tj. pečivo, sušenky, oplatky apod.), „nezahuštěné mléko a smetana“ (ve velké míře surové mléko), „potravinové přípravky jiné“ (HS 2106), „pšenice“, „pivo“, „čokoláda a ostatní kakaové přípravky“, „sýry a tvaroh“ a „řepkový olej (s nízkým obsahem kyseliny erukové)“.

Mezi nejvíce dovážené zboží do ČR v roce 2018 patřily „vepřové maso“ (s 6,6% podílem, tj. pokles podílu o 0,4 p. b. v meziročním porovnání), „pekařské výrobky“, „sýry a tvaroh“, „cigarety“, „čokoláda a ostatní kakaové přípravky“, „potravinové přípravky jiné“, „přípravky používané k výživě zvířat“, „maso a droby drůbeže“, „káva“, „vín“.

V komoditním pohledu v roce 2018 ovlivnil meziroční vývoj bilance českého AZO zejména pokles netto vývozu „cigaret“, „pšenice“ a „ječmene“. Na druhé straně významnější meziroční zlepšení bilance bylo zaznamenáno u položek „nezahuštěné mléko a smetana“, „přípravky používané k výživě zvířat“ a „pivo“. K mírnému zlepšení pasivní bilance došlo u „vepřového masa“ a „sójových pokrutin“. Prohloubení pasivní bilance bylo zaznamenáno u „tabákových náhražek“ a „masa a drobů drůbeže“.

149 HS – Harmonizovaný systém popisu a číselného označování zboží.

T9.2/03 - Vývoj komoditní skladby agrárního zahraničního obchodu ČR

HS	Popis	Vývoz			Dovoz			Bilance		
		podíl na agrárním vývozu (%)		Meziroční index (%)	podíl na agrárním dovozu (%)		Meziroční index (%)	mil. Kč		meziroční rozdíl
		2017	2018		2017	2018		2017	2018	
01	Živá zvířata	4,48	4,58	102,23	0,71	0,66	92,96	7 152,7	7 050,9	-101,8
02	Maso a jedlé droby	2,63	2,55	96,96	12,26	12,39	101,06	-22 869,5	-23 361,8	-492,3
03	Ryby, koryši, měkkýši a jiní vodní bezobratlí	2,10	2,11	100,48	2,57	2,49	96,89	-1 750,5	-1 728,9	21,6
04	Mléko a mléč. výrobky, vejce, přír. med, jedlé živ. pův.	10,27	10,78	104,97	7,18	7,12	99,16	3 735,1	3 965,9	230,8
05	Ostatní produkty živ. původu	0,61	0,67	109,84	0,87	0,90	103,45	-804,8	-800,8	4,0
06	Dřeviny a jiné rostliny, hlízy, kořeny; řezané květiny a dekorativní zeleň	0,37	0,41	110,81	2,00	2,10	105,00	-3 858,3	-3 996,3	-138,0
07	Zelenina, požívatelné rostliny, kořeny a hlízy	1,54	1,43	92,86	6,16	6,10	99,03	-11 056,6	-11 171,7	-115,1
08	Ovoce a ořechy	2,10	1,94	92,38	8,16	8,05	98,65	-14 547,8	-14 670,1	-122,3
09	Káva, čaj, maté a koření	2,46	2,26	91,87	3,47	3,16	91,07	-3 113,6	-2 959,7	153,9
10	Obiloviny	8,13	6,70	82,41	1,52	1,71	112,50	12 470,9	8 641,6	-3 829,3
11	Mlýnské výrobky, slad, škroby, inulin, pšeničný lepek	1,82	1,99	109,34	0,98	0,90	91,84	1 336,1	1 672,4	336,3
12	Oilnatá a ostatní semena a plody; prům. a léčivé rostl.; sláma a pícniny	3,79	4,17	110,03	3,25	3,61	111,08	5,5	-420,8	-426,3
13	Šelak, gumy, pryskyřice a jiné rostlinné šťávy a výtažky	0,73	0,68	93,15	0,46	0,43	93,48	381,1	308,4	-72,7
14	Rostlinné pletací materiály	0,04	0,03	75,00	0,03	0,05	166,67	5,7	-56,9	-62,6
15	Živočišné nebo rostlinné tuky a oleje	5,14	4,45	86,58	4,26	3,33	78,17	337,1	752,5	415,4
16	Přípravky z masa, ryb, koryšů, měkkýšů, apod.	2,80	2,97	106,07	2,72	2,84	104,41	-726,5	-898,4	-171,9
17	Cukr a cukrovinky	4,39	4,10	93,39	2,63	2,24	85,17	2 597,9	2 562,0	-35,9
18	Kakao a kakaové přípravky	3,39	3,41	100,59	4,41	4,28	97,05	-3 438,1	-3 349,7	88,4
19	Přípravky z obilovin, mouky, škrobu nebo mléka; pečivo	7,23	7,99	110,51	6,33	6,59	104,11	-293,3	-48,1	245,2
20	Přípravky ze zeleniny, ovoce, ořechů nebo jiných částí rostlin	1,88	2,11	112,23	3,96	3,93	99,24	-5 374,7	-4 973,7	401,0
21	Různé potravinářské přípravky	7,59	8,56	112,78	7,25	7,44	102,62	-1 668,9	-916,8	752,1
22	Nápoje, lihové tekutiny a ocet	8,07	8,39	103,97	7,33	7,91	107,91	-939,3	-2 295,7	-1 356,4
23	Zbytky a odpady v potravn. průmyslu; připravené krmivo	7,25	8,38	115,59	6,14	6,31	102,77	196,5	1 313,2	1 116,7
24	Tabák a vyrobené tabákové náhražky	11,21	9,33	83,23	5,34	5,48	102,62	9 781,7	4 983,7	-4 798,0
Celkem		100,00	100,00	x	100,00	100,00	x	-32 441,5	-40 398,5	-7 957,0

Pramen: ČSÚ

Zpracoval: J. Menzlová (ÚZEI)

9.3 Cenový vývoj finančních a materiálových vstupů do zemědělství

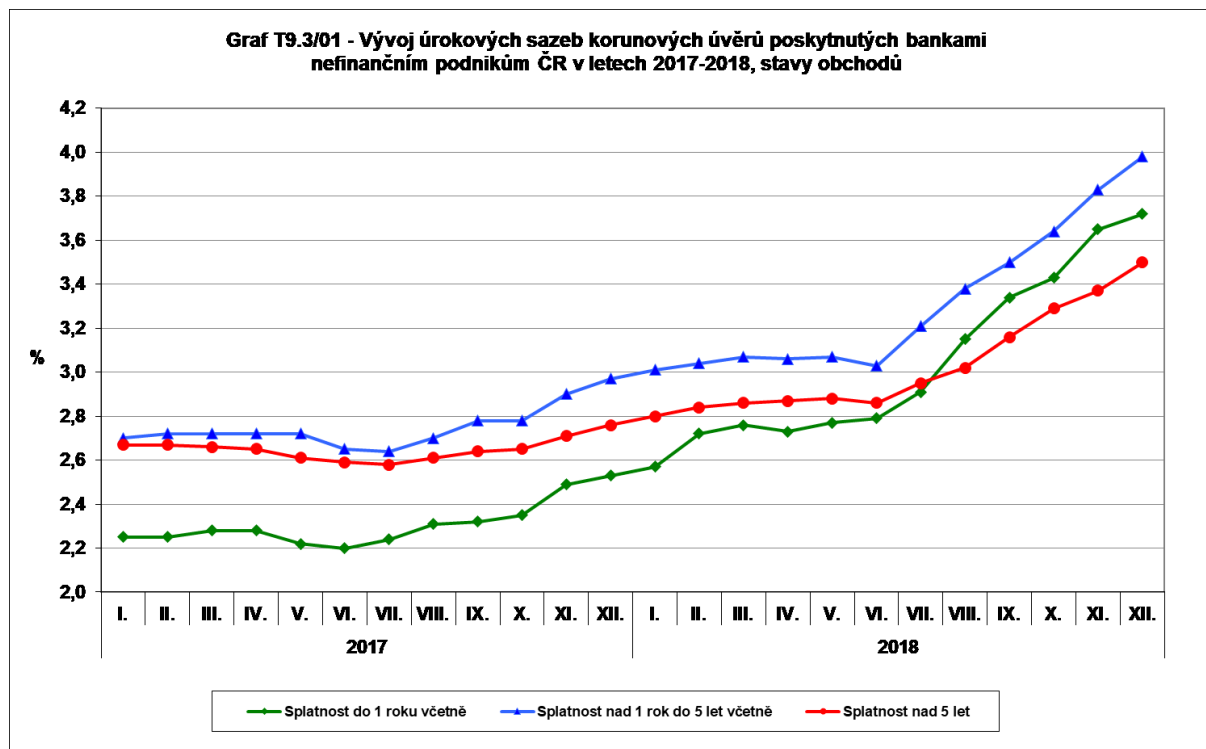
Vývoj cen finančních vstupů do zemědělství

V roce 2018 došlo k pěti změnám nastavení základních úrokových sazeb ČNB. Ke 2. 2. 2018 byla zvýšena dvoutýdenní repo sazba z 0,25 % na 0,75 % a lombardní sazba z 0,50 % na 1,50 %. K dalšímu zvýšení došlo k 28. 6. a dále k 3. 8., k 27. 9. a ke 2. 11. 2018, a to u dvoutýdenní repo sazby postupně na 1,00 %, 1,25 %, 1,50 % a 1,75 %, a u lombardní sazby postupně na 2,00 %, 2,25 %, 2,50 % a 2,75 %.

Úrokové sazby úvěrů v průběhu roku 2018 rostly. Celková průměrná úroková sazba úvěrů poskytnutých nefinančním podnikům¹⁵⁰ za rok 2018 činila 3,09 % a proti roku 2017 se

¹⁵⁰ Průměr z měsíčních údajů stavů obchodů k 31. 1. až k 31. 12.

zvýšila o 0,51 p. b. Vývoj úrokových sazeb po jednotlivých měsících v letech 2017 a 2018 u krátkodobých, střednědobých a dlouhodobých úvěrů je zachycen v grafu T9.3/01.

Pramen: ČNB

Zpracoval: V. Vilhelm (ÚZEI)

Úrokové sazby korunových klientských úvěrů poskytnutých nefinančním podnikům a úrokové sazby korunových vkladů přijatých bankami od nefinančních podniků k 31. 12. v letech 2016 až 2018 uvádí tab. T9.3/01.

T9.3/01 - Úrokové sazby korunové (stavy obchodů) k 31. 12. (%)

Ukazatel	2016	2017	2018
Úrokové sazby korunových úvěrů poskytnutých bankami rezidentům			
Nefinanční podniky - celkem	2,54	2,74	3,64
v tom - krátkodobé (splatnost do 1 roku vč.)	2,20	2,53	3,72
- střednědobé (splatnost nad 1 rok do 5 let vč.)	2,66	2,97	3,98
- dlouhodobé (splatnost nad 5 let)	2,66	2,76	3,50
Úrokové sazby korunových vkladů přijatých bankami od rezidentů			
Nefinanční podniky - celkem	0,06	-0,01	0,18
z toho - jednodenní	0,04	0,03	0,14
- s dohodnutou splatností	0,30	-0,32	0,83
v tom: do 2 let	0,06	-0,52	0,77
nad 2 roky	2,45	1,53	1,92
- s výpovědní lhůtou celkem	0,36	0,51	0,98

Pramen: ČNB

Zpracoval: V. Vilhelm (ÚZEI)

Vývoj úrokových sazeb souvisí s alokací úvěrů v zemědělství, která je vyhodnocena v kap. 6.4.

Vývoj cen materiálových vstupů do zemědělství

Průměrná cena vstupů do zemědělství se v roce 2018 meziročně zvýšila o 2,1 % (ČSÚ¹⁵¹), viz tab. T9.3/02.

T9.3/02 - Indexy cen vstupů do zemědělství (stejně období předchozí roku = 100)

Název	Průměr 2017	Průměr 2018
VSTUPY CELKEM	100,6	102,1
Celkem výrobky a služby běžně spotř. v zem.	100,5	102,2
Osiva a sadba	101,4	104,7
z toho - pšenice ozimá	100,2	104,8
- ječmen jarní	96,8	105,0
- kukuřice	105,9	106,6
- řepka ozimá	98,7	101,3
Energie a maziva	105,1	105,8
Paliva na topení	102,9	104,0
Motorová paliva	107,5	106,6
Elektřina	97,9	102,6
Umělá hnojiva, půdní zlepšovací prostředky	90,1	100,8
z toho - jednoduchá hnojiva	90,2	100,5
- směsi hnojiv	89,6	103,1
Chemické prostředky, pesticidy	101,2	100,0
z toho - fungicidy	104,1	100,6
- insekticidy	100,8	100,1
- herbicidy	100,0	99,6
Krmiva	98,2	100,5
Jednoduchá krmiva	102,0	101,2
Krmné směsi	96,8	100,2
Veterinární služby	104,4	100,7
Ostatní výdaje	101,1	101,4
z toho - voda, její úprava a rozvod	101,2	101,9
- skladování a podpůrné služby v dopravě	101,2	97,7
- telekomunikační služby	99,3	99,9
- neživotní pojištění	104,1	104,6
- právní a účetnické služby	101,0	101,6
Služby pro zemědělství	103,6	102,2
Celkem výrobky a služby přisp. do zem. investic	101,1	101,2
Stroje a ostatní zařízení pro zemědělství	101,0	100,3
Budovy	101,7	103,4

Pramen: ČSÚ

Zpracoval: J. Pokorný (ÚZEI)

Z hlediska objemu nákupů je nejdůležitější položkou ze všech výrobků a služeb běžně spotřebovaných v zemědělství položka krmiv. Ceny jednoduchých krmiv a ceny krmných směsí v roce 2018 vzrostly o 1,2 %, resp. o 0,2 %. Penězně významnou položkou jsou také energie a maziva. Cena paliv na topení posílila o 4 % a cena motorových paliv se zvýšila o 6,6 %. Cena elektřiny v roce 2018 vzrostla také, ale jen o 2,6 %. Ceny pesticidů

151 Údaje jsou vypočteny z průměrných cen výrobků a služeb nakoupených subjekty zemědělské prvovýroby zjištěných prostřednictvím statistického šetření vzorku respondentů – prodejních dodavatelských organizací.

a veterinárních služeb se výrazně nezměnily, stejně tak ceny strojů a ostatních zařízení pro zemědělství.

Průměrné roční ceny osiv a hnojiv uvádí tab. T9.3/03. Případné rozdíly mezi hodnotami meziročních indexů v této tabulce a indexy cen v tab. T9.3/02 jsou důsledkem odlišné metodiky jejich výpočtu. Odlišná je rovněž struktura tabulek a uváděné položky.

T9.3/03 - Průměrné roční ceny osiv, hnojiv a krmiv prodaných zemědělské prvovýrobě (Kč/MJ)

Ukazatel	MJ	2017	2018	Meziroční index
Osiva				
Pšenice ozimá	t	9 631	10 004	103,9
Ječmen jarní	t	10 356	11 507	111,1
Kukuřice (cena za výsevní jednotku)	VJ	2 614	3 587	137,2
Pozdní konzumní brambory	t	10 438	11 716	112,2
Řepka ozimá (cena za výsevní jednotku)	VJ	1 682	2 039	121,2
Průmyslová hnojiva				
Dusíkatá - ledek amonný s vápencem 27%	t	4 643	4 864	104,8
- síran amonný 21%	t	4 596	4 599	100,1
- DAM 390	t	4 571	4 606	100,8
- močovina	t	7 418	7 556	101,9
Draselná - draselná sůl gran. 60%	t	8 066	8 309	103,0
Kombinovaná - NPK (15:15:15)	t	7 972	8 225	103,2
- Amofos	t	10 474	10 891	104,0

Pramen: ČSÚ

Zpracoval: J. Pokorný (ÚZEI)

Ceny osiv oproti roku 2017 v roce 2018 výrazně vzrostly – nejvíce cena za výsevní jednotku kukuřice o 37,2 % a cena za výsevní jednotku řepky ozimé o 21,2 %. Mírně vzrostla také cena průmyslových hnojiv, a to jak dusíkatých, tak i draselných, a též kombinovaných.

10 EKONOMICKÉ VÝSLEDKY AGRÁRNÍHO SEKTORU

10.1 Celkový ekonomický výsledek zemědělství (Souhrnný zemědělský účet)

Souhrnný zemědělský účet (SZÚ) je hlavním nástrojem pro sledování ekonomiky odvětví zemědělství, srovnatelným pro celou EU. Výsledky SZÚ pro rok 2018 značí výrazný pokles nejen proti předchozímu roku, ale i proti časovému období posledních pěti let, a to především díky poklesu čisté přidané hodnoty v základních cenách.

Výsledek produkce zemědělského odvětví byl v roce 2018 druhý nejvyšší za posledních pět let (135 mld. Kč). Meziročně došlo k nárůstu rostlinné produkce z 74,2 mld. Kč v roce 2017 na 75,1 mld. Kč v roce 2018. Nižší tempo růstu bylo v odvětví živočišné výroby, a to pouze o 0,3 mld. Kč na hodnotu 51,7 mld. Kč. I přes druhou nejvyšší hodnotu zemědělské produkce, dosažené za posledních pět let, došlo k opětovnému poklesu souhrnného ukazatele – podnikatelského důchodu (DU2), a to především vlivem navýšení mezispotřeby (MSP)

o necelých 5 mld. Kč, a s tím souvisejícím poklesem hrubé přidané hodnoty (HPH). Tento trend pokračuje již druhým rokem. Rovněž čistá přidaná hodnota (ČPH) poklesla zhruba o více než 3 mld. Kč. Důchod z faktorů poklesl na 54,8 mld. Kč a byl tak druhý nejnižší za sledované období. Tento výsledek byl dosažen i přes meziroční navýšení podpor do sektoru o 0,5 mld. Kč na 32,9 mld. Kč.

Celková ekonomická situace odvětví zemědělství měřená ukazatelem důchodu z faktorů v přepočtu na AWU (roční pracovní jednotka při 100% pracovním vytížení) dosáhla hodnoty 524 tis. Kč/AWU, což je pokles proti předchozím rokům téměř o 5 %.

T10.1/01 - Struktura a výpočet hlavních ukazatelů SZÚ (mld. Kč)

Ozn	Ukazatel	Základní běžné ceny				
		2014	2015	2016	2017 ¹⁾	2018 ²⁾
RV	ROSTLINNÁ PRODUKCE	79,5	74,8	79,8	74,2	75,1
ŽV	ŽIVOČIŠNÁ PRODUKCE	51,5	46,4	45,5	51,4	51,7
PZO	PRODUKCE ZEMĚDĚLSKÉHO ODVĚTVÍ	137,0	128,5	133,0	133,5	135,1
MSP	MEZISPOTŘEBA CELKEM	96,1	89,7	87,3	89,3	94,1
HPH	HRUBÁ PŘIDANÁ HODNOTA V ZÁKLADNÍCH CENÁCH (PZO-MSP)	40,9	38,8	45,7	44,2	41,1
SFK	SPOTŘEBA FIXNÍHO KAPITÁLU	16,4	16,9	17,7	17,8	18,0
ČPH	ČISTÁ PŘIDANÁ HODNOTA V ZÁKLADNÍCH CENÁCH (HPH-SFK)	24,5	21,9	28,0	26,4	23,1
NZA	NÁHRADY ZAMĚSTNANCŮM	26,3	26,7	27,4	28,9	30,2
DAN	OSTATNÍ DANĚ Z VÝROBY	1,2	1,3	1,2	1,2	1,2
DOT	OSTATNÍ DOTACE NA VÝROBU	33,0	29,8	30,7	32,4	32,9
DU1	DŮCHOD Z FAKTORŮ (ČPH-DAN+DOT)	56,3	50,5	57,4	57,5	54,8
PŘE	ČISTÝ PROVOZNÍ PŘEBYTEK (DU1-NZA)	30,0	23,7	30,0	28,6	24,6
PAN	PACHTOVNÉ A OST. NÁJEMNÉ	5,8	6,1	6,7	7,2	7,4
NUR	NÁKLADOVÉ ÚROKY	1,3	1,3	1,3	1,3	1,3
VUR	VÝNOSOVÉ ÚROKY	0,6	0,6	0,5	0,5	0,6
DU2	PODNIKATELSKÝ DŮCHOD (DU1-NZA-PAN-NUR+VUR)	23,4	17,0	22,5	20,6	16,5
	Počet pracovníků v zemědělství - AWU ³⁾ (tis. osob)	104,9	104,8	104,48	104,6	104,6
	Důchod z faktorů na 1 pracovníka (tis. Kč/AWU)	537,01	481,64	549,84	550,06	524,04

1) Semidefinitivní údaje.

2) Předběžné údaje.

3) AWU - Annual Working Unit.

Pramen: ČSÚ - SZÚ

Zpracoval: O. Chaloupka (ÚZEI)

V meziročním porovnání došlo v roce 2018 k velkému zvýšení nákladové náročnosti na produkci (podíl MSP/PZO) o 2,7 p. b., dále ke snížení podílu hrubé i čisté přidané hodnoty na produkci (podíl HPH/PZO, resp. ČPH/PZO) o 2,70 p. b., resp. o 2,67 p. b., a poklesu podílu důchodu z faktorů na produkci (podíl DU1/PZO). Podíl podpor na důchodu z faktorů (podíl DOT/DU1) meziročně vzrostl o více než 4 p. b., což signalizuje snížení efektivnosti produkce.

V roce 2018 je možné pozorovat stejné trendy, jako v předchozím roce s tím rozdílem, že meziročně narůstá snižování efektivnosti produkce.

V pětiletém srovnání vychází rok 2018 převážně hůře, než předchozí roky 2016 a 2017. Podíl mezipotřeby na produkci byl vyšší (69,61 %), v důsledku toho podíly HPH a ČPH na produkci dosáhly naopak na druhou nejnižší hodnotu. Stejně jako v předchozím roce byl nižší podíl rostlinné výroby na PZO (55,60 %) a naopak vysoký podíl živočišné výroby na PZO (38,26 %).

T10.1/02 - Podílové ukazatele SZÚ (%)

Ukazatel	2014	2015	2016	2017 ¹⁾	2018 ²⁾
Produkce zemědělského odvětví (PZO)	100,00	100,00	100,00	100,00	100,00
Podíl rostlinné produkce na PZO	57,98	58,21	60,03	55,58	55,60
Podíl živočišné produkce na PZO	37,62	36,14	34,22	38,54	38,26
Podíl mezispotřeby na PZO	70,14	69,79	65,64	66,91	69,61
Podíl hrubé přidané hodnoty na PZO	29,86	30,21	34,36	33,09	30,39
Podíl odpisů na PZO	11,97	13,15	13,30	13,32	13,29
Podíl čisté přidané hodnoty na PZO	17,88	17,06	21,06	19,77	17,10
Podíl náhrad zaměstnancům na PZO	19,21	20,81	20,64	21,65	22,33
Podíl ostatních dotací na výrobu na PZO	24,07	23,20	23,07	24,24	24,36
Podíl důchodu z faktorů na PZO	41,11	39,28	43,20	43,11	40,56
Podíl ostatních dotací na výrobu na důchodu z faktorů	58,55	59,07	53,39	56,23	60,06

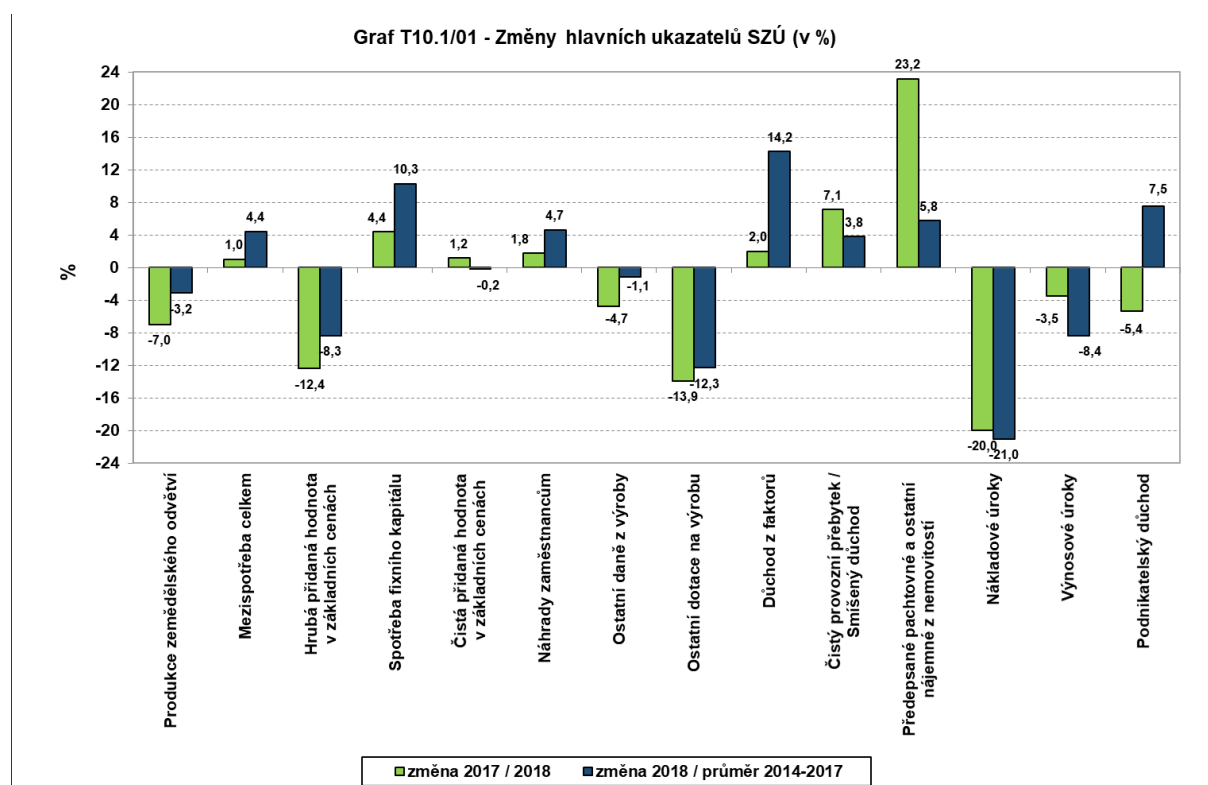
1) Semidefinitivní údaje.

2) Předběžné údaje.

Pramen: výpočty ÚZEI

Zpracoval: O. Chaloupka (ÚZEI)

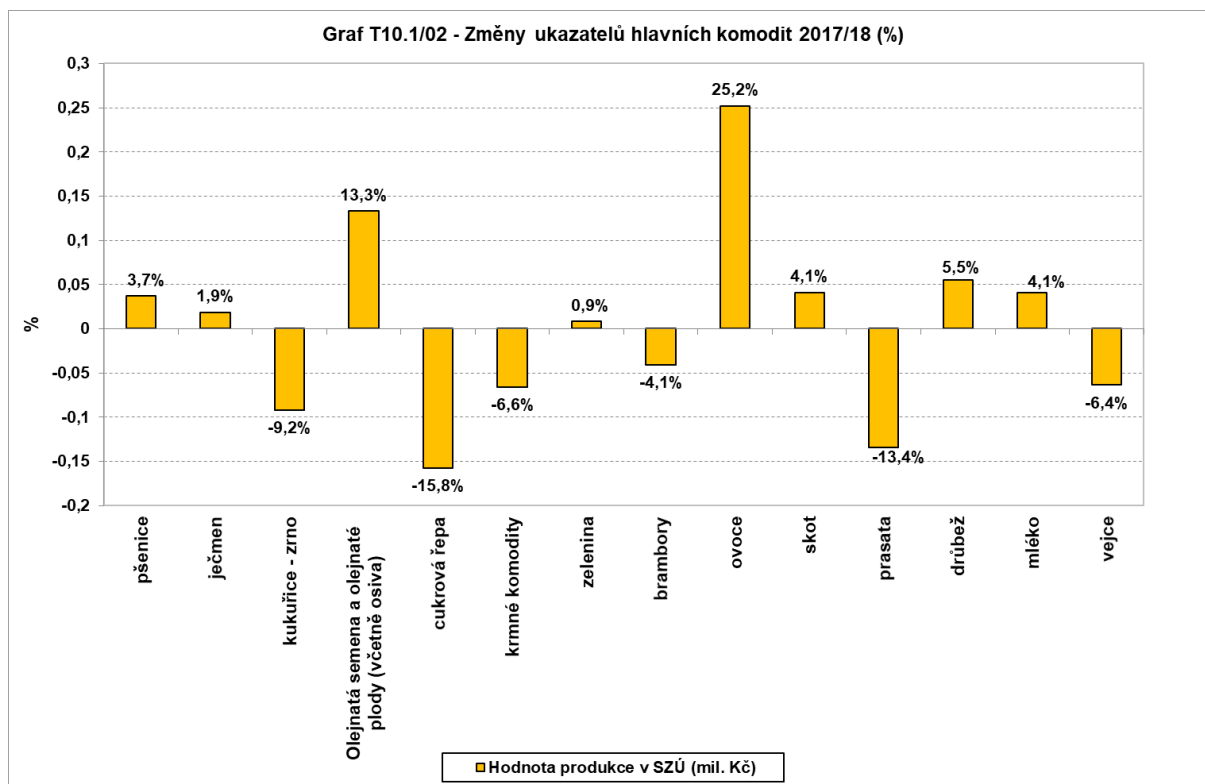
Příslušné změny ekonomických výsledků odvětví zemědělství za období 2017/2018 ilustrují grafy T10.1/01 a T10.1/02.

Pramen: ČSÚ; vlastní výpočty

Zpracoval: O. Chaloupka, I. Foltýn (ÚZEI)

Z grafu T10.1/02 je patrné, jak k celkovým změnám produkce zemědělství v hodnotovém vyjádření přispěly změny jednotlivých zemědělských komodit.

Pramen: ČSÚ; vlastní výpočty

Zpracoval: O. Chaloupka, I. Foltýn (ÚZEI)

10.2 Ekonomické výsledky zemědělských podniků

Kapitola obsahuje hodnocení celopodnikových ekonomických výsledků zemědělských podniků tříděných podle ekonomické velikosti, výrobního zaměření a oblastí LFA (do roku 2017), resp. ANC (od roku 2018). Strukturální charakteristiky a vývoj ekonomické úrovně jednotlivých kategorií zemědělských podniků vycházejí z výběrového šetření hospodářských výsledků zemědělských podniků v síti FADN ČR za roky 2016 a 2017. Analýza strukturálního a ekonomického vývoje zemědělských podniků vychází z definitivních vážených dat standardního výstupu FADN EU¹⁵². Systém vážení vychází z výsledků strukturálního šetření zemědělství Agrocensus 2016, které provádí ČSÚ. Kromě definitivních výsledků za roky 2016 a 2017 jsou prezentovány také odhady roku 2018¹⁵³.

152 Standardní výstup FADN EU je soubor vybraných ukazatelů, poskytující pohled na strukturální charakteristiky a ekonomickou situaci šetřených zemědělských podniků. Metodika standardního výstupu do značné míry koresponduje s postupy účtování v ČR, avšak do hodnocení hospodářských výsledků podniků zahrnuje pouze jejich zemědělskou činnost včetně lesnické výroby a agroturistiky. Do ukazatelů produkce i nákladů se započítává vnitropodniková spotřeba vlastního meziprojektu, dotace investiční povahy jsou započteny do důchodu ze zemědělské činnosti.

153 Odhady jsou uvedeny za kategorie podniků podle výrobního zaměření, ekonomické velikosti a LFA/ANC a jsou zpracovány pomocí matematického modelu se zadáním aktuálně známých proměnných k březnu 2019. Za účelem odhadu ekonomických ukazatelů byla databáze FADN přepočtena pomocí složených indexů, které zohledňují předpokládaný cenový a množství vývoj u jednotlivých komodit a nákladových položek. Ve výpočtu se dále uvažuje s dopočtem dotací na základě aktuálních informací v době výpočtu

Výsledné ekonomické ukazatele standardního výstupu FADN jsou vyjádřeny v přepočtu na 1 ha využívané z. p., v případě ukazatele „čistá přidaná hodnota“ je uveden také přepočet na 1 AWU (ČPH/AWU)¹⁵⁴.

Přehled strukturálních a ekonomických ukazatelů jednotlivých kategorií zemědělských podniků je uveden v příl. tab. 10.2/01-03. Hodnoty „Celkem“ podle metodiky FADN ČR nezahrnují podniky specializované na chov prasat a drůbeže. Tyto kategorie podniků jsou uvedeny v příl. tab. 10.2/02 v přepočtu na podnik, protože většina těchto podniků hospodaří na minimální výměře z. p., resp. zemědělskou půdou nedisponuje.

10.2.1 Celkové hospodářské výsledky zemědělských podniků

Hospodářské výsledky zemědělských podniků meziročně kolísají většinou zejména vlivem vývoje cen zemědělských výrobců a v rostlinné výrobě navíc vlivem výkyvů výnosů plodin. V roce 2018 došlo v porovnání s rokem 2017 k nárůstu cen zemědělských výrobců obilovin (o 7,4 %) a brambor (o 3,2 %), naopak klesly ceny olejnin (o 5,5 %). Rostlinná výroba však zaznamenala pokles výnosů obilovin (o 5,4 %) a brambor (o 13,3 %), zvýšily se výnosy olejnin (o 16,7 %).

Ceny zemědělských výrobců v živočišné výrobě byly v roce 2018 meziročně nižší o 2,8 %. Příznivě působil pouze cenový vývoj v sektoru výroby mléka (nárůst o 2,1 %), snížily se ceny jatečných prasat (o 16,1 %), drůbeže (o 1,3 %) a vajec (o 9,6 %). V živočišné výrobě současně došlo v roce 2018 k nárůstu výroby jatečného skotu (o 5,7 %) a jatečné drůbeže (o 3,4 %), zlepšila se také průměrná roční dojitost (o 3,7 %).

Na výrobní náklady měly vliv ceny výrobků a služeb vstupujících do zemědělství, které se v roce 2018 meziročně zvýšily o 2,1 % zejména vlivem zvýšení energií a maziv (o 5,8 %), osiva a sadby (o 4,7 %) a služeb pro zemědělství (2,2 %).

Provozní dotace a podpory jsou pro rok 2018 odhadovány na vyšší úrovni (průměrný nárůst o 4,7 % na 11 955 Kč/ha) vzhledem k novému programovému období PRV a vypořádání podpor za sucho.

V roce 2018 je odhadován celkový meziroční nárůst ČPH/AWU o 1,1 % na 603,9 tis. Kč za soubor podniků bez specializovaných chovů prasat a drůbeže. Ke zlepšení došlo ve většině velikostních kategorií, nejvíce v malých podnicích (o 7,9 %) s průměrnou výměrou 28,55 ha, 4,88 AWU/100 ha převážně neplacené pracovní síly a intenzitou chovu

s použitím sazeb stanovených pro rok 2018 a naturálních hodnot (ha, DJ) roku 2017. Meziroční změny jsou zpracovány na základě vstupních informací z ČSÚ, MZe, SZIF, ÚZEI a FADN.

154 ČPH vyjadřuje ekonomický přínos dosažený z produkce po zaúčtování výrobní spotřeby, odpisů dlouhodobého nehmotného a hmotného majetku, provozních dotací a daní a je zdrojem k úhradě nákladů na práci, půdu (nájemné) a kapitál (úroky). AWU (Annual Work Unit, roční pracovní jednotka) = 2 000 hodin práce za rok. Tento ukazatel je nejdůležitějším ukazatelem příjmové úrovně zemědělských podniků a umožňuje porovnat podniky různého výrobního zaměření, různé velikosti a s různými vztahy k využívání externích výrobních faktorů (práci, půdě, kapitálu).

přežvýkavců 0,49 DJ/ha krmných plodin (2017). Příčinou pozitivních odhadů ČPH/AWU u malých podniků je zejména nárůst produkce rostlinné výroby (o 5,6 %) a vyšší provozní dotace a podpory (o 5,0 %). V rostlinné výrobě u malých podniků dominují krmné plodiny, obiloviny se na výměře využívané zemědělské půdy podílí zhruba 23 %. V živočišné výrobě převažuje chov ostatního skotu (krav) bez tržní produkce mléka.

ČPH/AWU vzrostla také u středně velkých podniků (o 5,2 %) s průměrnou výměrou 153,25 ha, 2,04 AWU/100 ha pracovní síly a intenzitou chovu přežvýkavců 0,52 DJ/ha krmných plodin. Zlepšení nastalo vlivem vyšší hodnoty produkce rostlinné výroby (o 2,1 %), živočišné výroby (o 0,7 %) a vyšších provozních dotací a podpor (o 5,9 %). Podíl obilovin je u těchto podniků v průměru vyšší (33 %) než u malých podniků, v živočišné výrobě převažuje chov ostatního skotu (krav) bez tržní produkce mléka.

Naopak relativně stabilní vývoj ČPH/AWU zaznamenaly velké a největší zemědělské podniky. Velké zemědělské podniky hospodařily na průměrné výměře 615,22 ha, zaměstnávaly 2,05 AWU/100 ha zejména placené pracovní síly a intenzita chovu přežvýkavců byla 0,6 DJ/ha krmných plodin. V rostlinné výrobě převažují obiloviny a ostatní polní plodiny, podíl krmných plodin je přibližně třetinový na výměře využívané zemědělské půdy. Přiřem živočišné výroby je chov skotu k produkci mléka i masa. Právě vyšší míra diverzifikace rostlinné a živočišné výroby byla příčinou relativně stabilního vývoje celkové zemědělské produkce. Nárůst provozních dotací na hektar pokryl vyšší náklady na vstupy a vyšší odpisy. Díky nárůstu nákladů na externí faktory a odpisy se ČPH/AWU meziročně mírně snížila u velkých podniků o 1,5 % v roce 2018.

Největší zemědělské podniky jsou typické smíšenou rostlinnou a živočišnou výrobou. Jejich průměrná výměra byla 1 653,56 ha, zaměstnávaly 2,68 AWU/100 ha převážně placené pracovní síly a jsou charakteristické intenzivní živočišnou výrobou (1,03 DJ/ha krmných plodin). Rostlinná výroba největších podniků je orientována na tržní plodiny (2/3 výměry využívané zemědělské půdy) a krmivovou základu pro živočišnou výrobu (přibližně 1/3 výměry). Živočišná výroba je typická intenzivním chovem skotu, chovem prasat a drůbeže ve smíšených hospodářstvích. Stejně jako u velkých zemědělských podniků pokryl nárůst provozních dotací a podpor zejména provozní náklady a k výrazné změně ČPH/AWU nedošlo (pokles o 0,4 %).

Souhrnně je tedy možné největší rozdíly mezi malými a velkými zemědělskými podniky spatřovat ve výši ČPH na AWU i na hektar, kdy malé podniky dosahují výrazně nižších hodnot než ostatní velikostní kategorie¹⁵⁵.

155 Jde o účetní pohled na ekonomiku podniků, kdy nejsou uvažovány náklady příležitosti vlastních zdrojů (především půdy a práce).

10.2.2 Ekonomické výsledky zemědělských podniků podle standardního výstupu FADN EU za období 2016–2018

10.2.2.1 Ekonomické výsledky zemědělských podniků podle výrobního zaměření

Jako hlavní výrobní zaměření pro analýzu vývoje ekonomické situace podniků byly vybrány následující hlavní typy: polní výroba, produkce mléka, chov skotu, ovcí a koz a ostatních zvířat zkrmujeících objemnou píci, smíšená výroba, chov prasat a drůbeže.

Výrobní zaměření do určité míry umožňuje vyhodnotit i regionální pohled na vývoj hospodaření zemědělských podniků. Podniky se specializovanou polní výrobou reprezentují produkčně intenzivní oblasti, zatímco podniky s převažujícím chovem skotu, ovcí a koz reprezentují spíše extenzivní hospodářství v horských oblastech ANC. Vzhledem k dostatečně robustní datové základně bylo možné provést odhady za rok 2018 pro všechna hlavní výrobní zaměření kromě chovů specializovaných na chov prasat a drůbeže. V ČR je však, na rozdíl od hlavních producentů vepřového masa v Evropě, ve specializovaných chovech pouze polovina stavů prasat, zbytek je ve smíšených chovech s rostlinnou nebo jinou živočišnou výrobou.

Průměrná výměra využívané zemědělské půdy na podnik **v polní výrobě** v roce 2017 činila 191,43 ha, u podniků právnických osob byla 784,94 ha, podniky fyzických osob využívaly v průměru 83,97 ha. V období 2016–17 se výměra z. p. v rámci celého výrobního zaměření zvýšila v průměru o 3,6 % v důsledku zvýšení průměrné výměry podniků fyzických osob. Z hlediska vstupu pracovní síly došlo k průměrnému snížení AWU/100 ha o 4,8 % na 1,94 pracovníků.

V letech 2016 až 2018 došlo k poklesu ČPH/AWU. Výraznější snížení nastalo v roce 2017 (meziroční pokles o 8,2 % na 624,2 tis. Kč) v důsledku nižší produkce rostlinné výroby (o 9,4 % na 26 287 Kč/ha) a nižších provozních dotací a podpor (o 4,4 % na 7 993 Kč/ha). Příčinou horší produkce rostlinné výroby byly nižší výnosy plodin vlivem nepříznivého průběhu počasí. Provozní dotace a podpory v roce 2017 klesly především vlivem nižší jednotné platby na plochu.

V roce 2018 je odhadován pokles ČPH/AWU u podniků specializovaných na polní výrobu o 3,2 % v důsledku meziročně nižších výnosů obilovin, nižších cen olejnin a vyšších nákladů na osivo, sadbu, energie a služby.

Převážná část podniků specializovaných na **produkci mléka** hospodaří v méně příznivých oblastech (89,4 %). Podíl ekologicky hospodařících podniků v roce 2017 činil 14,6 % s převahou podniků fyzických osob.

Průměrná výměra využívané zemědělské půdy na podnik v roce 2017 činila 364,44 ha, u podniků právnických osob byla 972,14 ha, podniky fyzických osob využívaly v průměru 91,59 ha. V období 2016–17 se výměra z. p. v rámci celého výrobního zaměření snížila v průměru o 5 % především v důsledku poklesu průměrné výměry podniků právnických osob.

Z hlediska vstupu pracovní síly došlo k průměrnému zvýšení AWU/100 ha o 3,8 % na 3,85 pracovníků. Intenzita chovu přežvýkavců zůstala na úrovni 1 DJ/ha krmných plodin.

V letech 2016 až 2018 došlo ke zlepšování ČPH/AWU vlivem nárůstu realizačních cen mléka. Výraznější zlepšení nastalo v roce 2017 (meziroční nárůst ČPH o 22,3 % na 641,7 tis. Kč) v důsledku příznivějších realizačních cen mléka a jatečného skotu. Provozní dotace a podpory v roce 2017 klesly o 3,5 % na 16 126 Kč/ha především vlivem nižší jednotné platby na plochu a nižších ostatních dotací na výrobu, a to v důsledku zrušení Mimořádné podpory na přizpůsobení pro producenty mléka a zemědělce v dalších odvětvích živočišné výroby a Dočasné mimořádné podpory pro zemědělce v odvětví živočišné výroby. Dlouhodobě dochází ke zvyšování dojivosti, v roce 2017 na průměrnou hodnotu 7 858 l/dojnici/rok. Vyšší dojivost obecně vykazují podniky právnických osob (8 208 l/dojnici/rok) než podniky fyzických osob (6 352 l/dojnici/rok).

V roce 2018 je odhadován nárůst ČPH/AWU u podniků specializovaných na produkci mléka o 2,4 % v důsledku mírného růstu cen zemědělských výrobců mléka a vyšších provozních dotací a podpor (o 5,6 %).

Výrobní zaměření na **chov skotu, ovcí, koz a ostatních zvířat zkrmujičích objemnou píci** je výrazně extenzivní. V méně příznivých oblastech hospodařilo v rámci výběrového souboru FADN 90,8 % zemědělských podniků s tímto výrobním zaměřením. Většina podniků hospodaří v režimu ekologického zemědělství (72,3 %). V roce 2017 se 80,7 % podniků v souboru FADN věnovalo chovu masného skotu, 13,4 % podniků se zabývalo chovem menších přežvýkavců, 5,9 % podniků se věnovalo kombinovanému chovu skotu v podobě smíšeného chovu dojníc a krav bez tržní produkce mléka.

Podniky v tomto výrobním zaměření hospodařily v roce 2017 na průměrné výměře 127,38 ha, přičemž rozdíl ve velikosti fyzických a právnických osob není tak výrazný jako u jiných výrobních zaměření – průměrná výměra fyzických osob byla 76,02 ha, průměrná výměra právnických osob byla 574,73 ha. V roce 2017 se průměrná intenzita chovu přežvýkavců meziročně výrazně nezměnila a pohybuje se na úrovni 0,5 DJ/ha krmných plodin. Došlo k poklesu pracovních sil o 7,7 % na 2,09 AWU/100 ha v důsledku snížení vstupu placené pracovní síly.

ČPH/AWU zůstala v roce 2017 na úrovni předchozího roku (487,8 tis. Kč). Celková produkce na hektar se meziročně nezměnila, výrobní spotřeba vzrostla o 4 %, současně však klesly odpisy o 1,6 %. Ve srovnání s předchozím rokem se provozní dotace a podpory v roce 2017 snížily o 4,2 % na hodnotu 14 147 Kč/ha v důsledku snížení jednotné platby na plochu, environmentálních dotací a dotací na méně příznivé oblasti.

V roce 2018 se odhaduje zvýšení ČPH/AWU o 5,3 % v důsledku vyšších provozních dotací a podpor (o 6,6 %), které kompenzovaly nárůst nákladů na výrobní spotřebu (o 2,7 %).

Zemědělské podniky se **smíšenou rostlinnou a živočišnou výrobou** tvoří velmi významný objem zemědělské produkce v ČR. V roce 2017 obhospodařovaly 39,4 % celkové výměry využívané zemědělské půdy v ČR a na celkové produkci se podílely 43,3 %, respektive polovinou na produkci živočišné výroby. Více než polovina podniků v souboru FADN (56,5 %) hospodaří v méně příznivých oblastech s pouze okrajovým zastoupením ekologických provozů (7,4 %).

Průměrná výměra využívané zemědělské půdy je největší ze všech sledovaných výrobních zaměření – 336,35 ha na podnik (2017). Mezi podniky fyzických a právnických osob však existují výrazné rozdíly v průměrné výměře – u podniků fyzických osob 52 ha na podnik, u podniků právnických osob 1 572,9 ha na podnik. Celkový vstup pracovní síly se snížil o 2,1 % na 2,82 AWU/100 ha v důsledku zvýšení průměrné výměry využívané zemědělské půdy.

V roce 2017 vzrostla ČPH/AWU u podniků se smíšenou výrobou o 10,1 % na 622,1 tis. Kč. Kromě snížení počtu AWU/100 ha byla příčinou ekonomického zlepšení vyšší celková produkce, zejména díky příznivějším výkupním cenám mléka a vyšší užitkovosti dojníc (o 4,3 % na 8 407 l/dojnici/rok). Průměrné provozní dotace a podpory se v roce 2017 meziročně snížily o 2,8 % na 12 320 Kč/ha. Rozhodujícím faktorem, který u této skupiny podniků nepříznivě ovlivnil výši provozních dotací a podpor, byly ostatní dotace v průměrné výši 4 269 Kč/ha. Došlo u nich k meziročnímu poklesu o 13,7 %, protože nebyly v roce 2017 poskytnuty finanční prostředky na mimořádná opatření pro chovatele dojníc a na zmírnění škod způsobených extrémním suchem.

Na rok 2018 se odhaduje zvýšení ČPH/AWU o 1 % vlivem vyšších provozních dotací a podpor (o 6 %), zatímco produkce rostlinné a živočišné výroby by zůstala bez výrazné změny. Výrobní spotřeba vzrostla odhadem o 2 %.

V produkčně intenzivních podnicích specializovaných na chov prasat a drůbeže se ČPH/AWU v roce 2017 meziročně zvýšila o 40,5 % na 815,7 tis. Kč. Celková produkce na podnik vzrostla o 17,2 % v důsledku příznivějších meziročních cen prasat a vajec. Výrobní spotřeba se zvýšila o 8,5 % zejména vlivem vyšších nákladů na údržbu budov, strojů, energie a služby. V roce 2018 je odhadováno zhoršení ekonomických výsledků specializovaných chovů prasat a drůbeže v návaznosti na nižší CZV jatečných prasat (o 16,1 %), drůbeže (o 1,3 %) a vajec (o 9,6 %), přičemž provozní náklady na energie a služby meziročně vzrostly.

10.2.2.2 Ekonomické výsledky zemědělských podniků podle méně příznivých oblastí

Regionální pohled, který zohledňuje rozdílné přírodní a klimatické podmínky, je reprezentován vztahem podniků k méně příznivým oblastem. Podniky jsou klasifikovány podle převažující výměry využívané zemědělské půdy v dané kategorii méně příznivých oblastí LFA (2016 a 2017), resp. ANC (2018).

Podniky působící převážně v **horských oblastech** hospodařily v roce 2017 na průměrné výměře 185,56 ha využívané zemědělské půdy, tedy o 3,8 % menší než v předchozím roce. V horských oblastech LFA došlo v roce 2017 k poklesu AWU/100 ha o 4,8 % na 2,54 pracovníků při meziročně stabilní intenzitě chovu přežvýkavců na úrovni 0,6 DJ/ha krmných plodin.

Příčinou zvýšení ČPH/AWU o 6,8 % na 549,4 tis. Kč v roce 2017 byla vyšší produkce rostlinné a živočišné výroby a pokles AWU/100 ha. Produkce rostlinné výroby, která netvoří v horských oblastech hlavní zdroj příjmů zemědělských podniků, se zvýšila vlivem vyšší hodnoty produkce obilovin a olejnin. Produkce živočišné výroby se zlepšila v důsledku vyšší hodnoty produkce mléka.

Provozní podpory klesly o 3,8 % na 14 463 Kč/ha vlivem nižší jednotné platby na plochu a nižších ostatních dotací na výrobu v podobě absence mimořádných opatření. V roce 2018 se očekává ČPH/AWU v horských oblastech ANC 579,4 tis. Kč jako důsledek vyšších provozních dotací a podpor (o 8,1 %) a změny klasifikace méně příznivých oblastí.

Podniky hospodařící v **ostatních méně příznivých oblastech** využívaly v roce 2017 v průměru 197,95 ha zemědělské půdy na podnik (pokles o 2,7 %). Počet AWU/100 zůstal přibližně na úrovni roku 2016 (2,6 pracovníků), intenzita chovu přežvýkavců se rovněž výrazně nezměnila (0,78 DJ/ha krmných plodin), stejně jako ostatní strukturální ukazatele.

Příčinou zlepšení ČPH/AWU v roce 2017 o 6,6 % na 553,6 tis. Kč byla vyšší produkce živočišné výroby (o 28,3 %) v důsledku příznivějších cen mléka, které je v těchto regionech důležitou komoditou. Pro rok 2018 odhaduje model v ostatních oblastech ANC ČPH/AWU ve výši 585 tis. Kč vlivem vyšší produkce rostlinné výroby o 1,5 % (vyšší ceny obilovin a brambor), vyšší produkce živočišné výroby o 7 % (vyšší ceny mléka a užitkovost dojnic) a vyšších provozních dotací a podpor (o 6,5 %).

V **oblastech mimo LFA** výrazně převažuje rostlinná výroba nad živočišnou výrobou. V roce 2017 v těchto oblastech hospodařily podniky na průměrné výměře 200,57 ha (meziročně o 7,1 % více). Současně se snížil počet pracovních sil o 6,2 % na 2,59 AWU/100 ha. V rostlinné výrobě nedošlo k výraznějším strukturálním změnám.

Hlavní příčinou zlepšení ČPH/AWU (o 2,7 % na 644,2 tis. Kč v roce 2017) byly, kromě poklesu AWU/100 ha, nižší provozní náklady na výrobní spotřebu (o 5,7 %) a vyšší produkce živočišné výroby (o 11,4 %). Produkce živočišné výroby se v roce 2017 zlepšila v důsledku příznivějších cen mléka a jatečných prasat. Nepříznivě naopak působila produkce rostlinné výroby, která klesla o 10,5 % vlivem nepříznivého průběhu počasí.

Provozní podpory se snížily o 2,6 % na 10 188 Kč/ha v roce 2017. V oblastech mimo ANC jsou provozní dotace tvořeny z poloviny jednotnou platbou na plochu včetně plateb za ozelenění a mladého zemědělce, která se snížila meziročně o 3,9 %. V roce 2018 se očekává ČPH/AWU ve výši 638,3 tis. Kč (pokles o 0,9 %).

10.2.3 Investiční rozvoj zemědělství

V následujícím přehledu jsou investice pojaty jako pořízení, rekonstrukce a modernizace bez odpočtu prodeje majetku (v běžných cenách daného roku), tj. navýšení fixních aktiv bez zohlednění úbytku aktiv.

Objem investic v zemědělství dlouhodobě roste, nicméně nesleduje meziročně stejný trend. Objemy investic sledují výzvy podávání návrhů investičních projektů z obou PRV. Velké podniky investují větší částku v přepočtu na hektar než malé podniky a liší se i strukturou investičních výdajů. Malé podniky investují většinou do strojů a zařízení, v menší míře jsou zastoupeny investice do staveb a budov. Velmi velké podniky investují do strojů a zařízení přibližně polovinu investičních výdajů a proti malým podnikům více investují do staveb, budov a zemědělské půdy. Větší investice do staveb u velmi velkých podniků odpovídají větší intenzitě chovu zvířat a nutnosti modernizace budov pro chov hospodářských zvířat.

V čase je patrný trend nárůstu investic do zemědělské půdy, což je v souladu s dlouhodobým poklesem podílu připachtované zemědělské půdy na výměře využívané zemědělské půdy. Jednou z příčin nárůstu investic do zemědělské půdy je státní podpora formou částečného snížení úrokového zatížení komerčních úvěrů určených na nákup nestátní zemědělské půdy poskytovaná PGRLF.

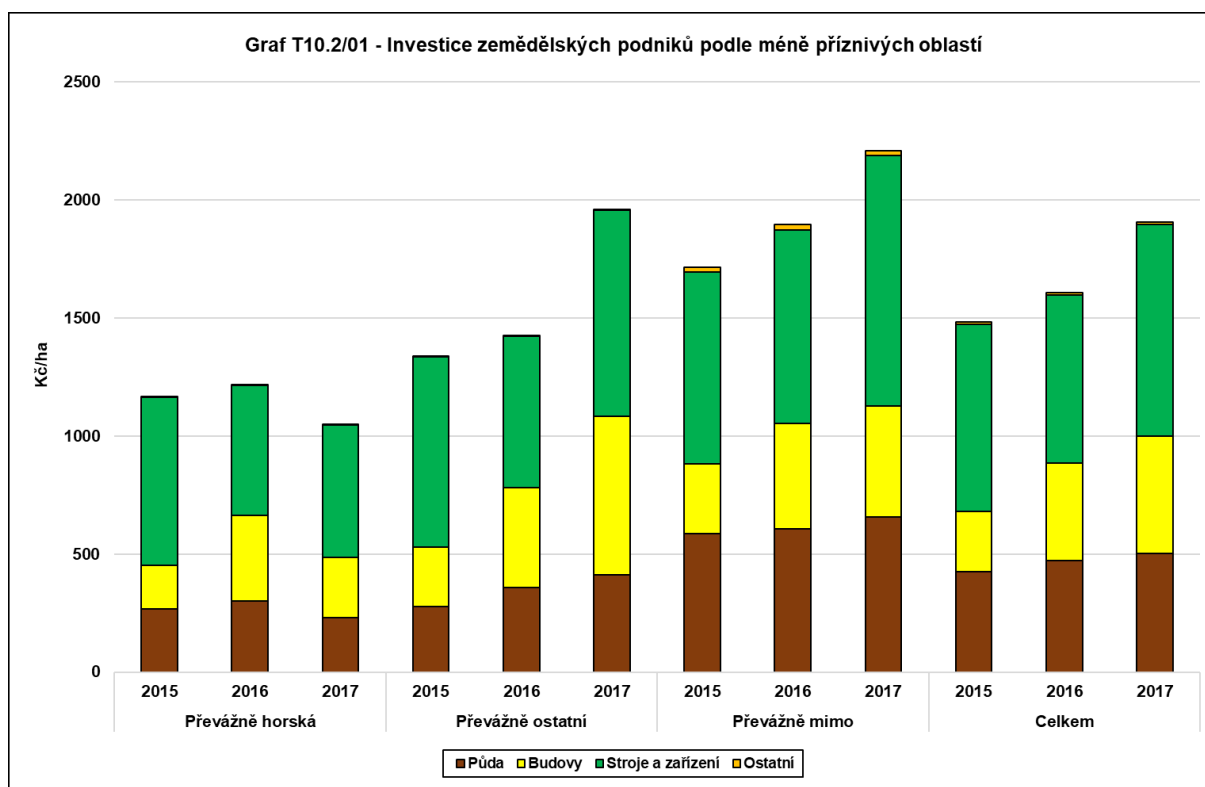
Objem bankovních úvěrů do zemědělství se dlouhodobě zvyšuje. Více využívají bankovní úvěry větší podniky, což vyplývá z vyššího objemu úvěrů na hektar zemědělské půdy s rostoucí velikostí podniků. Malé podniky jsou do jisté míry omezeny při využívání bankovních úvěrů kvůli své velikosti a nižší finanční stabilitě než velké podniky. Malé podniky proto více využívají finanční služby PGRLF v podobě podpory komerčních úvěrů nebo přímo úvěrů od PGRLF.

Z hlediska vývoje v období 2015–2017 je patrný celkový nárůst objemu investic (Graf T10.2/01). Podniky v horských oblastech LFA hospodaří extenzivněji než podniky v produkčně intenzivních oblastech. Tomu odpovídá i objem investic v přepočtu na hektar zemědělské půdy, který je nižší v horských oblastech. Intenzivní živočišná a rostlinná výroba v produkčně intenzivních oblastech se projevila vyššími investicemi do strojů, zařízení a budov v porovnání s horskými oblastmi LFA.

Z hlediska vývoje v období 2015–2017 v různých kategoriích podniků podle výrobního zaměření (Graf T10.2/02) došlo k nárůstu investic zejména v polní a smíšené výrobě. Absolutní hodnoty ukazují nejvyšší objem investic v chovu dojníc a ve smíšené výrobě, kdy zemědělské podniky investovaly do modernizace budov, strojů a zařízení včetně tzv. neproduktivních investic do odpadového hospodářství.

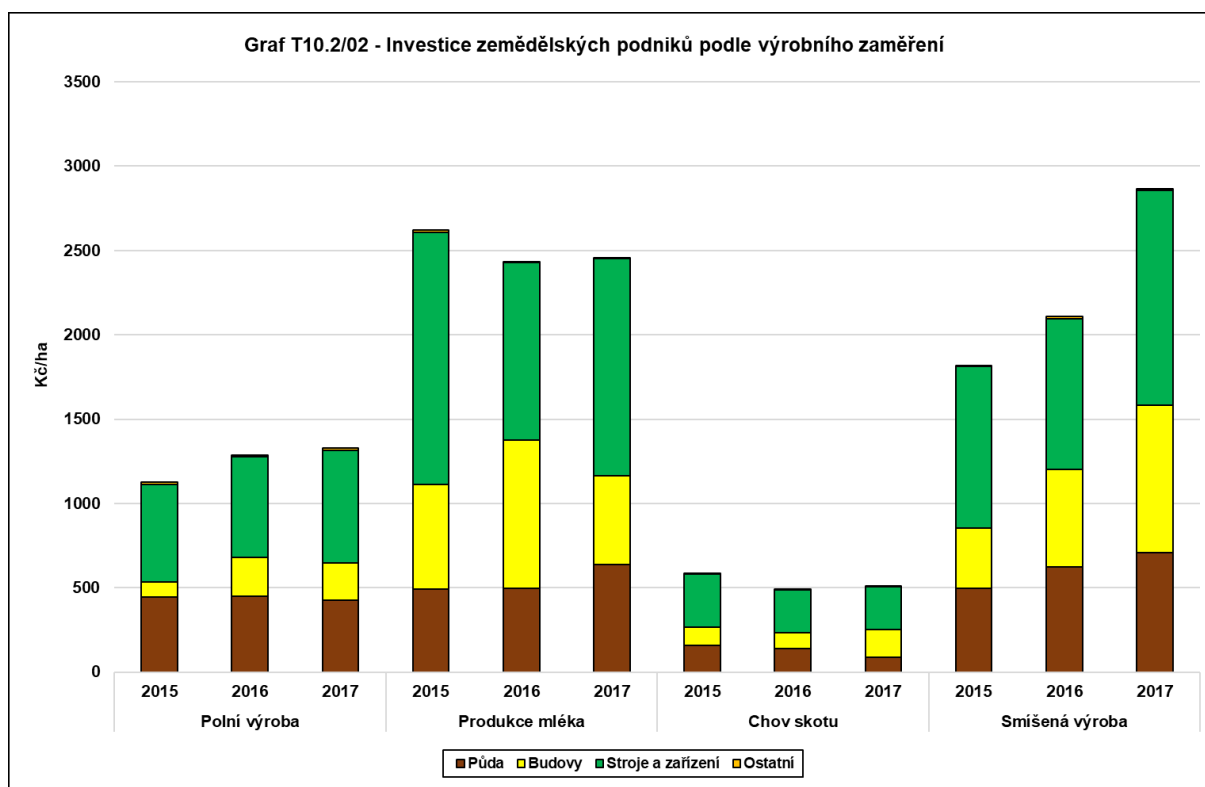
Ekonomický vývoj zemědělských podniků v roce 2018, projektové výzvy v rámci PRV 2014–2020 a podpory PGRLF naznačují pokračování rostoucí investiční aktivity. Hrozbou

může být růst úrokových sazeb podnikatelských úvěrů vlivem zvyšování sazeb Českou národní bankou.

Pramen: Zemědělská účetní datová síť FADN ČR

Zpracoval: J. Špička (ÚZEI)

Pramen: Zemědělská účetní datová síť FADN ČR

Zpracoval: J. Špička (ÚZEI)

Důležitou úlohu v investiční činnosti zemědělských podniků mají investiční podpory z Programu rozvoje venkova a z programů PGRLF (souhrnně viz kap. 2.1 a 2.3).

V rámci PRV 2014+ bylo v opatření 4.1.1 vyplaceno k 31. 12. 2018 celkem 4,432 mld. Kč. Proplaceno bylo 2 848 projektů. Celková výše investičních výdajů, ze kterých byla stanovena dotace, činila 9,783 mld. Kč. Největší objem prostředků směřoval do chovu dojníc a ostatního skotu, v rostlinné výrobě bylo nejvíce projektů podpořeno v oblasti pěstování vinné révy a ovoce. Z hlediska podílu na celkových dotacích však nejvíce investičních dotací směřovalo do modernizace pěstování zeleniny. Podporovány byly také neproduktivní investice s cílem snížit produkci negativních externalit, například snížení emisí skleníkových plynů, NH_3 a snížení množství odpadů nebo odpadních vod.

10.2.4 Shrnutí ekonomických výsledků

Ekonomická úroveň měřená ČPH/AWU rostla meziročně rychleji v roce 2017 než v roce 2018. V roce 2017 se ukazatel zvýšil o 4,1 % na 597,1 tis. Kč/AWU, zatímco odhad pro rok 2018 počítá s růstem o 1,1 % na 603,9 tis. Kč/AWU. Příčinou zlepšení v roce 2017 byla zejména příznivá cenová úroveň v živočišné výrobě, především cen zemědělských výrobců mléka, prasat a vajec. Došlo také k mírnému nárůstu počtu kusů chovaného skotu, ke zvýšení cen hovězího masa a k nárůstu užitkovosti dojníc. Na ČPH/AWU dále příznivě působil meziroční pokles nákladů na výrobní spotřebu v roce 2017 o 2,1 % a snížení počtu AWU/100 ha o 3,6 %. K poklesu došlo především u placené pracovní síly v podnicích právnických osob.

Nepříznivě naopak působily meziročně výrazně nižší výnosy v rostlinné výrobě a nižší provozní dotace a podpory na hektar využívané zemědělské půdy. Nepříznivým průběhem počasí byly především ovlivněny podniky specializované na polní výrobu a podniky se smíšenou rostlinnou a živočišnou výrobou. Provozní dotace a podpory se v roce 2017 snížily o 3,3 % na 11 417 Kč/ha v důsledku poklesu jednotné platby na plochu (mj. vlivem nižších sazeb) a poklesem hodnoty ostatních dotací vlivem zrušení mimořádných podpor v odvětví živočišné výroby. Nejvyšší průměrné výše provozních dotací a podpor na hektar dosáhly v roce 2017 podniky právnických osob specializované na produkci mléka (16 921 Kč/ha), u nichž je zároveň nejvyšší zastoupení provozů s bioplynovými stanicemi.

V roce 2017 se ČPH/AWU nejvíce zvýšila u největších zemědělských podniků (o 9,6 %) s průměrnou výměrou 1 653,56 ha, 2,68 AWU/100 ha a intenzitou chovu přežvýkavců 1 DJ/ha krmných plodin. Z hlediska výrobního zaměření došlo k nejrychlejšímu meziročnímu nárůstu ČPH/AWU u specializovaných mléčných farem (o 22,3 %) a podniků se smíšenou rostlinnou a živočišnou výrobou (o 10,1 %). Tomu odpovídá i rychlejší nárůst ČPH/AWU v ostatních méně příznivých oblastech (o 6,6 %). V horských oblastech LFA bylo zvýšení ČPH/AWU o 6,8 % ovlivněno navíc ještě poklesem počtu AWU/100 ha.

V roce 2018 odhadovaný růst ČPH/AWU zpomalil. Příčinou byl pokles indexu zemědělských výrobců v živočišné výrobě, pokles výnosů obilovin a brambor a rostoucí náklady na vstupy do zemědělské výroby (osivo a sadba, energie a maziva, služby pro zemědělství). Pozitivně naopak působily vyšší užítkovost v živočišné výrobě (rostoucí index výroby jatečného skotu, drůbeže a dojivosti), výraznější růst cen zemědělských výrobců obilovin a vyšší provozní dotace a podpory. V roce 2018 je odhadován nejrychlejší nárůst ČPH/AWU u malých podniků (o 7,9 %) a podniků specializovaných na chov skotu, ovcí, koz a ostatních zvířat krmených objemnou pící (o 5,3 %).

Ve sledovaném období pokračoval růst investiční aktivity zemědělských podniků, podpořený výzvami v rámci PRV 2014–2020, podporami PGRLF a příznivými ekonomickými výsledky sektoru. Zemědělské podniky pokračovaly v trendu investic do nákupu zemědělské půdy, což se opět projevilo v mírném poklesu podílu připachtované zemědělské půdy, v modernizaci strojů a zařízení (ve větší míře v živočišné výrobě) a budov.

10.3 Ekonomické výsledky oborů zpracovávajících zemědělské suroviny

10.3.1 Ekonomické výsledky potravinářského odvětví a rozhodujících oborů

V tab. T10.3/01 je zachycen vývoj výkonnosti podnikatelských subjektů Výroby potravinářských výrobků CZ-NACE 10, Výroby nápojů CZ-NACE 11 a Výroby potravinářských výrobků a Výroby nápojů celkem, tzn. CZ-NACE 10 a 11 za subjekty všech velikostních kategorií.

Pozitivní meziroční vývoj potravinářského průmyslu je zřejmý v tržbách za prodej vlastních výrobků a služeb (VV a S), který se meziročně zvýšil o 2,3 %, především pak v nápojovém průmyslu o 7,2 %. V kontextu rychlejšího růstu tržeb za prodej VV a S v porovnání s výkonovou spotřebou došlo v roce 2018 rovněž k růstu účetní přidané hodnoty¹⁵⁶ o 3,3 %, kdy opět výraznější nárůst dosáhla výroba nápojů (7,6 %). Vzrostl i celkový objem osobních nákladů¹⁵⁷ o 7,7 %, výrazněji ale ve Výrobě potravinářských výrobků, tj. o 7,9 %. Nicméně i nadále pokračuje pokles počtu zaměstnanců, a to především ve Výrobě potravinářských výrobků o 0,8 %. Naopak ve Výrobě nápojů došlo k nárůstu o 2,8 %. Meziročně došlo i k poklesu hrubého operačního přebytku¹⁵⁸ o 1,7 %, především u Výroby potravinářských výrobků, a to v kontextu růstu osobních nákladů. Podle klíčových

156 Účetní přidaná hodnota představuje rozdíl výkonů a výkonové spotřeby. Od ledna 2016 došlo se zavedením nových účetních standardů k přesunu položek změna stavu zásob a aktivace z výnosové části na nákladovou (součást položky výkony).

157 Osobní náklady obsahují mzdové náklady, včetně příjmů společníků a členů družstva ze závislé činnosti, odměny členům orgánů společnosti a družstva, náklady na sociální zabezpečení a zdravotní pojištění zákonné i ostatní a sociální náklady zákonné i ostatní, včetně sociálních nákladů fyzické osoby.

158 Hrubý operační přebytek = účetní přidaná hodnota – osobní náklady.

ekonomických ukazatelů lze vývoj potravinářského průmyslu vyhodnotit pozitivně vzhledem k růstu či stabilnímu vývoji hodnocených ekonomických ukazatelů.

T10.3/01 - Vývoj výkonnosti Výroby potravinářských výrobků a Výroby nápojů
(podnikatelské subjekty všech velikostních kategorií)

Ukazatel	MJ	Výroba potravinářských výrobků			Výroba nápojů			Výroba potr. výrobků a nápojů celkem		
		2017 ¹⁾	2018 ²⁾	meziroční index	2017 ¹⁾	2018 ²⁾	meziroční index	2017 ¹⁾	2018 ²⁾	meziroční index
Tržby za prodej VV a S	mil. Kč	240 700	243 105	101,0	62 791	67 282	107,2	303 491	310 386	102,3
Výkony	mil. Kč	257 257	258 288	100,4	65 166	69 842	107,2	322 423	328 130	101,8
Účetní přidaná hodnota	mil. Kč	57 896	58 812	101,6	22 771	24 500	107,6	80 668	83 312	103,3
Prům. evid. počet zaměstnanců	fyzické osoby	89 710	88 950	99,2	14 406	14 811	102,8	104 116	103 762	99,7
Prům. evid. počet osob přidělených agenturami	fyzické osoby	4 022	4 971	123,6	80	48	60,0	4 102	5 019	122,4
Účet. příd. hodnota/prům. evid. počet zaměstnanců	tis. Kč	645	661	102,4	1 581	1 654	104,6	775	803	103,6
Tržby za prodej VV a S/prům. evid. počet zaměstnanců	tis. Kč	2 683	2 733	101,9	4 359	4 543	104,2	2 915	2 991	102,6
Výkony na zaměstnance	tis. Kč	2 868	2 904	101,3	4 524	4 715	104,2	3 097	3 162	102,1
Osobní náklady	mil. Kč	34 692	37 417	107,9	8 260	8 838	107,0	42 952	46 255	107,7
Hrubý operační přebytek	mil. Kč	23 205	21 395	92,2	14 511	15 662	107,9	37 716	37 057	98,3
Hrubý operační přebytek/prům. evid. počet zaměstnanců	tis. Kč	259	241	93,1	1 007	1 057	105,0	362	357	98,6
Aktivace	mil. Kč	-4 277	-3 912	91,5	-228	-148	64,9	-4 505	-4 060	90,1
Výkonová spotřeba	mil. Kč	245 475	245 443	100,0	47 186	50 688	107,4	292 661	296 131	101,2

1) Údaje za rok 2017 jsou semidefinitivní.

2) Údaje za rok 2018 jsou předběžné.

Pramen: ČSÚ - vypočteno z údajů výkazu P 3-04 podniků s 0 a více pracovníky

Zpracoval: Z. Náglová (ÚZEI)

Hlavní ekonomické ukazatele dle výrobních oborů¹⁵⁹

Vývoj tržeb za prodej VV a S, účetní přidané hodnoty na zaměstnance, výkonů na zaměstnance a výkonové spotřeby na zaměstnance podle jednotlivých oborů (u podnikatelských subjektů Výroby potravinářských výrobků s 50 a více pracovníky) uvádí tab. T10.3/02. Vývoj hrubého operačního přebytku, hrubého operačního přebytku na zaměstnance a osobních nákladů je zachycen v tab. T10.3/03.

Meziroční vývoj jednotlivých vybraných ukazatelů, tj. tržeb za prodej VV a S, účetní přidané hodnoty, výkonů na zaměstnance, hrubého operačního přebytku, hrubého operačního přebytku na zaměstnance a osobních nákladů je v rámci struktury Výroby potravinářských výrobků u podnikatelských subjektů s 50 a více zaměstnanci¹⁶⁰ oborově značně rozdílný.

Zpracování a konzervování masa a výroba masných výrobků (CZ-NACE 10.1) patří mezi nosné obory Výroby potravinářských výrobků díky svému podílu na tržbách za prodej VV a S (podíl v roce 2018 činil 23,8 %). Meziročně došlo ke zlepšení ekonomické

¹⁵⁹ CZ-NACE 10.1 – Zpracování a konzervování masa a výroba masných výrobků, CZ-NACE 10.2 – Zpracování a konzervování ryb, korýšů a měkkýšů, CZ-NACE 10.3 – Zpracování a konzervování ovoce a zeleniny, CZ-NACE 10.4 – Výroba rostlinných a živočišných olejů a tuků, CZ-NACE 10.5 – Výroba mléčných výrobků, CZ-NACE 10.6 – Výroba mlýnských a škrobárenských výrobků, CZ-NACE 10.7 – Výroba pekařských, cukrářských a jiných moučných výrobků, CZ-NACE 10.8 – Výroba ostatních potravinářských výrobků, CZ-NACE 10.9 – Výroba průmyslových krmiv.

¹⁶⁰ Výsledky za soubor s 50 a více zaměstnanci mají s ohledem na velikostní heterogennost tohoto souboru omezenou vypovídací schopnost. Jde o průměrný evidenční počet zaměstnanců (u souboru subjektů s 10 až 49 zaměstnanci nejsou podrobnější údaje, včetně jejich oborové struktury, sledovány).

situace zpracovatelů. Byl zaznamenán růst tržeb (o 0,9 %), účetní přidané hodnoty (o 14,5 %), hrubého operačního přebytku (o 18,2 %), ale i osobních nákladů (o 6,1 %).

Zpracování a konzervování ryb, koryšů a měkkýšů (CZ-NACE 10.2) představuje minoritní obor s nejnižším podílem na tržbách za prodej VV a S v CZ-NACE 10 (0,9 %). Oboru se dařilo zvýšit tržby a osobní náklady. Nicméně účetní přidaná hodnota či hrubý operační přebytek meziročně klesly.

Obor **Zpracování a konzervování ovoce a zeleniny (CZ-NACE 10.3)** zaznamenal pokles tržeb za prodej VV a S v rámci CZ-NACE 10, a to o 1,6 %. Na tržbách za prodej VV a S za Výrobu potravinářských výrobků CZ-NACE 10 se podílí 3,5 %. Účetní přidaná hodnota na zaměstnance zůstala na konstantní úrovni, ale došlo k poklesu hrubého operačního přebytku (o 11,9 %) v důsledku růstu osobních nákladů (o 5,7 %).

Výroba rostlinných a živočišných olejů a tuků (CZ-NACE 10.4) vykazovala největší pokles tržeb za prodej VV a S, a to o 10,0 %. Podíl oboru na celkových tržbách za VV a S Výroby potravinářských výrobků představoval 5,6 %. Pozitivně lze hodnotit nejvyšší mezioborový nárůst účetní přidané hodnoty na zaměstnance o 49,6 %, stejně tak významně vzrostl i hrubý operační přebytek i přes mírný nárůst osobních nákladů.

Výroba mléčných výrobků (CZ-NACE 10.5) meziročně zaznamenala pokles tržeb za prodej VV a S o 0,8 %. Objemově obor vykazuje třetí nejvyšší tržby za prodej VV a S a na celkových tržbách za prodej VV a S CZ-NACE 10 se podílí 20,3 %. Stejně tak se snížila i účetní přidaná hodnota na zaměstnance o 7,0 %. Došlo k růstu osobních nákladů o 9,0 %, a proto se hrubý operační přebytek meziročně snížil o 31,2 %.

Výroba mlýnských a škrobářenských výrobků (CZ-NACE 10.6) dosáhla nárůstu tržeb za prodej VV a S, tj. o 2,1 %. Na celkových tržbách za VV a S v rámci Výroby potravinářských výrobků CZ-NACE 10 se obor podílí 3,4 %. Došlo i k růstu účetní přidané hodnoty na zaměstnance o 10,1 %. Oboru se dařilo meziročně snížit výkonovou spotřebu o 14,9 %. I přes růst osobních nákladů (o 9,6 %) se zvýšil i hrubý operační přebytek o 18,8 %.

Výroba pekařských, cukrářských a jiných moučných výrobků (CZ-NACE 10.7) se na celkových tržbách za prodej VV a S podílí 12,2 %. Tržby za prodej VV a S meziročně vzrostly o 5,0 %, stejně tak i účetní přidaná hodnota na zaměstnance o 6,4 %. Hodnocený obor vykazuje nejnižší hodnoty ukazatele účetní přidané hodnoty připadající na zaměstnance, resp. produktivity práce. Hrubý operační přebytek poklesl o 14,9 %, a to v důsledku pomalejšího tempa růstu přidané hodnoty než osobních nákladů (nárůst o 8,2 %).

Výroba ostatních potravinářských výrobků (CZ-NACE 10.8)¹⁶¹ se významně podílí na celkových tržbách za prodej VV a S Výroby potravinářských výrobků CZ-NACE 10, tj. 19,5 %. Meziročně však tržby za prodej VV a S poklesly o 2,5 %, účetní přidaná hodnota na zaměstnance o 8,2 %, hrubý operační přebytek o 21,9 %. I tak obor vykazuje jedny z nejvyšších hodnot ukazatelů při mezioborovém porovnání.

Ve Výrobě průmyslových krmiv (CZ-NACE 10.9) v rámci tržeb za prodej VV a S došlo k jejich nárůstu o 4,8 %. Výrobní obor se na celkových tržbách za prodej VV a S podílí 10,9 %. Výroba průmyslových krmiv dosahuje nejvyšší účetní přidané hodnoty přepočtené na zaměstnance mezi výrobními obory CZ-NACE 10. Meziročně ale došlo k jejímu poklesu o 2,4 %. Hrubý operační přebytek rovněž meziročně klesl o 6,1 % při růstu osobních nákladů o 7,2 %.

V souhrnu oborem s největším meziročním růstem ukazatele tržby za prodej VV a S za Výrobu potravinářských výrobků je Výroba pekařských, cukrářských a jiných moučných výrobků (CZ-NACE 10.7) s 5,0 %. Nejvíce se meziročně snížil tento ukazatel u Výroby rostlinných a živočišných olejů a tuků (CZ-NACE 10.4), tj. o 10,0 %. Nejvyšší růst účetní přidané hodnoty na zaměstnance, který odráží produktivitu práce, byl ve Výrobě rostlinných a živočišných olejů a tuků (CZ-NACE 10.4), tj. o 49,6 %. Naopak nejvyšší meziroční snížení tohoto ukazatele bylo opět u oboru Výroba ostatních potravinářských výrobků (CZ-NACE 10.8) s 8,2 %.

T10.3/02 - Vývoj tržeb za prodej vlastních výrobků a služeb, účetní přidané hodnoty a výkonů na zaměstnance

Výrobní obor	Tržby za prodej vlastních výrobků a služeb (mil. Kč)			Účetní přidaná hodnota na zaměstnance (tis. Kč)			Výkony na zaměstnance (tis. Kč)			Výkonová spotřeba na zaměstnance (tis. Kč)		
	2017 ¹⁾	2018 ²⁾	meziroční index	2017 ¹⁾	2018 ²⁾	meziroční index	2017 ¹⁾	2018 ²⁾	meziroční index	2017 ¹⁾	2018 ²⁾	meziroční index
10.1	46 428	46 849	100,9	561	642	114,5	2 640	2 918	110,5	2 459	2 494	101,4
10.2	1 726	1 760	102,0	680	672	98,8	2 897	2 908	100,4	2 181	2 204	101,1
10.3	6 999	6 885	98,4	705	710	100,7	2 667	2 674	100,2	2 039	2 069	101,5
10.4	12 322	11 089	90,0	790	1 181	149,6	15 128	14 633	96,7	14 920	13 818	92,6
10.5	40 322	40 019	99,2	828	770	93,0	5 023	5 134	102,2	4 411	4 444	100,8
10.6	6 502	6 636	102,1	813	895	110,1	3 126	3 100	99,2	2 601	2 473	95,1
10.7	22 841	23 988	105,0	483	514	106,4	1 115	1 247	111,8	803	849	105,8
10.8	39 414	38 446	97,5	994	912	91,8	3 350	3 225	96,3	2 718	2 641	97,2
10.9	20 454	21 445	104,8	1 414	1 380	97,6	5 516	5 726	103,8	4 580	4 752	103,8
10	197 009	197 118	100,1	712	729	102,4	2 934	3 040	103,6	2 505	2 510	100,2
11	55 630	59 506	107,0	1 910	2 040	106,8	5 196	5 509	106,0	3 501	3 678	105,1

1) Údaje za rok 2017 jsou semidefinitivní.

2) Údaje za rok 2018 jsou předběžné.

Pramen: ČSÚ - vypočteno z údajů výkazu P 3-04 podniků s 50 a více pracovníky

Zpracoval: Z. Náglová (ÚZEI)

161 Tj. výroby cukru, Výroby kakaa, čokolády a cukrovinek, Zpracování čaje a kávy, Výroby koření a aromatických výtažků, Výroby hotových pokrmů, Výroby homogenizovaných potravinářských přípravků a dietních potravin, Výroby ostatních potravinářských výrobků j. n.

T10.3/03 - Vývoj hrubého operačního přebytku, hrubého operačního přebytku na zaměstnance a osobních nákladů

Výrobní obor	Hrubý operační přebytek (mil. Kč)			Hrubý operační přebytek na zaměstnance (tis. Kč)			Osobní náklady (mil. Kč)		
	2017 ¹⁾	2018 ²⁾	meziroční index	2017 ¹⁾	2018 ²⁾	meziroční index	2017 ¹⁾	2018 ²⁾	meziroční index
10.1	3 090	3 652	118,2	185	227	122,9	6 270	6 655	106,1
10.2	160	141	87,9	267	233	87,1	247	265	107,3
10.3	776	684	88,1	294	266	90,3	1 084	1 145	105,7
10.4	191	439	230,3	235	579	246,0	449	456	101,6
10.5	2 926	2 043	69,8	369	262	71,0	3 633	3 960	109,0
10.6	728	865	118,8	351	404	115,2	959	1 051	109,6
10.7	2 490	2 369	95,1	127	123	96,6	6 951	7 520	108,2
10.8	5 719	4 468	78,1	489	375	76,7	5 905	6 404	108,4
10.9	3 013	2 828	93,9	820	755	92,1	2 183	2 340	107,2
10	19 093	17 488	91,6	291	270	92,8	27 680	29 797	107,6
11	13 259	14 519	109,5	1 244	1 344	108,1	7 105	7 513	105,7

1) Údaje za rok 2017 jsou semidefinitivní.

2) Údaje za rok 2018 jsou předběžné.

Pramen: ČSÚ - vypočteno z údajů výkazu P 3-04 podniků s 50 a více pracovníky

Zpracoval: Z. Náglová (ÚZEI)

10.3.2 Práce a mzdy v potravinářském průmyslu

Vývoj zaměstnanosti a průměrné měsíční mzdy na fyzickou osobu u Výroby potravinářských výrobků, Výroby nápojů a potravinářského průmyslu celkem uvádí tab. T10.3/04. Vývoj zaměstnanosti podle oborů včetně vývoje průměrných mezd je uveden v tab. T10.3/05.

Průměrný evidenční počet zaměstnanců¹⁶² u podnikatelských subjektů Výroby potravinářských výrobků (CZ-NACE 10) a Výroby nápojů (CZ-NACE 11) s 0 a více pracovníky mírně poklesl. Počet zaměstnanců Výroby potravinářských výrobků CZ-NACE 10 se meziročně mírně snížil o 0,8 %, ve Výrobě nápojů CZ-NACE 11, došlo k nárůstu počtu zaměstnanců o 2,8 %.

T10.3/04 - Vývoj zaměstnanosti a mezd u Výroby potravinářských výrobků a Výroby nápojů

Ukazatel	MJ	Výroba potravinářských výrobků			Výroba nápojů			Výroba potr. výrobků a nápojů celkem		
		2017 ¹⁾	2018 ²⁾	meziroční index	2017 ¹⁾	2018 ²⁾	meziroční index	2017 ¹⁾	2018 ²⁾	meziroční index
Prům. evid. počet zaměstnanců	fyzické osoby	89 710	88 950	99,2	14 406	14 811	102,8	104 116	103 762	99,7
Prům. mzda	Kč	23 006	24 857	108,0	33 484	35 247	105,3	24 456	26 340	107,7

1) Údaje za rok 2017 jsou semidefinitivní.

2) Údaje za rok 2018 jsou předběžné.

Pramen: ČSÚ - vypočteno z údajů výkazu P 3-04 podniků s 0 a více pracovníky

Zpracoval: Z. Náglová (ÚZEI)

¹⁶² Do ukazatele se zahrnují všichni stálí i dočasní zaměstnanci, kteří jsou k zaměstnavateli v pracovním poměru.

Meziročně však došlo k nárůstu průměrných mezd¹⁶³ o 7,7 %, v rámci Výroby potravinářských výrobků pak o 8,0 % (tj. o 1 851 Kč) a Výroby nápojů o 5,3 % (tj. o 1 763 Kč). Vyšší průměrnou mzdu vykazuje Výroba nápojů (35 247 Kč).

V rámci oborové struktury Výroby potravinářských výrobků u podnikatelských subjektů s 50 a více zaměstnanci se Výroba pekařských, cukrářských a jiných moučných výrobků (CZ-NACE 10.7) vyznačuje nejvyšším počtem zaměstnaných osob v rámci CZ-NACE 10 (19 242). Zaměstnává 29,7 % veškerých zaměstnanců v potravinářském průmyslu. S celkovým počtem 16 057 pracovníků v roce 2018 zaujímá Zpracování a konzervování masa a výroba masných výrobků (CZ-NACE 10.1) druhé místo (tj. podíl 24,8 % z celkového počtu zaměstnanců CZ-NACE 10). Třetí nejvýznamnější místo, co se týče počtu zaměstnaných osob, představuje Výroba ostatních potravinářských výrobků (CZ-NACE 10.8), kde pracuje 18,4 % osob. Nejmenší podíl tradičně patří Zpracování a konzervování ryb, korýšů a měkkýšů (CZ-NACE 10.2), tj. 0,9 % a Výrobě rostlinných a živočišných olejů a tuků (CZ-NACE 10.4), tj. zastoupení 1,2 %.

Meziročně došlo k poklesu počtu zaměstnanců celkem v pěti oborech, a to u Zpracování a konzervování masa a výroba masných výrobků (CZ-NACE 10.1) o 3,8 %, tj. o 641 osob, u Zpracování a konzervování ovoce a zeleniny (CZ-NACE 10.3) o 2,4 %, u Výroby rostlinných a živočišných olejů a tuku (CZ-NACE 10.4) o 6,4 %, ve Výrobě mléčných výrobků (CZ-NACE 10.5) a ve Výrobě pekařských, cukrářských a jiných moučných výrobků (CZ-NACE 10.7) shodně o 1,6 %.

V ostatních oborech došlo meziročně k nárůstu počtu pracovníků, nejvíce pak u Výroby mlýnských a škrobářských výrobků (CZ-NACE 10.6) o 3,1 %, jedná se o největší procentní nárůst v rámci sledovaných výrobních oborů. U Výroby ostatních potravinářských výrobků (CZ-NACE 10.8) a Výroby průmyslových krmiv (CZ-NACE 10.9) byl shodný růst o 1,9 %.

Nejvyšší úroveň průměrné mzdy bylo dosaženo u Výroby průmyslových krmiv (CZ-NACE 10.9) při meziročním růstu o 4,1 % na 37 102 Kč. Nejvýraznější nárůst je zřejmý v oboru Zpracování a konzervování masa a výroba masných výrobků (CZ-NACE 10.1) o 9,4 % a u oboru Zpracování a konzervování ovoce a zeleniny (CZ-NACE 10.3) o 9,3 %. Ve všech výrobních oborech došlo meziročně k nárůstu průměrné mzdy.

163 Hrubá mzda bez ostatních osobních nákladů, která připadla v průměru na jednoho zaměstnance (vedeného v evidenčním počtu zaměstnanců) za jeden měsíc.

**T10.3/05 - Vývoj zaměstnanosti a mezd dle oborů a Výroby nápojů
u Výroby potravinářských výrobků**

Výrobní obor	Prům. evid. počet zaměstnanců (fyzické osoby)			Průměrná mzda (Kč)		
	2017 ¹⁾	2018 ²⁾	meziroční index	2017 ¹⁾	2018 ²⁾	meziroční index
10.1	16 698	16 057	96,2	22 446	24 563	109,4
10.2	600	605	100,8	25 195	26 923	106,9
10.3	2 637	2 575	97,6	24 422	26 692	109,3
10.4	810	758	93,6	32 423	34 773	107,2
10.5	7 921	7 795	98,4	27 101	29 594	109,2
10.6	2 076	2 141	103,1	27 729	29 616	106,8
10.7	19 551	19 242	98,4	20 966	22 835	108,9
10.8	11 697	11 922	101,9	30 171	31 972	106,0
10.9	3 674	3 745	101,9	35 649	37 102	104,1
10	65 665	64 840	98,7	25 076	27 134	108,2
11	10 661	10 801	101,3	38 785	41 013	105,7

1) Údaje za rok 2017 jsou semidefinitivní.

2) Údaje za rok 2018 jsou předběžné.

Pramen: ČSÚ - vypočteno z údajů výkazu P 3-04 podniků s 50 a více pracovníky

Zpracoval: Z. Náglová (ÚZEI)

Při souhrnném vyhodnocení meziročně došlo ke zlepšení ekonomické situace potravinářského průmyslu. Byl zaznamenán růst či stabilní vývoj všech hodnocených ukazatelů (vyjma poklesu pracovníků). V nosném oboru (masnému průmyslu) došlo ke zlepšení všech ekonomických ukazatelů. Přetrvává však nízká mzda, i když se meziročně zvýšila, a relativně nízká produktivita práce. Nejvýznamnějším zaměstnavateli v rámci Výroby potravinářských výrobků, Výrobě pekařských, cukrářských a jiných moučných výrobků, se meziročně zvýšily všechny ukazatele, vyjma hrubého operačního přebytku, dále byl zaznamenán pokles počtu zaměstnaných osob. Obor dlouhodobě vykazuje nejnižší průměrnou mzdu i produktivitu práce. Meziročně došlo k oslabení ekonomických výsledků mlékárenského průmyslu a Výroby ostatních potravinářských výrobků. Potravinářský průmysl se dlouhodobě potýká s nedostatkem pracovní síly.

11 SOUHRNNÉ HODNOCENÍ AGRÁRNÍ POLITIKY

Souhrnná rekapitulace výdajů na podporu agrárního sektoru v období 2016–2017 podle sektorů a druhů výdajů je uvedena v tab. T11/01 a podrobněji i podle hlavních institucí v příl. tab. 11/01. Celkové výdaje se v roce 2018 meziročně zvýšily z 60,9 mld. Kč na 66,0 mld. Kč, tj. o 8,4 %. K tomuto zvýšení přispěly všechny sektory s výjimkou vodního hospodářství a rybářství. Z celkových výdajů se podpory pouze zemědělským podnikům zvýšily výrazně ze 45,1 mld. Kč na 48,5 mld. Kč, tj. o 7,5 %. Z celkových výdajů činil podíl podpor zemědělským podnikům kolem 74 %. Podpory obecných služeb se meziročně zvýšily o více než 11 % a jejich podíl dosáhl téměř 19 %.

T11/01 - Výdaje na agrární politiku podle sektorů/druhů výdajů (mil. Kč)

Druh výdaje	2017	2018 ^p	Meziroční index
Celkem výdaje na agrární politiku v daném roce	60 881	65 967	108,35
- zemědělské podniky	45 141	48 530	107,51
- potravinářství	759	1 220	160,74
- lesnictví ¹⁾	199	333	166,85
- vodní hospodářství a rybářství ¹⁾	3 077	2 397	77,89
- venkov ¹⁾	188	363	193,22
- spotřebitelé	358	711	198,66
- obecné služby ²⁾	11 158	12 414	111,25
Podíl jednotlivých sektorů/druhů výdajů na celkových výdajích	100,00	100,00	Proc. body
- zemědělské podniky	74,15	73,57	-0,58
- potravinářství	1,25	1,85	0,60
- lesnictví	0,33	0,50	0,18
- vodní hospodářství a rybářství	5,05	3,63	-1,42
- venkov	0,31	0,55	0,24
- spotřebitelé	0,59	1,08	0,49
- obecné služby	18,33	18,82	0,49

p = předpoklad k 30. 6. 2019.

1) Výdaje do uvedených sektorů z PRV, resp. OP Rybářství.

2) Obecné služby: veřejné výdaje na výzkum, vzdělávání, kontrolní činnosti apod., které nejsou přímo alokovány na jednotlivé podniky.

Pramen: podklady MZe, SZIF, PGRLF a další instituce

Zpracoval: T. Doucha (ÚZEI)

Největší podíl podpor připadl v roce 2018 na přímé platby (34,6 %) a v důsledku nárůstu podpor obecných služeb i podíl na ostatní (národní) výdaje (34,8 %). Tím také poklesl podíl výdaje ze zdrojů EU ze 48,8 % v roce 2017 na 47,7 % v roce 2018 (viz tab. T11/02).

T11/02 - Rekapitulace výdajů podle hlavních směrů podpor

Podpory (mil. Kč)	2017			2018 ^p		
	ČR	EU	celkem	ČR	EU	celkem
Přímé platby¹⁾	984	21 828	22 812	749	22 042	22 791
Program rozvoje venkova²⁾	3 765	7 337	11 102	4 873	8 847	13 720
OP Rybářství	21	64	85	34	103	137
Ostatní podpory	20 751	1	20 752	22 835	88	22 923
Organizace trhu a podpora cen	5 682	448	6 130	5 987	406	6 393
Celkem	31 204	29 677	60 881	34 477	31 488	65 965
Podpory (% z celku)	2015			2016 ^p		
	ČR	EU	celkem	ČR	EU	celkem
Přímé platby¹⁾	3,15	73,55	37,47	2,17	70,00	34,55
Program rozvoje venkova²⁾	12,07	24,72	18,24	14,13	28,10	20,80
OP Rybářství	0,07	0,21	0,14	0,10	0,33	0,21
Ostatní podpory	66,50	0,00	34,09	66,23	0,28	34,75
Organizace trhu a podpora cen	18,21	1,51	10,07	17,36	1,29	9,69
Celkem	100,00	100,00	100,00	100,00	100,00	100,00
Podíl zdrojů EU na podporách			48,75			47,73

p = předpoklad k 30. 6. 2019.

1) Přímé platby EU, PVP a komoditní podpory z národních podpor.

2) PRV 2014-2020 a PRV 2007-2013, včetně opatření HRDP z období 2008-2009, hrazené ze zdrojů PRV.

Pramen: podklady MZe, SZIF, PGRLF a další instituce

Zpracoval: T. Doucha (ÚZEI)

Pokud jde o podpory přímo zemědělským podnikům, pokračuje orientace politiky především na podporu příjmů a produkce, avšak meziroční zvýšení tzv. nekomoditních podpor (především environmentálních plateb) ze 4,5 mld. Kč na 6,1 mld. Kč snížil podíl podpory příjmů a produkce meziročně z 81,3 % na 76,0 %. Významnou součástí podpor se

stávají provozní podpory bioplynovým stanicím, které se pohybují na úrovni 5,5 mld. Kč ročně. Míra oddělení podpor od produkce, tj. podíl na produkci nevázaných a ostatních nekomoditních podpor na celkových podporách, je však v obou sledovaných rocích relativně nízká (kolem 52 %).

Ze souhrnných údajů podpor do agrárního sektoru je zřejmé, že zemědělská politika ČR je nadále prostřednictvím přímých plateb spolu s platbami LFA orientována především na podporu příjmů podniků a po roce 2014 i na podporu zachování produkce u tzv. citlivých komodit. Tato tendence byla v obou sledovaných rocích navíc zdůrazněna mimořádnými národními podporami a kompenzacemi za enormní výkyvy vnějších podmínek, zejména počasí.

Podpory se nadále významně a v EU nadprůměrně podílejí na podnikatelském důchodu sektoru zemědělství (přes 60 %), resp. na celkové produkci (24 %). V přepočtu na jeden ha z. p. (podle evidence LPIS) dosáhly podpory podnikům v roce 2018 téměř 14 tis. Kč a v kalkulaci na jednoho přepočítaného pracovníka (AWU) převyšují 480 tis. Kč. Odvětví jako celek ani prakticky žádná kategorie zemědělských podniků by nebyly bez dané výše podpor dlouhodoběji výrazně rentabilní, resp. ekonomicky trvale udržitelná.

Z údajů LPIS dále vyplývá, že na 20 % největších podniků je dlouhodobě alokováno kolem 90 % všech podpor, resp. 1 % podniků nad 2 000 ha spotřebovává přes 25 % podpor Pilíře 1. Takové jsou dopady extrémní duální struktury českého zemědělství. Dalším problémem do budoucnosti je relativně vysoký podíl podpor z národních zdrojů, které dosahují 20 % veškerých podpor, resp. téměř 30 % při zohlednění spolufinancování Pilíře 2. Novým fenoménem posledních let je výrazný podíl podpor OZE (BPS) v národních podporách, které u některých kategorií podniků (např. u podniků 1 000–2 000 ha s produkcí mléka mimo oblasti LFA) představují částku přes 9 tis. Kč/ha z. p.

Přes uplatňování opatření DZES, opatření v rámci ozelenění přímých plateb a vyšší účast podniků v agroenvironmentálních programech pokračují problémy zejména s erozí půd a vodním režimem krajiny. Podle údajů MŽP a ČZU stále dochází každoročně v důsledku vodní eroze ke značným ztrátám ornice, neubývá půdy poškozené erozí a nadále dochází ke zhutňování půdy mimořádně těžkou mechanizací apod. V souvislosti s probíhající klimatickou změnou a dopady sucha se stále více zvyrazňují nedostatky v péči o vodní režim zemědělské půdy.

Poskytované podpory spolu s podmínkami trhu práce nepůsobí zatím dostatečně na zachování, resp. vytváření pracovních příležitostí v zemědělství. Pozitivní změny v tomto směru zatím nepřinášejí ani vyšší úroveň podpor vázaných na produkci tzv. citlivých komodit, ani podobně zaměřené národní podpory. Celkový počet pracovníků v odvětví trvale klesá i přes jejich zvýšenou potřebu v pracovně a sezónně náročnějších komoditách.

P1 PŘIPRAVOVANÉ PRÁVNÍ PŘEDPISY V ROCE 2018

V roce 2018 probíhaly práce na tvorbě právních předpisů vycházející především z usnesení vlády ze dne 7. února 2018 č. 91 o Plánu legislativních prací vlády na zbývajících částech roku 2018. MZe předložilo, mimo úkoly obsažené v tomto usnesení, několik dalších návrhů právních předpisů k řešení některých aktuálních problémů v oblasti resortu zemědělství a z důvodů implementace právních předpisů EU do našeho právního prostředí.

Mezi některé významné návrhy zákonů připravované v roce 2018 patří zejména:

- návrh novely zákona č. 154/2000 Sb., o šlechtění, plemenitbě a evidenci hospodářských zvířat
(pozn. publikováno pod č. 3/2019 Sb., s účinností od 25. 1. 2019),
- návrh novely zákona č. 226/2013 Sb., o uvádění dřeva a dřevařských výrobků na trh
(pozn. předpokládáný termín nabytí účinnosti – 1. čtvrtletí 2020),
- návrh novely zákona č. 503/2012 Sb., o Státním pozemkovém úřadu
(pozn. předpokládáný termín nabytí účinnosti – 1. čtvrtletí 2020),
- návrh novely zákona č. 91/1996 Sb., o krmivech
(pozn. předpokládáný termín nabytí účinnosti – 4. čtvrtletí 2019),
- návrh novely zákona č. 289/1995 Sb., o lesích
(pozn. předpokládáný termín nabytí účinnosti – 4. čtvrtletí 2019),
- návrh novely zákona č. 166/1999 Sb., o veterinární péči
(pozn. předpokládáný termín nabytí účinnosti – 4. čtvrtletí 2019),
- návrh novely zákona č. 326/2004 Sb., o rostlinolékařské péči
(pozn. předpokládáný termín nabytí účinnosti – 4. čtvrtletí 2019),
- návrh novely zákona č. 110/1997 Sb., o potravinách a tabákových výrobcích
(pozn. předpokládáný termín nabytí účinnosti – 4. čtvrtletí 2019),
- návrh novely zákona č. 246/1992 Sb., na ochranu zvířat proti týrání
(pozn. předpokládáný termín nabytí účinnosti – 4. čtvrtletí 2019),
- návrh novely zákona č. 254/2001 Sb., o vodách
(pozn. spolupráce s MŽP, předpokládáný termín nabytí účinnosti – 1. čtvrtletí 2020).

K většině z výše uvedených návrhů zákonů byly v roce 2018 rovněž souběžně připravovány návrhy prováděcích právních předpisů (zejména návrhy vyhlášek).

V roce 2018 bylo ve Sbírce zákonů publikováno 43 právních předpisů, jejichž zpracovatelem a předkladatelem bylo MZe (13 nařízení vlády a 30 vyhlášek). Ve Sbírce zákonů bylo v roce 2018 publikováno za ČR celkem 336 právních předpisů, MZe se tak podílelo na 12,8 % všech českých právních předpisů.

P2 OFICIÁLNÍ VÝSLEDKY ŠETŘENÍ FADN ZEMÍ EU ZA ÚČETNÍ ROK 2016

Oficiální výsledky šetření Zemědělské účetní datové sítě (FADN) v členských státech EU jsou pravidelně publikovány Evropskou komisí – Generálním ředitelstvím pro

zemědělství a rozvoj venkova (DG AGRI). Veřejnosti jsou tyto výsledky přístupné mj. na internetových stránkách EK (<http://ec.europa.eu/agriculture/rica/>).

Výsledky jsou prezentovány na základě jednotného metodického postupu ve formě Standardního výstupu FADN. V příloze tab. P2/01 jsou uvedeny oficiální výsledky za EU v rozsahu převážné většiny ukazatelů Standardního výstupu. Ve stejné struktuře jsou obdobné výsledky prezentovány Evropskou komisí i za srovnatelné skupiny zemědělských podniků jednak podle jednotlivých kategorií výrobního zaměření (polní výroba, zahradnictví, víno, ostatní trvalé kultury, mléko, chov skotu, chov prasat a drůbeže, smíšená výroba) a jednak podle tříd ekonomické velikosti zemědělských podniků¹⁶⁴. Standardní výstup FADN obsahuje ukazatele popisující základní výrobní strukturu zemědělských podniků v naturálních ukazatelích (v ha, VDJ) a celou řadu ekonomických indikátorů. Jmenovitě se jedná o ukazatele hrubé zemědělské produkce v členění na jednotlivé komodity, dále ukazatele podnikových nákladů, podpor do zemědělství, salda podpor a daní, ukazatele důchodové povahy a charakteristiky pasiv a aktiv. Za každý průměrný podnik jsou uvedeny pracovní síly celkem v přepočtu na AWU¹⁶⁵ a neplacené pracovní síly v přepočtu na FWU¹⁶⁶.

Způsob výpočtu základních ukazatelů hospodářského výsledku zemědělského podniku podle metodiky Standardního výstupu EU zobrazuje schéma na obr. P2/01.

Oficiální výsledky jsou za jednotlivé země zjištěny prostřednictvím systému vážení. Každý podnik souboru FADN má přidělen tzv. nápočtový koeficient, který reprezentuje určitý počet podniků téhož regionu, výrobního zaměření a velikostní skupiny korespondující s celkovým počtem podniků obdobné skupiny v příslušném členském státě. Výsledné hodnoty šetření FADN u jednotlivých podniků jsou vynásobeny nápočtovým koeficientem, čímž jsou dosaženy hodnoty za celé zemědělství příslušného státu EU (za část, která je pokryta sítí FADN, tj. tržně orientované farmy). Vydělením těchto hodnot celkovým počtem všech zemědělských podniků reprezentovaných sítí FADN daného regionu, vznikne výsledek za průměrný podnik. Jedná se v podstatě o vážený průměr na jeden podnik, kde jako váhy fungují počty podniků v jednotlivých kategoriích výrobního zaměření (specializace), regionu a velikostní třídy zemědělského podniku tak, jak jsou zjištěny Strukturálním šetřením v zemědělství (FSS). V ČR síť FADN reprezentuje všechny zemědělské podniky a farmy zachycené FSS, jejichž ekonomická velikost přesahuje 8 tis. € (třída ekonomické velikosti IV.–XIV.), tj. 17 230 podniků, které celkově obhospodařují přes 3 500 tis. ha z. p. Pro lepší srovnatelnost výsledků států EU 28 jsou uvedeny hodnoty ukazatelů přepočtené na 1 ha obhospodařované z. p.

164 Ekonomická velikost – klasifikační systém EU definuje podle hodnoty celkové standardní produkce podniku celkem 14 tříd ekonomické velikosti.

165 AWU – Roční pracovní jednotka (1 AWU je ekvivalent 2 000 hod. práce).

166 FWU – Roční pracovní jednotka neplacené (rodinné) práce (1 FWU je ekvivalent 2 000 hod. neplacené práce).

Obr. P2/01 – Odvození ukazatelů ekonomických výsledků podle metodiky FADN EU

Celková hrubá produkce (Total output)				Bilance provozních podpor a daní (Balance current subsidies & taxes)	
Celková hrubá rostlinná produkce (Output crops & crop products)	Celková hrubá živočišná produkce (Output livestock & livestock products)	Ostatní hrubá produkce (Other output)			
Mezispotřeba celkem (Intermediate consumption)		Hrubá přidaná hodnota (Gross Farm Income)			
Přímé náklady celkem (Specific costs)	Režijní náklady celkem (Farming overheads)				
		Odpisy (Depreciation)	Čistá přidaná hodnota (Farm Net Value Added)		Bilance investičních podpor a daní (Balance subsidies & taxes on investment)
		Externí faktory celkem (External factors)			
		Vyplacené mzdy (Wages)	Vyplacené pachtovné (Rent)	Nákladové úroky (Interest)	
		Důchod ze zemědělské činnosti (Family Farm Income)			

Pramen: Farm Accountancy Data Network, Commission of the European Communities, 1984, s. 66, terminologie podle ÚZEI

Zpracoval: J. Hanibal a kol.

P3 TABULKOVÁ PŘÍLOHA

1.1/01	–	Podíl zemědělství, lesnictví, rybolovu a potravinářského průmyslu na hrubé přidané hodnotě v základních cenách
1.3/01	–	Daňové zatížení podnikatelů v rezortu zemědělství
2.1/01		Předmět a výše plateb opatření AEKO, EZ, Natura 2000 a LFA v PRV 2014–2020
2.1/02		Předmět a výše podpor v ose II v rámci PRV 2007–2013
2.1/03		Předmět a výše plateb v HRDP
2.2/01		Přímé platby v roce 2017 a předpoklad čerpání podpor v roce 2018 - přímé platby ke dni 31. 12. 2018
6.1/01	–	Velikostní struktura obchodních korporací obhospodařujících zemědělskou půdu, stav koncem roku 2018
6.1/02	–	Vývoj podnikatelské struktury zemědělství v období 2005–2018
6.4/01	–	Pojištění hospodářských zvířat a plodin
10.1/01		SZÚ – Celková produkce v základních cenách
10.1/02		SZÚ – Důchod ze zemědělské činnosti a kapitálový účet
10.2/01	–	Výsledky hospodaření podniků podle třídy ekonomické velikosti
10.2/02	–	Výsledky hospodaření podniků podle výrobního zaměření
10.2/03	–	Výsledky hospodaření podniků podle LFA
11/01	–	Rekapitulace výdajů do agrokomplexu ČR podle hlavních směrů podpor
P2/01	–	Oficiální výsledky šetření FADN zemí EU za rok 2016 – Standardní výstup přepočtený na 1 ha

1.1/01 - Podíl zemědělství¹⁾, lesnictví²⁾, rybolovu³⁾ a potravinářského průmyslu⁴⁾ na hrubé přidané hodnotě v základních cenách (%)

Rok	Zemědělství	Lesnictví	Rybolov	Potravinářský průmysl
Běžné ceny				
2012	1,83	0,77	0,018	2,25
2013	1,88	0,79	0,015	2,22
2014	1,98	0,75	0,016	2,24
2015	1,75	0,71	0,015	2,17
2016	1,69	0,60	0,015	2,26
2017	1,71	0,57	0,011	2,25
2018	1,63	0,53	0,010	2,21
Stálé ceny roku 2010				
2012	1,11	0,63	0,017	2,32
2013	1,08	0,63	0,015	2,19
2014	1,18	0,58	0,013	2,15
2015	1,19	0,59	0,012	2,14
2016	1,22	0,57	0,011	2,23
2017	1,11	0,57	0,009	2,36
2018	0,99	0,63	0,009	2,45

1) CZ-NACE 01 Rostlinná a živočišná výroba, myslivost a související činnosti.

2) CZ NACE 02 Lesnictví a těžba dřeva.

3) CZ NACE 03 Rybolov a akvakultura.

4) CZ NACE 10+11+12 Výroba potravinářských výrobků, nápojů a tabákových výrobků.

Pramen: ČSÚ, údaje čtvrtletních národních účtů; revidované údaje

Zpracoval: V. Vilhelm (ÚZEI)

1.3/01 - Daňové zatížení podnikatelů v resortu zemědělství (mil. Kč)

Ukazatel	2014	2015	2016	2017	2018	Meziroční index
Daň z příjmu fyzických osob	265	427	397	535	481	89,9
Daň z příjmu právnických osob	3 394	4 498	3 173	3 083	3 092	100,3
Daň z příjmu FO a PO celkem	3 659	4 925	3 570	3 618	3 572	98,7
Daň z nemovitostí	1 145	1 205	1 144	1 153	1 162	100,8
Daň z přidané hodnoty (nadměrný odpočet ¹⁾)	2 426	-1 434	-3 522	-3 137	-3 252	103,7
Daň spotřební - vratka daně za zelenou naftu ²⁾	-971	-1 217	-1 219	-2 282	-2 427	106,4

1) Odpočet daně převyšoval v letech 2015 až 2018 daň na výstupu za zdaňovací období.

2) Údaje MZe.

Pramen: GFR a MZe

Zpracoval: V. Vilhelm (ÚZEI)

2.1/01 - Předmět a výše plateb opatření AEKO, EZ, Natura 2000 a LFA v PRV 2014–2020

Opatření	Předmět a výše podpor (platné pro rok 2018)
Agroenvironmentálně-klimatické opatření - Integrovaná produkce	Kompenzace pro podniky hospodařící podle pravidel integrovaného zemědělství. Výše podpory: pro ovoce 10 316,14 Kč/ha, pro vno (základní ochrana vinic) 8 247,81 Kč/ha,(nadstavbová ochrana vinic) 17 236,13 Kč/ha, pro zeleninu 10 877,91 Kč/ha.
Agroenvironmentálně-klimatické opatření - Ošetrování travních porostů	Rozdělení a výše podpor: Obecná péče o louky a pastviny 2 451,36 Kč/ha Mezofilní a vlhkostní louky - hnojené 4 238,81 Kč/ha Mezofilní a vlhkostní louky - bez hnojení 4 723,98 Kč/ha Horské a suchomilné louky - hnojené 4 162,21 Kč/ha Horské a suchomilné louky - bez hnojení 4 340,95 Kč/ha Trvale podmáčené a rašelinné louky 17 670,22 Kč/ha Ochrana modrásků 4 417,56 Kč/ha Ochrana Chřástala polního 5 055,93 Kč/ha Suché stepní trávnky a vřesoviště 9 013,86 Kč/ha Druhově bohaté pastviny 5 438,96 Kč/ha.
Agroenvironmentálně-klimatické opatření - Zatravnňování orné půdy	Výše podpor: - zatravnňování, běžnou směsí 7 915,85 Kč/ha; - zatravnňování, druhově bohatou směsí 8 835,11 Kč/ha; - zatravnňování, regionální směsí 10 214,00 Kč/ha; - zatravnňování, podél vodního útvaru běžnou směsí 8 605,30 Kč/ha - zatravnňování, podél vodního útvaru druhově bohatou směsí 9 830,98 Kč/ha - zatravnňování, podél vodního útvaru regionální směsí 10 928,98 Kč/ha.
Agroenvironmentálně-klimatické opatření - Biopásy	Výše podpory: Biopásy krmné 17 108,45 Kč/ha; Nektarodárné biopásy 15 091,19 Kč/ha.
Agroenvironmentálně-klimatické opatření - Ochrana čejky chocholáté	Zachování ptačích lokalit. 17 031,85 Kč/ha na oblasti hnízdění čejky chocholáté.
Agroenvironmentálně-klimatické opatření - Dráhy soustředěného odtoku	Výše podpory: Dráhy soustředěného odtoku 14 299,60 Kč/ha.
Ekologické zemědělství	Podpora - Přechodu na EZ: trvalý travní porost 2 144,94 Kč/ha, orná půda, pěstování zeleniny nebo spec. bylin 13 686,76 Kč/ha, orná půda-trávy na semeno 6 766,78 Kč/ha, orná půda-ostatní plodiny 6 256,08 Kč/ha, travní porost 2 017,27 Kč/ha, úhor 868,19 Kč/ha, sad IS 21 066,38 Kč/ha, sad OS 10 699,17 Kč/ha, vinice 22 981,50 Kč/ha, jiná trvalá kultura 4 213,28 Kč/ha, chmelnice 22 981,50 Kč/ha Podpora - Zachování EZ: trvalý travní porost 2 119,41 Kč/ha, orná půda, pěstování zeleniny nebo spec. bylin 11 899,31 Kč/ha, orná půda-trávy na semeno 4 596,30 Kč/ha, orná půda-ostatní plodiny 4 596,30 Kč/ha, travní porost 1 761,92 Kč/ha, úhor 740,52 Kč/ha, sad IS 19 891,77 Kč/ha, sad OS 10 648,10 Kč/ha, vinice 21 577,08 Kč/ha, jiná trvalá kultura 4 213,28 Kč/ha, chmelnice 21 577,08 Kč/ha.
Platby v rámci Natura 2000 NV	2 196,01 Kč/ha
Platby pro horské oblasti a jiné oblasti s přírodními nebo jinými zvláštními omezeními (ANC)	Podpora - Živočišná produkce: - horské oblasti - H1 5 592,17 Kč/ha - horské oblasti - H2 5 260,21 Kč/ha - horské oblasti - H3 3 702,58 Kč/ha - horské oblasti - H4 4 494,16 Kč/ha - horské oblasti - H5 3 370,62 Kč/ha - ostatní oblasti - O1 3 166,34 Kč/ha - ostatní oblasti - O2 2 502,43 Kč/ha - ostatní oblasti - O3 1 864,06 Kč/ha - oblast ovlivněná specifickým omezením S 1 710,85 Kč/ha Podpora - Rostlinná produkce: - horské oblasti - H1 2 374,76 Kč/ha - horské oblasti - H2 2 221,55 Kč/ha - horské oblasti - H3 1 557,64 Kč/ha - horské oblasti - H4 1 889,59 Kč/ha - horské oblasti - H5 1 429,96 Kč/ha - ostatní oblasti - O1 1 353,36 Kč/ha - ostatní oblasti - O2 1 046,94 Kč/ha - ostatní oblasti - O3 791,59 Kč/ha - oblast ovlivněná specifickým omezením S 714,98 Kč/ha.
Platby pro přechodně podporované oblasti s přírodními omezeními (PPO)	Výše podpor: - oblasti - XOA - 1 787,45 Kč/ha - oblasti - XOB - 1 429,96 Kč/ha.
8.1.1. Zalesňování a zakládání lesů	Dotace na založení lesního porostu: Preferované dřeviny: 77 498,73 Kč/ha Ostatní dřeviny: 53 623,50 Kč/ha.

Pramen: IS SZIF

Zpracoval: S. Warthová (ÚZEI)

2.1/02- Předmět a výše podpor v ose II v rámci PRV 2007–2013

Opatření	Předmět a výše podpor
Platby za přírodní znevýhodnění poskytované v horských oblastech a platby poskytované v jiných znevýhodněných oblastech (LFA). NV č. 75/2007 Sb.	Platby v méně méně příznivých oblastech (LFA) - pouze na travní porosty (Kč/ha): - horské oblasti - oblast A - 4 314,52 (2014), 3 799,70 (2015); - horské oblasti - oblast B - 3 682,45 (2014), 3 577,82 (2015); - ostatní oblasti - oblast A - 3 215,28 (2014), 2 523,89 (2015); - ostatní oblasti - oblast B - 2 583,21 (2014), 3 050,85 (2015); - specifické oblasti - 3 132,83 (2014), 2 302,01 (2015).
Platby v rámci oblastí NATURA 2000 a Rámcové směrnice pro vodní politiku 2000/60/ES (WFD). NV č. 75/2007	Oblasti NATURA 2000 - 3 077,87 Kč/ha (2014), 2 385,21 Kč/ha (2015).
Ekologické zemědělství. NV č. 79/2007 Sb.	Kompenzace podnikům, které hospodaří podle pravidel ekologického zemědělství daných zákonem č. 242/2000 Sb. Výše podpory v Kč/ha: - orná půda - 4 259,56 (2014), 4 292,42 (2015); - travní porosty - 2 445,81 (2014), 2 464,68 (2015); - travní porosty (všechny pozemky v systému EZ) - 1 951,15 (2009), 1 966,20 (2015); - trvalé kultury - 23 331,37 resp. 14 015,31 (2014), 23 511,36 resp. 14 123,43 (2015); - zelenina a speciální byliny na orné půdě - 15 499,28 (2014), 15 618,85 (2015).
Ošetřování travních porostů. NV č. 79/2007 Sb.	Sazby podpor v Kč/ha: - louky 2 061,08 (2014), 2 076,98 (2015); - mezofilní a vlhkomilné louky - hnojené 2 748,10 (2014), 2 769,30 (2015); - mezofilní a vlhkomilné louky - nehnojené 3 187,80 (2014), 3 212,39 (2015); - horské a suchomilné louky - hnojené 3 297,72 (2014), 3 323,16 (2015); - horské a suchomilné louky - nehnojené 3 572,53 (2014), 3 600,09 (2015); - pastviny 3 077,87 (2014), 3 101,62 (2015); - druhově bohaté pastviny 4 644,29 (2014), 4 680,12 (2015); - suché stepní trávníky a vřesoviště 8 464,15 (2014), 8 525,44 (2015).
Zatravnění. NV č. 79/2007 Sb.	Sazby podpor na titul zatravnění orné půdy v Kč/ha: - zatravnění orné půdy - 7 419,87 (2014), 7 477,11 (2015); - zatravnění orné půdy podél vodního útvaru - 8 106,90 (2014), 8 169,44 (2015); - zatravnění orné půdy regionální směsí - 9 618,35 (2014), 9 692,55 (2015); - zatravnění o. p. regionální směsí podél vodního útvaru - 10 277,89 (2014), 10 357,18 (2015).
Pěstování mezplodin	Sazba 2 858,02 Kč/ha (2014), resp. 2 880,07 Kč/ha (2015) na plochy o. p. oseté mezplodinou.
Podmáčené louky	Udržování podmáčených luk, mokřadů. Dotace na trvale podmáčené a rašelinné louky 11 459,58 Kč/ha (2014), 11 547,98 Kč/ha (2015).
Plaťi lokality	Udržování ptačích lokalit na travních porostech: chřástal polní, bahňáci. Sazba dotace (Kč/ha): hnízdíště bahňáků 5 551,16 (2014), 5 593,99 (2015), hnízdíště chřástala polního 5 029,02 (2014), 5 067,82 (2015).
Biopásy a ochranné zóny	Vytváření biopásů (směs uznaného osiva). Sazba 11 019,88 (2014), resp. 11 104,89 (2015) Kč/ha biopásu.
Integrované systémy pěstování ovoce, vinné révy a zeleniny	Kompenzace podnikům, které hospodaří podle pravidel integrovaného zemědělství. Sazby (Kč/ha): ovoce 11 954,24 (2014), 12 046,46 (2015), vinná réva 13 932,87 (2014), 14 040,35 (2015), zelenina 12 091,64 (2014), 12 184,92 (2015).
Zalesňování zemědělské půdy	Dotace na péči o lesní porost: 12 009,20 Kč/ha (2014); 12 101,84 Kč/ha (2015) Náhrada za ukončení zemědělské výroby: za T nebo O 4 094,67 Kč/ha (2014), za jinou než T nebo O zemědělský podnikatel 8 079,41 Kč/ha (2014), za T nebo O 4 126,26 Kč/ha (2015), za jinou než T nebo O zemědělský podnikatel 8 141,74 Kč/ha (2015).
Platby v rámci NATURA 2000 v lesích	Podpora na zachování hospodářského souboru lesního porostu z předchozího produkčního cyklu (sazba 1 648,86,50 Kč/ha (2014), 1 661,58 Kč/ha (2015)).
Lesnicko-environmentální platby	Podpora na zvýšení podílu melioračních a zpevňujících dřevin je v rozmezí od 1 209,16 Kč/ha do 3 847,34 Kč/ha (2014), od 1 218,49 Kč/ha do 3 877,02 Kč/ha (2015).
Obnova lesního potenciálu po kalamitách a podpora společenských funkcí lesů	- Obnova lesního potenciálu po kalamitách a zavádění preventivních opatření - úhrada způsobilých výdajů ve výši 100 %; - Neproduktivní investice v lesích - podpora je poskytována podle schváleného projektu.

Pramen: IS SZIF

Zpracoval: S. Warthová (ÚZEI)

Tab. 2.1/03 - Předmět a výše plateb v HRDP

Opatření	Předmět a výše podpor
Platby v méně příznivých oblastech (LFA). NV č. 241/2004 Sb.	Platby pouze na travní porosty: - horské oblasti - oblast A - 4 680 Kč/ha; - horské oblasti - oblast B - 4 014 Kč/ha; - ostatní oblasti - oblast A - 3 490 Kč/ha; - ostatní oblasti - oblast B - 2 820 Kč/ha; - specifické oblasti - 3 420 Kč/ha; - oblasti s ekologickým omezením - 2 800 Kč/ha.
Předčasné ukončení zemědělské činnosti	Umožňuje starším zemědělcům po dosažení věku 55 let ukončit aktivní zemědělskou činnost. Žadatel bude pobírat dávku vypočtenou na základě paušální sazby 75 000 Kč a částky vypočtené na základě počtu převedených ha (max. 30 ha) zemědělské půdy násobených sazbou 4 500 Kč.
Zakládání skupin výrobců	Přímá nenávratná dotace na založení skupin výrobců a zajištění jejich fungování v průběhu 5 let. Výše podpory se vypočítává na základě hodnoty roční produkce pocházející od členů seskupení. Výše dotace za příslušný kalendářní rok činí 5 % v prvním kalendářním roce, 5 % ve druhém kalendářním roce, 4 % ve třetím kalendářním roce, 3 % ve čtvrtém kalendářním roce a 2 % v pátém kalendářním roce, a to z finanční hodnoty roční obchodované produkce uvedené na trh. Výše dotace poskytnutá skupině výrobců za příslušný kalendářní rok může činit do 31. 12. 2007 nejvýše částku 100 000 €, od 1. 1. 2008 je nejvyšší částka 11 220 €.
Technická pomoc	Podpora pokrytí nákladů spojených s řízením, realizací, monitorováním, kontrolou, analýzou a poskytováním informací na úrovni celého programu.
Lesnictví	a) Dotace na zalesnění zemědělské půdy (tis. Kč/ha): listnaté dřeviny 92, jehličnaté dřeviny 74 + roční dotace na následnou péči o takto vzniklý lesní porost 12 a roční dotace ve formě náhrady za zalesněnou ornou půdu 8,6 a za zalesněné travní porosty 4,2 b) Dotace na založení porostu rychle rostoucích dřevin pouze v roce jeho výsadby, ve výši (tis. Kč/ha) 60 za výsadbu produkčního porostu, 75 za výsadbu reprodukčního porostu.
Ekologické zemědělství	Kompenzace podnikům, které hospodaří podle pravidel ekologického zemědělství daných zákonem č. 242/2000 Sb. Výše podpory (2007/2008 - dobiňající program, poslední výše podpor): - orná půda - 3 520 Kč/ha; - travní porosty - 1 100 Kč/ha; - trvalé kultury - 24 470 Kč/ha; - zelenina a speciální byliny na orné půdě - 11 050 Kč/ha.
Ošetřování travních porostů	Sazby podpor: - 1 920 Kč/ha louky, na které žadatel uplatňuje standardní podmínky údržby; - 2 800 Kč/ha louky, na které žadatel nebude aplikovat žádná hnojiva; - 5 130 Kč/ha louky, na které žadatel nebude aplikovat žádná hnojiva a navíc provede první seč až po 15. 7.; - 3 130 Kč/ha louky, na které žadatel nebude aplikovat žádná hnojiva a navíc vynechá při první seči pásy o šíři 6 až 12 m; - 2 890 Kč/ha pastviny, na které žadatel uplatňuje standardní podmínky údržby s intenzitou 0,5 až 1,25 VDJ/ha pastvin; - 4 330 Kč/ha pastviny, na které žadatel uplatňuje zákaz použití hnojiv a navíc se sníženou intenzitou chovu pasených zvířat - 0,4 až 1,05 VDJ/ha pastvin.
Zatravnění	Podpora 7 265 Kč/ha travního porostu založeného úředně uznaným osivem, 9 210 Kč/ha travního porostu založeného pomocí regionální travní směsi na území CHKO Bílé Karpaty.
Travnaté pásy	Podpora zakládání protierozních travnatých pásů - 9 440 Kč/ha.
Pěstování meziplodin	Sazba dotace 4 580 Kč/ha orné půdy oseté „povolenou“ meziplodinou.
Podmáčené louky	Udržování podmáčených luk, mokřadů. Dotace na trvale podmáčené a rašelinné louky 12 100 Kč/ha.
Ptačí lokality	Udržování ptačích lokalit na travních porostech: chřástal polní, bahňáci. Sazba dotace: 5 180 Kč/ha travního porostu vymezeného jako hnízdní lokalita chřástala polního, 5 550 Kč/ha travního porostu vymezeného jako hnízdní lokalita bahňáků.
Biopásy a ochranné zóny	a) Vytváření biopásů (směsí 4 plodin pro volně žijící zvíř). Sazba 10 630 Kč/ha biopásu. b) Dotace na protierozní travnaté pásy. Sazba 9 440 Kč/ha vytvořeného travnatého pásu.
Integrované systémy pěstování ovoce a vinné révy	Kompenzace podnikům, které hospodaří podle pravidel integrovaného zemědělství. Sazby: ovoce 9 857 Kč/ha, vinná réva 11 642 Kč/ha.

Pramen: IS SZIF

Zpracoval: S. Warthová (ÚZEI)

2.2/01 - Přímé platby v roce 2017 a předpoklad čerpání podpor v roce 2018 - přímé platby ke dni 31. 12. 2018

Ukazatel	2017			2018 ^p			Meziroční index (výše plateb)
	vyplaceno			podané žádosti			
	počet	výměra, počet (ha/VDJ/t)	mil. Kč	počet žadatelů	výměra, počet (ha/VDJ/t)	mil. Kč	
Jednotná platba na plochu (SAPS)	29 733	3 538 154	11 656	30 134	3 542 587	12 003	103,0
Greening - ozelenění	29 593	3 528 757	6 438	30 134	3 542 587	6 651	103,3
Mladý zemědělec	3 991	75 495	63	5 304	112 284	190	301,6
Kompensace finanční disciplíny ¹⁾	18 345	-	278	.	.	0	x
SAPS + greening + mladý zemědělec	x	x	18 435	x	x	18 844	102,2
VCS - brambory pro výrobu škrobu	303	5 882	80	308	5 920	81	101,3
- konzumní brambory	605	10 010	47	634	10 007	48	102,1
- chmel	116	4 985	78	118	5 202	81	103,8
- ovoce s velmi vysokou pracností	271	5 261	67	307	5 643	68	101,5
- ovoce s vysokou pracností	274	3 248	25	315	3 387	27	108,0
- zelenina s velmi vysokou pracností	288	7 196	81	307	6 878	80	98,8
- zelenina s vysokou pracností	128	3 222	13	129	3 514	12	92,3
- cukrová řepa	884	66 085	425	900	65 450	423	99,5
- bílkovinné plodiny	3 506	143 280	421	5 750	199 814	443	105,2
- masné tele	5 982	73 520	620	6 273	74 124	644	103,9
- krávy s TPM	1 824	363 022	1 284	1 653	334 547	1 217	94,8
- bahnice nebo kozy	2 728	20 359	68	2 879	20 954	74	108,8
VCS celkem	x	x	3 209	x	x	3 198	99,7
PP celkem	x	x	21 644	x	x	22 042	101,8
PVP - zemědělská půda	25 460	3 526 332	562	28 254	3 538 661	501	89,1
- krávy BTPM	7 165	216 335	22	7 476	221 444	19	86,4
- chov ovcí a koz	2 999	22 130	1	3 205	23 373	1	100,0
- chmel	115	5 324	23	115	5 343	21	91,3
- brambory pro výrobu škrobu	167	25 663	37	170	26 171	33	89,2
- přezývkavci	8 514	976 247	84	8 384	973 274	74	88,1
PVP - celkem	x	x	729	x	x	649	89,0
Přímé platby úhrnem	x	x	22 373	x	x	22 691	101,4

p = předpoklad k 30. 6. 2019.

1) V roce 2017 byly vráceny prostředky žadatelům, u kterých byla v roce 2016 uplatněna tzv. finanční disciplína.

Pramen: SZIF

Zpracoval: M. Abrahamová (ÚZEI)

6.1/01 - Velikostní struktura obchodních korporací obhospodařujících zemědělskou půdu, stav koncem roku 2018¹⁾

Velikostní skupiny podniků podle výměry obhospodařované z. p. (ha)	Obchodní společnosti celkem			Společnosti s ručením omezeným				Akciové společnosti				Družstva			
	podniky		výměra	ha	%	podniky		výměra	ha	%	podniky		výměra	ha	%
	počet	%				počet	%				počet	%			
> 0 - < 5	559	14,7	1 343	0,1	0,1	503	16,4	1 200	0,1	0,1	52	7,4	137	0,0	26
5 - < 10	323	8,5	2 311	0,1	0,1	298	9,7	2 134	0,2	0,2	23	3,3	159	0,0	17
10 - < 50	701	18,4	16 873	1,0	1,0	631	20,6	15 264	1,7	1,7	63	9,0	1 423	0,2	264
50 - < 100	288	7,6	20 806	1,2	1,2	264	8,6	19 192	2,2	2,2	23	3,3	1 543	0,2	537
100 - < 500	846	22,3	235 731	13,3	13,3	762	24,9	210 069	23,7	23,7	73	10,4	23 389	2,7	25 914
500 - < 1000	503	13,2	363 251	20,6	20,6	367	12,0	260 068	29,4	29,4	127	18,1	96 296	11,2	102 031
1000 - < 2000	406	10,7	575 702	32,6	32,6	203	6,6	276 483	31,2	31,2	200	28,5	294 582	34,1	251 057
2000 a více	174	4,6	550 458	31,2	31,2	33	1,1	101 430	11,5	11,5	140	20,0	445 914	51,6	275 030
Celkem	3 800	100,0	1 766 476	100,0	100,0	3 061	100,0	885 839	100,0	100,0	701	100,0	863 443	100,0	654 874

¹⁾ Bez podniků neobhospodařujících zemědělskou půdu.

Pramen: ČSÚ - Zemědělský registr

Zpracoval: V. Vilhelm (ÚZEI)

6.1/02 - Vývoj podnikatelské struktury zemědělství v období 2005–2018 ¹⁾

Právní forma	Počet podniků						Obhospodařovaná z. p.					
							ha					
	2005	2010	2015	2018	2005	2010	2015	2018	2005	2010	2015	2018
Fyzické osoby celkem	23 336	21 730	22 769	24 060	1 027 626	1 017 027	1 039 602	1 062 259	29,0	29,2	29,9	30,2
z toho - zemědělští podnikatelé ²⁾	19 729	18 209	17 950	19 244	946 189	963 105	935 292	967 349	26,7	27,6	26,9	27,5
Právníkové osoby celkem	2 519	3 078	3 596	4 147	2 516 194	2 468 711	2 439 135	2 451 514	71,0	70,8	70,1	69,8
z toho - obchodní společnosti celkem	1 868	2 376	2 912	3 430	1 634 369	1 616 907	1 734 331	1 765 870	46,1	46,4	49,9	50,3
z toho - spol. s r. o.	1 298	1 775	2 230	2 724	785 469	813 369	846 433	885 290	22,2	23,3	24,3	25,2
- a. s.	538	567	648	671	834 429	791 642	870 457	863 389	23,5	22,7	25,0	24,6
- družstva	571	560	499	506	848 792	821 724	676 488	654 856	24,0	23,6	19,4	18,6
Celkem	25 855	24 808	26 365	28 207	3 543 820	3 485 738	3 478 737	3 513 773	100,0	100,0	100,0	100,0

1) Podniky s výměrou od 3 ha z. p.

2) Zaevidovaní zemědělští podnikatelé - fyzické osoby podle zákona č. 252/1997 Sb., o zemědělství, a samostatně hospodařící rolníci (SHR - do roku 2009).

Pramen: ČSÚ: Strukturální výsledky za zemědělství ČR v roce 2005 a aktualizovaný zemědělský registr (stav/koncem roku 2010, 2015 a 2018)

Zpracoval: V. Vilhelm (ÚZEI)

6.4/01 - Pojištění hospodářských zvířat a plodin (mil. Kč)

Ukazatel	2017	2018	Meziroční index ¹⁾
Předepsané pojistné celkem	1 327	1 347	101,5
Plnění celkem	869	502	57,8
v tom - zvířata - předepsané pojistné	250	249	99,6
- plnění	85	82	96,5
- plodiny - předepsané pojistné	1 076	1099	102,1
- plnění	785	420	53,5
Škodní průběh celkem (%) ²⁾	65	37	-28 p. b.

1) Pro škodní průběh se jedná o meziroční rozdíl procentních bodů.

2) Škodní průběh celkem je podíl plnění celkem k předepsanému pojistnému celkem vyjádřený v %.

Pramen: Česká asociace pojišťoven, Agra pojišťovna

Zpracoval: V. Vilhelm (ÚZEI)

10.1/01 - SZÚ - Celková produkce v základních cenách¹⁾ (mil. Kč)

Kód	Ukazatel	Základní běžné ceny					Základní stálé ceny roku 2000				
		2014	2015	2016	2017 ²⁾	2018 ³⁾	2014	2015	2016	2017 ²⁾	2018 ³⁾
01	OBILOVINY (VČETNĚ OSIVA)	33 965	32 936	31 324	28 577	29 404	27 810	25 659	27 572	23 802	22 285
01.1	Pšenice a špaldy	20 559	20 909	19 429	17 743	18 401	17 314	16 776	17 538	15 176	14 261
01.2	Žito a souřež	484	413	389	442	509	351	293	288	303	335
01.3	Ječmen	8 377	8 368	7 107	6 878	7 007	5 984	6 010	5 636	5 272	4 973
01.4	Oves a letní obilné směsky	572	622	520	553	676	392	403	351	376	404
01.5	Kukuřice na zrn	3 088	1 863	3 168	2 330	2 116	3 190	1 684	3 255	2 241	1 881
01.7	Ostatní obiloviny	886	762	711	631	695	580	493	505	433	431
02	TECHNICKÉ PLODINY	21 500	19 667	21 963	19 297	19 947	16 275	13 557	15 311	14 191	14 489
02.01	Olejnatá semena a olejnaté plody (včetně osiva)	16 309	14 847	16 126	13 399	15 186	10 804	9 043	9 831	8 509	9 829
02.02	Luskoviny (včetně osiva)	419	695	555	622	490	260	454	393	457	362
02.04	Cukrová řepa	3 584	2 898	3 558	3 590	3 024	4 287	3 315	3 991	4 263	3 609
02.05	Ostatní technické plodiny	1 188	1 227	1 724	1 686	1 247	924	745	1 096	962	689
03	PICNINY	12 852	10 363	13 704	12 537	11 713	10 794	8 517	10 751	9 213	7 651
04	ZELENINA A ZAHRADNICKÉ PRODUKTY	5 442	5 690	6 268	6 882	6 941	3 790	3 301	3 782	3 716	3 432
05	BRAMBORY (VČETNĚ SADBY)	2 749	2 193	2 843	2 833	2 717	3 053	2 243	3 128	3 042	2 611
06	OVOCE	1 293	1 764	1 360	1 393	1 745	1 253	1 561	1 191	959	1 509
07	VÍNO	804	1 209	994	1 244	1 512	647	923	705	808	1 050
09	OSTATNÍ ROSTLINNÉ PRODUKTY	846	1 092	1 360	1 424	1 150	651	716	810	1 014	922
10	ROSTLINNÁ PRODUKCE (01 AŽ 09)	79 451	74 815	79 817	74 186	75 130	64 274	56 477	63 252	56 744	53 948
11	ZVÍŘATA	22 604	21 734	22 005	22 632	22 049	21 102	21 766	21 483	21 006	21 652
11.1	Skot	6 627	6 680	7 264	7 272	7 570	5 794	5 973	5 931	5 668	5 953
11.2	Prasata	9 643	8 706	8 795	9 195	7 961	9 883	10 239	10 190	9 643	9 911
11.4	Ovce a kozy	112	88	170	180	205	144	158	177	198	220
11.5	Drůbež	6 197	6 240	5 756	5 963	6 290	5 260	5 375	5 164	5 476	5 546
11.6	Ostatní zvířata	24	21	20	22	22	21	21	21	21	21
12	ŽIVOČIŠNÉ PRODUKTY	28 939	24 712	23 494	28 800	29 647	23 689	24 300	24 653	25 055	25 748
12.1	Mléko	26 568	22 327	21 252	25 720	26 763	21 146	21 843	22 064	22 168	22 759
12.2	Vejce	2 324	2 315	2 164	2 980	2 790	2 509	2 415	2 543	2 844	2 947
12.3	Ostatní živočišné produkty	47	70	78	100	94	35	42	46	43	42
13	ŽIVOČIŠNÁ PRODUKCE (11+12)	51 543	46 446	45 499	51 431	51 696	44 791	46 066	46 136	46 061	47 400
14	PRODUKCE ZEMĚDĚLSKÝCH PRODUKTŮ (10+13)	130 993	121 260	125 316	125 618	126 826	109 065	102 543	109 387	102 805	101 348
15	PRODUKCE ZEMĚDĚLSKÝCH SLUŽEB	3 369	3 094	3 353	3 386	3 654	1 400	1 313	1 473	1 437	1 538
16	ZEMĚDĚLSKÁ PRODUKCE (14+15)	134 362	124 355	128 669	129 004	130 480	110 466	103 856	110 860	104 242	102 887
17	NEZEMĚDĚLSKÉ VEDLEJŠÍ ČINNOSTI (NEODDĚLITELNÉ)	2 659	4 161	4 301	4 462	4 650	2 302	3 554	3 753	3 698	3 852
18	PRODUKCE ZEMĚDĚLSKÉHO ODVĚTVÍ (16+17)	137 022	128 516	132 970	133 466	135 130	112 768	107 410	114 614	107 940	106 738

1) Rostlinná a živočišná produkce je uvedena v základních běžných cenách (Basic prices).

Basic prices = Výrobní ceny komodit + Komoditní podpory - Daně na produkci, přičemž daně na produkci jsou v ČR nulové.

2) Semidefinitivní údaje.

3) Předběžné údaje

Pramen: ČSÚ

Zpracoval: H. Gregorová (ČSÚ)

10.1/02 - SZÚ - Důchod ze zemědělské činnosti a kapitálový účet (mil. Kč)

Kód	Ukazatel	Základní běžné ceny					Základní stálé ceny roku 2000				
		2014	2015	2016	2017 ²⁾	2018 ³⁾	2014	2015	2016	2017 ²⁾	2018 ³⁾
	Důchod ze zemědělské činnosti v základních cenách										
18	PRODUKCE ZEMĚDĚLSKÉHO ODVĚTVÍ ³⁾	137 022	128 516	132 970	133 466	135 130	112 768	107 410	114 614	107 940	106 738
19	MEZISPOTŘEBA CELKEM	96 113	89 687	87 275	89 306	94 069	72 824	69 132	69 351	70 134	71 166
20	HRUBÁ PŘIDANÁ HODNOTA V ZÁKLADNÍCH CENÁCH (18-19)	40 909	38 829	45 695	44 160	41 062	39 944	38 278	45 263	37 807	35 573
21	SPOTŘEBA FIXNÍHO KAPITÁLU	16 408	16 900	17 688	17 778	17 956	13 744	13 959	14 504	14 430	14 491
22	ČISTÁ PŘIDANÁ HODNOTA V ZÁKLADNÍCH CENÁCH (20-21)	24 501	21 929	28 008	26 382	23 106	26 199	24 319	30 760	23 377	21 082
23	NÁHRADY ZAMĚSTNANCŮM	26 316	26 744	27 445	28 899	30 171	-	-	-	-	-
24	OSTATNÍ DANĚ Z VÝROBY	1 153	1 269	1 233	1 197	1 211	-	-	-	-	-
25	OSTATNÍ DOTACE NA VÝROBU	32 985	29 817	30 674	32 351	32 920	-	-	-	-	-
26	DŮCHOD Z FAKTORŮ (22-24+25)	56 333	50 476	57 449	57 536	54 815	-	-	-	-	-
27	ČISTÝ PROVOZNÍ PŘEBYTEK/SMÍŠENÝ DŮCHOD (26-23)	30 016	23 732	30 004	28 637	24 644	-	-	-	-	-
28	PŘEPEŠANÉ PACHTOVNÉ A OSTATNÍ NÁJEMNÉ Z NEMOVITOSTÍ	5 845	6 053	6 696	7 232	7 377	-	-	-	-	-
29	NÁKLADOVÉ ÚROKY	1 279	1 316	1 320	1 252	1 341	-	-	-	-	-
30	VÝNOSOVÉ ÚROKY	554	633	486	457	563	-	-	-	-	-
31	PODNIKATELSKÝ DŮCHOD (26-23-28-29+30)	23 445	16 995	22 474	20 610	16 490	-	-	-	-	-
	Kapitálový účet v základních cenách										
32	THFK V ZEMĚDĚLSKÝCH PRODUKTECH	2 408	2 480	2 530	2 767	-	1 656	1 770	1 750	1 803	-
33	THFK V NEZEMĚDĚLSKÝCH PRODUKTECH	14 854	14 657	18 367	19 749	-	12 502	12 190	15 211	16 197	-
34	TVORBA HRUBÉHO FIXNÍHO KAPITÁLU (BEZ ODEČITATELNÉ DPH) (32+33)	17 262	17 137	20 898	22 515	-	14 159	13 961	16 961	18 000	-
35	ČISTÁ TVORBA FIXNÍHO KAPITÁLU (BEZ ODEČITATELNÉ DPH) (34-21)	854	237	3 210	4 738	-	414	2	2 457	3 570	-
36	ZMĚNA STAVU ZASOB	5 601	-3 663	-248	-1 064	-	4 591	-2 891	-43	-981	-
37	KAPITÁLOVÉ TRANSFERY	1 239	2 711	1 882	3 144	-	993	2 224	1 539	2 538	-

1) Semi-definitivní údaje.

2) Předběžné údaje.

3) Rostlinná a živočišná produkce je uvedena v základních běžných cenách (Basic prices).

Basic prices = Výrobní ceny komodit + Komoditní podpory – Daně na produkci, přičemž daně na produkci v ČR jsou nulové.

Pramen: ČSÚ

Zpracoval: H. Gregorová (ČSÚ)

10.2/01 - Výsledky hospodaření podniků podle ekonomické velikosti

Ukazatele	Jednotky	Malé		Střední		Velké		Největší		Celkem	
		IV. - VI.		VII. - IX.		X. - XI.		XII. - XIV.		ČR	
		2016	2017	2016	2017	2016	2017	2016	2017	2016	2017
Strukturální ukazatele											
Vstup pracovní síly	AWU/100 ha	5,00	4,88	2,20	2,04	2,01	2,05	2,78	2,68	2,69	2,60
Využívaná zemědělská půda	ha/podnik	27,1	28,5	146,8	153,2	607,5	615,2	1 644,4	1 653,6	193,5	197,2
z toho - obiloviny	%	25,6	22,9	32,3	32,8	42,1	41,5	44,6	44,2	39,5	39,0
- ostatní polní plodiny	%	4,7	5,2	15,1	16,3	22,2	21,7	20,9	21,5	18,2	18,8
- krmné plodiny	%	65,5	67,3	50,0	48,6	33,4	33,6	33,0	32,8	40,2	40,0
Využívaná připachtovaná zemědělská půda	%	43,4	46,5	68,9	68,9	83,3	82,0	82,4	81,6	75,9	75,3
Počet dobytčích jednotek	DJ/100 ha	40,0	38,6	29,0	27,6	21,1	22,6	40,6	41,4	35,0	35,1
z toho - dojnice	DJ/100 ha	0,5	0,6	2,9	2,6	5,6	5,8	17,1	17,6	10,6	10,6
- ostatní skot	DJ/100 ha	30,5	30,1	23,2	22,6	14,3	15,0	16,9	17,1	19,4	19,4
- ovce a kozy	DJ/100 ha	4,3	3,6	0,8	0,8	0,1	0,0	0,0	0,0	0,6	0,5
- prasata	DJ/100 ha	2,8	2,4	1,6	1,3	0,9	1,1	4,4	4,4	3,1	3,0
- drůbež	DJ/100 ha	0,0	0,0	0,1	0,1	0,3	0,7	2,1	2,3	1,2	1,3
Intenzita chovu přežvýkavců	DJ/ha ¹⁾	0,52	0,49	0,53	0,52	0,58	0,60	1,01	1,03	0,74	0,75
Ukazatele standardního výstupu EU											
Celková produkce	Kč/ha	28 812	27 972	23 997	22 571	32 816	31 481	46 301	47 534	37 214	37 085
Produkce rostlinné výroby	Kč/ha	14 405	14 319	16 662	15 522	22 577	20 558	25 942	23 621	22 109	20 255
Produkce živočišné výroby	Kč/ha	6 290	6 385	5 221	5 127	4 964	5 568	14 480	18 145	10 170	12 076
Ostatní produkce	Kč/ha	8 118	7 268	2 114	1 922	5 275	5 355	5 880	5 769	4 934	4 754
Celkové náklady	Kč/ha	30 342	28 896	27 776	27 043	37 888	38 657	55 420	55 888	43 804	43 629
Výrobní spotřeba	Kč/ha	22 210	20 582	18 329	17 470	24 089	23 944	35 521	35 344	28 405	27 815
Provozní dotace a podpory celkem	Kč/ha	11 980	11 342	11 260	10 494	9 788	10 302	12 525	12 179	11 808	11 417
- Jednotná platba na plochu (vč. Greeningu a MZ)	Kč/ha	5 330	5 079	5 369	5 142	5 351	5 141	5 288	5 071	5 321	5 100
- Environmentální dotace	Kč/ha	3 134	3 172	2 465	2 324	1 324	1 392	758	904	1 476	1 538
- Dotace na LFA	Kč/ha	1 339	1 430	1 118	1 085	694	688	407	408	708	711
- Ostatní platby na rozvoj venkova	Kč/ha	2	10	2	1	1	0	2	1	2	2
- Dotace na výrobní spotřebu	Kč/ha	278	289	373	419	499	629	830	1 180	623	831
- Dotace na externí faktory	Kč/ha	139	141	166	164	112	109	93	89	119	117
- Ostatní dotace	Kč/ha	1 758	1 222	1 768	1 359	1 807	2 342	5 146	4 525	3 560	3 118
- z toho podpory OZE	Kč/ha	24	36	381	219	447	626	2 636	2 760	1 556	1 580
Daně a poplatky	Kč/ha	413	358	218	219	182	199	256	250	248	243
Hrubá přidaná hodnota	Kč/ha	18 169	18 374	16 710	15 376	18 332	17 641	23 049	24 120	20 367	20 444
Odpisy	Kč/ha	6 306	5 987	4 133	4 137	3 917	3 977	5 381	5 452	4 931	4 949
Čistá přidaná hodnota	Kč/ha	11 863	12 388	12 576	11 239	14 416	13 663	17 668	18 667	15 437	15 496
Mzdové náklady	Kč/ha	675	1 054	3 302	3 310	7 034	7 861	11 238	11 773	7 750	8 094
Hrubá měsíční mzda vč. odvodů zaměstnavatele	Kč/AWU plac.	22 833	26 414	26 523	29 228	30 910	33 665	33 824	36 776	32 343	35 215
Nájemné půdy a budov	Kč/ha	722	845	1 427	1 599	2 370	2 398	2 629	2 702	2 123	2 211
Nákladové úroky	Kč/ha	429	429	584	527	478	477	651	618	595	561
Dotace investiční	Kč/ha	160	867	52	512	69	371	9	633	40	586
Důchod ze zemědělské činnosti	Kč/ha	10 196	10 927	7 315	6 315	4 603	3 298	3 160	4 208	5 009	5 216
x											
Aktiva celkem	Kč/ha	130 586	129 432	76 264	73 880	66 482	72 262	94 971	99 999	89 070	91 653
Stálá aktiva	Kč/ha	106 574	105 334	57 943	56 949	41 491	46 751	59 468	63 830	60 434	63 100
Oběžná aktiva	Kč/ha	24 012	24 098	18 321	16 931	24 991	25 511	35 503	36 169	28 636	28 553
Vlastní kapitál	Kč/ha	120 590	120 054	59 480	58 089	46 262	51 504	60 079	63 143	62 803	64 770
Cizí zdroje	Kč/ha	9 996	9 378	16 784	15 791	20 220	20 758	34 892	36 856	26 268	26 883
ČPH / AWU	tis. Kč/AWU	237,3	254,0	572,2	550,1	715,6	665,2	636,5	697,8	573,4	597,1
Výrobní spotřeba/celková produkce	%	77,08	73,58	76,38	77,40	73,41	76,06	76,72	74,35	76,33	75,00
Obrat celkových aktiv ²⁾	x	0,22	0,22	0,31	0,31	0,49	0,44	0,49	0,48	0,42	0,40
Míra zadluženosti ³⁾	%	7,65	7,25	22,01	21,37	30,41	28,73	36,74	36,86	29,49	29,33
Výnosnost celkového kapitálu ⁴⁾	%	7,81	8,44	9,59	8,55	6,92	4,56	3,33	4,21	5,62	5,69

1) Intenzita chovu přežvýkavců je kalkulována na hektar krmných plodin.

2) Obrat celkových aktiv = celková produkce / aktiva celkem (%).

3) Míra zadluženosti = cizí zdroje / aktiva celkem (%).

4) Výnosnost celkového kapitálu = důchod ze zemědělské činnosti / aktiva celkem (%).

Pramen: Zemědělská účetní datová síť FADN ČR

Zpracoval: J. Špička (ÚZEI)

10.2/02 - Výsledky hospodaření podniků podle výrobního zaměření

Ukazatele	Jednotky	Polní výroba		Produkce mléka		Chov skotu, ovcí a koz		Smíšená výroba		Jednotky	Chov prasat a drůbeže	
		2016	2017	2016	2017	2016	2017	2016	2017		2016	2017
Strukturální ukazatele												
Vstup pracovní síly	AWU/100 ha	2,04	1,94	3,71	3,85	2,27	2,09	2,88	2,82	AWU/podnik	11,67	12,16
Využívaná zemědělská půda	ha/podnik	184,8	191,4	383,7	364,4	127,4	127,4	327,9	336,3	ha/podnik	10,7	21,8
z toho - obiloviny	%	57,8	55,8	24,8	24,6	4,0	4,5	40,8	40,4	%	36,8	71,8
- ostatní polní plodiny	%	29,8	30,7	7,5	7,4	0,6	0,6	17,4	17,4	%	29,7	16,9
- krmné plodiny	%	10,0	11,0	67,6	67,8	93,8	93,7	41,0	41,0	%	22,2	6,8
Využívaná připáchatovaná zemědělská půda	%	75,7	75,5	81,3	80,0	64,9	64,4	79,8	79,1	%	56,0	74,5
Počet dobytčích jednotek	DJ/100 ha	7,0	6,4	68,6	71,7	47,4	47,9	49,1	49,9	DJ/podnik	1 172,5	1 163,5
z toho - dojnice	DJ/100 ha	0,9	0,6	37,4	40,0	1,2	1,3	17,5	17,9	DJ/podnik	0,0	0,0
- ostatní skot	DJ/100 ha	4,3	4,2	30,6	31,3	42,7	43,4	21,8	22,0	DJ/podnik	0,3	0,1
- ovce a kozy	DJ/100 ha	0,1	0,1	0,0	0,0	2,5	2,3	0,4	0,3	DJ/podnik	0,1	0,1
- prasata	DJ/100 ha	1,5	1,3	0,5	0,3	0,1	0,1	6,4	6,3	DJ/podnik	729,1	702,8
- drůbež	DJ/100 ha	0,1	0,1	0,1	0,1	0,0	0,0	2,9	3,2	DJ/podnik	442,9	460,4
Intenzita chovu přežvýkavců	DJ/ha ¹⁾	0,47	0,40	1,00	1,05	0,49	0,50	0,96	0,97	DJ/ha	x	x
Ukazatele standardního výstupu EU												
Celková produkce	Kč/ha	34 685	31 609	46 393	53 298	13 305	13 424	42 893	44 855	tis. Kč/podnik	39 804	46 670
Produkce rostlinné výroby	Kč/ha	29 030	26 287	14 436	14 281	4 505	4 502	21 245	19 837	tis. Kč/podnik	216	623
Produkce živočišné výroby	Kč/ha	1 644	1 500	25 912	33 357	6 338	6 622	16 290	19 943	tis. Kč/podnik	38 484	44 145
Ostatní produkce	Kč/ha	4 012	3 821	6 045	5 660	2 461	2 300	5 358	5 075	tis. Kč/podnik	1 105	1 903
Celkové náklady	Kč/ha	37 146	35 480	58 348	60 947	22 170	22 340	52 026	53 273	tis. Kč/podnik	42 404	46 647
Výrobní spotřeba	Kč/ha	24 482	22 965	37 108	38 240	13 104	13 622	33 753	33 979	tis. Kč/podnik	35 370	38 393
Provozní dotace a podpory celkem	Kč/ha	8 358	7 993	16 708	16 126	14 771	14 147	12 670	12 320	tis. Kč/podnik	4 933	4 343
- Jednotná platba na plochu (vč. Greeningu a MZ)	Kč/ha	5 312	5 135	5 332	5 115	5 373	5 150	5 309	5 047	tis. Kč/podnik	57	113
- Environmentální dotace	Kč/ha	349	305	1 621	2 068	4 999	4 810	949	1 173	tis. Kč/podnik	199	528
- Dotace na LFA	Kč/ha	131	176	1 263	1 337	2 182	2 134	536	536	tis. Kč/podnik	15	10
- Ostatní platby na rozvoj venkova	Kč/ha	1	2	1	0	1	1	2	2	tis. Kč/podnik	0	0
- Dotace na výrobní spotřebu	Kč/ha	572	599	589	1 050	270	354	814	1 188	tis. Kč/podnik	3 427	3 171
- Dotace na externí faktory	Kč/ha	136	135	126	126	90	95	114	106	tis. Kč/podnik	1	21
- Ostatní dotace	Kč/ha	1 858	1 642	7 777	6 430	1 856	1 602	4 945	4 269	tis. Kč/podnik	1 232	500
- z toho podpory OZE	Kč/ha	797	762	3 958	3 788	103	89	2 341	2 507	tis. Kč/podnik	296	81
Dané a poplatky	Kč/ha	286	273	190	195	171	163	242	241	tis. Kč/podnik	81	83
Hrubá přidaná hodnota	Kč/ha	18 275	16 364	25 803	30 989	14 801	13 786	21 568	22 955	tis. Kč/podnik	9 286	12 538
Odpisy	Kč/ha	4 416	4 245	6 349	6 300	3 629	3 570	5 288	5 405	tis. Kč/podnik	2 508	2 615
Čistá přidaná hodnota	Kč/ha	13 859	12 118	19 454	24 689	11 172	10 216	16 280	17 550	tis. Kč/podnik	6 778	9 922
Mzdové náklady	Kč/ha	5 410	5 356	12 233	13 756	3 881	3 519	10 081	10 827	tis. Kč/podnik	4 383	5 353
Hrubá měsíční mzda vč. odvodů zaměstnavatele	Kč/AWU plac.	32 764	34 409	30 818	33 594	29 879	32 185	33 687	36 750	Kč/AWU plac.	33 875	39 460
Nájemné půdy a budov	Kč/ha	2 331	2 444	1 828	1 882	1 130	1 217	2 226	2 417	tis. Kč/podnik	52	184
Nákladové úroky	Kč/ha	507	469	829	770	426	412	678	646	tis. Kč/podnik	90	102
Dotace investiční	Kč/ha	10	170	0	1 064	27	571	4	612	tis. Kč/podnik	0	1 212
Důchod ze zemědělské činnosti	Kč/ha	5 620	4 018	4 563	9 345	5 761	5 639	3 298	4 273	tis. Kč/podnik	2 253	5 495
x												
Aktiva celkem	Kč/ha	75 140	74 573	102 650	111 939	72 463	71 038	95 123	101 389	tis. Kč/podnik	52 401	54 355
Stálá aktiva	Kč/ha	49 271	50 291	72 743	77 581	56 288	55 257	62 781	67 994	tis. Kč/podnik	31 888	28 593
Oběžná aktiva	Kč/ha	25 870	24 282	29 907	34 358	16 175	15 781	32 342	33 395	tis. Kč/podnik	20 513	25 762
Vlastní kapitál	Kč/ha	56 826	55 813	64 214	73 013	57 461	56 264	61 308	65 535	tis. Kč/podnik	34 470	37 973
Cizí zdroje	Kč/ha	18 314	18 760	38 436	38 926	15 003	14 774	33 815	35 854	tis. Kč/podnik	17 932	16 383
ČPH / AWU	tis. Kč/AWU	679,8	624,2	524,8	641,7	492,2	487,8	564,7	622,1	tis. Kč/AWU	580,7	815,7
Výrobní spotřeba/celková produkce	%	70,58	72,65	79,99	71,75	98,49	101,48	78,69	75,75	%	88,86	82,26
Obrat celkových aktiv ²⁾	x	0,46	0,42	0,45	0,48	0,18	0,19	0,45	0,44	x	0,76	0,86
Míra zadluženosti ³⁾	%	24,37	25,16	37,44	34,77	20,70	20,80	35,55	35,36	%	34,22	30,14
Výnosnost celkového kapitálu ⁴⁾	%	7,48	5,39	4,45	8,35	7,95	7,94	3,47	4,21	%	4,30	10,11

1) Intenzita chovu přezývkavců je kalkulována na hektar krmných plodin.

2) Obrat celkových aktiv = celková produkce / aktiva celkem (%).

3) Míra zadluženosti = cizí zdroje / aktiva celkem (%).

4) Výnosnost celkového kapitálu = důchod ze zemědělské činnosti / aktiva celkem (%).

Pramen: Zemědělská účetní datová síť FADN ČR

Zpracoval: J. Špička (UZEI)

10.2/03 - Výsledky hospodaření podniků podle méně příznivých oblastí LFA

Ukazatele	Jednotky	Převažující horské LFA		Převažující ostatní LFA		Převážně mimo LFA	
		2016	2017	2016	2017	2016	2017
Strukturální ukazatele							
Vstup pracovní síly	AWU/100 ha	2,67	2,54	2,61	2,63	2,76	2,59
Využívaná zemědělská půda	ha/podnik	192,8	185,6	203,3	198,0	187,3	200,6
z toho - obiloviny	%	12,6	13,5	32,4	32,6	52,7	51,7
- ostatní polní plodiny	%	4,4	4,8	13,9	14,3	25,5	26,4
- krmné plodiny	%	81,3	80,6	53,0	52,1	18,7	18,5
Využívaná připachtovaná zemědělská půda	%	68,8	68,6	77,8	77,1	76,6	76,1
Počet dobytčích jednotek	DJ/100 ha	51,9	50,7	43,2	44,7	24,1	23,1
z toho - dojnice	DJ/100 ha	11,0	10,9	13,8	14,6	8,1	7,6
- ostatní skot	DJ/100 ha	36,6	36,2	25,8	26,0	9,6	9,3
- ovce a kozy	DJ/100 ha	1,5	1,3	0,6	0,6	0,2	0,2
- prasata	DJ/100 ha	1,5	1,2	2,3	2,1	4,2	4,2
- drůbež	DJ/100 ha	0,9	0,8	0,5	1,1	1,8	1,7
Intenzita chovu přežvýkavců	DJ/ha ¹⁾	0,59	0,59	0,75	0,78	0,91	0,88
Ukazatele standardního výstupu EU							
Celková produkce	Kč/ha	23 888	24 429	31 807	34 601	45 107	42 862
Produkce rostlinné výroby	Kč/ha	8 045	8 307	16 050	15 514	30 696	27 473
Produkce živočišné výroby	Kč/ha	11 622	12 829	12 149	15 586	8 306	9 256
Ostatní produkce	Kč/ha	4 221	3 292	3 608	3 501	6 105	6 133
Celkové náklady	Kč/ha	33 880	33 720	40 029	42 175	49 501	47 790
Výrobní spotřeba	Kč/ha	20 664	20 521	25 722	26 864	32 661	30 789
Provozní dotace a podpory celkem	Kč/ha	15 038	14 463	12 330	11 797	10 463	10 188
- Jednotná platba na plochu (vč. Greeningu a MZ)	Kč/ha	5 357	5 154	5 334	5 084	5 301	5 094
- Environmentální dotace	Kč/ha	3 730	3 721	1 714	1 782	629	677
- Dotace na LFA	Kč/ha	2 432	2 397	886	872	63	67
- Ostatní platby na rozvoj venkova	Kč/ha	1	4	3	3	1	1
- Dotace na výrobní spotřebu	Kč/ha	412	610	577	864	718	876
- Dotace na externí faktory	Kč/ha	85	84	125	124	125	122
- Ostatní dotace	Kč/ha	3 020	2 492	3 691	3 068	3 627	3 351
- z toho podpory OZE	Kč/ha	870	859	1 426	1 467	1 855	1 889
Daně a poplatky	Kč/ha	177	170	187	189	314	306
Hrubá přidaná hodnota	Kč/ha	18 085	18 200	18 228	19 345	22 596	21 954
Odpisy	Kč/ha	4 371	4 260	4 684	4 798	5 277	5 275
Čistá přidaná hodnota	Kč/ha	13 714	13 940	13 544	14 547	17 319	16 679
Mzdové náklady	Kč/ha	7 056	7 033	7 274	8 027	8 301	8 474
Hrubá měsíční mzda vč. odvodů zaměstnavatele	Kč/AWU plac.	29 840	33 136	32 337	35 416	33 053	35 652
Nájemné půdy a budov	Kč/ha	1 274	1 439	1 783	1 938	2 622	2 653
Nákladové úroky	Kč/ha	515	466	565	549	641	599
Dotace investiční	Kč/ha	26	682	1	541	72	589
Důchod ze zemědělské činnosti	Kč/ha	4 895	5 683	3 923	4 575	5 827	5 542
x							
Aktiva celkem	Kč/ha	78 192	78 305	80 330	87 291	98 640	99 028
Stálá aktiva	Kč/ha	57 051	56 622	56 499	61 633	64 289	66 200
Oběžná aktiva	Kč/ha	21 141	21 683	23 831	25 658	34 350	32 828
Vlastní kapitál	Kč/ha	55 345	56 409	55 169	60 041	70 548	70 862
Cizí zdroje	Kč/ha	22 848	21 896	25 161	27 251	28 092	28 167
ČPH / AWU	tis. Kč/AWU	514,5	549,4	519,2	553,6	627,6	644,2
Výrobní spotřeba/celková produkce	%	86,50	84,00	80,87	77,64	72,41	71,83
Obrat celkových aktiv ²⁾	x	0,31	0,31	0,40	0,40	0,46	0,43
Míra zadluženosti ³⁾	%	29,22	27,96	31,32	31,22	28,48	28,44
Výnosnost celkového kapitálu ⁴⁾	%	6,26	7,26	4,88	5,24	5,91	5,60

1) Intenzita chovu přežvýkavců je kalkulována na hektar krmných plodin.

2) Obrat celkových aktiv = celková produkce / aktiva celkem (%).

3) Míra zadluženosti = cizí zdroje / aktiva celkem (%).

4) Výnosnost celkového kapitálu = důchod ze zemědělské činnosti / aktiva celkem (%).

Pramen: Zemědělská účetní datová síť FADN ČR

Zpracoval: J. Špička (ÚZEI)

11/01 - Rekapitulace výdajů do agrokomplexu ČR podle hlavních směrů podpor (mil. Kč)

Podpory	2017			2018 ^p		
	ČR	EU	celkem	ČR	EU	celkem
Podpory Piliře I SZP a ostatní přímé platby	729	21 644	22 373	649	22 042	22 691
- přímé platby (SAPS, ozelenění, mladí, fin. kompenzace)	0	18 435	18 435	0	18 844	18 844
- vázané dobrovolné podpory komodit (VCS)	0	3 209	3 209	0	3 198	3 198
- přechodné vnitrostátní podpory (PVP)	729	0	729	649	0	649
HRDP	17	24	41	15	21	36
PRV 2007-2013, včetně zdrojů z PRV 2014+	72	128	200	53	82	135
- osa I	43	43	86	37	37	74
- osa II	28	85	113	16	45	61
- platby LFA a NATURA 2000 (včetně lesů)	0	1	1	1	2	3
- osa III	1	0	1	0	0	0
PRV 2014-2020	3 676	7 027	10 703	4 805	8 234	13 039
- podpora investic (opatření 4, 6, 8)	1 483	1 455	2 938	2 428	2 382	4 810
- AE(K)O a ekologické zemědělství (opatření 10, 11, 15)	1 132	3 397	4 529	1 163	3 487	4 650
- platby LFA a NATURA 2000 (opatření 12, 13)	562	1 684	2 246	544	1 632	2 176
- dobré životní podmínky zvířat (opatření 14)	387	380	767	375	368	743
- ostatní (opatření 1, 16, 19, 20)	112	111	223	295	365	660
OP Rybářství	21	64	85	34	103	137
Národní podpory rezortu MZe	11 570	0	11 570	12 408	0	12 408
- výdaje MZe (dotace, NV, ostatní)	8 156	0	8 156	9 252	0	9 252
- podpory PGRLF	1 112	0	1 112	940	0	940
- výdaje ostatních institucí rezortu MZe	2 302	0	2 302	2 216	0	2 216
SPÚ	1 155	0	1 155	1 143	0	1 143
SFHR	261	0	261	264	0	264
GA ČR, TA ČR	247	0	247	240	0	240
Podpory ostatních rezortů	5 876	159	6 035	6 945	598	7 543
- MŽP, MPO, MD, MŠMT	3 535	159	3 694	4 457	598	5 055
- MF - daňové a podobné úlevy	2 341	0	2 341	2 488	0	2 488
Podpory krajů	1 746	0	1 746	1 935	0	1 935
Organizace trhu (SOT) a podpora cen	5 834	631	6 465	5 987	406	6 393
- ostatní výdaje v rámci SOT	334	631	965	487	406	893
- zemědělské BPS a výtopny na biomasu	5 500	0	5 500	5 500	0	5 500
Celkem	31 204	29 678	60 881	34 478	31 487	65 964

p = předpoklad k 30. 6. 2019.

1) Včetně opatření HRDP v období 2008-09, hrazené ze zdrojů PRV.

Pramen: podklady MZe; SZIF; PGRLF a další instituce

Zpracoval: T. Doucha (ÚZEI)

P2/01 Oficiální výsledky šetření FADN zemí EU za rok 2016 - Standardní výstup přepočtený na 1 ha

	MJ	EL28	BEL	BLG	CYP	CZE	DAN	DEU	ELL	ESP	EST	FRA	HRV	HUN	IRE	ITA
Reprezentované podniky		4 672 880	28 730	114 400	10 470	17 230	28 370	187 910	345 130	422 840	7 620	297 680	81 000	102 500	86 670	532 050
Počet podniků v souboru FADN		80000 - <900000	1000 - <2000	2000 - <3000	500 - <1000	1000 - <2000	1000 - <2000	8000 - <9000	3000 - <4000	8000 - <9000	500 - <1000	7000 - <8000	1000 - <2000	2000 - <3000	500 - <1000	9000 - <10000
Pracovní síly celkem	AWU/roha	4,37	4,03	5,77	12,60	2,74	1,78	2,52	10,02	3,38	1,47	2,34	9,39	3,28	2,39	6,17
Naplacené pracovní síly	FW U/roha	3,29	3,06	3,06	9,74	0,64	0,83	1,48	8,19	2,15	0,60	1,60	7,86	1,36	2,22	4,76
Placené pracovní síly	AWU/roha	1,11	0,94	2,70	2,95	2,10	0,95	1,04	1,93	1,23	0,86	0,74	1,53	1,92	0,16	1,36
Zemědělsky využívaná půda	ha/podnik	34,30	49,92	38,83	11,19	204,63	101,97	87,62	10,38	47,95	127,32	86,85	18,32	47,93	48,56	20,58
Pronajatá (připisovaná) půda	ha/podnik	18,62	35,69	33,81	8,33	156,40	32,62	57,15	5,86	19,27	82,18	71,54	9,52	29,56	9,00	10,75
Výrobní struktura - výnosy																
Obiloviny	%	36,33	24,74	48,54	24,66	40,51	56,98	39,93	26,69	31,07	37,84	36,17	40,83	52,12	8,69	29,01
Ostatní polní plodiny ¹⁾	%	12,59	13,48	29,67	3,04	18,65	13,47	14,24	13,10	9,68	13,80	13,07	17,47	20,72	1,21	7,19
Energetické plodiny	%	0,50	5,75	0,08	0,00	1,20	0,52	2,42	1,64	0,00	0,00	0,17	0,00	0,02	0,00	0,44
Zelenná a květiny	%	0,99	2,88	0,80	2,23	0,31	0,42	0,70	1,06	0,98	0,15	0,81	0,76	1,65	0,00	2,82
Vínice	%	1,69	0,00	1,13	3,57	0,28	0,00	0,54	1,73	4,03	0,00	2,95	1,31	0,90	0,00	5,39
Trvalé kultury	%	4,17	1,66	1,26	10,46	0,56	0,83	0,45	19,94	15,33	0,34	0,68	3,60	1,71	0,04	11,71
Ovocné sady	%	1,95	1,32	1,24	4,74	0,54	0,29	0,30	3,95	6,49	0,31	0,62	2,40	1,61	0,02	4,37
Olivové sady	%	2,10	0,00	0,00	4,74	0,00	0,00	0,00	15,80	8,82	0,00	0,02	1,20	0,00	0,00	7,19
Ostatní trvalé kultury	%	0,09	0,34	0,03	1,07	0,02	0,54	0,15	0,29	0,04	0,02	0,03	0,00	0,08	0,04	0,15
Krmné plodiny ²⁾	%	40,67	53,71	13,03	45,49	38,88	23,39	42,42	30,06	29,26	42,10	44,32	33,35	19,70	90,47	40,23
Počet dobytčích jednotek celkem	DJ/roha	79,97	267,51	30,13	80,25	45,22	140,11	102,49	59,15	69,51	29,70	84,66	48,09	36,62	131,53	90,52
Dojnice	DJ/roha	14,99	35,74	7,24	14,57	10,67	20,32	26,56	1,06	5,03	10,89	14,83	10,53	5,57	29,94	14,82
Ostatní skot	DJ/roha	25,31	88,92	6,77	7,33	18,73	20,14	29,54	9,06	14,60	11,62	37,31	11,30	6,80	80,48	25,36
Ovce a kozy	DJ/roha	7,87	2,08	5,72	39,68	0,52	0,52	0,78	44,51	11,64	1,04	3,74	7,75	2,48	11,59	7,73
Prasata	DJ/roha	22,48	114,56	5,41	3,66	9,46	91,90	41,43	0,77	30,78	4,78	12,90	12,34	13,98	8,86	25,02
Drůbež	DJ/roha	8,83	24,98	4,71	14,92	5,64	6,66	3,41	3,47	7,24	1,09	15,59	4,80	7,51	0,06	16,91
Výnos pšenice	q/ha	58,40	66,92	47,98	24,34	65,81	69,72	75,51	29,39	40,56	33,82	54,55	315,66	58,32	94,87	58,03
Výnos kukurice	q/ha	82,27	91,59	57,51	95,48	93,55	76,31	91,36	120,44	119,29	0,00	81,42	471,74	93,18	0,00	110,21
Počet DJ na 1 ha krmných plodin	DJ/ha	1,24	2,47	1,42	2,29	0,80	1,79	1,58	1,42	0,99	0,63	1,30	4,81	0,95	1,35	1,48
Roční dojivost	kg/ha	6 709	7 432	2 891	7 460	7 813	9 453	7 538	4 264	7 584	8 800	6 931	21 597	6 958	5 612	6 180
Hrubá zemědělská produkce																
Celková hrubá produkce	Kóha	57 147	136 386	26 173	87 517	40 991	107 813	76 924	59 325	46 510	22 078	59 233	41 139	43 458	37 898	91 906
Celková hrubá rostlinná produkce	Kóha	29 460	52 411	18 877	33 100	22 203	34 756	31 070	41 550	29 407	10 081	32 292	27 099	26 129	6 732	58 166
Obiloviny	Kóha	7 980	6 826	8 670	910	9 299	13 311	10 835	5 822	5 579	4 484	8 196	8 278	12 609	2 795	9 340
Proteinové plodiny	Kóha	316	149	182	254	193	279	216	639	388	790	229	28	94	103	522
Brambory	Kóha	1 378	9 041	426	6 247	846	2 727	2 172	881	858	383	1 207	846	145	15	681
Cukrová řepa	Kóha	666	2 925	0	0	1 227	825	1 569	74	366	0	906	188	106	-1	325
Olejniný	Kóha	2 096	278	5 555	0	4 618	1 861	3 076	704	722	1 226	2 460	3 527	5 472	130	1 116

P2/01 Oficiální výsledky šetření FADN země EU za rok 2016 - Standardní výstup přepočtený na 1 ha - pokračování 1

	MJ	LTU	LUX	LVA	MLT	NED	OST	POL	POR	ROU	SUO	SVE	SVK	SVN	UKI
Reprezentované podniky		61 720	1 600	24 600	2 850	49 520	90 310	737 990	98 270	1 133 740	37 100	28 530	3 590	43 450	97 120
Počet podniků v souboru FADN		1000 - <2000	200 - <500	1000 - <2000	500 - <1000	1000 - <2000	2000 - <3000	1000 - <20000	2000 - <3000	5000 - <6000	500 - <1000	1000 - <2000	500 - <1000	500 - <1000	2000 - <3000
Pracovní síly celkem	AW U/roha	3 46	2 13	3 09	49 82	7 72	5 46	8 68	6 68	11 31	2 11	1 43	2 33	12 47	1 35
Neplacené pracovní síly	FW U/roha	2 86	1 71	1 92	43 32	3 91	5 14	7 61	5 22	10 35	1 61	1 04	1 14	12 07	0 77
Placené pracovní síly	AW U/roha	0 60	0 42	1 17	6 14	3 80	0 35	1 06	1 50	0 96	0 50	0 39	2 19	0 41	0 59
Zemědělsky využívaná půda	ha/podnik	47 94	81 64	63 43	2 77	36 02	28 23	18 78	23 96	9 37	60 11	109 49	525 32	9 78	161 63
Pronajatá (připisovaná) půda	ha/podnik	24 16	44 42	29 63	2 23	14 22	9 37	5 00	5 45	5 41	21 89	61 56	475 15	3 00	68 52
Výrobní struktura - výnosy															
Obiloviny	%	42 68	21 35	41 04	0 00	10 97	29 72	54 21	8 85	49 84	48 06	39 57	38 84	19 22	21 17
Ostatní polní plodiny ¹⁾	%	14 86	4 79	9 98	7 22	16 13	10 98	15 28	1 67	18 78	9 35	8 83	16 16	3 89	7 07
Energetické plodiny	%	0 00	0 28	0 11	0 00	0 00	1 20	0 05	0 08	0 00	0 00	0 08	0 51	0 00	0 40
Zelenná a květiny	%	0 15	0 04	0 52	27 08	6 33	0 39	0 96	2 05	0 53	0 40	0 81	0 28	0 61	0 53
Vínice	%	0 00	0 99	0 00	9 75	0 00	1 77	0 00	4 84	0 85	0 00	0 00	0 64	2 76	0 01
Trvalé kultury	%	0 60	0 06	0 69	7 58	2 05	0 64	3 30	13 98	1 07	0 22	0 14	0 28	2 45	0 15
Ovocné sady	%	0 60	0 00	0 57	6 86	1 05	0 57	3 25	4 76	0 96	0 20	0 05	0 26	1 94	0 14
Olivové sady	%	0 00	0 00	0 00	0 72	0 00	0 00	0 00	8 35	0 00	0 00	0 00	0 00	0 41	0 00
Ostatní trvalé kultury	%	0 00	0 05	0 11	0 00	1 00	0 04	0 05	0 88	0 11	0 02	0 08	0 02	0 10	0 01
Krmné plodiny ²⁾	%	37 15	72 67	41 94	42 24	63 99	53 91	25 40	55 34	28 92	39 28	46 56	41 54	70 76	67 04
Počet dobytčích jednotek celkem	DJ/roha	25 49	136 07	31 44	562 45	379 79	87 32	64 11	61 73	51 55	49 14	68 83	28 11	106 95	86 04
Dojnice	DJ/roha	9 55	36 55	10 72	96 03	92 64	22 14	15 81	8 68	16 01	13 41	12 54	7 33	24 54	11 17
Ostatní skot	DJ/roha	10 78	76 48	11 27	79 78	74 15	30 75	18 21	26 50	6 30	16 20	25 78	11 51	53 58	31 87
Ovce a kozy	DJ/roha	0 98	0 83	0 61	22 02	4 39	1 74	0 32	11 10	18 78	0 53	0 87	2 07	4 19	19 63
Prasata	DJ/roha	2 98	20 70	8 18	221 66	144 56	25 72	25 72	4 63	5 55	13 34	22 77	3 79	18 00	11 21
Drůbež	DJ/roha	1 02	0 38	0 55	138 63	62 55	5 70	3 46	10 35	3 84	5 34	6 56	3 33	3 48	11 74
Výnos pšenice	q/ha	50 82	51 93	46 02	0 00	81 44	61 28	53 69	20 54	47 20	39 63	64 35	58 01	51 04	82 46
Výnos kukurice	q/ha	59 19	65 02	0 00	0 00	98 72	108 57	94 81	103 40	56 82	0 00	92 18	93 34	109 55	92 27
Počet DJ na 1 ha krmných plodin	DJ/ha	0 58	1 60	0 54	6 88	2 84	1 12	1 60	0 77	1 41	1 07	0 89	0 49	1 26	0 96
Roční dojlost	kg/ha	5 846	7 513	6 260	6 981	8 230	6 763	5 437	7 472	3 258	9 079	8 960	6 853	5 175	7 115
Hrubá zemědělská produkce															
Celková hrubá produkce	Kóha	19 250	62 223	23 185	429 980	369 016	75 109	38 132	38 273	34 332	47 756	55 455	34 554	66 725	41 726
Celková hrubá rostlinná produkce	Kóha	12 166	12 520	12 873	189 843	175 878	22 263	20 956	23 217	20 165	20 387	25 385	18 777	30 301	18 026
Obiloviny	Kóha	6 438	4 050	6 076	0	3 707	7 328	8 921	2 264	9 318	5 630	8 586	8 588	5 167	6 495
Proteinové plodiny	Kóha	1 248	27	462	0	141	111	495	64	125	281	489	130	89	338
Brambory	Kóha	369	1 139	454	12 815	20 607	1 341	1 101	887	574	720	1 148	242	1 615	1 593
Cukrová řepa	Kóha	324	0	0	0	4 197	1 378	758	0	239	199	606	588	0	392
Olejniny	Kóha	1 427	690	1 428	0	38	2 644	2 118	154	3 550	676	1 150	4 088	697	1 140

P2/01 Oficiální výsledky šetření FADN zemí EU za rok 2016 - Standardní výstup přepočtený na 1 ha - pokračování 2

	MJ	EU-28	BEL	BLG	CYP	CZE	DAN	DEU	ELL	ESP	EST	FRA	HRV	HUN	IRE	ITA
Průmyslové plodiny	Kč/ha	445	965	741	93	495	14	778	4 629	347	94	498	319	71	0	508
Zelenina a květiny	Kč/ha	5 699	18 850	1 447	9 741	965	5 724	5 425	6 290	6 200	387	4 733	1 953	3 578	0	10 230
Ovoce	Kč/ha	2 254	6 967	520	4 452	486	714	862	5 407	4 332	64	1 863	2 186	1 062	6	8 125
Citrusové plody	Kč/ha	453	0	0	1 092	0	0	0	2 287	1 970	0	77	191	0	0	1 820
Víno a hrozny	Kč/ha	3 662	0	534	1 895	601	0	2 075	2 694	2 845	0	10 931	3 329	999	0	13 930
Olivy a olivový olej	Kč/ha	1 029	0	0	1 887	0	0	0	8 325	4 188	0	31	989	0	0	4 001
Krmné plodiny	Kč/ha	2 462	1 341	694	5 576	3 131	6 476	3 393	3 133	1 305	2 473	206	4 274	1 271	3 370	5 233
Ostatní rostlinná produkce	Kč/ha	1 018	5 069	108	951	342	2 825	669	662	307	179	955	993	721	314	2 333
CELKOVÁ HRUBÁ ŽIVOČIŠNÁ PRODUKCE	Kč/ha	23 768	77 116	6 883	48 289	13 735	54 173	38 350	16 931	16 572	8 806	23 950	13 501	10 157	30 678	28 586
Změna stavu hospodářských zvířat	Kč/ha	121	804	-13	1 190	-78	838	-317	-189	38	-93	149	-524	-227	614	86
Mléko a mléčné výrobky	Kč/ha	8 601	20 239	1 776	17 003	5 786	16 928	17 182	471	3 136	6 120	8 892	4 242	2 752	12 120	11 466
Hovězí a telecí maso	Kč/ha	4 487	18 034	443	1 985	2 697	3 920	5 694	633	2 861	1 179	6 122	1 909	947	14 925	5 144
Vepřové maso	Kč/ha	5 443	26 048	1 321	5 155	2 592	30 078	12 524	210	4 429	977	3 343	2 587	2 931	1 529	5 287
Ovce a kozy	Kč/ha	990	392	642	6 432	55	80	91	3 854	1 687	94	590	1 059	277	1 895	838
Drůbeží maso	Kč/ha	1 313	4 200	883	1 668	1 846	1 032	1 298	1 385	980	14	1 756	469	2 282	-6	542
Slepičí vejce	Kč/ha	957	5 191	664	3 779	482	1 619	631	605	326	298	937	1 469	621	30	1 240
Ovčí a kozi mléko	Kč/ha	981	1 359	392	11 641	103	0	78	8 327	2 006	10	953	1 181	16	0	1 864
Ostatní zvířata a produkty	Kč/ha	997	1 652	762	629	173	516	852	1 443	1 147	114	1 358	584	332	184	2 205
Ostatní hrubá produkce ³⁾	Kč/ha	3 919	6 859	415	6 128	5 054	18 883	7 504	846	531	3 191	2 992	539	7 173	489	5 155
Vlastní spotřeba	Kč/ha	309	64	351	1 434	34	39	67	1 377	51	106	250	1 681	89	26	504
Vnitropodniková spotřeba	Kč/ha	3 172	3 921	1 356	4 645	4 461	10 645	2 858	2 090	909	3 847	1 169	7 709	2 205	4 433	4 663
Podnikové náklady																
CELKOVÉ NÁKLADY	Kč/ha	51 753	117 611	28 451	78 641	47 958	114 058	74 890	47 092	33 418	27 349	59 901	37 999	40 610	34 391	58 038
Mezis potřeba celkem	Kč/ha	35 322	85 262	15 975	57 079	31 724	74 937	50 063	30 347	23 414	18 843	39 420	23 873	29 353	27 794	40 518
Přímé náklady celkem	Kč/ha	22 183	62 412	10 650	39 689	20 403	53 072	29 845	17 704	15 253	12 209	20 520	18 258	19 541	19 534	27 505
Osiva a sadba	Kč/ha	2 454	6 562	1 705	3 316	2 023	3 305	2 999	2 145	1 588	993	2 556	1 722	2 274	411	3 626
Vlastní osiva a sadba	Kč/ha	147	495	427	305	103	196	79	60	13	257	82	63	102	3	24
Hnojiva nakupovaná	Kč/ha	3 214	4 594	2 697	4 128	2 908	3 656	3 349	3 830	2 460	2 110	4 060	3 457	2 854	3 429	3 870
Prostředky ochrany rostlin	Kč/ha	2 288	4 774	1 782	2 397	2 489	2 665	2 992	2 481	1 840	762	3 406	1 698	2 230	630	3 040
Ostatní přímé náklady RV	Kč/ha	1 125	2 325	162	485	738	2 737	1 405	825	492	387	558	445	374	294	2 543
Krmiva pro skot celkem	Kč/ha	5 953	13 691	1 816	21 962	5 112	12 638	6 880	6 093	4 733	5 178	4 277	6 707	2 834	9 008	8 524
Vlastní krmiva pro skot	Kč/ha	2 091	1 522	643	3 182	2 919	5 873	1 379	1 761	780	3 165	614	5 539	1 429	3 271	3 421
Krmiva pro prasata a drůbež celkem	Kč/ha	4 374	22 119	1 846	6 035	3 223	18 425	7 337	1 477	3 165	816	3 806	2 661	4 047	1 106	3 208
Vlastní krmiva pro prasata a drůbež	Kč/ha	494	707	169	7	204	3 068	1 091	32	10	196	228	1 187	372	0	257
Ostatní přímé náklady ŽV	Kč/ha	1 773	7 415	519	880	1 383	3 960	3 348	544	879	716	1 107	678	880	4 653	1 073
Náklady na lesní výrobu	Kč/ha	22	0	0	0	14	55	44	0	0	23	0	0	0	13	5
Režijní náklady celkem	Kč/ha	13 139	22 850	5 326	17 390	11 322	21 865	20 218	12 644	8 161	6 634	18 899	5 615	9 811	8 260	13 013
Náklady budov a strojů	Kč/ha	3 678	6 950	1 287	4 925	4 152	9 129	6 563	2 497	1 811	1 851	5 242	1 598	1 884	3 096	2 316

P2/01 Oficiální výsledky šetření FADN země EU za rok 2016 - Standardní výstup přepočtený na 1 ha - pokračování 3

	MJ	LTU	LUX	LVA	MLT	NED	OST	POL	POR	ROU	SUO	SVE	SVK	SVN	UKI
Průmyslové plodiny	Kč/ha	52	27	18	0	376	225	272	273	12	93	174	36	1 021	114
Zelenina a květiny	Kč/ha	243	177	2 196	150 629	114 246	1 594	3 779	5 219	1 069	8 229	3 979	669	2 592	2 783
Ovoce	Kč/ha	168	2	184	3 645	6 386	990	2 400	3 645	783	170	328	79	1 699	663
Citrusové plody	Kč/ha	0	0	0	2 630	0	0	0	935	0	0	0	0	0	0
Víno a hrozny	Kč/ha	0	5 390	0	15 022	0	4 795	0	5 113	693	0	0	554	4 960	17
Olivy a olivový olej	Kč/ha	0	0	0	168	0	0	0	1 594	0	0	0	0	458	0
Krmné plodiny	Kč/ha	1 840	812	1 743	4 777	6 036	976	571	2 568	3 765	3 905	8 632	3 209	11 645	3 292
Ostatní rostlinná produkce	Kč/ha	54	205	312	167	20 146	880	540	500	41	283	293	614	354	1 199
Celková hrubá živočišná produkce	Kč/ha	6 645	41 190	7 897	239 202	160 406	34 742	16 596	13 234	14 129	21 361	22 871	8 474	22 246	20 393
Změna stavu hospodářských zvířat	Kč/ha	501	505	142	-5 890	2 604	4	164	36	253	-435	132	33	709	288
Mléko a mléčné výrobky	Kč/ha	3 290	20 966	3 887	82 564	69 422	13 471	5 756	4 628	4 910	12 173	9 901	3 596	9 201	6 431
Hovězí a telecí maso	Kč/ha	1 470	11 825	1 109	12 057	11 627	7 074	3 039	3 234	1 089	3 435	6 610	1 308	7 739	5 635
Vepřové maso	Kč/ha	653	5 388	2 345	52 945	48 961	8 525	5 700	976	1 275	3 469	4 546	1 119	2 656	1 908
Ovce a kozy	Kč/ha	157	45	63	1 497	613	316	26	865	1 858	82	123	35	402	2 786
Drůbeží maso	Kč/ha	236	140	27	19 001	8 699	1 925	1 560	1 085	635	1 552	11	2 225	67	1 362
Slepičí vejce	Kč/ha	234	310	172	29 885	13 645	2 026	465	977	836	426	1 435	0	631	1 238
Ovčí a kozí mléko	Kč/ha	2	1 328	8	35 185	3 825	538	7	625	2 094	5	0	308	190	0
Ostatní zvířata a produkty	Kč/ha	603	1 186	287	6 068	3 614	865	42	844	1 433	219	243	-117	1 361	1 034
Ostatní hrubá produkce ³⁾	Kč/ha	439	8 514	2 415	936	32 731	18 105	580	1 822	38	6 008	7 199	7 302	14 178	3 307
Vlastní spotřeba	Kč/ha	139	89	273	3 408	12	1 247	347	355	1 287	40	12	118	2 968	12
Vnitropodniková spotřeba	Kč/ha	2 631	2 000	3 035	13 948	7 423	3 336	3 590	2 050	3 876	5 501	10 231	7 797	15 127	3 506
Podnikové náklady															
Celkové náklady	Kč/ha	20 971	71 432	25 118	347 613	327 453	68 422	34 610	29 550	25 721	64 328	59 506	38 402	70 991	42 992
Mezispotřeba celkem	Kč/ha	13 503	43 356	17 418	292 432	225 224	45 775	24 458	20 931	18 296	44 547	42 125	23 496	47 353	30 320
Přímé náklady celkem	Kč/ha	9 273	25 875	11 134	222 358	152 952	24 520	16 621	15 121	12 460	23 385	26 028	15 615	30 368	20 146
Osiva a sadba	Kč/ha	939	1 830	1 048	19 907	27 390	1 998	1 842	1 601	1 971	1 758	1 785	1 703	1 763	1 610
Vlastní osiva a sadba	Kč/ha	394	29	335	1 428	1 890	66	386	288	73	308	0	170	156	118
Hnojiva nakupovaná	Kč/ha	2 784	3 127	2 099	6 521	5 602	2 073	3 968	1 861	2 408	3 406	2 991	2 502	2 240	2 461
Prostředky ochrany rostlin	Kč/ha	1 185	1 789	1 065	7 191	7 655	1 452	1 579	1 515	1 293	938	1 234	2 153	1 308	1 838
Ostatní přímé náklady RV	Kč/ha	454	1 176	663	14 105	15 987	1 132	578	1 827	256	2 385	1 801	1 135	1 674	1 291
Krmiva pro skot celkem	Kč/ha	2 707	9 975	3 346	83 835	30 859	5 228	2 989	5 045	4 225	8 882	12 868	3 927	15 554	7 118
Vlastní krmiva pro skot	Kč/ha	2 098	1 647	2 278	1 891	4 869	1 465	1 573	1 724	2 263	4 558	8 677	2 809	12 345	3 313
Krmiva pro prasata a drůbež celkem	Kč/ha	701	3 917	1 426	70 626	39 029	6 228	4 800	2 308	1 520	3 421	3 290	2 073	2 888	2 592
Vlastní krmiva pro prasata a drůbež	Kč/ha	102	234	196	0	92	1 220	1 607	34	469	548	835	269	1 532	51
Ostatní přímé náklady ŽV	Kč/ha	439	4 021	651	9 092	17 084	2 641	721	936	553	2 049	1 917	707	1 855	2 748
Náklady na lesní výrobu	Kč/ha	8	20	62	0	0	846	0	5	0	0	0	40	257	0
Režijní náklady celkem	Kč/ha	4 230	17 481	6 284	70 074	72 272	21 255	7 837	5 810	5 838	21 162	16 098	7 881	16 985	10 174
Náklady budov a strojů	Kč/ha	1 278	7 242	1 629	23 286	16 988	6 894	2 434	1 564	1 101	6 652	4 761	2 037	6 294	3 211

P2/01 Oficiální výsledky šetření FADN zemí EU za rok 2016 - Standardní výstup přepočtený na 1 ha - pokračování 4

	MJ	EU-28	BEL	BEL	BLG	CYP	CZE	DAN	DEU	ELL	ESP	EST	FRA	HRV	HUN	IRE	ITA
Energie	Kč/ha	3 619	6 199	2 428	8 027	3 813	3 997	5 507	5 546	2 386	2 153	2 987	2 511	4 061	1 564	5 645	
Služby	Kč/ha	2 600	7 108	792	944	1 201	4 875	3 812	1 856	1 472	1 676	4 434	629	1 929	2 198	1 893	
Ostatní přímé náklady	Kč/ha	3 242	2 592	819	3 494	2 156	3 864	4 337	2 744	2 493	953	6 235	876	1 937	1 402	3 360	
Odpisy	Kč/ha	7 396	16 880	3 849	8 181	5 260	12 392	9 953	9 721	2 974	3 574	10 162	7 685	3 761	3 357	7 188	
Externí faktory celkem	Kč/ha	9 034	15 469	8 627	13 382	10 974	26 729	14 873	7 024	7 030	4 932	10 320	6 441	7 497	3 240	10 331	
Výplacené mzdy	Kč/ha	5 043	5 278	3 302	7 739	8 205	11 163	7 324	4 080	5 485	3 626	4 650	4 711	5 031	1 102	7 525	
Výplacené pachtovné	Kč/ha	2 860	6 451	4 808	4 606	2 150	5 413	5 801	2 934	1 376	802	4 382	1 053	2 176	1 502	2 650	
Bilance úroků	Kč/ha	1 133	3 740	517	1 034	619	10 153	1 748	11	169	503	1 288	678	290	635	156	
Podpory																	
Celkové provozní podpory	Kč/ha	9 286	12 632	6 625	11 965	12 133	9 792	10 997	17 475	6 861	4 651	8 957	8 692	9 643	10 456	11 668	
Celkové podpory na plodiny ⁴⁾	Kč/ha	249	0	406	29	377	0	0	1 816	458	24	211	322	387	21	464	
Celkové podpory na zvířata	Kč/ha	702	1 906	578	807	603	233	0	376	636	109	964	1 089	693	0	476	
Podpory na produkci mléka	Kč/ha	215	105	133	0	384	0	0	0	125	78	147	545	418	0	178	
Podpory na ostatní skot ⁵⁾	Kč/ha	354	1 795	200	0	203	233	0	124	238	21	655	293	167	0	252	
Podpory na ovce a kozy	Kč/ha	123	5	244	746	15	0	0	234	271	11	162	165	107	0	46	
Podpory na ostatní zvířata ⁶⁾	Kč/ha	10	0	1	61	1	0	0	18	2	0	0	83	0	0	0	
Environmentální podpory ⁷⁾	Kč/ha	860	926	547	883	1 414	620	1 210	1 738	309	1 349	260	535	1 095	761	1 380	
Podpory na LFA	Kč/ha	697	148	297	1 473	669	0	442	1 769	179	0	995	1 212	111	1 027	699	
Ostatní platby na rozvoj venkova ⁸⁾	Kč/ha	95	163	4	124	1	7	7	13	106	9	190	7	49	267	49	
Podpory na mezipotřebu ⁹⁾	Kč/ha	204	8	39	0	957	0	943	0	67	0	1	58	634	0	0	
Podpory na externí faktory ¹⁰⁾	Kč/ha	29	662	0	0	123	336	64	0	1	6	0	0	21	0	0	
Oddělené platby od produkce ¹¹⁾	Kč/ha	6 142	7 944	4 460	8 190	5 324	8 562	7 829	11 434	5 101	3 019	6 038	5 436	5 841	8 037	8 428	
Základní platba (BPS)	Kč/ha	3 027	4 260	0	0	0	5 864	5 042	7 618	3 422	0	3 157	3 116	0	5 470	5 718	
Jednotná platba na plochu (SAPS)	Kč/ha	782	0	2 523	5 396	3 427	0	0	0	0	2 055	0	0	3 660	0	0	
Ostatní podpory ¹²⁾	Kč/ha	306	873	293	461	2 665	34	504	329	5	134	299	34	813	343	172	
Bilance podpor a daní																	
Bilance provozních podpor a daní	Kč/ha	8 853	11 664	6 994	9 634	11 878	8 672	11 270	16 098	7 004	4 564	8 279	7 794	9 097	9 410	9 629	
Celkové provozní podpory	Kč/ha	9 286	12 632	6 625	11 965	12 133	9 792	10 997	17 475	6 861	4 651	8 957	8 692	9 643	10 456	11 668	
Bilance DPH kromě DPH z investic	Kč/ha	224	427	479	-1 953	0	0	1 086	-917	497	22	0	0	-181	-963	695	
Daně	Kč/ha	657	1 395	110	380	255	1 120	814	460	355	108	677	898	365	83	2 734	
Bilance investičních podpor a daní	Kč/ha	101	1 174	93	-83	44	110	-704	45	-88	302	444	506	-60	965	174	
Podpory investiční celkem	Kč/ha	248	1 344	29	5	44	110	79	45	14	330	444	506	2	396	0	
Bilance DPH z investic	Kč/ha	-147	-170	65	-85	0	0	-783	0	-101	-28	0	0	-63	570	174	

P2/01 Oficiální výsledky šetření FADN země EU za rok 2016 - Standardní výstup přepočtený na 1 ha - pokračování 5

	MJ	LTU	LUX	LVA	MLT	NED	OST	POL	POR	ROU	SUO	SVE	SVK	SVN	UKI
Energie	Kč/ha	1 727	3 393	2 750	36 456	18 475	4 104	3 349	2 463	2 828	5 713	4 218	3 160	6 185	2 147
Služby	Kč/ha	237	3 651	610	4 176	15 607	4 602	1 133	1 119	1 567	3 643	2 942	1 558	2 193	2 105
Ostatní přímé náklady	Kč/ha	988	3 194	1 294	6 176	21 202	5 655	920	664	341	5 153	4 176	1 126	2 313	2 711
Odpisy	Kč/ha	4 968	19 352	4 041	28 260	39 210	16 905	7 045	4 122	4 254	11 783	7 661	4 952	21 128	5 294
Externí faktory celkem	Kč/ha	2 500	8 725	3 659	26 921	63 018	5 743	3 108	4 496	3 168	7 998	9 720	9 954	2 511	7 377
Výplacené mzdy	Kč/ha	1 383	3 210	2 766	21 503	34 009	2 122	2 043	3 626	1 427	3 919	4 227	7 866	1 158	4 497
Výplacené pachtovné	Kč/ha	862	3 571	468	2 906	11 547	2 392	612	801	1 581	2 527	3 666	1 612	795	1 926
Bilance úroků	Kč/ha	256	1 943	425	2 512	17 463	1 229	453	69	157	1 552	1 827	476	558	954
Podpory															
Celkové provozní podpory	Kč/ha	6 552	15 287	7 225	26 103	14 023	16 737	8 164	9 168	6 689	22 417	10 153	8 441	19 989	6 681
Celkové podpory na plodiny⁴⁾	Kč/ha	178	31	254	3 379	0	0	339	194	55	349	3	124	661	0
Celkové podpory na zvířata	Kč/ha	948	0	874	6 935	7	107	673	1 615	1 802	4 665	1 272	779	603	126
Podpory na produkci mléka	Kč/ha	652	0	288	5 112	0	0	0	588	871	2 650	278	520	379	6
Podpory na ostatní skot⁵⁾	Kč/ha	256	0	335	1 615	7	104	660	699	443	1 625	989	149	223	99
Podpory na ovce a kozy	Kč/ha	37	0	13	217	0	3	13	328	466	81	0	111	0	21
Podpory na ostatní zvířata⁶⁾	Kč/ha	3	0	238	0	0	0	0	0	26	309	4	0	0	0
Environmentální podpory⁷⁾	Kč/ha	629	2 745	842	1 448	1 919	4 752	477	1 783	87	4 610	1 649	686	3 705	838
Podpory na LFA	Kč/ha	653	3 212	939	5 910	0	2 850	561	1 433	189	6 664	1 408	1 071	2 885	227
Ostatní platby na rozvoj venkova⁸⁾	Kč/ha	60	88	1 028	0	201	40	23	96	9	320	0	1	2 687	73
Podpory na mezipotřebu⁹⁾	Kč/ha	30	38	0	0	167	315	384	77	160	21	0	38	1 534	0
Podpory na externí faktory¹⁰⁾	Kč/ha	3	111	84	0	27	80	0	0	0	51	171	1	0	1
Oddělené platby od produkce¹¹⁾	Kč/ha	3 480	6 973	2 643	6 166	11 186	7 800	5 602	3 928	4 330	5 006	5 643	5 443	7 070	5 310
Základní platba (BPS)	Kč/ha	0	4 692	0	729	7 714	5 176	0	2 378	0	3 046	3 660	0	4 140	3 655
Jednotná platba na plochu (SAPS)	Kč/ha	1 555	0	1 637	0	0	0	2 896	0	2 583	0	0	3 547	0	0
Ostatní podpory¹²⁾	Kč/ha	570	2 088	561	2 275	518	793	106	43	58	731	7	299	848	105
Bilance podpor a daní															
Bilance provozních podpor a daní	Kč/ha	6 387	18 239	6 936	26 103	11 056	19 128	7 533	8 798	6 135	21 964	10 115	8 072	18 394	6 582
Celkové provozní podpory	Kč/ha	6 552	15 287	7 225	26 103	14 023	16 737	8 164	9 168	6 689	22 417	10 153	8 441	19 989	6 681
Bilance DPH kromě DPH z investic	Kč/ha	-100	3 391	-25	0	-101	3 176	-83	-113	3	0	0	0	-1 462	2
Daně	Kč/ha	65	438	264	0	2 866	785	549	257	559	453	38	369	137	101
Bilance investičních podpor a daní	Kč/ha	1 341	3 268	916	699	939	-2 683	166	698	111	420	78	218	-697	100
Podpory investiční celkem	Kč/ha	1 362	5 640	1 025	699	1 058	537	381	737	108	420	78	218	686	100
Bilance DPH z investic	Kč/ha	-20	-2 373	-109	0	-120	-3 220	-214	-39	3	0	0	0	-1 384	0

P2/01 Oficiální výsledky šetření FADN zemí EU za rok 2016 - Standardní výstup přepočtený na 1 ha - pokračování 6

	MJ	EL-28	BEL	BLG	CYP	CZE	DAN	DEU	ELL	ESP	EST	FRA	HRV	HUN	IRE	ITA
Podnikový důchod																
Celková hrubá zem. produkce	Kč/ha	57 147	136 386	26 173	87 517	40 991	107 813	76 924	59 325	46 510	22 078	59 233	41 139	43 458	37 898	91 906
Mezispotřeba celkem	Kč/ha	35 322	85 262	15 975	57 079	31 724	74 937	50 063	30 347	23 414	18 843	39 420	23 873	29 353	27 794	40 518
Bilance provozních podpor a daní	Kč/ha	8 853	11 664	6 994	9 634	11 878	8 672	11 270	16 098	7 004	4 564	8 279	7 794	9 097	9 410	9 629
Hrubá přidaná hodnota	Kč/ha	30 679	62 788	17 192	40 072	21 145	41 548	38 130	45 078	30 099	7 799	28 093	25 060	23 203	19 515	61 017
Odpisy	Kč/ha	7 396	16 880	3 849	8 181	5 260	12 392	9 953	9 721	2 974	3 574	10 162	7 685	3 761	3 357	7 188
Čistá přidaná hodnota	Kč/ha	23 281	45 908	13 344	31 889	15 884	29 156	28 177	35 357	27 125	4 225	17 931	17 375	19 442	16 157	53 829
Externí faktory celkem	Kč/ha	9 034	15 469	8 627	13 382	10 974	26 729	14 873	7 024	7 030	4 932	10 320	6 441	7 497	3 240	10 331
Bilance investičních podpor a daní	Kč/ha	101	1 174	93	-83	44	110	-704	45	-88	302	444	506	-60	965	174
Důchod ze zemědělské činnosti	Kč/ha	14 348	31 613	4 809	18 427	4 955	2 537	12 600	28 379	20 007	-405	8 055	11 440	11 885	13 883	43 672
Čistá přidaná hodnota / AWU	Kč	531 150	1 142 420	231 397	252 404	580 409	1 635 446	1 116 109	352 605	803 225	288 076	767 935	185 104	593 881	674 228	875 072
Důchod ze zeměděl. činnosti / FWU	Kč	423 463	1 029 018	129 293	181 575	419 707	304 663	862 335	348 538	884 410	127 434	504 748	143 955	717 282	623 457	912 714
Aktiva, pasiva																
Aktiva celkem	Kč/ha	272 335	491 317	60 396	370 732	92 936	680 775	287 148	322 407	201 829	62 512	138 166	272 297	114 617	573 308	636 516
Stálá aktiva celkem	Kč/ha	214 036	397 440	38 391	301 127	62 304	582 489	252 704	306 565	137 326	47 119	81 338	248 399	71 704	504 530	397 002
Orná půda, trvalé kultury a kvóty	Kč/ha	146 299	233 169	14 708	216 683	19 275	436 054	169 800	216 905	105 749	13 517	21 723	142 327	28 949	444 925	327 979
Stavby	Kč/ha	31 554	90 028	6 509	25 542	23 619	82 457	33 430	24 236	14 587	13 456	20 110	44 788	17 931	23 855	37 559
Stroje a zařízení	Kč/ha	26 077	41 894	12 241	35 766	14 850	53 537	35 205	55 077	9 445	14 950	23 683	55 479	21 715	17 285	22 036
Základní stádo a tažná zvířata	Kč/ha	8 947	30 577	2 935	23 130	4 543	10 302	9 855	10 336	7 532	3 549	12 566	5 780	2 900	18 465	9 415
Oběžná aktiva celkem	Kč/ha	58 298	93 877	22 005	69 605	30 632	98 285	34 443	15 843	64 502	15 393	56 828	23 898	42 913	68 778	239 515
Ostatní hospodářská zvířata	Kč/ha	6 947	28 691	1 454	5 528	3 366	11 408	8 843	4 190	3 430	2 042	7 866	3 506	2 795	18 453	8 940
Zásoby zemědělských výrobků	Kč/ha	6 771	3 007	5 038	366	4 392	12 429	2 186	1 635	662	3 824	18 371	8 610	7 097	2 532	6 632
Ostatní oběžná aktiva	Kč/ha	44 580	62 179	15 514	63 711	22 874	74 448	23 414	10 018	60 411	9 527	30 591	11 784	33 021	47 794	223 942
Cizí zdroje	Kč/ha	43 622	99 537	14 256	18 829	28 602	403 284	65 974	108	6 215	22 394	59 090	6 967	17 273	13 460	5 949
Dlouhodobé a střednědobé závazky	Kč/ha	33 690	92 989	6 387	18 685	17 919	356 453	47 993	66	4 508	13 409	36 726	5 944	9 226	11 387	5 531
Krátkodobé závazky	Kč/ha	9 932	6 547	7 870	144	10 683	46 832	17 981	42	1 707	8 985	22 364	1 023	8 047	2 073	419
Vlastní kapitál	Kč/ha	228 712	391 780	46 140	351 901	64 334	277 490	221 174	322 299	195 614	40 118	79 076	265 330	97 344	559 848	630 567
Změny ve vlastním kapitálu	Kč/ha	19 431	66 811	-247	124	1 131	-3 888	2 501	-6 703	11 760	-858	791	45 854	9 991	5 998	219 813
Průměrná hodnota kapitálu celkem	Kč/ha	128 403	270 571	48 471	174 219	75 423	250 264	119 688	181 903	104 787	47 675	121 577	156 043	84 327	150 643	230 020
Hrubé investice	Kč/ha	7 405	26 605	3 334	5 240	6 580	11 600	11 839	1 682	2 323	4 977	9 714	29 163	3 498	7 142	3 846
Netto investice	Kč/ha	9	9 725	-515	-2 941	1 320	-792	1 886	-8 038	-651	1 403	-448	21 479	-263	3 784	-3 342

P201 Oficiální výsledky šetření FADN zemí EU za rok 2016 - Standardní výstup přepočtený na 1 ha - pokračování 7

	MJ	LTU	LUX	LVA	MLT	NED	OST	POL	POR	ROU	SUO	SVE	SVK	SVN	UKI
Podnikový důchod															
Celková hrubá zem. produkce	Kč/ha	19 250	62 223	23 185	429 980	369 016	75 109	38 132	38 273	34 332	47 756	55 455	34 554	66 725	41 726
Mezispotreba celkem	Kč/ha	13 503	43 356	17 418	292 432	225 024	45 775	24 458	20 931	18 296	44 547	42 125	23 496	47 353	30 320
Bilance provozních podpor a daní	Kč/ha	6 387	18 239	6 936	26 103	11 056	19 128	7 533	8 798	6 135	21 964	10 115	8 072	18 394	6 582
Hrubá přidaná hodnota	Kč/ha	12 134	37 106	12 703	163 641	154 847	48 463	21 208	26 141	22 169	25 172	23 445	19 130	37 767	17 987
Odpisy	Kč/ha	4 968	19 352	4 041	28 260	39 210	16 905	7 045	4 122	4 254	11 783	7 661	4 952	21 128	5 294
Čistá přidaná hodnota	Kč/ha	7 165	17 754	8 662	135 391	115 637	31 558	14 163	22 017	17 914	13 390	15 784	14 178	16 639	12 693
Externí faktory celkem	Kč/ha	2 500	8 725	3 659	26 921	63 018	5 743	3 108	4 496	3 168	7 998	9 720	9 954	2 511	7 377
Bilance investičních podpor a daní	Kč/ha	1 341	3 268	916	699	939	-2 683	166	698	111	420	78	218	-697	100
Důchod ze zemědělské činnosti	Kč/ha	6 006	12 297	5 919	109 170	53 557	23 132	11 221	18 219	14 857	5 811	6 142	4 442	13 430	5 416
Čistá přidaná hodnota / AWU	Kč	206 633	832 803	280 215	272 192	1 496 441	577 428	163 296	329 081	158 509	632 718	1 098 915	608 212	132 859	935 980
Důchod ze zeměděl. činnosti / FWU	Kč	200 695	718 865	269 249	230 864	1 364 884	451 852	144 084	350 106	126 623	354 919	589 037	726 866	111 111	706 385
Aktiva, pasiva															
Aktiva celkem	Kč/ha	70 291	382 220	64 207	1 924 400	1 793 684	433 230	242 611	120 543	108 476	218 884	259 077	62 024	579 882	334 004
Stálá aktiva celkem	Kč/ha	46 598	335 918	48 221	1 778 105	1 559 356	333 474	216 730	101 117	88 654	182 243	216 041	39 875	528 182	304 212
Orná půda, trvalé kultury a kvóty	Kč/ha	17 747	166 731	18 265	730 351	1 208 562	96 720	126 620	62 299	27 154	102 787	126 231	7 378	297 471	262 531
Stavby	Kč/ha	5 553	85 634	11 426	745 747	206 367	156 392	49 932	14 391	39 311	40 371	39 954	19 474	145 255	10 675
Stroje a zařízení	Kč/ha	19 617	65 456	12 753	259 936	107 156	72 721	35 131	16 926	16 799	34 672	42 503	10 044	72 883	20 722
Základní stádo a tažná zvířata	Kč/ha	2 900	18 097	2 901	41 361	37 271	7 477	4 844	7 441	5 262	4 057	2 144	2 144	12 571	10 283
Oběžná aktiva celkem	Kč/ha	23 693	46 301	15 986	146 295	234 328	99 756	25 882	19 426	19 825	36 641	43 036	22 150	51 699	29 792
Ostatní hospodářská zvířata	Kč/ha	2 504	13 084	1 836	56 629	25 416	9 587	5 620	4 556	3 503	4 272	7 115	2 586	17 004	8 823
Zásoby zemědělských výrobků	Kč/ha	3 936	3 760	3 426	0	25 725	5 371	8 220	4 638	1 657	8 898	6 398	3 829	18 104	4 331
Ostatní oběžná aktiva	Kč/ha	17 253	29 458	10 724	89 666	183 187	84 798	12 040	10 233	14 665	23 470	29 523	15 735	16 591	16 638
Cizí zdroje	Kč/ha	13 339	92 012	20 491	64 883	605 140	52 502	13 298	3 115	3 424	64 513	77 525	24 043	17 347	36 510
Dlouhodobé a střednědobé závazky	Kč/ha	7 873	75 652	13 809	51 753	543 378	51 644	9 849	925	1 893	59 704	66 375	5 526	15 612	29 467
Krátkodobé závazky	Kč/ha	5 466	16 360	6 682	13 140	61 762	857	3 449	2 190	1 532	4 808	11 150	18 517	1 735	7 043
Vlastní kapitál	Kč/ha	56 951	290 208	43 716	1 859 517	1 188 544	380 729	229 313	117 429	105 052	154 372	181 553	37 982	562 534	297 494
Změny ve vlastním kapitálu	Kč/ha	2 896	766	2 638	-11 623	69 619	15 558	-418	607	-786	-2 189	15 220	-1 255	8 763	-342
Průměrná hodnota kapitálu celkem	Kč/ha	51 630	221 805	42 147	1 215 729	660 024	342 016	121 773	69 102	84 802	128 220	131 877	54 856	305 068	79 230
Hrubé investice	Kč/ha	9 660	17 729	7 525	31 402	36 175	21 630	3 734	3 427	2 603	11 878	11 136	5 274	18 357	7 063
Netto investice	Kč/ha	4 691	-1 623	3 484	3 142	-3 035	4 725	-3 311	-696	-1 651	94	3 475	322	-2 770	1 769

1) V položce nejsou zahrnuty krmné plodiny na o.p.

2) V položce jsou zahrnuty krmné plodiny na o.p.

3) Příjmy z lesní výroby, zemědělských služeb, agroturistiky, ostatní příjmy.

4) Podpora polních plodin, podpora zahradnictví a trvalých kultur.

5) Podpora chovu skotu mimo dojnice.

6) Podpora ostatních zvířat (např. včelařství).

7) Agroenvironmentální klimatické platby (AEKO, AEO), platby na zajištění dobrých životních podmínek zvířat (DŽPZ), ekologické zemědělství (EZ), Natura 2000 na zemědělské půdě.

8) Podpora pomoci zemědělcům přizpůsobit se normám SZP, podpora poradenství a vzdělávání, podpora zlepšení kvality zemědělských produktů, školení a podpora zalesňování z.p. a ekologické stability lesů.

9) Podpora na mezispotřebu (např. zelená náfta, podpora pojištění).

10) Dotace na mzdy, pachtovné a dotace úroků z úvěrů.

11) BPS, SAPS, redistributivní platba, greening, platba pro mládí zemědělce, platba na oblasti s přírodními omezeními a režim pro mládí zemědělce.

12) Podpory a subvence výjimečného charakteru, platby za škody způsobené živelnou katastrofou, platby jinde neuvedené.

Pramen: EK - Generální ředitelství pro zemědělství a rozvoj venkova (DG AGRI)

Zpracoval: J. Hanibal a kolektiv (ÚZEI)